

KIRKIN YARISI

BASINDA ÇIKMIŞ YAZILAR

R. Yürükoğlu

CİLT I

İŞÇİNİN SESİ YAYINLARI

Yaşamda kırk, savaşta yirmi yıl

KIRKIN YARISI

R. Yürükoğlu

CİLT I

İşçinin Sesi Yayınları

Kasim 1985

Printed by Morning Litho Printers Ltd. (TU)

KIRKIN YARISI

R. Yürükoğlu

Bu kitap, Yürükoğlu yoldaşımızın 40. yařđünü nedeniyle, TKP-İşçinin Sesi Merkez Basın Yayın Búrosu çalışanlarınca hazırlanmıştır. Devrimci savaşım içinde geçmiş 20 yıl boyunca yoldaşımızın yazmış olduğu yazılardan, şiirlerden, kitapların bölümlerinden, kitap önsözlerinden, yapmış olduğu konuşmalardan, kendisiyle yapılmış röportajlardan seçmeler içermektedir.

CİLT I

İÇİNDEKİLER

Sunuş	VII
I. 1970 ÖNCESİ	1
<i>Durgunda Bir Kurşun'dan</i>	3
Toprağa yolculuk	5
Hele kurban	6
Eski dostlar	7
Doğan çocuk	8
Ozan	9
Tutuklu	10
Arka sokak, adam ve yağmur	11
Savaş günüdür	12
II. 1970-1975	13
Gençlik liderleri konuşuyor	15
Sosyalist Gençlik Örgütü'nün kuruluşu üzerine	21
Uzlaşıcıları tanıyalım	33
Son öğrenci hareketleri üzerine	45
TİP'te bilimsel sosyalizm egemen olacaktır	48
Gençlik	54
Sofya'da saat 22.30	58
<i>Savaş Yolu'na Önsöz</i>	59
Türkiye'de faşizm tehlikesi	62
III. 1976 — KASIM 1978	71
Bunalım kalıcıdır	73
Ekim Devrimi'nin dersleri yolumuzu aydınlatıyor	76
Olanaklar ve tehlikeler artıyor	78
<i>Atılım</i> 'ın yaşgünü kutlu olsun	80
Oportünizme karşı uyanık olalım	83
TKP'nin Konferansını saygıyla selamlıyoruz	86
Fransa'daki yerel seçimlerin ardından	89
Yığılın ardında duran olmalı	91
<i>Dev'e önsöz</i>	94
Leninizmin özü prolcter hegemonyası	96
İşçi sınıfımız ve seçimler	100
<i>Bunalım Kalıcıdır'a önsöz</i>	103
Genel grev ve sarı sendikacılık	105
Devrimci merkez — zayıf halka	108
Bilcen yoldaşın 75. yaşgünü kutlama toplantısında yapılan	

VIII KIRKIN YARISI

konuşma	113
<i>Yeni Aşama'ya</i> önsöz	116
Eğreti ata binen tez iner	119
<i>İşçinin bir Sesi'</i> ni kapatıyoruz, işçinin gür sesi durmadan yükseliyor	121
<i>Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye</i> (broşür)	123
Dünya ve Türkiye	126
Türkiye'de kapitalist gelişmenin yeni aşaması ve sosyo-siyasal bunalım	137
<i>İ. Bilen — Savaş Dönü Yılları</i> I biyografisine önsöz	149
IV. ARALIK 1978	151
<i>Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'den</i>	153
II. Türkiye'de kapitalist gelişmenin yeni aşaması: Devrimci durumun ve faşizm tehlikesinin genel ekonomik temeli	155
IV. Türkiye işçi sınıfının savaşımı giderek siyasal nitelik alıyor	171
VI. Sonuç: Devrimci durum her alanda yenilik ister	193
V. 1979 — 5(1). KONGRE	211
<i>Proletarya Enternasyonalizmi'nden</i>	213
Enternasyonal proleter disiplini	215
Kuştan korkan darı ekmesin	218
Açık yanıt vermek zorundasınız	220
Her disiplin değil Leninci disiplin	225
Her şeyin sonunu kadrolar belirleyecektir	228
<i>Üçüncü Program ve Görevlerimiz'den</i>	247
II. TKP'nin Üçüncü Programı'nı dünü ve bugünüyle nasıl değerlendirmeliyiz	249
ODTÜ eylemi yeni bir dönem açmıştır	268
<i>Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı'na</i> önsöz	274
Tasfiyeciliği durdurun	283
Savaşın neresindeyiz	286
İdeolojik savaşımı hızlandıralım	293
Geleceği TKP'miz kursun	297
'Ulusal burjuvazi' nedir	303
İleri demokratik halk devriminde tekeldışı burjuvazi	327
Tek doğru siyaset ilkesel siyasettir	353
<i>Açık Mektup</i>	357
I. Komünistlere açık mektup	359
II. Veli Dursun yoldaşın TKP MK Politik Bürosu önünde yaptığı "savunma"	373
Dünya devrimci merkezi ve oportünistlerin çaresizliği	378
Toplumsal gelişmeler ve savaşımımızın anlamı	395
Devrimimizin başarısı kadınların katılımına bağlıdır	402
I Mayıs dönüm noktası olacaktır	406
<i>Sınıf Savaşımının Vardığı Aşama ve Komünist Partisi'nin Taktikleri'nden</i>	411
I. Yanıtlanması gereken acil soru	413
II. Ekonomik ve toplumsal ortam	423
III. Devrimci harekette bunalım	427
IV. Düşman yenilebilir	438

İÇİNDEKİLER IX

Bizi bizden başkası yenemez	450
<i>Kürt Sorunu — Yazılar'a önsöz</i>	455
<i>Propaganda ve Ajitasyonun Güncel Sorunları'ndan</i>	459
I. Propaganda ajitasyon ve toplumsal psikoloji	461
II. Belgiler üstüne	475
<i>Sosyalizm Üstün Gelecektir'den</i>	491
IV. TKP'nin durumu büyük ölçüde dünya komünist hareketinin durumundan kaynaklanıyor	493
V. Polonya olayları	496
<i>Kıbrıs Sorunu'na önsöz</i>	506
Acil görevlerimiz	508
<i>İşçinin Sesi</i> ve anti-Sovyetizm	513
<i>Anı</i> dergisinde çıkan "gençlik liderleri konuşuyor" adlı yazının soruları	527
Kaynakça	529

SUNUŞ

Yürükoğlu yoldaşımız Kasım 1985'te 40 yaşını doldurdu. Bu 40 yılın yarısı sınıf savaşımı içinde, bu yarının da dörtte üçü TKP saflarında geçti. TKP'de komünist — oportünist ayrımı açığa çıktığından bu yana, Yürükoğlu yoldaşımız, komünist TKP'nin en önünde yürüyor ve sınıf savaşımında çok önemli bir görevi başarıyla yerine getiriyor.

Son yıllarda, Evren'in durup dururken *Propaganda-Ajıtasyonun Güncel Sorunları* kitabını yalanlarına konu alması, burjuva basınının ikide bir yoldaşımızla uğraşması, bu arada resmi partinin yoldaşımıza yöncelik olarak, "siyasal" bile denemeyecek düzeysiz karalamalara başvurması bir raslantı değildir. Bunlar, Yürükoğlu yoldaşımızın komünist harekete liderlikteki başarısının, düşmanlardan beklenecek doğal sonuçlarıdır.

Partimizin Merkez Basın Yayın Bürosu çalışanları, düşmanların böylesine hışmını çeken bu komünist liderin 40. yaşgününde, onu siyasal gelişim süreciyle, verisel olarak tanıtacak bir derlemenin, hem düşmanlara iyi bir yanıt, hem yoldaşımızın liderliği altında kenetlenmiş partimize iyi bir armağan, hem de işçi sınıfına yönelik bir görevin yerine getirilmesi anlamı taşıyacağını düşünerek bu kitabı hazırladı.

Yaş dilimleri, toplumsal gelişmenin düzeyiyle olduğu kadar, siyasal ortamıyla da bağlı olarak içerik kazanır. Genel olarak toplumsal gelişme düzeyi yükseldikçe, kişiler eskiden daha geç ulaşılan bilgi ve olgunluk düzeyine daha erken ulaşmaya başlarlar. Hele ki toplumsal gelişmenin devrimci kavga içinde yol aldığı, tarihin en yoğun, derslerle ve deneyimlerle en dolu dönemleri olan devrimci durum yılları bu açıdan özel önem taşır. Böyle dönemler geçirmiş

XII KIRKIN YARISI

toplumlarda, kişilerin, yalnızca genel değil, özellikle siyasal bilgi, olgunluk ve deneyim düzeyleri sıçrama geçirir.

Bugün 40 yaşın temsil ettiği düzey dünyada eskiye göre değişmiştir. Uzun devrimci durum yılları, çetin sınıf savaşmaları yaşamış Türkiye’de ise bu değişim özellikle siyasal deneyim düzeyinde bir sıçrama biçiminde olmuştur. Bunun sonuçlarını burjuvazinin siyasal yönetim katlarında da, devrimci ve komünist hareketin yönetim katlarında da görüyoruz.

Bugün Türkiye’de 40 yaş, siyasal deneyim birikiminde önemli bir dönüm noktası oluşturmaktadır. Hele ki Yürükoğlu yoldaşımızın konumunda birikmiş siyasal deneyim her açıdan daha da önemlidir. Merkez Basın Yayın Bürosu çalışanları bu kitabı hazırlarken aynı zamanda bu önemli deneyim birikimini yansıtmayı da amaçladı.

Kitapta, yoldaşımızın, “1970 öncesi” başlığı altında yer alan ilk ürünleri, 1967 yılında yayınlanmış ve hemen ardından aynı kitabı seçilmiş olan *Durgunda Bir Kurşun* adlı şiir kitabından seçtiğimiz şiirlerdir.

Bu güzel şiirlerin birinde yoldaşımız, “ve ben derim ki herşey önce şiir ve şarkıda başlar” diye yazıyor. Kendisinin devrimci savaşıma katılım yolunun şiirden ve şarkıdan geçtiğini böyle dile getiriyor. Gerçekten o yıllarda yoldaşımız şiir ve müzikle ilgileniyordu, hatta kendi besteleri bile vardı. Bu durum ve ilk basılan kitabının bir şiir kitabı olması, onun devrimci savaşıma katılımının başlangıç sürecinde şiir ve şarkının oynadığı rolü gösteriyor. Elimizdeki kitabın *Durgunda Bir Kurşun*’dan seçme şiirlerle başlaması, bu açıdan bir gerçeği yansıtıyor ama gerçeğin tümünü yansıtmıyor.

Gerçekte Yürükoğlu yoldaşımızın ilk basılı ürünleri bu şiir kitabındaki şiirler değildir. 60’lı yılların başlarında Ankara’da yayınlanan *Ekonomi ve Ticaret* gazetesine yazdığı ekonomi yazıları, daha sonra yine Ankara’da yayınlanan *Yeni Gün* gazetesine yazdığı siyasal yazıları vardır. Sonra, Türkiye komünist hareketinin tarihinde önemli rolü olan *Tan* dergisi, 1960 sonrasında Sabiha

Sertel'den izinli olarak yeniden basılmaya başlamıştı. Üzerinden uzun zaman geçti. Bu nedenle tarihte bir yanılığ yoksa 1966 sonlarında, Yürükoğlu yoldaşımız bu derginin Ankara temsilcisi oldu ve orada Marksist sanat eleştiri ve denemeleri yayınlandı. Yazık ki *Tan* dergileri elimizde olmadığı için kitaba bu yazılardan seçmelerle başlayamadık.

Kırkın Yarısı öte yanda yıllar içinde yoldaşımızın tüm ürünlerini de içermiyor.

Bir kez, 1974'te yazılmış bir şiir dışında kitaptaki tüm ürünler, *yayınlanmış* materyal arasından seçilmiştir. Oysa yoldaşımızın yayınlanmamış birçok çalışması, araştırması da vardır.

Türkiye'de ATÜT tartışmasının gündemde olduğu yıllarda, Osmanlı İmparatorluğu hakkında kapsamlı bir araştırma. Bazı sonuçları *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'de* yansıyan, "Türkiye işçi sınıfının tarihi ve bilinci" konulu çok geniş bir çalışma. Oportünizmin burjuva kuyrukçuluğuyla ortaya çıkması üzerine yapılmış ve bazı sonuçları tekeldışı burjuvazi üzerine yazılarda olduğu gibi çeşitli yazılarda yansımış olan, "Türkiye burjuvazisinin tarihi" konulu araştırma. Yıllar içinde azar azar ilerleyip, IV. Program'dan önce tamamlanmış olan "devrim teorisi" konulu çalışma.

Yoldaşımız ileride bunları yeniden gözden geçirip, geliştirip basıma hazırlamayı düşündüğü için, biz bunları kitabın kapsamına katmadık.

Öte yandan bu kitap, yayınlanmış ürünler arasından da *seçilmişleri* içeriyor. Seçerken çeşitli noktaları birden gözettik: Yoldaşımızın yirmi yıllık siyasal gelişimini olduğu gibi, nesnel yansıtmaya dikkat ettik. Sonra, onun, kendi deyimiyle "bir yönetici olarak değil, içinden geldiği gibi" yaptığı bazı konuşmaları ve şiirlerini de katarak, yoldaşımızı çeşitli insan duygularıyla da tanıtmayı istedik. Belli bir durumun çok özgül koşullarıyla bağlı kalmayan ve hem yoldaşımızın gelişimini nesnel yansıtmak, hem de bugünkü çalışmalarımıza ışık tutmak açısından önem taşıyan herşeyi katmaya çalıştık. Tüm bunları bir kitapta yapmanın kısıtlamaları nedeniyle de istediğimiz herşeyi

katamadık.

Özellikle yoldaşımızın kitaplarından bölümler seçerken zorlandık ve her türlü ölçütle tümü bu kitaba girebilecek kitaplardan, kendi içinde göreceli olarak daha genel geçerli olan bazı bölümleri seçtik. Örneğin, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*. Gerek yoldaşımızın, gerek *İşçinin Sesi*'nin ve gerekse, ileride daha iyi ortaya çıkacak Türkiye işçi hareketinin gelişiminde çok önemli bir yeri olan bu kitabın her açıdan önemli bir dönemeç olduğunu vurgulamak için onu başlıbaşına ayrı bir bölüm yaptık.

Kırkın Yarısı'ndaki bölümlerler gerçekte yoldaşımızın gelişim sürecini, *İşçinin Sesi*'nin gelişimini, partimizin yakın tarihini de oldukça iyi yansıtmaktadır.

1970 öncesi, yoldaşımızın örgütlü komünizmi arayış dönemidir. 1970'de TKP'ye giren yoldaşımız, 1970-1975 yılları arasında komünizmin partizanı olmuştur. 1976 bir dönemeçtir. Komünist bir partizan olarak yoldaşımız, 1976'da, Türkiye'de devrimin zaferi için somut koşullara bakmaya, yolları aramaya, bulmaya başlamıştır. Bu süreç 1978'e dek yükselerek sürüyor ama sonuna doğru, TKP içinde yeşermiş olan oportünizmle keskin bir çelişkiye düşüyor.

Aralık 1978'de *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabı yeni ve çok daha önemli bir dönemeç, büyük bir sıçramadır. *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'nin Şubat 1978'de broşür olarak ilk basımını da bu kitaba koyduk. İkisi ilk kez birlikte basılıyor. Bu, karşılaştırma açısından çok yararlı olacaktır. Hem TKP yönetiminin birini onaylayıp ötekine karşı çıkarak girdiği gerilemeyi, hem de yoldaşımızın, bu arada *İşçinin Sesi*'nin, broşürden kitaba dek kaydettiği ilerlemeyi çok güzel gösterecektir. *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabı gerçekten önemli bir sıçramadır.

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'ye ayırdığımız özel bölümden sonra 1979'da *İşçinin Sesi*'nin 100. sayısıyla başlayan süreç geliyor. Bu süreç de kendi içinde önemli bir yükselişi gösteriyor.

Partide açık kavganın patlak vermesinden oportü-

nizme örgütsel olarak da ayrılmaya, 5(1). Kongre'ye dek uzanan ve sürekli yükselen bu süreç, yoldaşımızın artık komünist hareketin liderliğini omuzlama sürecidir. Yoldaşımız, oportünizme karşı başkaldırıya liderlikten, artan ölçüde görev ve sorumluluk yüklenerek ve bunları başarıyla yerine getirerek dünyaya meydan okuyan savaşkan bir komünist partisine liderliğe doğru yükselmiştir. Doğal olarak kitabın en geniş bölümü budur.

5(1). Kongre, her açıdan yeni bir dönemin başlangıcıdır. Üzerinden az zaman geçtiği için, bu kitapta kongre sonrasının kapsadığı sayfalar şimdilik azdır. Kongreyle başlayan bu dönemde daha nice sayfalar yazılacaktır. Bu açıdan size bitmemiş bir kitap sunuyoruz.

Bu kitapta yoldaşımızın gelişim sürecini nesnel olarak yansıtmaya çalıştığımızı söylemiştik. Gerçekten de, geriye doğru gittikçe, yazılarda, en başta yoldaşımız olmak üzere hepimizin, şimdiki düzeyimizle yanlış bulacağımız yanlar var. TKP'de komünist-oportünist kavgası patlak vermeden yazılmış yazılarda bazı yanlış fikirler var. Biraz daha geriden bir örnek verirsek, yoldaşımızın 1970'te yazdığı, "TİP'te bilimsel sosyalizm egemen olacaktır" başlıklı bir yazı var. Başka örnekler de verilebilir.

İnsanlar, hele ki iş yapan insanlar, mutlaka yanlış da yaparlar. Önemli olan yapılmış tekil yanlışlar değil, bu yanlışların düzeltilip düzeltilmediği ve genel eğilimin nasıl bir seyir izlediğidir. Genel eğilim doğruların giderek daha büyük, belirleyici ağırlık kazanması olmuştur. Bu kitap bu olguyu nesnel, verisel olarak kanıtıyor ve yoldaşımızın pırıl pırıl geçmişini yansıtıyor. Yoldaşımızın sürekli doğruyu aradığını, onun yanlışları içinde bile görmek olanaklıdır.

Yoldaşımız, "TİP'te bilimsel sosyalizm egemen olacaktır" diyerek, evet belki olmayacak bir duaya amin demiştir. Ama bunun içinde aynı zamanda bilimsel sosyalizmin egemenliğini arayış var. Bu arayış onun TİP'i kısa zamanda çok gerilerde bırakmasını getirmiştir.

Nitekim, 1965'te devrimci savaşıma atıldıktan sonra yoldaşımız bir yandan TİP'te bilimsel sosyalizmin egemen olması için savaşım verirken, öte yandan, bilimsel

sosyalizm açısından TİP'i değerlendirdince, ne olursa olsun TİP gibi bir partinin yetersizliğini kavramıştı. 1965'ten 1970'e dek yoldaşımız TİP içinde de "bu iş TKP'siz olmaz" görüşünü savundu ve bu nedenle TİP yönetiminde aforoz edildi. Bilimsel sosyalizmin egemenliğini bu görüşten ayrı düşünmüyordu. 1970'te yoldaşımız, o günkü bazı "büyüklerin" TKP'ye bulaşmanın tehlikeleri(!) üzerine verdikleri öğütleri dinlemeyerek, TKP'yi sözcüğün tam anlamıyla aradı ve gitti olduğu yerde buldu ve çevresindeki bazı yoldaşlarını da katıp, TKP'ye girdi.

Yürükoğlu yoldaşımızın 40 yaşını doldurduğu 1985, aynı zamanda, yaşamında çok büyük bir onur olarak değerlendirdiği bir olayın, TKP'ye girişinin de 15. yıldönümüdür.

Gerçekten, "bu iş TKP'siz olamazdı". Nitekim, oportünizm TKP'yi TKP olmaktan çıkardığı için ilk devrimci durum yıllarında "bu iş olamadı". Oportünizme karşı, adına yaraşır bir TKP için verilen uzun savaşımdan, bu savaşıma taçlandırılan 5(1). Kongre'den sonra, yeni bir düzeyde, yoldaşımızın ta 1965'ten beri savuna geldiği aynı fikri şimdi küçük bir ekle dile getiriyoruz: "Bu iş TKP — *İşçinin Sesi*'siz olamaz."

Komünist hareketin, TKP adına yaraşır bu yeni düzeye ulaşmasına öncülük eden Yürükoğlu, ya da Bilen yoldaşın verdiği parti adıyla Veli Dursun yoldaşımızın, hem 40. yaşgünü, hem de TKP'ye girişinin 15. yıldönümünü, tüm yoldaşlarımız adına saygıyla, sevgiyle ve coşkuyla kutluyoruz.

Merkez Basın Yayın Bürosu Çalışanları

I
1970 ÖNCESİ

yürüyorum erdeme yürüyorum
doğayı ellerimle taşıyorum
önüne geçilmez

DURGUNDA BİR KURŞUN'DAN

**Bu bölümdeki şiirler
Şubat 1967'de yayınlanmış
şiir kitabından
yapılmış seçmelerdir.**

TOPRAĞA YOLCULUK

Siz ey çağların en uysal savaşçıları
çıkın toprağa katar katar
yol yol
adım adım
devşirin en güzel düşlerinizi çeşmelerden
sağın çiçekleriniz uyy
katışmayanın gözleri kör olsun

inan olsun anlatamıyorum
inanmıyorlar hay deli oğlan
toprağa yahu çıkmak
trenlerle uzun uzun kamyonlarla
tutmak kıraçlığa haykıran elleri

haydin sokağa salınmış çocuk hiçkırıkları
kalkın
kalkın doğmuşlar doğacaklar
hastalıklılar tenekeci muslukçular

inanmıyorlar hay deli oğlan
trenlerle uzun uzun kamyonlarla
uyy

kalkın siz ağzı sarmısak kokan adamlar siz de
izmaritçiler tefeciler cepçiler
kentin en dindarları eskiciler
haydin sizler bir yanıma
sizler bir yanıma
toprağa gidiyoruz.

HELE KURBAN

Toprak
tohum
emek
işte üç kutsal silah

karadenizde bir liman boyun boyun dalgakıran
insanı ezik
insanı yaratıcı
onların rahat uykularında da yaşasa
satıcımın gür sesinden demircimin çekicinden belli
doğan günün kızılından gecelerin karasından belli

bozkırda sabahlar ayaz keser
gocunur yaralar kanar
parmaklar boğum boğum
dügümlersin sesini el çekmesi yünlere

bir gariplik çöker adama akşam zamanı
bakraçlar geçer kuşlar geçer
yanılır karpuzlar kan kırmızı
en dokunaklıları mahpus türküleri ve
mavzer
tohum
inanç
öfke
hey kurbanın olam.

ESKİ DOSTLAR

Gitmişler bir sabah
uğultulu gecelere tekerlek seslerine
kaşıp gitmişler
yalnız eski umutlar kalmış büyütülen
çocuk arabalarında
artık bezler boş teneke kutular.

DOĞAN ÇOCUK

Sokaklarda kıvrana kıvrana
bir çocuk doğuyor
uzanın eller ona
zorlu gecelere ilk öğütlerini verin

cılız cahil küçük çocuk
güçlü bilge yiğit çocuk
doğumu uzun zaman aldı sokaklarıma
sancılar çekti acılar gördü
karda eğildi dalları kapandı yolları
ama günü geldi eridi karlar
yollar serildi yol yol
doğdu benim doğumu yüz yıl
geciktirilen çocuğum

cılız cahil küçük çocuk
güçlü yüce bilge çocuk

Korkmayın dostlar yaşayacak
açacak yolları bir bir insanın insanlığına doğru
köle olacak tanrı olacak bayrak olacak
ve yaşayacak.
ve yaşayacak.

OZAN

Cumhuriyet alanının ışıkları
oniki dedin mi söner
umut başıboş kalır
ve ben derim ki önce şarkıyla şiir
somut çıplak namuslu
bunlar başlatacak örgüsünü eylemin
bunlarla bir bir
vardiyada gündelikler artacak
hamsi mısır tütün
artacak direnç kemeçenin yerini alacak
ve bunlarla
bunlarla kişiöğlü umutlanacak

her şafağın ulağı
sempatizan partizan
önce önce ozan;

oniki dedin mi uyur samsunun otelleri
anıtları
sokaklarda atar çizdikleri kader
ve ben derim ki
herşey önce şiir ve şarkıda başlar.

TUTUKLU

San gazete kağıtlarında kalmış
bilmecedir yollar
çizen de bilmez.

Her ışılan günde önce yaşlı kadınlar
söyleşe dertleşe
nazlı salınışlar incecik bir türkü
yavaştan bir toprak kokusu

her resmin ayrı bir yeri vardır
her dostun
konsolun bir köşesinde oturup donarlar
genellikle duman rengidir giysileri.

Bildiktir dışansı bizdendir
denize atlayan adamlar görürsün
gözünü yumsan
çamın ellerini sayarsın tam beş tane
bir mutluluk seçersin
çıplak omuzlarını kadınların
başkalaşırsın.
Oysa ışılan günün ardı bezginlik
kara kapkara
yatağının kıvrımlarında hamam böceği
yol arar kendine
çayının şekerini ellerinle koyamazsın
insanı insandır içersinin
bilse şaşarsın.

ARKA SOKAK ADAM VE YAĞMUR

Adam sabah uyandı
 gözleri duvarda örümcekler diye düşündü
 ama geç kalmıştı
 akşam ilk iş onları temizleyecekti
 kalktı traş suyunu koydu esnedi bir iyi
 sonra anlamadığımız şeyler yaptı
 ve çıktı.
 Düşüncesiz yağmurlar yağıyordu dışarda
 kediler bile sinmişti saçak altlarına
 yandaki evin kadını azığını
 tamam ediyordu kocasının
 yüzü akıl almaz biçimde karıştı kadının
 yağmura elini uzattı ağız dolusu sövdü
 gürültüyle kapadı ardından camı.
 Gazeteci çocuk geçti bisikletiyle...
 Aldırmadı adam aldırılmayı
 öğrenmişti bunca yıl
 yalnızca yakalarını kaldırdı
 hızlandırdı adımlarını
 tütüncü seslenmeseydi ardından
 sigarayı da unutacaktı
 fırından bağırmalar geliyordu
 balıkçılar tablalarını sermişlerdi bile
 yürüdü deniz kenarından yürüdü
 ıslandı hepten
 birden örümcekleri düşündü akşamı
 ıssızlığını evinin
 daldırdı gitti adam.

SAVAŞ GÜNÜDÜR

Davran savaş günüdür
açıl ardına tekerlek izlerinin
taş basamaklardan çık taş odalara gir
duvarının biri ocakta çatlamış olsun
rüzgar uğuldasın alsın ölüleri götürsün
davran istemezsen geride kalmak.

Türküler geliyor denizin üstünden...
Hani eşkiya çığlıkları hani erkekliğin..
Davran be davran güneş doğdu tepelere
haniyiz desen çocuklarına varırsın el ele
ödlerinden yeşil sular akar
bir ağızdan türkü tuttursan
duymaz mısın bir avuç çekik gözlünün
yaptığını ötelerde
kara derilerine bir yeni dünya
kurdular başkaları

davran be davran adı namus günüdür.

II

1970-1975

Bu bölümde *Anı, Gençlik Dergisi, İleri ve Yeni Çağ*'da yayınlanmış yazılar, yayınlanmamış bir şiir ve TKP'nin genç savaşçıları adına *Savaş Yolu* kitabına yazılmış önsöz yer alıyor.

Anı'ta yayınlanan "Gençlik liderleri konuşuyor" bölümünün soruları kitabın arkasına koyduğumuz ektedir.

GENÇLİK LİDERLERİ KONUŞUYOR

3 Şubat 1970 tarihli *Anı* dergisinden

POLİTİK ÖRGÜT VE GENÇLİK ÖRGÜTLERİ

1. Genel teorik planda düşünersek, işçi sınıfının öz örgütü karşısında sosyalist gençlik örgütlerinin yeri, örgütsel bağımsızlık ve tavırlarda bağımlılık biçiminde formüle edilebilir. Örgüt bağımsızlığı, adi himayeciliği, kaba kumandacılığı ortadan kaldıracak, gençliğin devrimci girişkenliğini arttıracaktır.

Bir kere şunu bilmek gerekir ki, Marksizm-Leninizmde sosyalist gençlik hareketi, işçi sınıfının politik hareketi içindedir, onun bir parçasıdır. Sosyalist gençlik örgütü, öz olarak işçi sınıfı örgütlerindedir. "Kuruluşu bakımından işçi ve köylü gençliğin örgütü olan birlik, sınıfsal özü bakımından proletarya örgütüdür. ... Çünkü proletaryanın zaferine çalışır."¹ Bu demektir ki, sosyalist gençlik hareketinin, örgütünün, işçi sınıfının politik hareketinin bir parçası olması, ana örgütle, partiyle olan ilişkilerinden gelmemektedir. Parti ne durumda olursa olsun, sosyalist gençliğin mücadelesi, işçi sınıfı mücadelesinin bir parçasıdır. Bu nedenle, şu anda mevcut partinin öz örgüt olmayışı, işçi sınıfının politik hareketini parti yönünden zedeler. Partinin, sınıfının gerçek temsilcisi olmadığı durumlarda gençlik hareketinin hatalı yönlere çekilmesi olasılığı da büyüktür.

Yan örgütler, koşullar ne olursa olsun, ana örgüt fonksiyonunu yürütemezler. Ancak, sorudaki gibi düşün-

1 *Bulgaristan'da Devrimci Gençlik Hareketi*, s.5.

lim, sosyalist gençlik örgütleri (devrimci sözü iyi açıklamıyor), örneğin hangi görevleri üstlenmek zorunda kalabilirler? Kitlelere politik bilinç götürme mi? Bu zaten sosyalist gençlik örgütlerinin temel bir görevidir. İşçi sınıfını ve emekçileri örgütleme mi? Bu da öyle. Sorudaki kanışıklık sanırım bugüne dek sosyalist mücadele veren gençlik örgütlerinin temel görevlerinin iyice belirlenmemiş olmasından gelmektedir.

2. Sosyalist gençlik örgütleri, zaten kitlelere politik bilinç taşıma ve aynı zamanda emekçi sınıfın gençliğini örgütleme görevindedirler. Onun için soruyu cevaplarken, söyleyeceğim şeylerin, TİP'in işçi sınıfının öz örgütü olmamasına bağlı olmadığını, gençlik örgütlerinin asli görevleri olduklarını belirtiyim. Marksizm-Leninizmde sosyalist gençlik örgütleri, sınıfsal kuruluşu bakımından bir yığın örgütüdür. "Sınıfsal kuruluşu bakımından işçi, köylü ve öğrenci gençliğin kitlevi örgütüdür. Lenin, bu birliğin emekçi gençliğin çoğunluğunu içine alması gerektiğini belirtiyordu."¹ İşte bu nedenle gençlik örgütleri, işçi ve köylülere dönük eylemlere ağırlık verirler ve bu sınıfların gençliğini kendi çatıları altında örgütlemeye yönelirler. Bu örgütlemenin somut biçimi, sosyalist gençlik örgütlerinin ta kendisidir.

Sosyalist gençlik örgütünün bazı üyeleri kendi örgütlerinin dışında, işçi ve emekçi sınıfların bir takım örgütlerinde de çalışırlar, çalışmalıdırlar. Örneğin sendikalar, kooperatifler vb... Bu yolla işçi-emekçi sınıfların gençliğini, gençlik örgütlerine aktarma olanağı fazlaşır. Dimitrof böyle bir çalışma ile, örgütteki işçi ve köylü gençlerin sayısının kısa zamanda iki katına çıkabileceğini belirtiyor.²

Devrimci gençlik örgütlerine bağlı işçi köylü birlikleri formülasyonu bence yanlıştır. Eğer işçi gençler ve köylü gençler söz konusu ise, onlar zaten gençlik örgütü içinde örgütleneceklerdir. Yok eğer işçilerin, köylülerin, gençlik örgütleri çevresinde örgütlenmelerini kast ediliyorsa, bu

1. *agy.*

2. G. Dimitrof. *Seçme Yapıtlar*, c.11, s.188.

da sosyalist gençlik örgütü toplu kavramının dışına düşer. Gençlik örgütlerine partileşme fonksiyonu yükleniyor demektir ki, o zaman gençlik örgütünden başka birşey olunmuş olur.

3. Yurdumuzda gençlik kavramı ve ona bağlı olarak gençlik örgütlenmesi uzun bir süre yanlış yorumlanmış ve hatalı uygulanmıştır. Gençlik bir sosyal sınıf, bir sosyal tabaka değildir. Her genç içinde bulunduğu sınıfın özelliklerini yansıtır. Sosyalist anlamda gençlik, başta işçi sınıfı olmak üzere, öteki emekçi sınıf ya da tabakaların gençliğidir. Yalnızca üniversitelilere "gençlik" demek yanlıştır. Bugün Türkiye'de politik duruma etkili olan gençlik kesimi, gerçekten üniversitelilerdir. İşçi gençlerle köylü gençler siyaset platformunda henüz varlıklarını duyuramamışlardır. SGÖ, işçi gençlerin, köylü gençlerin, öğrencilerin örgütü olarak kurulmuştur. Eylemlerinin ağırlığını özellikle fabrika ve işyerlerine verecektir.

DEVİRİMCİ GENÇLİK ÖRGÜTLERİ VE DİĞER GENÇLİK ÖRGÜTLERİ

1. TDGF, sübjektif açıdan devrimcileri büyük ölçüde içinde barındırmaktadır, ancak bizce temel örgüt olamaz. Çünkü:

a. Türkiye için önerdikleri devrim stratejisi yanlıştır. Önümüzdeki devrimci aşama, milli demokratik devrim değil, sosyalist devrimdir. Çok kalın çizgiler içinde özetlersek, Türkiye'de egemen üretim biçimi kapitalizmdir ve devletin sınıf yapısı da burjuvadır. Bu nedenle çözülmesi gereken temel çelişki, emek-sermaye çelişkisidir. Bu da ancak anti-kapitalist bir devrimle çözümlenebilir. Emperyalizm ile Türk halkı arasındaki çelişki ise ana çelişki olup devrimci mücadelemizin bürüneceği somut biçimi belirleyecektir. Ana çelişkinin özelliği, o çözülmeden başka çelişkilerin çözülemez olmasıdır. Türkiye'nin somut durumunda ana çelişki ile temel çelişki birbirleri içinde yumaklaşmışlardır. Yani Türkiye kapitalizmi ile emperyalizm entegre bir bütündür. Bunun için anti-emperyalist ve

anti-kapitalist kavga aynı süreç içinde verilecektir.

b. Stratejinin yanlışlığı ya da doğruluğu eyleme yansır. Dolayısı ile yaptıkları eylemler büyük ölçüde yanlış olmuştur. Eylemlerinin ağırlık merkezini üniversite oluşturmuştur. İşçi sınıfına ve köylülüğe yönelmiş eylemlerinde ise, savundukları stratejinin yanlışlığından gelen bir tutarsızlığa düşmüşlerdir. İşçilere, köylülüğe demokratik bilinç, milli bilinç verme yolunu izlemişlerdir. Oysa kademe kademe bilinç verme, oportünizmin ta kendisidir.¹

Biz TDGF'yi temel devrimci örgüt olarak kabul etmiyoruz. Ancak ortak hedefler için yapılacak bir eylem birliğini de her zaman gerekli görürüz.

2. "Ayrı gençlik örgütleri arasında rekabet olacağı yerde, tüm güçlerin birleştirilmesi, eylemlerini geliştirmede, fırsatları ve kadrolarını değerlendirmede yüz kat daha başarı sağlayacak ve daha çabuk örgütlenmelerini, aydınlatmalarını ve işçi gençliğin hâlâ pasif olan kısmını da aktif iş ve mücadeleye çekmelerini sağlayacaktır."²

Ancak bu birleşme, fikirlerde, ilkelerde bir "ortak bölün" çevresinde değil, doğru ilkeler çevresinde birleşerek olabilir. Bunun dışında ortak hedefler için (anti-emperyalist, demokratik) eylem birliği sağlanabilir.

3. Sosyalistlerin yönetiminde oldukları gençlik örgütleri, sosyal demokrat, orta sol vb. gibi örgütlerle çeşitli ilerici, anti-emperyalist, demokratik eylemlerde birlik kurabilirler, fakat bu birlik ilkelerden taviz biçiminde olmaz. Bu eylem birliği içinde ve süresinde de, sosyal demokratları vb. eleştirmeye, doğruları anlatmaya ve işçi sınıfı ideolojisinin, eylemlerde hakimiyetini sağlama mücadelesine devam etmelidir.

4. Üniversiteye gidenlerin çok büyük bir çoğunluğu küçük burjuva kökenlidir. Genellikle gidecekleri toplum katı da küçük burjuvalıktır. Ve de egemen ideoloji, doğal olarak küçük burjuva ideolojisidir.

a. Sosyalist gençler, gençliğin üniversiteli kesimine

1. Lenin, *Ne Yapmalı*.

2. G. Dimitroff, *agy.* s.249.

sosyalizmi yaymaya çalışırlar. Gençliğin bu kesiminin, işçi ve köylü gençlerle birlikte, işçi sınıfı ideolojisi ışığında ve işçi sınıfı yararına eylem sürdürmesini sağlamaya çalışırlar.

b. Sosyalist gençlik örgütlerinin ana görevlerinden biri de eğitimidir. Eğitimin amacı, bilimsel sosyalizmi öğretmektir.

GENÇLİK ÖRGÜTLERİ VE DEVRİMCİ EYLEMLER

1. İşçilerin kendiliğinden gelme hareketlerine sosyalist gençlik katılmalı, desteklemeli, doğru bilince ulaştırmalı, ancak oportünizmin teorisi olan, öncü işçi sınıfının partisinin yönetici rolünü fiilen reddeden spontane eylem teorisine angaje olmadan bu işleri yapmalıdır.¹

Sosyalist gençler, sendikalarda ve mahalli işçi örgütlerinde çalışmalıdır

2. Sosyalist gençlik, köylülerin devrimci demokratik hareketlerine katılmalı, desteklemeli ve de bunu yaparken onlara proletaryanın yönetimindeki işçi-yoksul köylü asgari temel ittifakının gereğini anlatmalıdır. Köylülerin bilinçlendirilmesinde bu mesele çok önemlidir. Çünkü ancak işçi sınıfı asgari müttefikleri yoksul köylü ile beraber ve azamisi değişen bir ittifaklar tabanı ile iktidara geldiğinde köylülüğün sorunları çözümlenecektir.

3. AP-CHP yakınlaşması devrimci hareketi ezmek içindir. Sosyalist gençlik, bir yanda kendisini küçük burjuva sınıflardan arındırıp saflarını güçlendirirken, öte yanda ülkenin tüm emekçi gençliğini anti-faşist hareket çevresinde birleştirmeye çalışmalıdır.

4. Anti-empyrialist mücadeleye zaten, sadece 6. Filo'ya karşı protesto gösterileri ile erilemez. Türkiye'de devrimci eylemin ulaştığı aşamanın gerektirdiği biçimde sistemli hareketler düzenlenmelidir. NATO, ikili anlaşmalar, Ortak Pazar aleyhine kampanyalar açılmalıdır.

5. Almanya Türk Toplumcular Federasyonu (ATTF)

da aynı konuyu ele almış ve yakında bir kampanya açacağını SGÖ'ye duyurmuştur. Bu kampanyanın orada başlatılacağı gün, yurdumuzda da dayanışmalı olarak bu kampanya açılabilir.

6. Burjuva düzeninde, bir burjuva üst yapı kurumu olan üniversitede yapılacak en köklü reform bile çok şey getirmeyecektir. Ancak demokratik hakların genişletilmesi mücadelesi de sosyalistlerin görevleri arasında olduğundan, hem de bu yolla üniversite gençliğinin somut probleminde öncülük ederek üniversitede sosyalist safları yaygınlaştırmak söz konusu olacağından, üzerinde önemle durulmalıdır.

SOSYALİST GENÇLİK ÖRGÜTÜ'NÜN KURULUŞU ÜZERİNE

TİP paralelinde çıkan *Emek* dergisinin
9 Şubat 1970 tarihli sayısından

Ülkemiz, 1860'lardan bu yana, zaman zaman yoğunlaşan çeşitli öğrenci hareketleri geçirmiştir. Cumhuriyetten sonra da bu hareketler durmamış, kendi küçük burjuva sınıf ideolojileri çerçevesinde, yani Kemalizm doğrultusunda yürümüştür. Öğrenci hareketlerinin proletarya ideolojisine yatkınlık göstermeleri 1960 silahlı hareketinden sonradır. Ve Türkiye sosyalist hareketindeki yükselip alçalmalara da bağlı olarak gençlik hareketleri, çeşitli aşamalardan geçmiş, bugünkü yoğunluğunu kazanmıştır. Fakat, bugüne dek, sosyalist gençlik örgütlenmesine ilişkin doğrular tutarlı biçimde ortaya konmamış, çeşitli çevreler doğruların birinden tutarak onu en uç noktasına taşımış, bu arada öteki doğruları atmış ve bunların sonucu olarak hareketimiz her zaman önemli zayıflıklar taşımıştır. Bu nedenle, Türkiyemizin somut durumuna geçmeden önce gençlik örgütlenmesinin genel ilkelerini kısaca özetlemede yarar umuyorum.

MARKSİST-LENİNİST TEORİDE GENÇLİK ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN GENEL İLKELER

A. GENÇLİK KAVRAMI

a. Gençliğin tanımı: Gençlik ayrı bir sosyal sınıf ya da tabaka değildir. Her genç içinde bulunduğu sınıfın

özelliklerini yansıtır. Sosyalistler, gençlikten, işçi sınıfı ve öteki emekçi sınıf ve tabakaların gençliğini anlar. Yalnızca üniversitelilere gençlik demek doğru değildir. Çünkü, üniversite küçük burjuva ortamıdır, kökeni, yaşaması ve genellikle gideceği küçük burjuva saflarıdır. Bu nedenle, gençliği üniversitelilerle sınırlamak, yalnızca küçük burjuvazinin gençliği gençlik sayılır demektir. Oysa her sınıf ya da tabakanın gençliği vardır. Ancak, sosyalist bir örgütlenme, kitle anlamında işçi ve emekçi sınıfların gençliğini içine alır. Bu kesimleri derleyecek eylem biçimleri koyar, onlara yönelik eylem sürdürür.

Gençliğin belirleyici özelliğinin "üretim süreci dışında" olması görüşü yanlıştır. Üretim süreci dışında olan sadece üniversiteliler değildir. Dolayısı ile böyle bir ölçüt geçerli değildir.

Görüldüğü gibi, gençlik kavramının doğru çözümlenmesi sınıfsal olarak konur. Bu sınıfsal tahlil yürütülürken, aynı anda, yaş ögesi de söz konusu olur. "Bizler hem yaş faktörünü, hem de aynı zamanda genç insanların sosyopsikolojik durumlarını gözönüne almalıyız."¹

Sonuç olarak sosyalist anlamda gençlik başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi sınıf ve tabakaların gençliğidir. Sosyalizmin ustalarının yazdıklarında ve dünya devrimci pratiği içinde kurulan yüzlerce gençlik örgütünde —üniversiteli örgütünde değil— gençlik kavramı böyle alınmış ve örgütler bu esas üzerine kurulmuştur.

b. Gençliğin proletarya savaşındaki rolü: Proletaryanın devrimci savaşı bütün emekçileri kapitalizmin boyunduruğundan kurtarmak, sömürünün kaynağı olan üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti ortadan kaldırmak amacını güder. Bu savaşta, henüz burjuva ideolojisi ve ahlakı ile sıkıca etkilenmemiş olan genç insanların yeri çok önemlidir. Gençliğin ana görevi üniversitelerde "Marksist beyinler yetiştirmek" değildir. Gençliğin yeri, başta işçi sınıfı olmak üzere, toplumun emekçi katlarında, sosyalist hareketin ulaştığı noktanın

1. A. Kamshalof, *Sosyalizm ve Gençlik*.

gerektirdiği, devrimci mücadelenin gerektirdiği eylemlerdir.

B. GENÇLİK ÖRGÜTÜNÜN NİTELİĞİ

a. Gençlik örgütü sınıfsal özü bakımından proletarya örgütüdür: Marksizm-Leninizm, sosyalist gençlik örgütünün, gençlik partisi olmadığını bize öğretiyor. Çünkü iktidara yürümez, iktidarı amaçlayan bir kuruluş değildir. Ve de gerçekleştirmeye çalıştığı kendine özgü ayrı bir programı yoktur. Ama, proletaryanın amaçlarına çalışır. Sosyalist gençlik örgütü, sosyalist devrime, proletaryanın zaferine çalıştığı için sınıfsal özü bakımından işçi sınıfının örgütüdür.

b. Gençlik örgütü sınıfsal kuruluşu bakımından yığın örgütüdür: Sosyalist gençlik örgütü, sınıfsal özü bakımından proletarya örgütüdür ama *sınıfsal kuruluşu* bakımından işçi, köylü ve öğrenci gençliğin yığın örgütüdür. Yani emekçi sınıfların gençliğini içinde barındırır.¹

Bu sınıfsal öz ile sınıfsal kuruluş meselesinin birbirine karıştırılmaması, gençlik kavramı, gençliğin örgütlenmesi gibi konulara aydınlık getirecektir.

Bulgaristan'da verilen sosyalist kavga içinde, 1917 Sovyet Devrimi'ne dek işçi-gençlik örgütleri yer alıyordu. Bu örgütler öğrencilere ve köylü gençlere kapalı idi. Bu hata sonradan 1919'da düzeltildi. Aşağıda bu konudaki yargıyı bulacaksınız:

“Köy burjuvazisi tarafından gaddarca sömürülen ve sosyalist öğretiyi büyük bir istekle benimseyen köylü gençler hâlâ SRSDM (İşçi Sosyal Demokrat Gençler Birliği) safları dışındaydı. Parti, köylü meselesini henüz Leninistçe anlayamadığından, köylü ve işçi gençleri bir teşkilatta birleştirmeye çalışmıyordu... SRSDM, öğrenci ve üniversiteli gençler arasında da çalışma ortaya koymadı. İlerici öğrencilerin ancak bazıları alındı, gençlik

1. *Bulgaristan'da Devrimci Gençlik Hareketi, Narodna Prosveta.*

teşkilatına... Halbuki, öğrenci ve üniversiteli gençler Bulgaristan gençliğinin hayli büyük bir kısmını teşkil ediyordu. Köylü gençler daha da kalabalıktı. SRSDM'nin başlıca işçi gençlerle çalışması, birliğin yığınsal ve sosyal niteliğini çok daraltıyordu."¹

Sosyalist gençlik örgütleri, emekçi sınıfların gençlerinin mümkün olduğu kadar çoğunu da kapsamaya yönelirler. Bu, yığınsal yan örgüt olmaktan gelen bir özelliktir. Çünkü, "herhangi bir örgütün karakterini doğal ve kaçınılmaz olarak belirleyen şey, o örgütün eyleminin muhtevasıdır."(Lenin)

Sonuç olarak, işçi, köylü ve öğrenci gençler bir sosyalist örgüt çevresinde birleştirilir ve örgüt nicel anlamda olabildiğince çok sayıda üyeyi kapsar. Yani kelimenin iki anlamıyla da "dar" değil, "yığın" örgütü olur.

c. Gençlik örgütü kuruluş biçimi olarak bir yan örgüttür: Gençlik örgütlerinin kuruluş biçimi, örgütsel bağımsızlık ve tavırlarda bağımlılık olarak özetlenebilir. Yani örgüt kendi hiyerarşisine sahip olarak ve ayrı bir örgüt olarak kurulur. Örgüt bağımsızlığının amacı, gençliğin devrimci girişkenliğini arttırmak, kaba kumandacılığı ve adi himayeciliği ortadan kaldırmaktır.

Öte yandan, bağımsız olarak kurulan gençlik örgütü, proletaryanın gerçek partisine, yoksa, doğru strateji ve taktikleri ortaya koyan ve uygulayan merkeze hem stratejik, hem taktik sorunlarda bağımlıdır. Bu iki durum arasında dengeyi kurmak gerekir. Yoksa gençlik meselesi doğru olarak ortaya konamaz.

Marksizm-Leninizmde, kapitalizme karşı savaşın öncüsü, yöneticisi, ana örgütü partidir. Meslek birlikleri, kooperatifler, gençlik örgütleri vb. bu mücadele içinde "yan" örgütler olarak yer alırlar. Yan örgüt olmalarının ana nedeni iktidarı amaçlamamalarıdır. Gerçekleştirmeye çalıştıkları kendilerine özgü programları yoktur.

Ana örgüt var olsa da olmasa da, kurulacak bir gençlik örgütü, bir meslek birliği, yan örgütler olacaklar-

1. Svetana Todorava, "İşçi Sosyal Demokrat Gençler Birliği'nin Kuruluşu". agy.

dır. Çünkü, yan olma durumu, bir ana örgütün yanında olduğundan değil, yüklendiği görevlerin değişikliğindedir. Örneğin sınıf partisinin olmadığı bir durumda kurulacak bir meslek birliği yine yan örgüt olacaktır. Dünya devrimci pratiği bize göstermiştir ki, ana örgüt kurulmadan yan örgütlerin kurulamayacağı görüşü solsekte bir görüştür, kategorik ve sınırlayıcı bir görüştür.

C. GENÇLİK ÖRGÜTÜNÜN AMACI VE GÖREVLERİ

a. Genel amacı: En genel olarak sosyalist gençlik örgütünün amacı, işçi sınıfına sosyalist devrimin gerçekleştirilmesinde ve giderek sosyalist toplumun kurulmasında yardımcı olmaktır. Bu en genel amacın gerçekleştirilme sürecinde örgüt, aşama aşama değişik amaçlar yüklenir.

b. Ana görevleri: Sosyalist gençlik örgütünün yukarıdaki amacı gerçekleştirebilmesi için önünde başlıca iki görev vardır:

1. Bilimsel sosyalizmi öğretmek: Bu da şu üç yolla olur:

i. Yüzyıllar boyu gelen tüm bilgileri, zararlı sınıfsal yanlarını atarak üyelerine öğretmek.

ii. Sosyalist ahlakı üyeleri arasında yerleştirmek. Bu da ancak burjuva ahlakının belirtileri ile yapılacak amansız ve sürekli bir savaş ile olabilir.

iii. Örgüt üyelerini çalışan sınıfların eylemine katmak, organik ilişkiler içine sokmak.

2. Sosyalist gençlik örgütünün ikinci görevi ise, sosyalist devrimi gerçekleştirme mücadelesinde yerini almaktır. "Gençlik, devrimi zafere ulaştırma savaşına, sosyalizmin kuruluşuna aktif olarak katılmalıdır. Burada gençlik birliğinin sadece kendisinin katılması yetmez. Onun, aynı zamanda, gençlik birliğine ön müfreze gözüyle bakan *bütün gençliği* savaş alanına çekmesi de gerekir."

Marksist-Leninist teoride, gençlik örgütlenmesine ilişkin genel ilkeler özetle bunlardır.

1960 SONRASI ÖĞRENCİ HAREKETLERİ, FKF'NİN DGF'YE DÖNÜŞÜM ÇİZGİSİ

Şimdi, 1960 sonrası üniversiteli hareketini ve bu hareket için FKF'nin DGF'ye evrimini kaba çizgileri ile özetleyelim.

1960 sonrasında sol hareket hızla gelişerek ülke çapında yaygınlık kazandı. Bu hareket üniversiteyi de büyük ölçüde etkiledi. Ve üniversiteliler sosyalist öğretiyi büyük bir istekle benimsemeye başladılar. Bu noktada daha fazla ilerlemeden, üniversitenin bir burjuva üst yapı kurumu olduğunu, burjuva ideolojisinin de bu kurumun doğal ideolojisi olduğunu hatırlatalım. Ve tabii ki üniversitede okuyanlar da çok büyük çoğunluğu ile burjuva ve küçük burjuva saflardan gelmektedir. Aşağıdaki tabloda bunu açıkça görüyoruz.

	Genel nüfus içindeki yeri	Üniversite içindeki yeri
	%	%
Köylülük	76	17
İşçi	20	8
Memur	2.82	42
Müteşebbis	0.67	33

İşte bu ortam içinde, 1966 yılı başında sosyalist gençler tarafından "FKF" kuruldu. Amaçları, dolaylı-dolaysız eylemlerle işçi-köylü bütünleşmesine katkıda bulunmak, üniversiteli hareketlerinin demokratik hedefleriyle sosyalist hareket arasında paralellik kurmak ve sosyalist öğretinin gençlik arasında yayılmasına çalışmak idi. Bu görevleri yerine getirebilmek için kurulan örgüt bir süre doğru çizgide yürüdü. Doğru strateji, bağımsız bir kuruluş ve tavırlarda bağımlılık bu doğru çizginin

ögeleridir. Ancak, küçük burjuva kökenli öğrencilerin gerekli Marksist bilim ve ahlak ile silahlandırılmaları çalışmaları gereğince başarılamayınca, Türkiye sosyalist hareketinin içine girdiği buhrandan da yararlanan MDD sapması, üniversiteli gençliğin bu küçük burjuva özelliklerinden yararlanarak örgütü bilimsel sosyalist çizginin dışına çekti. Açıkça anlaşılıyor ki, FKF'nin yolunu kesen birinci engel, üyelerinin eğitimi sorununu çözememiş olmasıdır. Militanların çoğu sosyalist mücadeleden, "emekçi" kavramını yüceltmeyi, örgüte sadece sadakati anlıyordu. Kişiyi tapma yaygındı. Yani ideolojik olarak küçük burjuva sosyalizmine, popülizme ve bilgi olarak da kulaktan edinme şeylere sahiptiler. Partinin geçirdiği sert buhranda (Aybar oportünizminin su yüzüne çıkması) tutunamadılar. MDD görüşü bunlar için cankurtaran yerine geçti ve o tarafa uzun süren bir akış oldu. Bu, küçük burjuvanın en büyük özelliği olan bir uçtan bir uca savrulmaktır.

MDD sapmasının FKF'ye egemen olmasının bir nedeni de, FKF'nin zamanında gerekli dönüşümü yaparak işçi ve köylü sınıfların gençliğine yönelememesidir. Yine dünya devrimci pratiği bize gösteriyor ki, işçi ve köylü gençleri örgütlemeye yönelmeyen tüm öğrenci hareketleri giderek çözülmüşler, yozlaşmışlardır. Sadece, emekçi sınıfların gençliğine yönelebilen gençlik hareketleri, kendilerini yozlaşmadan kurtarabilmişlerdir.

FKF, demokratik devrimcilerin eline geçince, bir süre sonra görüşlerinin doğal sonucu olan DGF'yi doğurmuştur. Gençlik kesiminde yetişmiş militanların büyük bir kısmını çatısı altında tutan DGF hangi zayıflıklarla maluldür, sosyalist mücadeleye katkısı engelleyecek hangi sakatlıkları taşıyor. Kısaca bunları da görelim.

1. Strateji yanlışlığı: Önümüzdeki devrimci aşama milli demokratik devrim değil, sosyalist devrimdir. Dünya sistemi bir bütün olarak ele alınır ve çelişkiler büyük ölçüde ona göre belirlenir. Kapitalizm, emperyalizme, "can çekişen sistem" dönemine çoktan ulaşmıştır. Daha önemlisi, dünyanın yarısına yakın bir bölümü, "sosyalist devrim"lerini başarmış ve "sosyalist ekonomiyi kurma"

sürecinde büyük ilerlemeler ortaya koymuştur. Emperyalizm son demelerini yaşarken ve de dünyada büyük bir sosyalist güç varken, bir ülkede sosyalist devrimi hedef gösterebilmek için, sadece o ülkenin toplumsal aşamasına bakmak, ancak gelişmiş toplumlarda sosyalist devrimlerin yer alabileceğini söylemek ve ülkenin dünya içindeki yerini gizlemek, işte bu "oportünizm"dir. Halkların önündeki devrimci hedefi saptırmak, bunu da keskin devrimci bir terminolojinin ardına gizleyerek yapmak oportünizmdir.

Üstelik, Türkiye'de egemen üretim biçimi kapitalizmdir ve devletin sınıf yapısı da burjuvadır. Yani çözülmesi gereken temel çelişki, emek-sermaye çelişkisidir. Bu da anti-kapitalist bir devrim gerektirir. Emperyalizmle Türkiye halkı arasındaki çelişki ise ana çelişkidir ve devrimci mücademizin izleyeceği yolu belirleyecektir. Türkiye'nin somut durumunda ana çelişki ile temel çelişki, Türkiye kapitalizmi ile emperyalizm entegre bir bütün olduğu için, birbirleri içinde yumaklanmıştır. Bu nedenle, verilecek olan kavga anti-emperyalist ve aynı zamanda anti-kapitalist olacaktır.

2. Eylemleri: Stratejinin yanlışlığı ya da doğruluğu eyleme yansır. Eylemlerden objektif sonuçları toparlayabiliriz. MDD'cilerin gençlik içindeki hareketleri çok büyük ölçüde üniversiteye kapalı, devrimci potansiyeli üniversiteye hapseden ve anarşizme eğilim taşıyan hareketler olmuştur.

Emekçi sınıflara yönelik eylemlerinde de yine savundukları strateji gereği yanlışlığa düşmüşlerdir. İşçilere, köylülüğe demokratik bilinç, milli bilinç verme yolunu izlemişlerdir. (*İşçi-Köylü gazetesi*) *Oysa aşamalı bilinç verme oportünizmin ta kendisidir.* (Lenin, *Ne Yapmalı*)

Emekçi gençlerin örgüte alınmasını kabul ettikleri, yani gençlik örgütlerinin yığınsal niteliğini kağıt üzerinde kabul ettikleri halde, pratikte hiç de böyle olmamıştır. Spontane hareketlerin kuyruğuna yapışmışlar, sınıf bilinci vermemişler ve de emekçi sınıfın gençliğini hiç mi hiç örgütlemeye çalışmamışlardır.

Emekçi sınıflara yönelmeleri anlık olaylarla sınırlı

olmuş, enerjilerinin çok büyük kısmı üniversite hareketlerine yönelmiştir.

3. Bağımsız gençlik örgütü fikri: Sapmaların, meselelerin sadece bir yanına ağırlık vermekten çıktığını hep biliriz. Bu meselede de böyle olmuştur. MDD'ciler gençlik örgütlenmesi konusunda, kesinlikle hiçbir merkeze bağlı olmama görüşünü işlemişlerdir. *Aydınlık* dergisinde gençlik üzerine çıkan çevirilerde sadece bağımsızlığın savunulduğu parçalar çevrilmiş, işin öteki yüzüne hiç değinilmemiştir. Son FKF kurultayında okunan çalışma raporu da söylediklerimizi doğrular biçimdedir.

Bağımsız gençlik örgütü görüşü deşifre olmuş sağ oportünist bir görüştür. Dünyanın her yerinde ve Türkiye'de sağ oportünizm gençlik konusunda "kesin bağımsız gençlik örgütü" sloganı ile çıkmaktadır.

MDD'ciler, gençlik örgütlerinin yığın örgütü olmalarını noktasında doğru ilkeyi savunur görünmektedirler. Yani işçi ve köylü gençleri de örgüt kapsamına almayı kabul etmektedirler. Ancak burada da şöyle bir yanılgı vardır. DGF'ye bağlı olarak işçi ve köylü komiteleri kurmayı önermektedirler. Sosyalist gençlik örgütleri, emekçi sınıfların gençlerinin katıldıkları örgütlerdir. Ama bunu örgüte bağlı işçi-köylü komiteleri haline getirmek demek, bir gençlik örgütüne partileşme fonksiyonu yüklemek demektir. O zaman da yapılmak istenen şeyin adını koymak gerekir, çünkü, gençlik örgütünden başka birşey olunmuş demektir.

BUNLAR KARŞISINDA SGÖ'NÜN YERİ

Sosyalist Gençlik Örgütü, doğru gençlik örgütlenmesi ilkelerini kabul etmiş, ona göre kurulmuş bir örgüttür. SGÖ, emekçi gençliğin yığın örgütüdür. Ancak, burada kısa-uzun dönem ayrımını yapmak gerekir. Bugün içinde bulunduğumuz koşullar, SGÖ'nün hemen yığın örgütüne dönüşmeyeceğini bize gösteriyor. Bunun belli başlı nedenleri şunlardır:

1. Ana örgütün durumu: Partimiz TİP, bugün

sağlam bir sınıf örgütü, proletaryanın öz örgütü olma durumunda değildir. Bunun mücadelesi verilmektedir.

Örgütlenmemiz, kabul ettiğimiz doğru ilkeler ışığında yürüyecektir. Ancak öteki nedenlerle birlikte, partinin durumu da, örgütümüzün sağlığı açısından, yakın dönemin hareket çizgisini, taktik durumlarını belirleyecektir.

2. Politik tavır alan gençlerin durumu: Ülkemizde bugün siyasal aksiyon içine girmiş gençlik kesimi üniversitelilerdir. Doğal olarak, SGÖ'nün üye kapsamı da üniversitedendir. Ama buna bakarak, ampirik bir akıl yürütmeye ilkelerin yanlışlığına varmak çok yanlıştır. Türkiye'de işçi gençler ve köylü gençler vardır, hem de üniversitelilerden kat kat daha fazla olarak. Ancak, siyasal bir güç olarak etkilerini duyuramamaktadırlar. Bu ikisi ayrı şeylerdir. SGÖ'nün başlıca amacı, işte bu gençlik kesimlerini siyasal bir güç durumuna dönüştürmektir.

3. SGÖ'yü kuran gençlerin durumu: Öteki iki neden yanında, bir de örgütü kuran sosyalist gençlerin eğitim düzeylerini dikkate almak gerekir. Bir yığın örgütüne üye alınırken, geniş teorik bilgi aranmaz. Sempatizan olması, girmek istemesi yeterlidir. Ve o yeni gelen üye, örgüt çalışmaları içinde yoğrulur, yetişir. Bu dolaşımı sağlayabilmek için de, örgütün yığın örgütlemeye geçerken, bünyesinde gerçekten sağlam bir kemikleşmeye ve teorik bütünleşmeye erişmiş olması gerekir.

SGÖ'NÜN ANA GÖREVLERİ VE EYLEM ALANLARI

Türkiye bugün gerçek sosyalist eylemin eşiğine gelmiştir. Sosyalist mücadelenin ana ögesi ve öncüsü olan proletaryayı mücadeleye katmak için gereğince çalışılmamış olan dönem büyük ağırlığı ile kapanmak üzeredir. Artık, gerçek proletarya devrimcileri, işçi sınıfı ile bağlar kuracaklar, onu kendi öz mücadelesi olan "sosyalist devrim" mücadelesine sokacaklardır. İşte sosyalist hareketin bu aşamasında, SGÖ'nün temel görevi işçi-emekçi kitlelere bilinç taşıma ve aynı zamanda emekçi sınıfların

gençlerini örgütleme olacaktır.

Bunun için SGÖ, işçi sınıfının her çeşit mücadelesine, grevlere, işgallere katılacak, aktif rol oynayacaktır. İşçilerin spontane hareketlerine katılacak, destekleyecek, doğru bilince ulaşmasına çalışacak ve de bunları oportünizmin teorisi olan, öncü işçi sınıfının partisinin yönetici rolünü fiilen reddeden spontane eylem teorisine angaje olmadan yapacaktır. SGÖ, işçi sınıfına yönelik düzenli eylemler de yürütecektir. Asıl üzerinde önemle durulması gereken eylemler de bunlardır.

Bunların dışında sosyalist gençler, kendi örgütlerinden başka, işçilerin sendika, yöresel örgütler vb. bir takım örgütlerinde de çalışmalıdırlar. Bunun birinci nedeni, yukarıda değindiğimiz politik bilinç yayma görevi ise, ikinci nedeni, buradaki işçi gençleri, gençlik örgütüne aktarmaktır. "Yeni üyeler kazanmak için sendikalardaki çalışmanızı çoğaltmanız gerekir. Sendikalardaki gençliği, RMS'de (gençlik örgütü) örgütlemelisiniz."

SGÖ üyeleri, köylülerin devrimci-demokratik hareketlerine de aktif olarak katılmalı, desteklemeli, bunu yaparken de, onlara proletaryanın yönetimindeki işçi-yoksul köylü asgari temel ittifakının gereği anlatılmalıdır. Köylülüğün bilinçlendirilmesinde bu mesele çok önemlidir. Çünkü, ancak işçi sınıfı, asgari müttefiki yoksul köylü ile beraber ve azamisi ülke koşullarına göre değişen bir ittifaklar tabanı ile iktidara geldiğinde, köylülüğün sorunları çözülecektir.

SGÖ, kendi içinde eleştiri-özeleştiri mekanizmasını her zaman diri tutacak, bireycilik, dalkavukluk, kariyerizm, külhanbeylik gibi burjuva ahlakının zehirli mantarlarına karşı amansız ve sürekli bir mücadele yürütecektir. SGÖ, Türkiye ölçüsünde sosyalist kavganın başarısı için, sosyalizmin son ve kesin zaferi için, gün güne daha güçlü bir şekilde savaşacaktır.

Yürüyelim,
Her çeşit sapmaya karşı saflarımızı
çelikleştirerek yürüyelim,
Halkların gerçek özgürlüğü için,

sosyalist devrimin zaferi için,
Yepyeni bir dünyayı işçi ve köylülerle
omuz omuza kurmak için
yürütelim.

Yaşasın emperyalizme karşı,
sosyalizm için dövüşenler.

Yaşasın Türkiye halkının
kurtuluşu uğruna yürütülen
sosyalist mücadele.

Yaşasın "işçi-köylü-öğrenci
gençliğin sosyalist kavgası.

UZLAŞICILARI TANIYALIM

16 Mart 1970 tarihli *Emek* dergisinden

“Bölücülük suçlamasını kesinlikle reddederiz, bunu öne sürenleri uzlaşmacılıkla suçlarız. Gerekçemiz, ideolojik ve stratejik ayrımdır.”

Geçen hafta *Ant* dergisinin açtığı “Gençlik Soruşturması”na gelen cevapların yorumu, aynı derginin 24 Şubat 1970 tarihli, 165. sayısında Sıtkı Coşkun imzasıyla yayınlandı. Bizim yazımız, herşeyin karma-karışık bir şekilde ardarda sıralandığı bu yoruma cevap olmakla birlikte, genel planda gençlik meselesini irdelemek amacıyla yazıldığı için, ancak bu kapsama giren bölümlere cevap vereceğiz. Yoksa, başka konularda yaptığı yorumlara katıldığımız anlamına gelmesin.

KAVRAMLARDAN BAŞLAYALIM

Sıtkı Coşkun arkadaş, herşeyin doğrusunu bulduğunu sanıp bir hamlede sıralamış herşeyi. Gençlik kavramı meselesinde de öyle. “Gençlikten anlaşılması gereken özellikle öğrenci gençliktir” diyor ve nedenini şuna bağlıyor, “genç işçi de, yaşlı işçi de aynı fabrikada ve aynı şartlarda, üretim süreci içerisinde çalışmaktadır”. Ardından tezini desteklemek üzere nereden alındığı belli olmayan bir cümle aktarmış! “... Kol emeğinde ustalığın ve güç kullanmanın payı azaldıkça, bir başka deyişle modern sanayi geliştikçe, kadın emeği erkek emeğinin yerini daha çok almaktadır. İşçi sınıfı için yaş ve cinsiyet farklarının

artık ayırıcı toplumsal geçerliliği kalmamıştır...” Yani şöyle, gençlik deyince öğrenciler anlaşılır, bunun nedeni de onların — işçi gençlerin tersine — üretim süreci dışında olmalarıdır. Bu tahlil temelden yanlıştır. Dikkatleri sınıf mücadelesinden başka yerlere çekmeye uğraşan, genç insanları sınıf ilişkilerine göre değil, bir sürü başka şeye göre belirlemeye çalışan küçük burjuva propaganda makinasının düşüncelerimize getirdiği tortudur. Gençlik denen kitle sınıflarüstü birşey midir? Üretim süreci dışında olmanın ya da bir başka şeyin üzerine ısrarla basarak tahlil yürütmek gençliğin sınıflarüstü, toplum katlarından bağımsız bir varlık olduğu noktasına götürür bizi. Oysa her sınıf ve tabakanın gençliği vardır. Sosyalist mücadele için gözetilecek gençlik ise emekçi sınıf ve tabakaların gençliğidir.

Yazıda ayrıca kavram karmaşası vardır. “Üretim süreci dışında olma” ile kastedilen nedir? Bu özellik sadece gençliğe mi özgüdür? Bu soruların cevabını, bazı kavramları yerine koyarak biz vermeye çalışalım. Bir kere, doğada saklı bulunan şeyleri ve doğa güçlerini, ihtiyaç maddeleri meydana getirmek üzere yararlanılabilir duruma getirmeye ilişkin insan çabasına üretim denir. İnsan, iş denen hareketle doğa üzerinde etkide bulunur. İş, üretici ve üretici olmayan diye ikiye ayrılır. Üretici iş, ihtiyaç maddeleri ya da ürünler meydana getirir ki buna üretim denir ve yapıldığı sürece de üretim süreci denir. Üretici olmayan iş, doğrudan maddi nesnelere yaratmaz ama bazı ihtiyaçları giderir. (Hizmet sektörü)

Kavramları böyle koyunca, bürokrasi tabakasının da üretici olmayan iş yaptığı için üretim süreci dışında olduğunu görebiliriz. Demek ki yazıda konulan ölçüt, uç noktasında söylersek, bizi, memuru da, subayı da gençlik saymaya dek götürebilen, belirsizlik yaratan yanlış bir ölçüttür.

Gençlik eşittir öğrenciler derken biraz dikkatli davranıp üniversite denen kurumunu, bu kurumun burjuva toplumundaki yerini ve işlevini ve de ülkemiz üniversitelerinde okuyanların sınıfsal kökenlerini öğrenirsek görürüz ki, üniversite gençliği büyük çoğunluğu ile küçük burjuva

ve burjuva kesimlerden gelmektedir ve yine aynı kesimlere gönderilmek üzere eğitilmektedir. Yani üniversite gençliğinin sınıfsal yeri küçük burjuvalıktır. O zaman, gençlik üniversitelidir demek, gençlik yalnızca küçük burjuvaya özgedir demek olur.

Görüyoruz ki, yazıda kullanılmış olan kavramlar, teorik olarak kesinlikle yanlış, hem de gençlik kesimindeki güçleri böldüğünden sosyalist mücadele için zararlı kavramlardır.

Öne sürülen tezi desteklemek üzere başka bir metinden aktarılan cümlenin ise bu mesele ile uzak yakın ilişkisi yoktur. O cümlede anlatılan şey, otomasyon — Taylorizm vb. — yoluyla işçi sınıfının çocuk ve kadınlarının da aktif üretici duruma getirildikleridir. Kapitalizmin bir yandan üretimin yoğunluğunu — işi basitleştirerek vb.— artırarak, bir yandan ücretleri düşürerek kapitalist kârını arttırmak için uyguladığı çalışma yönteminden söz edilmektedir. Bir de şu var, Sıtkı Coşkun'un mantığından gidersek, işçi çocuklarını ve kadınları, fabrikalarda çalışmaya başlamadan önce, ya işçi sınıfından saymamak ya da genç saymak gerekecektir!

Ve S. Coşkun, tezini "teorik" planda açıkladıktan sonra, iki devrim ustasından kanıt getiriyor: "Lenin'de işçi gençlik kavramına teorik bir ayırım olarak rastlanmakla birlikte, Lenin'in gençlik üzerine yazılarında gençlik kavramıyla öğrenci gençliğin kastedildiğini görmekteyiz. ... Mao ise gençlikten yalnızca öğrenci gençliği anlamaktadır. Özellikle 4 Mayıs gençlik hareketinin 20. yılında yaptığı konuşmada bu açıklıkla görülmektedir." S. Coşkun arkadaşın bu çok üstten dille söyledikleri kesinlikle *tahrifattir*. Ya da verdiği örnekleri kendisi okumamıştır. Mao'nun 4 Mayıs gençlik hareketinin 20. yıldönümünde yaptığı konuşmanın konumuzu ilgilendiren bölümünü birlikte okuyalım.

"Altıncı ve son olarak Yenan'daki gençlik hareketi konusunda konuşmak istiyorum. O, ülke çapındaki gençlik hareketi için bir modeldir. Aldığı yön aslında, bütün ülke gençlik hareketinin yönelişidir. Neden? Çünkü doğru yöneliştir. Gördüğünüz gibi birlik meselesinde

Yenan gençliği kendisini ispatlamış, hem de çok iyi ispatlamıştır. Yenan gençliği bütünlük ve birliği sağlamıştır. Yenan'daki genç entellektüeller ve öğrenciler, genç işçiler ve köylüler, hepsi birleşmiştir. Ülkenin her tarafındaki ihtilalci gençlik ve hatta dışındaki Çinli guruplar Yenan'da çalışmaya geldiler. Bu toplantıya katılanlarınızın çoğu, ilk adı Çan ya da Li olsun, erkek ya da kadın olsun, işçi ya da köylü olsun, Yenan'a binlerce mil ötelere geldiniz. Hepiniz aynı fikirdesiniz. Bu, bütün ülke için bir model kabul edilemez mi? Yenan'daki gençlik kendi arasında birleştiği gibi, işçi ve köylü yığınları ile de bütünleşmiştir. Ve herşeyden çok bu, bütün ülke için bir modeldir.”¹

Demek ki, Mao gençlikten “yalnızca öğrenci gençliği” değil, işçi genç, köylü genç ve öğrencileri anlamaktadır.

Lenin'de işçi gençlik kavramının varlığını kendisi de teslim etmekte, ancak gençlik hakkındaki yazılarında öğrencileri kastettiğini söylemektedir. Bunlar birbirleriyle çelişen iki ifadedir. Zaten dikkatli okunursa öğrencilerin kastedildiği yazılarda “student” (öğrenci) sözcüğünün kullanıldığı görülür.

Hiçbir ülkenin devrimci pratiğinde ya da teorik pratiğinde gençlik üniversiteli olarak tanımlanmamıştır. Bu noktada, gençlik meselesinin kilometre taşları olan bazı tarihlere değinelim ve aslında bunlar ayrı bir yazı konusu olduğu için fazlaca ayrıntıya girmeden geçelim.

DÜNYADAN ÖRNEKLER

İlk sosyalist gençlik örgütü 1886 yılında Belçika'da kuruldu. Bu örgütün amacı, işçi hareketlerine karşı kullanılan genç askerler arasında anti-militarist propaganda yapmaktı. Avusturya-Macaristan'da 1894'de ve Almanya'da 1904'de kurulan sosyalist gençlik örgütlerinin eylemleri genç işçilerin ekonomik mücadelesine dönüktü.

1. Mao Tse-Tung, *Seçme Yapıtlar*, s.247.

Daha sonra, 1907'de "Sosyalist Gençlik Örgütlerinin Enternasyonal Birliği" (IUSYO), öncelikle işçi gençlere sosyalizmin ilkelerini öğretmek için kurulmuş bir federasyondur. Bu federasyon bağımsız bir örgüt olmasına rağmen, liderleri II. Enternasyonal ile yakın ilişkiler sürdürmüşlerdir.

IUSYO'nun İsviçre'de toplanan 1915 Nisan Konferansı önemli tartışmalara sahne oldu. Ancak Lenin ve Bolşeviklerin bütün çabalarına rağmen, konferans onların radikal programını benimsemedi. Bu arada dünya sosyalist hareketinde ortaya çıkan sağcı sosyalistler (revizyonistler) ile Marksistler bölünmesi ve daha sonra Marksistlerin ortacılar (Kautski'ciler) ve Leninistler diye tekrar bölünmeleri doğal olarak IUSYO'ya da yansdı. Gençlik tabanı da böylece bölündü. Uzun bir süre IUSYO'ya Kautski'ciler egemen oldular. Bu yıllarda, Avrupa'da her fraksiyonun ayrı gençlik örgütü ortaya çıktı. Ancak şunu hatırlatalım, bütün örgütlerin tabanı emekçi sınıfların gençliği idi. Sonunda 1919 Berlin Konferansı'nda bu örgüt Leninistler tarafından ele geçirildi ve adı "Komünist Gençlik Enternasyonalı"ne dönüştü. 1920'deki kongre, parti-Gençlik örgütü ilişkilerini düzenledi ve Leninist gençlik hareketlerinin bütün ülkelerde giderek kabul edilen "örgütsel bağımsızlık, tavırlarda bağımlılık" ilkesini formüle etti.

RUSYA'DAN ÖRNEKLER

Rusya'da 1905'e dek gençlik hareketleri çok sınırlıydı ve hemen yalnızca öğrenci çevrelerine dönüktü. Bu nedenle örgütler dardı ve etkinlikleri yok denecek düzeydeydi.

1905'de RSDİP'nin Petersburg Komitesi'nin gençlik örgütü kuruldu. 1907'de iki Leninist genç "Moskof Gençlik Örgütü"nü kurdu.

Bundan sonra giderek, sağlıklı gençlik anlayışı yerleşmeye başladı ve özellikle işçi gençlerin örgütlenmesine çaba harcandı. Dolayısıyla eylemler işçi gençlerin

sosyal, ekonomik ve kültürel sorunlarına dönük oluyordu. Bunun sonucu olarak Mayıs 1917'de Petrograd'da proleter gençliğin "İşçi ve Işık" adlı örgütü kuruldu. Rusya'da devrim öncesinin en geniş ve en etkin örgütüydü. Fakat ilke ayrımı gözetmeden her kesimi içine aldığından kısa zamanda yozlaşmış iş yapamaz duruma geldi. Leninist gençler bunun üzerine, Petrograd'da "Sosyalist Genç İşçiler Birliği" adı ile kendi örgütlerini kurdular.

Bu arada Bolşevikler, gençliğe karşı takınılacak tavrı ilk kez 1917 Haziran-Temmuz aylarında Petrograd'da yapılan parti kongresinde enine boyuna tartıştılar. Gençlik hareketleri ve örgütlenmesi konusunda tarihi bir dönemeç olan bu kongrede başlıca üç görüş ortaya çıktı:

1. Rakhia adlı bir delege, tümüyle partiye bağlı gençlik örgütlerinin kurulmasını önerdi.

2. Kharitonov adlı delege, Bolşevikler tarafından uzaktan denetlenen bağımsız bir gençlik örgütlenmesi önerdi.

3. Üçüncü tezin sahibi Krupskaya idi ve önceden yaptığı araştırmalara dayanarak kongreye kapsamlı bir rapor sundu. Dünya pratiğinden verdiği örneklerle, gençlik örgütlerinin bağımsız olanlarının kitle örgütü durumuna gelebildiğini, oysa doğrudan bağımlı kuruluşların dar örgütler olarak kaldıklarını belirtti. En doğru devrimci yolun gençlerin kendi başlarına yönettikleri bir *proleter yığın örgütü* olduğunu savundu.

Kongre sonunda Krupskaya'nın önerisi olan, *örgütsel bağımsızlığa sahip, tavırlarda bağımlı, ağırlığını işçi gençlerin oluşturduğu yığın örgütü* fikrini onayladı ve bu tez kongre kararı olarak çıktı.

Devrim öncesinin bu son kongresinde alınan karar, hem gençlik kavramına, hem gençlik örgütlenmesine aydınlık getirici ve daha sonraki yıllarda ortaya çıkacak olan gençlik tartışmalarında Marksist-Leninistlerin tavrını belirleyici, yol gösterici ilkeler olmuştur.

Daha sonra, 1918 Ekim'inde yapılan, Komsomol'un kuruluş kongresinde gençlik kavramına ilişkin bu düşünce Komsomol programının maddeleri arasında belgelendi: "*Gençlik, emekçi sınıfların en aktif ve devrimci kısmı*

olarak proleter ihtilalinin ön saflarında hareket eder."

Devrim öncesi ve sonrasından aldığım bu iki belge gençlik kavramının öyle dönemlere göre değişen birşey olmadığını da ortaya koymaktadır. Devrim öncesi ve sonrasında gençliğin, dolayısıyla gençlik örgütlerinin yüklendikleri görevler değişir, yoksa gençlik kavramının içeriği değişmez.

Tüm bu söylediklerimiz, gençlikten sadece öğrencilerin anlaşılmayacağını açıklığa kavuşturur sanırız. Ve de gençlik örgütleri sadece öğrencilerden kurulmaz. Hatta öyle ki, sadece öğrencilerin, kendilerini öteki gençlik kesimlerinden ayırarak örgütlenmeleri, yozlaşma vb. gibi tehlikeler yanında çok ciddi tehlikeler de taşır. Örneğin Macar karşı-devrim hareketinin olmasındaki önemli unsurlardan biri, öğrencilerin kendi bağımsız örgütlerini kurmalarıdır. Bunun üzerine, karşı-devrimin bastırılmasından sonra iki yeni gençlik örgütü kurulmuştur: İşçi gençler için "Komünist Gençlik Birliği" (KISZ) ve köylü gençler için EPOSZ. Fakat bir süre sonra EPOSZ, KISZ'in içinde erimiş ve tüm gençlik kesimlerinin örgütü olarak KISZ kalmıştır.

SOSYALİST HAREKET KATALİZÖR MÜ?

Gençlik kavramında ileri sürülen fikirleri böylece cevaplandırdıktan sonra, Sıtkı Coşkun arkadaşın düşünce yapısına bir örnek verelim ve Türkiye devrimci gençlik hareketi için yaptığı değerlendirmelere geçelim. Şöyle deniyor:

"... Bugün ekonomik ve siyasal bilinçlenmenin eşiğinde olan geniş işçi ve köylü kitlelerinin somut öncüsü devrimci gençlik hareketlerinin devrimci harekete yararlı bir biçimde yürüyebilmesi, Türkiye sosyalist hareketinin ve ona bağlı olarak da sosyalist gençlik hareketinin gelişimine göre belirlenecektir. Bunun içindir ki, gençlik meselesinde özellikle sosyalist gençlik hareketi üzerinde durmak gereklidir."

Gençlik ve özellikle sosyalist gençlik. Bu cümlelerden

açıkça görülüyor ki, "devrimci" arkadaşımızın ilgilendiği şey "devrimci" harekettir. Türkiye sosyalist hareketi ve ona bağlı olarak sosyalist gençlik hareketi, genel gençlik hareketlerini etkileyecek ve o da Türkiye'deki "devrimci" hareketi etkileyecektir. Bunun için de gençlik meselesi düşünülürken, sosyalist gençlik hareketi üzerinde durmak gerekecektir.

Bu mantığın Avcıoğlu mantığından hiçbir başkalığı yoktur ve sosyalist hareketi "devrimci" hareket lehine kullanmaktır. Bu anlayış, yazıda "devrimci-sosyalist" ayrımı yapılmış her yerde vardır.

ÖRGÜTSEL BAĞIMSIZLIK NEDİR?

Sıtkı Coşkun gençlik örgütlenmesi konusunda bazı doğru ilkeleri soyut planda savunduğu halde, somut olarak verdiği örneklerle bu ilkeleri hiç anlamamış olduğunu gösteriyor. Örneğin bir yanda "örgütsel bağımsızlık, tavırlarda bağımlılık" ilkesini sık sık öne sürüyor, oysa öte yanda, FKF'nin TİP karşısında örgütsel bağımsızlığını koruyamadığını da üç kez tekrarlıyor. Ve örgütsel bağımsızlığı başka şeyle karıştırıyor. Örgütsel bağımsızlık denen şey, herhangi bir örgütün kendi özel hiyerarşisine sahip ayrı bir kuruluş olmasıdır. Böyle olunca, FKF ne zaman örgüt bağımsızlığını yitirmişti, bunun anlaşılması güçtür. FKF hiçbir zaman kurumsal kişiliği bırakıp partinin gençlik kolları olarak örgütlenmemiştir.

SAĞ OPORTÜNİZMİN ANT İÇİNDEKİ UZANTISI

Şimdi yazının bir başka bölümünü daha okuyalım:

"Gençlik soruşturmasında sosyalist gençlik liderlerinin çoğu bilimsel sosyalist ideolojinin temel ilkelerinde ve onun gereği olan doğru stratejide birleşmektedir. Beliren tartışmaları iki bölümde toplayabiliriz.

"1. İdeolojik ve stratejik tartışmalar.

"2. Doğru devrimci görüş çevresinde taktik meselelerde ve bazı stratejik meselelerdeki tartışmalar.

"İdeolojik ve stratejik ayırım SGÖ ile genel olarak demokratik devrim stratejisini benimseyen diğer sosyalist gençlik gurupları arasında beliriyor."

Bu bölümdeki laf kalabalığını artırsak ortaya üç sonuç çıkmaktadır:

1. Gençlik arasında, birisi gençliğin çoğunluğunu içeren (MDD), ikincisi sosyalist devrimci gençler (SGÖ'lüler) olarak aslen iki kampın var olduğu,

2) MDD'ci gençlerin arasında da bazı taktik ve stratejik(!) ayrılıkların varlığı,

3) Aralarındaki farklara rağmen MDD'ci gençlerin doğru ideoloji ve stratejiyi, SGÖ'lülerin yanlış ideoloji ve stratejiyi temsil etmekte oldukları söylenmektedir.

Açıkça görülüyor ki, yukarıdaki bölüm, bütün bulanıklığı içinde, aslında MDD tezinin doğru olduğunu anlatmak içindir.

Bir ülkenin önündeki devrimci adım genel olarak konjonktürüne ve özel olarak da o ülkenin iç gelişme dinamiğine göre belirlenir. Ve bu oluşum, skolastik kafalı "devrimci"lerin gönüllerinin isteği dışında kendi diyalektik yolunu izler. Bunun ötesinde ucuz yaftalar yoluyla devrimci mücadeleye çıkış yolları aramak boşunadır.

Türkiye'nin önündeki devrimci adım, dış (dünya) ve iç koşullar gereği, işçi sınıfının asgari müttefiki yoksul köylü ile beraber ve azamisi ülke koşullarına göre değişen bir ittifaklar tabanı ile anti-emperyalist ve anti-kapitalist mücadele süreci içinde iktidara gelmesiyle gerçekleşecek olan *sosyalist devrimdir*.

Bir devrimci, küçük burjuva sosyalisti de olsa, kendi yerini açık seçik belirlemeli, karineyle çıkartılacak cümleler ardında durmamalıdır. Bir taraftan MDD'cilere küçük burjuva kuyrukçusu diyerek çatmak, öte yandan sövme özgürlüğünü kendi kendine elde etmenin kişisel rahatlaması içinde bizlere bol bol oportünist, pasifist vb. demek, el altından "en doğru MDD tezini bizler savunuyoruz" sözlerini yaymak olmaz.

SGÖ VARDIR VE DOĞRU YOLDADIR

Özel MDD'ci arkadaşlarımızın SGÖ hakkındaki yargısını da okuyalım:

"Sosyalist Gençlik Örgütü, kağıt üzerinde suni bir örgüt olmaktan öte değildir. Ve çıkış noktası gereği böyledir. SGÖ, TDGF bütün varlığı ile — ama yanlışları ama eksikleriyle — varken yeniden örgüt kurmak gibi bölücü bir tutumun ürünüdür."

Kısacası SGÖ kağıt üzerinde suni bir örgüttür, çünkü TDGF varken kurulmuştur ve bu iş bölücülüktür deniyor.

Şimdi düşünelim, bir örgüt nasıl, hangi koşullar altında suni bir örgüt olur, kağıt üzerinde kalır?

Kağıt üzerindeki örgütler iki durumda söz konusu olabilirler:

1. Özü itibariyle: Devrimcilerin o gün içinde buldukları ortamda eğer farklı örgütlenmeye gidecek gerçek nedenler yoksa, o zaman ayrı örgütlenme özü itibariyle varolan birşeyi tekrarlayarak kağıt üzerinde kalmayı getirecektir. Yapılan şey gerçekten bölücülük olacaktır. Ancak, örgütlerin ortak ilkeler çevresinde kurulduğunu bilirsek, farklı ideoloji ve stratejiye sahip çevrelerin aynı örgüt içinde kalmalarını savunmalarının da oportünizmin ayrılmaz özelliği olan uzlaşmacılık demek olduğunu biliriz. Toplayıcılık fikirlerdeki ayrılığı örtbas etmek değil, ortak fikirler etrafında birleşmektir. "Örgütlü olmak" demek öncelikle temel ilkelerde anlaşmak demektir. Kaldı ki, kendisi de TDGF ile SGÖ arasında yani MDD'ci gençlerle sosyalist devrimci gençler arasında ideolojik ve stratejik farklılaşmanın bulunduğunu kabul etmektedir. Öyleyse "TDGF içinde kalınabilir" demek yanlıştır. Bunu uzlaşmacılar diyebilir, ama Türkiye'nin sosyalist oluşumu açısından kuşağımızın yüklendiği büyük sorumluluğu bilen bizler diyemeyiz.

Bizlere bir de TDGF ile gençlik örgütü konusunda benzer fikirlere sahipsiniz, ayrı örgütlenmenin anlamı yoktur, denebilir. Bunu parmak ayı gösterdiği zaman budalalar aya değil parmağa bakar diye cevaplayabiliriz.

Ayrıca dünya devrimci pratiği de davranışımızı

doğrulayan örneklerle doludur. Mayıs 1917'de Petrograd'da işçi gençlerin, P. Shevtsov'un liderliğinde kurduğu "İşçi ve Işık" adlı örgüt Menşevikleri, Sosyal Devrimcileri, Anarşistleri ve Bolşevikleri birleştirmişti. Ve aynen Sıtkı Coşkun'un yazısının "Ne yapmalı" bölümünde, gençliği birleştirmek için önerdiği gibi, bu örgüt guruplararası fikir farklarını asgariye indirecek birliği sağlamak için geniş bir eğitim programı uygulamıştı. Ancak örgütlenmenin çıkış noktası böyle şeyler olmaya-çağı için ve de farklı ideolojik ve stratejik görüşler bir örgütte toplanamayacağı için Bolşevik gençler Vasili Alekseev liderliğinde kısa süre sonra Petrograd Sosyalist Genç İşçiler Birliği'ni kurarak Shevtsov'un gurubundan ayrıldılar.

Bu nedenlerle, bölücülük suçlamasını kesinlikle reddederiz, bunu öne sürenleri uzlaşmacılıkla suçlarız. Gerekçemiz ideolojik ve stratejik ayrımdır.

2. Fiili örgütlenmesi, eylemi itibariyle: Eğer örgütler fikirleri doğrultusunda eylem yapmıyorlarsa, eylemlerini önceden belirli hedefler koyarak, spontane hareketlerin, kendi dışında oluşan hareketlerin kuyruğuna yapışmadan yürütmüyorlarsa, o örgütler büyük ölçüde tabela örgütleri şekline dönüşürler. Bu doğrudur. Ama SGÖ ile ilgisi yoktur. SGÖ çok kısa bir zaman önce kurulmuş olmasına rağmen içinde bulunduğu stratejik aşamayı saptamış, uzak ve yakın taktik hedeflerini koymuş ve bu plan içinde önündeki ilk görevlerini yerine getirerek üst aşamalara yükselmeye başlamıştır. Kuruluş döneminin gerekleri yapıldıktan sonra ikili olarak eyleme geçmiştir. Bir yandan disiplinli ve akıllı bir çalışma ile önündeki ilk taktik dönem olan büyük kongreye yönelik görevlerini yerine getirirken, öte yandan ana eylem alanı olan Türkiye proletaryasına yönelik çalışmalara başlamıştır. Ve herşeyden önemlisi, yaptıklarını *disiplinli, örgütlü* olarak yapmaktadır.

Gerçekte, örgütlenmesi ve eylemi açısından TDGF tabela örgütü olmaya yönelmiştir. FKF'nin son döneminden başlayarak bugüne gelen çizgi içinde TDGF gitgide örgütlülüğünü yitirmektedir. Türkiye çapında darmadağındır. Hiçbir kurulu işlememektedir. Bunun yanında

gerçekleştireceği hedefler somut olarak belirlenmiş hiçbir sürekli eylem yürütmemekte, anlık olaylarla yetinmektedir.

TDGF'nin yaptığı hareketler de hiçbir şekilde disiplinli, yukarıdan aşağıya doğru süzülerek inen bir emir kumanda zinciri içerisinde yapılan örgüt eylemleri değildir. Yapılan eylemleri büyük ölçüde son yılların öğrenci hareketleri içinde yetişen birkaç öğrenci lideri çekmektedir.

Bitirirken bir noktaya daha değinelim. *Anı*'nın son sayılarında iyi niyetli bir çaba ile geliştirilen atılım, bazı kavramların içeriğinin gerektiğince genişliğine ortaya konmamış olması nedeniyle o kesimde yeni bir bulanıklık yaratmıştır. Örneğin, "demokratik halk iktidarı" kavramı, Doğu Avrupa ülkelerinde proletarya diktatörlüğü anlamında kullanılırken, Lenin'de, 1905'lerde amacı kapitalizmi geliştirmek olan "işçi-köylü devrimci demokratik diktatoryasıdır". Çin'de amacı bir süreç içinde kapitalizmi silmek olan "yeni demokrasi (MDD) iktidarıdır". İşte bu bulanıklık içinde, eleştirdiğimiz yazı demokratik halk iktidarı ile MDD'yi özdeş sayan bir kafanın ürünüdür. İdeolojisi sağ oportünizmdir, önerisi uzlaşmadır.

Sosyalist devrimci gençler için ulaşılabilecek hedef, yürünecek yol bellidir.

Yaşasın emekçi gençliğin sosyalizm için kavgası!

Yaşasın sosyalist devrimi amaçlayanlar!

SON ÖĞRENCİ HAREKETLERİ ÜZERİNE

Sosyalist Gençlik Örgütü'nün çıkardığı
Gençlik Dergisi'nin Nisan 1970 tarihli
sayısından

Son üniversite hareketleri ile ilgili olarak ortaya çıkan olaylar, bu hareketlerin ciddi hastalıklar taşıdığı yolunda uzun bir süredir yapılmakta olan eleştirileri bir kez daha doğrulamıştır. Bu hareketlerin zarar hanesi artık çok daha kabanktır. Şöyle ki, üniversite duvarları içine hapsolunan, hem de örgütlü bir disiplin ile kararlı bir dozda tutulamayan bu öğrenci hareketleri *halktan kesinlikle soyutlanmıştır*. Emekçi sınıflar ve tabakalarla kaynaşmak gibi bir amaç taşımadığı için bu hareketler en büyük zayıflığı taşımakta ve küçük burjuvalık damgasını silinmez bir şekilde yemektedir.

Varacağı hedefler, izleyeceği yol hiçbir zaman önceden saptanmayan bu küçük burjuva sol öğrenci hareketleri, açıkça görünen örgütsüzlüğü nedeniyle, *provokasyonlara da çok açıktır*. Ajan-provokatörlerin, hatta en adisinden sivil polislerin çok işler çevirebilecekleri bir toz duman içinde gelişmesi, üniversite hareketlerinin zarar hanesini arttırıcı bir başka faktördür.

Milli demokratik devrimcilerin yürüttükleri bu öğrenci hareketlerinin bir yönü de, *boykot, işgal gibi silahları eskitmesidir*. Bütün devrimci yöntemler devrimcilerin fakat zamanında ve de gereğince kullanmaları içindir. Her akla gelen şey için sık siktan da sık olarak başvurulursa, bu yöntemlerin çok kısa bir zamanda içleri boşalır. Bugün durum da işte böyledir. Boykot, işgal silahlarının hiçbir etkinliği kalmamıştır ve bu durum

karşısında küçük burjuva sol milli demokratik devrimciler, kitleyi elde tutacak, o yapıya uygun yeni eylem türleri bulma açmazı karşındadırlar.

Öte yandan, sosyalist gençliğin, doğru ilkeler çevresindeki eylemi ise akıllı bir biçimde giderek gelişmektedir. Bu, gençlik hareketleri için bir umuttur.

Az bir zaman önce kurulan Sosyalist Gençlik Örgütü (SGÖ), ilk gününden eylem alanını kesinlikle belirlemiştir. Sosyalist gençlerin en önemli görevi *işçi sınıfının yanında eylem* yapmaktır. İşçi sınıfına yönelik eylemler, küçük burjuva kesimlerde sürdürülen devrimciliklerin tersine, tek sonuç alıcı yoldur.

Sosyalist Gençlik Örgütü, ikinci olarak, işçi sınıfının gençliğini örgütleme amacını koymuştur. Ancak işçi gençler, bilimsel sosyalizmin ışığında örgütlendiği zaman, gerçek gençlik hareketinden söz edilebilecektir.

İki temel amacını böylece koyan SGÖ, eylemlerini de, "üniversite devrimciliği" uzmanlarının tersine, işçi sınıfının ta içinde sürdürmektedir. Zonguldak yöresi işçileri için çıkarılan *Sömürücüye Yumruk* gazetesi, Karadon, Kozlu, Ereğli, Karabük gibi işçi yataklarında düzenli olarak dağıtılmakta ve işçiler ile organik ilişkiler kurulmaktadır. Egemen sınıf burjuvazinin uykularını kaçıran eylemler işte böylesine proletaryadan ses getirebilen eylemlerdir. Çünkü burjuvalar gerçek tehlikenin nereden geleceğini çok iyi bilirler. Bundan iki ay önce Karabük'te, toplu sözleşme oyununa karşı işçileri uyaran SGÖ militanlarını, sarı sendikacıların ciple dağa kaçıtarak dövmeleri ve son olarak on gün önce, yine aynı yerde gazete dağıtmaya giden 23 militanı ise daha trenden inmeden, yüzlerce toplum polisi ve jandarmayı seferber ederek tutuklamaları, burjuvazinin aslında hangi çeşit eylemden ölesiye korktuğunu açıkça ortaya koymaktadır. En büyük üniversite olayında bile 23 kişinin tutuklandığı görülmüş şey değildir.

Sonuç olarak, bugün ülkemizde, biri giderek dağılan ve çürüyen, küçük burjuva hastalıkları ile malul *öğrenci* hareketleri, öteki giderek gelişen, doğru sosyalist ilkelerden kalkarak işçi sınıfımızı temel eylem alanı kabul

eden sosyalist *gençlik* hareketleri vardır. Gelecek işçi sınıfının ve ona yönelik eylem sürdürenleridir.

TIP'TE BİLİMSEL SOSYALİZM EGEMEN OLACAKTIR

Gençlik Dergisi'nin 1970 tarihli bir sayısından

Yurdumuzda işçi sınıfının sosyalist hareketi oportünizme karşı mücadele içinde güçlenmekte ve arınarak çizgisine her gün biraz daha fazla oturmaktadır. Dün, burjuva parlamentarizmini devrimci mücadeleye tek yol olarak öneren Aybar revizyonizmi çökertildi ve sosyalist saflarda bir daha etkinlik kuramayacak şekilde tasfiye edildi. Bugün ise küçük burjuva heyecan ve sabırsızlığını eylem kuralı edinmiş avantüristleri, proletaryanın çıkarlarını burjuvaziye satan kuyrukçuları, işçi hareketini bölen provokatörleri ve polisleri içinde barındıran MDD çizgisi ile mücadele edilmektedir. Bu mücadele de mutlaka ilki gibi işçi sınıfı ve onun öncü militanlarının zaferi ile sonuçlanacak, işte o zaman yurdumuzda sosyalist mücadele bir üst düzeye geçecektir.

Milli kurtuluş savaşı veren ya da verme potansiyeli taşıyan az gelişmiş ülkeleri, dünya devrimci hareketinin temel gücü sayan, ülke içi devrimci mücadeleyi "köylerden şehirleri kuşatma" formülüne bağlayarak köylülüğü ana devrimci güç sayan görüş, dünya işçi sınıfı mücadelesine sokulmuş bir hançerdir. Savundukları tez en iyi kanıttır:

Dünya çapındaki ana çelişkinin, emperyalizm ile milli kurtuluş savaşları veren ülkeler arasında olduğunu söylemektedirler. Buna bağlı olarak, dünya devrimci gücü, milli kurtuluş savaşı veren halklar olmaktadır. Onlara göre, kapitalist ülkeler proletaryasının ve hele dünya sosyalist sisteminin devrimci hareket üzerinde belirleyici bir etkinliği yoktur. Bu tezin, dünya proletarya-

sının tarihsel misyonuna, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı mücadelesine ve en önemlisi dünya sosyalist sistemine karşı işlenmiş bir suç olduğu ortadadır. Bir yanda kapitalizmin dünya çapında üretim tarzı haline gelmesi, hatta emperyalizm aşaması ile birlikte yıkılış sürecine girmesi ile, öte yanda sosyalizmin milyonlarca insanın yaşadığı canlı bir gerçek durumunu alması emperyalizm (kapitalizm) ile sosyalizmi dünya çapındaki ana çelişki durumuna getirmiştir. Buna bağlı olarak da, dünya devrimci gücü, başta uluslararası işçi sınıfı ile onun temel ürünü olan dünya sosyalist sistemidir ve bilimsel sosyalizmle beraber yürüdüğü ölçüde milli kurtuluş mücadelesi veren halklardır. Dünya ölçüsünde çatışan iki temel unsur, uluslararası kapitalizm ile sosyalizm iken, dünya sosyalist sisteminin, emperyalizme karşı yürütülen devrimci yığın mücadelesi içinde belirleyici bir yere sahip olmadığını ve hatta bağımsız bir rol dahi oynamadığını söylemek, devrimci mücadeleyi baltalamaktır. Hele emperyalizme karşı mücadelede bugün en temel güç olan, en iyi sınıf örgütlerine, dünyanın en önde gelen ekonomik, askerî ve politik aygıtlarına sahip olan sosyalist sisteme "emperyalist", "kapitalist" diyerek saldırmak, sosyalist sistemin uluslararası proletaryanın yürüttüğü sosyalizm mücadelesini bilerek bölmektir. Aynı zamanda, uluslararası işçi sınıfı mücadelesi ile milli kurtuluş hareketlerinde varolması gereken doğal ittifakı da bölmek anlamına gelir. Bu da ağırlık verdikleri milli kurtuluş hareketlerini zayıflatır.

Görülüyor ki, *birinci olarak*, bu tez, dünya sosyalist sisteminin emperyalizm karşısındaki bütünlüğünü, bu sisteme yönelttikleri emperyalist, kapitalist suçlamaları ile baltalamaktadır. *İkincisi*, kapitalist ülkeler proletaryasının, emperyalist sömürden pay aldığını, uyduğunu söyleyerek, bu ülkelerdeki devrimci proletarya mücadelesini küçültme, zayıflatma amacı gütmektedir. *Ve nihayet*, uluslararası işçi sınıfı mücadelesinin doğal müteffiki olan milli kurtuluş hareketlerini, bu mücadelenin karşısına koyarak da, Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının savaşını zayıflatmaktadır.

Ülkemizin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik gelişme aşamasını dikkate almadan MDD stratejisini öneren ve bu stratejiyi uygulamak için sosyalist ve kurtuluşçu güçler arasında bozgunculuk yapan bu oportünist akım, önceleri kasıtlı yaratılan kasıtlı kavram nihilizmi ile "ajan", "satılmış" gibi polis taktiği saldırılarıyla, Aybar revizyonizminin parti yönetiminde olmasından da yararlanarak, özellikle şövenizm ve sabırsızlık gibi küçük burjuva eğilimleriyle yoğunlaşmış olan öğrenci gençlik çevrelerinde yayıldılar. Sonra da bu kesimden topladıkları güçlerle TİP'i ele geçirmek için saldırılarını yoğunlaştırdılar. Ama toz duman ortamının militanlar üzerinde yarattığı tedirginlikten yararlanıp, bir oldu bitti ile partinin, parti dışından ele geçirilemeyeceği çabuk anlaşıldı. Çünkü, savrulma döneminin tahlilini hemen ve doğru bir şekilde yapan sosyalist devrimciler, Aybar revizyonizmini tasfiye etmişler ve her çeşit saldırıya karşı, partinin öz sahipleri olarak saf tutmuşlardı. Bundan sonra MDD oportünizminin TİP'e saldırıları çok daha şiddetlendi. Türkiye'nin sosyalist örgütünün kongreleri basılmaya başlandı. Bu arada, değirmene su taşıyan kolların birini kurutmak için SGÖ de basıldı. Ne var ki bu saldırıların amacı artık TİP'i ele geçirmek değil, yıkmaktı. *Bugün artık, her çeşit sapmayı içinde barındıran oportünist MDD'ciliğin TİP'e saldırısı ele geçirmek için değil, yıkmak içindir.*

Böylece TİP iki yönlü saldırıya hedef olmaktadır. Bir yanda likidatörler, parti yıkıcıları, öte yanda burjuvazi. Burjuvazinin saldırısı çok daha kabaca ve bildik biçimlerde yürümektedir. Çeşitli il örgütlerinin yöneticileri sudan gerekçelerle tutuklanmakta, bazı yerlerde taşlı sopalı saldırılar düzenlenmekte, son büyük İşçi Direnişi'nde olduğu gibi TİP örgütlerine polis sokulmakta, yetkili ağızlarca en büyük tehlikenin TİP'ten geldiği söylenmekte ve nihayet meclislerde TİP'in kapatılması önerileri, hatta kapatılacağı tehditleri savrulmaktadır. Öyleyse:

Bu ikili saldırıyı kolaylıkla savuşturmanın tek yolu vardır: Bilimsel sosyalizmi temsil eden TİP merkez yönetimini güçlendirmek.

Türkiye sosyalizminin bugün en önemli sorunu, doğru çizgi üzerindeki TİP yönetimini güçlendirmektir.

Dünyanın her yerinde olduğu gibi, yurdumuzda da, işçi sınıfımızın tarihsel görevini yerine getirerek tüm emekçi yığınlarla birlikte sömürüden arınmış bir düzen kurabilmesi, onun politik partisinin eylemi ile belirlenecektir. Çünkü işçi sınıfının partisi, işçi sınıfının sadece bir parçası değil, onun yöneticisidir, öncüsüdür. Çok çeşitli yönlerden verilmekte olan mücadeleleri birleştirir, denetler, hedeflere yöneltir. Yani işçi partisi işçi sınıfının beynidir.

Dünya devrimci pratiği göstermiştir ki, oportünizmin bütün çeşitleri son tahlilde partinin yönetici rolünü inkara yöneliktirler. Türkiye sosyalist hareketinde de aynı sapmalar vardır, sağ ve sol oportünizm, birbirlerinden çok ters noktalarda oldukları halde, burjuvaziye karşı tek yoldan mücadeleyi önererek, işçi sınıfının politik partisinin örgütlenmesine gerek olmadığı noktasında ve bir de partinin yönetici rolünü inkarda birleşmektedirler. Çünkü bütün mücadele araçları yerine bir tekini kullanmak, değişik mücadele araçlarını denetleyecek bir parti örgütünü gereksiz kılar. Sadece o tek yolun gerektirdiği örgütlenmeyle yetinilir. Tek bir mücadele yöntemi saptamak ve buradan giderek partinin yöneticiliğini yok saymak, gerçekte yığınları aktif eyleme sokmaktan vazgeçmek demektir. Yığınlara duyulan güvensizlik, kitle hareketi fikrine ve bu hareketin yaratacağı eylem biçimlerine karşı çıkmayı getirmektedir.

Küçük burjuvazinin alt kesimlerinde, son yıllarda yoksullaşma sürecine girmekten ileri gelen huzursuzlukların arttığı, işçi hareketlerinin — hızla örgütlenmelerini sağlayacak şekilde çok yoğunlaştığı ülkemizde, işçi sınıfı partisinin yönetici rolünü *inkarın objektif koşulları* da ortaya çıkmaktadır. Olayların objektif gelişmesiyle, ya da bilinçli olarak yürütülen bir politika sonucu, bir takım örgütler şu ya da bu oranda devrimci bir rol oynamaktadırlar. Çeşitli gençlik örgütleri ile devrimci sendikalar buna örnek verilebilir. Çeşitli yığın örgütlerinin geçici ve nisbi olarak oynadıkları bu devrimci rol, işte

TİP'in yönetici rolünü inkar için oportünizme cesaret vermektedir. Bir örnek gerekirse, TDGF Genel Başkanı *Atilla Sarp*, 19 Mayıs 1970 günü televizyonda "gençlik siyasi partilerden bağımsız olmalıdır, ancak böyle olursa gençlik çok daha iyi işler yapabilir" demiştir. Bu yaklaşım hem sosyalist anlamda gençlik meselesi içinde oportünizmin çoktan deşifre edilmiş biçimidir, hem de bu yolla işçi sınıfı partisinin her cephede verilen mücadele içindeki yöneticiliğinin inkarını getirmektedir. Son "Büyük İşçi Direnişi" de mutlaka sendikaların önemini abartıp, politik partinin rolünü azaltma yolunda, bu türden oportünist görüşleri çoğaltacaktır.

Oysa çok açıktır ki, çeşitli demokratik yığın örgütlerinin güçlenmesi ve toplumda şu ya da bu oranda devrimci rol oynaması, işçi sınıfının öncü müfrezesinin rolünü azaltmak bir yana, bu yöneticiliği kesinlikle zorunlu kılar ve partiye çok daha büyük görevler yükler. Yığın hareketleri genişleyip yaygınlaştıkça, teorik bilincin, örgütlenmenin ve politik meselelerin önemi görülmemiş şekilde artar. İşçi sınıfı partilerinin gerçek eylemleri işte bunlarla birlikte yükselir. Ve Türkiye'de yığın hareketleri çok geniş boyutlara ulaşmaktadır. Öyleyse:

Yükselen yığın hareketlerini, öncülük misyonuna yararır biçimde hedeflere yöneltebilmek için yapılması gerekli şey, TİP örgütlerinin işlerliğini tekrar sağlamaktır.

Bütün partililer, Aybar revizyonist yönetiminin yarattığı savrulma döneminin ardından tekrar ve çok daha sosyalist temeller üzerinde gelişmekte olan disiplin anlayışını, bilinçli katkılarla hızlandırmalıdır. Bilimsel sosyalizmi eylem kılavuzu edinmiş parti dışı her örgüt, her organ, her topluluk bu bilinçle çalışmalarını yürütmelidirler. Partinin öncülüğünü, yöneticiliğini ve bu rolü kendinde somutlayan Genel Merkez yönetimini her alanda güçlendirmeye çalışmalıdırlar.

Bu noktada, parti dışı örgüt, organ ya da topluluklarda belirmesi çok mümkün "bağımsızlık" hastalığı ile savaşmak gerekecektir. Küçük burjuva düşüncesinin belirtisi olan bu hastalık genellikle kendi yaptığı işi sosyalizmin en önemli sorunu görmekten ileri

gelen darkafalılığın ürünüdür. Güçlerimizin dağınık kalmasının, yerine konamayacak kayıplar verdireceği bu dönemde, bu çeşit liberalist belirtilerin zararı da çok büyük olur. Çünkü şurası kesindir, bugün en önemli sorun ne olur ne de budur, sadece ve sadece TİP'tir. Bu öteki meseleler, gerçekte TİP'in bilimsel sosyalistlerin örgütü olma mücadelesine katkılar yapma araçlarıdır. Böyle kabul edilmek gerekir.

Sosyalist mücadelenin her evresinde ama özellikle içinde bulunduğumuz dönemde bilimsel sosyalizmin yurdumuzdaki savunucuları olan sosyalist devrimcilerin en yüksek politik merkezden hedeflere yöneltmeleri gereği vardır. Bu nedenle, bazı guruplarda zaten belirmiş olan ve bazılarında ise belirmesi çok mümkün olan bağımsızlık duygu ve davranışları kesinlikle önlenmelidir. Bunun yolu ise "saf lar içi eleştiri" uygulamak ve hastalığı teşhirdir.

Öyleyse:

Burjuvazinin ve MDD oportünizminin saldırılarını parçalayıp ezmek için... Yükselen yığın hareketlerini öncülük misyonuna yaraşır biçimde hedeflere yöneltebilmek için... Yapılması gerekli şey TİP örgütlerinin işlerliğini tekrar sağlamak, bu yolda parti içi ya da dışı bağımsızlık eğilimleri ile mücadele etmektir... Bunun da yolu, TİP Genel Merkez yönetimini güçlendirmeden geçer.

Türkiye sosyalist hareketinde bugün, bundan daha önemli bir başka mesele yoktur.

Yaşasın kapitalizme ve tüm gericilere karşı dünya işçi sınıfının mücadelesi!

Yaşasın Türkiye'nin sömürüden arınmış bir düzen için mücadelesinde öncü Türkiye İşçi Partisi!

Bu yazı TİP Genel Merkezi, TİP Ankara İl Komitesi, Emek Dergisi ve Sosyalist Gençlik Örgütü'nün MDD'ciler tarafından basılmasından önce kaleme alınmıştır.

GENÇLİK

İngiltere Türkiyeli İlericiler Birliği'nin çıkardığı *İleri* dergisinin 1973 tarihli sayısından

Gençlik, toplumda önemli bir dinamik güçtür. Tarih boyunca ileriye atılan her adımda gençliğin dinamizmi önemli bir rol oynadı. Kendi başına toplumun bir sınıf ya da tabakası olmayan gençlik, sınıflararası mücadelelerde daima ve büyük bir çoğunluğuyla, ileriye temsil eden sınıfların yanında ve mücadelenin ön saflarında yer aldı. Özellikle belirleyici yönü kapitalizmden sosyalizme geçiş olan çağımızda gençlik, emekçi sınıfların yanında tüm anti-emperyalist eylemlerde aktif bir biçimde yer alıyor.

Gençliğin önemini Lenin şöyle açıklıyor: "Biz geleceğin partisiyiz, gelecek ise gençliğindir. Biz yenilikçilerin partisiyiz ve yenilikleri en önde izleyen daima gençlik olmuştur. Biz küflenmişliğe karşı mücadele veren bir partiyiz ve yine küflenmişliğe karşı en önde, fedakarca mücadele veren gençlik olmuştur."

Toplumda her sınıf ve tabakanın gençliği vardır. İşçi gençlik, köylü gençlik, üniversite gençliği gibi. Çeşitli ülkelerin sınıf mücadeleleri tarihinde, ülke koşullarına ve mücadelenin içinde bulunduğu aşamaya bağlı olarak, gençliğin belli kesimleri daha aktif rol oynadılar. Sovyetler Birliği'nde önce üniversiteli gençliğin, daha sonra işçi gençliğin, Bulgaristan'da mücadelenin tümünde işçi gençliğin, az gelişmiş ülkelerde genellikle üniversiteli ve köylü gençliğin en aktif kesim olması, ülkelerin o dönemlerdeki koşullarının gereğidir. Günümüzde ise emperyalizmin gelişmesine paralel olarak, başta işçi gençlik olmak üzere, emperyalizm ve onun yerli

işbirlikleriyle çelişkisi olan tüm sınıf ve tabakaların gençliği, yani halkın gençliği, ortak düşmana karşı birleşiyor ve anti-emperyalist bir cephe oluşturuyor.

Yaş ve psikolojik etkenler gözönünde bulundurularak incelendiğinde, gençliğin tüm sosyal ve politik etkilere açık olduğu görülür. Bu nedenle genç insanın sosyal kökeni tüm önemine rağmen, o insanın geleceğini belirleyen tek neden değildir. Onun üzerinde, toplumdaki ekonomik ve politik mücadeleler, fikir mücadeleleri de etki yapar. Bu etkiler gençlik yığınlarını devrimci saflara ittiği gibi, aynı saflara burjuva ideolojisini, sağ ve sol sapmaları da sokar. Bu sapmalara karşı Marksçı-Leninci gençler sürekli bir mücadele verirler. II. Enternasyonal'in oportünist tutumu ve gençlik içinde buna karşı verilen mücadeleler örnek gösterilebilir. Aynı mücadele zamanımızda Troçkizme, Maoizme ve her çeşit başka sapmaya karşı yürütülüyor.

Her türlü sapmaya karşı verdiği mücadelede, gençliğin en güçlü mücadele silahı, Marksçı-Leninci öğretinin gösterdiği, gençlik örgütlenmesine ilişkin ilkelerdir.

GENÇLİK ÖRGÜTLERİ

Gençlik örgütleri aynı amaçları taşıyan, aynı eylemleri paylaşan genç yığınların toplandıkları kuruluşlardır. Bu kuruluşlar amaçlarına göre çeşitli guruplara ayrılabilirler. Burada öncelikle üzerinde durulacak olan sosyalist gençlik örgütüdür.

Dimitrof, sosyalist gençlik örgütüne üye olabilmenin koşulunu, anti-emperyalist, dürüst ve inanmış olmakla belirliyor. (Bak *İleri* no:2) Örgüt, bu niteliğe sahip her genç insana açık olmalıdır. O insanda demek ki, yetişmiş olmak koşulu aranmaz. Çünkü sosyalist gençlik örgütü, yine Dimitrof'un belirttiği gibi, bir sosyalizm okuludur ve en temel amaçlarından birisi üyelerine sosyalizmi öğretmektir.

SOSYALİST GENÇLİK ÖRGÜTÜ NİTELİĞİ VE AMAÇLARI

Sosyalist gençlik örgütü sınıfsal özü ve sınıfsal yapısıyla belirlenir.

Her sınıf ve tabakanın gençliğini bünyesinde barındırması nedeniyle, *sınıfsal yapısı bakımından bir kitle örgütü* olan sosyalist gençlik örgütü, proletaryanın amaçlarını benimsediği için, *sınıfsal özü bakımından bir proletarya örgütüdür*.

Sosyalist gençlik örgütünün iyi anlaşılması gereken yönlerinden birisi de partiyle olan ilişkileridir. Bu ilişki, örgütsel bağımsızlık ve tavırlarda bağımlılık olarak özetlenebilir.

Sosyalist gençlik örgütünün örgütsel bağımsızlığı konusu, 1917 Haziran-Temmuz aylarında Petrograd'da yapılan parti kongresinde Krupskaya'nın kabul edilen teziyle aydınlandı. Partiye bağımlı olarak kurulan örgütlerin çok dar kaldıkları, bağımsızlık ilkesine göre kurulan örgütlerin kolaylıkla kitle örgütleri durumuna geçebildiği ortaya çıktı. Bu nedenle, sosyalist gençlik örgütünün, gençlerin kendi başlarına yönettikleri bir proleter yığın örgütü olması gerektiği kabul edildi.

Sosyalist gençlik örgütü için örgütsel bağımsızlık, tavırlarda bağımlılıkla tümleşir. Örgüt parti çizgisini izler. O çizgiyi yitirdiği anda, sosyalist olma niteliği zedelenir. Ne var ki, tavırlarda bağımlılık kavramı, kaba kumandacılık biçiminde de anlaşılmamalıdır. Sosyalist gençlik örgütü, Troçkicilerin öne sürdüğü gibi, partinin gençlik kolu değildir. Gençlik örgütü ile parti arasında, belirtilen ilkeler içinde ahenkli bir çalışma yürütülür.

Sosyalist gençlik örgütünü partiden ayıran özellikler de, kendine özgü bir politikası ve ekonomik planı olmaması ve iktidarı amaçlamamasıdır.

SOSYALİST GENÇLİK ÖRGÜTÜNÜN AMAÇLARI

Sosyalist gençlik örgütünün en genel anlamda amacı, işçi

sınıfına, sosyalist devrimin gerçekleştirilmesinde ve giderek sosyalist toplumun kurulmasında yardımcı olmaktır. Örgüt bu amacını gerçekleştirebilmek için üyelerine, yüzyıllar boyu gelen tüm bilgileri, zararlı sınıfsal yanlarını atarak öğretir. Sosyalist ahlakı yerleştirir ve emekçi sınıflar arasında aktif olarak çalışmalarını sağlar. Böylece sosyalizm okulu olma ve üyelerine bilimsel sosyalizmi öğretme görevini yerine getirir.

Ayrıca örgüt, Lenin'in belirttiği gibi, sosyalizmin kuruluşu için verdiği aktif mücadeleye sadece kendisi atılmakla kalmaz, kendisine ön müfreze gözüyle bakan tüm gençliği de savaş alanına çeker, onlara öncülük yapar.

SOFYA'DA SAAT 22.30

1974

Her türlü basmakalıplıktan kurtulayım istiyorum
Şiş göbek polisler, silaha davranan askerler
Geç kalıp da şaşırın askerler
Yani Kapıkule
Yani benim güzel adım
Akseymen'e düzenlenmiş pasaportum.
Kaldırıp da Tuna'ya atsam mı acaba?
Acaba saklasam mı demokrasimizin anısına?

Sofya'da saat 22.45, hafif içkiliyim,
Haddime mi düşmüş yoksa şiir yazmak.
Karımı görmeyeli tam 14 gün olmuş
14 tane 24 saat, neler yok içinde.
Kanlıca, Bebek, Emirgan,
Koca kafamda koca bir perukla
Dudağımın üstünde sararmış bıyıkla
İstanbul'dayım;
insanların ortasında
çat kapı Ankara'ya gidiyoruz.
Karımı özlediğimi söylemiş miydiniz size
14 gün oldu görmeyeli
Bu şiiri onun için yazdım.

SAVAŞ YOLUNA ÖNSÖZ

TKP'NİN GENÇ SAVAŞÇILARININ ZORUNLU BİR EKI

Bilen yoldaşın 1974'de TKP yayınlarından çıkan S. Üstüngel imzalı *Savaş Yolu* kitabına önsöz

TKP, Marksçı-Leninci, enternasyonalist bir partidir.

TKP, ömrünün üç yılı dışında, 52 yılını illegal savaşla geçirmek zorunda kalmış bir partidir.

TKP, en ağır terörü, ölümleri, işkenceleri yaşamış bir partidir.

TKP, 1925'lerden bu yana, provokatör ve legalistler yüzünden, her iki yılda bir tırpanlanmış, defalarca merkez komitesini, il komitelerini kaybetmiş ama yeniden kurulmuş bir partidir.

Polisin, MİT'in, TKP üstüne içten yıkma taktiği bir yana, ikili taktiği var: Halkımızın henüz uyanmamış kesimlerine, "gizli çalışmak vatana hıyanettir" diyor. Devrimci yurtsever çevreler içinden de, "hani nerede TKP" dedirtiyor. Bu oyunlara alet olmayalım! Bunlara karşı uyanık olalım! Provokasyonun uçları nereye varır, iyi görelim.

TKP, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın, Büyük Ekim Devrimi'nin ateşleri içinde doğdu, halkımızın bağrında büyüdü, Türkiye işçi sınıfının içinde korunuyor. TKP, 54 yıldır, burjuvazinin ardı kesilmeyen kuduz saldırısından gereken dersleri çıkardı. TKP'nin merkezi yayın büroları emin yerlerde kuruldu. Ama örgütleri, ama çelik disiplinli militanları memleketin ta içindedir. Bundan kuşkumuz olmasın.

Üstüngel yoldaş partimizin önderlerindedir. "Ateşi

ve ihaneti", hem sayısız kere görmüştür. Halkı gibi gözükaradır. Düşmanına acımasız, dostuna "babadır". Memlekette onu tanımamış mahpus damı yoktur. Sinop, Afyonkarahisar, Ankara, İzmir, Diyarbakir Kalesi yeraltı zindanı, Mardin, Sansaryan Hanı, hepsi...

Kitabında da, parti içi çalışmalarında olduğu gibi devrimci-tevazu sınırlarının hatta çok gerisinde duran Üstüngel yoldaş, partimizin illegal kollarını büyük hünerle örgütledi. Yattığı hapisliklerden kaçtı. Hapisten kaçıp katıldığı Merkez Komite toplantılarında, partimize küçük burjuvaziden sızan likidatörlere karşı savaş bayrağını yükseltti. Defalarca, fındık kadar takalarla, Karadeniz'i bir boydan bir boya arşınladı. Bir defasında balıkçı kılığındaydı. Yunus balıkları avlayıp, içini parti bildirileriyle, "Orak-Çekiç"le doldurmuştu. Yıllarca Komintern'de Dimitroff'la birlikte çalıştı. Sadece Türkiye komünist hareketinin değil, dünya komünist hareketinin emrindeydi.

Üstüngel yoldaş, TKP'nin başını dik tutan şerefli savaş yollarından birini yarattı, hâlâ da bu yoldadır. Bugün de partimizin yönetiminde, devrim bilgisi ve deneyimi ile bizlere, genç yoldaşlara ışık tutan Üstüngel yoldaş, TKP'ye layık bir yoldaştır. Türkiye Komünist Partili militanlar, böylesi savaşçıların yolunu yol tutmuştur.

İlk basımından bu yana pekçok dile çevrilen *Savaş Yolu*'nu yeniden basarken, TKP neyi amaçlıyor?

"Biz, halkımızın devrimci savaş geleneklerinden ayrılmıyoruz. Haymana bataklıklarında, Sakarya boylarında, ulusal bağımsızlık için can verenlerin şanını unutmuyoruz. Ama biz, geniş yığınları, modası geçmiş silahlarla, eski yöntemlerle, ölü belgilerle savaşlara süremeyiz ve sürmüyoruz. ... Örgüt savaşlarla kurulur, savaşmakla yaşar! ... Türkiye Komünist Partisi ağır ve çetin günler yaşadı. Daha da yaşayacağından başka... Partimiz, çetin savaşlara göğüs gerdi. Daha da gereceğinden başka..." diyor yoldaş.

TKP'nin amacı, yine yoldaşın deyimiyle, "eskiyi sakız yapma" değil. Partimizin tarihini, "tarih hırsızları"ndan

çekip alma da değil... *Savaş Yolu*'nu tekrar yayınlarken, TKP, her gün saflarına dolan yeni yeni savaşçıları, TKP geleneğinde eğitmeyi amaçlıyor. TKP'nin genç leventleri, nasıl bir partinin üyesi olduklarını, nasıl bir mirası devralacaklarını bilsinler. Bu gelenek bizlere ışık tutsun. *En kararlı, en korkusuz, her mücadeleye hazır TKP ruhunda ilerleyelim! Her fabrika bir TKP kalesi olsun! Türkiye Komünist Partisi ileri!*

TÜRKİYE'DE FAŞİZM TEHLİKESİ

3 Mart 1975 tarihli *Yeni Çağ* dergisinde her nedense Ali Durmasın imzasıyla çıkan yazı

Komünist ve işçi partilerinin 1969 yılında yaptıkları Danışma Toplantısı, ulusal ve uluslararası alanda "faşizm tehlikesine karşı mücadeleyi güçlendirme" görevini koymuştu. Son yılların gelişmeleri, bu değerlendirmenin ne kadar doğru olduğunu göstermektedir.

Günümüzde iki eğilim iyice beliriyor. Bir yanda, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, sosyalist ülkelerin başını çektiği, giderek güçlenen barış mücadelesi koşulları altında, dünyada sola doğru açılan bir eğilim gelişiyor. Öte yanda, sağcı-radikalizm, neo-faşizm de giderek tekrar canlanıyor.

Bazıları "faşizmin bugün ciddi bir tehlike teşkil etmediğini" söyleyerek, bu neo-faşist canlanmaya ciddi bir önem vermeye değmediğini öne sürüyorlar.

Günümüzdeki faşizm tehlikesini değerlendirirken, şu üç noktayı gözden kaçırmamalıyız:

1. Emperyalizmin, her yönde politik gericiliğin tabanı olduğunu biliyoruz. Son yıllarda yükselen devlet-tekelci kapitalizmi ise bu eğilimi her yönüyle şiddetlendirmekte ve faşizmi reel bir tehlike haline getirmektedir.

2. Günümüz kapitalist toplumunda, çeşitli kesimlerin faşist ideolojiye kapılmalarını kolaylaştıran etkenler vardır. Devlet-tekel kapitalizmi ve özellikle bilimsel-teknik devrim, burjuva toplumunda polarizasyonu artırıyor, geniş yığınları yıkıma sürüklüyor.

3. Dünya devrimci deneyimi, faşizmin, politik bunalım dönemlerinde ve özellikle işçi sınıfı hareketinin

yükseldiği dönemlerde başkaldırdığını gösteriyor. Tekelci burjuvazi için, işçi sınıfı ve emekçilerin saldırısını burjuva parlamenter yöntemlerle durdurmanın giderek zorlaştığı günümüzde bu noktaya da dikkat etmeliyiz... Yine tarihsel deneyim gösteriyor ki, faşizm önce oldukça uzun bir embriyon dönemi yaşıyor, fakat bunalım dönemlerinde sel gibi yayılıyor. Bu nedenle, faşizm tehlikesini matematik sayılarla değerlendirmek yanlıştır.

Görülüyor ki, faşizm tehlikesi yalnız 3-5 ülke için değildir. Bu tehlike kapitalizmin özünden geliyor. Ve bugünkü faşizm de, geçmişteki faşizm gibi, enternasyonal bir olgudur. Bu nedenle, faşizm tehlikesine karşı mücadele enternasyonal karakterlidir ve tüm ilerici güçlerin eylem birliğini ve özellikle komünist ve işçi partilerinin teorik, ideolojik ve politik alanlardaki çabalarının birleştirilmesini gerektirmektedir.

Günümüzde neo-faşizmin bazı yeni özellikleri, klasik faşizmle ayrılıkları vardır. Bunların üzerinde durmayacağız. Yalnız, neo faşizmin, faşizmden ayrı bir olgu olduğu, dolayısıyla faşizm hakkında Komintern 7. Kongresi'nin yaptığı tanımlamayı değiştirmek gerektiği yolunda öne sürülen bazı görüşleri kabul edemeyiz. Faşizmin özü değişmemiştir. Neo-faşizm kapitalizmin genel bunalımının çağdaş aşaması koşullarına, kapitalist dünyada ve uluslararası alandaki yeni güçler dengesine kendini uydurmakta olan faşizmdir. İktidarda neo-faşizm, bugün de, finans kapitalin en gerici, en emperyalist, en şövenist unsurlarının açık terörist diktatörlüğüdür. Tabii bu, neo-faşizmin süründüğü yeni boyaları inceleme gereğini ortadan kaldırmıyor.

Öte yandan, etkili bir savaş verebilmek için, neo-faşizmin genel değerlendirmesini yapıp, genel özelliklerini belirtmek de yetmez. Dimitrof'un söylediği gibi, "her ülkede faşizmin ulusal özelliklerini, kendine özgü ulusal görünümünü araştırmak, incelemek, ortaya çıkarmak ve faşizme karşı etkin mücadele biçimlerini saptamak gereklidir."¹

Faşizm Türkiye için güncel bir tehlikedir. Bugün ülkemizde, başta komünistler olmak üzere, tüm devrimcilere, demokratlara karşı ağır baskı vardır. Örneğin son 1,5 ay içinde 21 Kürt köylüsü, 2 işçi, 1 memur, 4 öğrenci öldürüldü. Orduda 632 assubay tutuklandı, 2.300 assubaya işten el çektirildi. Bir öğrenci derneği kapatıldı ve 160 öğrenci tutuklandı. Bu nedenle devrimci halk hareketinin kendini savunması acil çözüm bekleyen bir sorundur. Çünkü bu faşist saldırıların henüz yeterince mücadelede çelikleşmemiş geniş kesimlerde panik ve demoralizasyon yaratma tehlikesi vardır.

Bugün Türkiye'de faşizm tehlikesi değişik kollardan yükseliyor:

1. Devlet, Türkiye'de, öteden beri Osmanlı imparatorluk gelenekleri ile yoğrulmuş otoriter bir yapıya sahiptir. Örneğin, 53 yıllık Cumhuriyet döneminin 28 yılı sıkıyönetimler altında geçmiştir. 1936'dan beri uygulanan Ceza Kanunu, Mussolini'nin ceza kanunundan alınmadır. Emperyalizm, onun yardımcısı işbirlikçi burjuvazi, AP, CGP'deki azınlık gerici çevreler otoriter yapılı devlet organlarına, özellikle hükümete egemen olabiliyor ve kolaylıkla faşist yöntemler uygulayabiliyorlar. 1971 sonrası kurulan "Devlet Güvenlik Mahkemeleri" sürekli bir sıkıyönetim niteliğindedir.

2. Milli Selamet Partisi (MSP) çevresinde örgütlenen sağ ekstremist güçler. Bu partinin seçimlerde en yüksek oyu aldığı 10 il, ülkenin en geri bölgeleridir. Bu akım, genel olarak küçük sermayedarlar, şehir ve kırsal küçük burjuvazisi tabanına dayanıyor.

Bu partinin ideolojik yapısında dincilik ve "İslam kardeşliği" fikirleri başlıca yeri tutuyor.

3. Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) çevresinde örgütlenen ve bunun yanında "komando" adını verdikleri gizli, para-militer bir örgüt eliyle halka terör uygulayan ırkçı-pantürkist faşist akım. Bu partinin üye ve sempatisan topluluğu, şehir küçük burjuvazisininin, esnaf, zanaatkar, küçük dükkan sahipleri kesimine dayanıyor. Dinci sağ-ekstremist akımın tersine, bunlar köye girememişlerdir.

Biz bu yazımızda, özellikle bu üçüncü kesim üzerinde

duracağız.

Türkiye'nin bugün en önemli karakteristiği işçi sınıfı mücadelesinin hızla yükselmekte oluşu ve bu mücadelenin ölüm oruçları, fabrika işgalleri gibi yöntemleri benimsemesidir. Toplam nüfusu 40 milyon olan Türkiye'de işçi sayısı 5 milyon, sendikalı işçi sayısı 2 milyondur. İşçilerin çoğunluğunun büyük işyerlerinde ve coğrafî olarak belirli merkezlerde toplanmış oluşu, güçlü bir sendika hareketinin varlığı bu yükselişte olumlu rol oynayan unsurlar arasındadır.

Öte yanda, her gün kır ve şehir küçük burjuvazisinden yağınla katılmalar, işçilerin henüz önemli bir kesiminin köyle bağıni koparmamış olması, gizli işsizlik dahil 11 milyon gibi büyük bir işsizler ordusunun varlığı gibi etkenler işçi sınıfının bilincini düşürücü etki yapmaktadır. Bunun sonucunu, işçi sınıfı hareketinin gelişmesindeki çok başlılıkta görüyoruz.

Orta tabakalara gelince durum daha da karmaşıktır. Tekellerin baskısına dayanamayan orta tabakaların yıkım ve yenilenme süreçleri hızlanıyor, geniş kesimlerin ekonomik durumları kötüleşiyor. Ekonominin içinde bulunduğu kaos, %24 olan enflasyon bu kesimlere de vuruyor.

Bu durum bir yanıyla bu kesimleri, anti-emperyalist, anti-monopolist savaşta işçi sınıfının objektif olarak müttefiki yapıyor, onlarda anti-monopolist duyguları güçlendiriyor. Öte yandan, ikili sınıf yapıları gereği, "eskiye dönüş", "güçlü hükümet" hayal ve özlemlerini geliştiriyor, onları faşist demagojilere açık duruma getiriyor.

İrkçi, faşist akım tabanını başlıca bu kesimler arasında buluyor, kendini bunların temsilcisi gibi gösteriyor. Örneğin, 9 Şubat 1975'te parlamentoda bir Milliyetçi Hareket Partili milletvekilinin konuşmasının başlığı şöyledir: "Esnaf ve zanaatkarlara önem verilmiyor." Görüldüğü gibi faşistler, üstelik kendilerini bu kesimlerin "gerçek dostu" gibi göstererek, burjuva hükümetlerinin ve tekellerin politikalarını eleştirmekten de çekinmiyor, yağınların istek ve ihtiyaçlarını kurnazca

sömürüyorlar.

Şehir orta tabakalarının faşist ideolojiye açık hale gelmelerinin bir nedeni de, bizce, ülkemizde anti-komünizmin 50 yıllık resmi politika oluşudur. Sürekli olarak komünizmin zararlı, “yıkıcı”, “Türklüğe aykırı” olduğu fikirleriyle beslenen bu kesimler, doğal olarak, düzene karşı tepkisini, devrimci hareketin içinde değil, bu sahte muhalefet içinde göstermeye yatkındır.

Öte yandan şunu da söylemek gerekir ki, orta tabakaların öteki kesimleri içinde faşistlerin ağırlığı yok denecek kadar azdır. Hatta durum tersinedir. Örneğin ülkenin politik hayatında çok önemli bir yeri olan öğretmenler ve öğrenci gençlik kitle olarak devrimci saflardadır. Emperyalizme, tekellere ve faşizme karşı çok fedakarca bir savaş vermekte olan gençliğimiz, son yıllarda 200’ün üstünde kurban vermiştir. Aydınlarımıza genel olarak ilerici ideolojiler egemendir. Geniş memur kesimi ise bu iki ucun ortasında bir yerde duruyor bugün.

Ülkemizde faşistlerin bir başka sosyal tabanı da lümpenlerdir. Son 20 yılda, bir yanda kapitalizmin, tekellerin hızla gelişimi, öte yanda tiksinti veren gelişmemişliği, özellikle büyük kentlerde oldukça yaygın bir lümpenler kesimi yaratıyor. Özellikle para-militer faşist örgütte lümpenlerin çok önemli bir yeri vardır. Faşistler halka karşı cinayetlerini bunlar eliyle düzenliyor ve uyguluyorlar. Elimizde sağlam bir veri vardır ve bu veri gazetelerde de yayınlanmıştır, bu para-militer örgüt, üyelerinin belirli bir kesimine aylık vermektedir. Bu paraların nereden geldiği sorunu bir yana, bunların, iş sahibi olanlara değil, işsizlere, dolayısıyla geniş ölçüde bu lümpenlere verildiğini görmekteyiz.

Faşistlerin ordu ile olan ilişkilerini görmeden, tehlikeyi bütünüyle anlamamıza imkan yoktur. Faşistlerin ordu ile ilişkileri ikilidir. Bir yandan, ordunun üst katlarındaki NATO’cu subaylarla, CIA ve entelijans servisleriyle, polis örgütü ile yakın bağları vardır. Zaman zaman yüksek rütbeli bir subayın çıkıp “komandoları övücü” demeçler vermesi, faşistlerin herkesin gözü önünde açtıkları komando kamplarında emekli subayların koman-

doları eğitmeleri, bu ilişkileri anlatmaktadır. Türkiye'de polisin üniversiteleri sabaha karşı basarak tüm savunma araçlarını toplaması, hemen ardından faşist komandoların buralara saldırarak yurtsever gençleri öldürmesi sık sık uygulanan bir yöntemdir.

Faşistlerin, Uzakdoğu'dan gelip Marsilya'ya kadar uzanan ve CIA şeflerinin örgütlediği esrar ticaretinde de ortaklığı vardır. 1973 yılında bir Milliyetçi Hareket Partili sayılın Fransa'da büyük miktarda esrarla yakalanışı delillerden sadece bir tanesidir.

Öte yandan, faşistler, ordunun, büyük çoğunluğu orta tabakalardan gelen alt ve orta kesimlerine, ortaklık ilişkileri içinde değil, ideolojik tuzaklarıyla yaklaşmakta ve bu kesimler içinde yer tutmaya çalışmaktadırlar. Ordunun bu geniş gövdesi içinde çok çelişik süreçler işlemektedir. Faşistler ordunun bu geniş gövdesi içinde pek yaygın bir başarı kazanamamış olsalar bile, vurucu bir güç yaratmışlardır.

Bu faşist akımın ideolojik yapılarına bakarsak, şu iki noktanın büyük ağırlık taşıdığını görüyoruz:

1. Faşist ideoloji içinde baş yeri, anti-komünizm, anti-Sovyetizm tutuyor. Bunlar, Çarlık Rusyası ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki tarihsel ilişkileri dar milliyetçi hurafeler haline getirip, Sovyet düşmanlığına, komünizm düşmanlığına kılıf yapıyorlar. "Ruslar Türk milletinin 1000 yıllık düşmanıdır", "komünizm, Moskofların Türk milletini köleleştirmek için yarattıkları bir araçtır" sloganları bu fikirleri dile getiriyor.

2. Anti-komünizm ve anti-Sovyetizmle çok yakın bağlantı içinde gelen "pantürkizm" fikirleri, ideolojilerindeki ikinci merkezi konudur. Pantürkizm, etnosantrizm, "Türk milletinin dünyada 16 imparatorluk kurmuş, en savaşkan, en üstün millet olduğu" görüşleri, anti-Sovyetizmin öteki yüzüdür aslında. Faşistler bu fikirlere dayanarak, Azerbaycan, Türkmenistan, Kırgızistan, Özbekistan, Yakutya ve Tacikistan'ın Türk milletinin bir parçası olduğunu, dolayısıyla Türk milletinin amacının buraları tekrar kurtarıp Türk milletlerini bütünlemek olduğunu söylüyorlar. Görülüyor ki pantürkizm ile anti-

komünizm, anti-Sovyetizmin ayrılmaz ikiz kardeşleridir... İşin ilginç yanı bu iğrenç fikirlerini, "milletimizin çıkarlarını savunma" diye öne süren bu faşistler, olmadık yalanlarla, binlerce mil ötedeki devletlerle "ilgileniyorlar" da, ülkemizdeki 40.000 Amerikan askerine, 101 Amerikan üssüne ve Amerika ile yapılmış 100'den fazla ikili anlaşmaya hiç ses çıkarmıyorlar. İşte bu nedenle, çok güzel bir sağduyu ile halkımız, bu faşist akımın liderine "Amerikan albayı" adını takmıştır.

Faşistlerin yurdumuzda hazırladıkları stratejiye gelince, bunu ancak şu üç unsuru birleştirerek anlayabiliriz:

1. Bir yanda, gizli silahlı çeteler eliyle açık terör ve cinayetler yolu bütün hızıyla ilerliyor. Her yıl açık açık komando kampları kurulup askeri eğitim yapılıyor. Bir başka ilginç nokta da faşistlerin bütün büyük şehirlerde judo, karate salonları açmaları, buralara gelen bilinçsiz kişileri zehirlemeye çalışmalarıdır. Duvarlara, camilere orak-çekiçler çizmek, sonra da komünistler azıttı diyerek "komünist avına" çıkmak sık sık uyguladıkları bir yoldur.

2. İkinci unsur devletin içeriden faşistleşmekte oluşudur.

3. Üçüncü unsur, ki bizce stratejilerinin bugün için temelinde yatan unsurdur, kurulan "Milliyetçi Cephe" ile ilgilidir. Bu milliyetçi cepheye Adalet Partisi, Milli Selamet Partisi, Cumhuriyetçi Güven Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi olmak üzere 4 parti katıldı.

Bu dört partinin cephe kurarken kabul ettikleri programın temeli "komünizmle mücadele"dir.

Üzerinde çok önemle durulması gereken bu olay bizce şu oluşumları yansıtıyor:

— Dinci sağ-ekstremist ve ırkçı-faşist hareketler güçlerini birleştirmişler ve çok tehlikeli bir hale gelen bu gücü açıktan işbirlikçi burjuvazinin emrine vermişlerdir.

— Faşistler, burjuva demokratik yolları da reddetmiyorlar, bu yolları da kullanıyorlar.

— Tekelci büyük burjuvazi ile faşistler açıkça rol paylaşımı yapmışlardır.

Tekelci burjuvazi ile faşistler ve sağ ekstremistler arasındaki bu rol paylaşımı, devletin içeriden faşistleşme

eğilimiyle de birleşince, Türkiye'de faşizmin yürümek istediği yol biraz daha berraklaşıyor: Tekelci sermayenin egemenliğini koruyup güçlendirmede, burjuva demokrasisi ve açık terör rejimi unsurlarını bağdaştıracak bir neo-faşist yapı yaratma.

Bugün ülkede küçük burjuva devrimcileri şöyle bir açmaz görüyorlar: "Ya bu faşist saldırılara karşı kendimizi silaha sarılarak koruyacağız, ya cevap vermeyeceğiz, o zaman da devrimci güçler darmadağın olacaklar."

İşte sağ ve "sol" oportünistlerin olumsuz rolü bu noktada işe karışıyor. Sağ oportünistler, pasifistler, legalistler diyorlar ki aman faşistlere cevap vermeyin, aman kendinizi savunmayın, sonra provokasyon olur, "faşizm gelir". Oysa bu teslimiyetçi politikanın tam tersine, faşizme karşı en sert şekilde karşı durmak, halkın faşizme karşı direnişini örgütlemek gerekiyor.

"Sol"cularla Maocular ise öteki uçtan gelip, derhal silahlı mücadele öneriyorlar, biz başlayalım, bizi gören halk da arkadan gelir diyorlar. Bunlar halkın bilinç ve örgütlenme düzeyini dikkate almıyorlar. Bu Maocular, kendi küçük burjuva sabırsızlıklarını teorik değerlendirme diye önümüze sürmeye çalışıyorlar.

Faşist saldırıyı önlemek için her mücadele yoluna başvurmak, bu arada silaha da sarılmak, halkımızın en demokratik hakkıdır. Ama hangi mücadele biçimlerinin ne zaman kullanılacağını, somut tarihsel koşullar dikte eder.

Ve de bizce, Maocuların öne sürdükleri gibi bir açmaz yoktur. Türkiye Komünist Partisi 54 yıldır en ağır terör altında illegal çalışmaya zorlanırken, burjuvazinin Maoculara legal çalışma, legal gazetelerinde silahlı savaş çağrıları yapma imkanını tanıması Maocu fikirlerin kimin işine yaradığını göstermiyor mu?

TKP, faşist tehlikeyle mücadele sorununu, anti-emperyalist, anti-oligarşik savaşla birleştirmekte ve taktiklerini buna göre işlemektedir. Anti-faşist mücadele, anti-emperyalist mücadeleden, NATO'lara, CENTO'lara karşı mücadeleden, halkımızın genel devrim mücadelesinden ayrılmaz.

TKP, faşizmle mücadelede, anti-komünizmin, anti-Sovyetizmin açığa vurulmasına özel bir önem veriyor. Dünya ilerici insanlığının gururu ve umudu olan Sovyetler Birliği başta olmak üzere sosyalist ülkeler, tüm anti-emperyalist, anti-faşist güçlerin ana dayanağıdır. Bunu kavramadan, başarılı bir anti-emperyalist, anti-faşist savaş vermenin imkanı yoktur. Ayrıca, ülkemizde, anti-komünizmle anti-Sovyetizmle mücadele çok güncel ve doğrudan ulusal bir sorundur. Çünkü ülkemizde faşist ideoloji ile anti-komünizm ve anti-Sovyetizm birbirinden ayrılmaz tek bir bütündür.

Özetle, anti-faşist mücadeleyi anti-emperyalist, anti-monopolist genel devrim mücadelesiyle birleştirme ve anti-komünizmin her çeşidiyle sonuna kadar mücadele partimizin politikasının temel taşıdır.

Bunun yanında partimiz, her durumda başarılı bir anti-faşist mücadele verebilmeyi üç koşulun yerine getirilmesine bağlıyor:

1. İşçi sınıfının Marksçı-Leninci partisi Türkiye Komünist Partisi'ni örgütsel olarak güçlendirmek, bütün ülke çapında yükseltmek.

2. İşçi sınıfının sendikal ve politik düzeyde birliğini sağlamak.

3. Tüm anti-monopolist, anti-faşist, anti-emperyalist güçlerin eylem birliğini, ittifakını sağlamak.

İşte faşizmle mücadelede en ön saflarda çarpışan Türkiye Komünist Partisi'nin faşizmle mücadele hattı bu genel bütünün içindedir.

Ancak halkın örgütlü mücadelesi sayesinde faşizm yenilgiye uğrayacaktır.

III

1976-KASIM 1978

Bu bölümdeki bütün yazılar ya
TKP yayınlarında, ya *İşçinin*
Sesi yayınlarında, ya da *İşçinin*
Sesi gazetesinde
yayınlanmıştır.

BUNALIM KALICIDIR

İşçinin Sesi, sayı 54, 10 Ekim 1976

Kongremizi yaptığımız şu günlerde Türkiye işçi sınıfı, onun öncü partisi TKP, sendikal örgütü DİSK yeni bir tarihsel zafer daha kazandılar. 100 binler, faşist DGM yasasına karşı direndi. Bu bir genel grevdir. Genel grevin yasak olduğu ülkemizde, işçi sınıfımız genel grev hakkını burjuvaziden bileğinin gücüyle, sokakta aldı. Bunun tarihsel önemi vardır. İşçi sınıfımız ve halkımız burjuvazinin tanıdığı haklarla yetinmiyor, onun çizdiği alanda oynamıyor. Sosyalizme giden yolda kıran kırana demokrasi mücadelesi veriyor.

Yurdumuzda bunalım geçici değildir. 1968'lerden bu yana yükselip alçalan dalgalar halinde gelişen derin siyasal kriz, devrimci durum geçici değildir. Toplumumuzu en ince dokusuna dek saran ve giderek olgunlaşmakta olan bu devrimci durumun, bu sosyo-siyasal krizin derin ekonomik ve sosyal nedenleri vardır. Türkiye finans-kapitali, dünya halklarının sömürsünden elde ettiği tekelci süper kârlara dayanarak, bu süper kârların bir kırınısını kendi işçisine vererek toplumdaki çelişkileri geçici bir zaman için yumuşatabilen Batı finans-kapitalinden farklıdır. Türkiye burjuvazisinin bugün elinde sömürebileceği yer yalnızca Anadolu ve Kıbrıs'ta el koyduğu bölgedir. Öyleyse, Batıdaki tersine, kârını arttırmak isteyen Türkiye tekelci burjuvazisi, en başta ve başlıca Türkiye işçisini, halkını daha yoğun, daha yoğun sömürmek zorundadır. Olan da budur. Bugün Türkiye işçi sınıfının sömürü oranı % 400 civarındadır. Bu oran, gelişmiş kapitalist ülkelerde olduğundan çok fazladır. Bu nedenle, burjuvazi, işçimizin istediği insanca yaşama

koşullarının bir küçük parçasını bile ona veremez. Tam tersine, işçinin hiçbir isteğini sağlayamayacağı gibi, onu daha da ezmek yolundan yürüyecektir. Bu çelişki, sosyalizme dönüşmek üzere gerçekleşecek gerçek bir demokratik devrimden başka hiçbir yolla çözülemeyecektir.

İşte bunun için biz diyoruz ki, Türkiye'nin önünde yalnızca şu iki yol vardır: Ya faşizm, ya sosyalizme giden demokratik devrim. Faşizm, tekelci burjuvazinin daha fazla, daha rahat sömürü isteğini, sosyalizme giden demokratik devrim, halkımızın insan gibi yaşama özlemini doyuracaktır. Ya faşizm, ya sosyalizme giden demokratik devrim. Üçüncü yollar hep geçicidir. Yurdumuzda, bu sosyo-ekonomik koşullarda, halkımızla emperyalizm, halkımızla finans-kapital arasındaki çelişkileri çözmek için sosyal demokrasinin de elinde bir anahtarı yoktur.

Yurdumuzda, son yıllarda yaşadığımız olayları bu çerçeve içinde anlamalıyız. Buhran, bunalım geçici değildir. Daha da yükseleceğini, duyulmadık boyutlar alacağını hep birlikte göreceğiz. Türkiye devrime gidiyor. Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri İsmail Bilen'in Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Berlin Konferansı'nda "Türkiye'nin, emperyalizmin, NATO'nun zayıf noktası olduğu"nu söylemesi boşuna değildir. Türkiye'de sendikalaşma oranı, Fransa, Federal Almanya, İtalya gibi ülkelerden daha yüksektir. Yalnızca 1975 yılında DİSK'e yüz bin işçi katıldı. 1 Mayıs Taksim çıkışı, kapitalist ülkeler arasında en büyük gösteri oldu. TKP'nin sancağı tekrar açıldı, yurt çapında dalgalanıyor. Bir daha da dürülmeyecektir. İşçisiyle, köylüsüyle, öğrencisiyle tüm hareketler devrim rayına oturuyor ... Ama bu durumdan yararlanabilmek gerek. Bu ağır ağır olgunlaşmakta olan devrimci durumu devrime dönüştürebilmek gerek. Yoksa tarihte, devrime varmadan sönen, ya da hazırlıksızlık yüzünden yenilen devrimci yükselişler çok görülmüştür. İşte burada bolşevik ruhun, dövüşken karakterin, örgütlü hareketin, örgütlerimizin önemi geliyor. Yığınlardaki politik bilinç yükselişini iyi değerlendirmeli, onları zaman geçirmeden örgütlemeli, Leninci siyasal savaşa sürmeliyiz. Türkiye'de,

Avrupa'da örgütlerimiz de bu yoldan yürüyorlar. İTİB de öyle.

İTİB, bugün gerçek bir işçi örgütü olmuştur. Üyelerinin çoğunluğu, hele yöneticilerinin % 100'e yakını işçidir. İTİB, bugün Avrupa'daki devrimci örgütler arasında en yığınsallardandır. Gazetemiz *İşçinin Sesi*, Türkiye ve Avrupa'da çıkan en güzel gazetelerden biridir. *İşçinin Sesi*'ne yurdun her yanından, ta köylerden mektuplar geliyor. Ama bu başarıların üstünde kurulup oturamayız. Bugün halkımızın mücadelesi görülmedik boyutlar almıştır. Bu durum önümüzde yeni olanaklar açıyor. Bu durumdan yararlanmalıyız. İTİB'in üyesayısını 3 katına, 4 katına çıkarmalı, onu dev bir örgüt yapmalıyız. Bu sayı gerçekçidir. Yeter ki azimle çalışalım ve sekterliklerden uzak çalışalım.

Bu kongreyle İTİB 5 yaşını dolduruyor. Kurulduğunda 5 kişiydi. Nereden nereye geldik ... Beş yıl içinde geçtiğimiz bu yol nereye gideceğimizi de gösteriyor.

Dev bir İTİB yaratmak yolundan yürüyelim ...

Türkiye devrim hareketine daha yararlı olabilmek için yürüyelim ...

Enternasyonal görevlerimizi daha iyi yapabilmek için yürüyelim ...

Yaşasın halkımızın kalbinde tutuşan devrim ateşi ...

EKİM DEVRİMİ'NİN DERSLERİ YOLUMUZU AYDINLATIYOR

İşçinin Sesi, sayı 55, 30 Ekim 1976
İmzasız çıkmış yazı

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, Rus işçilerinin ve yoksul köylülerinin Bolşevik Partisi öncülüğünde ve Lenin'in rehberliğinde tarihe altın harflerle yazdıkları şanlı bir sayfadır. Ekim Devrimi, emperyalist sistemde ilk gediği açmış, dünyanın altıda birinde sömürüyü yok ederek, "yeni bir sınıfın egemenliği çağı"nın, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını açmıştır. Ekim Devrimi, dünyayı temelden etkileyen büyük bir tarihsel olaydır.

Ancak, Büyük Ekim Devrimi'ni yalnızca "Rus tarihinin altın sayfası" olarak görmek ya da göstermeye çalışmak da gerçekte bu büyük devrimin öğrettiklerini gizlemek anlamına gelir. Çünkü Ekim Devrimi'nin güncel önemi de çok büyüktür.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi demokratik devrimin sosyalist devrime dönüşmesinde *proletarya hegemonyası*-nın oynadığı rolü somut olarak göstermiştir. Demokratik devrim, anti-emperyalist devrim sosyalist devrime dönüşecekse, sosyalist devrim gerçekleştirilecekse, bu ancak devrimde *proletarya hegemonyasının* sağlanması yoluyla olur.

Büyük Ekim Devrimi ve ardından gelen iç savaş, devrimi savunmanın önemini, devrimin hemen ertesinde sınıf mücadelesinin daha da şiddetlendiğini ve içli-dışlı gerici burjuvaziye karşı *proletarya diktatörlüğünün* kaçınılmaz bir gereklilik olduğunu kanıtlamıştır. *Proletarya diktatörlüğünün*, sömürü ve sömürü edebiyatı "özgürlüğü" isteyenler için bir cehennem ve işçi ve emekçiler için ise bir

cennet olduğunu da, Ekim Devrimi'nden bu yana tüm Sovyet pratiği kanıtlamıştır.

Büyük Ekim Devrimi devrimci şiddet olmadan sömürücülerin hizaya getirilemeyeceğini, ancak şiddetin derece ve biçimini sömürücülerin kendi tavrının belirleyeceğini göstermiştir. Ve en önemlisi, ancak Bolşevik Partisi gibi gerçekten çelik disiplinli, Marksist-Leninist teoriyle silahlanmış, *proleter enternasyonalizmine* bağlı ve işçi sınıfının en seçme unsurlarından oluşan bir partinin, işçi sınıfını ve halkı kurtuluşa götürebileceği, Ekim Devrimi'nden anlaşılmıştır.

Öte yanda, Büyük Ekim Devrimi'nin kendisi *proleter enternasyonalizminin* zaferidir. Rusya'da yaşayan çeşitli milletlerden ve milliyetlerden işçiler ve emekçiler bir çatı altında, Bolşevik Partisi'nin önderliğinde savaşarak zafere ulaşabildiler.

Bugün bazıları Ekim Devrimi'ni sadece Rusya koşullarına özgü, tarihsel bir olay olarak göstererek, Marksizm-Leninizmin temel taşlarına el uzatmaya çalışıyorlar. Bizim işçi sınıfımızın partisi TKP, buna karşı olduğunu defalarca belirtmiştir. Proleter enternasyonalizmini, Marksizm-Leninizmin temel ilkelerini açıksözlülükle savunmuştur. Türkiye'de TKP'nin artan saygınlığı ve güçlü bir yanıyla da işte buna dayanmaktadır.

Büyük Ekim Devrimi'nin 59. yıldönümünde, Marksizm-Leninizmin bu devrimde somutlaşan ilkelerinin ölmezliğini vurguluyoruz. Dünya ilerici insanlığına ve devrimci önder Sovyetler Birliği'ne Büyük Ekim Devrimi'nin 59. yılı kutlu olsun!

OLANAKLAR VE TEHLİKELER ARTIYOR

İşçinin Sesi, sayı 57, 13 Kasım 1976

1976 yılı 1 Mayıs'ında Londra'da 3.000, Madrid'de 10.000, Lizbon'da 100.000, Paris'te 200.000 kişi ve İstanbul'da ise 500.000 kişi yürüdü. Türkiye'deki 1 Mayıs çıkışı sosyalist ülkeler dışında dünyada en yığinsal gösterilerden biri oldu. İşçi hareketlerinin özü değişti. Ekonomik mücadeleler giderek siyasal nitelik alıyor. İşçi sınıfı her olayda 100 binler halinde sokakları dolduruyor. İşçi sınıfımız tüm öteki emekçi sınıf ve tabakalara önderlik ediyor, onları ilerletiyor, mücadelelerine proleter yöntemler taşıyor. Yurdumuzda sınıf mücadelesinin düzeyi hızla yükseliyor. Tüm bunlar TKP Genel Sekreteri İ. Bilen'in Avrupa Komünist ve İşçi Partileri toplantısında altını çizdiği bir olgunun sonuçlandır. Şöyle diyordu TKP Genel Sekreteri:

“Partimiz, Türkiye'de anti-emperyalist, demokratik hareketlerin güçlenmesinin objektif koşullardan doğduğuna, zıtların gittikçe sivrileştigiine, bütün görüşlere karşın Türkiye'nin emperyalizmin, NATO'nun zayıf noktası olduğuna inanıyor.”

Toplumdaki tüm çelişkiler keskinleşirken burjuvazinin iç çelişkileri de keskinleşiyor. İ. Bilen'in aynı konferansta söylediği gibi, “tekelci olmayan burjuvazi ile tekelci burjuvazi arasındaki çelişki ve çatışmalar zaman zaman kanlı bir nitelik alıyor” Kısacası Türkiye, sınıf mücadelesinin dünyada en yüksek olduğu ülkelerden birisidir.

Peki tüm bunlar ne anlama geliyor? Yurdumuzda, ağır ağır devrimci durumun olgunlaştığı anlamına geliyor. Bazıları, “devrimci durum” deyince hemen devrim

olacakmış gibi anlıyorlar. Oysa her devrimci durumun sonu devrime varmadığı gibi, devrimci durumu tek bir bütün olarak da anlayamayız. Devrimci durum, içinde çeşitli aşamalar barındıran bir süreçtir. Ve Türkiye bu sürecin henüz başlarındadır.

Devrimci ortamda, yığınların hareketlendiği ortamda işçi sınıfı ve bağlaşıkları bunalımdan devrimci dönüşümler yoluyla çıkış ararken, gerici güçler, Türkiye finans-kapitali de faşizme tırmanarak kurtulmayı hesaplıyor. İşte bu nedenle Türkiye’de *hem olanaklar hem de tehlikeler artıyor*.

Herşeyi “dibinden” anlayan Maocular bunu anlayamıyorlar. Onlara göre “ya odur, ya budur”, “ikisi birlikte olamaz”. Maocular diyorlar ki, “Faşizmin tırmanması görüşü gerici-revizyonist bir teoridir. Aslında Türkiye’de devrimci durum geliyor, devrim olacak”. Maocular faşizm tehlikesinin arttığını yığınlara duyurmak istemiyorlar. Böylece emekçileri faşizme karşı hazırlıksız bırakıyorlar. Neden faşist tehlike artıyor? Çünkü sınıf mücadelesi hızla yükseliyor. Bunlar yapışık kardeşlerdir.

Bunu anlayamayan sadece Maocular değildir. Bazıları da faşist tırmanmayı görünce devrimci durumun varlığından söz etmeyi olanaksız buluyor. Bu da, faşizm tehlikesini abartarak kitleyi pasifize eden oportünist bir çizgidir.

Devrimci olanakların arttığı dönemlerde, moral hazırlık, örgütlülük düzeyi, yığınlara önderlik en büyük önemi kazanır ve devrimci durumun gelişip aşılmasının, devrime varışının garantisi olur. Ne var ki, TKP Genel Sekreteri İ. Bilen’in aynı konferansta dediği gibi, “anti-emperyalist devrimci güçler dağıktır ve bu devrim hareketini güçten düşürüyor”.

Bu zaafın giderilmesi, bir yandan işçi sınıfının birliğinin oluşturulması, bir yandan da tüm anti-emperyalist güçlerin eylem birliğinin sağlanması için savaş en güncel zorunluluktur. Ve bu da işçi sınıfı içine sızmaya çalışan oportünist görüşlerle uzlaşmaz savaşı gerektirir.

ATILIMIN YAŞGÜNÜ KUTLU OLSUN

İşçinin Sesi, sayı 58-59, 24 Aralık 1976

Türkiyemiz önemli günler yaşıyor. Cıvıl cıvıl bir sınıf mücadelesi yürüyor. Devrimci olanaklar ve aynı zamanda faşist tehlike artıyor. Ya "sosyalizme açılan ileri demokratik bir düzeni devrim yoluyla kurmak" ya faşizmin demir pençesi. Bu ikilem her geçen gün kendini daha şiddetle hissettiriyor.

Bu ikilemin bir yanı, "sosyalizme açılan ileri demokratik düzen" savaşımı TKP ile sıkı sıkıya bağlıdır. Bu savaşımın yolunu, yönünü belirleyenin, başını çekenin TKP olduğunu artık sağılar duyuyor, körler görüyor. Zaten savaşımın içinde bulunduğu aşamayı değerlendiren, onun adını koyan TKP'dir. Bugün yığımları saran "ileri demokrasi" sloganı TKP'nindir. Başı çekenin TKP olduğunu bu da kanıtıyor.

Bu büyük savaşım sürerken, Aralık sayısıylabirlikte *Atılım* 3. yaşını dolduruyor. Dedik, Türkiye önemli günler yaşıyor. Bu önemli günlerde *Atılım* da tarihsel rol oynuyor. Bu nedenle, *Atılım*'ın üçüncü yaşgünü kutlarken onu tarihsel yerine doğru oturtmakla karşı karşıyayız.

TKP'nin 55. yılında yaptığı konuşmada Genel Sekreter İ. Bilen şöyle diyor:

"Bugünkü aşamada devrimci güçlerin ileriye doğru atılımlar yapmasına yol açan nesnel koşullar, olanaklar olgunlaşıyor. Partimiz bu nesnel olanakları kaçırmamak zorundadır. Yoksa kervanın kuyruğunda kalır, nal toplarız. Evet, partimiz yeni girişim ve atılımlarıyla belini doğrultuyor, politik varlığını somut, güncel savaşlarla gösteriyor. Partimizin hem örgütsel, hem moral-töresel

otoritesi yığınlar arasında büyüyor. Parti kadrolarını geliştiriyor. Her yanlı bir oluşum içindedir.” İşte *Atılım*'i her şeyden önce bu oluşumun ışığında görmek gerekir.

Konuşmada devamla, “Memlekette sınıf savaşları sertleşiyor. İşçi-sendika hareketi yeni yeni boyutlar alıyor. Ulusal bağımsızlık, demokratik bir düzen, demokratik haklar, ileri demokratik bir hükümet için olan direniş geniş yığınları, toplumun değişik katmanlarını kucaklıyor. İşçiler, grevlerde, kimi yerlerde, fabrikalara el koymalara kadar gidiyor. İşçi sınıfı, demokratik bir düzen için yürütülen savaşa kendi damgasını vurmak, kendi hegemonyasını oluşturmak yoluna yöneliyor” diyor. İşte *Atılım*'ın başka bir işlevi: *Atılım* işçi sınıfı hegemonyasının önemli kayışlarındandır.

Atılım, kendiliğinden gelme hareketleri bilinçli savaşa dönüştürmede çok önemli rol oynuyor. İ. Bilen, “Yığın çıkışları var, gelişiyor. Bunlara biz sarılmazsak, oportünisti, iti köpeği sarılır. Maocusu, likidatörü onu soysuzlaştırır. Kendiliğinden gelen yığın hareketlerini bilinçli örgütlü, Leninci politik savaşa çevirmek partimizin görevi, tarihsel ödevidir” diyor. İşte *Atılım*'ı bu tarihsel ödev çerçevesinde de görmek gerek.

Atılım, Marksist-Leninist ilkelerin bekçisidir. İ. Bilen aynı konuşmada “Biz, politikamızı savunurken Leninci ilke ve ülküleri savunurken, bu ilkelere, ülkülere saldıranlarla savaşıyoruz. Biz Marksçı-Leninci ülkülerimizden kimseye en küçük bir ödün vermeyiz” diyor. Gerçekten de *Atılım*'ın üç yıllık çizgisi berraktır, oportünizmle savaştır.

Atılım, hamarat bir örgütçüdür. İ. Bilen, “partimiz işçi sınıfı hareketiyle, yığınlarla savaşçı bağlar kurmayı, bunlarla savaş süreci içinde daha sıkı bağlanmayı, çalışmalarında başa almıştır. ‘Her fabrika partimizin birer kalesi olmalıdır!’ Bu belgiyi Lenin, bundan 71 yıl önce, *Bir Adım İleri, İki Adım Geri* yapıtında ileri sürmüştür. Lenin'in bu çağrısı, bu öğüdü, hele bugün, bizim içindir.” diyor. *Atılım* bu savaşın göbeğinde, yığınları derliyor topluyor.

Ve İ. Bilen, “partimizin Marksçı-Leninci ülkü ve

ilkeleri onun moral-töresel etkinliğinin otoritesidir. Bu otoriteyi gözbebeğimiz gibi koruyacağız. Partimiz bu Leninci otoriteyi çetin savaşlarla kazanmıştır. Onu işçi sınıfına, yığınlara, halkımıza mal edeceğiz!" diyor. Gerçekten de *Atılım* TKP'nin otoritesini yığınlara mal ediyor. *Atılım* savaşımıza ışık tutuyor.

Çok yaşasın bu kendi küçük, işi, işlevi kocaman gazete! *Atılım*'ın üçüncü yaşı, tüm halkımıza, en başta işçi sınıfımıza kutlu olsun!

OPORTÜNİZME KARŞI UYANIK OLALIM

İşçinin Sesi, sayı 62, 10 Şubat 1977

Türkiye kaynıyor. Yerli ve yabancı finans-kapital, toprak beyleri emekçi halka kuduzca saldırıyor. Kan döküyor. Bunun karşısında, milyonlar, yığınlar, silkinip başlarını yükseltiyor, savaş bayrağını fabrikalara, tarlalara, okullara dikeyiyor. Devrimci durum gelişiyor, olgunlaşıyor, faşizm tehlikesi artıyor, iyice güncelleşiyor.

Düşmanın baskısı arttıkça, devrimci cephede oportünizmle savaşın önemi de artıyor. Oportünizme karşı katı uzlaşmasız tutum almak bazılarında "sekteklik" gibi geliyor. Oysa oportünizmle savaş, sekteklik değildir. Oportünizmle savaş, yığın politikasını bir kenara atmak değil, tersine onu gerçekçi ve sağlıklı bir tabana oturtmak savaşıdır. Dünya komünist hareketinin deneyimleri, özellikle günümüz Avrupası, oportünizmle savaş ne denli ertelersen, onun da o denli azıttığını gösteriyor.

Yerli-yabancı tekellerin erki ele geçirdiği, halkın üstüne silahla, panzerle yürüdüğü, Komünist Partisi'nin gizli çalışmak zorunda kaldığı küçük burjuvalar denizi Türkiye'de oportünizmin ekonomik, sosyal, siyasal tabanı vardır. Bunu anlamak gerek. Öte yanda, dünya komünist hareketinde yendiden başını kaldıran oportünizm yılanının ideolojik yankılanmasını da küçümsemeyelim.

Oportünizm her zaman, her yerde "taktikler" de gizleniyor, "taktikler"le başlıyor. "Taktik için böyle yapmalıyız" cümlesi oportünistlerin tılsımlı cümlesidir. Onlar, "halk şimdilik meseleyi anlayamıyor, onun için taktik yapmalıyız" derler hep. Böylece ilkeselliği, ilkesel davranmayı güme götürürler. Stalin'in bir yazısında

aktardığına göre Lenin her zaman “tek doğru politika ilkesel politikadır” dermiş. Ama ne gam, oportünistlere hiç de öyle gelmiyor. Onlar “canım şu küçük sorunda ilkesiz davranmakla dünyanın sonu gelmez” diyorlar. Oysa Leninciler iyi biliyorlar ki “azıcık oportünistlik” diye birşey olamaz. *Azıcık oportünistlik, azıcık hamileliğe benzer.* Mutlaka sonunda bebek doğar. O da milliyetçilik, şövenizm, karşı-devrimdir.

Oportünizm, düşmanın ideolojik saldırısının en yoğun olduğu noktalarda pailak verir. Tüm deneyler bu gerçeği kanıtlıyor. Emperyalizmin ideolojik saldırısının en yoğun olduğu alan da sosyalist ülkeler ve en başta Sovyetler Birliği’dir. Proletarya enternasyonalizmi ve proletarya diktatörlüğüdür. Öyleyse oportünizm de bu noktalarda kendini dışa vuracaktır. Hele Türkiye’de. Burjuva toplumunda “saygıdeğerlik” elde edebilme, “legaliteyi koruyabilme” için “biraz” taviz verirsin. Hemen gazeteler seni yazar, radyolar seni söyler. Ama burjuvazi bu ufak tavizle doymaz, “bak ne güzel ne güzel, ama yetmez sana inanmamız için biraz daha söyle” der. Söylersin. Yine yetmez. Burjuvazi doymaz. Daha verirsin. Daha ister. Böyle gider.

İşte bazı TİP yöneticilerinin durumu buna örnektir. Türkiye işçi sınıfının “biricik” partisiyiz diye başladılar, işi komünistleri jurnallemeye vardırıldılar. Bunların oportünistlik tarihleri eskidir. Behice Boran, 1968’de, Çekoslovakya’yı emperyalist tuzaktan kurtararak enternasyonalist görevlerini yerine getiren Varşova Antlaşması ülkelerini burjuva basınında kınamıştı. Bugün ise, ocak ayında birinci sayısı çıkan *Yurt ve Dünya* dergisinde, proleter enternasyonalizmi ve proleter diktatörlüğü kavramlarını sündürdükçe sündürüyorlar, eveleyip geveliyorlar. “Tarihsel uzlaşmayı” çok “yaratıcı” buluyorlar. Öte yanda “TKP legale çıksa da biz ayrı bir parti olarak çalışacağız” sözleri kulaklara fısıldanıyor.

Maoculuğun gelişimi de bir başka örnek. Nereden nereye geldiler. Emperyalizmin en büyük işbirlikçisi oldular.

Görülüyor ki oportünizm denen illetin bir iç mantığı

var. Önemsiz önemsiz konularda ortaya çıkan küçük küçük filizlerini yok etmedin mi büyüyor, dallanıp budaklanıyor. *Ve oportünizm bataklığının dibinde karşı-devrim yatıyor.*

İşçi sınıfının birliğini kurabilmek, halkın en geniş devrimci cephesini gerçekleştirebilmek ve devrimde proleter hegemonyasını sağlayabilmek için oportünizmle savaş ertelenemez bir görevdir. Yakınlaşan faşizm tehlikesine karşı halkımızı örgütleme savaşımı, her çeşit oportünizme karşı savaşı daha da güncel yapıyor.

TKP'NİN KONFERANSINI SAYGIYLA SELAMLİYORUZ

İşçinin Sesi, sayı 64, 4 Mart 1977

27 Şubat 1977, pazar. Gün yine "Kavga Sesleri" ile başladı. Bu kez sesler daha gür, gün daha aydın idi. "Konferansın ışınları" boydan boya semayı sardı. Yürek atışları yükselen kavga seslerine vardı.

TKP'nin Sesi Radyosu, yayına, TKP MK'nın 26 şubat tarihli "Açıklama"sıyla başladı. "Türkiye Komünist Partisi'nin Konferansı yapıldı. Bu Konferans, TKP'nin gelişmesinde tarihsel bir aşama ve bir dönemeçtir" diye açıkladı. Bu yayınlı sadece yeni bir gün değil, yüksek bir savaş aşaması başladı. Yeni aşama Türkiye işçi sınıfına, emekçilerine kutlu olsun.

Konferans haberi şimşek gibi yayıldı. İşçilere, emekçilere bir kıvanç ve coşku kaynağı, bayram oldu. Haber haykırılan belgilerle, marşlarla, halaylarla karşılandı. Büyük Ekim Devrimi'nin doğrudan etkisi altında ve Kurtuluş Savaşı'nın ateşleri içinde TKP'yi doğuran Anadolu, bu genç ama deneyimli yiğidi için yine çalkandı. Faşist tirmanışın demir ökçeleri altında zorlu günler yaşayan çilekeş Anadolu kızıl bayrak olup dalgalandı.

Konferans haberi yurt dışındaki işçi ve emekçilerimiz arasında da büyük coşkuyla, ateşle, hasretle karşılandı. Gurbet ellerde işçilerimiz, gençlerimiz şimdiye dek yurttan böylesi umutlu, böylesi güzel haber almamışlardı. Sevindiler, coştular, topluştular. Sesleri kilometreleri aştı, memleketin kavga seslerine ulaştı.

26-27 Şubat'ta İTİB'in bölgesel eğitim çalışması vardı. İngiltere'nin her köşesinden ilerici işçiler, öğrenciler

iki günlüğüne Londra'da toplanmışlardı. Konu her zamanki gibi Türkiye idi. Seminer canlı geçiyor, boş lafazanlık değil, memleketteki savaşıma ideolojik hazırlık oluyordu. Konferans haberi böyle bir çalışma içine geldi.

Pazar sabahı haber duyulmuş gözler parıl parıldı. Günün tarihselliğinin bilincinde, herkes onu düşünüyor, onu konuşuyordu. Salon doldu. *TKP'nin Sesi* Radyosu'nun okuduğu Açıklama kürsüden bir kez daha duyuruldu. Ve bu duyuruyla birlikte, şiddetli bir güreleme yükseldi. "Yaşasın TKP", "Yaşasın Bilen yoldaş" sesleri ortalığı sardı. Yumruklar dikildi. Yüzler güleç ve ciddi. Ardından "Türkiye İşçi Sınıfına Selam".

Konferansın, TKP'nin 24 Mayıs 1973 ile başlayan atılım süreci içinde yeni bir aşamayı başlattığı, bu yeni aşamanın Türkiye'yi devrime daha da yaklaştırdığı vurgulandı. Türkiye devrim hareketinin kopmaz parçası İTİB'in, bundan böyle eylemlerini yeni aşamaya yaraşır düzeyde, daha da militanca sürdüreceğine ant içildi.

Konferans, dostlara yeni bir coşku ve kıvanç kaynağı olurken, düşmanlara korku saldı. Gizli çalışmak zorunda bırakılan TKP'nin artık elle tutulur, gözle görülür somut güçlenişi uzun bir süredir kimilerine kabus oluyordu. Konferans'ın hem de ta Anadolu'nun göbeğinde yapıldığı haberi ise uykuları hepten kaçırdı. Konya'da hükümet yetkilileri "durumun incelendiğini" belirtmişler! İnceleyin baylar! TKP'nin gelişmesi, "incelemelerinizden" bağımsız, size karşı gerçekleşiyor, gerçekleşecektir. "TKP yürüttüğü savaşım sonucunda, Marksizm-Leninizmin ilkelerine yüz çevirmeden legale çıkacaktır"!

TKP'nin hızlı gelişmesi, oportünistlerin de rahatını kaçırıyor. Konferansın *TKP'nin Sesi* Radyosu'nca açıklandığı gün TİP yöneticileri için kabus oldu. "Yurt dışındakilerin, yurda dönerek siyasal çalışmaya başlayabilmeleri"(!) gibi cümleleri kurultaylarında sıralayarak TKP'yi "mülteci grubu" olarak göstermeye çalışan pasifist oportünistler neye uğradıklarını şaşırıyorlar.

Bir kez, TKP memlekette işçi yataklarında, köy ocaklarında, okullarda, işyerlerinde yükseliyor. Oportünistler bunu göremiyorlarsa, kendileri ancak küçük

burjuva kulislerinde olabildikleri içindir. İkincisi, başlayacak olan değil, 57 yıldır en zor koşullarda süregelen, Mayıs 1973'den bu yana ise şahlanan bir siyasal "çalışma" vardır. Üçüncüsü, anti-komünist edalarla demokratik savaşım bir arada yürümez. "TKP'ye özgürlük" belgisi yığınları çoktan sardı. Ya bu yığınsal demokratik savaşıma namusluca katılmak, bükemediğin bileği öpüp başına koymak, ya anti-komünizm, jurnalcilik. Almasıklar bunlardır.

TİP'in yaptığı yurt içi-yurt dışı "ayrımına", "Sirkeci'ye gelen tren" "esprilerine" gelince. Bu ayrımları, bu tür "tren" esprilerini 1917 öncesinde Lenin'e karşı da yapanlar olmuştu. Bu oportünistler tarihin ancak kara sayfalarında yer alabildiler. Asıl sorun, bir siyasal hareketin doğru devrimci ray üzerinde yığınların bağrında yükselmesi, devrime yönelmesidir. Bu doğru siyasal hareketin içinde, yanında militanca devrimci eylem sürdürebilmektir. Bize öyle gelir ki, TİP yöneticileri devrimi, o zaman devrimci ellerde olacak TRT'den öğrenecekler! TKP'nin Anadolu'nun göbeğinde, Kon-ya'da yapılan tarihsel Konferansı onlara ders olsun.

FRANSA'DAKİ YEREL SEÇİMLERİN ARDINDAN

İşçinin Sesi, sayı 66, 9 Nisan 1977

Fransa'da 13 ve 20 Mart tarihlerinde yarel seçimler yapıldı. Fransız Komünist Partisi, Sosyalist Parti ve sol radikallerden oluşan sol cephe tüm oyların %51,5'ini alarak ülke çapında başarı kazandı. Sol cephenin bu başarısı, sosyal kurtuluş yolunda ilerici güçler arasında eylem birliğinin olanaklı, hatta zorunlu olduğu görüşünün tüm dünyaya yayılmasında olumlu bir rol oynayacaktır.

Ne ki, Fransa'daki sol cephenin seçimlerdeki başarısı bize, bir Lenincinin her zaman sahip olduğu "eleştirisel yaklaşımı" unutturmamalıdır.

Proleter enternasyonalizmini, proleter diktatörlüğünü "devrimci süreçte işçi sınıfının, politik partisi olan komünist partisi eliyle uyguladığı hegemonya" fikirlerini reddederek kazanılmış "seçim" başarıları buz üstüne yazılmış yazılara benzer.

İşçi sınıfının devrimci süreçte kendi partisi olan komünist partisi eliyle uyguladığı "hegemonya"sına komünist partisini silerek yalnızca "işçi sınıfı", hegemonyayı silerek "yönlendirme" ("işçi sınıfının yönlendirmesi") yapan görüş, politik yaşamda komünist partisini giderek başka güçlerin peşine takmaktan başka sonuç vermez.

Bir yandan sol cephenin seçimlerde aldığı *ortak* sonucu öteki partilerle kıyaslarken, öte yandan da sol cephe *içinde* alınan sonuçları kıyaslamak ne demek istediğimizi daha açık eder.

Fransa'da sol cephe fikrinin ilk uygulamaya geçtiği 1934 yılında Maurice Thorez'in yönetimindeki FKP,

Fransız Sosyalist Partisi'nin beşte biri kadar ufaktı. Ama Thorez birlik imzalamayı gene de başardı. Ve 3 yıl sonra 1937'de KP tam 11 defa büyüyerek SP'nin 5 katına çıkmıştı.

Bugünkü sol cephe ise pek bu örneğe benzemiyor. Ortak hükümet programının hazırlandığı 1972 yılında Sosyalist Parti, Komünist Partisi'nden çok daha küçüktü, hele işçi sınıfının iyice dışına, orta tabakalara çekilmişti. Aradan geçen 5 yıl içinde SP'nin büyümesi KP'yi çok aştı ve bugün SP, KP'den daha büyüktür, daha çok oy alıyor. Örneğin 1974 seçimlerinde KP oy kaybetti, SP oy kazandı. 20 Mart seçimlerinde ise KP'nin çoğunlukta olduğu belediye meclisi sayısı 50'den 72'ye çıkarken, SP'ninkiler 46'dan 81'e çıktı. (Bu durum TKP Politbüro üyesi Ahmet Saydan'ın Kasım 1976 tarihli *Yeniçağ*'da yazdığı "Proletarya diktatörlüğüyle ilgili bazı sorunlar" yazısının denli doğru olduğunu da kanıtlıyor.)

Bir başka nokta, bu seçimlerin KP'nin aldığı sonucu tam gerçekçi yansıtmadığıdır. Çünkü seçim öncesi alınan bir kararla ilk kez Sosyalist Parti, üyelerini birinci turda komünist adaylara oy vermeye çağırdı ve ilk kez SP adayları da komünist adayları destekledi.

Sonuç olarak, 20 Mart Fransa yerel seçimleri sol cephe ve birlik fikirleri için başarılı bir katkı olmuştur. Ne ki, bu cephenin taşıdığı zayıflıkları Türkiyeli devrimciye teşhir etmek de TKP'nin Konya Konferansı kararları gereği her yurtseverin ödevidir. Çünkü TKP Genel Sekreteri İ. Bilen'in de söylediği gibi, doğru anlayış üstüne kurulmuş cephe sorunu bugün Türkiye'de boylu boyunca önümüzde duruyor.

YİĞİDİN ARDINDA DURAN OLMALI

İşçinin Sesi, sayı 66, 9 Nisan 1977

Kapitalist toplumda çatışma, savaşım hiç durmaz. Hele bunalım dönemlerinde tüm toplum ayaklanır. O zamana dek kenarda duran kesimler de savaşa dalar. Ama savaşımın başarılı olabilmesi, bu yıkılası düzene son verip kurtuluşu sağlayabilmesi, toplumun en devrimci gücü olan işçi sınıfının siyasal yaşamda örgütlenerek bu binlerce, onbinlerce direnişi tek bir güçlü yatakta toplayabilmesine bağlıdır. Böylesi bir örgütlenme yeni tip, Leninci bir partidir. İşçi sınıfının politik partisinin adı komünist partisidir. İşçi sınıfı, devrim süreci içindeki "hegemonya"sını komünist partisi eliyle yaşama geçirir.

Türkiye işçi sınıfının politik partisi Türkiye Komünist Partisi'dir. Devrim sürecinde işçi sınıfının hegemonyasını sağlayacak olan Türkiye Komünist Partisi'dir. Emperyalizme, yerli finans oligarşisine ve toprak beylerine karşı halkımızın en geniş birliğini kuracak olan Türkiye Komünist Partisi'dir. Halkımızı "ileri demokrasi" kapısından "sosyalizm" bahçesine çıkaracak, insanın insana kulluğunu yok edecek olan Türkiye Komünist Partisi'dir.

TKP, 24 Mayıs 1973 tarihli MK Politik Büro oturumunda aldığı kararlardan, yönetim katında yaptığı değişikliklerden, parti içi yaşamda oportünizme ve likidasyona son vermesinden sonra birdenbire ayağa kalktı. 1973 öncesindeki 20 yıl içinde partinin her türlü zorluğa ve engele karşın kalbinin derinliklerinde söndürmeden saklayabildiği Leninci kıvılcım tekrar kordadı, yurdun her yanında alev alev yanıyor. Bu gelişimi herkes gibi, İngiltere'de savaşımını sürdüren yurtseverler de

görüyorlar.

TKP'deki bu doludizgin güçlenme Türkiye toplumu temelinden sallamaya başladı. İlericiler, yurtseverler, devrimciler bu oluşumu coşkuyla karşılıyorlar. Gericiler faşistler, Maocu bozkurtlar, her boydan sapıklar telaş içinde kuduz köpek gibi kendilerini oradan oraya vuruyorlar. TKP'ye ve onun yolunu yol bilmiş partisiz yığınlara, örgütlere hayasızca saldırıyorlar. Bunda her yolu deniyorlar.

Katkı dergisi ve Kerim Sadi'nin çevresinde yuvalanmış bir gurup "Komünist Partisi" kurma hazırlıkları yapıyor! Dergilerinde açıkça yazıyorlar. Amaç belli: Hedef şaşırtmak. İpler kimin elinde, o da belli: MIT'in elinde. Öyleyse yiğit işçi sınıfımız da bunlara güzelinden bir şamar hazırlayacaktır. Bunlar da eski provokatörlerin yanında layık oldukları yeri alacaklardır.

Son günlerde iyice yoğunlaşan provokasyon ağından *İşçinin Sesi* de nasibine düşeni alıyor:

Yine *Katkı* dergisi, Mart 1977 sayısında ne anlama geldiği belirsiz cümleler içinde "son yılların popüler gazetesi" dediği *İşçinin Sesi*'ne bir takım ilişkiler yakıştırıyor.

Öte yanda, artık iyiden jurnalcilik mesleğine geçen Maocu gurupçuklar yayınlarında çarşaf çarşaf "TKP ile ilişkide olan kişi ve örgütler"i "açıklıyorlar", polise ihbar ediyorlar. *Halkın Birliği* denen Maocu paçavra 1 Mart 1977 tarihli sayısında "İşçinin Sesi, TKP'nin İngiltere'de çıkardığı yarı resmi organıdır" diyor. Bu ihbarcılığın da amacı açık. *İşçinin Sesi*'nin Türkiye'de binlerce okuyucusu var. Amaç faşist polisi bu binlerin üstüne salmak. Ve nitekim bu "ihbar"dan 17 gün sonra EGO'da çalışan iki işçi, *İşçinin Sesi* okudukları için TKP üyesi diye tutuklandılar.

Yine aynı günler içinde "Türkiye'nin Sesi" radyosu, "TKP'nin yayın organı olduğu ortaya çıkmış olan *İşçinin Sesi* gazetesi" diye yayın yaptı. Nasıl "ortaya çıkmış"? Maocular öyle yazıyor ya! Burjuvazinin radyosu şunun şurasında kime inanacak?

Ama burjuvazi de, faşisti de, Maocu milliyetçisi de

birşeyi unutuyorlar. Ne *İşçinin Sesi*, ne onun binlerce okuyucusu böylesi baskılardan yılmazlar. Yılmadıkları için bu savaştadırlar. “Kuştan korkan darı ekmez” demişler.

Bugün yurdumuzda çok geniş bir halk kesimi, işçi sınıfımızın öncü partisinin çizdiği savaş hattını yürekten benimsiyor. Bugün ondan da daha geniş bir kesim TKP'ye konan yasağın kalkması savaşımını, demokrasi savaşımının özü, ruhu olarak görüyor. Burjuvazinin kanlı terörle yer altında çalışmaya zorladığı TKP'yi, adını ağızımıza almayarak bir de biz mi gömeceğiz? Türkiyeli hiçbir devrimci bu onur kırıcı yoldan yürümeyecektir. *Biz de yürümüyoruz.*

Bir halk şiiri şöyle diyor:

“Yiğit olan kurt gibi bakar

“Düşmanı görünce ayağa kalkar

“Kapar mızrağını meydana çıkar

“Yiğidin ardında duran olmalı”

O yiğit, boylu boyunca savaşa çıkmış işçi sınıfımızın politik örgütü Türkiye Komünist Partisi'dir. Yiğidin ardında duran olmalı. *Bizler, yüzbinlerce devrimci de onun ardında duruyoruz. İşte hepsi bu!*

DEVE ÖNSÖZ

S. Üstünel'in *Dev* adlı *İşçinin Sesi* Dizisi 1 nolu broşürüne önsöz — Nisan 1977

Türkiye bugün bir yol ayrımında. Sınıfların karşılıklı yer alımı, giderek olgunlaşmakta olan devrimci durum, nesnel koşullar bu ayrımı belirliyor. Ya faşizm, ya sosyalizme açılan ileri demokratik düzen... Çünkü Türkiye "emperyalizmin zayıf halkasıdır".

Konya'da toplanan tarihsel TKP Konferansı devrimci savaşta bir dönemeç, yeni bir aşama oldu. TKP Merkez Komitesi Politik Bürosu'nun 24 Mayıs 1973 tarihli kararlarıyla başlayan büyük atılım yeni boyutlar alıyor. 24 Mayıs kararlarının ardından yeniden örgütlenmeye geçen, örgütlerini kuran TKP, bugün devrim savaşının en ön hatında kıran kırana çarpışıyor. Bu savaşın başını çekiyor.

Dev'in yazarı S. Üstünel, Türkiye komünist ve devrim hareketinin önderlerindedir. Üstünel bugün de TKP'nin kumanda köprüsünde, yönetiminde, en başındadır.

Üstünel'in yazdığı *Dev*, yol ayrımında, çetin koşullar altında savaş veren komünistler, ilericiler, devrimciler için yol gösterici bir yazıdır. Üstünel, bu yazısında, Dimitrof'la Türkiye ve TKP üzerine konuşmalarını aktarıyor. S. Üstünel ve Reşat Fuat Baraner'in Dimitrof'la yaptıkları bu konuşmalar, Dimitrof'un Türkiye komünistlerine yönelttiği eleştiriler, 1973'ten sonra gelişen şu içinde bulunduğumuz ortamda gerçekten çok önemlidir. Dünümüze, bugünümüze ışık tutucudur.

24 Mayıs 1973 Politik Büro kararlarıyla likidasyonu, oportünizmi aşan TKP, ancak bugün Dimitrof'un

eleştirilerinin hakkını veriyor. Tarihsel Konya Konferansı bu gerçeği kanıtlar. Bugün durum, Dimitrof'un 1934'te "siz arabayı atın önüne koşmuşsunuz" dediği gibi değil artık. At önde... Şahlanmış, dolu dizgin gidiyor... Kızıl bir güneşe doğru...

LENİNİZMİN ÖZÜ PROLETER HEGEMONYASI

İşçinin Sesi, sayı 67, 25 Nisan 1977

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 60. yıldönümünün yaklaştığı 1977 yılı Nisan'ında Yüce Lenin'in 107. doğum gününü kutluyoruz.

Lenin'in yaşgününü kutlamanın bizce en iyi yolu, onun uğrunda savaştığı ilkeleri canlı tutmaktır. Leninizm bayrağını daha da yükseltmektir. Leninizmi giderek sosyal demokratlaştırmaya uğraşan akımlar karşısında, "hayır, Leninizm bugün her zamankinden daha doğru, daha canlı ve geçerlidir" demektir.

"Proleter hegemonyası": Bu kavram oportünistlerin en korktuğu, en düşman olduğu kavramdır. Dün de, bugün de. Neden mi? Çünkü, tek cümleyle, Leninizmin özü, ruhu, ana fikri proletarya hegemonyasıdır. Leninizmin tüm tarihi bunu kanıtlar. Lenin ve Bolşeviklerin tarihsel sırası içinde Narodnikler, Ekonomistler ve Menşevik likidatörlerle olan boğuşmalarının altında bu sorun yatar. Rus devrim tarihindeki tüm farklılaşma ve ayrışmaların özü, odak noktası bu sorundur.

Lenin, proleter hegemonyası fikrini ilk kez 1894'de *Halkın Dostları* yapıtında yeterli bir ayrıntı içinde formüle etti. Bu yapıtında Lenin, kapitalistlerin yalnızca işçileri ezmele kalmadığını, tüm emekçileri, çalışanları ezdiğini anlattı. Ve toplumun en devrimci sınıfı olan işçi sınıfı bu nedenle tüm sömürülenlerin, emekçilerin, tüm demokratik güçlerin önünde yükselerek onların öncüsü, hegemonu olmalıdır dedi. Kapitalizmi yere çalması için hegemonya işçi sınıfının tarihsel misyonudur dedi.

Leninizmin proletarya hegemonyası için 1894'de

Narodniklere karşı başlattığı savaş, 1900'lerde *Iskra* gazetesi, 1905-1906'da *Viperyod* ve *Proletari* gazeteleri ile, 1914'lerde *Ziyezda* ve *Pravda* gazeteleriyle sürerek 1917 Büyük Ekim Devrimi'nin gerçekleşebilmesini sağlamıştır.

Leninizm, devrimci harekette proleter hegemonyasının sağlanması savaşımını bugün de dünyanın her yanında ardıcıl sürdürüyor. Dün olduğu gibi bugün de bu savaşın önderi, ışığı Lenin'dir.

TKP'nin tarihsel Konya Konferansı bu Leninci kavramı başa aldı. "Öteki partiler başka sınıfların, biz de işçi sınıfının hegemonyasını sağlamaya çalışıyoruz" dedi. "Proletaryanın hegemonyası sağlanmadan gerçek bir cephe, gerçek bir devrim ve devrimin sosyalizme açılışı sağlanamaz" dedi. "Partimizin tüm eylemleri bunu sağlamaya yöneliktir" dedi.

Oportünistler, hegemonya fikrinin cephe fikriyle bağdaşmadığını öne sürüyorlar. Bunu söyleyenler, siyaset nedir, sınıf mücadelesi nedir, anlamak istemiyorlar. Onlar devrimi, çok yumuşak, "düzenli", "kararlar" ve "önergeler"le gerçekleştirecek birşey olarak görüyorlar. Kafalarında "centilmen anlaşmalar" vardır. Onlar, "siyasetin boşluk tanımadığı"nı, biri olmazsa mutlaka bir başkasının liderliğe sahip olacağını anlamaktan korkuyorlar. İşçi sınıfı hegemonyasını cephe *fikrimizin* karşısına koymaya, dolayısıyla hegemonya fikrini kitaplardaki silmeye çalışanlar günümüzün Menşevikleridir. Rus devriminden küçük bir olguyu anlatalım, fikirlerin aynılığı şaşırtıcıdır.

Rusya'da 1905 devriminin yenilgisinin hemen ardından, Menşevik liderler *1905 Devriminin Tarihi* adlı 5 ciltlik bir tarih kitabı yazdılar. Bu kitap şöyle diyor: "1905 devrimi yenildi, yerle bir oldu, çünkü işçiler öteki müttefikleriyle bir ön anlaşma yapmadan, onlarla anlaşmadan, 8 saatlik işgünü istemini öne sürdüler. Ve de genel olarak liberal burjuvazinin kabul edebileceğinden daha ileri gittiler."

Bu son cümle, üstünde önemle durulacak bir cümledir. Menşevikler, Lenin'i, öteki müttefiklerden daha ileri belgiler attığı için suçluyor. Günümüzdeki deyimiyle, "üstünde uyuşulmuş"un ötesine gittiğini, "cepheci

bozduğu"nu söylüyorlar. Oysa müttefiklerden daha ileride durmak, daha ileri belgiler koymak, proleter hegemonyasını gerçekleştirmenin yasallığıdır. Lenin bu yasallığı enine boyuna ortaya sermek için *İki Taktik*'i yazmıştı. TKP Genel Sekreteri İ. Bilen'in önerdiği gibi *İki Taktik*'i ciddi bir şekilde okumak her devrimcinin görevidir. *İki Taktik* cephe ve hegemonya konusunda Lenincilerin el kitabıdır.

TKP, yayınlarından ve eylemlerinden izlediğimizce, cephe ve hegemonya sorununda *İki Taktik*'te işlenen Leninci ilkeleri bayrak edinmiştir. TKP'nin programı Türkiye'de en ileri siyasal programdır. Yalnızca komünizmi öngördüğünden değil. Demokratik aşama için öne attığı hedeflerle de en ileri programdır. Bu kadar da değil. Her somut olayda görüyoruz ki TKP daima müttefiklerinden ileri (ama kilometrelerce ileri ve uygulanamaz biçimde değil, bir adım ileri) belgiler atmakta her olayda en ileride durmaktadır. İşte seçim hükümetini anlayış biçimi, işte 1 Mayıs Komiteleri için önerisi. TKP böylece bir yanıyla tüm ilerici güçleri, müttefikleri ileri çekiyor, hareketin devrim yatağını derinleştiriyor, bir yanıyla da halkımıza öteki sınıf ve tabakaların işçi sınıfımıza, öteki partilerin de TKP'ye oranla nefessizliğini, yetersizliğini sergiliyor. Evet, TKP Lenincidir.

Demek ki, cephe ve hegemonya konusunda iki yanlış eğilim vardır. Birincisi, cephe ile hegemonya çelişir diyerek, işçi sınıfı hegemonyasını baştan reddediyor. İkincisi, hegemonya fikrine karşı değilmiş gibi görünerek, somuta gelince "cepheyi böler", "kitleyi kaçırmaz" diyerek hegemonyayı sağlama yollarının önünü tıkıyor. Bugün bizim hareketimizde, TKP'nin tarihsel Konya Konferansı sonrasında, hegemonya fikrine açıkça karşı çıkmak "oldukça" zordur. Ama birinci yanlış eğilimi savunanların da katılmasıyla ikinci yanlış eğilim daha da yaygınlaşabilir. Uyanık olalım!

Bazı çevrelerle, bazı dostlarda iyi niyetle yapılan bir yanlış var. "Kitle kaçır", "sosyal demokratlarla aramızı açar", "işçileri korkuturuz" gibi gerekçelerle TKP'yi, onun savaşımını, onun yolunu yığınlara yaymayı durduran bir eğilim var. Bu eğilim de hegemonya sorununu

gündemden düşürmeye gider. Çünkü TKP'yi, onun savaş yolunu alabildiğince geniş yığınlara maletmek, işçi sınıfı hegemonyasını sağlamanın en önemli araçlarından biridir. Hele TKP'nin gizli çalıştığı bir ortamda bu tüm ilerici yığın örgütlerinin devrime olan borçlarıdır.

Leninci proleter hegemonyası anlayışında bir başka nokta: Devrim hareketinde işçi sınıfı hegemonyası fikri, "devletin ortadan kalkışına geçiş aşamasında proleter diktatörlüğü" fikrinin de ikiz kardeşidir. Her kim ki proleter diktatörlüğünü gerçekten ister, gerçekten savunur, o aynı zamanda proleter hegemonyasını da aynı coşkuyla savunmalıdır. Çünkü bu ikiz fikir birbirine kopmaz bağlarla bağlıdır. Biri olmadan öteki de olmaz. Devrimin utkusundan önce, utku için proleter hegemonyası, devrimden sonra, utkunun korunması ve sosyalizmin kurulması için proleter diktatörlüğü.

Tekrar pahasına da olsa bir daha altını çizelim: *Emperyalizm döneminde gerçekleşecek devrimlerde (burjuva demokratik ya da sosyalist) proletarya hegemonyası fikri Leninizmin ana fikridir. Bu fikir günlük yaşamda şu anlama gelir: Devrim (demokratik ya da sosyalist) ya işçi sınıfının devrimi olarak utkuya ulaşacaktır. Ya da hiçbir utku kazanamayacaktır. Öyleyse gerçek bir devrimi gerçekten isteyenler için proletarya hegemonyası kavramı temeldir.*

İŞÇİ SINIFIMIZ VE SEÇİMLER

İşçinin Sesi, sayı 69, 21 Mayıs 1977

Bugün dünyada en yüksek sınıf savaşımının yer aldığı bir iki ülkeden birisi Türkiye'dir. Giderek herkesin gözleri yurdumuza dönüyor. Son iki yıldır kapitalist dünyanın en büyük gösterilerini bizim işçi sınıfımız yaratıyor. İki yıl 500.000 kişi, bu yıl 700.000 kişi, kadınıyla erkeğiyle, işçisiyle öğrencisiyle yüz binleri sokaklara iten nedir?

Sokakta kan var. Katil MC iktidarı döneminde 250 yurtsever öldürüldü. TKP diyor ki, "sınıf savaşımı giderek kanlı boyutlar alıyor. Burjuvazi eski yöntemlerle artık yönetemiyor". Neden burjuvazi eski yöntemlerle yönetemiyor?

Tekelci burjuvazi, egemen güçler faşizme tırmanmaya uğraşiyor. Neden? Neden bugün yurdumuzda faşizm gerçek bir tehlike oluyor?

İşlerin nisbeten rahat gittiği, sınıf savaşımının sönük durduğu dönemlerde ve ülkelerde faşizm hiçbir zaman gerçek bir tehlike olamaz, olmamıştır. Ne zaman ki ülkede sınıf savaşımı yükselir, keskinleşir, yığınlar kurtuluş yollarına yönelir, ne zaman ki burjuvazi "bildik yöntemlerle yönetemez olur", işte o zaman egemen güçler çıkan faşizmde görür. İktidarını, erkini tehlikede gören burjuvazi çıplak diktatörlüğe, faşizme sarılır. Türkiye'de olan da budur. TKP Merkez Komitesi, 4 Mayıs günlü bildirisinde bu durumu, MC iktidarı, "kanlı yöntemlerle ayakta kalmak... amacını güdüyor" diye açıklıyor. Gerçekten giderek artan faşist tehlike, giderek olgunlaşmakta olan devrimci durumdan ayrılmaz. Bunlar yapışık kardeşlerdir.

Ülkemiz sınıf mücadelesindeki bu özelliği saptarken işin bir başka yönünü de gözden kaçırmamak gerekir. Yurdumuzda devrimci durum henüz tam anlamıyla olgunlaşmamıştır. Devrimci durumun son ve kaçınılmaz olarak devrimci patlayışa götüren aşaması olan “ülke çapında siyasal kriz” (Lenin) aşamasına henüz varılmamıştır. Geniş emekçi yığınlar henüz parlamenter yollardan yüz çevirmemişlerdir. Hatta içinde bulunduğumuz ortamda seçimler, tüm çelişkilerin topladığı bir yumak olarak ortaya çıkmakta, ileri demokratik düzen savaşımının bugünkü odağı durumunu almaktadır.

Böylesi bir durumda, yani devrimci durumun henüz olgunlaşmadığı, son ve devrime gidici aşaması olan “ülke çapında siyasal kriz”e varılmadığı bir durumda izlenecek taktikler, devrimci durumun olgunlaştığı aşamanın taktiklerinden farklı olur. Seçimler boykot edilmez. Tersine, eldeki tüm olanaklarla seçim platformundan daha ileri aşamalara varış için yararlanılır.¹

Seçimlere karşı tutuma geçmeden önce bir noktayı daha açık etmeliyiz. Bu seçimlere Türkiye işçi sınıfını temsil eden bir parti yasal olarak katılmıyor. İşçi sınıfının tek partisi, gerçek partisi Komünist Partisi'dir. “İşçi sınıfının biricik partisi. Leninci partisi. Türkiye Komünist Partisi” dir. (TKP MK 4 Mayıs bildirisi) Öyleyse seçimlere katılan partilerin tümü de burjuva ve küçük burjuva partileridir. Sol cephede yer alan CHP ulusal burjuvanın, TİP küçük burjuva sosyalizminin partileridir. CHP aynı zamanda iktidar alternatifi bir partidir.

İşte 5 Haziran seçimleri böylesi bir ortamda yer alıyor. Ve TKP içinde ve çevresinde örgütlenerek ve Leninci yoldan iktidar savaşı vererek siyasal bağımsızlığını kazanan Türkiye işçi sınıfı seçimlere aktif katılıyor. Partisinin gösterdiği yolda bilinçli tavır alıyor: “Seçimlere katıl. İlerici adaylara oy ver. Oylarını bölme.”

Bunun karşısında adı “İşçi Partisi”, kendi işçi sınıfının partisi olmayan Türkiye İşçi Partisi seçimlere katılıyor. Oy istiyor. “Benim seçimlere katıldığım yerlerde

1. Lenin, *Sol Komünizm — Çocuksu Kargaşa*.

yalnızca bana oy vereceksiniz” diyor. (Bak: TİP’in Avrupa sözcüsü “Info-Türk Ajansı Bülteni”, Nisan 1977) Seçimlerde hiçbir şansı olmayan bu partinin, tutumunu doğru göstermeye çalıştığı bir sürü yazı-çizisini bir kenara bırakırsak bu tutumun sonucu nedir? Sonuç, Türkiye tarihinin bu en önemli kapışmalarının birinde ilerici cephenin oylarını bölmektir. Kesimsel çıkarları, kendi küçük partilerinin çıkarını ülkenin ve halkımızın genel çıkarının önüne koymaktır. Bu tutum doğal olarak eli kanlı MC iktidarına yarıyor. Tekelci basının TİP’in demecilerine geniş yer vererek adını yaymaya çalışması da bunu kanıtıyor.

Katil iktidarın utanmaz yandaşı Maocuların tutumu da aynen TİP’inkiler gibi. *Halkın Kurtuluşu* denen kağıt, “seçim kampanyası boyunca CHP revizyonizmine karşı mücadele edeceğiz” diyor. Bir kez CHP revizyonist değil, düpedüz burjuva partisi, ulusal burjuvazinin partisi. Ama ilerici cephe içinde yer alan en büyük parti, seçimlerde katil MC partilerinin tek rakibi. Bu durumda okların ucunu CHP’ye çevirmek, TİP’in seçimlerde oylan bölerek “ağırbaşlı” bir biçimde yaptığını çığırkanca tekrarlamaktır. Bölücülüktür. Emperyalizmin işine yarıyor.

Türkiye işçi sınıfı bu dükkancı, bu tekkeci, bu çıkarıcı tutumları elinin tersiyle bir yana itiyor. Seçimlere en aktif biçimde katılacağız. Tekellerin kanlı iktidarını devireceğiz. Sosyalizme açılan ileri demokratik düzenin devrimle kurulması yolunda daha elverişli koşulların yaratılması için haydi hep birlikte seçimlere.

BUNALIM KALICIDIR'A ÖNSÖZ

İşçinin Sesi Dizisi 2 olarak çıkmış derleme broşür *Bunalım Kalıcıdır'a* önsöz — Haziran 1977

İşçinin Sesi, bundan tam üç buçuk yıl önce Türkiye'de işçi sınıfı hareketinin yükseldiği, genişlediği bir dönemde, bu hareketin bir parçası olarak çıkmaya başladı.

Bugün Türkiye işçi sınıfı hareketi o dönemlere göre bambaşkadır. Yurtta sınıf savaşları çok keskindir. İşçi sınıfı yandaşlarıyla birlikte politik erkin kapılarını zorluyor. Yerli-yabancı finans-oligarşisi, artık eskisi gibi yönetemiyor. İktidar burjuvaziye ateşten gömlek oldu. Bu gelişmeler TKP'nin gelişmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. TKP'nin Marksçı-Leninci, kırmızı yıldızlı bayrağı savaş alanlarında dalgalanıyor.

İşçinin Sesi ilk sayısından başlayarak işçilerimize doğruyu, işçi sınıfının çıkarlarını gösterdi. Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri uğrunda sürekli bir savaş verdi. Oportünizmle, likidatörlükle, Maoçu, Troçkist, anarşist sapmalarla savaştı. Gazetenin gelişmesi pürüzsüz olmadı. Hatalar da yapıldı. Örneğin, devrim hareketimizin genel kurmayı TKP'den söz etmeye uzun süre çekindik. Soyutlanırsınız, yığınlarla bağ kuramayız diye korktuk. Bugün, bu korkuda çok haklı olduğumuzu görüyoruz. Tam tersi oldu. Örgütümüz İngiltere Türkiyeli İlericiler Birliği (İTİB) hızla büyüdü. Avrupa'nın hem en büyük, hem de en çok aktif militana sahip örgütlerinden biri oldu. İdeolojik ve fiili baskılara metelik vermez duruma geldi. İngiltere'de işçi ve öğrenci sayısının yalnızca 7-8 bin kadar olduğu düşünülürse bu büyük başarıdır... Böylece, TKP'yi, onun savaş yolunu yığınlara yaymanın, ilerici-demokratik sosyalist yığın örgütlerine ne büyük yararlar sağladığını anladık. TKP'yi, onun

savaşımını yığınlara duyurmakta ne türlü "günlük" gerekçelerle olursa olsun yan çizmenin ne devrim hareketine, ne de bunu yapan örgüt ve yayın organlarına uzun dönemde hiçbir yarar sağlamadığını gördük.

Daha başka yanırlar da yapıldı. İdeolojik konularda. Fakat *İşçinin Sesi*, kadrosunu geliştirerek eksiklerini çabuk kapattı. Avrupa ve özellikle Türkiye'de aranan, sevilen, izlenen bir gazete oldu. Avrupa ve Türkiye'den gelen istekler hızla arttı. Ağustos 1976'ya oranla bugün, yani 12 ay içinde baskısı 12 katına çıktı. Bugün 14 bin basıyor.

"*İşçinin Sesi Dizisi*"nin bu 2. kitapçığı Eylül 1976-Ağustos 1977 arasında gazetede yayınlanmış yazılardan bir derlemedir. Böylece, elimizde kalmadığı için karşılamadığımız eski sayılara olan istekleri de bir ölçüde karşılamış oluyoruz.

İşçinin Sesi'nden Türkiye'de namı ucunda, bıçak altında çarpışan komünistlere, devrimcilere selam!

Yaşasın işçi sınıfımızın hegemonyasında sosyalizme açılan ileri demokratik düzeni devrim yoluyla kurmak savaşı!

GENEL GREV VE SARI SENDİKACILIK

İşçinin Sesi, sayı 72, 17 Temmuz 1977

Bilinen bir gazetecilik kuralıdır, “köpek adamı ısırды”ya haber denmez, oysa “adam köpeği ısırды” önemli haberdır.

Türkiye işçi sınıfı hareketinde, toplumsal savaşında da artık “bunalım derinleşiyor”, “devrimci durum üst aşamalara yükselme eğilimi gösteriyor”, “işçi sınıfımız genel greve hazırlanıyor” gibi belirlemeler olağanlaştı. Ama “sarı sendikacı Halil Tunç genel grev istiyor”! İşte bu önemli haberdır.

Neden kontenjan senatörü, Amerikancı “işçi lideri” Halil Tunç genel grevden söz ediyor?

Bunun bizce iki temel nedeni vardır. Birincisi, rejimi, kapitalist sömürüyü kurtarma çabasıdır. Toplumumuzda çelişkiler o denli keskinleşti, açmazlar o denli derinleşti ve MC tipi hükümetler bu sorunları çözmede o denli acizleşti ki, yeni bir MC denemesi sömürü çarkının bir daha gelmemecesine yıkılışını hazırlayabilir. “Mekaniğin bir yasası, etkiyle tepkinin eşit olduğunu söyler. Tarihte de bir devrimin yıkıcı gücü, geniş ölçüde, özgürlük özlemlerinin bastırılmasının ne ölçüde güçlü ve sürekli olduğuna... bağlıdır” diyor Lenin.¹ Onun için toplumumuzun emniyet kapaklarını aralayıp biraz buhar salıvermek, böylece devrimci patlamayı önlemek ya da geciktirmek bazı egemen çevrelerde giderek yaygınlaşan bir görüş oluyor. Yani burjuvazinin giderek artan bir kesimi *at değiştirmek* istiyor. İstenen çözüm de bir AP-CHP koalisyonudur. Halil Tunç’un böyle bir koalisyonu çok uzun zamandır

1. *İki Taktik*, TKP yayını, s.36.

öne sürdüüğünü hatırlayalım. Ve zaten Tunç, istediği genel grevin amacını “MC yerine AP-CHP ortaklığı” olarak koyuyor. Bu yolla AP’yi baskı altına almayı amaçlıyor.

Amerikancı, sarı-sendikacı Tunç’un “genel grev”den söz edişinin altında yatan ikinci temel neden ise, ülke çapında DİSK’e yönelen çok hızlı işçi akınıdır. Bu gelişme, *Türkiye işçi hareketinde son yılların en belirgin eğilimidir.* Bunu önlemek için yüz binlerce işçi memur statüsüne sokuldu. Seydişehir’de, Sungurlu’da, Ambarlı’da, Kırık-kale’de ve daha pekçok yerde DİSK’i seçen işçilere faşist saldırılar düzenleniyor. Ama hiçbir engel, işçi sınıfının, sınıf uzlaşmacılığı zincirini kırma savaşımını, bilinçlenme ve örgütlenme sürecini durduramıyor. Tersine, bu gidiş, her gelen günle yeni bir hız kazanıyor. Ve de DİSK, örneklerini Avrupa ve Amerika’da bol bol gördüğümüz “soldan konuşan” ama reformist politikasıyla işçiyi burjuvazinin kuyruğuna takan “işçi örgütleri”nden değildir. DİSK, dişiyle de, eylemiyle de militandır.

Bir yandan DİSK hızla büyürken öte yandan Türk-İş çorba kazanı gibi kaynıyor. Tunç da çok iyi görüyor ki, “elinin altındaki” taban eriyor. Bu gidişi önlemek gerek. Öyleyse daha birkaç yıl önce “çalışma barışı” diyen Tunç, “genel grev” dedi. Ve evine 500 bin liralık akvaryum yaptıran “işçi lideri”, “genel grev” diyor.

İşçi sınıfı hareketi saflarında militanlığın ve mücadelecî ruhun yükseldiği dönemlerde, sınıf uzlaşıcısı liderlerin “demagojik militanlık” yoluna düzöldükleri, böylece elleri altından kayan yığıni durdurabilmeye, hareketin amaçlarını saptırabilmeye çalıştıkları, sınıf mücadeleleri tarihinde çok görülmüştür.

Peki bu böyledir de, bizim tutumumuz nasıl olacak? Burada iki yanlışa düşmemek gerekiyor. Birincisi, Tunç “genel grev” dedi diye, onun kimliğini, sarı sendikacılığın niyetlerini, hedeflerini, unutup ona kucak açmamak. Bu demagojiyi yığınlara teşhir etmek.

İkincisi, komünistler, devrimciler bilmelidir ki, yığınların savaşımının yükseliş dönemlerinde böylesi “demagojik militanlık”ların bile etkileri normal dönem-

lerde olduğundan çok farklı olur. *Havada "patlayıcı maddeler" in biriktiği dönemlerde "genel grev" gibi "tehditler", bunları söyleyenler yangınları hiç istemese de, ortalığı tutuşturabilir.* Bu nedenle, bu çıkışların, sınıfın ve halkın geri kesimlerini savaşıma katmada, hareketi genişletmede nasıl kullanılacağı işçi sınıfının gerçek örgüt ve liderleri için önemli bir sorundur.

İşte Türkiye Komünist Partisi, meselenin bu iki yanını da halkımıza açık ederek "genel grev" isteğini tüm gücüyle destekliyor. Onun laftan çıkıp yaşama geçmesi için boğuşuyor.

DEVİRİMCİ MERKEZ — ZAYIF HALKA

İşçinin Sesi, sayı 75-76, 17 Eylül 1977

Son zamanlarda “devrimci merkez”, “zayıf halka” kavramları hararetli tartışmalara konu oluyor. İki görüş var. Birincisi, ki buna Maoocular da dahildir, “dünya devrimci merkezi Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerindedir” diyor. İkinci görüş, birinci görüşü reddederken çok açık ve berrak “dünya devrimci merkezi bu ülkelerde değildir” diyor ama nerede olduğunu bir türlü açıkça söylemiyor. Yazılarını dikkatli okuyunca “dünya devriminin merkezi gelişmiş kapitalist ülkelerdedir” dedikleri sonucuna varıyoruz. Lenin, Marksizm bir bilimdir, öyleyse ciddi çalışıp öğrenilmeyi gerektirir diyor. Böyle bir çaba harcamadan ortalığa atılmak devrim hareketimize hiçbir yarar getirmez.

İki görüş de kökünden yanlıştır. İki görüş de şanlı Sovyetler Birliği'nin dünya devrim sürecindeki yerini gözlerden gizliyor. “Dünya devrimci merkezi gelişmiş kapitalist ülkelerdedir” diyen görüş bir de dünyada emperyalizm olgusunu ve bunun sonuçlarını anlamadığını sergiliyor.

Birinci sorumuzu soralım: Dünya devrimci merkezi neresidir? Ustalar bunu açıklıkla cevaplıyorlar: *Dünya devrimci merkezi, proleter hareketinin, proleter savaşımının en yüksek aşamaya ulaştığı yerdir.*

Şimdi, tarih içinde dünya devrimci merkezinin yer değiştirmelerini görelim. Bu, bizim meseleyi daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

Kapitalizmin çelişkilerinin keskinleşmesine ve proleter savaşımının yükselen boyutlarına bağlı olarak dünya

devrimci merkezi ilk önce İngiltere'de yer aldı. Daha sonra Fransız proletaryasının şanlı savaşımına bağlı olarak, ihtilaller döneminde Fransa'ya geçti. 1871 Paris Komünü ayaklanmasının kanlı biçimde ezilmesinden sonra Fransa'da proleter hareketi duraklayıp geri çekilirken bu kez devrimci merkez Almanya'ya kaydı. Bu durumu Marks ve Engels *Manifesto*'da açıkladılar.¹ Daha sonraları Lenin de aynı konuya değindi ve şöyle yazdı: "İngiltere, Engels'in koyduğu gibi, burjuvazinin, burjuva aristokrasisi yanında, proletaryadan da burjuvalaşmış üst kesim yarattığı bir ülke modelidir. Birkaç çeyrek yüzyılda bu gelişmiş kapitalist ülke proletaryanın devrimci savaşımında geri kaldı. Fransa, 1848 ve 1871'de burjuvaziye karşı dünya tarihsel gelişimine önemli katkılar yapan iki şanlı işçi sınıfı ayaklanmasıyla proletaryanın gücünü tüketti. Bundan sonra uluslararası işçi sınıfı hareketinde liderlik Almanya'ya geçti."²

En batıdan başlayıp Almanya'ya kayan gelişme burada da durmadı. 19. y.y. sonunda, "uluslar hapishanesi" adını almış Çarlık Rusyası kazan gibi kaynamaya başladı. Marks ve Engels'in *Manifesto*'nun 1882 Rusça baskısına yazdıkları önsözde belirttikleri gibi, "Rusya, Avrupa'da devrimci eylemin öncüsü oldu".³ Dünya devrimci merkezi Rusya'ya geçti. Aynı fikri Lenin de *Ne Yapmalı*'da tekrarladi.⁴

19. yy. sonlarıyla birlikte Rusya'nın dünya devrimci merkezi oluşu, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'yle en yüksek doruklara ulaştı. Türkiye komünistleri, dünya devrim sürecinin kazandığı bu özelliği ta başından doğru değerlendirdiler. Kemal hükümetinin Anadolu'da yapılmasına izin vermediği için 10 Eylül 1920'de Bakü'de toplanan Türkiye Komünist Partisi I. Kongresi bu olguyu kongre belgelerinde işledi.

Günümüzde dünya devrimci merkezi hâlâ Sovyetler Birliği'dir. Çünkü ekonomik ve sosyal yönden en gelişmiş

1. Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, c.1, s.65.

2. Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.29, s.309.

3. Marks-Engels, *agy*, c.1, s.23.

4. Lenin, *agy*, c.5, s.373.

sosyalist ülke, işçi sınıfı hareketinin en yüksek boyutlara ulaştığı ülkedir. Ve dünyanın ilk işçi devleti Sovyetler Birliği bugün en ileri sosyalist ülkedir.

Bu arada, soru getirebilecek bir noktaya değinelim. Peki, dünya devrimci merkezi artık hiç değişemez mi? Lenin bu noktayı da tertemiz açıklıyor: Tabii değişebilir. Devrimci merkezin, proleter hareketinin yükseldiği aşamalara göre yer değiştirdiğini söylemiştik. Proleter savaşımının, sosyalist devrim ve sosyalizm kuruculuğundan daha yüksek aşaması, gelişmiş sosyalizm kuruculuğu, daha sonra komünizmin maddi-tekniik temellerinin kuruculuğu ve sonunda komünist toplum aşamasıdır. Dünya devrimci güçlerinin merkezi olma durumu bundan böyle bu aşamalara bağlı olarak değişebilir. Lenin'in söylediği gibi, en ileri sosyalist ülkeyi (ki bugün Sovyetler Birliği'dir) ekonomik ve sosyal alanlarda geçebilen, üretim güçlerinin gelişmesini onun üstüne çıkarabilen bir başka sosyalist ülkeye ve yalnızca bu ülkeye geçebilir.¹

Bu anlayış, günümüz dünyasının ana çelişkisinin sosyalizmle emperyalizm arasında olduğu hakkındaki Leninci anlayışla da bağlıdır. Bu nedenle, Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi olduğunu, devrimin öncüsü olduğunu anlamak, dünya devrim sürecini doğru kavramada da temel taşıdır. Özellikle her boydan anti-komünizmin, anti-Sovyetizmin cirit attığı Türkiye'de de devrimciler için bu böyledir.

Şimdi, ikinci sorumuzu soralım: Emperyalist zincirin zayıf halkası ne demektir. Bugün dünyada zayıf halkalar hangi bölgelerdedir?

Kapitalizmde "eşitsiz ekonomik ve siyasal gelişme yasası" var. Bu yasanın işleyişi sonucu, dünya kapitalist ekonomisinin tüm çelişkileri zaman içinde önce bazı ülkelerde, daha sonra daha başka, daha sonra daha başka ülkelerde toplaşiyor, yoğunlaşıyor, keskinleşiyor. Tarihe bakınca, görüyoruz ki, devrimler böylesi ülkelerde yer alıyor. İşte biz, kapitalist sistemin tüm çelişkilerinin odaklaştığı, keskinleştiği, çözülmez bir yumak durumuna

1. Lenin. agy, c.29, s.311.

geldiği ülkelere, “emperyalist zincirin zayıf halkaları” ya da “kapitalist sistemin zayıf halkaları” diyoruz. Bugüne dek devrimler bu ülkelerde gerçekleşti. Bundan sonra da böyle olacak.

Dünyada ilk kez sosyalist bir ülkenin ortaya çıkışına dek zayıf halka ile devrimci merkez hep aynı ülkede birlikte oluştu. Çünkü proletarya hareketi en yüksek boyutlara kapitalist sistemin çelişkilerinin en yoğunlaştığı yerlerde ulaşıyordu. Sosyalist devrimin önce tek, sonra daha fazla ülkelerde zafere ulaşmasıyla birlikte, zayıf halkayla devrimci merkez birbirlerinden ayrıldılar. Devrimci merkez en ileri sosyalist ülkede yerleşirken, zayıf halka yine kapitalist sistemin çelişkilerinin en yoğunlaştığı ülkeler olmaya devam ediyor.

Günümüzde zayıf halkalar hangi bölgelerdedir? Daha birkaç hafta önce Fidel Castro bu soruyu cevapladı: “Asya, Afrika, Latin Amerika ülkeleri emperyalist zincirin zayıf halkalarıdır.” Evet, az ve orta gelişmiş kapitalist ülkeler bugün zayıf halkalardır.

Neden ileri kapitalist ülkeler bugün zayıf halkalar değildir? Bunun cevabı, emperyalizmi ve bilimsel-teknolojik devrimi unutmamaktan ya da doğru anlamaktan geçiyor.

Emperyalist sömürü, sömürülen ülkelerde yaşamı dayanılmazlaştırırken, ileri kapitalist yani emperyalist ülkelerde de sınıfsal çelişkilerin yumuşatılması yolunda önemli silahlar sağlıyor. Örneğin, bugün İngiliz tekelleri, kârlarının büyük çoğunluğunu kendi işçisinin sömürsünden değil, dış yatırımlardan, az gelişmiş ülkelerin sömürsünden sağlıyor. Bu taban üzerinde burjuvazi, yaşam düzeyini yükseltme, geniş bir işçi aristokrasisi yaratma, işçi sınıfının yaygın kesimlerinin bilincini burjuvalaştırma, dolayısıyla çelişkileri geçici de olsa yumuşatma olanağı buluyor. Özellikle son yıllarda dünya sosyalist sisteminin ölümcül rekabeti, yükselen ulusal kurtuluş hareketleri ve bilimsel-teknolojik devrimin olumsuz sonuçlarının belirmeye başlamasıyla birlikte emperyalist ülkeler ciddi ekonomik bunalımlar içine girmeye başlamışlardır. Çelişkiler keskinleşmeye başla-

miştir. Ama henüz yukarıda değindiğimiz gerçeği değiştirecek düzeye gelmemiştir. Emperyalist sömürü duruyor, hatta daha da şiddetleniyor. "Gelişmiş" kapitalist ülkelerin emperyalist ülkeler olduklarını, bu durumun onlara sağladığı avantajları unutacak mıyız? Bugün için az ve orta gelişmiş kapitalist ülkelerde çelişkilerin daha keskin olduğunu görmezlikten mi geleceğiz? Söylediklerimizi dünya olayları da doğrulamıyor mu? Asya, Latin Amerika, hele Afrika kaynıyor! Türkiye yanıyor! TKP Genel Sekreteri İ. Bilen "Türkiye, emperyalizmin zayıf halkasıdır" diyor.

Sonra, ileri kapitalist ülkelerin elinde bir de bilimsel-teknolojik devrimin olanakları var. Bilimsel-teknolojik devrimin yeni çelişkiler doğurduğu ve eski çelişkileri de yok etmediği, dolayısıyla giderek durumu daha da bir üst aşamaya çıkaracağı doğrudur. Ama bugüne dek, üretim güçlerinin gelişmesine olanak sağlayarak, emperyalist güçleri daha kendilerine yeterli yaparak, yaşam düzeyinin yükselmesine katkı yaparak, az gelişmiş ülkeler üstündeki sömürüyü daha da ağırlaştırarak ileri kapitalist ülkelerde göreceli bir rahatlık ortamı yaratılmasına yol açtığı da doğrudur.

Tüm bu olanaklara sahip olmayan az ve orta gelişmiş kapitalist ülkeler bugün emperyalist zincirin zayıf halkalarıdır.¹

1 K.İ. Mikulski, *Dünya Ekonomisi Üstüne Leninci Öğreti ve Günümüz*.

BİLEN YOLDAŞIN 75. YAŞGÜNÜNÜ KUTLAMA TOPLANTISINDA YAPILAN KONUŞMA

İşçinin Sesi, sayı 78-79, 29 Ekim 1977

Yoldaşlar,

TKP Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 75. yaşgünü kutlama, bizim için olağan bir kutlama değildir. Bu aynı zamanda bizim için, Marksizm-Leninizme gönül vermiş devrimciler için, yeniden doğuşun bir kutlanmasıdır. Türkiye Komünist Partisi'nin ülke çapında ulusal bir güç oluşunun kutlanmasıdır. Hepimiz çok iyi biliyoruz ki, Türkiye Komünist Partisi'ni oportünistlerden, likidatörlerden temizleyen akımı yetiştiren, boy attıran, bu akımı savaşa süren, onu yöneten İ. Bilen'dir. TKP'yi bugünkü gücüne ulaştıran O'nun Leninci liderliğidir. O'nun adı, TKP'nin bugün izlediği bolşevik yolla, Leninci yolla ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlıdır.

TKP'nin Sesi Radyosu birkaç gündür İ. Bilen yoldaşın yaşamından parçalar, açıklanabilir bazı bölümler veriyor. Bunları biz *İşçinin Sesi*'nde yazacağız, hep birlikte okuyacağız. Onun için ben yaşamına pek girmeyeceğim. Yalnız bir noktayı vurgulamak istiyorum. İ. Bilen'in yaşamı, fazla sözcük aramadan söyleyeyim, efsanevi bir yaşamdır.

Haliç'te partiye girişinden bu yana defalarca kayıkla Karadeniz'i geçişi, yunus balıklarının içini bildiri doldurarak Komintern'e götürüşü, işkenceler, hapisler, dağlarda çete savaşlarına, gerilla savaşlarına katılması, oralarda yaralanması, düşman cephaneliklerini basışı, engin konspiratörlüğü, Moskova'da Doğu Üniversite-si'nde okuyuşu, diplomasını Bolşevik Partisi'nin önderinin

elinden alışı, Komintern'de Dimitrof'la beraber çalışması, Bulgar komünistleriyle birlikte 1500 kilometrelik yolu zincirlerle bağlı bir biçimde yürümesi... Bunlar gerçekten bir ömre kolay sığan şeyler değil.

TKP'yle İ. Bilen yoldaş birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Tarihi yığınlar yapar. Ama yığınları da o günün görevlerini en iyi kavramış liderler yönetir, başarıya götürür. Rus devrimini de yığınlar yaptı. Ama Lenin'in o son dakikadaki mektubu olmasaydı, "bugün ayaklanmazsanız yarın geçtir, gecikenleri tarih affetmez" demeseydi, o tarihi karar alınamazdı. Liderlerin rolünü hiçbir zaman küçümseyemeyiz. Ne liderler tek başına tarih yapabilir, ne de yığınlar tek başına, lidersiz tarihi yapabilir.

Yoldaşlar,

İ. Bilen yoldaşın kişiliğinden, yaşamından bizlere çıkartılacak dersler nelerdir, neler olabilir?

Birincisi, Marksizm-Leninizm, proleter enternasyonalizmine en güç koşullar altında bile bağlı kalmak. Çeşitli rüzgarlar altında eğdirilmeye, saptırılmaya, bükülmeye çalışılan Leninizm'in ilkelerini sonuna dek savunmak. Sonra, burjuvaziye ve burjuvaziyle sınıf uzlaşmacılığı demek olan oportünizme karşı sonuna dek savaşmak, partizan olmak. Örgütü için canını, koca bir ömrünü vermek. Boş zamanlarını, başışını, keseneğini değil, koca bir ömrünü, tüm enerjisini, tüm yeteneğini vermek. Komünist morali temiz tutmak. Yalan, dolan, dedikodu, hile, kalleşlik, ayyaşlık, kumarbazlık, kariyerizm, dalkavukluk, külhanbeylik gibi bu burjuva ahlakının zehirli mantarlarına karşı sürekli savaşmak. Komünist yoldaşlık. Kavgada yoldaşını yalnız bırakmamak. Leninizmi durmadan, her gün öğrenmek. Bilen yoldaş Haliç'ten gelen bir işçi. Ama bugün dünya ve Türkiye devrim hareketinin, komünist hareketin önde gelen bilgilerinden, önde gelen teorisyenlerinden. Yani ne yapacağını bilebilmek. Bilmek de yetmiyor. Bildiğini de uygulayabilme cesaretine sahip olmak. Sonra, göze çarpmayan, parlak olmayan işleri, "küçük işler", "bürokratik işler" diye küçümsememek.

Başarıyla sarhoş olmamak. Geçici yenilgilerden de yıkılmamak. İşçi sınıfına güvenmek. Ve bence belki de en

önemlisi alçak gönüllü olmak. Gösteriştten, ciladan, büyük laf edip iş yapmamaktan, burnu büyük olmaktan kaçınmak. Tüm bu özellikleri Bilen yoldaş yaşamı boyunca, sayısız kezler kanıtlamıştır. Bizler de aynı yoldan yürüyoruz. Onun çalışma stilini kendimize örnek alıyoruz.

Yoldaşlar,

İ. Bilen, TKP'nin Leninci Genel Sekreteri, dünya işçi sınıfının önde gelen, enternasyonalist bir eridir. Türkiye devrim hareketinin, içinden çıktığı yiğitlerin yiğidi işçi sınıfımızın, halkımızın özverili, savaşkan önderidir. İ. Bilen'in işçi sınıfına, halka adanmış, zindanlarda işkencelerle, sürgünlerle dolu yaşamı, TKP saflarındaki 55 yıllık ilkeli, atılmı, bilgili savaşımı, önderliğinin simgesidir. Halkımız bu yiğit evladıyla onur duyuyor. "Bilen yoldaş çok yaşa" sesleri tüm işçilerden, gençlerden, ilericilerden yükseliyor. Türkiye devrim hareketinin, ileri demokrasi savaşımının kopmaz bir parçası olan bizler de bu sese katılıyoruz. Ve Bilen yoldaşın 75. yaşgününde Türkiye Komünist Partisi'nin Sesi Radyosu'nda genç savaşçılara verdiği öğütleri şöyle yanıtlıyoruz:

Bilen Yoldaş!

Bütün ömrümüzü tümüyle işçi sınıfının, halkımızın kurtuluşuna adayacağımıza,

Leninci ilkelere, devrime bağlılığımızı geliştirip, bu bilinç, bu onurdan ödün vermeyeceğimize,

İşçi sınıfının gücüne, devrimin utkusuna senin gibi inatla, tutkuyla inanacağımıza,

Başarıdan baş dönmesine, gerilemeden karamsarlığa kapılmayacağımıza,

Opörtünizmin her türüne, her belirtisine karşı ardıcıl ve Leninci bir savaş yürüteceğimize,

Leninizme ve proletarya enternasyonalizmine, Lenin'in ülkesine, devrimcilerin kalesi Sovyetler Birliği'ne bağlılığı gözbebeğimiz gibi koruyacağımıza,

Senin özverili, çetin, onurlu savaş yolundan yürüyeceğimize ant içeriz!

Bilen yoldaş çok yaşa!

YENİ AŞAMA'YA ÖNSÖZ

S. Üstünel'in TKP Yayınları'ndan çıkmış *Yeni Aşama* kitabına önsöz — Ağustos 1977

Savaş Üstünel yoldaş, Türkiye komünist ve devrim hareketinin önderlerindedir. O, bugün de Türkiye Komünist Partisi'nin kumanda köprüsünde, yönetiminde, en başındadır.

Üstünel yaşlı kuşaktan, partiye 1922'de, Haliç'te işçilik yaparken girmiş. O günden bugüne Leninci savaş yolundan, çizgisinden bir milim ayrılmamış. Savaşın ateşleri onu yıpratmamış. Tam tersine hınçlandırmış, gençleştirmiş. Yenilikçilikte, atılımcılıkta örnek kılmış. Yılların deneyimi, yüreğinin derinliklerindeki o gençlik ateşiyle, sarsılmaz savaş azmiyle birleşmiş, bir bütün olmuş Üstünel yoldaşa. Komintern'de çalışmış. Burjuvazinin terörünü, prangalarını hiçe saymış, zindanlardan kaçmış. İşkencelerin binbir türlüsünden hep başı dimdik çıkmış. Silahlısından silahsızına savaşın her bir çeşidini vermiş. Veriyor...

* * *

“Adamın üslubundan, dilinden bize ne, ben asıl fikre bakarım” deyip sıyrılmamak gerek işin içinden. Çünkü üslubu, insanın kişiliğini, yapısını, mayasını yansıtır. İşte Üstünel yoldaşın üslubu, dili de onun kavgacı, direngen kişiliğinin, devrimci, Leninci fikirlerinin bir yansımasıdır. Onun üslubunun, dilinin çarpıcılığı, fikirlerinin gücü, ömrünün 55 yılı boyunca saflarında savastığı, bugün önderliğini yaptığı Türkiye Komünist Partisi'nden, Türkiye işçi sınıfının bu tek öncü, devrimci partisinin gücünden, utkusal savaşından kaynaklanır.

Yeni Aşama adlı bu yazısında Savaş Üstünel yoldaş,

Türkiye’de yeni durumda sınıfların yeralımını, savaşın yönünü, komünistlerin, devrimcilerin görevlerini açık seçik, duru fakat ateşli, kesin ve devrimci üslubuyla, diliyle işliyor.

Yeni Aşama’da işlenen fikirlerden şu üçüne özellikle dikkat çekmek istiyoruz: TKP’nin gelişmesi; Türkiye’de devrimci durum ve Türkiye işçi sınıfının savaşımının aldığı ileri boyut.

Üstüngel yoldaş, “emekle sermaye”, “halkımızla emperyalizm, özellikle Amerikan emperyalizmi arasındaki uzlaşmaz karşıtların” ve “burjuvazinin kendi içinde, onun değişik kolları arasındaki çatışmaların, çelişkilerin” giderek sertleştiğini belirtiyor. Bunların son derece ileri boyutlara vardığını, böylece Türkiye’nin “NATO içinde giderek aşınan, birbirini yiyen, zayıflatan halkalardan biri”, emperyalist zincirin zayıf halkalarından biri olduğunu vurguluyor. Ülkemizde devrimci durumu vurguluyor. “Bu burjuvazi, erkini, egemenliğini artık, çoktandır, eski yöntemlerle, göstermelik parlamento yöntemleriyle... yürütemez olmuştur” derken, “tek sözle bugünkü anti-demokratik, halk düşmanı düzen köklerine kadar sarsılıyor” derken görene görmeyene, duyana duymayana bu gerçeği gösteriyor. “Yel eken, fırtına biçer. Fırtına geliyor” diyor.

Savaş Üstüngel yoldaş, emekçi halkımıza, fırtınadan utkuyla çıkmanın tek güvencesini de gösteriyor: İşçi sınıfı. “Türkiye işçi sınıfı ne bundan 20 yıl önceki, diyebiliriz, ne de bundan 5 yıl önceki işçi sınıfıdır. ... Giderek örgütlü, bilinçli savaşım yürütüyor”. 1 Mayıs’lara, DGM’ye karşı genel greve dikkat çekiyor. Üstüngel yoldaş Profilo’ya dikkat çekiyor. İşçi sınıfının, TKP’nin devrimci savaş yolunu gösteriyor.

Bu savaşta işçi sınıfımızın tek güvencesi ise hiç kuşkusuz onun öncü politik örgütü, savaşkan genel kurmayı Türkiye Komünist Partisi’dir. “TKP’nin etkinliği, saygınlığı böylesi bir savaş süreci içinde artıyor. TKP’nin sloganları, belgeleri yığınlara yayılıyor”. Üstüngel yoldaş, TKP’nin, işçi sınıfını ve emekçi halkımızı bu savaşta utkuyla çıkarabilmesi, onları sosyalizme götür-

bilmesi için önde duran bazı acil görevler sıralıyor: “Komünist partisinin önüne yeni yeni sorunlar, görevler çıkıyor... Fabrikalarda, işyerlerinde, semtlerde, mahallelerde, yığınların olduğu her yerde parti örgütleri, komiteleri, alt örgütler kurmak, kurulmuş olanları geliştirmek, onların çalışmalarına yön vermek, baştan aşağı parti örgütlerinin, komitelerinin görevidir. Temel örgütler, temel örgütler! Parti üyeleri, bu temel örgütler kanalıyla, tabanla, işçi sınıfının halk yığınlarının tabanıyla bağlanırsa çalışmaları başarılı olur, verimli olur.”

Üstüngel yoldaş, bizleri TKP düşmanlarına, anti-komünistlere karşı uyarırken bunların en sinsisine dikkati çekiyor: “TKP’ye saldırıda MİT ajanı sapıklarla, Maoculara, likidatörlerle işbirliği, ağız birliği eden daha bir kol vardır. Bunlar, legal, açık ve kendilerine ‘sosyalist’ diyen cep partilerine yuvalanmışlardır. Bunların taktikleri daha sinsidir. Bunlar iki yüzlüdür.”

Üstüngel yoldaş, fırtınanın gelmekte olduğu yeni aşamada önde duran görevleri, ödevleri böyle gösteriyor. Leninci ilkelerden çıkarak utkunun yolunu böylece aydınlatıyor.

* * *

Savaş Üstüngel yoldaşın bu fikirleri, TKP’nin bu savaş yolu, Türkiyeli komünistlerin, devrimcilerin, işçi sınıfımızın, emekçi halkımızın elinde sönmez bir meşaledir. Bugün TKP’nin etkinliğinin, saygınlığının artması, 1973 Mayıs atılımıyla gerçekleştirilen yeniden doğuş, Üstüngel yoldaşın savaşıyla Leninci önderliğiyle doğrudan bağlıdır.

Savaş Üstüngel yoldaş!

Senin Leninci önderliğinde savaşta üstün geleceğiz!

EĞRETİ ATA BİNEN TEZ İNER

İşçinin Sesi, sayı 84-85, 26 Ocak 1978

Sükan gibi katillerden, Feyzioğlu gibi kuduz işçi sınıfı düşmanlarından, AP'den ayrılan AP'lilerden sağ sosyal demokratların ağırlığı altında çatılan hükümet güven oyu aldı. "Hükümetin bu bileşimi onun kimliğini, niteliğini açıkça ortaya koyuyor." (İSRA, 8.1.1978)

Anti-komünist tabanda uyuşmayla kurulan bu hükümet yurdun hiçbir sorununa çözüm getirmeyecektir. Emekçi halkın daha ağır sömürsü pahasına IMF'den ve sosyal demokrat partilerin iktidarda olduğu emperyalist Avrupa ülkelerinden Ecevit'e büyük parasal destek gelecektir. Avrupa burjuvazisi uzun süredir Ecevit iktidarına hazırlanıyordu. İlginç bir örnek verelim: Avrupa'da birçok sosyal demokrat parti aylar önce "ileride kurulacak bir Ecevit hükümetine destek sağlamak için" kitapçıklar yayınladılar. Evet, tüm bunlar sağlanacak. Ama ne olacak? Taşıma suyla değirmen dönmez. Türkiye'de ekonomik yıkım var. Sosyal, siyasal bunalım var. Toplumun her yanını saran bu derin bunalımdan, "derme çatma programlarla, burjuva partilerinin sınıfsal çıkarlarını halkın çıkarlarından üstün tutan hükümetlerle kurtulunamayacaktır." (İSRA, 5.1.1978)

Lenin, Avrupa burjuvazisini anlatırken "*sopa ve havuç politikası*"ndan söz eder. Avrupa'nın o gerçekten usta burjuvazisi halkı istediği gibi sömürebilmek için işler iyiye giderken havucu kullanır, belli ödünler verir, sömürüyü "demokratikleştirir", sıkışınca da sopayı kullanır, şiddete başvurur der. Sopadan havuca, ya da havuçtan sopaya geçiş, bazan aynı iktidar eliyle, çoğu

zaman da burjuvazinin değişik kesimlerinin iktidara gelişiyle olur.

Ecevit'in sosyal demagojisini ciddiye alırsak, Türkiye'de şimdi "sopa" politikasından, "havuç" politikasına yöneltmek isteyen bir hükümet var. Ne derece yönelir, ya da yönelir mi, bu soruları bır yana bırakalım. Yneldi diyelim. Ama Türkiye başka halkların sırtından, emeğinden çaldığı zenginliklerin bir kısmını işçi sınıfına, emekçi halka ödün diye verebilen emperyalist ülkelerden değildir. Sosyal demokrat "havuç politikası"nın, yurdumuzun derin sosyal-ekonomik sorunlarına getirecek *gerçek* ve *kalıcı* czmleri yoktur. Laflara kanıp CHP'yi umut gibi, kurtuluş gibi gören geniş emekçi yığınları bunun böyle olduğunu bu iktidarla iyi anlayacaklardır. Anlayacaklardır ki, "bal bal demekle ağız tatlanmıyormuş". Düşler yıkılacak... Bu da *iyi birşeydir*. Sınıf savaşımında daha iyi pişmek demektir.

Buğn Türkiye yle bir yere gelmiştir ki, işçi sınıfının katılmadığı hiçbir iktidar ilerici olamaz, işçi sınıfının hegemonyası altında kurulmayan hiçbir iktidar devrimci olamaz.

İŞÇİNİN BİR SESİNİ KAPATIYORUZ İŞÇİNİN "GÜR" SESİ DURMADAN YÜKSELİYOR

İşçinin Sesi, sayı 94-95, 24 Ocak 1978

1973 Türkiye işçi hareketi için çok önemli bir yıldır. Mayıs 1973'te Türkiye işçi sınıfının öncü partisi TKP likidasyonu kırdı, Leninci yörüngeye doğru atılımını yaptı.

"Öncü" sözü boşuna değildir. Öncünün atılımları, ileri adımları tüm devrimci hareketi derinden etkiler. Denize atılan taşın halka halka dalgacıları gibi. İşte *İşçinin Sesi* de küçük dalgacılarından biri olarak doğdu. Ve sesini yükselte yükselte bugüne vardı. Eksikleri, zaman zaman yanlışları oldu. Ama bunların üstesinden geldi, daha da ilerilere gitti.

İşçinin Sesi hem teknik, hem de içerik olarak durmadan ilerledi. 6 sayfaya çıktı, dizgiye geçti, mizampajını geliştirdi. Britanya'da 8.000 kadar Türkiyeli olmasına karşın, *İşçinin Sesi*, baskısını 14.000'e ulaştırabildi.

İşçinin Sesi, pırl pırl Leninci çizgisini, ilkeli politikasını, hep işçi sınıfımızın genel kurmayı, savaşkan öncüsü TKP'den gördü, öğrendi. "Yolumuz TKP'nin yolu, dilimiz TKP'nin dili, savaşımız TKP'nin savaşdır" dedi. Bu belge, *İşçinin Sesi* için boş bir söz değil, gerçek bir rehber oldu.

İşçinin Sesi, TKP'nin Leninci Genel Sekreteri, büyük bolşevik önder Bilen yoldaşın devrim hareketimiz için taşıdığı değerini hep bilincinde oldu, bu bilinci verdi. Bilen yoldaşın bolşevik formasyonunu örnek edindi, örnek gösterdi. "Bilen yoldaş çok yaşa!" Bu belge de boş bir söz değil, bilinçli bir çabanın simgesi idi.

İşçinin Sesi, işçi sınıfımızın savaş yolunu, TKP'nin Leninci çizgisini izlediği için ilerleyebildi. Bunun için burjuvazi ve oportünistler saldırdılar. *İşçinin Sesi*'ni TKP'nin Leninci savaş yolundan ayırabileceklerini sandılar. Ayıramadılar. *İşçinin Sesi* TKP'nin Leninci savaş yoluna daha da sıkı sarıldı. Ve sarıldığı içindir ki genel gelişmeye küçük de olsa bir katkı yapabildi.

Şimdi artık Türkiye işçi sınıfı hareketinin genel gelişimi yeni bir aşamaya vardı. TKP önce Konferansını, sonra Plenumunu yaptı. "TKP, geri dönülmez bir biçimde oportünizmi, likidatörlüğü yenilgiye uğratmış, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerini egemen kılmış ve 1 Mayıs alanlarında 'Türkiye Komünist Partisi'ne özgürlük' diye haykıran yüz binlerce emekçinin devrimci güvenini, savaştan desteğini kazanmıştır." (İSRA-98) Evet 1 Mayıs alanında yüz binler "Yaşasın TKP!", "Bilen yoldaş çok yaşa!", "Atılım bizimle!" diye haykırdı. Artık bu güçlü ses yanında *İşçinin Sesi*'ne ne gerek kaldı? Artık işçi sınıfımız, halkımız, milyonlarca insan günlük yayınlarla "Yaşasın TKP!", "Bilen yoldaş çok yaşa!", "Atılım bizimle!" diye gürleme aşamasına vardı.

İşçinin bir Sesi'ni kapatıyoruz.

İşçinin gür Sesi durmadan yükseliyor.

EMPERYALİZMİN ZAYIF HALKASI TÜRKİYE

Şubat 1978'de broşür
olarak ilk basımı

Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş, 29-30 Haziran 1976 tarihlerinde Berlin'de toplanan Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'nda yaptığı konuşmada, "partimiz, Türkiye'de anti-emperyalist, demokratik hareketlerin güçlenmesinin objektif koşullardan doğduğuna, zıtların gittikçe sivrileştigiine,... *Türkiye'nin emperyalizmin zayıf noktası olduğuna inanıyor*"¹ dedi. TKP Genel Sekreteri aynı fikri 1977 Parti Konferansı'na sunduğu Merkez Komitesi raporunda da yineledi. Türkiye işçi sınıfının "genel kurmayı", öncü partisinin önderi tarafından ortaya konan bu fikir, Türkiye devrim hareketi için son derece önemlidir.

Yurdumuzda giderek olgunlaşmakta, üst aşamalara geçmekte olan devrimci durumun varlığı; giderek artan faşizm tehlikesi; faşizm tehlikesiyle devrimci durumun birbirinden ayrılmazlığı, geçici almasıklar dışında ya otoriter bir düzen (açık ya da örtülü faşizm) ya sosyalizme açılan ileri demokratik düzenin devrimle kuruluşu dışında bir orta yol olmayışı; yerli yabancı tekellerin ortaklığına karşı halkın en geniş cephesini sağlayarak ülkeyi devrime götürme yolları; bağlaşıklar sorunu .. vb. Daha da sayılabilir. Bu sorunların hepsi gelip Bilen yoldaşın yaptığı Marksçı-Leninci çözümlemeye bağlanıyor. Biz de broşürde olabildiğince kısa bu konuya değineceğiz. Yalnız tüm yönlerine değinmenin bu çerçeve içinde olanaklı olmadığını baştan belirtelim.

1 İ. Bilen, *Yeni Çağ*, Haziran 1976, s.542.

DÜNYA VE TÜRKİYE

Dünya komünist partilerinin strateji ve taktiklerinin altında, dünya devrim sürecinin evrensel olduğu hakkındaki Leninci fikir yatar. Buna bağlı olarak, bir ülkede devrimin objektif koşullarını değerlendirirken o ülkeyi daima dünya sosyal gelişmesinin ışığı altında ele almak gerekir.

Türkiye de dünya içindedir, bir bütünün parçasıdır. Elma kurdu gibi, yalnızca Türkiye sınırları içinde gelişen olaylara bakarak Türkiye'nin dünyadaki yerini, rolünü ve de yurdumuzun içinde bulunduğu ortamı anlayamayız. Bu nedenle, öncelikle Türkiye'nin nasıl bir dünya içinde yer aldığını görmek gerek.

Türkiye'nin bugün içinde yer aldığı "dünya kapitalist ekonomisi", rekabetçi kapitalizmin emperyalizme büyümesi ile birlikte ortaya çıkıyor. Ondan önce tek tek ülkelerdir, aralarında ticaret yaparlar, savaş yaparlar, zor kullanıp sömürgeler elde ederler. Ama bir dünya sistemi, bir ilişkiler ağı ortada yoktur. Emperyalizmle birlikte ortaya çıkan "dünya kapitalist ekonomisi" ise eski dönemdeki tek tek ülkelerin ticaret ilişkilerinden çok öteye birşeydir. Sermayenin uluslararası yer değiştirmesi demektir. Aynı zamanda bilimsel ve teknolojik bilginin, işgücünün uluslararası değişimi demektir.

Dünya kapitalist ekonomisinin oluşmasıyla birlikte tek tek ülkeler artık bir sistemin parçaları olmuşlardır. Bu sistemin adı "uluslararası kapitalist ekonomik ilişkiler sistemi"dir. Uluslararası kapitalist ekonomik ilişkiler sistemi, *uluslararası işbölümüne* dayanır. İşbölümü demek, herkesin birbirine bağlı, bağımlı olması demektir. Bu, sömürü ilişkisine ters birşey değildir. Geleceğiz.

Emperyalizm öncesi dönemde mal alışverişi ve talan var. Emperyalizmde sermaye ihracı var. İngiltere'den kalkıyor sermaye, gidiyor Afrika'ya. *Sermaye ihracı demek, kapitalist üretim tarzının ihracı demektir.* Dolayısıyla emperyalizmle beraber dünyanın her yanında kapitalizm hızla gelişmeye başlıyor. Ekonominin dünya çapında enternasyonalleşmesi, o duruma geliyor ki artık "uluslararası emeğin sömürsü"nden söz edebiliriz. Emek dünya çapında sömürülüyor artık. Dolayısıyla kapitalizmin temel çelişkisi olan emek-sermaye çelişkisi, dünya kapitalist ekonomisinin ortaya çıkışıyla birlikte tüm dünyaya yayılıyor. Emperyalizmin doğurduğu en önemli sonuçlardan biridir bu. Ve bu sonuç Lenin'in Marksizme yaptığı en önemli teorik katkılardan birine yol açıyor: Metropollerden ihraç edilen sermaye, aynı zamanda kapitalist üretim ilişkilerini beraberinde götürüyorsa, kapitalizmi ihraç ediyorsa, öyleyse dünya *bir bütün olarak sosyalizm için olgunlaşmıştır.*

Dünya kapitalist ekonomisi bir bütün olarak sosyalizm için olgunlaşmıştır demek, tüm ülkelerde aynı anda sosyalist devrimler olacak demek değildir. Kapitalizmde "eşitsiz ekonomik ve politik gelişme yasası" var. Bu yasanın işleyişi sonucu, kapitalizmin tüm çelişkileri bazı ülkelerde toplaşıyor, yoğunlaşıyor, keskinleşiyor. Tarihe bakınca görüyoruz ki devrimler de böylesi ülkelerde yer alıyor. İşte biz, kapitalizmin tüm çelişkilerinin topladığı ve keskinleştiği, çözülmez bir yumak durumuna geldiği ülkelere, *emperyalist zincirin zayıf halkaları*" ya da "*kapitalist sistemin zayıf halkaları*" diyoruz. Bugüne dek devrimler, bu ülkelerde gerçekleşti. Bundan sonra da böyle olacak.

Dünyayı geneliyle değerlendirirken, dünyanın ana çelişkisini önemle dikkate almak gerekir. Bazı arkadaşlar, dünyanın ana çelişkisinden, dünya devrimlerinin kalesi Sovyetler Birliği'nin dünyada oynadığı belirleyici rolden söz etmeyi bizim Sovyetler Birliği'ne olan bir çeşit "devrimcilik borcumuz" gibi ele alıyorlar. Öyle değil. Ne dalkavukluktu yaptığımız, ne de Lenin'in ülkesini sevdiğimiz için (ki canımız kadar severiz) bunu yapmıyo-

ruz. Bu çok önemli bir meseledir.

Dünyanın ana çelişkisi, yani emperyalizmle sosyalizm arasındaki, yani devrimini yapmış, devletini kurmuş işçi sınıfıyla, hâlâ köhnemiş düzene sarılmış, onu bırakmak istemeyen burjuvazi arasındaki çelişki, bütün dünyadaki süreçleri, şurada yaprak kımıldasa onu bile etkileyen bir çelişkidir. Bu çelişki, sosyalist sistem güçlendikçe derinleşmektedir, keskinleşmektedir. Ve bu çelişki, özellikle kapitalist sistemin kendi içindeki bütün çelişkileri azdırmaktadır. Devrimci süreçleri hızlandırmaktadır.

Bugün sosyalist sistemin her yönden baskısı altında emperyalizm normal olarak razı olmayacağı pekçok şeye boyun eğmek zorundadır. Dünyanın en geri ülkesinin bile, sosyalist sistemin desteğine yaslanarak sosyal gelişme yoluna girebilir oluşu, emperyalizm açısından sömürüyü sürdürürken bir de bu ülkeleri dünya kapitalist sistemi içinde tutabilme sorununu getirmiştir. Böylece emperyalizm, dünyanın ana çelişkisi nedeniyle az gelişmiş bazı ülkelere ödünler vermek zorunda kalıyor. Bu durum da dünyada kapitalizmin giderek daha hızlanarak gelişmesi sonucunu doğuruyor. Bu nedenle emperyalizm ile az gelişmiş ülkeler arasındaki ilişkilerin yapısını incelerken dünyanın ana çelişkinin bu ilişkilere getirdiği yeni görünümleri de önemle dikkate almak gerekiyor.

DÜNYA KAPİTALİST SİSTEMİNİN İÇ YAPISI

Dünyada bugün iki sistem var. Dünya sosyalist sistemi ve dünya kapitalist sistemi. Sosyalist sistem, sömürü ilişkilerinin yer almadığı, proleter enternasyonalizmi temelinde halkların ve devletlerin kardeşçe işbirliğine dayanan uyarlı (homojen) bir bütündür. Fakat kapitalist sistem öyle değildir. O, orman yasasının işlediği, zora, sömürüye dayanan bir ilişkiler bütünüdür. Bir *hiyerarşiler bütünüdür dünya kapitalist sistemi*. "İçinde emperyalist, sömürge, yarı-sömürge, bağımlı, çeşit çeşit ülke vardır. Gelişmiş, az gelişmiş, orta gelişmiş düzey düzey

kapitalist ülkeler yer alır.¹ Bu hiyerarşinin değişik yerlerindeki ülkeler ya da ülke toplulukları, emperyalist sömürü sistemi içinde değişik rollere sahiptirler.

Dünya kapitalist ekonomik sistemini oluşturan ülkeleri en başta iki büyük ülkeler topluluğuna ayırabiliriz. Emperyalist ülkeler ve sömürülen ülkeler. Bu iki topluluk arasındaki ilişkiler baskıya, zora, sömürüye dayanır. Dolayısıyla sömürü zinciri kırılmadan sömürülen ülkelerin pençesinde kıvrandıkları derin toplumsal sorunlar hiçbir şekilde çözülemeyecektir. Emperyalist ülkelerle sömürülen ülkeler arasındaki ilişkiler, özü aynı kalmakla birlikte zaman içinde değişti, değişiyor. 1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin açtığı proleter devrimleri çağında giderek hızlanan bir süreç içinde dünya sömürgecilik sistemi zayıfladı ve 2. Dünya Savaşı sonrasında 1950'lerin sonuna varan bir zaman aralığı içinde çöktü. Sömürgecilik sisteminin yıkılmasıyla birlikte emperyalizm derin bir yara aldı. Kayıtsız koşulsuz egemen olduğu o uçsuz bucaksız alanlar uçtu gitti. Yeni bir durum ortaya çıktı.

Bu yeni durumun bazı önemli özelliklerine dikkat çekmek gerekir. *Birincisi*, dünya sömürgecilik sisteminin çöküşüyle birlikte emperyalist sömürde belirli bir yöntem değişikliği gerekti. Emperyalist sistemin kendini yeni duruma uyarlaması gereği doğdu. Sözün kısası, "*yeni sömürgecilik*" ortaya çıktı.

İkincisi, sömürgecilik sisteminin yıkılışı ve yeni sömürgeciliğin ortaya çıkışıyla birlikte anti-emperyalist savaşımın *anlamı* değişti. Bugün anti-emperyalist savaşım, emperyalizmden ekonomik bağımsızlığı kazanma savaşımıdır. Ekonomik bağımsızlığı kazanma ve böylece politik bağımsızlığı tam ve gerçek politik bağımsızlık yapma savaşımı.

Üçüncüsü, sömürge sisteminin yıkılışı, emperyalizmin az gelişmiş ülkeleri sömürü biçimini değiştirmek zorunda kalışı, az gelişmiş ülkelerde kapitalist gelişmeyi daha da hızlandırdı. Yerli kapitalizm son hızla gelişmeye başladı.

1. *Atılım*, sayı:44, s.4.

Artık işler eskisi gibi değil, "kolonyel" şapkalı adamlar yok ortada. Emperyalistler, girdikleri ülkenin egemen sınıfı aracılığıyla varlar. Onlarla ortaklaşadılar, onlarla bütünleşmişlerdir. Onları geliştiriyorlar, onlarla birlikte sömürüyorlar, onları kendilerine taban yapıyorlar. Böylesi bir ilişki içinde kapitalizm hızla büyüyor. *Artık anti-emperyalizmi, o ülkedeki egemen burjuvaziye karşı savaştan ayırma olanağı yoktur.* Bunu anlamak önemlidir. Artık düşman içeridedir, ülkenin yerli egemen sınıfıyla birlikte vardır, kapitalizmin içindedir. *Dolayısıyla, sınıf mücadelesiyle anti-emperyalist savaşım her geçen gün daha fazla içiçe geçmektedir.* Bu, günümüz dünyasının önemli yeniliklerinden birisidir.

Dördüncüsü, sömürgecilik döneminde birkaç büyük ülke, dünyanın büyük bölümünde doğrudan egemendi. Bunlar kendi topraklarıydı. Bu nedenle, ekonomik yönden ileri kapitalizm aşamasına ulaşmış pekçok ülke, paylaşımaya kolay kolay katılamıyorlardı. Dünya sömürge sistemi ortadan kalkınca ileri kapitalist gelişmeye sahip küçük ülkeler de emperyalist sömürüye, bu çorbaya katılma olanağı buldular. Örneğin İsviçre, Yeni Zelanda, Danimarka, vb. Böyle olunca az gelişmiş ülkeler üstündeki sömürü savaşı, tekellerin rekabeti daha da hızlandı. Bunun da altını çizmeliyiz.

GEÇİŞ KUŞAĞI ÜLKELERİ (ORTA DERECEDE GELİŞMİŞ KAPİTALİST ÜLKELER)

Dünyanın emperyalizm tarafından sömürülen ülkeleri de bir bütün değildir. Orada da hiyerarşi var. Çeşidi var. Bunların tümüne değinmek ne gerekli, ne de olanaklı. Onun için bunlar arasında bizi ilgilendiren ülkeler topluluğuna, "geçiş kuşağı" ülkelerine değinmekle yetineceğiz.

Bu "geçiş kuşağı" diyebileceğimiz ülkeler, gelişmiş ülkelerle az gelişmişler arasında bir yerde duruyorlar. Bu ülkelerde yerli sermaye gelişmiştir. Burjuvazi, kapitalizmi

geliştirmek için uzun tarihsel dönemler boyu devlet kapitalizmini kullanmış ve bundan oldukça da başarılı çıkmıştır. Kapitalist üretim tarzı hem derinliğine, hem yaygınlığına gelişmiştir. Bu ülkelerin gelişme tempoları, öteki az gelişmiş ülkelere oranla hayli yüksektir. Sermayenin yeniden üretiminin doğal sonucu olarak yerli tekeller ortaya çıkmıştır. Yerli finans-kapital oluşmuştur. Öte yandan genel ekonomik gerilik sürmektedir. Hindistan, Pakistan, Türkiye, Brezilya, Arjantin, Filipinler, Meksika, İran, Yunanistan, Portekiz, vb. genel olarak bu kuşakta yer alıyorlar.

Şimdi, Türkiye'nin de içinde yer aldığı bu ülkeler topluluğunun bazı özelliklerine değinelim.

"GEÇİŞ KUŞAĞI" ÜLKELERİNİN
SOSYO-EKONOMİK
GELİŞMELERİNİN BAZI YÖNLERİ

1. Bu ülkelerde yerli tekeller ve yerli finans-kapital oldukça geri bir ekonominin üzerine oturmuştur. Bu finans-kapital her yolu (ilkel birikim yöntemlerini, kapitalist birikim yöntemlerini) en vahşice kullanarak büyümeye, ölçeklerini büyötmeye çalışıyor. Kimin cebinde 5 kuruş varsa alabilmek için ne yöntemler buluyor. Türkiye'yi bir düşünün. Halka açık şirketler, "yardımlaşma kurumları", tahvil, hisse senedi, bono, vb. (Bir de sosyal demokratlar eliyle dayatılmak istenen "halk sektörü". Türkiye'de kapitalizm varolduğca "halk sektörü" demek, halkın elinde birikmiş paraları finans-kapitalin eline vermek demektir. Akıllı bir oyun!)... Ve gerçekten bu ülkelerde sermaye birikimi, yoğunlaşması süreci çok hızlıdır. Az gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında çok hızlıdır. Ama bu hız, onları çokuluslu emperyalist dev tekellerin ulaştıkları birikim düzeyine değil ulaştırmaktan, yakınlıştırmaktan bile çok uzaktır. Bu nedenle, genel olarak, bu ülkeler finans-kapitalinin emperyalist dev tekellerle rekabet olanağı, en azından şimdilik yoktur. Üste geçemediğinde ya da en azından denkleşemediğinde

alta düşmek kapitalizmin yasası olduğuna göre bu durum yerli finans-kapital guruplarının emperyalist finans-kapitale bağımlılığını belirliyor.

Alın Türkiye'yi. Yerli finans-kapital emperyalizme bağımlıdır. Onun bir *eki, parçası*, "*taban örgütü*", "*ilçe örgütü*" gibi çalışmaktadır. Emperyalizmin yurdumuzu yeni-sömürgecilik yöntemleriyle sömürsünün içinden sebeplenmektedir. Bu sömürüye emperyalist finans-kapital ile ortak olarak katılıyorlar.¹

Demek ki, bugün "geçiş kuşağı" ülkelerinde gözlenen durum, yerli tekellerin yabancı sermaye ile bağlanması, onunla kendi ülkesini sömürebilmek için *tek bir sömürü mekanizması* içinde bütünleşmesidir. Yani emperyalizmi bu tekellerden, bunları da emperyalizmden ayrı düşünemezsin bugün. "Ben emperyalizme karşıyım ama bu bizim ülkenin adamı, ona karşı değilim." Bu olamaz. İkisi bir bütün. Birine yumruğu kaldırdığında ötekine de vurmak zorundasın.

2. Bu ülkelerde görülen ikinci önemli özellik, kapitalist ilişkilerin hızla gelişmesi sonucunda sınıflaşmanın, tabakalaşmanın son hızla ilerlemesidir. Emek-sermaye çelişkisi toplumun tüm dokularına yayılmakta ve güçlü bir işçi sınıfı gelişmektedir. Sınıf savaşımı yüksek boyutlar almıştır.

Bunun yanında, tekellerle tekeldışı burjuvazi arasındaki çekişmeler de keskinleşmekte, emperyalizm ve tekellerle çıkarları çatışan ulusal burjuvazi dediğimiz kesimin, hiç olmazsa belli bölümlerinin savaşıma katılmalarını sağlayabilecek koşullar olgunlaşmaktadır.

3. Üçüncü özellik, bu ülkelerde finans-kapitalin ortaya çıktığı tarihsel dönem ve çıkış koşullarıyla bağlıdır. "Geçiş kuşağı" ülkelerinde finans-kapitalin olduğu tarihsel ortam ve çıkış koşulları geçen yüzyılda Batı Avrupa'daki durumdan çok farklıdır. Bu ülkelerde oluşan finans-kapital, *emperyalizmin ve az gelişmişliğin* ağır baskısı altındadır. Batıda böylesi bir durum yoktu. Onlar tüm dünyayı sömürdüler, talan ettiler. Hâlâ da ediyorlar.

1. TKP MK Raporu, Konya Konferansı.

İşte oralardaki zenginlik, büyük ölçüde dünya halklarının sömürsünden gelmedir. Bu sömürü temeli üstünde emperyalist tekeller ileri kapitalist ülkelerde belirli bir refah düzeyi, yaşama standardı tutturabilmiş ve bunu ülkesine yayabilmiştir. Oysa genel olarak geçiş kuşağı ülkeleri için bu kapı kapalıdır. Üstelik bir de bu ülkeleri emperyalizm sömürmektedir. Bu nedenle, bu ülkelerdeki kapitalizm açlık, yoksulluk, hastalık, kültürel gerilik gibi derin sosyal sorunların hiçbirini değil çözmek, hafifletemez bile. Buna gücü yoktur.

Bu bölümü özetlersek, "geçiş kuşağı" ülkelerinde emperyalist tekellere, emperyalist sisteme, onların ekonomik ve politik köleleştirici birliklerine, paktlarına karşı bugün yürütülen mücadele aynı zamanda ülkedeki büyük burjuvaya, tekelci burjuvaya, finans-kapitale karşı yürütülen mücadeleyle içiçedir, birbiri içine geçmiştir. Anti-emperyalist savaşımla anti-tekelci savaşım birbirine kopmaz biçimde bağlanmıştır.

GEÇİŞ KUŞAĞI ÜLKELERİ EMPERYALİZMİN BAŞLICA ZAYIF HALKALARIDIR

Burada öncelikle açıklanması gereken "başlıca" sözcüğü ile ne anlatılmak istendiğidir. "Başlıca" sözcüğü, geçiş kuşağı ülkeleri yanında daha başka zayıf halkaların da varlığını göstermek içindir. Evet, günümüzde az gelişmiş ülkelerin tümü emperyalist sistemin zayıf halkalarıdır.¹ Geçiş kuşağı ülkelerini özellikle ötekilerden ayırıp "başlıca" diyoruz, çünkü buralarda kapitalizm, sosyalizmin objektif koşullarını yaratacak denli gelişmiştir. Bu ülkeler objektif koşullar açısından sosyalizme hazırdır. Öteki az gelişmiş ülkelerde ise sosyalizm, özellikle dünya sosyalist sisteminin gücüne dayanarak geçilecek süreçlere bağlı ileri bir hedeftir.

Neden az gelişmiş ülkeler ve özellikle orta derecede gelişmiş kapitalist ülkeler emperyalist sistemin zayıf

1 K.İ. Mikulski, *Dünya Ekonomisi Üstüne Leninci Öğreti ve Günümüz.*

halkalarıdır?

Günümüzde özellikle dünya sosyalist sisteminin giderek güçlenmesi, ulusal kurtuluş hareketlerinin yüksek boyutlar alması ve bilimsel teknolojik devrimin etkileri altında, dünya kapitalist ekonomik sistemi derin *yapısal değişiklikler* geçirmektedir.

Örneğin üretimin yapısında (özellikle endüstride), uluslararası ticaretin yapısında ve coğrafyasal dağılımında, uluslararası ticaret normlarında, sermayenin ve işgücünün bölgesel yer değiştirmesinde yenilikler görülüyor.

Bu yeniliklere daha yakından bakarsak, *birincisi* artık doğal hammaddelerin yerini yapma hammaddelerin alışı bilimsel teknolojik devrimle bağlıdır. Fakat "neden bu buluşlar *bugün* çıkıyor" sorusunu sosyo-ekonomik koşullardan bağımsız olarak cevaplayamayız. Dünyada her dönemde pekçok buluşlar olmuş, fakat sosyo-ekonomik yaşamda kullanım yeri bulamadığından unutulup gitmiş ve çok sonraları tekrar "keşfedilmişlerdir." Gerçek "buluşlar", ilerlemeler o günkü sosyo-ekonomik koşulların dayattıklarıdır. Sentetik maddelerin *bugün* ortaya çıkışı da öyle. Emperyalist ülkelerin doğal hammaddeler açısından büyük ölçüde "ellerine baktıkları" az gelişmiş ülkeler artık barut fıçısıdır. Kaynaklarını sömürmemek için savaş veriyorlar. Bu durumda hammadde ve enerji sorunları emperyalizm için giderek çok ciddi sorunlar oluyor. Bilimsel araştırmalar, laboratuvarlar, vb..., ve ardından geliyor sentetik maddeler, yapma yiyecekler, yeni enerji kaynakları.

Bunlarla yakından bağlı olarak *ikinci* yenilik, yatırımların giderek artan biçimde ileri kapitalist ülkelerin kendi aralarında gerçekleşmesidir. Bilimsel-teknolojik devrimin ve uzmanlaşmanın öneminin artmasına bağlı olarak özellikle yapım endüstrisinde ortaya çıkan değişiklikler, kapitalist sistemin işleyebilmesi için zorunlu olan "genişletilmiş yeniden üretim" sürecinin ileri kapitalist ülkelerin kendi aralarında gerçekleşebilmesini getiriyor. Yani ileri kapitalist ülkeler birbirlerine yaptıkları yatırımlarla genişletilmiş yeniden üretimi belli ölçüde

sağlayabiliyorlar.

Bu yeni oluşumlar altında *dünya kapitalist ekonomik sistemi içinde uluslararası işbölümünün yapısı giderek değişiyor. Dolayısıyla dünya ülkelerinin bu işbölümü sistemi içindeki konumları (statüleri) da değişiyor.* Bunun iki önemli sonucu oluyor.

Birincisi, paradoksal bir sonuçtur. Sermayenin yeniden üretiminin giderek ileri kapitalist ülkelerin kendi aralarındaki ilişkilere kayması ile az gelişmiş ülkelerin sömürüsü azalmıyor, artıyor. Az gelişmiş ülkelerin dünya ekonomisinde tuttıkları yer ufalıyor, "pazarlık yetenekleri" zayıflıyor. Dolayısıyla kapitalizmin süregelen eğilimi olan ekonominin enternasyonalleşmesi süreci, emperyalist ülkelerin az gelişmiş ülkelerdeki "ortakları"nın ekonomik güçsüzlükleri üstüne oturuyor. Uluslararası tekeller güçleniyor, sömürü azgınlaşıyor.

İkincisi, aynı madalyonun öteki yüzüdür. Dünya kapitalist ekonomisinin emperyalist sektörü, az gelişmiş ülkeler karşısında kendisini *bir dereceye dek* güçlendiriyor. Emperyalist ülkelerin ekonomik yönden sömürülen ülkelere "bağımlılığı" bir ölçüde zayıflıyor.

Daha önceki sayfalarda dünya kapitalist ekonomik sisteminin bir uluslararası işbölümü olduğuna değinmiştik. Kapitalist ülkelerin tümünü saran bir işbölümü, bir ağ. Bu ağın içindeki ülkeler geneliyle sömüren-sömürülen diye ayrılıyor olsa da her ülkenin ötekilere belirli bir bağımlılığı var. Örneğin az ve orta gelişmiş kapitalist ülkeler, emperyalist ülkelere pazar, ucuz emek, hammadde sağlıyor, sermayenin genişletilmiş yeniden üretiminde çok önemli rol oynuyor. İşte dünya kapitalist ekonomisinde günümüzde beliren özellikler bu bağımlılığı emperyalist ülkeler lehine zayıflatıyor.

Bunun çok önemli bir sonucu oluyor. *İleri kapitalist ülkelerin dış ekonomik ilişkilerinin giderek kapitalist dünyanın gelişmiş bölgelerine kayması, yatırımların giderek artan oranda gerçekleşmesi, az ve orta gelişmiş ülkelerin durumlarını daha fazla kötüleştiriyor. Bu ülkelerin uluslararası kapitalist işbölümünde tuttıkları yerin oransal olarak azalması varolan ekonomik sorunları hızla derinleştiri-*

riyor. Durum dayanılmazlaşıyor.

Bu ülkeler hem emperyalist ülkelerle olan yakın bağları, bağımlılıklarından, bu ilişkinin sömürücü karakterinden, hem de emperyalist ülkelerin kendi aralarındaki ilişkilerin yoğunlaşıp (ki buna emperyalist entegrasyon diyoruz) kendilerinin bu çerçeve içindeki rollerinin azalmasından çekiyorlar. *Dolayısıyla, bu ülkeler dünya kapitalist sisteminin içinde kaldıkça giderek artan biçimde tüm çelişkilerin "merkez-toplam" yeri, odak noktası durumuna geliyorlar. Ve emperyalist sistemin zayıf halkaları buralarda ortaya çıkıyor.*

TÜRKİYE'DE KAPİTALİST GELİŞMENİN YENİ AŞAMASI VE SOSYO-SİYASAL BUNALIM

Türkiye uzun zamandır kapitalist yolu izleyen bir ülkedir. Kapitalistleşmenin tarihi eskidir. Daha 17. yüzyıldan çatlamaya başlayan "kapitalist tohumlar", endüstri devrimi sürecine giren Batı Avrupa'nın baskısı altında yerle bir olmuş ve böylece kendi bağımsız kapitalist gelişme yolu tıkanmış, sömürgeleşme süreci başlamıştır. Bugünlerdeki moda deyimıyla "çarpık gelişme" ya da emperyalizme bağımlı kapitalist gelişme yolu açılmıştır. Bu süreç içinde Osmanlı devleti yarı-sömürgeleşmiştir. Yani daha ta baştan kapitalist gelişme dışa bağımlıdır.

Lenin'in *Emperyalizm* yapıtında öngördüğü gibi Türkiye'yi tam sömürge yapmak isteyen emperyalistlere karşı halkımızın verdiği Kurtuluş Savaşı, sömürgeleşme sürecini *sonuna varmadan* kırıp atıyor. Ama Kurtuluş Savaşı'nın öncülüğünü burjuvazinin ele geçirmesi nedeniyle Cumhuriyetle birlikte bir anlamda "sil baştan" gidiyor işler. 1940'larda ise Türkiye artık tekrar emperyalizmin sultasıdır. TKP Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş, bu süreci çok güzel açıklıyor.

"Burjuvazi önce ürkek, çok sonraları, hele 2. Dünya Savaşı'ndan hemen sonra geniş adımlarla, sıçramalarla emperyalist sermayelere yanaştı. Onlara kollarını, yurdun kapılarını açtı. Amerikan emperyalistleri Truman 'doktrini' ve Marşal 'planı' deyip, kollarını sallaya sallaya girdiler içeriye. Sonra, üsleriyle oturdular topraklarımıza. Türkiye'yi ekonomik, politik, kültürel, askersel ağları içine aldılar. İşbirlikçi burjuvazi özellikle bu süreç içinde palazlandı. Bu burjuvazi, eşi kodaman ağalarla birlikte

*emperyalizmin yurdumuzda dayanağı oldu.”*¹ (abç)

Böylesi bir süreç içinde ve “devlet kapitalizmi”nin olanaklarından da yararlanarak kapitalizm Türkiye’de hızla gelişti.

Bugün Türkiye orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. *Endüstri başı çeken sektördür.* Ülkede gerçekleşen üretimin %60’ı endüstri dalında üretilmektedir.* Çok önemli bir orandır bu... Sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi büyük boyutlara ulaşmıştır. Örneğin, Yeni Zelanda emperyalist bir ülkedir. Ama sermayenin yoğunlaşma ve merkezileşme oranı Türkiye’de daha yüksektir. Tekeller ekonomiyi iyice kıskacı içine almıştır. Örneğin, tüm işyerlerinin %3-5’i, toplam hisseli şirket sermayesinin %80-85’ini kontrol etmekte ve her yıl tüm işyeri kârlarının en az %80’ine el koymaktadır.²

Türkiye’de bankaların tarihi de eskidir. Bankalar devlet ve yabancı sermaye ile birlikte, tekellerin doğuşunda ve gelişmesinde en önemli rolü oynamıştır.

Öte yanda, her yerde olduğu gibi yurdumuzda da tekelleşme sürecinin kendisi, banka ve endüstri sermayelerinin birleşmesi ve dolayısıyla *yerli finans-kapitalin* ortaya çıkma süreci olmuştur. “Türkiye’de bugün 43 banka vardır... Bunlar yerli ve yabancı tekellerle bağlıdırlar... Türkiye’de bugün 100’e yakın holding vardır.** Ama en

1. TKP MK Raporu, Konya Konferansı, s.19.

2. Y. Rozalief, *Asya-Afrika Ülkelerinde Kapitalizmin Gelişmesinin Yasallıkları*, no:1, c.69.

*Bazan endüstri üretiminin toplam içindeki payı için %26 oranı kullanılıyor. Bu %26 oranı gerçekte üretici bir sektör olmayan hizmet sektörünü de ayrı bir üretim sektörü gibi dikkate alan ulusal gelir hesaplarının oranıdır. Böylece endüstrinin payı gerçek duruma kıyasla çok daha düşük gözükmektedir. Bizim verdiğimiz %60 oranı ise sektörlerin üretim miktarlarının cari fiyatlar üzerinden değerlendirilmesi sonucu elde edilmiş, gerçeği çok daha iyi yansıtan bir orandır.

***like*’ciler “holdingci” deyimine pek tutuluyorlar. Bilimsel değilmiş. Onun yerine “tekelci” demek gerekirmiş. Yaşamı ve savaşımı “ekonomi-politik el kitabı”ndan öğrenmeye kalkın mı böylesi durumlara düşmek kaçınılmazdır. Bir kez, “holdingci” deyiminin kullanılması doğru olduğu gibi son derece yararlıdır. Emekçi insanın günlük yaşamda karşılaştığı, duyduğu kavramlardan onu politik bilinç yoluna sokmanın güzel bir örneğidir. İkincisi, *holdingci* demek, “tekelci” değil, “*finans-kapitalci*” demektir. Holding, finans-kapitalin bir örgütlenme biçimidir. Holdingler ekonomik yaşamın pekçok alanında (bankacılık, endüstri, ticaret, ulaştırma, tarım) işleyen firmaları, sermayelerinin güdücü bölümünü denetleyerek bir bütün içinde birleştirirler.

büyüklerinin sayısı 10 kadardır... Bugün Türkiye'de milyonlara kumanda eden 13 aile vardır. Mültimilyonerlerin sayısı, açıklanan verilere göre 86'dır."¹

Bu yerli finans-kapital emperyalist sermayelerle organik olarak bağlıdır. "Yabancı kumpanyalar, firmalar, bankalar, yerli bankalarla, holdinglerle, kumpanyalarla içiçedirler."² "Türkiye yerli ve yabancı tekellerin ortak arpalığı olmuştur."³

Tarıma gelince, Kurtuluş Savaşı sonrası burjuvazinin gerçek bir demokratik devrime, toprak devrimine gitme "yeteneksizliği" ile tarımda kapitalist gelişme devrimci değil, evrimci yoldan ilerlemiştir. Bu, ağır ve sancılı işleyen, köydeki insanı inim inim inleten bir süreçtir. Toprak ağasını, kapitalist toprak beyine dönüştürmüştür. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da kalıntılar da hâlâ sürmektedir. Ama *tarımda da kapitalist üretim ilişkileri kesin olarak egemendir*. Öyle ki, bugün finans-kapital tarıma da dalıyor. Kapitalizmin tarımdaki "evrimci" gelişiminin bir ürünü olan küçük ve orta köylünün kooperatif hareketini tekellerin tabanı yapmaya çalışıyor.

Tarımda kapitalizmin egemen olduğunu önemle vurgulamak gerekir. Bunun tersi bir tutum, kapitalizm öncesi kalıntıları abartmak devrim hareketini batağa götürür. Çünkü bu sorun devrimimizin karakteriyle doğrudan bağlıdır. "Türkiye yarı-feodal bir ülke değildir."⁴

Türkiye toplumunda, gelişmesini kısaca gördüğümüz bu kapitalist gelişmeyle birlikte *devletin rolü* de değişmeye "zorlanmış" ve *değişmiştir*. İlk Cumhuriyet yıllarında endüstri burjuvazisi çok zayıftı, hatta yok gibiydi. Burjuva devleti önce 1923 İzmir İktisat Kongresi ile oldukça liberal bir siyaset izledi ve endüstri burjuvazisinin doğuşu için en elverişli koşulları "dolaylı" yoldan sağlamayı üstlendi. Ne ki, ülkede yeterli sermaye birikiminin yokluğu ve de 1929 buhranının etkileri, burjuva devletini ekonomiye doğru-

1. TKP MK Raporu. Konya Konferansı, s.21

2. *agy.* s.19

3. *agy.* s.18

4. *Atılım*, sayı:44, s.4

dan katılma, yani "etatizm" siyaseti izlemek zorunda bıraktı. 10-15 yıllık devletçilik (etatizm) siyaseti, planlama, vb. yerli endüstri burjuvazisinin durumunu oldukça güçlendirdi. Daha sonra, 1950 sonrası devletçilik siyaseti yok oldu ama devletin ekonomik eylemleri yok olmadı. Devlet bu kez, tekellerin ve finans-kapitalin gelişme sürecinde aktif bir rol aldı.

1960-1970 dönemi, finans-kapitalin egemenlik kurma çabaları ile belirlenir. Bu dönemde tekrar planlama ve genel olarak hızla artan devlet işlemleri gözlenmektedir. Çok sayıda karma kuruluşlar ortaya çıkmıştır. Neyin karması? Devlet, banka, endüstri, yabancı sermaye ve "ordu" sermayelerinin karması. Evet, Türkiye'de "Ordu Yardımlaşma Kurumu" (OYAK) bu kompleksin doğrudan ortağıdır. Ordunun üst katlarını tutmuş klik, finans-kapitalle kaynaşmış, bütünleşmiştir.

1970'lere geldiğimizde artık devletin rolü nitelik olarak farklıdır. Bir zıplama noktası gelmiştir. *Bu yeni aşama tekellerle devletin her geçen gün biraz daha içiçe geçmesi, kaynaşması, tek bir bütün durumuna gelmesi, devletin tekellerin eline geçmesiyle belirleniyor. Tekellerin gücüyle devletin gücü tek bir mekanizmada bütünleşiyor.* Bu bütünleşme bir yandan devletin "göreceli bağımsızlığını" bir ölçüde arttırmakla birlikte, öte yandan onu burjuvazinin, tekellerin "iş yönetimi kurulu" (management committee) yapıyor. *Devlet, sermayenin yeniden üretimi sürecinde somut görev üstleniyor, bu sürecin çok önemli bir parçası oluyor.* Devletin ekonomik eylemleri giderek daha mutlak biçimde finans oligarşisinin çıkarları yönünde oluyor. Finans-kapital yüksek kârlarını korumak ve ilerletmek, mevzilerini güçlendirmek için devlet aygıtını kullanıyor.

Bugün, devletin ekonomiyi tekellerin *genel çıkarı* doğrultusunda *düzenleme eylemleri* çok genişlemiştir. Devlet bu iş için, bütçeden doğrudan yatırım, tekelere kredi, sübvansiyon, kontrat, alım-satım, tekelere vergi iadeleri, imtiyaz dahil çok çeşitli yollar kullanıyor.

Bugün, tekellerle devlet yönetimi arasında "*kişisel birleşme*"ler, devlet aygıtını finans-oligarşisinin çıkarla-

rına bağılı kılmada *temel* bir rol oynuyor. Devletle tekeller arasındaki bu "kişisel birleşme", (yani aynı kişilerin iki tarafta da yetkili yerlerde olmaları, ya da birinden ayrılıp ötekinin başına geçme, vb.) Türkiye'de çok yüksek düzeydedir. Aşağı yukarı tüm yüksek bürokratlar (sivil ve asker) ya memurlukları sırasında ya da emekliye ayrılınca şu ya da bu tekelin yönetim kuruluna oturuyorlar. Öte yanda tekellerin ajanları da devletin üst katlarında görevler alıyorlar.

Bugün tekellerle devletin tek bir mekanizmada bütünleşmesine paralel olarak *devlet ekonomik planlamasının* rolü ve önemi giderek artıyor. Devlet kuruluşları için bağlayıcı, özel sektör için "yol gösterici" olan 5 yıllık planlar, devleti tekellerin çıkarlarına, stratejisine bağlamada canalıcı rol oynuyor. Bu planlar, özellikle sermayenin dolaşımını, emek-sermaye ilişkilerini, güncel ekonomik sorunlara çözümü düzenlemede ve üretim alanlarının uzun dönem sosyo-ekonomik sorunların programlanmasında finans-kapitalin genel stratejisini yaşama geçiriyor. Planlar, şu ya da bu tekel gurubunun çıkarlarından çok finans-kapitalin *bir bütün olarak* çözümü en güç sorunlarını çözmeyi amaçlıyor.

Bugün, devlet ekonomik kuruluşlarında işçinin sırtından çalınan *artık-değer* giderek artan oranda tekelleri zenginleştirmeye akıyor. Devlet işletmelerine hisse senedi, vb. yolla tekellerin ortak olması ve bu işletmelerin yönetimine katılması bu talanın *doğrudan* yollarıdır. Bir de *dolaylı* yolları vardır. Birinci yol, devlet işletmelerinin ürünlerini piyasa fiyatlarının altında hatta bazen üretim maliyetlerinin altında satmasıdır. İkinci yol, devletin tekellerden satın aldığı araç-gereç ya da hammaddeye yüksek fiyatlar ödemesidir. Gazete sayfaları bu yolların ne denli yaygın kullanıldığının haberleriyle doludur... Öyle ki, devlet işletmelerinin yapımı bile devletin tekellere artık-değer transferinden başka birşey değildir. Karma işletmeler, maliyetleri devlete, kârları tekellere aktarma yoludur.

Bu durumun bir "yan ürünü" de vardır. Tekeller bir yandan devletin her kaynağını kuruturken öte yandan

yukarıda değindiğimiz mekanizmalar nedeniyle zarar etmekte olan devlet işletmelerini halkın gözünden düşürmek için yoğun kampanya yürütüyor. "Özel girişim rasyonaldir, verimlidir, devlet işletmelerinden hayır çıkmaz" teranesini işliyor. Oysa devlet işletmeleri finans-kapitale çalıştığı için zarar ediyor. Bu, tüm kapitalist ülkelerde, örneğin Fransa'da da böyledir.

Bugün, devletin ulusal geliri tekeller yararına yeniden dağıtımı eylemleri de büyük önem kazanıyor. Ödemeler, kredi sistemi, devlet tüketimine harcamalar, sübvansiyonlar vb. hep halktan toplanan gelirlerin tekellere sermaye oluşunun yollarıdır.

İşte finans-kapitalle devletin içiçe geçişi, tek bir mekanizmada bütünlenişi böylesine somuttur.

DEVİRİMLİ DURUMUN VE YÜKSELEN FAŞİZM TEHLİKESİNİN EKONOMİK TEMELİ

Buraya dek söylediklerimizi özetlersek, Türkiye emperyalizmin sömürüsü altında, endüstrileşmesini tamamlamamış, özellikle tarımın teknik açıdan geri olduğu orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. Öte yandan tekellerin büyüüp güçlendiği, ve bu temel üstünde finans-kapitalin oluştuğu ve devletle tekellerin içiçe geçtiği bir ülkedir.

Türkiye'nin bir yandan emperyalist sömürü altında oluşuyla bu oluşumlar çelişir mi? Kimileri çelişiyor diyor. Böyle diyenlerin geçmişine bir bakmak gerek. Bu oportünistler bir zamanlar, "Türkiye gibi emperyalizmin sömürüsü altındaki bir az gelişmiş ülkede kapitalizm olamaz, gelişmez" dediler. Örneğin Mihri Belli'nin ilk yazılarını hatırlayın. Başkaları da, daha çok gizli kapaklıları da var. Ama gelişti kapitalizm. Kapitalizm artık en kalın kafaya bile yol bulup girince bu kez "eh kapitalizm var ama tekeller olamaz, yoktur, emperyalizm izin vermez" demeye başladılar. Tekeller şimdi ekonomiyi ahtapot gibi sardı, görmemek olmaz. Son bir dal kaldı bu oportünistlere, "eh tekeller var ama finans-kapital

olamaz" diyorlar. *Neden bu çaba?* Çünkü onlar gerçek düşmanı gözden gizleyip burjuvazinin kuyruğuna takılmak istiyorlar.

Türkiye'nin emperyalizmin sömürüsü altında bir ülke oluşuyla yerli finans-kapitalin ortaya çıkması ve devleti ele geçirmesi çelişmez. Çünkü Lenin'in dediği gibi, tekelleri bu ülkelere getiren emperyalizmin ta kendisidir.¹ Bu çok önemli bir fikirdir. Baş sayfalarda dünya kapitalist ekonomisinin (yani emperyalizmin) ortaya çıkışına değinirken sermaye ihracı kapitalist üretim biçiminin ihracıdır demiştik. *Kapitalist üretim biçiminin ihracı ise metropol ülkelerdeki kapitalist biçimlerin de ihracı demektir.* Metropollerde tekeller varsa, sermaye ihraç edilen ülkede de tekeller ortaya çıkacak. Metropol ülkelerde tüm kapitalist sermayeler banka ve endüstri sermayesinin öncülüğünde birleşerek finans-kapitali yaratmışsa, ötekilerde de bu süreç işleyecek. Oportünistlerin anlamadığı, işte kapitalist gelişmenin bu zorunlu mantığıdır. Oysa, "genç ülkeler"de kapitalist gelişmeye değinirken, "eski ülkelerin örneği"nden² söz eden Lenin'dir. Emperyalist bir ülke olan Rusya'da finans-kapitalin "kapitalizm öncesi ilişkilerin olağanüstü sıkı dokulu ağı ile örülmüş"³ olduğunu söyleyen Lenin'dir. Tekellerin "eski" kapitalizm üzerinde bir çeşit "üst yapı" olarak ortaya çıktıklarını biz Lenin'den öğreniyoruz.⁴

Tekellerle devletin tek bir mekanizmada bütünleşmesi de tekellerin varlığından ayrılamaz. Tekeller doğar doğmaz devlete el atmaya da başlarlar. Yani bütünleşme eğilimi ilk tekelle birlikte doğar. Türkiye'de tekeller vardır ve ekonomiye egemendir. (İsteyen Vehbi Koçları, Sabancıları "ticaret burjuvazisi" diye niteleyebilir, ama bunlar tekel guruplarıdır, finans-kapitaldir.) Türkiye'de de bu bütünleşme, tabanını tekellerin varlığında buluyor. (Yüksek oranda sermaye merkezileşmesi ve yoğunlaşması bu bütünleşmenin *olabilmesinin* koşuludur.) Öte yanda bu

1. Lenin, *agy.* c.22, s.244.

2. Lenin, *agy.* c.3, s.490.

3. Lenin, *agy.* c.22, s.259.

4. Lenin, *agy.* c.29, s.168.

bütünleşme, finans-kapitalin kendi başına çözemediği sorunlar için de gereklidir. Örneğin iç pazarın derinleştirilmesi, tekellerin sermaye birikimini hızlandırma, işçinin, emekçinin yoğun sömürsünü garanti altına alma, bunların ve benzeri pekçok sorunun “çözümü” hep devletin aktif rolünü gerektiriyor.

Ne var ki, tekellerin ve ardından finans-kapitalin oluşması ve devletle bütünleşmesi, onu ele geçirmesi, Türkiye’de Batıdaki sonuçlarını doğurmuyor. Batıda mülkiyetin tabanını daha da genişleten devlet tekelci kapitalizmi, az gelişmiş ülkelerin olanaklarıyla birleşince, toplumsal çelişkiler 2. Dünya Savaşı’ndan günümüze dek oldukça yumuşamış olarak geldi. Batıda çelişkiler ancak şimdilerde keskinleşiyor.

Oysa Türkiye’de durum farklıdır. 1970’lerle birlikte ekonomiyi ahtapot gibi saran, devletle sarmaşan finans-kapital olgusu toplumdaki çelişkileri yumuşatmıyor. Tersine azdırıyor. Bu nedenle, TKP Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş, “...işbirlikçi burjuvazinin kendisinin tekelliliğe yükselmesi... bunalımı kat kat sertleştirmiştir, süregenleştirmiştir”¹ diyor. Gerçekten de yurdumuz özellikle 1970’lerin başından bu yana sürekli olarak sosyo-ekonomik, politik bunalımlara sahne oluyor. “Türkiye’de kapitalist sömürü düzeni, ...ekonomik, politik, kültürel, moral, tinsel her yönüyle bunalımların burgacında debeliyor.”² *Yurdumuz 1968’lerden bu yana zaman zaman gerileyen, ilerleyen ama giderek yükselen, olgunlaşan bir süreç içinde devrimci durum yaşıyor.*

Nedir bu süregen bunalımın, devrimci durumun altında yatan?

Başka bir tarihsel konumda başka ülkeler için de söylenmiş olsa şu sözler Türkiye’nin durumunu anlamada önemli bir yardımcı olacaktır: Stalin, Doğu ülkelerinden söz ederken, “bu ülkelere dayatılan çifte boyunduruk, iç boyunduruk (kendi burjuvazilerinin) ve dış boyunduruk (yabancı emperyalist burjuvazinin) bu ülkelerde devrimci

1. TKP MK Raporu, Konya Konferansı, s.13.

2. *agy.*

krizi yoğunlaştırıyor ve derinleştiriyor"¹ diyor. Türkiye'de de öyle. Üstüne, bir de finans-kapital oluşmuş. Tekellerin ve finans-kapitalin ortaya çıkmasıyla birlikte sermaye ihracı da (ülkenin gelişme düzeyi ne olursa olsun) gündeme gelir. Son yıllarda Türkiye'de sermaye ihracı denemeleri var. Bazı tekelciler hatta İngiltere'ye (örneğin Vehbi Koç'un Fiat'la birlikte yaptığı yatırım) ve Almanya'ya, Kıbrıs'a, Libya'ya yatırım yaptılar. İran-Pakistan-Türkiye arasında devlet düzeyinde entegrasyon eğilimi var. Ama bu denemeler çok cılızdır ve "emperyalizmin atlama tahtası" (*Atılım*) olmaktan öteye gitmiyor. Çünkü emperyalist devlerin varlığı bu kapıyı açtırmıyor. Lenin'in dediği gibi, kapitalizm yayılma gereksinmesi duyup ta yayılamazsa derinleşir, içeride yoğunlaşır.² *Türkiye'de olan da budur. Bauda olduğu gibi kolayca açılacak kapılar bulamayan Türkiye tekelleri devleti yedeğe alıyorlar, onunla kaynaşıp bütünleşiyorlar, onu kendi çıkarlarına bağlayarak ülke içindeki sömürüyü yoğunlaştırmada kullanıyorlar. Çünkü onun Türkiye halkından başkaca bir sömürü kaynağı yoktur.*

Buna bir de emperyalist sömürüyü katınca görürüz ki Türkiye işçisi, emekçisi katmerli sömürü altındadır. Emperyalizm — yerli finans-kapital işbirliği halkımızın iliğini kurutuyor. Emekçi yığınların yaşantısı giderek çekilmez bir durum alıyor. İşte bu "çifte sömürü" (bak *Rapor*) nedeniyle Türkiye işçi sınıfında *sömürü oranı* ileri kapitalist ülkelerde olduğundan *çok daha yüksektir*. Yani Türkiye işçi sınıfı daha ağır bir sömürü altındadır.

Böylesi bir durumun sonucunda toplumdaki tüm çelişkiler olağanüstü keskinleşiyor. 1968'lerden bu yana ardı kesilmeyen bunalımların temeli buradadır. Türkiye'de kapitalizm çıkmazdadır.

Süregen bunalımın, devrimci durumun bugün yaşadığımız evresi, önceki yıllardan çok değişik koşullar altında yer alıyor. Devrimimizin mutlak hegemonu işçi sınıfımızın örgütlülüğü ve bilinci bambaşka düzeydedir.

1. Stalin, *Toptu Yapıtlar*, c.1, s.191.

2. Lenin, *agy*, c.3, s.594-595.

Devrimin yöneticisi, genel kurmayı TKP'nin gücü hızla yükseliyor. Emekçi halkın her kesimi hızla örgütleniyor. Yurdun her yanında devrimci örgütler fişkınyor. Ama olgunlaşmakta olan devrimci durum nereye dek varır, iyice serpilip devrimci patlamaya varır mı, varırsa başarı kazanıp devrime ulaşır mı, devrimci güçler durumdan yararlanabilme yeteneğini gösterebilir mi, bunları zaman gösterecek. Lenin'in dediği gibi, bu soruya kimse ön bir cevap veremez.¹ İşçi sınıfımız, partisi TKP, tüm devrimciler bütün olanaklarıyla savaşıyorlar.

Yurdumuzdaki devrimci durumu yaratan sosyo-ekonomik taban üstünde bir başka şey daha, *faşizm tehlikesi* de süregelen nitelik alıyor. Sınıf mücadelesinin dev boyutlar alması Türkiye'de kapitalizmin varlığını sorguya çekiyor. "Gerici-egemen çevreler, burjuvazi faşizme tırmanma yoluyla, bu halkayı korumaya çalışıyor."²

Halkın mücadelesi yükseldiğinde, faşizm tehlikesinin de yükselmesi doğaldır. Lenin şöyle diyor: "Britanya savaş öncesinde, dünyadaki tüm ülkelerden çok daha geniş ölçüde özgürlüğe sahipti. ... Özgürlük vardı, çünkü orada devrimci hareket yoktu."³ Aynı fikri, SBKP Genel Sekreteri L.İ. Brejnev'in SBKP 25. Kongresi'nde okuduğu Merkez Komite Raporu'nda da buluyoruz: "Tekelci sermayenin ve onun siyasal ajanlarının egemenliğine karşı ciddi bir tehlike ortaya çıktığında, emperyalizm, her çeşit demokrasi benzeri görünüşleri kaldırıp atmada bir an tereddüt etmeyecektir."⁴

Yukanda kısaca özetlemeye çalıştığımız ve pek çok yönüne de değinemediğimiz böylesi bir ortamda "*Batı tipi ılık burjuva demokrasisi yaşayamaz*". Batının ileri kapitalist-emperyalist ülkelerinde süper tekel kârlarının *büyük parçası kendi işçi sınıflarının sömürsünden değil*, dünya halklarının (bu arada Türkiye'nin) sömürsünden gelirken, Türkiye finans-kapitali için başlıca sömürü kaynağı Türkiye işçi sınıfıdır, emekçisidir. *Atılım* bu durumu şu

1. Lenin, *agy.* s.216-217.

2. TKP MK Raporu, Konya Konferansı, s.16.

3. Lenin, *agy.* c.24, s.240.

4. SBKP MK 25. Kongre Raporu. s.51.

sözlerle açıklıyor:

“Türkiye burjuvazisi kendi burjuva demokrasisini evrimci yoldan bile getiremedi. Getiremez de. Türkiye’de burjuva demokrasisine uzun dönemde dayanak olabilecek ekonomik koşullar yoktur. Kapitalizmin en gerici yüzü, tekeller ortaya çıkmış. Bu tekeller, Bilen yoldaşın Konya Konferansı Raporu’nda belirttiği gibi, emperyalizme ‘maşalık’ ediyor, onun işbirlikçiliği içinde halkımızın kanını, canını sömürüyor. Ama onların dünyanın geniş alanlarından gelen, yeni-sömürgecilikle biriken süper kârları yoktur. Onların sömürü alanı yurdumuzdur. halkımızdır. Bu durum onları en barbar, en sınırsız sömürü zorbalığına itiyor. Böylesi bir yapı içinde Batı tipi burjuva demokrasisi bile işbirlikçi-holdingci burjuvazi için bir korkulu rüyadır.”¹

Böylesi bir durum emekçi yığınlar için “disiplin” demektir, baskı, zorbalık demektir. Türkiye Komünist Partisi’nin 57 yıllık illegal savaşıma zorlanışının altında yatan objektif nedenlerden birisi de budur. Türkiye burjuvazisinin “özgürlükler” vermeye nefesi yoktur çünkü.

Bu durumda olan yalnız Türkiye değildir. Koşulları aşağı yukarı birbirine benzeyen Yunanistan, Brezilya, Portekiz gibi ülkelerin tümü için durum aynıdır. Böylesi ülkelerde “Batı tipi burjuva demokrasisi” ufku kapalıdır. Bazıları kurtuluşu “sosyal demokrat reformculuk”ta görseler de bu böyledir. Ve biz, Portekiz Komünist Partisi’nin “ya faşizm ya sosyalizm” tahlilini² bu nedenle kolayca anlıyoruz.

Türkiye’nin endüstriyel gelişmesinin düşük düzeyi, özellikle tarımın geri kalmışlığı, bunların yanısıra finans-kapitalin ve devlet tekelci kapitalizmi süreçlerinin oluşmasıyla ortaya çıkan ekonominin kendine özgü koşulları, kapitalist dünya pazarında Türkiye’nin karşılaştığı rekabet ve de eşit olmayan değişim sorunu (hammadde ya da yarı-mamul ihraç edip makina ve teknoloji ithal etme

1. *Atılım*, sayı:44, s.4.

2. A. Cunhal, *Morning Star* gazetesi, 25 Temmuz 1975. Gil Green, *Portugal’s Revolution* kitabı. Erik Bert, *Daily World* gazetesi, 24 Temmuz 1975.

ve bunların dünya pazarındaki fiyat makası sorunu) bütün bunlar işçi sınıfımızın ve tüm emekçilerin çok yüksek oranda sömürsünü getiriyor, istiyor. Bu nedenle, sosyal demokrat reformculuk, "sömürüyü kaldıracamız", "halk sektörü" vb. sloganlarla iktidara gelmiş olsa bile bu iktidar uzun ömürlü olmayacak, "sosyal demokrasinin çıkmazı" nı kitlelere iyice göstermekten başka hiçbir sonuç vermeyecektir. Ve dolayısıyla Türkiye toplumunun önünde duran iki yollu kavşak değişmeyecektir. Ya halkın aşırı sömürsünü garanti altına alan faşizm, ya halkın devrimci enerjisini seferber ederek sorunları çözecek olan yol, ileri demokratik düzenin devrim yoluyla kurulması ve bu devrimin, çeşitli oportünist "aşamalar" teorilerinin etkisiyle yarı yolda kalmayıp Leninci kesintisiz devrim süreciyle sosyalist devrime dönüşmesi, proletarya diktatörlüğünün kurulması.

İşte yurdumuz bugün böylesi bir konum içindedir. Türkiye toplumu her yönüyle bütün bir kriz yaşıyor. Sorunlar ve çözümleri tarihin gündemine bu biçimde gelmiştir. Bu durum, TKP Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın büyük bir doğrulukla saptadığı gibi yurdumuzu emperyalist zincirin zayıf halkası yapıyor. Devrimci güçlere devrimi gerçekleştirmek gibi tarihsel bir sorumluluk yüklüyor.

Türkiye devrimcisi sorumluluğunun bilincindedir. "Savaşacağız, düşmana diz çöktüreceğiz". Faşizmi kahredeceğiz. Sosyalizme açılan ileri demokratik devrimi gerçekleştireceğiz.

İ. BİLEN — SAVAŞ DOLU YILLAR I BİYOGRAFİSİNE ÖNSÖZ — 1978

Bilen yoldaşın Eylül 1978'de *İşçinin Sesi* dizisinin 6 nolu yayını olarak çıkmış biyografisine önsöz.

Bilen yoldaş, Kasım yoldaş, Marat yoldaş... Adı ne diye geçerse geçsin, bugün Türkiye Komünist Partisi'nin Genel Sekreteri olan yoldaşımızın türlü savaşlarla dolu bir yaşam öyküsü var. Bu küçük broşür, o büyük yaşam öyküsünün bir bölümünü içeriyor. Bu öyküden öğreneceğimiz çok şey var. En başta, partinin, burjuvaziye ve oportünizme karşı savaşın tarihi. Sonra, bir komünistin kişiliği, yaşamını tümüyle Leninci savaşa adanmışlığı.

Marksizm-Leninizm, devrimin utkusu yolunda önder kadronun ve önderin rolünü açıkça koyuyor. Bilen yoldaşımızın rolünü, görevini bugün anlayamayanlar, hele ki anlayanları suçlayanlar, tarihsel körlük yapıyorlar. Bilerek ya da bilmeyerek Türkiye devrim hareketine zarar veriyorlar.

Kuşkusuz, devrimi işçi sınıfı, onun ardında yürüyen yığınlar yapacaktır. Ama doğru yolu gösterecek, deneyimli, atılımlı, atak, gerçekten bolşevik bir partinin, bir önder kadronun, bir önderin varlığı utkunun koşuludur. Bilen yoldaş bugün Türkiye devrim hareketi için bu açıdan tarihsel önem taşır.

Bilen yoldaşımızın gerçekten "efsanevi" bir yaşam öyküsü var. Ama bir kez daha yineleyelim: Bu öyküyü efsanevi yapan temel etken onun Leninci savaş yolu, ideolojik çizgisidir. Devrimci harekette değerlendirmeler öznel olmamalıdır, olamaz. Gerçek ölçüt ideolojik çizgi,

bu temelde örgütsel kazanımlardır. İşte Bilen yoldaş için büyük bir önder dedirten, onun Leninci çizgisi üzerine oturan savaş dolu yıllardır. Tek başına özveri, yiğitlik, hapslik değıildir.

Bu biyografi, bir kişinin özel yaşamı olmanın çok ötesindedir. Çünkü Bilen yoldaşın yaşamıyla partinin savaş tarihi ayrılmaz biçimde içiçe örülüdür. Biyografide emperyalizme, burjuvaziye, oportünizme ve likidasyona savaşı, savaşın türlü biçimlerini görüyoruz. TKP'nin 1973 Mayıs'ından bu yana süregelen atılımlarının nesnel ve öznel etkenlerini görüyoruz. Tarih bugüne, bugünü anlamaya, yarını planlamaya yaradığı, savaşıma ışık tuttuğu için, o ölçüde, yararlıdır. Bizler de bu biyografiden bu açılardan yararlanacağız. Bu biyografi küflü, paslı değil, canlı tarihtir. Biz bunu devrimci, komünist eğitimimizde el kitabı yapmalıyız, yapacağız.

İşçinin Sesi yayınlarında, işçi sınıfımızın, TKP'nin savaş yoluyla bağlı olarak, baş belgilerden biri "Bilen yoldaş çok yaşa" oldu. Bu belge rastgele atılmadı, nesnel yargılara dayandı, dayanıyor. Biyografi, yargılarımızı bir kez daha doğruladı.

Bu bilinçle TKP'nin, Bilen yoldaşın önderliğindeki bir hareketin neferleri olarak haykırıyoruz

Yaşasın Leninci TKP!

Yaşasın TKP'nin Leninci önderi Bilen yoldaş!

IV

ARALIK 1978

Başlıbaşına önemli bir dönemeç oluşturan
Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'den
seçtiğimiz bölümleri, bu kitapta da
apayrı bir bölüm yaptık.

EMPERYALİZMİN ZAYIF HALKASI TÜRKİYE

Bu önemli kitabın ilk basımı Aralık 1978'de yapıldı. Kitap iki yıl içinde beş kez basıldı. Türkçesinden 24 bini aşkın dağıtıldı. Ayrıca İngilizcesi ve Arapçası da basıldı. Türkiye'den ve dünyanın, Japonya dahil çeşitli ülkelerinden kitabın içindeki fikirleri coşkuyla destekleyen, kitabı isteyen binlerce mektup yağdı. Bu kitaba, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'nin ikinci, dördüncü ve altıncı bölümlerini kattık.

II. TÜRKİYE'DE KAPİTALİST GELİŞMENİN YENİ AŞAMASI: DEVİRİMCİ DURUMUN VE FAŞİZM TEHLİKESİNİN GENEL EKONOMİK TEMELİ

Türkiye uzun zamandır kapitalist yolu izleyen bir ülkedir. Kapitalistleşmenin tarihi eskidir. Daha 17. yüzyıldan çatlamaya başlayan "kapitalist tohumlar", endüstri devrimi sürecine giren Batı Avrupa'nın baskısı altında ezilmiş, böylece kendi bağımsız kapitalist gelişme yolu tıkanmış, sömürgeleşme süreci başlamıştır. Bugünlerde moda deyimiyse, "çarpık gelişme" ya da emperyalizme bağımlı kapitalist gelişme yolu açılmıştır. Bu süre içinde Osmanlı devleti yarı-sömürgeleşmiştir. Yani kapitalizm daha baştan dışa bağımlı olarak gelişmiştir.

Lenin'in "*Emperyalizm*" yapıtında belirttiği gibi Türkiye'yi tam sömürge yapmak isteyen emperyalistlere karşı halkımızın verdiği Kurtuluş Savaşı, sömürgeleşme sürecini *sonuna varmadan* kırıp attı. Aynı yıllarda gerçekleşen Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin moral desteği, genç Sovyet devletinin sınırsız özverili askersel, ekonomik ve siyasal yardımları bu utkuda büyük rol oynadı. Ne var ki Kurtuluş Savaşı'nın öncülüğünü burjuvazinin ele geçirmesi nedeniyle, Cumhuriyetle birlikte işler bir anlamda sil baştan gitti. 1940'larda ise Türkiye artık yeniden emperyalizmin sultanı altındadır. TKP Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş bu süreci çok güzel açıklıyor:

"Burjuvazi önce ürkek, çok sonraları, hele II. Dünya Savaşı'ndan hemen sonra geniş adımlarla, sıçramalarla

emperyalist sermayelere yanaştı. Onlara kollanını, yurdun kapılarını açtı. Amerikan emperyalistleri Truman 'doktrini' ve Marşal 'planı' deyip, kollarını sallaya sallaya girdiler içeriye. Sonra üsleriyle oturdular topraklarımıza. Türkiye'yi ekonomik, siyasal, kültürel, askersel ağları içine aldılar. İşbirlikçi burjuvazi özellikle bu süreç içinde palazlandı. Bu burjuvazi, eşi kodaman ağalarla birlikte *emperyalizmin yurdumuzda dayanağı* oldu."¹ (abç)

Böylesi bir süreç içinde ve devlet kapitalizminin olanaklarından da yararlanarak kapitalizm Türkiye'de hızla gelişti.

Bugün Türkiye orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. *Endüstri başı çeken sektördür*. İlk kez Özlem Özgür'ün 1972 yılında, *Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi* adlı yapıtında açıkladığına göre, ülkede gerçekleşen üretimin %60'ı endüstri dalında üretilmekteydi.* 1977 cari fiyatlarıyla ise toplam üretimin %34,24'ü tarımda, %65,76'sı endüstride üretilmektedir. Bu çok önemli bir orandır... Sonra, sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi büyük boyutlara ulaşmıştır. Yeni Zelanda emperyalist bir ülkedir ama sermayenin yoğunlaşma ve merkezileşme oranı Türkiye'de daha yüksektir. Tekeller ekonomiyi iyice kısıkaçı içine almıştır. Tüm işyerlerinin %3-5'i, toplam hisseli şirket sermayesinin %80-85'ini kontrol etmekte ve her yıl tüm işyeri kârlarının en az %80'ine el koymaktadır.²

Türkiye'de bankaların tarihi de eskidir. Bankalar, devlet ve yabancı sermaye ile birlikte, tekellerin doğuşunda ve gelişmesinde en önemli rolü oynamıştır. Bu nedenle, tekelleşme sürecinin kendisi, Almanya ve Japonya'da olduğu gibi, banka ve endüstri sermayelerinin

1. TKP MK Raporu, Konya Konferansı.

2. Y.N. Rozaliyef, "Asya Afrika Ülkelerinde Kapitalizmin Gelişme Yasallıkları", Rusça.

*Bazen endüstri üretiminin toplam içindeki payı için %26 oranı kullanılıyor. Bu oran gerçekte üretici sektör olmayan hizmet sektöründü de ayrı bir üretim sektörü gibi dikkate alan "ulusal gelir" hesaplarının oranıdır. Böylece endüstrinin payı gerçek durumdan çok daha düşük gözükmektedir. Bizim verdiğimiz oranlar ise sektörlerin üretim miktarlarının cari fiyatlar üsünden değerlendirilmesi sonucu elde edilmiş bir orandır, gerçeği vermektedir.

iççe gelişmeleri yoluyla *yerli finans-kapitalin* ortaya çıkma süreci olmuştur. "Türkiye'de bugün 43 banka vardır. ... Türkiye'de bugün 100'e yakın holding* vardır. Ama en büyüklerinin sayısı 10 kadardır. ... Bugün Türkiye'de milyonlara kumanda eden 13 aile vardır. Mültimilyonerlerin sayısı, açıklanan verilere göre 86'dır."¹

Bu yerli finans-kapital, emperyalist sermayelerle organik olarak bağlıdır. "Yabancı kumpanyalar, firmalar, iççedir."² "Türkiye yerli ve yabancı tekellerin ortak arpalığı olmuştur."³

Tarıma gelince, Kurtuluş Savaşı sonrası burjuvazinin gerçek bir demokratik devrime, toprak devrimine gitme "yeteneksizliği" nedeniyle tarımda kapitalist gelişme devrimci değil, *evrimci* yoldan ilerlemiştir. Bu, ağır ve sancılı işleyen, köydeki insanı inim inim inleyen bir süreçtir. Toprak ağasını, kapitalist toprak beyine dönüştürmüştür. 1978'de tarımda işleyen traktör sayısı 400.000'in üstündedir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da kalıntılar yer yer sürüyor ama *tarımda da* kapitalist üretim ilişkileri kesin olarak egemendir. Öyle ki, bugün finans-kapital tarıma da dalıyor. Kapitalizmin tarımdaki evrimci gelişiminin ürünü olan küçük ve orta köylünün kooperatif hareketini tekellerin tabanı yapmaya çalışıyor.

Türkiye, yarı-feodal bir ülke değildir. Tarımda kapitalizmin egemen olduğunu her zaman önemle vurgulamak gerekir. Ters bir tutum, kapitalizm öncesi kalıntıları abartmak, devrim hareketini batağa götürür.

1. TKP MK Raporu, Konya Konferansı.

2. *agy.* s.19.

3. *agy.* s.18.

*Kimileri "holdingci" deyimine pek tutuluyorlar. "Bilimsel" değilmiş. Onun yerine, "tekelci" demek gerekirmiş. Yaşamı ve savaşımı "el kitabı"ndan öğrenmeye kalktın mı böylesi durumlara düşmek kaçınılmazdır. Bir kez, holdingci deyiminin kullanılması doğru olduğu gibi son derece de yararlıdır. Emekçi insanın günlük yaşamda karşılaştığı kavramlardan onu siyasal bilinç yoluna sokmanın güzel bir örneğidir. Sonra, holdingci demek, tekelci değil, *finans-kapitalci* demektir. Holding, finans-kapitalin bir örgütlenme biçimidir. Holdingler, ekonomik yaşamın çeşitli alanlarında (bankacılık, endüstri, ticaret, ulaştırma, tarım) işleyen firmaları, sermayelerin güdücü bölümünü denetleyerek, bir bütün içinde birleştirirler.

Çünkü bu sorun, devrimimizin niteliğiyle doğrudan bağlıdır.

Türkiye toplumunda, kısaca gördüğümüz bu kapitalist gelişmeyle birlikte, *devletin rolü* de değişmeye "zorlanmış" ve *değişmiştir*. İlk Cumhuriyet yıllarında burjuvazi çok zayıftı. Burjuva devleti önce 1923 İzmir Ekonomi Kongresi'yle oldukça liberal bir siyaset izledi. Burjuvazinin güçlenmesi için elverişli koşulları "dolaylı" yoldan sağlamayı üstlendi. Ne var ki, ülkede yeterli sermaye birikiminin yokluğu ve 1929 bunalımının etkileri, burjuva devletini ekonomiye doğrudan katılma, yani "devletçilik" (etatizm) siyaseti izlemek zorunda bıraktı. Bu devletçilik siyaseti, planlama vb. sonucunda sermaye birikimi hızlandı, büyük sermaye doğdu. Artık devletçilik siyaseti, sermaye birikimi mekanizmasını harekete geçirme işlevini tamamlamıştı. Bırakıldı. Ama devletin ekonomik eylemleri yok olmadı. Devlet bu kez, daha doğuştan banka sermayesiyle içiçe geçmiş ve 1940'lardan sonra da emperyalizme iyice arkasını dayamış, ona dayanak olmuş büyük sermayenin finans-kapitalleşme sürecinde etkin rol almaya başladı.

1960-1970 dönemi, finans-kapitalin e gemenlik kurma çabalarıyla belirlenir. Bu dönemde, yeniden planlama ve genel olarak hızla artan devlet işlemleri gözlenmektedir. Çok sayıda karma kuruluşlar ortaya çıkmıştır. Neyin karması? Devlet, banka, endüstri, yabancı sermaye ve "ordu" sermayelerinin karması. Türkiye'de "Ordu Yardımlaşma Kurumu" (OYAK) bu kompleksin doğrudan ortağıdır. Ordunun üst katlarını tutmuş klik, finans-kapitalle kaynaşmış, bütünleşmiştir.

1970'lere geldiğimizde artık devletin rolü nitelik olarak farklıdır. Bir zıplama noktası gelmiştir. *Bu yeni aşama*, tekellerle devletin her geçen gün biraz daha içiçe geçmesi, kaynaşması, tek bir bütün durumunu alması, devletin tekellerin eline geçmesiyle belirleniyor. Tekellerin gücüyle, devletin gücü *tek bir mekanizmada* bütünleşiyor. Bu bütünleşme, devleti finans-kapitalin, işbirlikçi-holdingci burjuvazinin "*iş yönetim kurulu*" (management committee) yapıyor. Devlet, *tekelci sermayenin yeniden*

üretimi sürecinde somut görev üstleniyor, bu sürecin çok önemli bir *parçası* oluyor. Devletin ekonomik eylemleri giderek daha kesin biçimde finans-oligarşisinin çıkarları yönünde gerçekleşiyor. Finans-kapital, yüksek kârlarını korumak ve arttırmak, konumunu güçlendirmek için devlet aygıtından sonuna dek yararlanıyor.

Bugün, devletin ekonomiyi *tekellerin genel çıkarı* doğrultusunda düzenleme eylemleri çok genişlemiştir. Devlet bu iş için, bütçeden doğrudan yatırım, tekellere kredi, sübvansiyon, kontrat, alım-satım, tekellere vergi iadeleri, ayrıcalık gibi çok çeşitli yollar kullanıyor.

Tekellerle devlet yönetimi arasında "*kişisel birleşmeler*", devlet aygıtını finans oligarşisinin çıkarlarına bağlı kılmada temel bir rol oynuyor. Devletle tekeller arasındaki bu kişisel birleşmeler (aynı kişilerin iki yanda da yetkili yerlerde olmaları, ya da birinden ayrılıp ötekinin hasına geçmeleri, vb.) Türkiye'de çok yüksek düzeydedir. Aşağı yukarı tüm yüksek bürokratlar (sivil ve asker) ya memurlukları sırasında ya da emekliye ayrılınca şu ya da bu bankanın ya da tekelin yönetim kuruluna oturuyor. Öte yanda, tekellerin adamları da devletin üst katlarında görevler alıyor.

Tekellerle devletin bir mekanizmada bütünleşmesine paralel olarak *planlamanın* rolü ve önemi giderek artıyor. Devlet kuruluşları için bağlayıcı, özel sektör için "yol gösterici" olan beş yıllık planlar, devleti finans oligarşisinin çıkarlarına, stratejisine bağlamada canalıcı rol oynuyor. Bu planlar, güncel ekonomik sorunlara çözümü düzenlemede, üretim alanlarının, uzun dönem ekonomik ve toplumsal sorunların programlanmasında finans-kapitalin genel stratejisini yaşama geçiriyor. Planlar, şu ya da bu tekel gurubunun çıkarlarından çok, finans-kapitalin *bir bütün olarak* çözümü en güç sorunlarını çözmeyi amaçlıyor. Finans-kapital, üstünde durduğu tabanı, Lenin'in deyimiyle "eski kapitalizmi", yani yaygın küçük ve orta üretimi, planlar aracılığıyla çıkarına en uygun yönde biçimlendiriyor.

Bugün, devlet ekonomik kuruluşlarında işçinin sırtından çalınan *artık-değer*, giderek artan oranda

tekelleri zenginleştirmeye akıyor. Devlet işletmelerine tekellerin ortak olması, bu işletmelerin yönetimine katılması talanın *doğrudan* yoludur. Bir de *dolaylı* yolları vardır. Bir yol, devlet işletmelerinin ürünlerini tekellere piyasa fiyatlarının altında, hatta bazan üretim maliyetlerinin altında satmasıdır. Bir başka yol, devletin tekellerden satın aldığı araç gereç ya da hammaddeye yüksek fiyatlar ödemesidir. Gazete sayfaları, bu yolların ne denli yaygın kullanıldığının haberleriyle doludur. Öyle ki, devlet işletmelerinin yapımı bile, devletin tekellere artık-değer devrinden başka birşey değildir. Karma işletmeler, maliyetleri devlete, kârları tekellere aktarma yoludur.

Bu durumun bir "yan ürünü" de vardır. Tekeller bir yandan devletin her kaynağını kuruturken, öte yandan yukarıda değindiğimiz mekanizmalar nedeniyle zarar etmekte olan devlet işletmelerini (dolayısıyla "sosyalizmi!") halkın gözünden düşürmek için yoğun kampanya yürütüyor. Özel girişim akılcıdır, verimlidir, devlet işletmelerinden hayır çıkmaz teranesini işliyor. Oysa, devlet işletmeleri finans-kapitale çalıştığı için zarar ediyor. Bu durum, genellikle tüm kapitalist ülkelerde böyledir.

Bugün, devletin *ulusal geliri tekeller yararına yeniden dağıtım*ı eylemleri de büyük önem kazanmıştır. Ödemeler, kredi sistemi, teşvik önlemleri, devlet tüketimine harcamalar, sübvansiyonlar, vb., hep halktan toplanan gelirleri tekellere aktarma yollarıdır.

İşte finans-kapitalle devletin içiçe geçişi, tek bir mekanizmada bütünlenişi böylesine somuttur. Zaten tekellerle, finans-kapitalle devletin tek bir mekanizmada bütünlenmesi tekellerin varlığından ayrılmaz. Tekeller doğar doğmaz devlete el atmaya da başlarlar. Bütünleşme eğilimi ilk tekelle birlikte doğar. Türkiye'de tekeller vardır ve ekonomiye egemendir. İsteyen Vehbi Koçları, Sabancıları "ticaret burjuvazisi" diye niteleyebilir, ama bunlar tekel guruplarıdır, finans oligarşisidir. Ve eğer bunlar tekel iseler, tekellerin devlete egemenliğini kimse yadsıyamaz. Çünkü her yerde, ve bu arada Türkiye'de, tekellerle devlet arasında ki bütünleşme, tabanını tekellerin varlığında bulur.

Öte yanda bu bütünleşme, finans-kapitalin kendi başına çözemediği sorunlar için de gereklidir. Örneğin, iç pazarın derinleştirilmesi, tekellerin sermaye birikimini hızlandırma, işçi ve emekçinin yoğun sömürsünü garanti altına alma, bunların ve pekçok sorunun "çözümü" hep devletin etkin tutumunu gerektiriyor. Tarihsel olarak bakarsak görürüz ki, ya savaş dönemleri gibi zor koşullarda, ya da tekelci burjuvazinin rakipleri karşısında yeterince güçlü olmadığı koşullarda devlet tüm ağırlığıyla, ta başlardan sahneye çıkmıştır. Almanya buna örnektir.

Buraya dek söylediklerimizi özetlersek, Türkiye emperyalizmin sömürsü altında, endüstrileşmesini tamamlamamış, özellikle tarımın teknik açıdan geri olduğu, orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. Bunun yanında, tekellerin büyüyüp güçlendiği ve bu temel üstünde finans-kapitalin oluştuğu ve devletle tekellerin içiçe geçtiği bir ülkedir.

EMPERYALİZMİN SÖMÜRÜSÜ ALTINDAKİ ORTA DERECEDE GELİŞMİŞ BİR KAPİTALİST ÜLKEDE FİNANS-KAPİTAL OLABİLİR Mİ?

Türkiye'nin emperyalist sömürü altında oluşuyla ve orta derecedeki kapitalist gelişmişliğiyle, finans-kapitalin ortaya çıkması çelişir mi? Kimileri çelişir diyor. Böyle diyenlerin geçmişine bir bakmak gerek. Bu oportünistler bir zamanlar, "Türkiye gibi emperyalizmin sultanı altındaki bir az gelişmiş ülkede kapitalizm olamaz, gelişemez" dediler. Ardından kapitalizm en kalın kafaya yol bulup girecek denli gelişince bu kez, "kapitalizm var ama tekeller olamaz, emperyalizm izin vermez" demeye başladılar. Görmediler ki, kapitalizm Türkiye'de serbest rekabetçi dönemi yaşamadan *daha baştan* tekelci olarak gelişmiştir. Tekeller bugün ekonomiyi ahtapot gibi sarınca son bir dal kaldı oportünistlere. "Tekeller var ama finans-kapital olamaz" diyorlar. Bu çaba neden? Bu çaba, gerçek düşmanı, egemen burjuvaziyi gözlerden gizleyip burjuvazinin kuyruğuna takılabilmek için. Kapitalizmin

gelişimini ne denli geri gösterebilirlerse, devrimin niteliğini o denli sulandıracaklarını ve devrimi de, devrimde işçi sınıfının rolünü de o denli geri çekmiş olacaklarını düşünüyorlar.

Türkiye'nin ne orta derecede gelişmişliği, ne de emperyalizmin sömürüsü altında bir ülke oluşuyla yerli finans-kapitalin ortaya çıkışı çelişmez.

Orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülke, kapitalizmin egemen üretim biçimi olduğu, üretim güçlerinin endüstrisiyle, ulaşımıyla, enerji ağıyla, işgücünün nitel düzeyiyle ileri kapitalist ülkelere göre daha geri, az gelişmiş ülkelere göre daha ileri olduğu bir ülke demektir. Kimileri buradan kalkarak, üretim güçleri orta derecede gelişmişse, üretim ilişkileriyle üretim güçleri birbirine uyum içinde olduğundan, böylesi bir ülkede kapitalist üretim ilişkileri de çok gelişmiş olamaz, tekellilik, finans-kapital olamaz diyorlar. Bu mantık yanlıştır.

Üretim güçleriyle üretim ilişkileri arasında uyum vardır ve bu uyumda üretim güçleri belirleyici rolü oynar. Örneğin, kapitalist gelişmenin maşinofaktür aşamasına ulaşmasıyla, üretimde makinaların kullanılmaya başlamasıyla, üretimin yoğunlaşmasıyla kapitalist üretim ilişkilerinin tekellilik düzeyine yükselmesi arasında tarihsel olarak doğrudan bir bağ vardır. Ama bu, kapitalizmin dünyadaki ilk gelişimini tanımlayan genel bir doğrudur. Bu genel doğruyu tek tek ülkelere, içinde yaşadığı çağın koşullarını dikkate almadan uygulamak yanlış olur. Bu yanlıştan, bugün kendi makinasını kendi üretemeyen bir ülkede tekellilik olamaz gibi gülünç bir sonuç çıkar. Tekellilik bir biçimdir, bir ilişkidir. İçi, yani makinalar kendi üretimiyle de, satın alınarak da doldurulabilir. Türkiye gibi ülkelerin geri teknolojik düzeyinin, kullandıkları makinaların göreceli geriliğinin de konumuzla bir ilintisi yoktur. Avrupa'da 80 yıl önce finans-kapital vardı ve açık ki Avrupa'nın o günkü üretim güçleri bugünkünden çok daha geriydi.

Sözü bağlarsak, üretim güçleriyle üretim ilişkileri arasında uyum vardır. Üretim ilişkileri, uzun dönemde üretim güçlerine bağımlıdır. Ama üretim ilişkilerinin

göreceli bir bağımsızlığı da vardır. Gerekli bir minimum üretim güçleri tabanı üstünde üretim ilişkileri geri kalabilir, önde gidebilir. Örneğin, sosyalizmin kurulmasına yetecek minimum bir kapitalist gelişme tabanı üstünde devrim yoluyla önce sosyalizmin üretim ilişkileri kurulabilir ve ardından üretim güçleri sosyalizme yaraşır duruma yükseltilerek üretim ilişkileri de daha olgunlaşmışlığa geliştirilebilir. Sovyetler Birliği bunun en canlı örneğidir. Bu demektir ki, biçim zaman zaman özden öne geçip, öz de çekebilir.

Bir başka örnek. Tekelci kapitalizm elektrikle de, atom enerjisiyle de, güneş enerjisiyle de işleyebilir. Sorun makinalı üretim yapabilmektir. Makinaların nereden geldiğinde ya da ne ile işlediğinde değildir. Tekelci kapitalizm, o da *bugün*, Amerika'da atomla işliyorsa, Türkiye'de o da sık sık kesilen bir elektrikle işliyor diye, Türkiye'de tekellilik olmayacak mı? Ama desek ki, Türkiye'de yapılan üretimin çoğunluğu makinayla değil de elle yapılıyor, işte o zaman tekelci kapitalizmden söz edilemez. Yine tek tük makinalı üretime dayanan tekeller olabilir ama tekelci kapitalizm olamaz.

Bu mantığı gerçekte iyice kavramasa da sezen TİP'li küçük burjuva sosyalistleri bu nedenle küçük üretimi hep öne çıkarmaya çabalyorlar. Bu arada, yığınla küçük kapitaliste de "zanaatkar", "artizan" gibi geriye çekici adlar buluyorlar!

Üretimin %66'sının endüstride üretildiği, güçlü bir bankacılık sistemine sahip bugünkü Türkiye'de finans-kapital oluşumuna olanak tanıyan gerekli bir minimum üretim güçleri tabanının varlığı tartışılmaz. Bu tabanın yanında çok yaygın bir küçük kapitalist ve ondan da yaygın basit meta üretiminin varlığı söz götürmez. Bu doğaldır ve zaten Türkiye'nin orta gelişmişliğinin bir göstergesi de budur. Ama bu durum finans-kapitalin varlığıyla hiç çelişmez. Rusya'da finans-kapitalin, "kapitalizm öncesi ilişkilerin olağanüstü sık dokulu ağı ile örülmüş"¹ olduğunu söyleyen Lenin'dir. Tekellerin,

1 Lenin, *agv.* c.22, s.259.

“eski” kapitalizm üstünde bir çeşit “üst yapı” olarak ortaya çıktığını bize Lenin öğretiyor.¹

Türkiye'nin bugünkü durumunu iyi anlamak için, tekellerin, “eski” kapitalizm üstünde bir çeşit “üst yapı” olarak ortaya çıktığı fikrini iyi anlamalıyız. Belirli bir minimum taban varsa, finans-kapital ortaya çıkabilir. Ve de çıkınca, kalıntı, küçük üretim, her ne ise, bunları da kendi çarkları arasına alıverir, kendine ayak yapar. Türkiye’de de böyledir. Herşey finans-kapitale çalışmaktadır. (Sosyal demokratların getirdiği beş yıllık plan bile!)

Buraya dek orta derecede gelişmişlikten söz ettik. Bununla kopmaz biçimde bağlı olan bir de “emperyalist sömürü altında olma” olgusu var.

Yerli finans-kapitalin ortaya çıkması, Türkiye'nin emperyalizmin sömürüsü altında bir ülke oluşuyla da gelişmez. Lenin'in dediği gibi, tekelci ilkeleri bu ülkelere getiren emperyalizmin ta kendisidir.² Bu, konumuz açısından çok önemli bir fikirdir. Baş sayfalarda, dünya kapitalist ekonomisinin ortaya çıkışına değinirken, sermaye ihracı kapitalist üretim biçiminin ihracıdır demiştik. *Kapitalist üretim biçiminin ihracı ise, metropol ülkelerdeki kapitalist biçimlerin ihracı demektir.* Metropol-lerde tekeller varsa, sermaye ihraç edilen ülkede de tekeller ortaya çıkacak. Metropol ülkelerde banka ve endüstri sermayelerinin birleşmesiyle finans-kapital ortaya çıkmışsa, ötekilerde de bu süreç işleyecek. İşte oportünistlerin anlamadığı, kapitalist gelişmenin bu zorunlu mantığıdır. Oysa Lenin “genç ülkeler”de kapitalist gelişmeye değinirken, “eski ülkelerin örneği”ne değinerek bu durumu anlatıyor.³

Bir noktaya daha dikkat çekelim. Emperyalizmin tekelci biçimleri ihraç etmesini, yalnızca yaptığı yatırımlarla doğrudan taşıması olarak da anlamamak gerekir. Emperyalizmle birlikte ortaya çıkan dünya kapitalist ekonomisinin ilişkiler ağı tekellilik damgasını taşıdığı için,

1. Lenin, *agy*, c.29, s.168.

2. Lenin, *agy*, c.29, s.244.

3. Lenin, *agy*, c.3, s.490.

bu sistem içindeki tüm ülkelerin ortamını, ilişki biçimlerini o yönde belirler. Yöntemlerini, ölçeklerini, ölçütlerini dayatır.

Şöyle bir örnek düşünelim: Emperyalizm çağında siyasal bağımsızlığını yeni kazanmış ve yabancı sermayeye henüz “düşman” bir burjuva devleti ilerlemek, üretim güçlerini geliştirmek istiyor. Ne yapacak? Doğaldır ki, endüstrileşme çabasına girecek. Ne yapılacağını çağın belirlediği açıktır. Sonra, nasıl bir endüstrileşme amaçlanacak? Endüstri diye üç-beş kişiyi bir odaya toplayıp, ellerine birer çekiç-kerpeten verip atölye mi kurulacak, yoksa fabrika mı? Doğal olarak ikincisi. Sonra kullanılacak makinalar, ölçekler, “biz daha işin başındayız” diye, İngiltere’nin endüstri devrimi sırasında kullandıkları mı olacak? Yoksa bugünün ileri teknolojisi yanında geri bile kalsa, yine de emperyalist dönemin ölçeği içinde şeyler mi olacak? Doğal olarak ikincisi. Endüstri devrimi döneminin gereçlerini arasalar, zaten ancak müzede bulurlar. Görülüyor ki, endüstrileşmenin en başındaki bir ülke bile günün ölçeklerini, ölçütlerini kullanmak zorundadır. Bir kez başkasını bulamayacağı, ikincisi dünya pazarında başka yoldan ayakta duramayacağı için. Demek ki, büyük ölçekli işletmelere yönelmek zorunludur. Bu da tekelciliği yaratmaya başlamaktan başka birşey değildir. Çünkü Lenin’in dediği gibi, “rekabet engel, tekele doğru eğilim işletmelerin büyük ölçeğinden çıkar.”¹ Böylece, doğrudan hiçbir yabancı sermaye yatırımı olmasa da emperyalizm ülkelerini dayatmıştır. O devletin burjuvasının bir bölümü giderek tekelci olarak palazlanacaktır.

Yukarıdaki örneğin mantığıyla Türkiye’yi düşünürsek, “tekelci biçimleri 101 anonim şirketteki bilmem şu kadar yabancı sermaye mi taşıdı” yollu tartışmaların yersizliği ortaya çıkar. Ayrıca doğal olarak *onlar da* taşıdı.

Türkiye’de finans-kapitalin varlığını yadsımak için “bağımlılığı” öne sürmek, “orta gelişmişliği” öne sürmekten daha boş bir çırpınıştır. Çünkü bağımlılık Türkiye’de finans-kapitalin yokluğunun değil, *varlığının*

1. Lenin, *agy.* c.22,s.197.

nedenleri arasındadır. Lenin, "tekeller her yere tekelci ilkeleri sokarlar"¹ derken böylesi bir durumu anlatıyor.

Böylece, finans-kapital oluşumunun bağımlılıkla, orta gelişmişlikle çelişmediğini görmüş oluyoruz.

DEVİRİMCİ DURUMUN VE FAŞİZM TEHLİKESİNİN GENEL EKONOMİK TEMELİ

Türkiye'de de, Batıda olduğu gibi, tekeller ve finans-kapital oluşmuş ve devletle bütünleşmiş, onu ele geçirmiştir. Ama bu oluşum, genel ekonomik farklılık nedeniyle, Batıdaki sonuçları doğurmuyor, doğuramaz.

İleri kapitalist-emperyalist ülkelerde devlet tekelci kapitalizmi, oportünizmin etkisi altındaki devrimci güçler emek-sermaye çelişmesini devrim yoluyla çözemediği için gelişmiştir. Bu yolla, devrimci güçlerin mülkiyeti toplumsallaştırarak çözemediği, üretimin toplumsal niteliği ile mülkiyetin özel niteliği arasındaki çelişkiyi, kapitalizm, mülkiyetin tabanını genişleterek hafifletmiştir. Marks'ın *Kapital*'de kullandığı deyimle, bir anlamda çelişkiyi "olumsuzundan" çözmüştür. Ve bu devlet tekelci kapitalizmi, sömürülen az gelişmiş ülkelerin insafsız talanı ve bilimsel-teknolojik devrimin olanaklarıyla birleşince, toplumsal çelişkiler II. Dünya Savaşı'ndan günümüze dek oldukça yumuşak gelmiştir. Batıda çelişkiler ancak şimdilerde yeniden keskinleşiyor.

Oysa Türkiye'de durum farklıdır. 1970'lerle birlikte ekonomiyi ahtapot gibi saran, devletle sarmaşan finans-kapital olgusu toplumsal çelişkileri yumuşatmıyor. Tersine azdırıyor. Gerçekten de yurdumuz, özellikle 1968'lerden bu yana sürekli olarak ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımlara sahne oluyor. "Türkiye'de kapitalist sömürü düzeni, ... ekonomik, sosyal, politik kültürel, moral, tinsel her yönüyle bunalımların burgacında debeliyor."² Türkiye 1968'lerden bu yana, zaman

1. Lenin, *agy.* c.22, s.244.

2. TKP MK Raporu. Konya Konferansı, s.13.

zaman ilerleyen, gerileyen ama giderek yükselen, olgunlaşan bir süreç içinde *devrimci durum* yaşıyor.

Bu devrimci durumun altında yatan nedir?

Başka bir tarihsel konumda, başka ülkeler için de söylenmiş olsa şu sözler Türkiye'nin durumunu anlamada önemli bir yardımcı olacaktır: Stalin, Doğu ülkelerinden söz ederken, "bu ülkelere dayatılan çifte boyunduruk, iç boyunduruk (kendi burjuvazilerinin) ve dış boyunduruk (emperyalist burjuvazinin), bu ülkelerde devrimci krizi yoğunlaştırıyor ve derinleştiriyor"¹ diyor. Türkiye'de de buna benzer bir durum var. Üstüne bir de finans-kapital oluşmuş. Artık olağan kârla da doymayan, tekelci *süper kâr* peşinde giden bir mekanizma kurulmuş. Bu nedenle TKP Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş, "...işbirlikçi burjuvazinin kendisinin tekelliliğe yükselmesi... bunalımı kat kat sertleştirmiştir, süregenleştirmiştir"² diyor.

Tekelci süper kâr, sermaye birikimini hızlandırır. Öte yanda, geniş yığınları hızla yoksullaştırır. Bu nedenle ve aradığı da olağan değil tekell kârı olduğu için, *ülke içinde "kârlı" alanlar bulamaz olur*. Böylece, *ülkenin gelişme düzeyi ne olursa olsun, bir artık sermaye* ortaya çıkar. Bu nedenle, tekellerin ve finans-kapitalin ortaya çıkışıyla birlikte, sermaye ihracı da gündeme gelir.

Son yıllarda Türkiye'de de sermaye ihracı denemeleri var. Bazı tekellciler hatta İngiltere'ye (örneğin Kadir Has), bazıları İsviçre'ye (örneğin Vehbi Koç'un Fiat'la birlikte yaptığı yatırım) ve Almanya'ya, Kıbrıs'a, Libya'ya yatırım yaptılar. Libya, Suudi Arabistan, Irak ve öteki Ortadoğu ülkelerinde 24 Türkiyeli inşaat firması kontratla altyapı tesisleri kuruyor. İran-Pakistan-Türkiye arasında devlet düzeyinde entegrasyon eğilimi var. Ama bu denemeler çok cılızdır.

Lenin, *Emperyalizm* yapıtında bir İngiliz "finans-kralı" olan Cecil Rhodes'un 1895'de söylediği şu sözleri aktarıyor: "*Eğer iç savaşı önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın.*" (abç) Ve, "...önde gelen Britanyalı burjuva

1. Stalin, *agy.* c.7, s.146.

2. TKP MK Raporu, Konya Konferansı, s.13.

siyasetçiler bile modern emperyalizmin salt ekonomik denebilecek kökleriyle, sosyo-siyasal kökleri arasındaki bağı gördüler”¹ diye ekliyor. Bugün Türkiye'nin önde gelen burjuva siyasetçilerinin bu bağı görmediklerini mi sanıyoruz? Görüyorlar. Son 10-15 yılda gelen giden tüm hükümetlerin programları gördüklerini kanıtıyor. Ancak, tükenmez sermaye ile ve çok yüksek teknolojiyle donanmış emperyalist devlerin varlığı, bu kapıyı açtırmıyor. Yapılan kısıtlı “sermaye ihraçları” da yine şu ya da bu emperyalist tekelin koltuğu altında gerçekleşebiliyor. Başka bir deyişle, Türkiye dış yatırımlarda da “emperyalizmin atlama tahtası” (*Aulum*) olmaktan öteye geçemiyor. Örneğin, Türkiye'nin en büyük inşaat firmalarından olan ve Ortadoğu'da yoğun iş yapan ENKA, Batı Alman firması “Polensky ve Bilfinger” ile “ortak”tır.

Lenin'in dediği gibi, kapitalizm yayılma gereksinimi duyup da yayılmazsa derinleşir, içeride yoğunlaşır.² Türkiye'de olan da budur. Batıda bir zamanlar olduğu gibi, kolayca açılacak kapılar bulamayan Türkiye tekelleri devleti yedeğe alıyor, onunla kaynaşıp bütünleşiyor, onu kendi çıkarlarına bağlayarak *ülke içindeki sömürüyü yoğunlaştırmada* kullanıyor. Çünkü onların Türkiye halkından başkaca bir sömürü kaynakları yoktur.

Bu duruma bir de emperyalist sömürüyü katınca görürüz ki, Türkiye işçisi, emekçisi katmerli sömürü altındadır. Emperyalizm-yerli finans oligarşisi işbirliği halkımızın iliğini kurutuyor. Yığınların yaşantısı giderek çekilmezleşiyor. İşte bu “çifte sömürü” (Bak: TKP Konferans Raporu) nedeniyle, Türkiye işçi sınıfında *sömürü oranı* ileri kapitalist ülkelerde olduğundan *çok daha* yüksektir. Türkiye ve benzeri ülkeler işçi sınıfı daha ağır bir sömürü altındadır.

Böylece, Lenin'in yukarıya aktardığımız, “iç savaş önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın” sözünü de akılda tutarak bir sonuca varabiliriz: Türkiye'de, orta gelişmiş bir taban üstünde oluşan finans-kapital dışı

1. Lenin, *agy*, c.22, s.256-257.

2. Lenin, *agy*, c.3, s.594-595.

açılmadığı, üstelik bir de kendisi emperyalizmin sömürüsü altında olduğu için tüm çelişkiler olağanüstü keskinleşiyor. 1968'lerden bu yana ardı kesilmeyen bunalımların temelinde böylesi bir sosyo-ekonomik neden yatıyor. Türkiye'de kapitalizm çıkmazdadır.

Böyle bir ortamda, "Batı biçimi burjuva demokrasisi" yaşayamaz. Batıdaki ılık demokrasinin temeli, emperyalist süper kârdır. Oralarda tekellerin kârlarının büyük bölümü kendi işçi sınıflarının sömürsünden değil, dünya halklarının ve bu arada Türkiye'nin sömürsünden geliyor. Oysa, Türkiye finans-kapitali için başlıca sömürü kaynağı, Türkiye işçisidir, emekçisidir. *Atılım* bu durumu şu sözlerle açıklıyor:

"Türkiye burjuvazisi kendi burjuva demokrasisini evrimci yoldan bile getiremedi. Getiremez de. Türkiye'de burjuva demokrasisine uzun dönemde dayanak olabilecek ekonomik koşullar yoktur. Kapitalizmin en gerici yüzü, tekeller ortaya çıkmış. Bu tekeller, Bilen yoldaşın Konya Konferansı Raporu'nda belirttiği gibi, emperyalizme 'maşalık' ediyor, onun işbirlikçiliği içinde halkımızın kanını, canını sömürüyor. Ama onların, dünyanın geniş alanlarından gelen, yeni-sömürgecilikle biriken süper kârları yoktur. Onların sömürü alanı yurdumuzdur. Halkımızdır. Bu durum onları en barbar, en sınırsız sömürü zorbalığına itiyor. Böylesi bir yapı içinde Batı tipi burjuva demokrasisi bile işbirlikçi-holdingci burjuvazi için bir korkulu rüyadır."¹

Bu durum, emekçi yığınlar için "disiplin" demektir, baskı, zorbalık demektir. Türkiye Komünist Partisi'nin 57 yıllık illegal savaşıma zorlanışının altında yatan nesnel nedenlerden biri de budur. Türkiye burjuvazisinin "özgürlükler" vermeye nefesi yoktur. Türkiye'de bugünkü faşist tehlikenin kaynağı da burada, bu ekonomik ve toplumsal yapıdadır. Faşizm isteği yapısaldır.

Bu durumda olan yalnız Türkiye değildir. Koşulları aşağı yukarı birbirine benzeyen Arjantin, Brezilya, Portekiz gibi ülkelerin tümü için böyle bir durumdan söz

1. *Atılım*, sayı:44, Ağustos 1977.

edilebilir. Böylesi ülkelerde bugünkü ekonomik ve toplumsal koşullar sürdükçe, Batı tipi burjuva demokrasisi ufku kapalıdır. Bazıları kurtuluşu “sosyal demokrat reformculuk”ta görsele de bu böyledir. Ve biz, Portekiz Komünist Partisi'nin devrimin hemen ardından yaptığı “ya faşizm, ya sosyalizm” çözümlemesini¹ bu nedenle kolayca anlıyoruz.

Bir devrim hareketiyle faşizmi devirmiş, demokratik dönüşümlere dalmış orta derecede kapitalist bir ülkede komünist partisi ne diyecekti? Savaşkan, Leninci Portekiz Komünist Partisi, finans-kapitalin egemen olduğu bir ülkede, demokratik aşamada durursan, sosyalizme yürümezsen, proleter diktatörlüğünü kurmaya yönelmezsen kazanımların geçici olacağını bilir elbette. Devrim yapıldı, faşizm yıkıldı, işçi sınıfının savaşımı yeni bir aşamaya geçecek. Yoksa devrimin getirdikleri bir bir geri alınacak. PKP'nin belgisi bunu anlatıyordu. Ve de sonraki gelişmeler, bu çözümlemenin ne denli doğru olduğunu gösterdi. Sosyalist devrime büyüemeyen demokratik aşamada, devrimin getirdiği tüm kazanımlar bugün birer birer geri alınıyor.

Türkiye'ye dönersek, yurdumuzda kapitalizmin yurkarda ele aldığımız çıkmazı, işçi sınıfımızın ve tüm emekçilerin çok yüksek oranda sömürsünü getiriyor ve gerektiriyor. Bu nedenle, sosyal demokratik reformculuk, “sömürüyü kaldıracağız”, “halk sektörü”, vb. belgilerle iktidara gelmiş olsa bile, bu iktidar “sosyal demokrasinin çıkmazı”nı yığınlara iyice göstermekten başka bir sonuç vermeyecekti. Ve de vermiyor. Çünkü Türkiye'de orta yol geçicidir. Türkiye toplumunun önünde duran iki yollu kavşak değişmiyor. Ya halkın aşırı sömürsünü garanti altına alan faşizm, ya halkın devrimci enerjisini seferber ederek sorunları çözecek olan yol, ileri demokratik halk devriminin gerçekleşmesi. Ve bu devrimin, çeşitli oportünist “aşamalar” teorilerinin etkisiyle yarı yolda kalmayıp, Leninci kesintisiz devrim süreci içinde sosyalist devrime dönüşmesi, proletarya diktatörlüğünün kurulması.

1. A. Cunhal, *Morning Star* gazetesi, 25 Temmuz 1975. Gil Green, *Portugal's Revolution* kitabı. Erik Bert, *Daily World* gazetesi, 24 Temmuz 1975.

IV. TÜRKİYE İŞÇİ SINIFININ SAVAŞIMI GİDEREK SİYASAL NİTELİK ALIYOR

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFININ SAVAŞIMINDA BAZI YENİ OLGULAR

Türkiye kapitalizminin gelişme özellikleri ve derinleşen ekonomik bunalım, işçi sınıfının ve halkın yaşam koşulları toplumdaki süregelen siyasal bunalım, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin devrimcileştirici etkisi gibi etkenler altında Türkiye işçi sınıfının ekonomik savaşımı hızla yükseliyor.

1968 yılında Derby lastik fabrikasının 1800 işçisinin giriştiği ilk fabrika işgalinden bu yana ancak 10 yıl geçti. Derby işçisi, "yasal" yoldan elde edemediği sendika seçme özgürlüğünü, bir başka demokratik yöntem uygulayarak elde etmişti. Bugün fabrika işgali, işçi sınıfımız için alışıldık bir savaşım yoludur. Kavel, Türk Demirdöküm, Singer, Sungurlar...

15-16 Haziran 1970'de İstanbul ve çevresinde 100 bini aşkın işçi şalterlere basarak 135 fabrikada işi durdurmuştu. İki gün boyunca İstanbul'un her yanında polis ve orduyla işçiler arasında kanlı çatışmalar olmuş, gerici iktidar duruma ancak sıkıyönetim ilan ederek hakim olabilmişti. Ve 15-16 Haziran, Türkiye işçi hareketi için yeni bir dönemi başlatmıştı. Aradan ancak 8 yıl geçti. Ama bugün 100 binlik dev işçi çıkışları alışıldık bir savaşım yoludur.

Bu gidişi uzun boylu anlatacak, boyutlarını her yönüyle göstermeye çalışacak değiliz. Olaylar hepimizin gözleri önündedir. Biz bu hareketin yalnızca birkaç önemli karakteristiğinin altını çizeceğiz, savaşımın dönmekte

olduğu yöne değineceğiz. Amacımız, işçi sınıfı hareketinin vardığı aşamayı, bunun anlamını gösterebilmektir. Bu konuda devrimci çevrelerde önemli bazı yanlışlar yapılmaktadır.

Öte yanda, Türkiye işçi sınıfının ulaştığı savaşım düzeyi, onun ulaştığı sınıf bilincinin de göstergesi olacaktır. Sınıf bilincini hiçbir şey toplumsal pratik gibi yansıtamaz. Tüm anketler, soru kağıtları belli yararlarla birlikte çok çeşitli sınırlılıklar taşır. Oysa sınıf savaşımı nesnelir, somuttur.

Türkiye işçi sınıfının ekonomik-sendikal savaşımının son yıllarda gösterdiği bazı önemli eğilimleri şöylece sıralayabiliriz:

Birincisi, işçi hareketinde son yıllarda görülen hızlı sendikalaşmadır. Lenin, "sendikalar, işçilerin dağınıklık ve çaresizlikten sınıf örgütünün ilk esaslarına geçişi gösterdiği kadarıyla, işçi sınıfı için ileriye doğru dev bir adımdır"¹ diyor. Gerçekten sendikal örgütlenme ve sendikal bilinç, gerçek sınıf bilinci elde etme yolunda önemli bir adımdır.

Bir ülkede salt sendika üyesi oranı bile, o ülke işçilerinin kendilerini öteki sınıflardan ne denli ayrı bir sınıf olarak gördüklerini, toplumdaki tüm öteki sınıf ve katmanlardan farklı olan çıkarlarını ne denli anladıklarını gösterir.

1971 sayılarıyla Fransa'da %20, Federal Almanya'da %25, İtalya'da %30 olan sendikal işçi oranı, Türkiye'de %30'dur.² Bu oran sonraki yıllarda artışını hızla sürdürmüş ve yığınlardaki hareketlenmeye paralel olarak 1975 yılında toplam sendikalaşabilir ücretlilerin %42,8'ine çıkmıştır.³ Bu oluşumu küçümseyemeyiz. Dünya işçi hareketinin tarihsel olarak beşiği ülkelerden daha yüksek bir sendikalaşma oranı, Türkiye işçi sınıfının eriştiği olgunluk düzeyinden söz ederken, altı kalın kırmızıyla çizilecek temel bir göstergedir.

1. Lenin, *agy.* c.31, s.50.

2. Dennis Brulet, *Yeni Strateji ve Kalkınma Planı, Üçüncü Beş Yıl*, s.677'de referans.

3.1977 Programı, DPT, s.91.

İkincisi, Türkiye işçi hareketinde son yıllarda sınıf sendikaları yönünde hızlı bir işçi akını vardır. Bunu önlemek için yüz binlerce işçi, memur konumuna sokuluyor. Seydişehir'de, Sungurlar'da, Ambarlı'da, Profilo'da ve benzeri pekçok yerde işçilere karşı faşist saldırılar düzenleniyor. Ama hiçbir engel, işçi sınıfımızın sınıf uzlaşmacılığı zincirini kırma savaşımını, bilinçlenme ve örgütlenme sürecini durduramıyor.

1971 faşist-tipi yönetim döneminden sonra yığınlarda özellikle hızlanan bilinçlenme ve politikleşme süreci sendikaları da derinden etkiliyor. Türkiye kapitalizminin gelişme özellikleri ve egemen sınıfların Osmanlı İmparatorluğu'ndan devraldığı tek yönlü gelenek (zor kullanarak bastırma geleneği) nedenleriyle işçi-patron ilişkilerinde kaçınılmaz sertlik, toplumdaki bunalım ve faşist tırmanış da bu süreci hızlandırıyor.

Bir yanda sınıf sendikacılığı hızla büyürken, öte yanda Türk-İş çorba kazanı gibi kayıyor. Sarı sendikacıların elindeki Türk-İş giderek zayıflarken "emek-sermaye zıtlığını, ekonomik-siyasal savaşım bütünlüğünü ve sosyalizmi savunan DİSK" hızla büyümektedir. Bu durum, işçi sınıfımızın sosyalizme dönmekte olduğunun, kendi sınıfsal çıkarlarını her geçen gün daha iyi anladığının kanıtıdır.

Bir küçük uyarı. İşçi hareketi saflarında militanlığın ve savaşımçı ruhun yükseldiği dönemlerde sınıf uzlaşıcısı liderlerin demagojik militanlık yoluna düzeldikleri, böylece elleri alından kayan yığını durdurabilmeye, hareketin amaçlarını saptırabilmeye çalıştıkları işçi sınıfı tarihinde çok görülmüştür. Örneğin, evine 500 bin liralık akvaryum yaptıran "işçi lideri" sarı gangster sendikacı Halil Tunç da sıkıştı mı "genel grev"den, "fabrikalara el koymak"tan söz eder. Devrimciler bir yandan bu demagojiyi açığa vururken, öte yandan bilmelidirler ki yığınların hareketinin kendiliğinden (spontane) yükseliş dönemlerinde, böylesi demagojik militanlıkların bile etkileri olağan dönemlerde olduğundan çok farklı olur. Havada "patlayıcı maddelerin" biriktiği dönemlerde, "lokavtlara karşı fabrikalara el koyma", "genel grev" gibi

“tehditler”, bunları söyleyenler yangınları hiç istemeseler de ortalığı tutuşturabilir. Bu nedenle bu çeşit çıkışların, sınıfın geri kesimlerini harekete katmada, hareketi genişletmede nasıl kullanılacağı, işçi sınıfının gerçek örgütü ve liderleri için önemli bir sorun olarak durmaktadır.

Üçüncüsü, işçi sınıfımızın burjuvaziden “izin” almadan varolan yasaların sınırlarını ilerilere iten eylemler yapışı. onun hakların ancak savaşla alınabileceği gerçeğini kavramış olduğunu gösterir. Avrupa’da birçok grev, kendi gücüne güvenmeyişten, grevi asıl başarıya götürececek şey olarak “kamuoyunun desteği”ni görmekten yenilmektedir. Örneğin, İngiltere’de ne zaman önemli bir işçi direnişi olsa hemen tüm gazeteler (ne yazık ki sollar dahil) “aman kamuoyunun desteğini yitirecek şeyler yapmayın, o zaman gücünüzü yitirirsiniz” propagandasına başlarlar. Oysa Lenin şöyle diyor: “Liberaller (ve likidatörler) işçilere ‘toplumun sempatisi sizinle olduğunda daha güçlü olursunuz’ derken bir Marksist çok daha farklı konuşur: ‘Toplumun sempatisi’ güçlü olduğunuzda sizinledir.”¹ Ve olaylar Türkiye işçi sınıfının bu gerçeği öğrenmekte olduğunu gösteriyor.

Dördüncüsü, faşistlere, faşist tırmanışa ve her çeşit anti-demokratik eğilime karşı amansızca savaşan işçi sınıfımız aynı zamanda “sol” konuşan provokatörleri de seçip ayırmakta, saflarından temizlemektedir. Maocuların işçi mitinglerinden dövülerek atılmaları, pekçok sendikada Maocuları içeri sokmama kararlarının alınışı buna örnektir. Bu durum, dev adımlarla ilerleyen siyasal olgunluğu gösterir.

Beşincisi, işçi sınıfımızın grevlerde, direnişlerde, mitinglerde öne attığı istemler, onun tüm ilerici sınıf ve katmanlara öncülükle yükümlü olduğunu, onların haklarını da onlar adına savunmakla yükümlü olduğunu ne denli anladığına işaret ediyor. Ülke çapında tüm işçi çıkışlarının belgisi durumuna gelen “işçiyiz güçlüyüz, devrimde öncüyüz” belgisi bu anlayışın ürünüdür.

1 | Lenin, *agy.* c. 18, s.85.

İşçi sınıfımızın olgunluğunu, devrimci karakterini, Türkiye devrim hareketine bir bütün olarak sahip çıkışını gösteren önemli bir nokta da, darağacında ölen üç fidan Deniz, Yusuf, Hüseyin'in ve halkı uğruna savaşta düşen öteki yiğitlerin, yurtsever devrimcilerin resimlerinin her büyük işçi gösterisinde Taksim alanını boydan boya kaplamasıdır. İşçi sınıfımız sorunlara oportünist ve pasifist bir tutumla yaşamıyor, emperyalizme ve faşizme karşı savaşta düşenlere sahip çıkmaktan korkmuyor. İşçi sınıfımız, aynen Rusya'da devrimci Narodniklere karşı Lenin'in tutumuyla şöyle diyor: "Onların yolu yanlıştı. O yol, onların da özledikleri kurtuluşa bizi götüremezdi. Biz o yoldan yürümüyoruz. Ama, biz halkı için gözünü kırpmadan kendini feda edenleri de unutmuyoruz. Onlar da bizim devrimci geleneğimizin bir parçasıdır. Ve onlar, halkın kurtuluşunu sağlayamadılar ama savaşımın bugünkü düzeyine gelişinde kuşkusuz onların kendilerini korkusuzca feda edişlerinin de payı vardır."¹

Atıncısı, işçi sınıfımız yalnızca öteki sınıflardan çıkarları farklı bir sınıf olduğunu ve aynı zamanda tüm öteki ilerici sınıf ve katmanlara öncülükle yükümlü olduğunu anlamakla kalmıyor, işçi sınıfının çıkarlarının tüm dünya çapında ortak olduğunu da anlıyor. Enternasyonalizm, enternasyonal bağlar, duygular, son yıllarda işçi hareketinde yükselen en belirgin eğilimlerden birisidir.

Yedincisi, bir anlamda buraya dek tüm söylediklerimizi özetleyen, kendinde birleştiren genel vargı: İşçi sınıfımızın ekonomik savaşımı giderek siyasal nitelik kazanıyor. Ve de işçi sınıfımız, ekonomik-siyasal savaşım bütünlüğünü giderek daha derinden kavırıyor. İşçi sınıfımızın son birkaç yıldaki her önemli çıkışının siyasal kapsamlı oluşu bu gerçeğe işaret ediyor.

Bu maddelediğimiz özelliklerin işçi sınıfının bilinci ve savaşımı açısından taşıdığı anlamı sonraya bırakarak, hiç "alçak gönüllülüğe" kapılmadan bir genelleme yapabiliriz: Türkiye, *dünyada* işçi sınıfı savaşımının en yüksek

1 Lenin, *agy.* c.23, s.242.

boyutlara ulaştığı ülkelerden birisidir ve bu savaşımın *Avrupa'da* en sert geçtiği ülkedir.

EKONOMİK SAVAŞIMIN SİYASAL NİTELİK ALIŞI SÜREGENLEŞİYOR

Türkiye'nin kapitalist gelişmesinin özellikleri üstünde durduğumuz ikinci bölümde, finans-kapitalin devleti ele geçirerek onunla bütünleştiğini, devlet-tekelci kapitalizmi sürecinin işlediğini söylemiştik. Tekelci burjuvazinin "açmaz"ından ve dolayısıyla toplumdaki süregen ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımdan ve yine süregen faşizm tehlikesinden söz etmiştik. İşte bunlar, işçi sınıfının ekonomik savaşımının giderek *nesnel* olarak siyasal nitelik kazanışının altında yatan ana nedenlerdir.

Bunların yanısıra, Türkiye Komünist Partisi'nin 58 yıllık savaşımın ürünleri ve bugünkü savaş da önemli bir öznel etkidir.

Yurdumuzda finans-kapitalin devleti ele geçirerek onu kendi zümre çıkarlarına kullanması, tekellerle devletin tek bir mekanizmada bütünleşmesi, her büyükçe sorunun çözümü sırasında bir yerde devleti de işe doğrudan karıştırıyor. Devlet, işçi-işveren ilişkilerine, tekeller yararına açıkça karışıyor, taraf oluyor. Bu devlet, ücret, sosyal güvenlik, izinler vb., dahil olmak üzere işçilerin nesnel yaşam koşullarının en temel unsurlarını "düzenliyor". Bu devletin vergiler yoluyla ulusal gelirin tekeller yararına yeniden dağıtımındaki rolü giderek büyüyor. Bu durumda, çalışanların yükselttikleri istemler giderek artan ölçüde yalnız kapitalistlere, tekellere, holdinglere karşı değil, devletin tüm siyasetine, bu siyasetin sınıf özüne karşı da yükseliyor. Tekellerle devletin bu bütünleşmesi, bu devlet tekelci kapitalizmi süreçleri nedeniyle "binbir zembek birbirine bağlandı-ğından", ne yaparsan yap karşına tekellerin koruyucusu devlet dikiliyor.

Alalım son yılların en önemli savaşım odaklarından birini, referandum savaşımını. İşçi sınıfımız kendi

sendikasını özgürce, işyerinde referandum yoluyla seçmek istiyor. Patronlar bundan ölesiye korktukları için yasalar buna izin vermiyor. Yasalar sarı sendika Türk-İş'in, işçi sınıfımızın sendikal sahihsizliği yıllarında kapıldığı fabrikaları, sınıf sendikalarına kaptırmaması için düzenlenmiş. Ve dolayısıyla referandum savaşımı, işçi sınıfımızın 1968'lerden bu yana verdiği savaşımın önemli bir isteği oluyor. Kime karşı? Finans oligarşisine ve yasayı değiştirmemekte direnen onun devletine karşı.

Bazıları, devlet-tekelci kapitalizminin geliştiği ya da süreç içinde gelişmekte olduğu ülkelerde görülen "ekonomik savaşımın giderek siyasal öz kazanması" olgusuna bugünlerin bir "yeniliği" gözüyle bakıyor. Oysa bu yeni bir olgu değildir. Lenin, "fabrikada her çatışma işçileri *zorunlu olarak* yasalarla ve devlet otoritesinin temsilcileriyle çatışmaya sokar"¹ (abç) derken bu gerçeğe işaret ediyordu. Demek ki, ekonomik savaşımın *kendiliğinden* siyasal içerik alışı, eskiden de sık sık, hele proletaryanın bilincinin ve örgütlenmesinin gelişmesiyle birlikte giderek daha sıklaşarak ortaya çıkmaktaydı. Bu anlamda "yeni" birşey yoktur.

Dikkat edilmesi gereken nokta, dünya çapında ya da tek tek ülkelerde, üretimin ve sermayenin giderek yoğunlaşması ve merkezileşmesi süreciyle birlikte, bu siyasal içerik kazanma olgusunun da giderek daha sürege nitelik aldığıdır. Kapitalist işletmeler kendi aralarında ve devletle bütünleştikçe, işçilerin çıkışlarının giderek artan oranda tekelcilerle ve onun devletiyle çatışacağı açıktır.

Tekelci kapitalizmin egemenliği ve devleti zümre çıkarına kullanmaya başlamasıyla birlikte, emperyalizm öncesi dönemin "sık sık" ortaya çıkan siyasal içerik kazanma olgusu daha süregenleştiği için *Komintern* programında şöyle deniyor: "Bu koşullar altında proletaryanın önemlice her eylemi, devlet erkine karşı bir eylem durumunu alır, yani siyasal hareket olur."²

Tekelci kapitalizm dönemiyle hızlanan bu eğilim,

1. Lenin, *agy.* c.2, s.115.

2. *The Communist International 1919-1943 Documents*, c.2, s.479.

bugünkü *devlet tekeli kapitalizmi* koşullarında daha da süregenleşmiştir. Bugün “yeni” olan birşey varsa bu süregenleşmedir.

İşte Türkiye’de olan da budur. 1970’lerle iyice hızlanan devlet-tekeli bütünleşmesinin sonucu olarak, işçi sınıfımızın ekonomik savaşımı *nesnel* olarak gitgide siyasal içerik kazanıyor. Bu bütünleşme, yönetici sınıflar istemese de işçi sınıfının siyasal gelişimini hızlandırıyor. Devletin ekonomik, toplumsal ve siyasal yaşamda oynadığı rol, işçinin bilincinde daha kolay algılanabiliyor.

Devlet-tekeli bütünleşmesi, Türkiye kapitalizminin “geleneksel” bunalımını daha da derinleştiriyor. Tekelci burjuvazi çıkışı faşizme tırmanışta görüyor. Öte yanda, emekçi yığınların hızla yükselen insanca yaşama özlemi, tekeli burjuvazinin isteğiyle çelişiyor. Böylece, ülke içi tüm ekonomik, toplumsal ve siyasal koşullar son yılların süregen siyasal bunalımında yumaklaşıyor. Tekelci burjuvazinin zorbalığı artarken, yığınların savaşımı da yükseliyor. Devletiyle, askeriyle, polisiyle, faşistiyle finans-kapital halkın üstüne yürüyor. Örneğin, 1975’in 4. ayından 1976’nın 4. ayına dek olan bir yılda 40 kadar siyasal cinayet işlenmişken, bu sayı 1978’in ilk 10 ayında 900’e çıkmıştır. Artık her önemli işçi çıkışında asker ve polis saldırmakta, tutuklamakta, öldürmektedir. Biliyoruz ki, devletin, onun kolluk güçlerinin her saldırısı işçi çıkışlarına siyasal nitelik verir.

Böylece bir yandan devlet-tekeli bütünleşmesi, öte yandan finans-kapitalin faşizm isteği ve her yoldan saldırısı nedeniyle ekonomik savaşımın *nesnel* olarak siyasal nitelik alış süreci hızlanmıştır. Ve denilebilir ki, Marks’ın ve Lenin’in dönemlerinde “sık sık” ortaya çıkan bu olgu, bugün Türkiye’de süregen ve yaygın bir durum almıştır.

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFININ SAVAŞIM DÜZEYİNİ NASIL DEĞERLENDİRMEK GEREKİR

Türkiye işçi sınıfının ekonomik savaşımı üstüne yaptığımız toparlamayla görüyoruz ki bazı önemli sorunlar da

birlikte geliyor.

Herkes görüyor işçi sınıfı hareketinin ne büyük boyutlar aldığını, herkes görüyor ekonomik savaşımın yalnızca "üç kuruş-beş kuruş" sorununa sınırlı kalmayıp siyasal istemler de içerdiğini. Bu oluşumlar derhal insanların düşüncelerinde yansıyor. Ve sınıf savaşımının vardığı aşamanın zoruyla bazı sorunlar tartışmalarda öne çıkmaya başlıyor.

İşçi sınıfımızın savaşım ve bilinç düzeyi, "kendiliğinden sınıf" — "kendisi için sınıf" olma sorunları işte böylesi sorunlardır. Tabii bunlar da bir dizi başka sorunla bağlıdır. Ekonomiyle siyaset, reformla devrim, işçi sınıfının yakın çıkarlarıyla sonul (temel) çıkarları arasındaki diyalektik bağıntı, vb. Tüm bu sorunlar birbirleriyle yakından bağlı, bileşik sorunlar dizisidir. Sınıf savaşımı somutunda bunları ayırmak olanaksızdır. Ama biz bir ölçüde mantıksal soyutlama yoluyla ekonomi ile siyaset arasındaki bağıntı ve işçi sınıfımızın savaşım ve bilinç düzeyi üstünde duracağız.

Günümüzde, ekonomi ile siyaset arasındaki bağıntıyı anlama özel bir önem kazanmıştır. Bu bağıntının yanlış yorumu, işçi sınıfımızın savaşımını ve bilinç düzeyini yanlış anlamayı, buna bağlı olarak da devrimci güçlerin görevlerini yanlış saptamayı getirir. Gerçekten, bugün her boydan sapmanın bu ekonomi ile siyaset arasındaki sınırdaki doğduğunu görüyoruz.

Küçük burjuva sosyalistlerinin yayın organlarında bir fikir sık sık tekrarlanıyor: Türkiye işçi sınıfı "kendiliğinden sınıf" olmaktan sıçrayıp, "kendisi için sınıf" olmaya hazırlanıyormuş! Bunun üzerinde durmak gerek. Çünkü bu konu, partinin taktiklerini ve bu taktiklerin uygulanış yöntem ve biçimlerini derinden etkileyen bir konudur.

Nereden başlamalı? Bizce en doğrusu, önce *sınıf savaşımının doğuşunu ve gelişme aşamalarını* Marks ve Engels'in tarihsel öncü İngiliz proletaryası üstüne yazdıklarından derleyip evrensel "model"i kurmaktır. Bu bize sınıf savaşımı nedir, siyasal savaşım nedir, kendiliğinden sınıf — kendisi için sınıf nedir sorularının yanıtlarını

verecektir. Daha sonra bu belgiler ışığında Türkiye'ye dönebiliriz.

Proletaryanın bir sınıf olarak gelişmesi, burjuvaziye ve onun dayattığı düzene karşı başkaldırması çeşitli tarihsel aşamalardan geçmiştir.

"Bu başkaldırmanın en ilk, en kaba ve en az sonuç veren biçimi suç(cürüm)tur."¹ Kendisinin neden böyle kötü, burjuvaların böyle iyi yaşadığına akıl erdiremeyen işçilerin toplumda çoğalmasıyla birlikte örneğin hırsızlık da çok arttı. İşçi, "mülkiyetin dokunulmazlığı" nı hiçe sayıyordu. Fakat kısa zamanda işçiler bunun birşeye yaramadığını anladılar. Hırsızlık yaparak düzene isyan eden tek bir kişi. Düzenin tüm gücü üstüne çöküyor ve eziyor. Öte yanda bu savaşım yolu çok ilkel. Bu nedenle, suç hiçbir zaman emekçi kamuoyunun evrensel anlatımı olmadı. Bu aşamada protesto tek tek kişilerin olduğundan, sınıfın savaşımından söz edilemez. Dolayısıyla işçi sınıfı bu aşamada "*kendiliğinden sınıf*"tır.

Bir "sınıf" olarak proletarya burjuvaziye karşı ilk tepkisini endüstri devrimiyle kullanılmaya başlanan makinalara karşı gösterdi. İşçiler, saldırılarını üretimin burjuva koşullarına değil, üretim gereçlerinin kendisine yönelttiler. Kendilerini işsiz bırakan makinaları kırdılar, fabrikaları yaktılar. İşçi makinaya karşı. Bu savaş yöntemi de sınırlı, adacıklar biçiminde birbirinden kopuk. Bu aşamada işçiler hâlâ tüm ülke çapında dağınık ve "kendi aralarındaki rekabet nedeniyle parçalanmış bir *bağlantısız yığın* durumundalar."² (abç) Yine düzenin karşısında güçsüzler, yine düzen "suç"u işleyenleri acımasızca eziyor. İşçi sınıfı bu aşamada da kendi sınıf çıkarlarını ve düşmanını anlamış, asıl düşmana karşı örgütlenmiş değil, *hâlâ "kendiliğinden sınıf"*tır.

Ardından, işçi birlikleri (combinations) ve onlardan doğan sendikalar ve siyasal savaşıma atılma aşaması geliyor. İlk işçi birliklerinden, ülke çapında örgütlenmeye ve siyasal savaşıma varış, içinde çeşitli aşamalar

1. Engels, Marks-Engels *Toplu Yapıtlar*, c.4, s.502.

2. Marks-Engels, *Üç cillik Seçme Yapıtlar*, c.1, s.116.

barındıran bir süreçtir. Bu sürecin başlangıcında “kendiliğinden sınıf” olma durumunu koruyan proletarya ilerleyen süreçle birlikte bilinç ve örgütlenme yönünden giderek gelişiyor ve sürecin sonunda “kendisi için sınıf” oluyor.

Bu aşama önce gizli ya da yasalarca tanınmamış işçi birlikleri ve yasa dışı grevlerle başlıyor. Gizli işçi birlikleri doğal olarak önemli sonuçlar sağlamıyor. Bir yanda proletarya henüz yeni yeni biçimleniyor, öte yanda polis terörü ve işçiyile bağlantı güçlükleri var. Bu birlikler önceleri “geçici birlikler” biçiminde, belli bir grevi örgütlemek için kuruluyor ve grev sonunda da dağılıyor.

Endüstrinin gelişmesi ve iyice yerleşmesiyle birlikte proletarya sayısal olarak artıyor, geniş yığınlar halinde kentlerde yoğunlaşıyor, güçleniyor ve güçlendiğini kendi de hissediyor. Savaşım genişliyor, grevler artıyor. Tekil işçilerle tekil burjuva arasındaki çatışmalar, giderek artan oranda iki sınıf arası çatışmalar niteliğini alıyor. Genişleyen savaşım ile birlikte işçi sınıfı legal örgütlenme hakkını kazanıyor. Bu kazanım son hızla ve çok sayıda birlikler ve bunlardan büyüyen sendikalar kurulmasını getiriyor. Önceleri yerel sendikalar. Grev hareketleri de yerel, dolayısıyla kazanımlar sınırlı. Grevlerin büyük çoğunluğu yeniliyor. “Bu sendikaların ve onlardan yükselen grevlerin gerçek önemi, bunların işçilerin rekabeti yok etme yolunda ilk girişimleri oluşundadır. Bunlar, burjuvazinin üstünlüğünün tamamıyla işçilerin kendi aralarındaki rekabete dayandığı gerçeğinin anlaşıldığını gösterir. ... İşçiler burjuvaziye ve onunla birlikte, varolan toplum düzenine karşı, bundan daha hassas bir noktaya saldıramazlar.”¹

Böylece bir yanda işçi sınıfı, birliğin önemini kavrarken, öte yanda ilerleyen endüstrileşme haberleşme araçlarını geliştiriyor. Bunun sonucu olarak değişik bölgelerdeki işçiler birbirleriyle kolayca ilişki kuruyorlar. Hepsisi de aynı karakterde olan sayısız yerel savaşımını, sınıflar arası tek bir ulusal savaşıma merkezileştirmek için

1. Engels, Marks-Engels *Toplu Yapıtlar*. c.4, s.507.

gerekli olan da işte bu ilişkidir. Ve ardından işçileri ülke çapında birleştiren sendikalar geliyor. İşçiler tek merkez altında toplanıyorlar. Sendika, işçileri, *işçi sınıfı* olarak örgütlüyor.¹ Bu grevlerin, birliklerin ve *sendikaların* örgütlenmesi, aynı zamanda, Çartist adı altında bir büyük parti oluşturan işçilerin siyasal savaşıyla birlikte yürüyor. İşçi sınıfının ülke çapında, ayrı bir sınıf olduğu bilinciyle ve yine ayrı ve düşman sınıf olan kapitalistlere karşı savaşım amacıyla birleşmesiyle birlikte, savaşım da sınıfın sınıfa karşı savaşımı oluyor. Artık bu bir sınıf savaşımıdır. Ve artık proletarya "*kendisi için sınıf*"tır.²

Marks, *Felsefenin Sefaleti*'nde şöyle diyor:

"Ekonomik koşullar önce ülkenin insan yığınlarını işçileştirmiştir. Sermayenin birleşmesi bu yığına ortak konum, ortak çıkarlar yaratmıştır. Bu nedenle, bu yığın daha o zaman sermayeye karşı bir sınıftır fakat hâlâ kendisi için (sınıf — R.Y.) değildir. Yalnızca birkaç dönemine değinmiş olduğumuz savaşım içinde (bizim özetlediğimiz aşamaları kastediyor — R.Y.) bu yığın birleşir ve kendisi için sınıf olur. Savunduğu çıkarlar sınıf çıkarları olur. Fakat sınıfın sınıfa karşı savaşımı siyasal savaşımıdır."³

Yukarıdaki bu çok önemli alıntının da gösterdiği gibi, Marks "*kendiliğinden sınıf*" kavramını, belirli bir üretim biçimi temeli üstünde bir sınıfın nesnel bir gerçeklik olarak ortaya çıkışını tanımlamak üzere kullanmaktadır. Kendiliğinden sınıf, ortak çıkarları ve ortak konumu kavramadığı ve örgütlenmediği için "insan yığını"ndan başka birşey değildir. "*Kendisi için sınıf*" kavramı ise, nesnel olarak varolan sınıfın, bu "maddi varoluş"u toplumsal ve siyasal sonuçlarıyla birlikte kavrayışını anlatır.

Böylece, işçi sınıfının savaşımının gelişme aşamalarını görmüş oluyoruz. Şimdi bu aşamaların anlamını daha yakından görelim.

Proletaryanın sınıf savaşımı nedir? Lenin, "tek bir fabrikanın ya da tek bir endüstri dalının işçileri, işverene ya

1. Engels, Marks-Engels, *Seçme Yazışmalar*, s.293.

2. Marks, *Felsefenin Sefaleti*, s.156.

3. Marks, *agy.* s.150.

da işverenlere karşı savaşım verdiklerinde, bu sınıf savaşımı mıdır? Hayır, bu yalnızca onun zayıf bir embriyonudur”¹ diyor. Yine Lenin, 1913 yılında yazdığı *Sınıf Savaşımının Liberal ve Marksist Anlayışları* adlı yazısında ise şöyle diyor: “Ekonomistler... ‘sınıf savaşımı’ olarak rublede 5 kopek ücret arttırma savaşımını tanıdılar, daha yüksek, daha gelişkin, ulus çapında sınıf savaşımını, siyasal amaçlar için savaşımı tanımayı reddettiler. Böylece ekonomistler embriyonik sınıf savaşımını tanıdılar, fakat onun gelişmiş biçimini tanımadılar.”² “İşçilerin savaşımı, ancak tüm ülkenin tüm işçi sınıfının tüm önde gelen temsilcileri kendilerinin tek bir işçi sınıfı oldukları bilincindeyseler ve tekil işverenlere karşı değil, tüm kapitalistler *sınıfına* karşı ve bu sınıfı destekleyen hükümete karşı savaşım verirlerse, sınıf savaşımı durumunu alır.”³

Demek ki, proleter sınıf savaşımı, işçi sınıfının (ya da en azından sınıfın ileri temsilcilerinin) ülke çapında ayrı bir sınıf olduğu bilinciyle yine ayrı ve düşman sınıf olan *burjuvaziye ve onun devletine karşı* örgütlenerek savaşım verdiği durumlarda söz konusudur.

Ne ki, sınıf savaşımını böyle tanımlarsak, bu aynı zamanda siyasal savaşım demektir. Çünkü, “siyaset, devlet işlerine, devlet yönetimine, *devlet eyleminin içeriğinin, görevlerinin ve biçimlerinin tanımlanmasına kaulma*”⁴ (abç) demektir. Böylece varıyoruz Marksist sınıf savaşımı teorisinin temel taşlarından biri olan *Komünist Manifesto*’nun ünlü cümlesine: “Her sınıf savaşımı siyasal savaşımdır.” Öyle ya, sınıf savaşımı ve siyasal savaşım, sınıflar arasındaki ve devleti konu olan savaşımın olduğuna göre, her iki kavram da aynı olgunun iki adıdır. “Marks’ın bu ünlü sözleri” diyor Lenin, “işçilerin işverenlere karşı her savaşımı *her zaman* siyasal savaşım olmalıdır biçiminde anlaşılmalıdır. İşçilerin kapitalistlere karşı savaşımı, *sınıf* savaşımı durumunu aldığı

1. Lenin, *agy.* c.4, s.215.

2. Lenin, *agy.* c.19, s.121.

3. Lenin, *agy.* c.4, s.215.

4. Lenin, *Polnoe Sabraniye Saçinenii.* Rusça basım, s.340.

kadarıyla kaçınılmaz olarak siyasal savaşım durumunu alır biçiminde anlaşılmalıdır."¹

Sınıf savaşımı (yani siyasal savaşım), ekonomik savaşımdan (yani embriyonik sınıf savaşımından) doğar ve büyür. Ekonomik savaşım, kendi mantığının itmesiyle adım adım yükselerek siyasal savaşımı doğurur. İşte bu nedenle, Stalin "her sınıf savaşımı siyasal savaşımdır" cümlesini "bu, eğer proleterler ve kapitalistler bugün birbirlerine karşı ekonomik savaşım veriyorlarsa, yarın siyasal savaşım vermek zorundadırlar anlamına gelir"² diyerek açıklıyor.

Bir örnekle anlatalım. Bir fabrikada işçiler "asgari ücret 500 lira olmalıdır" diyerek greve gittiler. Ve de diyelim grevi kazandılar. Fakat ertesi gün kapitalist, eski işçiyi çıkarıp yerine düşük ücreti kabul eden işçileri alıyor. İşçiler anlıyor ki, önce kendi aralarındaki rekabeti kaldırmak gerek. Kimse düşük ücreti kabul etmemeli. Bunun için de geniş örgütlenme gerek. Örgütleniyorlar. Ama tek bir fabrikada isteklerin kabulü birşey sağlamıyor, bir fabrika kurtuluyor, yirmisi düşüyor. Yalnız o fabrikanın patronu "kötü adam" değil. Karşılarında çıkarları işçilere karşıt bir sınıf var. Öyleyse tüm fabrikalarda aynı isteği öne sürmeli. Sürdük. Ne ki, yarın kapitalistlerin aralarında anlaşıp ücretleri düşürmeyeceklerini nasıl garantilemeli? Tek bir yolu var, "asgari ücret 500" liradır yollu bir *yasa* gerekir. Ama devlet bu yasayı çıkartmak istemiyor. Demek ki, düşman yalnız kapitalist sınıf değil. Bir de işçilerin isteklerini kırmada her zaman kapitalist sınıfın emrinde olan *devlet* var. Öyleyse, devletin bu yasayı çıkartması yolunda savaşım vermeli. Bu savaşım ise siyasal savaşımdır! Görüldüğü gibi, ekonomik kazanım sağlama ve bunları kalıcı kılma savaşımı, kendi mantığı içinde adım adım siyasal nitelik kazanmaya doğru gider. Onun içindir ki Lenin ekonomik savaşıma, sınıf savaşımının "embriyonik biçimi" diyor.

Bu söylediklerimizi, *Marks'ın Bolte'ye 1871 tarihli*

1. Lenin, *agy.*, c.4, s.216.

2. Stalin, *Sınıf Savaşımı*. İng. basım, s.285.

*mektubu'*ndan aşağıya aldığımız önemli alıntıda izlemek mümkündür. Bu alıntı aynı zamanda siyasal savaşımın klasik tanımını da vermektedir.

“...İşçi sınıfının yönetici sınıflara bir *sınıf* olarak karşı çıktığı ve onları dışarıdan baskı yoluyla zorlamaya giriştiği her hareket siyasal harekettir. Örneğin, belirli bir fabrikada ya da hatta belirli bir işkolunda grevler vb. yoluyla tekil kapitalistleri daha kısa işgününe zorlama girişimi katıksız bir ekonomik harekettir. Öte yanda 8 saatlik işgünü *yasası*, vb. kabul ettirme hareketi bir *siyasal* harekettir. Ve bu yolla, her yerde işçilerin tek tek ekonomik hareketlerinden *siyasal* hareket, yani *sınıfın* kendi çıkarlarını genel bir biçim içinde elde etme amacını taşıyan hareketi doğar.”¹

Buraya dek tüm söylediklerimizden de anlaşılıyor ki, ekonomik savaşım giderek siyasal savaşımı doğurur. Ve de *savaşımı siyasal savaşım (yani sınıf savaşımı) durumunu almış sınıf “kendisi için sınıf”ır*. Bunun olabilmesi için o ülkede işçi sınıfını gerçekten kavramış bir partinin varlığı gerekmez. Küçük burjuva sosyalistlerinin karıştırdıkları birinci nokta budur.

Ayrıca, görmek gerekir ki partileri *tarihsel* olarak doğuran da, işçi sınıfının siyasal düzeye erişmiş savaşımıdır. Bu düzeye erişmiş sınıf hareketinin kendisi parti ister ve onu doğurur. Neden İngiltere’de, savaşımın yukarıda özetlediğimiz ilk aşamalarında işçi sınıfının partisi yoktu ve neden son aşamada Chartist Parti işçi sınıfının partisi olarak ortaya çıktı? Çünkü daha önce işçi sınıfı bir partiye nesnel olarak gerek duymuyordu. Ne zaman ki ülke çapında örgütlenerek, tüm ülkede geçerli olmak üzere haklarını tescil ettirmek istediler, o zaman parti gereği doğdu ve ardından parti doğdu. Marks bu gerçeği *Bolte’ye mektubu’nda* şöyle açıklıyor: “Bu hareketler (işçi sınıfının siyasal hareketleri — R.Y.) önceki örgütlenmenin belli bir derecesini varsayarlarsa da kendileri aynı ölçüde bu örgütlenmenin gelişmesinin aracıdırlar.”²

1. Marks, Marks-Engels üç ciltlik *Seçme Yapıtlar*, c.2, s.423-424.

2. Marks, *agy.* c.2, s.424.

Peki işçi sınıfının savaşımı ve anlayışı tarihsel olarak siyasal savaşım ve anlayış düzeyine erişmeden parti kurulursa ne olur? Ki partinin varlığının da bir göreceli bağımsızlığı vardır, her toplumda her zaman bir parti kurabilecek kadar bilinçli işçiler ve aydınlar varolabilir. Ayrıca, Marksizmin proleter ideolojisi olarak doğuşundan ve partinin işçi sınıfının yaşamındaki yerini gösterişinden sonra bu daha da olanaklıdır. Kanımız odur ki, sınıfın gelişmesinin nesnel olarak partiyi çağırdığı aşamadan önce kurulan partiler, kadroları kendi içinde göreceli olarak büyüse bile, güçlü parti durumunu alamazlar. Daha saat çalmamıştır.

Tabii bu söylediğimiz, tarihsel olarak “erken” kurulan partiler kurulmamalıdır demek değildir. Tam tersine. İşçi sınıfının nesnel gelişme sürecine öngelen partiler, sınıfın gelişmesini hızlandırmada çok olumlu, çok önemli rol oynayabilirler. Amacımız, böylesi bir durumda kurulan partilerden o süre içinde güçlü parti olmasının beklenemeyeceğini vurgulamaktır.

Devam edelim. Bir başka soru. Yukarıda yaptığımız tarihsel özetle gördük ki önce işçi birlikleriyle başlayan ekonomik savaşım sürecinin kendi içinde çeşitli aşamaları vardır. Siyasal savaşım (yani sınıf savaşımı) aşamasının da çeşitli düzeyleri var mıdır?

Vardır. Ve küçük burjuva sosyalistlerinin karıştırdıkları ikinci nokta da budur.

Örneğin, Marks'ın verdiği örnekler 8 saatlik işgünü yasası için savaşım ya da ülkemizden bir örnekle referandum savaşımı siyasal savaşımdır. Ama bu düzey, hareketin “küçük” işlerde kaldığı, devletten herhangi bir yasanın, çeşitli ekonomik, toplumsal, siyasal reformların istendiği bir siyasal düzeydir. Bu düzeydeki savaşım, siyasal savaşımın (ve dolayısıyla sınıf savaşımının) gelişkin düzeyi değildir. Sömürü düzenini kökten yıkmayı amaç almamıştır. Bu düzeydeki savaşımın adı sendikal siyasettir.

“İşçi sınıfının siyasal hareketinin sonul amacı, siyasal iktidarın işçi sınıfı için zaptıdır.”¹ İktidarı işçi sınıfını

1. Marks, *agy.* s.423.

gözeten yasalar çıkartmaya zorlayan bir siyasal savaşımın proletarya temel sınıf çıkarlarına erişemez. Hatta bu isteği yasaların çoğuna bile erişemez. Bu nedenle, "sınıfın sınıfa karşı verdiği her savaşımında, gelen bir sonraki hedef siyasal iktidar için savaşım"dır."¹ Bu düzeyde, işçi sınıfı, savaşımını *kendi partisi* içinde ve çevresinde düzeni kökten değiştirmek için *devlete el koymak amacıyla* yürütür. Marksizm-Leninizm için bu düzeydeki siyasal savaşım tam anlamıyla gelişkin sınıf savaşımıdır. Lenin'in dediği gibi, "sınıf savaşımının gerçek, tutarlı ve gelişmiş olabilmesi için siyasal alanı kapsamaya yeterli değildir. Siyasette de küçük sorunlara kısıtlı kalmak, ya da daha derine, ta temellere dalmak olanaklıdır. Marksizm sınıf savaşımını *ancak* siyaseti kapsamakla yetinmeyip, siyasette en önemli şeyi, devlet iktidarının örgütlenmesini ele aldığı anda tam anlamıyla gelişmiş, 'ulus çapında' olarak tanır".² Hareketin bu en yüksek aşamaya yükselebilmesi için işçi sınıfının kendi gerçek partisi olan komünist partisine, kendi sınıf ideolojisine, kendi bağımsız sınıf siyasetine gereksinimi vardır. Parti işte bu aşamanın vazgeçilmez temel unsurudur.

Lenin, *Ne Yapmalı*'da "siyaset var, siyaset var"³ derken bize işte bu gerçeği, işçi sınıfının siyasal savaşımının da çeşitli düzeyleri olduğunu hatırlatıyordu. Siyasal savaşımın en alt düzeyi, ekonomik savaşımın doğurduğu, o savaşımın istemleriyle örülmüş siyaset düzeyidir. Lenin bu düzeye sendikal siyaset diyor. Sendikal siyaset de siyasettir, ne ki emeğin sermayeye bağımlılığını yok etme konusunu yükseltmez. Ekonomik savaşım, yani sendikal savaşım hükümete karşı da yürütülebilir, fakat hâlâ tamamıyla sendikal siyasettir.⁴ Siyasal savaşımın en üst düzeyi, sermaye sömürsünü yok etme amacıyla devlete el koyma için yürütülen savaşım"dır. Hareketi bu düzeye çıkaracak, sınıfı bu düzey için hazırlayıp örgütleyecek olan komünist partisidir. Sınıf savaşımının bu en gelişkin

1. Engels. Articles from the *Labour Standard*. s.16.

2. Lenin. *agy.* c.19, s.121.

3. Lenin. *agy.* c.5, s.387.

4. Lenin, *Ne Yapmalı*, II. ve III. bölümler.

aşamasında işçi sınıfı kendi sınıfsal çıkarlarını (yakın ve sonul çıkarlar birlikte) *tam anlamıyla* kavrar ve *tam anlamıyla* “kendisi için sınıf” olur.

Unutmamak gerekir ki, siyaal savaşımın geri düzeyi ile en gelişkin sınıf savaşımı düzeyi arasında, *uzunluğu sınıfın bilinç ve örgütlenme derecesine göre değişen* bir zaman süreci ve çeşitli ara aşamalar, ara şekillenmeler vardır. Bu bir süreçtir, en gelişkin, gerçek sınıf savaşımına ve tam anlamıyla “kendisi için sınıf” olmaya götüren bir süreç.

Türkiye işçi sınıfının savaşım tarihine bakınca görürüz ki, 1950'lere dek işçi sınıfımızın örgütlenmesi ve savaşımı genel olarak yerel ve spazmodiktir. 1850'lerden 1950'lere dek sayısız çıkışlar olmuş fakat kurulan örgütler ya kendileri yaşayamamışlar ya da kapatılmışlardır. İşçi sınıfı hareketinin duraklamalarla, ama her duraklama sonunda daha da yükselerek geliştiğine Marks işaret ediyor. Ne ki bu duraklamalar öylesi değil, ardından hareket çok daha güçlü biçimde yükselmiyor. Bu durumu açıklamada çok çeşitli nedenler yardımcı olabilir. Fakat *temel neden*, bu 100 yıllık dönemde Anadolu'daki işçi sınıfının genel olarak gerçek endüstri proletaryası, fabrika işçisi olmayışıdır. Bu dönemin işçilerinde daha çok yarı-proleter yanlar ağır basmaktadır. Ülkede yaygın ve gerçek anlamıyla endüstri yoktur.

Oysa biliyoruz ki işçi sınıfının gerçek anlamda varlığı ve savaşımı *fabrika sistemiyle* bağlıdır. Engels, “*fabrika sistemi bir endüstri dalına ne denli egemen olmuşsa, orada çalışan işçiler de işçi hareketine o denli çok katılır; işçilerle kapitalistler arasındaki karşıtlık keskinleştikçe, işçilerdeki proleter bilinci de berraklaşır*”¹ (abç) diyor. Sorunun anahtarı da bu cümlelerde. Bir ülkede kapitalizmin fabrika aşamasına yükselmesiyle, bu sistemin yarattığı, yoğunlaştırdığı, eğittiği işçi sınıfı gerçek savaşım basamaklarını tırmanır. Siyasal savaşıma yönelir, partisini arar, partileşir.

İngiltere'de fabrika aşamasının gelişi endüstri devri-

1. Engels, Marks-Engels *Toplu Yapıtlar*, c.4, s.528-529.

miyledir. Bizde ise, kapitalizmin fabrika endüstrisi aşaması 1923 ile II. Dünya Savaşı arasındaki dönemde doğmuş ve fakat kendi iç dinamiğini kazanabilmesi için 1950'lere dek bir anlamda "oksijen çadırı"nda yaşamıştır. Dolayısıyla, ancak yeterli bir olgunluğa eriştiği 1950'leri Türkiye'de kapitalizmin fabrika endüstrisi aşaması olarak değerlendirebiliriz.

İngiltere'de endüstri devrimiyle başlayan fabrika aşamasından işçi sınıfının "kendisi için sınıf" olmasına dek geçen zaman çok uzundur. Bunun pekçok tarihsel ve sosyal nedenleri olabileceği gibi, İngiltere'nin bu yolun ilk yolcusu oluşunun da büyük payı vardır. Türkiye'de ise, işçi sınıfının "kendisi için sınıf" olmasına, fabrika aşamasından bu yana uzun zaman gerekmemiştir. 1960'ların başından bu yana işçi sınıfımız bambaşka bir sınıftır, bu ortada. Ülke çapında sayısı artmış, güçlenmiş, güçlü örgütler kurmuş, tarihinin hiçbir dönemiyle kıyaslanmayacak denli üstün ve militan bir savaşıma atılmıştır. 1970'lere geldikimizde, Türkiye işçi sınıfı hiç kuşkusuz "*kendisi için sınıf*" tır. Savaşımı siyasal nitelik almıştır. Savaşımı sınıf savaşımıdır.

Görülüyor ki, Türkiye'de fabrika aşamasının başladığı yıllarla, işçi sınıfımızdaki nitel değişim yılları aşağı yukarı birbiri üstüne düşmektedir. Bunun çeşitli nedenleri sayılabilir. Türkiye işçi sınıfının bu oluşumla içine girdiği tarihsel dönem, İngiliz işçi sınıfının o gün yaşadığı dönemden çok başkadır. Bugün Türkiye işçi sınıfının şu ya da bu biçimde devraldığı, etkilendiği, içinde yer aldığı ortam çok değişiktir. Dünya işçi sınıfının bağımsız ideolojisi Marksizm-Leninizm işlenmiş ve dünyanın dört bucağında etkilerini duyuran nesnel bir güç olarak ortaya çıkmıştır. Dünya işçi sınıfı bugüne çok zengin deneyim, gelenek, savaş yöntemleri, örgüt biçimleri birikimi getirmiştir. İşçi sınıfı artık dünya çapında olgun bir sınıftır. 1920'den bu yana ağır terör altında savaşan TKP'nin, işçi sınıfımızın bu birikimi devralmasında paha biçilmez katkısı olmuştur. Öte yanda, bugün dünyanın ilk işçi devletlerinden kurulu dünya sosyalist sisteminin varlığı, emekçi yığınlar için yaşamın ta içinde bir örnektir. Başını

Sovyetler Birliği'nin çektiği sosyalist dünya, sömürü düzeninin "değişmezliği" hikayelerine karşı en etkin silah olmaktadır. Hele gelişen teknoloji nedeniyle dünyanın oldukça "ufaldığı" günümüzde özellikle Sovyetler Birliği ve Bulgaristan işçilerinin kurdukları yeni yaşam, bizim sınıfımız üzerinde sürekli bir etkidir.

Evet, Türkiye işçi sınıfı bugün "kendisi için sınıf"tır. Küçük burjuva sosyalistlerinin düştükleri yanılığın altında, açıkça görülüyor ki, kendisi için sınıf, sınıf savaşımı, siyasal savaşım kavramlarının ters yorumu yatmaktadır. Onlar, siyasal savaşımın en gelişkin aşamasına yükselmemiş sınıfa, "kendiliğinden sınıf" diyorlar. Bu yanlıştır. Bu, işçi sınıfımızı ve onun ulaştığı savaşım düzeyini küçümsemeye, bir çeşit "elitizm"e götürür. İnsanın, kavramlara kendisinin yüklediği dar anlamlar nedeniyle gözlerinin önündeki olayı anlamayışı, yığından soyutlanmasının başlangıcıdır.

Öte yanda, bir başka yönde de uyarı gerek. Devlet-tekel bütünleşmesi ve artan faşizm özlemi nedeniyle savaşımın nesnel olarak siyasal öz kazanışının devrim savaşımı içindeki rolünü *abartmak* da tehlikeli bir yanlıştır. Bu yanlıştın sonu *ekonomizme, kuyrukçuluğa* gider. Partinin yerini, rolünü unutmaya gider. Çünkü geneliyle nesnel ortamın itmesiyle ulaşılan bugünkü aşama, gerçek sınıf bilinçli en yüksek aşama değildir. O aşamaya TKP'nin savaşımıyla varılacaktır. Özellikle yurt dışında yaşayıp çalışan bazı kesimler için bu anlayış güncel bir tehlikedir.

Türkiye'de işçi sınıfımızın ekonomik savaşımının nesnel olarak siyasal içerik kazanışının güzel bir ömeği, sendika seçme özgürlüğü savaşımıdır. Bu olağan işçi sorunlarından biri değildir. Bu istek, işçi sınıfı hareketinin bugünkü aşamasının *zorunlu* bir isteğidir. İşçi sınıfımız, sendikal düzeyde gerçek sınıf sendikalarında, siyasal düzeyde komünist partisinde örgütlenmek istiyor. Tek tek bireyler ne düşünürse düşünsün, sınıf savaşımının bugünkü gelişme düzeyinde *hareketin mantığı* böyle istiyor. Oysa sendika seçme özgürlüğünün olmayışı bu iki isteğin gerçekleşmesini de engelleyen etkenlerden birisidir. Sendika seçme özgürlüğünün olmayışı, bugünkü koşullar

altında "sarı sendikacılığın" hâlâ yaşayabilmesini sağlayan en önemli unsurlardan birisidir. Sendika seçme özgürlüğünün olmayışı, işçi sınıfı hareketinin daha da büyümesinin, işçi yığınlarında sınıf bilincinin daha da gelişmesinin ve dolayısıyla siyasal örgütlenmenin önünde duran en önemli birkaç güçlükten birisidir. Bu hak sağlanmadıkça, işçi sınıfımızın yalnızca sendikal örgütlenmesi değil, komünist partisi saflarında ve çevresindeki siyasal örgütlenmesi de zorluklarla ilerleyecektir. Bu saydığımız nedenlerden ötürü, sendika seçme özgürlüğü işçi sınıfımızın son yıllardaki en önemli savaşım hedeflerinden biri olmuştur. Ve de iktidara, devlete karşı yürütüldüğü için siyasal savaşımıdır.

Alalım "dernekler yasası", "üniversiteler yasası" gibi tüm anti-demokratik yasalarn kaldırılması savaşımını. Bu sorunlar da siyasal iktidarla, devletle çözülecek sorunlardır. Onlar uğrunda savaşım da siyasal savaşımıdır.

Ama nasıl siyasal savaşımıdır bunlar? Marksizm-Leninizmin anladığı en gelişkin siyasal savaşım (en gelişkin sınıf savaşımı) değildir. Ve zaten işçi sınıfının savaşımı Marksist-Leninist ideoloji ile donanmadan, kendiliğinden bu düzeye çıkamaz. TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş, 10 Eylül 1975'te TKP'nin 55. kuruluş yıldönümü dolayısıyla yaptığı konuşmada önce Türkiye işçi sınıfının savaşımında ortaya çıkan yeni oluşumlara değindikten sonra, "partinin görevi, işçi sınıfının kendiliğinden gelme hareketlerini bilinçli, örgütlü harekete çevirmektir" diyor, ardından Lenin'in bugünün Türkiyesini anlamada *anahtar* rolüne sahip "yığınların kendiliğinden gelme hareketleri ne denli büyükse, bilinçlendirme ve örgütlenme görevi de o denli acillesir" yollu sözlerini hatırlatıyor ve şöyle bağlıyor: "*TKP böylesi bir durum karşısındadır.*"¹(abç)

Bilen yoldaşın gözlemi doğrudur, gerçekçidir, devrimcidir. İşçi sınıfımızın bugünkü savaşımının "sınıf savaşımı" olduğunu, fakat onun en gelişkin düzeyi olmadığını söylemek, hiçbir şekilde onun dev boyutlara

1. İ. Bilen, *Çetin Savaş*, s.37.

ulaşan savaşımı küçümsemek anlamına gelmez. Partimizin, TKP'nin atılımının 1973'te başladığını anımsarsak, işçi sınıfımızın ulaştığı bu üstün savaşım düzeyi, onun yetişkinliğinin, "hazırlığının" en büyük kanıtıdır.

Savaşımın en gelişkin, gerçek sınıf savaşımı olmaya yönelişi bir süreçtir. *İki baştan işleyen bir süreç*. Bir baştan işçi sınıfı, kendiliğinden gelme ekonomik savaşımının ürettiği olgunlaşma ile, yine "kendiliğinden gelme" siyasal savaşıma doğru yükselir. İşçi sınıfı bu aşamada parti gereğini iliklerinde duyar. Siyasal savaşımsız olamıyorsa, siyasal partisiz de olamaz. Plehanof bunu, işçi sınıfı "ekonomik görevlerinin bilincine vardıkça daha kararlı biçimde kendi siyasal partisine gider"¹ sözleriyle anlatıyor. Türkiye işçi sınıfının geniş yığınlar halinde her eylemde, her direnişte, acil ekonomik isteklerini dile getiren belgilerin yanısıra, "TKP'ye özgürlük" belgisini de yükseltmesi, bu oluşumun en büyük kanıtıdır.

Sürecin öte başında da komünist partisinin bilinçlendirme ve örgütlenme çalışmalarının giderek güçlenmesi, yığınları kavraması yer alır. Komünist partisinin Leninci hat içinde güçlenişi, bir yanıla savaşımı gerçek siyasal savaşıma çeviren temel unsur olurken, bir başka açıdan da savaşımın gerçek siyasal savaşıma yükselmekte oluşunun *tarihsel düzeyde* kanıtıdır. Çünkü, işçi sınıfının gerçek siyasal bilince erişti partinin ürünü olduğu gibi, parti de o işçi sınıfı savaşımının tarihsel açıdan ürünüdür. Ve Türkiye Komünist Partisi, yeni tüzük ve programından bu yana böylesi çok canlı bir gelişme içindedir. İşe "her fabrika TKP'nin kalesi olmalıdır" belgisiyle daldı. İşçi yataklarında hızla örgütleniyor. Belgelerimiz duvarlarda.

Bunlar da gösteriyor ki, Türkiye işçi sınıfının geneliyle "kendiliğinden gelme" siyasal savaşım düzeyine ulaşan savaşımı, gerçek siyasal savaşım, gerçek sınıf savaşımı olma oluşumunu da içinde taşımaktadır. Ve bu oluşum hızlanmaktadır. Daha hızlandırmak bizim görevimizdir.

1 Plehanof, *Seçme Felsefe Çalışmaları*. c.1, s.74.

VI.
SONUÇ: DEVRİMCİ DURUM
HER ALANDA YENİLİK İSTER

“Devrimci durumun varlığını yığınlara duyurmak, açınımlarını ve derinliğini açıklamak, proletaryanın devrimci bilincini, devrimci kararlılığını yükseltmek, devrimci eyleme geçmesine yardım etmek ve bu amaçla *devrimci durumun gereklerine uygun örgütler kurmak* tüm sosyalistlerin tartışılmaz ödevidir.”¹ (abç)

Dünyada kapitalizmin içinde bulunduğu genel aşamaya ve Türkiye kapitalizminin gelişme özelliklerine bağlı olarak uzun bir tarihsel dönemde ağır ağır pişen koşullar yurdumuzda devrimci duruma varmıştır. Oportünistler bu gerçeği yadsımaya çabalyorlar. (“Sol”cular içinse her zaman devrimci durumdur.) Onlar, Kautsky’nin, devrimci durumun varlığına inanmak için devrim olmasını beklemesi gibi olayları dışarıdan izliyorlar. Devrim patladığında devrimci durumun varlığına inanacak, tekrar devrimci olacak ve “hizmet götürmek” için saflara koşacaklar! Ama bunu, günün görevlerinden y an çizen tüm kariyeristler, sosyalizm “memurları, fırsatçılar da yapacak.

Devrim olsa da olmasa da, bugün devrimci durumun varlığı nesnel bir gerçekliktir. Ve devrimin gerçekleşebilmesi, giderek artan oranda devrimcilerin bilinçli hazırlığına, işçi sınıfını ve emekçileri “son kavga”ya hazırlayabilmelerine bağlıdır. Biliyoruz ki, “ne alt sınıfların ezgisi, ne üst sınıflar arasındaki bunalım devrimi getirmez. Bunlar yalnız başına ancak ülkenin çürümesini getirir.”²

1. Lenin, *agy.* c.21, s.216-217.

2. Lenin, *agy.* c.19, s.223.

Devrime ancak yığınları eyleme, direnişe, başkaldırmaya, ayaklanmaya *götürerek* ulaşılabilir.¹ Nesnel ortam ne denli elverişli olursa olsun, biz yapmazsak devrim olmaz. Bu nedenle, tarihsel fırsatları kaçırmamak için önümüzü iyi görmeliyiz. Bu gerçek, devrimci durum sürecinde komünistlere, devrimcilere ertelenmez bazı görevler yükler.

Devrimci durumun bize yüklediği görevleri yerine getirmek, tek cümleyle, *devrimin öznel ögesinin oluşturulması* anlamına gelir.

Bölümün başına koyduğumuz alıntıda Lenin, devrimci durum sürecinde komünistlerin görevlerini şöyle belirliyordu: Devrimci durum altında tüm komünistlerin tartışılmaz görevi: 1. Devrimci durumun varlığını yığınlara duyurmak, açılımını ve derinliğini açıklamak, proletaryanın devrimci bilincini, devrimci kararlılığını yükseltmek, 2. Proletaryanın devrimci eyleme geçmesine yardım etmek, 3. Devrimci durumun gereklerine uygun örgütler kurmaktır.

Bugünkü Türkiye ortamında güncel görevlerimiz şöyle somutlanıyor:

En başta *ideolojik savaşıma yeni bir hız verilmesi*. Komünistlerin, devrimcilerin, işçi sınıfının ve emekçi halkın bilincinin aydınlatılması. Bu, tüm görevler arasında *ana halkadır*. Lenin'in, devrimci teori olmadan devrimci savaşım olmaz diyen ünlü cümlesini hep biliyoruz. Gerçekten de, doğru devrimci bir hat olmadan yığınlar ayaklanırsa, bu kör bir patlayış olur, kayaya vurur. Ya da doğru devrimci bir hat olmadan güçlü örgütler, 1 milyon 700 binlik komünist partileri olsa ne olur, olmasa ne olur. İşte bu nedenle Zaradof "devrimin öznel ögesinin oluşumunda, ideolojik savaşım giderek artan bir önem kazanıyor"² diyor.

Türkiye devrim hareketinin bin çeşit özgül sorusu, sorunu var. Bunlara açık seçik yanıtlar vermeliyiz. Devrim için, komünizm için canını vermeye hazır, her özveriyi seve

1 Lenin, *agy.* c.19, s.223.

2. K. Zaradof, *Leninizm ve Kapitalizmden Sosyalizme Geçişin Sorunları*, s.116.

seve kucaklayan militanların kafalarını doyurmaliyiz. Unutmayalım ki, kapitalist toplumda, son çözümlemede burjuva ve proleter ideolojileri arasında bir başka ideoloji yoksa ve egemen ideoloji burjuva ideolojisi ise, Leninci bir anlayışla açıklanmamış her konuda yanlışlara düşmek kaçınılmazdır. Bu gerçeğe bir de, aşağı yukarı soldaki her akımın ideolojik saldırısı altında yürüdüğümüzü katarsak ideolojik savaşımın önemi daha iyi anlaşılır.

İdeolojik savaşım her zaman en önemlidir. Ama bunun önemi devrimci durumlarda çok daha artar. Çünkü, yığın hareketleri yükseldikçe bilincin, öznel ögenin önemi de ona paralel olarak artar ve giderek belirleyici olur.

Devrimci durum olgunlaştıkça düşmanın her yönden saldırısı artar. O arttıkça, devrimci cepheye oportünizmle savaşımın önemi artar.

Oportünizme karşı katı, uzlaşmasız tutum almak bazılarına "sekterlik" gibi geliyor. Oysa oportünizmle savaş sekterlik değildir. Oportünizmle savaş yığın siyasetini bir yana atmak değil, tersine onu gerçekçi ve sağlıklı bir tabana oturtmak savaşıdır. Dünya komünist hareketinin deneyleri, özellikle günümüz Avrupası, oportünizmle savaş ne denli ertelersen, onun o denli azıttığını kanıtıyor.

Yerli-yabancı tekellerin erki ele geçirdiği, halkın üstüne silahla yürüdüğü, Komünist Partisi'nin gizli çalışmak zorunda kaldığı küçük burjuvalar denizi Türkiye'de oportünizmin ekonomik, toplumsal, siyasal tabanı vardır. Bunu anlamak gerek. Öte yanda, dünya komünist hareketinde yeniden başını kaldıran oportünizm yılanının ideolojik yankılanmasını da küçümsemeyelim.

Oportünizm her zaman, her yerde "taktikler"de gizlenir, "taktikler"le başlar. "Taktik için böyle yapmalıyız" cümlesi oportünistlerin tılsımlı cümlesidir. Onlar, "halk şimdilik sorunu anlamıyor, onun için taktik yapmalıyız" derler. Böylece ilkeselliği, ilkesel davranmayı güme götürürler. Stalin'in bir yazısında aktardığına göre, Lenin her zaman, "tek doğru siyaset ilkesel siyasettir" dermiş. Ama oportünistler için öyle değildir. Onlar, "şu küçük sorunda azıcık ilkesiz davranmakla dünyanın sonu

gelmez" derler. Oysa, Leninciler iyi bilirler ki, "azıcık oportünistlik" diye birşey olmaz. *Azıcık oportünistlik, azıcık gebeliğe benzer.* Sonunda kesin kesibe bebek doğar. O da ulusçuluk, şövenizm, karşı-devrimdir. Yani oportünizm denen hastalığın bir iç mantığı vardır. Önemsiz gibi görünen ufak filizleri yok etmedin mi büyür, dallanır budaklanır.

Oportünizm, düşmanın ideolojik saldırısının en yoğun olduğu noktalarda patlak verir. Tüm deneyler bu gerçeği kanıtıyor. Bugün düşmanın ideolojik saldırısının en yoğun olduğu alanların başlıcaları Leninci örgütlenme anlayışı ve TKP, yığın örgütlerinin "bağımsızlığı", cephe sorunudur. Proleter enternasyonalizmi ve Sovyetler Birliği'dir, proleter hegemonyası ve proleter diktatörlüğüdür. Genel olarak siyasal taktikler ve devrimci durumda siyasal taktiklerdir. Devrim anlayışıdır. Öyleyse oportünizmin de kendini bu alanlarda dışa vurması kaçınılmazdır.

Bu saydığımız alanların tümünde sayısız örnekler verilebilir. Biz, bugünü yakından ilgilendiren iki örnek verip geçelim. Örneğin "Ecevit hükümeti giderse daha iyisi gelmeyecek, öyleyse yığın eylemi yapmayalım" görüşü böylesine kuyrukçu, pasifist, oportünist bir görüştür. İkinci örnek, devrim kavramını, bu kavramın anlamını ve gereklerini yığınlara duyurmaktan ısrarla kaçınmaktır, bu kavramı "sol"lara teslim etmektir. Nedense bazı yayınlarda, güneşin altında ne ararsan buluyorsun da devrim sözcüğünü bulamıyorsun. Neden? Belki "yığınları ürkütme" çabası, belki kendi ürkütüğünden. Oysa Lenin, devrimci durumda, devrim üstüne açıklamaları, ajitasyon ve propagandayı arttırmak gerektiğini söylüyor.

Bu saydığımız alanların tümünde ideolojik savaşımları, halkı aydınlatmayı yoğunlaştırmalıyız. İşçi sınıfının devrimci bilinç çevresinde birliğini kurabilmek, halkın en geniş cephesini ve onun içinde proleter hegemonyasını gerçekleştirebilmek ve devrimi yapabilmek için oportünizmle savaş ertelenmez bir görevdir. Devrimci saflarda oportünizmi kesin yenilgiye uğratmak, Lenin'in dediği gibi oportünist günahların bir anlamda cezası olan "solculuğa" da indirilmiş *en büyük darbe* olacaktır. Bu

görevi başarıyla yerine getirmezsek, yine Lenin'in dediği gibi, "acil çıkış yolu arayan yeni akıntılar sosyal-demokrat (komünist — R.Y.) kanal bulamazlarsa, sosyal-demokrat (komünist — R.Y.) olmayan kanala yönelirler."¹

Oportünizme karşı savaşın yanısıra, sosyal demokrat ideoloji ve tutuma karşı da savaşımı hızlandırmalıyız. Sosyal demokrat fikirlerin, yani burjuva reformcusu fikirlerin yığınlar arasında, özellikle işçi sınıfı içinde yayılması devrimci harekete, onun doğru yolda ilerlemesine büyük zararlar vermektedir. Yığın savaşımını körletmede, bekleyişçi bir havaya sokmada sosyal demokrat akımın büyük payı vardır. Bunlara karşı etkin ideolojik savaş vermeli ve halkımıza, denize düşenin yılanı sarılmasının doğru bir yol olmadığını, doğru yolun yüzmek olduğunu göstermeliyiz.

Özellikle gençliğin ataklığını, heyecanını zamansız yollara süren her boydan "solcu"luğa karşı da daha etkin savaşım vermek zorundayız.

Tüm bu ayrıık otlarına karşı ideolojik savaşımı yükseltmeliyiz. Yalnız bu savaşım bugün, olağan koşullarda yürütüldüğü gibi yürütülemez. Devrimci durumda ideolojik savaşım, *yeni bir* yaşım ve *yeni* yöntemler ister. Kendine özgü ajitasyon ve propaganda ister. Dün genel teorik sorunlar olan proleter hegemonyası, devrimci zor kullanım, ayaklanma ve devrim, burjuva devletinin yerle bir edilmesi ve diktatörlük sorunları bugün *çeşitli yönleriyle* pratik sorunlar olmuştur. Biz üstümüze düşeni yaparsak yarın daha yakına, daha yakına gelecektir. Bu nedenle, bu sorunları bugün "okumuş"ların lüksü olmaktan çıkarıp bilinçli işçilere, işçi sınıfının ileri kesimlerine anlatmak zorundayız. "Hayali", felsefi konular olarak değil, somutlayarak ve tüm devrimci içeriğiyle. Bu da en başta yayınlarla olur.

Bilen yoldaş, 1978 başlarında yapılan TKP Merkez Komitesi Plenumu'na sunduğu Politik Büro Raporu'nda, bu dönemde partimizin önünde duran en önemli savaş alanlarından birisi ideolojik savaşım dediten sonra

1. Lenin, *agy*, c.8, s.218.

partinin legal-illegal yayınlarını değerlendirdi. Yayınlarımızın bazı yetersizlikleri olduğunu söyledi ve yayınların ideolojik düzeyinin yükseltilmesi gerektiğini özellikle vurguladı.

İşçi sınıfının, halkın ileri kesimlerine bilinç taşıyacak temel yayın organı TKP Merkez Komitesi organı *Atılım*'dir. *Atılım* komünistlere, militanlara yalnızca günün taktiklerini değil, özellikle günün ideolojik sorunlarının açık yanıtlarını verecek yayın organıdır.

Önümüzde duran ikinci temel görev, *işçi sınıfının ve halkın örgütlerini güçlendirmektir*. En başta işçi sınıfının partisi, komünist partisini güçlendirmek, bunun yanında halka halka işçi sınıfının öteki örgütlerini kurmak ya da güçlendirmek, emekçi halkın örgütlenmesini hızlandırmaktır.

Bunlar arasında ana görev, TKP'yi daha da güçlendirmek, yaygınlaştırmak ve derinleştirmektir. Devrimci durumda öznel öge, yani son çözümlemede komünist partisi ana halkadır. Ve devrimci durum olgunlaştıkça, üst aşamalara geçtikçe, devrime yaklaştıkça öznel ögenin önemi giderek daha büyür ve sonunda *belirleyici* olur. Devrimin öznesi işçi sınıfıdır ama parti de o sınıfın örgütçüsüdür.

Türkiye Komünist Partisi, 1973 yılında likidasyon zincirini kırarak büyük bir atılıma geçmiştir. Bu gelişmenin pekçok ekonomik, toplumsal, siyasal, uluslararası, parti içi nedenleri olacaktır. Bu nedenlerin incelenmesi, bu kitabın görevleri arasına girmediğinden, bize en önemli birkaç nedene değinmekle yetinelim.

Türkiye'de fabrika aşamasının, 1950'lerle birlikte gelişi ve 1960'larda gerçekten güçlü bir işçi sınıfının ortaya çıkışı, atılımın en önemli ekonomik ve toplumsal nedenidir.

1968'lerden bu yana derinleşerek gelen toplumsal ve siyasal bunalım, bunalımdan gerçek çıkış yollarını gösterecek ideoloji ve örgüt gereksinimini de yanında getirmiştir.

Yine aynı dönemde yığın savaşımı yükselmiş, devrimci hareket genişlemiş ve partisini arayan geniş bir

komünist sempatizanı kesim doğmuştur.

Tüm bu ekonomik, toplumsal ve siyasal gelişimler, bir yanıyla, partinin, içine düştüğü likidasyonu kırabilmesinin nesnel tabanını yaratırken, öte yandan bu likidasyonu kırmaya zorlamıştır.

Öte yanda, uluslararası işçi ve komünist hareketinde 1965'lerle başlayan dönem de, uluslararası yönden elverişli bir ortam yaratmıştır.

Parti içi nedenler arasında ise en önemlisi, liderin, Bilen yoldaşın rolüdür. Yukarıda değindiğimiz nedenlerin tümü bu prizmadan geçerek gün ışığını görmüştür. Leninizm, liderin canalıcı önemini her zaman kabul eder. Ayrıca TKP için, bu rolün önemini arttıran bir başka olgu daha vardır. Likidasyon döneminde parti eridiği, eritildiği için "tabanın zorlaması"ndan pek söz etme olanağı yoktur.

Bunlar bizce, TKP'nin 1973'le birlikte girdiği atılımın altında yatan ana nedenlerdir.

1973'ten bu yana 5 yıl geçti. Toplumsal yaşamda, partilerin yaşamında kısa bir süredir. Ama bu kısa sürede TKP gerçekten geniş adımlarla yol aldı. Türkiye'nin siyasal yaşamında giderek daha etkin rol oynamaya başladı. Önemli güç kazandı. Ve bunu dosta düşmana kabul ettirdi. Bugün TKP "kelle hesabıyla" değil ama toplumsal açıdan *ana muhalefet partisi* oldu.

Böylesi bir gelişme bir başka ülkede olağan bir ortamda kendi başına bir erişimdir. Ne var ki, Türkiye'nin bugünkü ortamında, devrimci durumun dayattığı istekler karşısında alınması gerekli daha çok yol vardır. Bilen yoldaş, Plenum Raporu'nda, ulaştığımız örgütlenme düzeyi henüz yetersizdir diyerek bu durumu anlatıyor. Bugün yurdumuzda yığın hareketi, devrimci hareket çok büyümüştür. Savaşımın çapını kucaklayabilmek ciddi bir sorundur. Yığın çıkışlarının sık sık ileri geri oynayışının altında yatan nedenlerden biri de budur. Çünkü çıkışlar hâlâ büyük ölçüde "kendiliğinden gelme" (spontane) nitelik taşımaktadır.

Partinin tarihsel görevini yerine getirebilmesi, kadroların niteliğine bağlıdır. İ. Bilen yoldaş, TKP MK

Plenumu'na sunduğu raporda, “artizanlığa son” belgisinin en acil çözüm bekleyen sorunlardan biri olarak hâlâ gündemde durduğunu belirtmiştir. Bu belginin gerçekleşmesinin, bilinçli ve deneyimli bir kadronun gelişmesine yakından bağlı olduğuna işaret etmiştir. Bilgili, bilinçli, atak kadro. “Herşeyin sonunu kadrolar belirleyecektir.” Komünist partisi ne denli güçlenirse, yığın partisi olursa, ulaşılması güç gibi görünen tüm görevleri de o denli kolay yerine getirebilecektir.

Yığın partisi olmak! Bunun üstünde biraz durmalıyız. Son yıllarda kimileri, yığın partisini gitgide üye sayısına eşitlemeye başladılar. Üye sayısı bir göstergedir ama ne zaman? Lenin'in parti teorisinin iki ana ilkesi vardır. Birincisi ve en önemlisi, yüksek ideolojik bilinçli, doğru siyasetli parti, ikincisi, en geniş yığın *etkisini* sağlamak. (Üye sayısı değil, yığın etkisi.) Lenin bu iki ana ilkenin en verimli biçimde birleştirilmesini istemiştir. “Yığın partisi”ni bu açıdan görmeliyiz. “Sorun, sayılarda değil, gerçekten devrimci proletaryanın fikirlerini ve siyasetini doğru dile getirmededir.”¹ Bu nedenle, yığın partisi demek, en başta ve başlıca, yığınların sözcüsü olabilmek, onların geniş desteğini sağlayabilmek, onları çekip götürebilmek demektir. Geniş parti, bu görevlerin yerine getirilmesinde, mesajın yığınlara ulaştırılmasında büyük kolaylıklar sağlayacağı için, partinin ideolojik düzeyini *düşürmediği* ölçüde çok iyi birşeydir. Ama kimilerinin yaptığı gibi, komünist partisinden beklenen görevleri yerine getirmesini ve giderek hatta devrimi büyük parti olmaya bağlamamak gerekir. Bu konuda Lenin'in düşüncelerini açıkça yansıtan uzun bir alıntı yapmakta yarar görüyoruz:

“Küçük bir partinin bile, örneğin Britanya ya da Amerikan partisinin, siyasal gelişme yolunu enine boyuna inceledikten ve partisiz yığınların yaşamı ve geleneklerini öğrendikten sonra, uygun bir anda devrimci bir hareket başlatması olanaklıdır. ... Böyle bir parti, böyle bir anda belgileriyle öne atılıp milyonlarca işçiyi peşinden getirebiliyorsa, yığın hareketi var demektir. Devrimin çok küçük

1. Lenin, *agy.* c.24, s.82.

bir parti tarafından başlatılabiliip utkuya ulaştırılabileceğini hiç de tümüyle yadsımam. Ama yığınları kazanma yöntemlerini bilmek gerekir. bunun için de en geniş kapsamlı devrim hazırlığı zorunludur. .. En geniş kapsamlı hazırlık olmadan hiçbir ülkede başarı elde edilmez. Oldukça küçük bir parti yığınları yönetmeye yeterlidir.”¹

Başta komünist partisi olmak üzere işçi sınıfının ve halkın öteki örgütlerini güçlendirme görevi, ideolojik savaşla sınıksız içiçe geçmiştir. Başarılı ideolojik savaşım vermeyen partinin örgütlenme hızı giderek düşer. Başarılı olursa, örgütlenme hızı giderek artar, saflarda moral yüksek durur, savaşım gücü yükselir. Bu ilintiyi hiç unutmadan, “örgütlenmek” belgisini günün baş belgileri arasına koymalıyız.

Örgütlenmek! Olağan dönemlerden daha atak, daha yaratıcı, *yeni* yöntemlerle örgütlenmek. İşçi sınıfının örgütlenmesi devrimin utkusunun garantisidir. Herşey bizim elimizdedir. Nereye dek götürürsek, oraya dek gidecektir. Öte yanda, bu toplumsal-siyasal gelişimin sonu nereye varırsa varsın, yarın ne olursa olsun, *gerçek kazanımlar* da ancak proletaryanın örgütlenmesiyle elde tutulabilecektir.

Önümüzde duran üçüncü temel ödev, devrimci durumun gerektirdiği faşist saldırının acilleştirdiği, *yeni duruma uygun örgütleri kurmak*, geliştirmektir. Ülkede durum gün gibi açık. İşbirlikçi-tekelci burjuvazi erki kolayından bırakma yanlısı değildir. Tarihten gelen barbarlığını, zorbalık alışkanlığını da yedeğine alarak hegemonyasını sürdürebilmek için her yola başvurmaya kararlıdır. Sermaye basınının dilindeki “iç savaş”, Demirel’deki “sine-i millete döneriz, size dünyayı zindan ederiz” tehditleri bunu gösteriyor. Son 10 ayda 950 kişinin öldürülmesi bunun belirtisidir. Yeni bir durum var ortada. Ne diyeceğiz? “Demokratik hukuk devleti” çerçevesinde “uygar” savaşıma dönmeyi mi önereceğiz? Bunu dersek, “demokratik” önyargıları çok derine işlemiş burjuva

1. Lenin, *agj.* c.32. s.476.

liberalinden farkımız kalır mı? Yoksa, emekçi halkın her yolla direnişinin meşruluğunu mu savunacağız? Halkın en geniş savaşı cephelerini kurabilmek için yaşadığımız anın somut istemlerinin sözcüsü olarak mı yükseleceğiz? Bugün bu soruya her devrimcinin açık yanıt vermesi gerekir.

TKP Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş daha 1977 başında Parti Konferansı kapanış konuşmasında tutulacak yolu göstermişti. O gerçekten tarihsel konuşmada Bilen yoldaş şöyle demişti: "Barikata zorluyorlar bizi. Bizim savaşımız kan ve ateş içinden geçiyor. Razi olmayacağız, işçileri, gençleri sokaklarda, alanlarda vursunlar. Savaşacağız... Örgüt kuracağız. Kuruyoruz."

TKP'nin Sesi Radyosu son günlerde şöyle sesleniyor: "İşçi sınıfı, emekçi yığınlar, hükümet can güvenliğini sağlamıyor diye faşist komandoların, faşist terör guruplarının, Maoçu provokatörlerin saldırı ve provokasyonları karşısında eli kolu bağlı mı kalacaktır? Elbette kalmayacaktır. Halk, kendi güvenliğini kendisi sağlamak zorundadır. Bunun için örgütlenmek, en geniş yığınları bu savaşa kazanmak, direnişlere ulusal boyutlar kazandırmak gerek."¹

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi de, 5 Ekim 1978 tarihli bildiriyle partinin tutumunu, tutacağı yolu halkımıza açıkladı: "...Faşist teröre karşı can güvenliğini sağlamak, demokratik hakları korumak görevini işçi sınıfımız, halkımız kendisi üstlenecek, bunun için örgütlenecek, yeni savaş örgütleri kuracaktır. TKP, halkımızın yarattığı faşizme karşı savaşım biçimlerini daha örgütlü bir düzeye yükseltmek için harekete geçti."²

TKP'nin bunalım ortamının görevlerine uygun yeni örgütlenmeler konusundaki bu Leninci tutumu yeterli başarıyla yaşama geçebilirse Türkiye devrim hareketinin utkusu yolunda büyük bir güvence olacaktır. Çünkü faşizme karşı "halkın kendini savunmak için örgütlenmesi"ni sözcük anlamlarıyla anlayamayız. Devrimci durumun, bunalımın, faşist zorbalığın dayattığı bu çeşit

1. İşçinin Sesi Radyo Ajansı, sayı:209.

2. agy, sayı:224.

örgütlenmeler yalnızca *savunma* görevini üstlenmiş değildir. Halkın artık farkına vardığı gereksinimlerden onu ileriye, devrimci savaşımın üst aşamalarına yöneltmeyi de üstlenmiştir. Bu, kişi irade ve isteğinden *bağımsız* olarak böyledir. Böylesi örgütlenmeler, bu nedenle yalnız savunma değil, aynı zamanda faşizme ve bu yıkılası düzene yönelmiş *saldırı* görevini üstlenmiştir. Lenin, "son çözümlenmede siyasal özgürlük ve sınıf savaşımının büyük sorunlarını yalnızca güç (zor anlamına — R. Y.) çözer ve bu gücü hazırlamak ve örgütlemek ve yalnızca savunma değil, saldırı için de kullanmak bizim görevimizdir"¹ diyor. Bu gerçeği ne denli iyi anlarsak, devrimci durumun zorladığı örgütlenme biçimlerini o denli amacına uygun kullanırız.

Ülkemizdeki devrimci durumun dayattığı, acıllaştırdığı bu üç temel görev (ideolojik savaş, örgütlenme, devrimci duruma uyan örgütler kurma), gelip bir dördüncü temel görevde birleşiyor. *Yığınların eyleme geçmesine yardımcı olmak*. Ulusal çapta yığın çıkışları, gösteriler, direnişler örgütlemek. Yığın savaşımını yükseltmek.

Ülkenin içinde bulunduğu derin bunalım, yığın hareketlerinde MESS grevleri ve 1 Mayıs 1978'den bu yana görülen duraklama ve yığından kopuk "çete" çıkışlarının giderek artması gibi nedenler, yığın ve yığın hareketleri kavramlarını günün önemli bir konusu yaptı. Bu kavramlar, önümüzdeki dönemde önemlerini koruyacak ve arttıracaktır. Onun için, kısaca değinmekte yarar görüyoruz.

Yığın nedir? Önce bunu yanıtlamak gerekir. Yığın, "sınıf" ve "halk"tan farklı bir kavramdır. Sınıf ya da halk, *nesnel varoluşu* anlatır. Örneğin sınıf, üretim sürecinde tuttuğu yere, üretim araçlarıyla olan ilişkisine göre belirlenen geniş insan topluluğudur. Kapitalist toplumda halk, belirli bir ülkede, belirli bir gelişme aşamasında çıkarları egemen sömürücü sınıfla *nesnel* olarak çelişen sınıf ve katmanlar topluluğudur. Görülüyor ki, sınıf ve halk kavramları, kişi bilinci dışında biçimlenen varoluşu

1. Lenin, *agy.* c.9, s.30.

gerektirir. Bir sınıfın ya da halkın üyeleri nesnel çıkarılarının bilincinde olmasa da, o yine sınıftır, halktır. Oysa yığın, halkın ve sınıfın hareketlenmiş, eylemli kesimini, savaşım içindeki kalabalıkları anlatır. Yığın kavramının, savaşımın yapısındaki değişmelere göre değişen birşey oluşu da bundandır. Lenin bu gerçeği şöyle anlatıyor:

“...(Yığınlar kavramı) savaşımın yapısındaki değişmelere göre değişen birşeydir. Savaşımın başında yığınlardan söz edebilmek için bir-iki bin gerçekten devrimci işçi yeterliydi. ... Genellikle sönük yaşayan, günlerini sıkıntılar içinde sürükleyen, siyaset hakkında hiçbir şey duymamış birkaç bin partisziz işçi devrimci biçimde davranmaya başladılar mı, işte size yığın. ... Devrimin yeterince hazırlanmış olduğu zamanlarda ‘yığınlar’ kavramı değişir: Birkaç bin işçi artık yığınlar demek değildir. Bu sözcük başka birşey anlatmaya başlar. Çoğunluğu ve öyle yalnızca işçilerin çoğunluğunu değil, tüm sömürülenlerin çoğunluğunu anlatacak biçimde değişim geçirir. Bundan başkaca bir yorum, bir devrimci için olanak dışıdır. Bundan başkaca bir anlam anlaşılmaz birşey olur.”¹

Yığın kavramı savaşımın özü ile değil, savaşımın yapısındaki değişmelerle, boyutlarıyla birlikte değişikliğe uğrar. Savaşımın özü demek, içeriği yani aşaması demektir. Buna göre değişen *halk* kavramıdır. Örneğin, demokratik özlü savaşımında halk kavramı içine giren bazı burjuva kesimler, sosyalist özlü savaşımında girmez. Yığın kavramı ise savaşımın boyutlarına göre değişir.

Bir başka deyişle, tarihsel olayların yaygınlığı ve derinliği ne denli büyükse, yığın kavramı da o denli genişler. Barışçıl dönemde 500-1000 kişinin gösterisi ile belirlenen yığın, olaylar genişledikçe, sınıfın ve halkın hareketlenen kesimi genişledikçe büyür büyür ve devrim anında, “halkın aktif ve örgütlü güçlerinin çoğunluğu” durumunu alır. Bu dinamiği doğru anlamının bugün büyük önemi vardır. Bu anlayış, yurdumuzda olaylar bu

1. Lenin, *agy*, c.32, s.475-476.

denli genişlemişken, devrimci durum nedeniyle giderek daha geniş kesimler savaşıma katılırken neye yığın, neye yığın eylemi denir, bunları doğru anlamamızı sağlar. Dolayısıyla, TKP "yığın eylemi" derken neyi hedefliyor, bugün nasıl eylemler gerekiyor, bunu doğru anlarız. 1962-1970 arası 2000 kişilik kapalı salon toplantısı ya da gösteri, yığın eylemiydi. Bugün değildir. Bugün yığın eylemi, 10 binleri, 100 binleri ayaklandıran eylemlerdir.

Sonra, yığın eylemiyle, yığınlar içinde parti çalışması kavramları da birbirinden farklıdır. Fabrikalarda, işyerlerinde, mahallelerde komünistlerin çalışmaları yığın eylemi değil, yığın içinde parti çalışmasıdır. Bunun tersi bir anlayış, yığın eylemi koyma görevimizi geri plana atabilir.

Devrimci yığın hareketlerinin *bugünkü amacı*, faşist saldırıyı geri püskürtmek, yığınlara kendi deneyimleriyle devrimci bilinç kazandırmak, onları devrime hazırlamaktır. Bir o denli önemli amacı da düzeni sarsmak, bunalımı derinleştirmektir. Bunların yanısıra, yığın eyleminin yığınları kazanmak, sempatican halkayı genişletmek, öncülüğü sağlamak, pratik deneyim kazanmak gibi önemli hedefleri de vardır. Yığın çıkışları planlanırken bu noktalar gözönünde tutulmalıdır.

Yığın hareketleri esas olarak ikiye ayrılır: Kendiliğinden (spontane) yığın hareketleri ve gerçek anlamda siyasal yığın hareketleri.

Kendiliğinden yığın hareketleri, gerçek sınıf bilinciyle donanmamış, ülkenin genel savaşımı içine oturmamış, öteki güçlerden kopuk hareketlerdir. Esas olarak nesnel koşulların zorlamasıyla doğup gelişirler. Bu, kendiliğinden yığın hareketleri yönlendirme ve örgütlenme taşıyor demek değildir. Böylesi bir anlayış, insanları koyunlara eşit tutmak olur. "İnsan" denen canlının katıldığı her harekette kesinkes belirli bir yönlendirme ve örgütlenme vardır, çünkü bilinç vardır. Kendiliğinden yığın hareketlerinde örgütlenme de olur, yönlendirme de, hatta siyasal içerik de olur. Olmayan gerçek sınıf bilincidir, genel savaşımınla uyumdur, birliktir. Kısacası, komünist partisinin kurmaylığıdır.

Gerçek anlamda siyasal yığın hareketleri ise gerçek

sınıf bilinçli, yığınların öteki bölükleriyle birlik içindeki eylemlerdir. Yığınların kendiliğinden hareketlerini, gerçek siyasal yığın hareketlerine dönüştüren unsur komünist partisidir. Gerçek sınıf bilinciyle (komünist bilinçle) yönlenmeyen her hareket kendiliğindedir. Böyle hareketleri gerçek siyasal savaşıma dönüştürmek, komünist partisinin varoluş nedenlerinden biridir.

Yığın hareketleri kavramına böyle yanaşınca görürüz ki, Türkiye'de bu denli kabarmış, dev boyutlara ulaşmış yığın savaşımı hâlâ büyük ölçüde kendiliğinden hareket düzeyindedir. TKP'nin güçlenmesi, otoritesini yığınlara yayması oranında değişmekte ve gerçek siyasal hareketler durumuna gelmektedir.

Komünistler her zaman, önceden ve iyice planlanmış, örgütlenmiş, ülkenin genel savaşımı içine oturtulmuş eylemlerden yanadır. Fakat her zaman da, bir an düşünmeden, kendiliğinden yığın hareketleri içine dalarlar. Bir kez, taşıdığı eksiklere ya da yanlışlara karşın, yığınların içinde savaşır olmak, çizgi dışında durmaktan her zaman yeğdir. Sonra, bu hareketleri sınıf bilinçli hareketlere çevirmek komünistlerin görevidir ve de bu görev ancak savaşımın içinde yerine getirilebilir.

Türkiye'nin içinde bulunduğu bugünkü dönemde devrimci yığın çıkışlarını her yolu kullanarak yükseltmek, giderek tüm sorunların bağlandığı bir anahtar durumunu almaktır. 1 Mayıs 1978'den bu yana yığın eylemlerinde bir duraksama gözlemlendiğine değinmiştik. H. Erdal yoldaşın belirttiği gibi, "bu eğilimin nedeni, kitle hareketlerinin nesnel nedenlerindeki bir azalma değildir, aksine kitlelerin nesnel memnuniyetsizlik nedenleri giderek artmaktadır. Kitle hareketlerinin azalmasının nedeni, öznel etmenin olumsuz yönde gelişmesidir."¹ Ve yine Erdal yoldaşın dediği gibi, öznel ögenin olumsuzluğunun en önemli nedeni, "nesnel ve öznel koşulları iyi değerlendirerek, doğru politik hedefler için *önceden planlanmış ve örgütlenmiş* kitle hareketleri düzen-

1. H. Erdal, *Ürün*, sayı:53, s.40.

lemede yeterince başarılı olunamamıştır.”¹

Kimileri, zaten ilerici-devrimci hareketin çapını kucaklamaktan uzağız diyerek, olayların daha hızlanıp genişlemesiyle daha da yetersiz kalınabileceğinden korkuyor olabilir. Bu düşünce kökünden yanlıştır. Yığınlar en iyi kendi deneyimlerinden öğrenir. Halkımıza genlik getirecek yolu en iyi savaşın içinde kavrar. *Devrim öğretir!* Yeter ki biz kurtuluş yollarını açıkça gösterelim, ajitasyon ve propagandamızı günün gerçeklerine uygun biçimde yürütelim ve sonsuz bir enerjiyle yığınların eyleme geçmesine yardımcı olalım.

Son dönemde komünistler üstüne saldırı iyice azgınlaştı. Her yönden, her yöntemle saldırıyorlar. Faşisti, Maoçu bozkurtu, gangster sendika ağası, sosyal demokrati, küçük burjuva sosyalisti. Hepsi kendi yolları, yöntemleriyle. Bu aşağılık çember de ancak yığınların devrimci enerjisine güvenerek, yığın direnişlerini yükselterek kırılabilir. Gün geri çekilme, uzlaşma, “ağırbaşlı” olma günü değildir. Geri çekildikçe, işçi sınıfının üstüne çökecekleri açıktır. Halkın bilincinde somutlanmış, yığınsallaşmış istemlerden kalkarak örgütlenecek yığınsal eylemler tek çıkış yoludur.

Devrimci yığın çıkışları, sapık fikirlerin halk içinden soyutlanmasını hızlandıracak, devrimci örgütlerimizi güçlendirecek, işçi sınıfının devrim hareketinde partisi eliyle hegemonyasını kurmasının yolu olacaktır. Kitaptan değil, kendi deneyimlerinden öğrenen halk yığınlarının devrimci bilince ulaşma sürecini hızlandıracak, kenarda duran kesimleri de savaşa çekecektir. *En önemlisi*, burjuvazinin içinde bulunduğu bunalımı derinleştirecek, ayrışmaları çabuklaştıracak, devrimci durumun olgunlaşma sürecini hızlandıracaktır. İşçi-köylü bağlaşıklığı ve ulusal demokratik cephe de ancak bu süreç içinde kurulacaktır.

Türkiye Komünist Partisi, yurdumuzun bugün içinde bulunduğu ortamı doğru değerlendiriyor, çıkış yolunu gösteriyor. “Gün eylem günüdür. Gün işçi sınıfımızın

1 H. Erdal, *agy.* s.40.

öncülüğünde faşizme karşı yığınsal eylem koyma günüdür.”¹

Ne denli bunalım içinde olursa olsun, burjuvazinin vurmadan düşmeyeceğini biliyoruz. Yarın vurabilmek için bugün devrimci yığın çıkışlarını yükseltmeliyiz.

Devrimci durum nesnel bir durumdur, kimse kendi isteğiyle yaratamaz. Fakat K. Zaradof’un belirttiği gibi, yeterli nesnel koşulların varolduğu, *yeterli oranda “patlayıcı madde”nin biriktiği bir ortamda devrimcilerin kararlı ve atak eylemleri, devrimci durumun olgunlaşması için gerekli itmeyi sağlayabilir. “Öznel öge, sosyalist devrimin bazı nesnel önkoşullarının oluşmasına yardım edebilir.”*²

Görülüyor ki, komünistler, devrimciler için nesnel koşulların “ideal” biçimde olgunlaşmasını beklemek diye birşey yoktur. Bu menşeviklik olur. Sorunun bu yönünü doğru kavramak, Türkiye devrim hareketi için gerçekten *canalıcı* öneme sahiptir. Hele öznel ögenin nesnel koşullardan geri kalmış olduğunu görürsek.

Devrimci durumun dayattığı görevlerin başarıyla üstesinden gelmek, devrimci durumun hızla olgunlaşmasına yardım edecek, halkımızın üstünde biriken tehlike bulutlarını dağıtacak, ülkeyi ileri demokratik devrime götürecektir. Bu, aynı zamanda TKP’nin, işçi sınıfının, savaşıma damgasını vurmasını, dolayısıyla işçi sınıfının *sınıfsal bağımsızlığının* korunabilmesini sağlayacaktır. Lenin’den aşağıda yaptığımız uzun fakat çok önemli alıntı, ne demek istediğimizi, önümüzdeki yolları çok iyi anlatmaktadır.

“Tüm yanlış yorumlama ve yanlış anlamaları ortadan kaldırmak için herşeyden önce şunu belirtelim ki, bizim değindiğimiz tehlike işin öznel değil, nesnel yanında yatar. Sosyal demokrasinin (komünistlerin—R.Y.) savaşım içinde alacağı biçimsel tutumda değil, bugünkü devrimci savaşımın somut sonucunda yatar. Soru şu ya da bu sosyal demokrat (komünist—R.Y.) gurubun burjuva demokrasisi

1. *İşçinin Sesi Radyo Ajansı*, sayı 237.

2. K. Zaradof, *agy.* s.117-118.

içinde erimeyi isteyecekleri, ya da bilerek böyle yapacakları değildir. Kimse bunu söylemiyor. Hiçbir sosyal demokratın (komünistin—R.Y.) böyle bir istek beslediğinden kuşulanmıyoruz. Zaten bu bir istek sorunu değildir. Soru şu ya da bu sosyal demokrat (komünist—R.Y.) devrim sürecinde kendi ayrı kimliğini, kişiliğini ve bağımsızlığını burjuva demokrasiden biçimsel olarak koruyup korumayacağı da değildir. Yalnızca 'bağımsızlıklarını' ilan etmekle kalmayıp, bunu biçimsel olarak koruyabilirler de. Fakat işler öyle çıkabilir ki, burjuvazinin tutarsızlığına karşı savaşımında, yine de elleri kolları bağlanabilir. Devrimin en sonunda ortaya çıkan siyasal sonuç öyle olabilir ki, sosyal demokrasinin (komünistlerin-R.Y.) biçimsel 'bağımsızlığına' karşın, ayrı bir parti olarak tam örgütsel kişiliğine karşın, gerçekte bağımsız olmadığı ortaya çıkar. Olayların gelişimi üstüne proleter bağımsızlığının damgasını vuramaz. Öyle zayıftır ki,... burjuva demokrasisi içinde 'eridiği' tarihsel bir gerçek olur."¹

Olayların gelişimine proleter damgasını basabilmek için, ideolojik savaşıma yeni bir hız vermemiz, ortamın öne çıkardığı sorunları tüm devrimci kapsamıyla ele almamız gerekiyor. En başta işçi sınıfımızın genel kurmayı TKP olmak üzere, işçi sınıfının ve halkın örgütlerini daha da güçlendirmemiz gerekiyor. Devrimci durumun görevlerini üstlenebilecek yeni örgütler kurmamız ve genel olarak tüm örgütlerimizi yeni duruma uygun biçimde yeniliklerle düzenlememiz gerekiyor. Tüm gücümüzle halkın eyleme geçmesine yardımcı olmamız gerekiyor.

Özetlemek gerekirse, devrimci durum komünistlerin, devrimcilerin tüm çalışmalarında *yenilik* istiyor. Her alanda, ideolojik savaşımında, eğitimde, örgütlenmede, siyasal taktiklerde, eylem biçimlerinde *yenilik!*

Yurdumuz bugün böylesi bir durumdadır. Derin bir bunalım yaşanıyor. Bu durum, yurdumuzu emperyalist

1. Lenin, *agv*, c.9, s.54.

zincirin zayıf halkası yapıyor. Devrimci güçlere, devrimi gerçekleştirmek gibi tarihsel bir sorumluluk yüküyor.

Olayların gelişimi hızlanmıştır. Bunalım derinleştikçe, ya faşizm ya sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi ikilemi kendini iyice gösterecektir. Bu ikilemi "anlamayanlar"a belki yardımcı olur diye son birşey söyleyelim: "Marks'ı okumuş ve kapitalist toplumda her keskin anda, her ciddi sınıf çatışmasında seçeneğin ya burjuvazinin diktatörlüğü ya da proletarya diktatörlüğü olduğunu anlayamamış kişi, Marks'ın ne ekonomik, ne de siyasi doktrinlerinden hiçbir şey anlayamamış demektir."¹

Bugün Türkiye öyle bir yere gelmiştir ki, işçi sınıfının katılmadığı hiçbir iktidar ilerici olamaz. İşçi sınıfının hegemonyası altında kurulmayan hiçbir iktidar devrimci olamaz. Anti-faşist, anti-tekelci, anti-emperyalist ileri demokratik halk devrimi dışında hiçbir yol faşist tehlikeye, işsizliğe, yoksulluğa, pahalılığa, açlığa, cahilliğe çözümler getiremez. Ardından Leninci kesintisiz devrim süreci içinde sosyalist devrime dönüşmeyen, burjuva diktatörlüğünü yerle bir edip proletarya diktatörlüğüne varmayan hiçbir devrimci-demokratik dönüşüm, hiçbir soruna kalıcı çözümler getiremez, hiçbir kazanımı koruyamaz.

İşte sorunlar ve çözümleri tarihin gündemine bu biçimde gelmiştir. Üç dört yıl sonraki Türkiye bugünkünden çok farklı olacaktır. Yenilgi ölüm! Yenmek zorundayız! Yeneceğiz! Sosyalizme açılacak ileri demokratik halk devrimini gerçekleştireceğiz!

V
1979 — 5(I). KONGRE

**Bu bölüm, uzun, kendi içinde
yükselen ve önemli değişimler taşıyan
ama yine de bütün oluşturan bir dönemi kapsıyor.**

PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ'NDEN

Temmuz 1979'da
İşçinin Sesi Yayınları'nın
8. kitabı olarak basıldı.

ENTERNASYONAL PROLETER DİSİPLİNİ

Komünist partilerinin ulusal ve enternasyonal görevlerinin diyalektik birliği tartışılırken, konunun çok önemli bir başka yönünü de ele almamız gerekir: *Marksizm-Leninizme dayalı bilinçli enternasyonal proleter disiplini*.

Lenin, 1920'de, Avusturyalı komünistlere enternasyonal disiplin konusunda almaları gerekli tutumu açıklarken şöyle diyordu:

"Avusturyalı komünistler, enternasyonal proleter disiplinini açıkça ve doğrudan tanıdıklarını ilan etmekten korkmayacaklardır. Biz, işçilerin kurtuluş savaşımının büyük sorunlarını, devrimci proletaryanın enternasyonal disiplinine uyararak, aynı zamanda, değişik ülkelerdeki işçilerin deneyimlerini dikkate alarak, onların bilgi ve isteklerini de hesaba katarak ve böylece işçilerin komünizm için sınıf mücadelesinin tüm dünyada birliğini eylemde (lafta değil...) uygulayarak, çözemediğimiz için gurur duyuyoruz."¹

Lenin'in bu çok önemli fikri bize şunu öğretiyor ki, somut dünya koşullarına bağlı olarak dünya ölçüsünde merkezi bir örgütlenme olsa da olmasa da, komünistlerin ve komünist partilerinin, *kendi bilinçleriyle* bağlandıkları, uydukları bir otorite vardır. O da *devrimci proletaryanın Marksizm-Leninizme dayalı enternasyonal disiplini*dir. Enternasyonaller, uluslararası devrimci proletarya disiplininin örgüt biçimi kazanmasıdır. Bu örgüt biçiminin ortadan kalkmasıyla uluslararası proleter disiplini yok olmuyor. Tersine, bu disiplinin gönüllü uygulanması, yani öz-disiplin biçiminde sürmesi çok daha büyük önem kazanıyor. Yani, "öküz öldü ortaklık ayrıldı" değil. Savaş

1. Lenin, *agy*, c.31, s.269.

birliği, uluslararası sorumluluklar sürüyor. İşte bu nedenle, Sobolef, "hele Komintern gibi bir merkezi örgütün varolmadığı günümüzde ... bilinçli gönüllü disiplin ya da daha doğrusu öz-disiplin sorunu, dünya devrimci güçlerinin öncüsünün savaş yeteneğini yükseltmede kilit sorundur"¹ diyor.

Proleter enternasyonalizmi diplomatik söylevler ardında "herkes bildiğini okusun"a indirgenemez. Her komünist partisinin hem kendi işçisine, halkına, hem de uluslararası komünist harekete karşı hesap verme yükümlülüğü vardır. 1969 Danışma Toplantısı, dünya komünistlerinin yüksek forumu bu gerçeği şöyle dile getiriyor: "Elbette şu ya da bu ülkede oportünizme ve ulusçuluğa karşı savaş, herşeyden önce ilgili kardeş partinin görev alanına girer... ancak şurası doğrudur ki, hareketimizin bir kesiminde bu savaşım terkedildi mi, bu hareketinin bütününü etkiler."²

*"Her komünist partisi eylemlerinden ötürü kendi işçi sınıfına ve halkına karşı, aynı zamanda, enternasyonal işçi sınıfına karşı sorumludur. Her komünist partisinin ulusal ve enternasyonal sorumlulukları ayrılmaz bir bütündür."*³

Bu gerçekleri bugün "bağımsızlık" sakızını çiğneyenler bilmezler mi? Bilirler elbette. Doleres Ibarruri, 1964 yılında şunları söylüyordu: "Eğer bir parti yalnızca kendi ülkesine değil, aynı zamanda diğer ülkelerin komünistlerine de zarar verecek bir politika izlerse, ... diğer komünist partileri anlaşmazlıklarını belirtmede her hakka sahiptirler. ... Proletarya enternasyonalizminin birçok sorumlulukları vardır, fakat ortak davayı zedeleyici yanlışlara göz yummayı istemez."⁴

Evet, dünya işçi ve komünist hareketinin Marksizm-Leninizm temelindeki birliğine zarar veren akımlara göz yummamak gerekir. Ama görün ki, dünya komünist hareketinin Marksçı-Leninci temeldeki birliği için, Türki-

1. A. Sobolef, *To Strengthen the Unity of the Communist Movement*, s.108.

2. *International Meeting of Communist and Workers' Parties* s.37.

3. *agy.* s.37.

4. D. Ibarruri, "For Unity of the Communist Movement", *World Marxist Review* sayı:10, s.7.

ye devrim hareketinin sağlıklı bir yolda ilerlemesi için Yüro-komünizmi eleştirdiğimizde, *Atılım* buna “sorum-suzluk”, “birliğe hizmet etmeyici” adını takıyor.¹ Bu, haksız, yersiz ve ilkesiz bir eleştiridir. Daha doğrusu eleştiri değildir. Dünya işçi ve komünist hareketinin Marksçı-Leninci temeldeki birliğine zarar veren akımlarla savaş, hem proletarya enternasyonalizminin, hem TKP programının emredici hükmüdür.

1. *Atılım*, Temmuz 1979.

KUŞTAN KORKAN DARI EKMESİN!

İşçinin Sesi, sayı 100, 30 Temmuz 1979

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin aylık organı *Atılım* Temmuz sayısında "Bir Broşür Üstüne" adlı bir yazı yayınladı. Bu yazıda *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabımıza çeşitli eleştiriler getiriliyor. TKP'nin Sesi Radyosu da bir süredir aynı yolda yayın yapıyor.

Daha bir ay önce, işçi sınıfımızın örgütlü siyasal hareketi içinde sağ oportünizm baş tehlike olarak ilan edilmişti. Ama ne ilginçtir ki okun ucu *İşçinin Sesi*'ne, onun hatına çevrilmiştir.

Tartışmanın gelişiminin taşıdığı iç tutarsızlıklar, perde arkası olaylar bir yana biz *Atılım* eliyle gelen eleştiriye *sevindik*. Uzun uzun yıllardır hareketimizin sorunlarını açık tartışmak gerektiğini, açıklıktan zarar değil yarar geleceğini savunuyoruz. *Atılım*'ın satır arası okutmaktan açık tartışmaya doğru adım atışı sevindiricidir. Açıklık açtığı yarayı kendisi iyileştiren bir kılıçtır. Her özveriyi, ölümü gülerek kucaklayan militanlarımız TKP'nin geçmekte olduğu dönemi, teorik farklılıkları ve bunun getirdiği somut siyasal tutum farklılıklarını olayların *gelişimi içinde* öğrenmeli, hareketimizin Leninci ideoloji ve siyaset temelindeki birliğine sınıksız sahip çıkmalıdırlar.

Getirilen eleştirilerin yanıtlarını verdik, veriyoruz, vereceğiz. Birşeyin altını çizelim, bizler bölücü *değiliz*. Bölücülük suçlaması üzerimizden yağmur suları gibi akıp geçecektir. Zaman en iyi göstergedir.

Bazı yoldaşlar, "neden öyleyse görüşlerinizi *İşçinin Sesi*'nde getiriyorsunuz, daha uygun bir yayın organı

vardır" derlerse, bu yoldaşlara her yolu bıkmadan denediğimizi söyleyelim. Sonuç sıfır olmuştur. Görüşlerimiz ak kağıdı, gün ışığını görmemiştir. Bu durumda ne yapılacaktır? İdeolojik konuların işe geldiğince mıcıklanmasına, örgüt normlarının işe geldiğince sündürülmesine izin verilemez. TKP işçi sınıfımızın, halkımızın tek umududur. Bu umuda layık olmak zorundayız.

Herkes tartışmayı daha iyiye, daha doğruya, daha güçlüye varma çabası olarak almak zorundadır. Kadroların çok büyük çoğunluğunun gençliğinden, deneyimsizliğinden yararlanıp *İşçinin Sesi*'ni "hain" olarak göstermeye kalkışmak ucuz kahramanlık olur. Ayrıca yatsıya dek yanar. *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabını yasaklama, evlerden toplama ve yok etme, *İşçinin Sesi*'ni yasaklama, bunlar Leninizme düşman yöntemlerdir. Tartışmayı olumlu, yapıcı bir çerçevede tutmak zorundayız, zorundasınız.

23.7.1979 günü TKP'nin Sesi'nde TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş konuştu ve bizler için "açık saldırıya geçecekleri anlaşılıyor" dedi. Bilen yoldaşımızı bu konulardan konuşur görmek bizim için acıdır. Sınıf savaşımı acımasız, ne yapalım, öğreniyoruz. Değişen biz değiliz.

İkincisi, *Atılım* ve Radyo eliyle bize açık eleştiri getiriliyor. Bunlara açık yanıt vermek görevdir, haktır. Bu hakkı kullanmaya "saldırı" adını takmak doğru bir tutum değildir. Açık tartışmayı her zaman olduğu gibi önleyici, gömücü tutumun göstergesidir. Açık eleştiri, hem de haksız eleştiri yapılsın, yapılacak açık hem de haklı eleştiri "saldırı", "yıkıcılık", "bölücülük" adını alsın. Leninizm böyle birşey bilmiyor. Kuştan korkan danı ekmesin!

Yaşasın TKP!

Yaşasın TKP'nin Leninci birliği!

AÇIK YANIT VERMEK ZORUNDASINIZ

İşçinin Sesi, sayı 100, 30 Temmuz 1979

Oportünizmin ve onun en tehlikeli biçimi olan ortacılığın en belirgin yanı *“açıklık korkusu”*dur. Ne olur ne olmaz, yarı rüzgarlar başka yönden eserse ayazda kalmamak için zorlanmadıkça açık görüş belirtmezler.

Oportünizmin, oportünistlerin bu özelliğini Lenin şöyle tanımlamıştır: *“Oportünizmle savaş dediğimizde günümüz oportünizminin her alanındaki belirgin özelliğini, yani belirsizliğini, bulanıklığını hiçbir zaman unutmamalıyız. Oportünist, yapısı gereği, açık ve kararlı bir tutum almaktan her zaman kaçınır, her zaman ortada bir yol arar, her zaman bir yılan gibi birbirinden ayrı iki görüş noktası arasında kıvrılır durur...”*¹ (abç). Bu tutum, genel teorik düzeyde yazılmış uluslararası kitaplardan bölüm bölüm kaynak göstermeden aktarmak zorunda kalan az yetişkin *“teorisyen”*in düştüğü şablonculukla da birleşince işler arap saçına döner. Militanların kafası karmakarışık olur.

Bugün bizde durum böyledir. Militanların, kızıl sancağı alanlarda koşturanların kafalarında binlerce soru vardır. Sınıf savaşımının yükselmesiyle bu sorular katıyla artmaktadır. Altı yıldır daha UDC, ileri demokrasi gibi en temel konular açıklığa kavuşmamıştır. Biz zorlamazsak kavuşacağı da yoktur.

Bugün militanlar, deneyimsizlikle örgüt sevgisinin, *“onlar bilirler”* yaklaşımıyla idealizasyonun etkisi altında kafalarındaki pekçok soruyu geri itiyorlar. Çoğu belki bilince bile çıkarmak istemiyor. Bu çok tehlikeli bir

1. Lenin, *agy*, c.7, s.402.

durumdur. Hareketimizin geleceği üstündeki en büyük tehlike bulutudur. Ozan, "kavgada dolaşık yumak gibi yürekle durulmaz" diyor. Dolaşık yumak gibi kafayla hiç olmaz. Devrimimizin önemli sorunlarında mutlaka apaçık, dupduru bir çizgiye ulaşmak zorundayız. Leninci ideolojik birliğin olmadığı ya da bozulduğu yerde herşey anlamını yitirir.

Günümüzde bazı sorular özellikle öne çıkıyor. Bu, "kapitalist olmayan gelişme yolu", "feodalizm", "ticaret burjuvazisinin egemenliği", "ulusal demokratik devrim" gibi dünden gelen ama defteri daha dürülmemiş önemli sorular olmadığı anlamına gelmiyor. Bu, yarın yeni bir sürü soru çıkmayacak anlamına da gelmiyor. Bu sorular, savaşımın bizi bugün getirdiği noktada *hiç gecikmeden* açıklık isteyen, yanıt bekleyen sorulardır. Bunları şöylece sıralayabiliriz:

1. Sovyetler Birliği dünya devrimci merkezi midir, değil midir?

2. Yüro-komünizmin dünya işçi sınıfının çıkarlarına ters bir akım olduğunda anlaşıyorsak, yüro-komünizmin egemen olduğu bir parti isterse 1 milyon 700 binlik parti olsun ülkesini devrime götüremez demek uluslararası komünist hareketi bölücü bir tutum mudur, yoksa özüyle sözü bir tutum mudur?

3. Türkiye'de devrimci durum (devrim anı değil!) var mıdır, yok mudur?

4. Türkiye'de faşizmin *acil tehlike* oluşu, derin ekonomik ve toplumsal bunalımın üstünde yükselen devrimci durumdan doğmuyorsa nereden doğuyor?

5. Çeşitli "üçüncü yol"lar olabilir ve de denenecektir. Ama bunalım derinleştikçe, ya faşizm ya ileri demokratik halk devriminden başka yol olmadığı daha iyi ortaya çıkacaktır. Buna ne diyorsunuz?

6. Anti-faşist savaşımı, anti-emperyalist ve anti-teknelci savaşımı birleştiriyor musunuz? Yoksa, emperyalizme ve tekellere karşı savaşımı yükseltmek anti-faşist cepheyi zayıflatır mı diyorsunuz?

7. İleri demokratik halk devrimi için savaşımın faşizme karşı savaşım tek bir bütündür, birbirinden

koparılamaz mı diyorsunuz? Yoksa “aşamalar teorisi”nin etkisinde, şimdi faşizmi geriletelim, yarın ileri demokratik devrim savaşımı mı diyorsunuz? Bir başka deyişle, ileri demokratik halk devrimi için savaşımınla faşizme karşı savaşımı tek yumrukta birleştirenleri, dolayısıyla faşizmi gebertmenin *tek gerçek utku yolunu* gösterenleri “faşizme karşı savaşın önemini küçümsemek”le mi suçluyorsunuz?

8. Ulusal demokratik cephe, ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirmek üzere kurulacak halkın en geniş birliği değil midir? UDC'yi anti-faşist, anti-emperyalist, anti-tekelci halk devrimini gerçekleştirmek için istemiyor muyuz?

9. “Tekeldışı burjuvazi”nin UDC'de yeri var mı? Liberal burjuvazi devrim istiyor mu?

10. İşçi sınıfı ya da herhangi bir sınıf savaşımında ya önde gider ya geride, ya hegemon olur ya kuyrukçu. Buna ne diyorsunuz?

11. Kürt halkının kendi yazgısını kendi belirlemesi hakkını, yani özünde ayrılma hakkını ikircimsiz, amasız-fakatsız tanıyor musunuz? Yoksa, liberal burjuvaziye hoş gözükme çabasıyla bin dereden su mu getiriyorsunuz?

12. Kürt halkının devrimimiz açısından oynayacağı canalcı rolü tanıyor musunuz? Yoksa onu Lazlar, Çerkezlerle aynı kefeye mi koyuyorsunuz?

13. Türkiye ordusu, ileri demokratik halk devrimi dışında “halkın ordusu” durumuna getirilebilir mi?

14. Kapitalist devlette ordu-militarizm ayrımları yapıp tüm “kötülükler”i militarizme yüklemek doğru bir tutum mudur? Kapitalist devlette ordu ile militarizm ayrılır mı? Biri birinin örgütlenişi, biri birinin düşüncesele varlığı değil midir?

15. Dine karşı yoğun bilimsel propaganda ve ajitasyon yürütmek mi, “sosyalizmle din çelişmez” safsatası mı doğrudur?

16. Sosyal demokrat ideoloji burjuva ideolojisi midir, yoksa, işçi sınıfının “yanılgıya düşmüş” ideolojisi midir, oportünizm midir?

17. Bir yandan “parlamentoda halkın temsilcisi yoktur” deniyor, öte yandan “sol sosyal demokratlar

halkın istemleri yönünde ilkesel tutum alıyorlar” diye övülüyor. Öyleyse bu sol sosyal demokratlar nerededir sorusu bir yana, Türkiye’de sol sosyal demokratlar hangi sınıf ya da katmanın temsilcisidir?

18. Sosyalist Enternasyonal’in üyesi parti için “CHP sosyal demokrat parti değildir” demeye başladınız. Bu ilk bakışta CHP’ye bir eleştiri gibi görünüyorsa da, altında sosyal demokrasiyi aklama yatıyor. Açıkça söyleyin, sosyal demokrat partiler “işçi sınıfı partisi” midir? Yoksa ideolojisi burjuva, siyaseti burjuva, yönetim kadrosu burjuva olan bu partiler “işçi sınıfının üstünde etkin burjuva partileri” midir?

19. TİP ve TSİP küçük burjuva sosyalizminin partileri midir, yoksa “yanlıklar da yapan” ama işçi sınıfı sosyalizminin partileri midir?

20. İşçi sınıfımızın devrimci birliği TİP-TSİP-TKP birliğiyle mi, yoksa her çeşit sapmaya, bu arada TİP ve TSİP’in temsil ettiği küçük burjuva legalist sosyalizmine karşı amansız savaşıla mı kurulur?

21. Halkımızı devrimin gereklerine hazırlamak gerektiğine göre, Türkiye gerçeklerinden çıkan ve devrimci savaşımın zaten ilerlemekte olduğu yolun *açık* propaganda ve ajitasyonu gerekmez mi? Yoksa, halkta boş hayaller uyandıran “her yoldan devrim olabilir, barışçıl da olabilir” yollu tutum mu daha doğrudur? Bir başka deyişle, “dün genel teorik sorunlar olan proleter hegemonyası, devrimci zor kullanım, ayaklanma ve devrim... bugün *çeşitli yönleriyle* pratik sorunlar olmuştur” demek ve bunu “çeşitli yönleriyle”nin altını çizerek ve de örgüt ve eylem bölümlerinde değil de ideolojik görevler bölümünde yazmak, devrimci savaşımın geçmekte olduğu yolun açık propaganda ve ajitasyonu görevimize dikkati çekmek mi doğrudur? (Bak: *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, Üçüncü basım, s.118) Yoksa bu cümleyi üstündeki cümlelerden kopararak bizi “serüvencilik”le, “iç savaş çağırma”la, “kardeş kavgası istemek”le suçlamak mı doğrudur?

22. TKP Genel Sekreteri, İ. Bilen yoldaşın 1977 Konferansı’nda söylediği, “Oraya, barikata çıkacağız.

Barikata zorluyorlar bizi. Bizim savaşımız kan ve ateş içinden geçiyor. Razi olmayacağız işçileri, gençleri sokaklarda, alanlarda vursunlar. Savaşacağız.” sözleri “serüvencilik”, “iç savaş çağırma”, “kardeş kavgası istemek” midir, değil midir?

23. Marksçı-Leninci devrim teorisinin en önemli kavramlarından olan “iç savaş” kavramı, ne zamandan beri “kardeş kavgası” olmuştur? İşçiyle, köylüyle, Kürt emekçisiyle burjuvazi kardeş midir?

24. Ülkenin sorunlarını Leninizmin ışığında ve program doğrultusunda ele alan bir kitap yazmak mı disiplinsizliktir, yoksa “yazacağın herşeyi önce biz okuyacağız” demek mi disiplinsizliktir?

25. Lenin, disiplinsizlik üç şeyle belli olur diyor:
1. Günü, saati, yeri belli somut bir eylem kararı alındıktan sonra ve eylemden önce (sonra da değil) bu konuda yığınlara açık olarak ya da parti içinde ters görüş belirtmek, böylece partinin eylem birliğini bozmak,
2. Verilen görevleri yerine getirmemek,
3. Parasal kaynakları sakınmak. Bunların dışında görüşlerini, hatta sert eleştiri bile taşısa, hem parti içinde hem yığınlara açık olarak savunmak Lenin’e göre disiplinsizlik değildir. Haktır, hatta görevdir. (Zaten tersi bir anlayışla Lenin o kütüphaneler dolduran ürünlerini veremezdi.) Siz bu konuda ne diyorsunuz?

26. Bir yığın örgütünün bir başka yığın örgütüne gazete, kitap postalaması disiplinsizlik midir, değil midir?

İşte bugün öne çıkan birkaç soru bunlardır.

Yoldaşlar, arkadaşlar, saflarımızdaki yanlış eğilimleri düzeltmeden değil burjuvaziyi yenmek, işçi sınıfını da kazanamayız. Hareketimizin anlığını korumalı, onun TİP-TSİP gibi küçük burjuva sosyalistleriyle olan kesin çizgili ayrımının netliğini yitirmesine izin vermemeliyiz. İnandığımız Leninci doğruları korkusuzca savunmalı, haksızlıklara göz yummamalıyız. İmzasız yazılar ardına sığınma kurnazlığını eleştirmeli, herkesin yığınlar önünde hangi konuda ne söylediğinin iyice ortaya çıkması için çalışmalıyız. Her konuda kesin yanıtlar istemeliyiz.

Komünist açıklıktan yanadır.

HER DİSİPLİN DEĞİL LENİNCİ DİSİPLİN

*İşçinin Sesi Yayınları'ndan Parti Disiplini'ne önsöz —
Ağustos 1979*

Bu dünyada işçi sınıfı ve emekçi yığınlar ne yapalım ki uluslara bölünmüş. Yüzyıllar boyu farklı coğrafya, ekonomi, iklim vb., farklı ulusal özellikler de geliştirmiş.

Türkiye'de yaşayan Türk ve Kürt halklarının ulusal özellikleri, toplumsal psikolojileri üstüne bilimsel bir çalışma ne denli yararlı olurdu. Ama yok. Onun için sağduyu ve gözleme dayanan, tarihi dikkate alan, konumuzla ilgili bir-iki yöne değinmekle yetineceğiz.

Eskiler, "asker milletiz" derler. Doğrudur. Türkiye'nin oturduğu jeopolitik konum, Osmanlının talan geleneği Anadolu insanında güçlü bir "askersel disiplin" geliştirmiştir. Batı insanıyla karşılaştırıldığında bu gerçek çok iyi ortaya çıkmaktadır.

Yine tarihin biçimlendirdiği bir başka özellik sabır ve temkindir. Halkımız yüzyıllar boyu zorlu bir doğayla, dünya ölçüsünde ün salmış barbar yönetici sınıflarla boğuşmuş, yoğun acılar görmüştür. Bu, ondaki derin bilgeliği ve görüşlerini bıçak kemiğe dayanana dek içinde tutma eğilimini yaratmıştır.

Ama bunların yanısıra, yine tarihin geliştirdiği bir başka özelliği daha vardır halkımızın. Yanlışta, haksızlığa boyun eğmeme.

Konumuza dönersek, Türkiye komünist hareketi bugün zorlu bir darboğazda ilerliyor. Bunu ancak konformistler, ya da iyi niyetli ama pratik işlerden burnunun ucunu göremez duruma girmişler farketmemiş

olabilir. Bu fırtınalı sulardan gemiyi karaya vurup parçalamadan çıkmak gerekiyor. O da yetmiyor, gemiyi devrim rotasına oturtmak da gerekiyor. Bu sorunu çözmeye her komüniste, her devrimciye görev düşüyor, sorumluluk biniyor. Yapılması gereken ilk ve önemli iş, Türkiye komünist hareketini, yayınlarını bir daha ve dikkatli okumak, çelişkileri, tutarsızlıkları, farklılıkları bilimsel bir soğukkanlılıkla saptamaktır.

Bunalımı gidermede en önemli bir görev Leninci disiplin anlayışına düşüyor. Hepimiz Türkiye ortamının belirlediği özelliklerle yoğrulmuşuz. Kaçınılmaz. İşte, oportünistler ve ortacılar bu özelliklerin *bugün* işlerine gelenlerini sömürüyorlar. Açık tartışma, eleştiri kesinlikle yasak! *İşçinin Sesi*'nin dağılımı üstünde en ağır yasak! Evlerden kitap toplama, liberal burjuvayla, küçük burjuva sosyalizmiyle pazarlık uğruna ilkelerini sulandırmayan Lenincilere baskı! Öte yanda, en geri düzeyde dedikodu! Hareketimizin *oportünizme özgü* bu yöntemlerden sıynılması, dar boğazı atlatma yolunda da en büyük adım olacaktır. Bu nedenle, en önemli bir görev Leninci disiplin anlayışına düşüyor.

Leninizm ne diyor? 1. Militanlar ve yığınlar önünde açık tartışma, 2. Militanlar ve yığınlar önünde açık eleştiri, 3. Eylemde demir birlik, 4. Partinin verdiği görevleri eksiksiz yerine getirme, 5. Parasal kaynakları partiden sakınmama. İşte Leninci disiplin! Gerisi belki oportünistlere hoştur, ama boştur.

Görüldüğü gibi Leninizm, tüm halkların olduğu gibi bizim halkımızın da gelişmeye, ilerlemeye yönelik özellikleri kendinde birleştirmiş, teori düzeyine yükselmiştir.

Yanlışlara karşı, kimden ve nereden gelirse gelsin direnme. Anlık, geçici "kâr" ya da "zarar"lara aldanmadan doğruları yükseltme.

Oportünizmin önerdiği, ideolojik birliğe dayanmayan disiplindir. Küçük bir örnek verelim. Türkiye'de ve dışarıda yayınlanan yayınlara, hatta aynı yayının değişik sayılarına bakın. Ve alın CHP konusunu. Şu çelişkili, hem de "uzlaşmaz" çelişkili tanımlamaları bulacaksınız: "CHP

sosyal demokrat partidir”, “CHP sosyal demokrat parti değildir”, “CHP burjuva reformist sosyal-demokrat partidir”, “CHP burjuva reformistidir, sosyal demokrat değildir”, “Sosyal demokrasi burjuva reformizmidir”, “Sosyal demokrasi burjuva reformizmi değil, işçi hareketindeki sağ oportünizmdir”. Şimdi her Leninci partide açık tartışma ve eleştiri olur. Farklı fikirler tartışılır, yanlışlar, doğrular ortaya çıkar. Ama yukarıdaki örnekler böyle açık tartışma-eleştiri kapsamına girebilir mi? Giremez. Aynı organda bir sayı önce çıkmış yanlış fikri ve yazarı eleştirmeden, *imzasız* yazılarla her seferinde “işçi sınıfının ve komünistlerin tutumu budur” yollu saptamalar açık tartışma değil, *kör dövüşüdür*. İşte, yaşamsal önemi olan bu konuları böyle mıncıklamak Leninci anlamda *disiplinsizliktir*.

Öte yanda, en derin disiplinsizliğin batağında debelelenen oportünistler ve ortacılar dönüp, “bunu yapamazsınız, halkın kaderiyle oynayamazsınız, her söylediğiniz genç yoldaşlara bilinç oluyor” diyen *İşçinin Sesi*’ni ve onun gibi düşünenleri “disiplinsizlik”(!)le suçluyorlar. Dahası, yukarıda değindiğimiz uygulamaları kotarıyorlar. Öyleyse noktalayalım, oportünist ve ortacıların disiplin anlayışı “*bürokratik disiplin*”dir, yani disiplinsizliktir.

Bize, “Yürükçü”, “halkacı” diyorlarmış. Bunlar bize “Arapça, İbranice”. Biz Leninciyiz. Bizim anlayışımız, ideolojik birliğe, açık tartışma ve eleştiriye dayanan “*Leninci disiplin*”dir.

Cemil Silahtar yoldaşımızın elinizdeki kitapçığı Leninci parti disiplini konusunda gerçekten önemli bir açıdır. Devrimci saflarda temiz bir rüzgar gibi eseceğine inanıyoruz.

HERŞEYİN SONUNU KADROLAR BELİRLEYECEKTİR

İşçinin Sesi, sayı 101, 15 Ağustos 1979

Toplumların zaman zaman içine girdikleri barışçıl ya da devrimci dönemleri ortaya çıkaran ekonomik ve toplumsal koşullardır. Bu dönemler neseldir. Hiçbir örgütlü güç, parti, sendika, hatta tek başına bir sınıf yaratamaz.

Ülkemizde yaşanan yüksek sınıf savaşımı, devrimci durum da böyle nesnel bir durumdur.

Finans oligarşisinin önde gelen sözcüleri, Türkiye'nin bugünkü ortamında "parlamentar rejimin" yürüyebilmesine "*mucize*" diyor.

Türkiye'nin bugünkü koşullarında düzenin yürüyebilmesi gerçekten "*mucize*"dir. Enflasyon %70'in üstünde, işsizlik %20'nin üstünde. Endüstri yarım kapasiteyle çalışıyor. Siyasal cinayetlerin sayısı günde 3-5'e çıktı. Kıtık var. Yokluk var. Tüm emekçi sınıf ve katmanlar üstündeki ezgi dayanılmaz oldu. Fabrikalar, işyerleri, Türkiye Kürdistanı cehenneme döndü. Türkü, Kürdü inim inim iniyor.

Bu durumu tek bir cümle özetler: *Yurdumuz çürüyor.*

Lenin'in dediği gibi, bir ülkede devrimci durum var da işçi sınıfı ve öteki devrimci güçler vurup devirecek denli örgütlü değilse, yani öznel öge geri kalıyorsa, o ülkenin çürümesinden başka sonuç doğmaz. Alt sınıfların eskisi gibi yaşamak istememeleri, üst sınıfların eskisi gibi yönetememeleri kendi başına devrimi değil, çürümeyi getirir. Ancak bunlara, yeterince güçlü bir öznel öge katıldığında devrim başarıya ulaşır.

Ülkemiz çürüyor, çünkü, açık konuşalım, öznel öge

çok geri kalmaktadır. Sol, devrimci cephe çok dağınmıştır. "Vurup devirecek" güç yoktur ortada.

Herkes kendisine dehşetli devrimci adlar yakıştıyor. Ama durum odur ki, bunların bir büyük bölümünü burjuva kuyrukçuluğu, sağ oportünizm almış götürmüştür. Öteki bölümü ise büyük ölçüde silahlı yanlış kullanmaları nedeniyle bir türlü halkla yeterince kaynaşmıyor. Böylece solda hiçbir parti, hiçbir örgüt devrimci durumun, nesnel ortamın yüklediği görevleri yerine getiremiyor.

Açıkçası, Türkiye'de nesnel ortam, öznel ögeden önde gidiyor.

DEVİRİMCİ DURUM SOLDAKİ TÜM ÖRGÜTLERDE FARKLILAŞMALARINI AZDIRIYOR

Türkiye'de nesnel ortamın, öznel ögeden önde gitmesi soldaki tüm örgütlerde *iç rahatsızlık*, bunalım, kriz getiriyor. Yurdumuzdaki devrimci durum, buna hazır olmayan tüm parti ve örgütlerde bunalım, kriz olarak yansıyor. Bir başka deyişle, soldaki tüm örgütlerde görülen *iç rahatsızlık*, bunalım, devrimci durumun ürünüdür, yansımasıdır.

Türkiye Komünist Partisi de bu gerçeğin dışında değildir. TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş, Politik Büro'nun bazı Merkez Komitesi üyeleri ve bazı yöre komitesi sekreterleri ile yaptığı son toplantıda okuduğu raporda bu durumu "partimizde ukanıklık vardır" diye değerlendiriyor. Biz bunalım diyoruz, bu bir yana. TKP Merkez Komitesi'nin 3 Haziran 1979 tarihli bildirisinde "*baş tehlike sağ oportünizm*"dir deniyor. Sonra *İşçinin Sesi*'ne cephe açılıyor. Bu da bir yana. TKP'deki tikanıklığın nedeni nedir?

Yazılanlara bakılırsa, ukanıklığın nedeni sağ oportünizmdir. Yapılanlara bakılırsa *İşçinin Sesi*'dir! *İşçinin Sesi* TKP Programı'nı ve Konferans kararlarını kılı kılına izlediğine ve kimden, nereden gelirse gelsin savunduğuna

görc Konferans kararlarıdır!

Hayır, olaylara, süreçlere bilimsel bakacaksak tıkanıklığın gerçek toplumsal nedeni devrimci durumdur, daha doğrusu devrimci durumun acilleştirdiği görevleri yerine getiremeyiştir.

Birşey daha söyleyelim. Önümüzdeki dönemde devrimci durum daha üst aşamalara yükselirse, ki yükselecektir, bu tıkanıklık, bunalım, ne dersiniz deyin, iyice derin bir kriz durumu alacaktır. Bu kaçınılmazdır. *İşçinin Sesi* yer yarılıp yok olsa, yine kaçınılmazdır.

Öznel öge nasıl hazırlanır, TKP'nin içine girdiği tıkanıklık nasıl en kısa sürede giderilir? İşte günün sorusu. Halkını seven herkes, her komünist bilimsel sağduyu ve açıklıksızlıkla bu soruyu çözümlemelidir.

ÇİVİ ÇIKAR AMA YERİ KALIR MANTIĞI

Atılım ve TKP'nin Sesi hiç de TKP'nin içine girdiği tıkanıklığı giderme yönünde davranmıyor. En iyi niyetlerle, en yapıcı biçimde öneriler getirenlere gece gündüz haksızca saldırıyor.

Türkiye ve Avrupa'nın her yerinde pekçok militan, CHP hükümetinin kurulmasından bu yana hızla sağa çarkeden, cilalı sözler altında kof eylemsizlik getiren tutumdan rahatsızdır. *İşçinin Sesi* bu rahatsızlığı açıkça, bilimsel anlamıyla dile getirmektedir.

Türkiye ve Avrupa'da *İşçinin Sesi*'ne yazarlar da, görüşlerini benimseyenler de örgütlerini canlarından çok seven, yıllar içinde bunu kanıtlamış yoldaşlardır.

Biz her zaman açıklık yanlısıyız. Açık tartışma, açık eleştiri. Ama çarpıtma yok. Kazanmak için her araç geçerlidir Makyavelizmi yok. Dürüstlükten, komünist namustan ayrılma yok.

Atılım ve TKP'nin Sesi, Türkiye'de 1977'den bu yana uygulanan siyasetin iflasını gözlerden gizleyebilmek için bizim yoldaşça eleştirilerimize çarpıtma ile yanıt veriyor. Herşeyi çarpıtıyor. Çivi çıksa da yeri kalır mantığından ilerliyor.

Bazan adama vurursun, gizlediği yönleri ortaya çıkarır. Uçar, anti-TKP, anti-Sovyet batağa oturur. Ama o taktik bize işlemez. İçimizde yok. Halk deyimiyle, "bu balık başka balık"tır. Onun için ucuz yaftalamaları, çarpıtmaları bırakıp, sorunlara yoldaşça çözümler aramaktan başka yol *siz*e zarar verecektir.

İŞTE ÇARPITMA:

TKP'nin Sesi Radyosu, Ağustos'un 1'i ile 5'i arasında, yani tam beş gün üstüste aşağıdaki yazıyı yayınladı:

"...Başbakan ne diyor? 'MHP kapanmış, ÜGD kapanmış ne olacak, o zihniyet ortada duruyor' diyor. Hem de bunu faşist MHP'nin maskesinin yırtılıp kanlı yüzünün ortaya iyice çıkmaya başladığı... bir sırada söylüyor...

"Anti-faşist savaşımın karşısına bir de sol oportünist devrimbazlık çıkıyor. Bu devrimbazlar şu görüşü yaymaya çalışıyorlar: Türkiye'de faşizm MHP ile sınırlı değildir. Faşizm finans-kapitalin seçimidir. MHP faşizmin bugünkü vurucu gücüdür. İktidar MHP'yi kapatsa ertesi gün başka vurucu güçler çıkarır diyor. Bu yolun yolcuları da 'MHP kapanmış, ÜGD kapanmış ne olacak, zihniyeti ortada duruyor' diyenlerle bir yerde birleşiyor, MHP'nin ve ÜGD'nin kapatılması savaşından yan çizmekte. Biri seçim hesabıyla, öteki ise kof sol gevezelikle. Hayır! reformist ve sol oportünist baylar. MHP kapatılacaktır, ÜGD ve öteki kiralık katil yuvaları dağıtılacaktır...

"Seçim hesabıyla 'MHP kapanmış ne olacak, zihniyet ortada duruyor' görüşü de, 'iktidar MHP'yi kapatsa ertesi gün başka vurucu güçler çıkarır' diyen sol oportünist devrimbazlık da anti-faşist savaşa zarardan başka birşey vermez, vermiyor...

"Komünistler... eli yurtsever kanına bulanmamış, faşist saldırı ve cinayetlere adı karışmamış, faşist propagandanın yalan ve demagojilerine kapılıp MHP'ye kaydolmuş kişileri faşizm canavarının elinde oyuncak olmaktan kurtarmaya, onları gerçek yurtseverlerin

cephesine kazandırmaya çalışıyor. Devrimci tutum işte budur.”(!)

Evet, TKP'nin Sesi böyle diyor.

TAŞ YAĞMURDAN ISLANMAZ

Önce dili. Sorumluluk sahibi bir dil değil. Kendi haksızlığını bilen, onun telaşında karanlıkta ıslık çalan bir dil. “Kof sol gevezelik”, “devrimbazlık” vb.

Sonra Ecevit'in MHP'yi korumak ya da ona ilişmemek için söyledikleriyle bizim MHP ile birlikte onun ardında duran güçlere de vurmak gereğine işaret eden sözlerimizi aynı kefeye koymak hangi komünist için alını açık dolaşma vesilesi olabilir? TKP Tüzüğü komünist morale büyük titizlik göstermez mi?

Dünya işçisinin önderi yüce Lenin'in bu konuda da yanıtı vardır: “Siyasette doğruluk güçlülüğün, ikiyüzlülük zayıflığın sonucudur”¹ diyor.

Biz MHP'ye ve onun güdümündeki öteki faşist yuvalara karşı savaşımı *hiçbir zaman* küçümsemedik. Tersine, MHP'nin kapatılması, MHP'li faşistlerin hakkıyla cezalandırılması için her zaman savaştık, savaşıyoruz. MHP'ye ve onun güdümündeki öteki faşist cinayet yuvalarına karşı savaşım, anti-faşist savaşımın önemli odaklarından birisidir.

Ama öte yanda, faşizmi MHP ile sınırlayan, halkta MHP kapatılsa faşizm tehlikesi yok olacakmış gibi boş hayaller körükleyen görüşlere, “sosyal demokrasiye ileri adım attırma” adına MHP'nin kapatılmasını CHP'den, ordudan, MİT'ten bekleyen görüşlere de kesinlikle karşıyız. Türkiye'de faşizm tehlikesinin ekonomik ve toplumsal kaynağını görmeyen, anlamayan ya da anlamak istemeyen böyle şematik, basit görüşler faşizme karşı savaşım, emperyalizme ve tekellere karşı savaştan ayırmaktan başka sonuç vermez. Bir sürü gürültünün ardında yapılan da odur, TİP'in yaptığının aynısıdır. Nesnel olarak

1. Lenin, *agy*, c.17, s.166.

burjuvazinin "kabul edebileceği" bir anti-faşizmdir.

Faşizme karşı "en çok geniş cephe"yi kurabilme amacıyla UDC öğretisi sulandırılıyor. Hatta "*eli yurtsever kanına bulanmamış MHP'liler yurtsever cepheye kazandırılmaya*" çalışılıyor. Bu nasıl iştir? Siz bunları söylerseniz, *Aydınlık* denen karşı devrimci paçavranın "MHP'li yurtsever"lere yaptığı çağrılarla aynı çizgiye düşmez misiniz? Bir de, "devrimci tutum işte budur"(!) diyor-sunuz.

Kandırılmış MHP'lileri doğru yola sokmak (çekmek değil, sokmak) böyle "ince taktik"lerle olmaz. Tüm devrimci güçler, emekçi halkımız yığın çıkışlarıyla, taşıyla, tırpanıyla, silahıyla, MHP denen belanın üstüne çöküyor, çökecektir. Kandırılmış MHP'liler ağlama, sızlamayla değil, halk MHP'nin üstüne daha daha şiddetle çöktükçe doğruyu görecek, yola sokulacaktır.

Gelelim asıl konuya. Türkiye'de faşizm MHP ile sınırlı mıdır?

TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş, Konferans'ta okuduğu MK raporunda şöyle diyordu: "Türkiye bütün iç ve dış çelişkileriyle bir bakıma emperyalizmin zayıf halkalarından biridir. *Gerici egemen çevreler, burjuvazi* faşizme tırmanma yoluyla, terörle bu halkayı korumaya çalışıyor."(abc)

Bilen yoldaş aynı görüşü TKP MK Plenumu'nda da yinelemişti. Yani o günlerde açıkça Türkiye zayıf halkadır, kopması söz konusudur (ki bu devrimci durumun varlığı anlamına gelir), faşizm tehlikesi bu nedenle çıkıyor deniyordu. Biz hâlâ öyle diyoruz.

FAŞİZM MHP İLE SINIRLI DEĞİLDİR

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye kitabında, yurdumuzda faşizm tehlikesi şu ya da bu siyasal partinin öznel isteminden doğmuyor demiştik. Faşizm isteği yapısaldır demiştik. Sosyal demokrat CHP, MHP'yi kapatamaz, kapatsa bile bu toplumsal çerçeve içinde yenileri çıkarıverir, onun için faşizmi doğuran nedenlere de vurmak gerekir

demıştik. TKP'nin Sesi Radyosu, büyük bir sorumsuzluk içinde, söylediklerimizi, kapsamından soyutlayıp, "cım-bızlayıp" bizi MHP'nin kapatılması savaşımından yan çizmekle suçluyor. Onun için en iyisi, okuyucuya kitapta ne dediğimizi göstermektir. Böylece yapılan çarpıtma olduğu gibi ortaya çıkacaktır.

Zayıf Halka'da faşizm sorununu üç düzeyde ele almıştık: 1. Faşizm tehlikesinin genel ekonomik temeli (yani faşizmin yapısal bir istek oluşu), 2. Faşizmin acil bir istek oluşunun nedeni, 3. Sosyal-demokrasi ve faşizme karşı tutumu.

Her üç düzeyde de getirip anti-faşist savaşımın anti-emperyalist ve anti-tekelci savaşımına bütünleşmesi gereğini vurgulamıştık. TKP'nin Sesi ise bizim üçüncü düzeyde söylediklerimizi, yani bu toplumsal çerçeve içinde sosyal-demokrat CHP eliyle faşizme karşı yürünemeyeceğini anlatan sözlerimizi yukarıda okuduğumuzca çarpıttı.

Şimdi tek tek bu üç düzeyde neler söylemiş olduğumuzu ele alalım. Göreceksiniz ki her üç düzeyde de militanların kafasını karıştırmayan, soruyu ortada bırakmayan açık, duru yanıtlar verdik. Bu yanıtları, bizi eleştirenlerin bulanık, ikircimli "laf" dolu yanıtlarıyla karşılaştırmalıyız.

Birinci düzey, faşizm tehlikesinin genel ekonomik temeli: Şöyle demişiz:

"Türkiye'de de Batıda olduğu gibi, tekeller ve finans-kapital oluşmuş ve devletle bütünleşmiş, onu ele geçirmiştir. Ama bu oluşum, genel ekonomik farklılık nedeniyle, Batıdaki sonuçlarını doğurmuyor, doğuramaz.

"İleri kapitalist, emperyalist ülkelerde devlet tekeli kapitalizmi,... sömürülen az gelişmiş ülkelerin insafsız talanı ve bilimsel-teknolojik devrimin olanaklarıyla birleşince, toplumsal çelişkiler II. Dünya Savaşı'ndan günümüze dek oldukça yumuşak gelmiştir. Batı'da çelişkiler ancak şimdilerde yeniden keskinleşiyor.

"Oysa Türkiye'de durum farklıdır. 1970'lerle birlikte ekonomiyi ahtapot gibi saran, devletle sarmaşan finans-kapital olgusu toplumsal çelişkileri yumuşatmıyor. Tersine azdırıyor. Gerçekten de yurdumuz, özellikle

1968'lerden bu yana sürekli olarak ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımlara sahne oluyor. ...

"Başka bir tarihsel konumda, başka ülkeler için de söylenmiş olsa, şu sözler Türkiye'nin durumunu anlamada önemli bir yardımcı olacaktır: Stalin, Doğu ülkelerinden söz ederken, 'bu ülkelere dayatılan çifte boyunduruk, iç boyunduruk (kendi burjuvazilerinin) ve dış boyunduruk (emperyalist burjuvazinin), bu ülkelerde devrimci krizi yoğunlaştırıyor ve derinleştiriyor' diyor. Türkiye'de de buna benzer bir durum var. Üstüne bir de finans-kapital oluşmuş. Artık olağan kârla da doymayan, tekelci süper kâr peşinde giden bir mekanizma kurulmuş. ...

"Tekelci süper kâr, sermaye birikimini hızlandırır. Öte yanda, geniş yığınları hızla yoksullaştırır. Bu nedenle ve aradığı da olağan değil tekel kâr olduğu için, *ülke içinde 'kârlı' alanlar bulamaz olur. Böylece, ülkenin gelişme düzeyi ne olursa olsun, bir artık sermaye ortaya çıkar. Bu nedenle, tekellerin ve finans-kapitalin ortaya çıkışıyla birlikte, sermaye ihracı da gündeme gelir.*

"Son yıllarda Türkiye'de de sermaye ihracı denemeleri var. ... Ama bu denemeler çok cılızdır.

"Lenin, *Emperyalizm* yapıtında, bir İngiliz 'finans kralı' olan Cecil Rhodes'un 1895'de söylediği şu sözleri aktarıyor: '*Eğer iç savaşı önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın.*' (abç) Ve, '...önde gelen Britanyalı burjuva siyasetçiler bile modern emperyalizmin salt ekonomik denebilecek kökleriyle, sosyo-siyasal kökleri arasındaki bağı gördüler' diye ekliyor. Bugün Türkiye'nin önde gelen burjuva siyasetçilerinin bu bağı görmediklerini mi sanıyorsunuz? Görüyorlar. Son 10-15 yılda gelen giden tüm hükümetlerinin programları gördüklerini kanıtlıyor. Ancak, tükenmez sermaye ile ve çok yüksek teknolojiyle donanmış emperyalist devlerin varlığı, bu kapıyı açtırmıyor. Yapılan kısıtlı 'sermaye ihraçları' da yine şu ya da bu emperyalist tekelin koltuğu altında gerçekleşebiliyor. Başka bir deyişle, Türkiye dış yatırımlarda da 'emperyalizmin atlama tahtası' olmaktan öteye geçemiyor. ...

"Lenin'in dediği gibi, kapitalizm yayılma gereksinimi

duyup da yayılmazsa derinleşir, içeride yoğunlaşır. Türkiye'de olan da budur. Batıda bir zamanlar olduğu gibi, kolayca açılacak kapılar bulamayan Türkiye tekelleri devleti yedeğe alıyor, onunla kaynaşıp bütünleşiyor, onu kendi çıkarlarına bağlayarak *ülke içindeki sömürüyü yoğunlaştırmada* kullanıyor. Çünkü onların Türkiye halkından başkaca bir sömürü kaynakları yoktur.

"Bu duruma bir de emperyalist sömürüyü katınca görürüz ki, Türkiye işçisi, emekçisi katmerli sömürü altındadır. Emperyalizm-yerli finans oligarşisi işbirliği halkımızın ilğini kurutuyor. Yığınların yaşantısı giderek çekilmezleşiyor. İşte bu 'çifte sömürü' (bak: TKP Konferans Raporu) nedeniyle, Türkiye işçi sınıfında *sömürü oranı* ileri kapitalist ülkelerde olduğundan *çok daha* yüksektir. Türkiye ve benzeri ülkeler işçi sınıfı daha ağır bir sömürü altındadır.

"Böylece, Lenin'in yukarıya aktardığımız, 'iç savaşı önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın' sözünü de akılda tutarak bir sonuca varabiliriz: Türkiye'de, orta gelişmiş bir taban üstünde oluşan finans-kapital dışı açılmadığı, üstelik bir de kendisi emperyalizmin sömürüsü altında olduğu için tüm çelişkiler olağanüstü keskinleşiyor. 1968'lerden bu yana ardı kesilmeyen bunalımların temelinde böylesi bir sosyo-ekonomik neden yatıyor. Türkiye'de kapitalizm çıkmazdadır.

"Böyle bir ortamda, 'Batı biçimi burjuva demokrasisi' yaşayamaz. Batıdaki ılık demokrasinin temeli, emperyalist süper kârdır. Oralarda tekellerin kârlarının büyük bölümü kendi işçi sınıfının sömürsünden değil, dünya halklarının ve bu arada Türkiye'nin sömürsünden geliyor. Oysa Türkiye finans-kapitali için başlıca sömürü kaynağı, Türkiye işçisidir, emekçisidir. ...

"Bu durum, emekçi yığınlar için 'disiplin' demektir, baskı, zorbalık demektir. Türkiye Komünist Partisi'nin 57 yıllık illegal savaşıma zorlanışının altında yatan nesnel nedenlerden biri de budur. Türkiye burjuvazisinin 'özgürlükler' vermeye nefesi yoktur. Türkiye'de bugünkü faşist tehlikenin kaynağı da burada, bu ekonomik ve

toplumsal yapıdadır. Faşizm isteği yapısaldır.”¹

İşte, Türkiye’de ekonomik, toplumsal bunalımın ve onların üstünde yükselen faşizm tehlikesinin nereden kaynaklandığı konusuna bizim yanıtımız böyle olmuştur.

Bunun karşısında bizi eleştiren yoldaşlar ne diyor? Nedir faşizm tehlikesini doğuran ekonomik temel?

İkinci düzey, faşizmin *acil* bir istek oluşu: (Birinci ve ikinci düzeyler arasındaki fark şuradadır. Birinci düzey, faşizmin yapısal, kalıcı bir istek olduğunu açıklıyor. İkinci düzey, neden bugün *acil* bir istek oluşunu açıklıyor.) Bu konuda da şöyle demişiz:

“Yurdumuzda devrimci durum da, faşizm tehlikesi de aynı kaynaktan, bugünkü ekonomik ve toplumsal tabandan yükseliyor. Kapitalizmin içine düştüğü bunalımdan çıkıyor. Sınıf savaşımının dev boyutlar alması Türkiye’de kapitalizmin geleceğini sorguya çekiyor.

“Halkın savaşımının yükseldiği yerde ‘demokrasi’ biter, faşizm, zorbalık, çıplak diktatörlük başlar. Şöyle diyor Lenin: ‘Britanya, savaş öncesinde, dünyadaki tüm ülkelerden çok daha geniş ölçüde özgürlüğe sahipti. ... Özgürlük vardı, çünkü orada devrimci hareket yoktu.’ Aynı fikri, SBKP Genel Sekreteri L.İ. Brejnev’in SBKP 25. Kongresi’nde okuduğu Merkez Komite Raporu’nda da buluyoruz: ‘Tekelci sermayenin ve onun siyasal ajanlarının egemenliğine karşı ciddi bir tehlike ortaya çıktığında, emperyalizm her çeşit demokrasi benzeri görünümleri kaldırıp atmada bir an duraksamayacaktır.’ Bu da doğaldır çünkü faşizm, finans kapitalin, burjuva diktatörlüğünün yani devletin kendini koruma yolundaki güdüsünden doğmaktadır.

“İşlerin göreceli olarak rahat gittiği, sınıf savaşımının sönük durduğu dönemlerde ve ülkelerde faşizm hiçbir zaman gerçek bir tehlike olamaz, olmamıştır. Ne zaman ki ülkede sınıf savaşımı yükselir, keskinleşir, yığınlar kurtuluş yollarına yönelir, ne zaman ki burjuvazi ‘bildik yöntemlerle’ yönetemez olur, işte o zaman egemen güçler çıkan faşizmde görür. Erkini tehlikede gören burjuvazi

1- R. Yurukoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, s.38-41.

çıplak diktatörlüğe, faşizme sarılır. Boşuna, inine yaklaştıkça çakalların uluması artar dememişler. Türkiye’de olan da budur. *Giderek artan faşist tehlike, giderek olgunlaşmakta olan devrimci durumdan ayrılamaz.*”¹

Evet, giderek acilleşen faşist tehlikenin anlamı konusunda bizim yanıtımız böyledir. Bizi eleştiren yoldaşlar ise “neden faşizm bugün güncel bir tehlikedir” konusunda hiçbir şey söylemiyorlar.

Üçüncü düzey, sosyal demokrasi ve faşizme karşı tutum. Bu konuda da şöyle demişiz:

“Sosyal demokrasinin ülkemizdeki şu son bir yıllık iktidarı, kimi umutların tersine gösterdi ki, ya faşizm, ya ileri demokratik halk devrimi ikilemi yapısaldır ve sürmektedir. ‘Üçüncü yol’un, ülkemiz toplumsal yaşamında *geçici bir ara aşama* olduğu iyice belirlendi. Bir yanda devrimci güçler hızla büyüyüp güçleniyor, öte yanda faşizm tehlikesi giderek artıyor.

“Sosyal demokrat iktidarın MHP’ye karşı tutumu da birşey anlatmıyor. Çünkü Türkiye’de faşizm MHP ile sınırlı değildir. Faşizm, finans-kapitalin seçimidir. MHP, faşizmin bugünkü vurucu gücüdür. İktidar MHP’yi kapatsa (ki o zaman en az bir o kadar da devrimci örgütü kapatacak demektir, uygulaması bunu gösteriyor) ertesi gün başka vurucu güçler çıkıverir. ...

“Aradan geçen bir yıl içinde bu hükümetin hiçbir sorunu çözemediği, faşizmi geriletemediği, tersine komünistlere, ilericilere baskı uygulamaya kalktığı ortaya çıkmadı mı? Önce yaşadığı Ortak Pazar ülkelerinden beklediğini bulamayınca *açıkça* yeniden Amerikan emperyalizmine yattığı anlaşılmadı mı?

“Bu gelişimi görebilmek güç değildi. Perşembenin gelişi, Çarşambadan bellidir. Komünistler için sosyal demokrasinin ve Türkiye’de sosyal demokrasinin ne olduğu açıktır.

“Sosyal demokrasi, emekçiler arasına sızmaya çalışan burjuva ideolojisidir.”²

1. *agy.* s.107-108.

2. *agy.* s.109.

Görüldüğü gibi, bu üçüncü düzeyde de faşizme karşı savaşımı anti-emperyalist, anti-monopolist savaşımına bağlıyoruz. CHP'nin ya da herhangi bir başka burjuva gücünün "anti-faşizmi"ne bel bağlamayın diyoruz. Onlar MHP'nin üstüne yürümezler. Yürürlerse, halkımızın, işçisiyle, köylüsüyle faşizmin üstüne yürüdüğünü görüp, devrimci bir patlamayı önlemek için "yürürler". Ya da ipliği pazara çıkmış, bugünkü ulusal ve uluslararası koşullar altında iktidar şansı olmayan MHP'ye vurarak öteki faşist güçleri iktidara itmek için "yürürler" diyoruz.

Gerçekten, faşist bir iktidar olasılığı üstünde düşününce görürüz ki bugünkü uluslararası ve ülke içi koşullar altında MHP eliyle bir faşizmdense, "demokratik ve yurtsever ordumuz" eliyle ya da onun ardında durduğu Kemal Satır gibi "tarafsız"lar eliyle bir faşizm çok daha olasıdır. Ve de son günlerde ordu kumandanlarında, MİT'de görülen "MHP'li temizleme" mavalı halka, "faşizme karşı" görünümünde faşist bir iktidar dayatma hazırlığıdır.

İşçinin Sesi'nin 100. sayısında Zeynep Arbat yoldaş bu gerçeği şöyle açıklamıştır:

"Son haftalarda ülkemizde sıkıyönetim, MİT, sosyal demokrat CHP hükümeti, burjuva basını gibi çevreler arasında 'anti-faşist'(!) giysiler moda oldu.

"Yıllardır kapalı kalan cinayetlerin sanıkları birden yakalanıvermeye başladı! Faşist katillerin 'itiraf'ları çarşaf çarşaf gazetelerde yer alıyor! Kahramanmaraş davasında savcının 'idam' istemlerine zam geldi! MHP Beşiktaş Şube başkanının MİT ajanı olduğu ortaya çıktı! Bundan sonra MHP, MİT'lilerden, MİT, MHP'lilerden 'arındı'! MİT'deki 'temizliği' 'yurtsever generallerimiz' üstlendiler. 'Milli haysiyetimizi koruyan' kumandanlarımız önünde faşistler çil yavrusu gibi dağılırken(!) 'ordumuzun' ilericiliği üstüne konuşmalar aldı yürüdü. BBC Radyosu, 'Türk ordusu ilericidir, demokrasiyi koruyabilecek tek güçtür' diye yayın yapıyor. Oportünist basın da bu modayı yakından izliyor.

"Nedir yükseklerde esen bu 'anti-faşist' rüzgarlar?

"Bu 'anti-faşist' rüzgarların altında yatan, halkımızda

faşist katillere ve onlara el altından, el üstünden destek verenlere karşı biriken öfkeyi yatıştırma çabasıdır. Önümüzdeki dönemde bu öfkenin işçi sınıfımızın önderliğinde gerçek bir anti-faşist, anti-emperyalist, anti-tekelci halk hareketine dönüşmesinin engelenmeye çalışılmasıdır. ...

“Bugün tek tük MHP’li avına çıkararak, ‘anti-faşist’ moda uyanların hiç de anti-faşist olmaları gerekmiyor! Tam tersine amaç, sıkıyönetimi, ordunun tepesini tutanları, CHP hükümetini temize çıkarabilmek. Faşizm tehlikesi önleniyor mavalıyla halkımızın öfkesini boşaltmak, böylece gerçekte tehlikeyi arttırmak!

“Bu oyuna düşmemek gerek.”¹

Evet! Bu oyuna düşmemek gerek! Unufak olmakta oluşunu hep birlikte izlediğimiz CHP şemsiyesi yerine “ordumuz”da yeni bir şemsiye aramamak gerek.

Peki, artık soralım. “Türkiye’de faşizm MHP ile sınırlı değildir. Faşizm, finans-kapitalin seçimidir. *İktidar* (altını çizelim, *iktidar*) MHP’yi kapatsa, ertesi gün başka vurucu güçler çıkarılır” demek, MHP ve ÜGD’nin kapatılması savaşımından yan çizmek midir? Yukarıya aldığımız alıntılardan böyle bir anlam mı çıkıyor? Hayır, bin defa hayır! Böyle yorumlayan ya okuduğunu anlamıyordur, ya dürüst değildir, ya da, ya da... haksızlığın bilincindedir!

“Türkiye’de faşizm MHP ile sınırlı değildir” demek, MHP, ÜGD ve öteki kiralık katil yuvalarının yerle bir edilmesi savaşımını, faşizmi besleyen ekonomik ve toplumsal yapıya karşı savaşla birleştirelim demektir. Anti-faşist savaşımı, emperyalizme, tekellere ve ulusal zulme karşı savaştan koparamazsınız demektir.

MHP, ÜGD ve öteki faşist yuvalar kapatılacaktır. Kapatılacak ne söz, yerle bir edilecek, tarlası sürülecektir. İşçi sınıfımız ve halkımız Demir-Dökümlerin, Profiloların, Sungurların ardında buna hazırlanıyor. Faşizme, emperyalizme, tekellere, ulusal zulme karşı ileri demokratik halk devrimine!

1. Zeynep Arbat, *İşçinin Sesi*, sayı:100.

TEK DOĞRU SİYASET İLKELİ SİYASETTİR

Stalin'in aktardığına göre Lenin her zaman 'tek doğru siyaset ilkeli siyasettir' dermiş. Bu, yaşamını halkının kurtuluşu yoluna koymuş komünistler için ihtardır. Uygulanan siyasetlerin vurulacağı denek taşıdır.

Birkaç önemli konuda takınılan tutumları bu denek taşına vuralım.

Konferans'ta "barikata çıkacağız" dendi, sonra biz "kardeş kavgası kışkırtmak"la suçlandık(!)

"Türkiye emperyalizmin zayıf halkasıdır" dendi, devrimci durumun üç göstergesi peşpeşe sıralandı, sonra biz "devrim sabırsızlığı" ile suçlandık. Böylece, yurdumuzun somut ekonomik, toplumsal ve siyasal ortamından bilimsel sonuçlar çıkarmak yerine iç dengelere göre tutum alındığı ortaya çıktı.

"Hareketimiz için baş tehlike sağ oportünizmdir" dendi, sonra Leninizm'i herşeyin üstünde tutan *İşçinin Sesi*'ne cephe açıldı. Kimdi sağ tehlike? CHP mi, TİP mi, TSİP mi, DİSK üst yönetimi mi? Komik! Kasıt onlar değildi. Böylece, devrimci sola vururken soldan konuşma taktiği uygulandığı ortaya çıktı.

"Hükümet halkı savunamıyor. Can güvenliği komiteleri kurun. Kendi canınızı kendiniz koruyun" dendi, sonra biz "serüvencilik"le suçlandık. Böylece, sıkışık, zor dönemlerde elin titrediği ortaya çıktı.

TİP ve TSİP'e "küçük burjuva sosyalistleri", "kendine göre anti-komünist cep partileri" dendi, sonra "işçi sınıfının birliği yolunda TİP-TSİP-TKP birliğini kuralım" dendi.

Öte yanda, TEP, Vatan Partisi, Emeğin Birliği, Kurtuluş gibi hareketlerin adı ancak küfür etmek için ağza alınıyor. Karşı olup olmamak ayrı iş, bizim tutumumuz açıktır, bunlarla ötekiler arasında ne fark vardır? Neden anti-TKP'ciliği her yayınının her satırında sırtan TİP'e mesaj üstüne mesaj çekilir de, halkının kurtuluşu yolunda hergün kurban veren hareketlere karşı devrimci bir tutum alınmaz? (Aslında amaç TİP'tir, TSİP ötekisi tek başına baş parmak gibi kalmasın diye takılmış eklentidir. Ne

Kimlerdir bu likidasyonun sorumlusu ve *suçlular cezalandırılmış mıdır? Cezalandırılmadıysa neden?*

Bunlar ve öteki tüm teorik-pratik sorular, sorunlar *açıkça* tartışılacak ve çözüme bağlanacaktır. Partinin geçmişini bugüne bağlayan sorunlar ve bugün önümüzde duran sorunlar açıkça görüşülmezse, partinin ilk kritik anda kendini birdenbire aciz, güçsüz hissetmesinden başka ne olabilir? Partinin önünde duran sorunlar açıkkyüreklilikle ve soğukkanlılıkla tartışılmazsa, bu sorunların yaşamın zorlamasıyla ortaya saçılması, şaşkınlık ve moral kırıklığından başka ne getirebilir?

Bu durumun önüne geçmek zorundayız. Bazı yoldaşlar bizi bugün anlamayabilir. Kulaklara fısıldananların ya da "yurt dışında yayınlanan bir gazete", "baylar" gibi ayıp tanımlamaların etkisinde kalabilir. Kitap, gazete toplamanın, yasaklamanın, yakmanın etkisi altında "terörize" olabilir. Ama bunların hepsi geçicidir. Gececektir. Doğrular egemen olacaktır.

SAVAŞIMIN SONUNU KADROLAR BELİRLEYECEKTİR

Toplumlarda sınıf savaşımı düzeyi yükseldikçe, bunalım her kurumu, her evi pençesine aldıkça, sonuç belirleyici tarihsel dönemlere girdikçe öznel ögenin, bilinçli çalışmanın, örgünlülüğün rolü giderek belirleyici olur.

Lenin, bu nedenle, "devrim olgunlaşmış olabilir ama onu yaratacak güçler yetersiz kalabilir"¹ diyor.

Stalin bu nedenle, "herşeyin sonunu kadrolar belirleyecektir" diyor.

Bugün Türkiye'de öznel öge geri kalıyor. Ülke nesnel olarak devrim isteyip de siyasal güçler yeterli hazırlıkta olmadı mı "çürüme" gelir. Öyle oluyor.

İşte, böyle bir ortamda kadroların niteliği sorunu giderek öne çıkıyor. Kadrolara yüklenen görevler, sorumluluklar katıyla artıyor.

En başta hareketimizde boy atan sorunları pasif bir rahatlık içinde elinin tersiyle itmek yerine düşünmek, geçmişini araştırmak, söylenenleri ilk elden izlemek gerekiyor. Eski bir atasözündeki gibi, “aza sormuşlar nereye, çoğun yanına demiş” değil, doğrunun yanına! Doğrunun yanında duran kadro!

Bugün hareketimizi rahatsız eden tüm yetersizlikler ideolojik, teorik yetersizlikten kaynaklanıyor. Ağzından yarım saatte iki söz çıkan çok ağırbaşlı büyük devrimci tutumları ayıbı örtmeye yetmiyor. Marksizm bilimse bilim gibi çalışmak gerekiyor. Onun için ideolojik-teorik yönden silahlanmış, oportünizmi tanımış kadro!

Yalnızca teoriyi bilmek de yetmiyor. İnsan denen varlığın hem çok güçlü, hem çok zayıf yanları var. Oportünistlerin çeşitli yöntemleri var. Kimine etek altından sopa gösteriyorlar, kimine “ikbal” açıyorlar, “seni bilmem ne yapacağız”! gibi ballar çalıyorlar. Her iki yolla da yumuşatmayı amaçlıyorlar. Oportünistler böyle ya, burjuvazi daha da usta, çok daha deneyimli. Kalleş. Onun için siyasal yönden yetişkin kadro! Dayatmasını bilen, mevzilerini bırakmayan ama esnek kadro!

Savaşımın yolları, cehennemın yollarından çok daha kaygan. Sınıf savaşında burjuvaya — ne renkte olursa olsun — oportüniste hiç güven olmaz. Herşeyi bekleyecek-sin, her yolla yanıt vermeye hazır olacaksın. Onun için pratik yönden usta, yaratıcı, güçlü ama uyanık ve tedbirli kadro!

Toplumdaki kargaşa dönemleri örgütleri de etkiler, başıbozukluğu körükler. Öte yandan her boydan oportünist, “yetkişini kullanarak” disiplin adına gerçek Leninci disiplini boğazlar. Onun için, Marksçı-Leninci ideolojiyi başa almış bir disipline bağlı kadro! Disiplin duygusunu damıtmış, onu Program ve Konferans metinlerine bağlamış kadro! Demir, diyoruz, *demir disiplinli* kadro!

Komünistler için canalıcı bir başka koşul da yığınlarla kaynaşma yeteneğidir. En doğru fikirlerin, o fikirler sokakları, alanları dolduran işçi-köylü alaylarında nesnel güce çevrilmezse pek bir anlamı yoktur. Onun için, yığınlarla bağlanma yeteneği olan kadro!

Türkiye işçi sınıfının ve emekçi halkının öncüsü
komünistler için pusula Lenin'in aşağıdaki sözlerindedir:

"Yığınlarla bağlan.

"Onlara yakın yaşa.

"Onların ruhsal durumlarını bil.

"Herşeyi bil.

"Yığınları anla.

"Onlara yaklaşabil.

"Onların mutlak güvenlerini kazan.

*"Liderler yönettikleri yığından, öncü tüm emek
ordusundan kopmamalıdır. ...*

*"Yığınları yaltaklama ve de onlardan kopma."*¹

Türkiye devrimci durum yaşıyor. Devrimci durumda
iyi değil, olağanüstü kadrolar gerekiyor. Faşistini,
emperyalistini, tekelcisini dışının arasında çiğneyecek
kadro!

Savaşımın sonunu kadrolar belirleyecektir!

1. Lenin, *Toplu Yapılar*, Rusça 5. basım, c.44, s.497-98.

ÜÇÜNCÜ PROGRAM
VE
GÖREVLERİMİZ'DEN

II. TKP'NİN ÜÇÜNCÜ PROGRAMI'NI DÜNÜ VE BUGÜNÜYLE NASIL DEĞERLENDİRMELİYİZ

Önceki bölümde gördüğümüz gibi, TKP'nin Üçüncü Programı, içinde Leninci ve oportünist görüşleri birlikte (hem de her konuda birlikte) taşıyan bir programdır. Üçüncü Program *kendi kendisiyle çelişen* bir programdır. Programı değerlendirirken bu gerçeği her zaman akılda tutmalıyız.

Programın yazıldığı dönemde üç ayrı eğilim vardı, bugün de vardır: Oportünizm, ortacılık, Leninizm. Leninciler o dönemde güçsüzdüler, ideolojik düzeyleri yüksek değildi, pekçok sorunu da yeterince kavrayamışlardı.

Programın ve Lenincilerin programa karşı tutumlarının bugününe geçmeden önce, programın ortaya çıkış sürecini iyi anlamamız gerekiyor. Birdenbire bugünlere nasıl geldik? Böyle program bugünü getirir, kaçınılmaz. Kendi içinde çelişen bir programdan, ciddi farklılıkların oturduğu bir örgüt çıkacağı apaçık bellidir.

Peki, bu program nasıl ortaya çıktı? İşte onu, o ortamı, o süreci anlamak, aynı zamanda Lenincilerin o günlerdeki ve ondan sonraki 7 yıl içindeki tutumlarını da anlamak demek olacaktır. Lenincilerin gerçek gelişim çizgisini açık yüreklilikle halkımıza açık etmek de bize programı eleştirmek denli önemli bir görevdir.

II.I. PROGRAMIN DÜNÜ

Program nasıl bir ortamda doğdu? 1973'e gelindiğinde, TKP'nin programı yoktu, tüzüğü yoktu, yayını yoktu, örgütü yoktu, yeni yeni birşeyler oluyordu. Bunlar parti

yayınlarında açıklanmış, hepimizin bildiği şeylerdir. 1932'de yapılan 4. Kongre'den bu yana da kongresi toplanmamıştı. Demek ki yoldaşlar 1970'lerin başında gerçek bir parti yoktu ortada. Bunun adı *likidasyon*dur. Kişisel kahramanlıklar ne olursa olsun, koca bir tarihsel dönemi kaplayan *likidasyon*.

Bilen yoldaş, Eylül 1979 *Aulım*'ına yazdığı son yazıda Lenincileri likidatörlükle suçlamaya getiriyor. Likidasyon, partinin kapısına kilit vurmaktır, partiyi eritmek, yok etmek demektir. İşte o Lenincilerde yoktur.

Öte yanda, TKP'nin koca bir tarihsel dönemini kapsayan gerçek likidasyonun *nedenleri* ve *suçluları* nedense bir türlü açıklanmamıştır! Cezalandırılmamıştır. Biz onlara sorduk. Tek suçlu, vur ölmüşe cinsinden, ölen genel sekreter miydi, Yakup Demir yoldaş mıydı? Nerededir bunun yanıtı?

Evet, likidasyonun nedenlerini de, suçlularını da açıklayamazlar. Bu nedenle klasik bir ortacı kaytarmacılıkla ve de "Leninciler geriye değil, ileriye, geleceğe bakar" yollu bir demagojiyle sorunun üstü örtüldü. Koca bir tarihsel dönemi kapsayan likidasyon için yazılanları aşağıya alıyoruz. Dikkat edin, öyle bir "hamaset" var ki, adamı alıp götürüyor. Ama hiçbir şey söylemiyor. Okuyalım:

"1932'de Dördüncü Kongre değişen koşulları gözönüne alarak, İkinci Program'ın değiştirilmesini kararlaştırdı... Dördüncü Kongre'nin aldığı kararın uygulanması, yani Üçüncü Program'ın hazırlanması *gecikti*. Bu gecikmenin nedeni, sürekli ağır terör, çok zor gizlilik koşulları, parti yönetiminde uzun süre oportünistlerin program ve tüzüğün yenilenmesi önerilerine aldırılmalarıdır."¹ (abç).

"Partimiz zor bir durumdan kurtuldu, dar boğazlardan geçti. Parti Leninci savaş yürüncesine oturdu. Bu silkinme ve kalkınma atılımına parti MK Politik Bürosu'nun 24 Mayıs 1973 oturumunda aldığı kararlar yol açtı. Konferans bu tarihsel gerçeği saptadı."²

1. *TKP Programı*, s.4.

2. *TKP MK Raporu, Konya Konferansı*, s.9.

“Türkiye Komünist Partisi, partimiz, uzun yıllardır kongre, genel bir forum yapmamıştır. IV. Kongre’den bu yana çok uzun yıllar geçmiştir. Bu arada ancak Merkez Komitesi’nin sıra ve olağanüstü plenumları olmuştur. Zaman aşımı uzundur. Bunun nedenlerini araştırmak, incelemek, söz yok, gereklidir. Bu, partimizin savaş tarihi içinde olmuştur, geçmiştir. Bundan ders çıkarmak zorunluktur.

“Biz, komünistler, Leninci gerçekçiyiz. Komünist morali her zaman temiz tutarız. Olgular direngendir. Mızrak çuvala sığmaz. Partimiz, uzunca bir süreç, uyuşuk, *beceriksiz* kalmıştır. Yığınlardan, politik yaşamdan, savaştan kopuk kalmıştır. Bir bakıma erimiştir. Bu olguyu yalnız nesnel (objektif) koşullara, burjuvazinin uygulayageldiği yasaklara, sert baskılara, sıkıyönetimlere yükleyemeyiz. Burjuvazinin 55 yıl boyunca sürdürdüğü sert terör partinin gelişmesini engellemiştir. Ama bu nedenlerin hepsi değildir. Bunun, böylesi bir durumun nedenlerinden biri de partinin genel yönetiminin *yeteneksizliği*dir. *Kimi yöneticilerin, çoğu kez* Leninci çizgiden kaymalarıdır. Böylesi bir durum, sonsuz sürüp gidemezdi. Buna kesinlikle son vermek zorunluktur. Silkinmek, partiyi ayağa kaldırmak, onu savaş yürünmesine oturtmak sorunu boylu boyunca karşımıza dikilmiştir. Bu, kesinlikle çözüm bekleyen güncel, ertelenemez bir sorun olmuştur.

“Biz, komünistler, savaşkan devrimciler, Leninciler, *geriye değil, ileriye, geleceğe bakarız.*”¹(abç)

Seçilen sözcükler ne ilginç. “Yeteneksizlik”, “kimi yöneticiler”, “çoğu kez Leninci çizgiden kayma”, 41 yıllık bir “gecikme” vb. Açık konuşur izlenimi uyandırıyor, sorunu kabul eder gözüküyor, “nedenlerini araştırmak, ders çıkarmak, söz yok, gereklidir” diyor. Hemen ardından, “biz geriye değil, ileriye bakarız” diyerek, tüm verdiklerini geri alıyor.

Bu, Bilen yoldaşın genel tutumu. Önce sorunu kabul eder yollu birkaç cümle. Ardından bir başka cümle daha ve herşey geri alınıyor. Aynı tutumu Temmuz 1979

Anılm'ındaki "TKP 60'ına Bastı" yazısında da bulursunuz. Önce, biz hep açık tartışmadan yanayız diyor, süslüyor. Ardından, bizi tartışmaya çekmek istiyorlar, gevezeliğe yer yok, sınıf savaşı var diyor ve daha yeni yeni başlayan tartışmaya kilit vurmaya çalışıyor.

Oysa biz likidasyonun *nedenlerini* ve *suçlularını* sorduğumuz zaman bugünü bırakıp tarihçiliğe dalmış olmuyoruz. Tersine *bugünü* sormuş oluyoruz.

Bir başka soruna geçelim. Kurulduğundan bu yana koca bir tarihsel dönem TKP neden gerçek bir savaş yürütmeyi, neden yığınlarla bağlanamadı? Neden partinin savaşı, genelinde büyük çilelere göğüs geren, kahramanlığı günlük iş haline getiren ama yığınlarla bağlanamadığı için dar gurup çekişmelerinden, kişilik çatışmalarından kurtulamayan bir savaş olarak kaldı? Bu soru, yukarıda sorduğumuz "likidasyonun nedenleri ve sorumluları" sorusundan oldukça farklı bir sorudur ve daha toplumsal ve genel bir yanışımla yanıtlanmak ister. Üstteki sorunun tam ve doğru yanıtı bizim bilgimiz dışındadır, onlara soruyoruz. Ama bir anlamda sosyolojik bir soru olan bu ikinci soruyu kısaca yanıtlayabiliriz.

TKP'nin, kurulduğundan bu yana yığınlarla gerçek-ten derinlere inen bağlarla bağlanamayışının bizce *iki* temel nedeni vardır. Biri nesnel, biri öznel.

TKP'nin işçi sınıfını kavramış, süregen ve gerçek bir güç olarak ortaya çıkamayışının nesnel nedeni, toplumun o dönemdeki ekonomik gelişme düzeyidir. Türkiye'de fabrika aşaması 1950'lerle birlikte gelmiştir. Gerçekten güçlü bir işçi sınıfı 1960'larda oluşmuştur. İşçi sınıfını örgütleyecek, onun lideri olacak gerçek bir işçi sınıfı partisi, komünist partisi ancak bu dönemlerle birlikte bir "*toplumsal gereklilik*" olabilirdi. Ve de öyle oldu. Türkiye komünist hareketinin 1970'lerde ve bugün ulaştığı derinlik ve yaygınlık, tarihinin hiçbir dönemiyle kıyaslanmayacak denli ileridir. Türkiye toplumundaki nesnel değişimi en başa oturtmadan, hiçbir öznel etkenle bu gelişim açıklanamaz. Açıklanırsa da bilimsel olmaz.

Gerçekten güçlü bir işçi sınıfı ve onun savaşımı ortaya çıkmadan da komünist partisi kurulabilir. Bir kez,

ideolojinin belirli bir bağımsızlığı ve kendi içinde sürekliliği vardır. Kapı komşumuz olan devrimini yapmış, dünyayı yerinden oynatmış Sovyetler Birliği'nin derin özendirici etkisi süregendir. Az da olsa, çok güçsüz de olsa varolan işçi yığınına yaslanılabilir vb. Ve bir komünist partisi kurulabilir.

Bu durumda, yani partinin, sınıfın komünist partisine olan gerçek gereksiniminden önce tarih sahnesine çıktığı bir durumda, partinin önünde zorlu sorunlar birikmesi kaçınılmazdır. Örgütsel ve ideolojik varlığını koruyup geliştirecek, işçi sınıfının gelişme basamaklarını tırmanma sürecini hızlandıracak, siyasal polise karşı kadrolarının sürekliliğini koruyacak, vb. Tüm bunlar yapılabilir. Partinin, gerçek bir toplumsal gereklilikten önce ortaya çıkışı, bunların olabilmesine engel değildi. O, yalnızca nesnel güçlüklerle işaret eder.

TKP neden örgütsel ve ideolojik varlığını koruyup güçlendiremedi, yeni kuşaklara, örneğin bugünlüklere bir ya da iki yoldaşın varlığı dışında gerçek bir örgüt ve ideoloji birikimi devredemedi? (Örgütün durumuna değinmiştik. İdeolojik alan ise tam bir çöldür.) TKP, siyasal polise karşı kadrolarının sürekliliğini neden koruyamadı?

Bu sorular bizi ikinci nedene bağlıyor: *Teorik düzeyin düşüklüğü*. En kötüsüyle, küçük fakat işleyen Leninci bir parti olunamadıysa bunun öznel nedeni teorik düzeyin düşüklüğü, bir anlamda teori düşmanlığıdır. Partinin ideolojik alanının tam bir çöl oluşu bunun kanıtıdır. "Eski kuşaklar" dan parti dışına düşmüşleri bir yana, hele partide kalmışların durumu iyice kötüdür. Son 15 yılda yazdıklarını iyi biliyoruz. *Güneşli Dünya, Sovyetler Birliği'nde 12 Gün, Alman Demokratik Cumhuriyeti, 7 Sosyalist Ülkeden* ve bunlar gibi daha birkaç şey. Bunlar proletarya enternasyonalizminin kanıtları değildir. Ülkedeki devrim hareketinin sorunları üstüne tek bir *bilimsel*, Marksçı-Leninci çalışma verme, sonra bunları hem de teorik bir içerikle değil, "turizm" yaklaşımıyla yaz, bu proletarya enternasyonalizmi değildir!

Evet, TKP'nin uzun on yıllar süren güçsüzlüğünün

altında yatan öznel neden, teorik düzeyin düşüklüğü, bir anlamda teori düşmanlığıdır.

Bu iki temel neden dışında daha pekçok neden sayılabilir. Ama bunların tümü, bu iki temel güçsüzlük üstüne oturduğundan etkili olabilmıştır.

Bir başka soruya geçelim. 1973'le başlayan atılım dönemini hazırlayan nedenler nelerdir? Öyle ya, 1973 Politik Büro toplantısı gökten mi düştü?

1950'lerle birlikte fabrika aşamasının gelişi, 1960'larla birlikte güçlü bir işçi sınıfının ortaya çıkışı, 1973 atılımını yaratan en önemli ekonomik ve toplumsal nedendir. İşçi sınıfı geliyor, savaşları yükseliyor. İşçilerin ileri kesimleri, sınıfsal içgüdüleriyle komünist partisi aramaya başlıyor. Ona bakıyor olmaz, buna bakıyor olamaz, hiçbirisi komünist partisi değil. Toplumda komünist partisine gerçek bir gereksinim doğuyor, büyüyor. Bu gereksinim geliyor, olmayan kapıya vuruyor durmaksızın zorluyor. Toplumsal bir olgu.

1973 atılımında, ülkemizdeki devrimci durumun da büyük etkisi vardır. *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'de* dediğimiz gibi, "1968'lerden bu yana derinleşerek gelen toplumsal ve siyasal bunalım, bunalımdan gerçek çıkış yollarını gösterecek ideoloji ve örgüt gereksinimini de yanında getirmiştir."¹

Belli ki, o ideoloji Marksizm-Leninizmdir, o örgüt, illegal örgütlenmiş komünist partisidir.

Yine aynı dönemde, kapitalizmin hızla gelişmesi ve ekonomik-toplumsal-siyasal bunalımın ülkeye çökmesi sonucunda yığın savaşımı yükseliyor, devrimci hareket genişliyor. İşçisiyle, öğrencisiyle, aydınıyla, köylüsüyle komünizmi benimseyen, komünizm için ölmeyi göze alarak savaşa dalmış bir yığın çıkıyor ortaya. Toplumun her yanından çıkıp gelen baskılar, partinin olmayan kapısının önüne yığılıyor.

"Tüm bu ekonomik, toplumsal ve siyasal gelişimler, bir yanıyla, partinin içine düştüğü likidasyonu kırabilmesinin nesnel tabanını yaratırken, öte yandan bu *likidasyonu*

kırmaya zorlamıştır."¹ (abç)

Öte yanda, uluslararası işçi ve komünist hareketinde 1965'le başlayan dönem de, uluslararası yönden elverişli bir ortam yaratmıştır.

Tüm bu etkenler birleşerek partinin ne kadarsa o kadarla hareketlenmesini zorlamıştır. *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'de 1973 atılımının parti içi nedenlerini şöyle değerlendirmiştik:

"Parti içi nedenler arasında ise en önemlisi, liderin, Bilen yoldaşın rolüdür. Yukarıda değindiğimiz nedenlerin tümü bu prizmadan geçerek gün ışığını görmüştür. Leninizm, liderin canalıcı önemini her zaman kabul eder. Ayrıca TKP için, bu rolün önemini arttıran bir başka olgu daha vardır. Likidasyon döneminde parti eridiği, eritildiği için "tabanın zorlaması"ndan pek söz etme olanağı yoktur."²

Gerçekten, o dönemde, partinin çarklarının yeniden dönmeye başlamasında Bilen yoldaş önemli, olumlu bir rol oynamıştır.

TKP'nin 1973'le birlikte girdiği yeni dönemin altında yatan en önemli nedenler bizce bunlardır.

II.1.1. BİLEN YOLDAŞIN ÇİZİLDİĞİ EĞRİ

Son iki yıldır pekçok yoldaş bize Bilen yoldaşı dünü ve bugünüyle nasıl değerlendirdiğimizi soruyor. Birgün mutlaka aramızdan bir yoldaş, Bilen yoldaşın savaştaki eğrisi üstüne de ciddi sosyal-psikolojik, psikolojik bir çalışma yapacaktır. Yapmalıdır. Böyle bir çalışmanın çok öğretici, yararlı sonuçları olacaktır. Bizim bugün buna ayıracak zamanımız yok. Ama daha dün "Bilen yoldaş çok yaşa" diye inanarak bağırarak bir hareket olarak, bir kez özeleştirimiz anlamında, değerlendirmemizi devrimci harekete açıklamak boynumuzun borcudur. İkincisi, Bilen yoldaşın kısa bir değerlendirmesi, 1973 atılımının yapısı ve

1. *agy.* s.135.

2. *agy.* s.135.

gerçek anlamı hakkında da çok değerli bir anlayış kazandıracaktır. Bu iki nedenden dolayı bugünkü düşüncelerimizi kısaca özetlemekte yarar vardır.

Bilen yoldaşın *teorik görüşleri*, hele A. Saydan yoldaşın görüşleriyle karşılaştırıldığında, *ağırlığıyla* Leninci görüşlerdi. Öte yandan, ciddi oportünist yönler de taşıyordu. Örneğin, Kürt sorunu, ordu sorunu gibi. Ama bu yönler, ya o günün öncelik sırası içinde ön sıralarda olmadığı ya da bizler göremediğimiz için gözden kaçıyordu.

Bilen yoldaşın *yöntemleri* her zaman ortacı yöntemler olmuştur. İlk günden başlayarak, böl-yönet, ilkesiz uzlaşmalar, çamur atma yöntemlerini yaygın olarak uygulamıştır. Leninci kadrolar bu yöntemler karşısında her zaman irkilmiş ama taşıdığı anlamı ve önemi yeterince değerlendirememiştir. Parti parti diye kendimizi aldatırken gerçekten parti olmaya doğru gidişin heyecanı ve apaçık oportünist görüşlere karşı pekçok konuda aldığı Leninci tutum bu yöntemleri gölgelemiştir.

Bilen yoldaşın *işlevi*, herşeye karşın, o yıllarda olumlu olmuştur. Partiyi ilerletmiştir.

1977 Konferans Raporu, Bilen yoldaşın oportünizmle Leninizmi eklektik biçimde birleştirmiş olan teorik yapısını aslında apaçık ortaya seriyordu. Ama hele kapanış konuşması bir süre için herkesin gözünde bu yönleri yine geriye itti. Ama ancak bir süre için. 1977'de kadrolar artık eskisi gibi değildir. Doğu toplumlarının baba, büyük karşısındaki klasik tutukluluğundan giderek sıyrılmaktadır. Dolayısıyla, konferansın hemen ardından eleştiriler yoğunlaşmaya başlamıştır.

1977 Konferansı'nda Bilen yoldaş, kendi Leninizm anlayışı (ideolojik düzeyi) ve kendi yöntemleri ölçüsünde partiyi "Leninci yörünge"ye götürmeye çalışmıştır. Bu nedenle, Konferans Raporu'nda programdan daha ileri noktalar yer almıştır. Ama ortacı yöntemlerin etkisiyle daha geri noktalar da yer almıştır.

Aynı yıl ve ardından gelen yıl, bir yandan CHP "umudu" partinin çok düşük teorik düzeyini zorlamış, bir

yandan hızla büyüyen parti, yine teorik yetersizlik nedeniyle her çeşit burjuva, küçük burjuva etkisine karşı açılmıştır.

1973 atılımı sonrasında, parti Leninizmi tam anlamıyla içerelememiş olmasına karşın, atılımın coşkusu oportünistleri uzunca bir süre yerlerinde çivilemiştir. 1977'lere gelindiğinde, üstte değindiğimiz nedenlerden dolayı başka bir durum ortaya çıkmıştır. Partinin hızla büyüüşü ve ne partide, ne yığın örgütlerinde Marksçı-Leninci bir eğitim yapılmayışı sonucunda, eski kaşerlenmiş-köhnemiş oportünizm, yerini yeni-genç ama bilgisiz öğelerde hızla genişleyen bir oportünizme bırakmıştır.

Parti içindeki bu yeni durum Bilen yoldaşın kişiliğinde ve teorisinde dün (belki Lenincilerin eksiği, belki görevlerin somut dizilişi, belki de her ikisi nedeniyle) ikincil düzeyde kalan geri özellikleri birincil düzeye çıkarmıştır. Teorisindeki oportünist yönler ve ortacı yöntemleri, doğru ve yararlı yönleri geriye itmiştir. Bilen yoldaş oportünizme karşı ta baştan izlemekte olduğu ödün yolunu, bu dönemde yeni gelişen oportünizme karşı çok daha ağırlıkla izlemeye başlamıştır. Dolayısıyla parti içindeki eğilimler ve güçler arasında oynama, güçlüye ödün verme gibi ortacı yöntemleri, Leninci görüşlerini önce geriye itmiş, sonra iyice sulandırmıştır. Bugün Bilen yoldaş, artık tam anlamıyla ortacı bir konumdadır.

Bilen yoldaş örneğinden önemli bir ders çıkıyor. Ortacı yöntemlerle Leninizm savunulamaz. Evrim yoluyla (ne toplumda, ne *parti içinde*) devrim yapılamaz. Marksizm-Leninizmi ciddi çalışmadan, siyaset düzeyinde parlak sözlerle çok yol alınamaz.

Bilen yoldaş konusunda son birşey daha söyleyelim. Herşeye karşın bizlerin, Lenincilerin yaşamının bir bölümü onunla damgalandı. Gönlümüzde ona karşı hassas bir nokta her zaman kalacaktır.

Şimdi yine 1973 atılımına ve değerlendirmesine dönelim.

II.II. 1973 ATILIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Buraya dek söylediklerimizden çıkan bir sonucu belirleyelim. 1973 atılımı, geçmişin günahlarını omuzlarında taşıyan ve içten bir özeleştirisi ile bu günahlardan kurtulma yolunu seçmeyen küçücük bir eski kadro ve sınıf savaşının henüz amatörü olan gençlik çocuklarla gerçekleşmiştir. Bugün geriye baktığımızda 1973 atılımının tüm *eski günahları* içinde taşımış olduğunu görebiliyoruz.

Kanıt mı gerekiyor? Üç kanıt göstereyim. Bunlardan iki tanesi *tarihsel önemi* olan kanıtlardır.

Birinci kanıt: Politbüro'nun 1973'de yayınladığı program taslağında, *proletarya diktatörlüğü* kavramı yer almamıştır! O taslakta proletarya diktatörlüğü kavramı yoktur!

"Ne var yani, sonradan eleştiriler geldi ve düzeltildi" denebilir ama bunun tartıştığımız konu açısından bir önemi yoktur. Program taslağını okuyan Lenincilerin eleştirisi ile programa proletarya diktatörlüğü kavramının konuşulması, programı ilerletmiştir. Ama tartıştığımız bu değildir. Bizim göstermek istediğimiz, 1973 atılımını yürüten Politik Büro'nun kendi başına oturup kendi görüşlerini döktüğü program taslağına, bu kavramı almamış oluşudur. Onların ideolojik konumlarını bundan daha iyi ele veren bir kanıt olur mu?

İkinci kanıt: Yine aynı program taslağında Türkiyeli yerine *Türk* kavramı yer almıştır! "Türk işçileri", "Türk komünistleri" vb.

Burada da yukarıdaki süreç işlemiştir. Eleştiriler gelmiş ve kavramlar düzeltilmiştir. Ama bu da, dış etkilere açılmadan önce Politik Büro'nun kendi gerçek ideolojik eğilimini ele veren güçlü bir kanıttır.

Program ve Görevlerimiz'in görevi, programın değişmesi gereken yanlarını ve bugünkü ideolojik dağınıklık ortamına nasıl geldiğimizi göstermektir. Bu nedenle konunun pek çok yönü bu görevin dışında kalıyor. Ama bir gün mutlaka aramızdan yoldaşlar çıkacak ve 1973 yılında dağıtılmış olan program taslağı ile programın son biçiminin karşılaştırmasını da yapacaklardır. O zaman

1973 atılımını gerçekleştiren kadronun teoriszizliğine, yukarıdaki iki kanıt yanında daha çok kanıt eklenecektir. Çünkü yapılan yığınla eleştiri arasından ancak bunlar düzeltilenmiştir.

Üçüncü kanıt: Programdaki sık tekrarlardır. Aynı konudaki çeşitli görüşler tek başlık altında toplanmamış, tüm sayfalara serpiştirilmiştir.

O yıllarda başka türlü düşünmüştük. Belki yoldaşlar Türkçeyi iyi kullanamıyorlar, dağınık bir üslupla yazıyorlar demiştik. Aradan geçen 7 yılın öğrettikleriyle şimdi görüyoruz ki, onlar o tekrarları yapmak zorundaymışlar. O tekrarları yapmak, her sayfaya her türlü görüşü serpiştirmek zorundaymışlar. Aynı konuların değişik sayfalara serpiştirilmesi, partideki değişik çizgilerin *ödü*n siyasetiymiş. Hem "kavga çıkmasın" diye tüm görüşleri koymak gerekli, hem de okuyan bu çelişkili formülasyonları kolayca görmemeli. Açıkçası ortacı yöntemlerle "kalkınma", ta baştan bugünlerin tohumunu içinde taşımış.

Bu üç kanıttan açıkça görülüyor ki, 1973 atılımı, eski günahları da içinde taşıyan bir atılım olmuştur. Ne var ki *evrim yoluyla devrim olmuyor!* Eski kötüyü yıkmadan, oportünizmi eleştirmeden, onunla bağları koparmadan partiyi kaldırmak olmuyor. Bu günlerin geleceği, o atılımın taşıdığı tutarsızlıklardan, samimiyetsizliklerden belli idi.

II.I.III. LENİNCİLERİN TUTUMU

Gelelim bir başka yana. Programa ve sonraki gelişmelere karşı Lenincilerin tutumu nasıl oldu?

Şunu baştan söyleyelim ki "*proletarya diktatörlüğü ve Türkiyeli*" kavramlarının programa girmesi Lenincilerin varlığı, eleştirisi sonucudur. Şimdi, "proletarya diktatörlüğünü savunuyoruz" diyorlar, taslağı yazarken neden koymadılar? Bu iki nokta, Lenincilerin onuru olarak kalacaktır.

Oportünizm de, onun en tehlikeli biçimi olan ortacılık

da hep bilgisizlik üstüne oynuyor. Geçmiş ve güncel gelişmeleri bilmeyenlerin iyi niyeti üstüne oynuyor. Dün de bugün de öyle.

Programın yazıldığı dönemden bu yana 10 yıl, 7 yıl geçti. O zamanlar Leninci kadrolar, gençliğin, toyluğun, idealizasyonun, siyasal saflığın derin etkisi altındaydı. Bugün tam izleri silinmiş değil belki, ama o gün bambaşkaydı. Leninciler devrime gönül vermiş militanları bugün, "idealizasyona kapılmayın, gerçeğin olduğu gibi yüzüne bakın" diye uyarıyorlar. Çünkü o dönemde bunlar onlarda fazlasıyla vardı. Evet, o dönemdeki gençliği, siyasal saflığı, idealizasyonu, hayalciliği, romantizmi dikkate almadan Leninci kadroların on yıl içindeki tutumu doğru değerlendirilemez.

Bir başka önemli gerçeği daha dikkate almadan yine değerlendirilemez. Kimse anaşının karnından dört dörtlük Leninci olarak doğmuyor. Bilgi de azdı. Leninciler, bazı konularda baştan haklıydılar, doğru yoldaydılar, çünkü onlar Leninizmi Lenin'den öğreniyorlardı. Örneğin, programda proleterya diktatörlüğü kavramı yer almazsa alırsın kasketini. Sonra, Türkiyeli yerine Türk denemez. Bunları öğrenmişlerdi. Öğrendiklerinde de direndiler. Ama o gün bilinmeyen şey çoktu. Bildiğinde direndi, bilmediğini yuttu. Bu nedenle o dönemde Lenincilerin tutumu, görülebilen eksikleri, yanlışları eleştirmek, düzelmesi için çalışmak yönünde oldu, ama "uslu" biçimde, gürültü koparmadan.

Lenincilerin o dönemdeki bu tutumu *bilinçli* bir siyaset değildi. İdealizasyon ve bilgisizlik üstünde kendiliğinden gelişen iyi niyetli bir tutum alıştı. Ama bir yandan da hızla Leninizmin derinlerine inme süreci yaşanıyordu, siyasal deneyim yükseliyordu. Bu gelişim, o dönemin sonuna doğru, Lenincilerin kendiliğinden oluşan tutumlarını *bilinçli bir siyasete doğru* çevirdi: Yanlışları, eksikleri yüksek sesle ortaya dökmeyelim, doğrulara yapışalım. TKP, herşeyi söylüyor, biz yapışalım doğrulara, hep onları söyleyelim ve "dırıltı" çıkarmadan doğruları TKP'ye maledelim.

Yanlışmış. Olaylar gösteriyor, yanlışmış. Bu tutum,

ortacı yöneticilerin üstümüzdeki etkisi imiş.

Ama bu tutumun, Lenincilerin o günkü gelişme düzeyinde, işlerin o günkü ortamında belli bir yararı da oldu. Onu da söyleyelim. Diyalektik bir olay bu. O gün yanırlara bugünkü gibi karşı çıkılsaydı, bir sürü abuk sabuk şeyle birlikte karşı çıkılacaktı. Az yetişkinlik ortadaydı. Teorik eksiklik ortadaydı. Öte yandan, TKP yeni yeni canlanmaya başlıyordu. Toplum etkileyecek bir güç haline gelmemiştir. Kendisi sinek vızıltısı gibiydi. Onun içinde de bir başka mikroskobik sinek vızıldayacaktı. Evet, Leninciler "doğrulara yapışıp onları TKP'ye maledelim" yollu yarı bilinçli bir siyaset uygularken amaçladıkları başkaydı, bu yararı düşünmüyorlardı. Ama herşeyin bir nesnel mantığı var. Böyle oldu. O günkü düşünce neydi? Parti yok, birşey yok. Bir parti olsun, bir yürümeye başlasın işler... Böyle oldu. Bugünlere böyle gelindi.

Lenincilerin o yıllardaki tutumlarının işte böyle, bilinçli olarak amaçlanmayan ama nesnel olarak gelişen ve onları ülke çapında bir güç durumuna yükselten bir yararı oldu.

O tutumun zararlı sonuçları da oldu. Bir kez, hiç istenmeden ortacı yöntemlerin yaygınlaşması ve güçlenmesi sürecine el verilmiş oldu. Bugün pekçok yoldaş, TKP'nin doğru raya oturtulması gereğini onaylıyor ama Lenincilerin uygulamakta olduğu yığınların önünde açık tartışmadan irkiliyorsa, bunda o yıllardaki yanlıştın da katkısı vardır.

O yanılıştının bir başka zararlı sonucu da kişilere fazla bel bağlamak oldu. Doğrudur, Bilen yoldaş partinin yeniden kurulması yolunda o dönemde büyük yararlar sağladı. Ama önceki sayfalarda değindiğimiz yanlırlarla bugünkü karmaşanın da baş sorumlusu odur. Bunlar görülemedi. Farkedilemedi ki bu dünyadan kimler geçmiş, Plehanoflar, Kautskiler.

İşte yanlırlarıyla, doğrularıyla böyle bir dönem yaşandı. Her ciddi partide, her Leninci partide olması gereken şey, program üstüne ciddi bir tartışma yapılamadı.

Aradan 10 yıl geçti. 7 yıl geçti. O zaman 20'sinde olan

şimdi 30'unda. O zaman 25'inde olan şimdi 35'inde. 50 ile 60 arası önemli bir fark değildir. Ama 25-35 büyük bir farktır. Çocuklar büyüdü, adam oldu. "Fidanlar meyveye döndü". İçlerinden bir kesim yedi yılını "hava yapma" ile boş geçirmedir. Ciddi çalıştı, Marksizm-Leninizmi öğrendi. Siyasal deneyim edindi. Bu, derin sonuçları olan çok önemli bir gelişmedir.

Ne oldu? Kadrolar sınıf savaşında piştikçe, Leninizmi öğrendikçe, programla da arası açılmaya başladı. Daha doğrusu, programdaki yanlışlarla. Program üstüne 1973'de yapılması gerekli, ciddi, açık, kapsamlı bir tartışma vardı. O gün *gerçek* bir tartışma olamadı. Aradan 7 yıl geçti. *O tartışma bugün yapılıyor*. Eskilerin deyimiyle, "ol hikayet" budur.

Lenincileri yanlışlarından ayıklayan, onların devrime olan inançları ve ilkesellikleri olmuştur.

II.II. PROGRAMIN BUGÜNÜ

Bugün TKP'nin Üçüncü Programı, Türkiye toplumunda sınıf savaşının geldiği aşamaya bağlı olarak çok ilginç bir yere vardı. Kadrolarda bilinçlenme hızlandı. Okumak bir yana, savaşın kendisi eğitiyor. Tüm bu gelişmeler sonucunda Üçüncü Program bugün *işlemez* oldu. Bugün, "başım sıkıştıkça programa bakıyorum" diyen ajitator, propagandacı var mıdır acaba? Yoktur, çünkü toplumsal bilinçlenmenin hızı ve çapı programdaki tüm iplik sarkan noktaları ortaya dökmüş, programdaki eklektikliği çok genlerde bırakmıştır.

Bugün, Leninciler programın düzeltilmesi, yeniden yazılması savaşımını yükseltiyorlar. TKP'nin sorunlarını çözmesini istiyorsak, sağlıklı bir gelişime ulaşmasını istiyorsak, devrimi, sosyalizmi istiyorsak, en kısa zamanda program üstüne namuslu bir tartışma açılmalıdır. Farklı görüşlere parti basınında yer verilmeli, yoğun bir tartışma ortamı yaratılmalıdır diyorlar.

Öte yanda oportünistler, ortacılar, söylediklerine bakarsanız kılı kılına programı savunuyorlar. Değil. Böyle

söylemeleri, yalnızca onların açıklıktan ne denli korktuklarını gösteriyor. Toplumsal gelişime onlar da "uyuyorlar" ama kendi bilinen yöntemleriyle. Çok önemlidir bu gerçeği kavramak. Programla çatışan yalnız Leninciler değildir. Oportünistler ve ortacılar için de program işlemiyor.

Onlar neden programa "ters düşüyorlar"? Leninci mi oluyorlar. Hayır, nedeni başkadır. Görüyorlar ki, programın o cüretli oportünizmini, eklektikliğini açıktan savunsalar, militanlar önünde yarım saatte yok olacaklardır. Bu nedenle, onlar da "ilerliyor"lar.

Oportünistlerin ve ortacıların programa nasıl ters düştüklerini örnekleyelim.

Bugün, ileri demokratik halk devrimi devleti parçalamayacaktır denebiliyor mu? Denemiyor.

Bugün, "dönüşümler aşaması"ndan söz edilebiliyor mu? Edilemiyor.

Bugün "parlamenter yolun olanakları artıyor" denebiliyor mu? Denemiyor. Daha da arttırılabilir.

Bazı konularda ise, yine olayların zorlamasıyla programdan da sağa kaymışlardır. Örneğin, ulusal burjuvazi, CHP ve sosyal-demokrasi konularında.

Bunların yanında, Kürt sorunu, ordu konularında programdaki ulusçu tutumu sürdürüyorlar.

Tüm bunlar, oportünistler ve ortacılar için de programın yararlı bir araç olmaktan çıktığını gösteriyor.

Şimdi, baştan bu yana söylediklerimizi özetleyelim.

1. Bir kez, TKP'nin Üçüncü Programı kendi kendisiyle çelişmektedir. Bunu birinci bölümde göstermeye çalışmıştık.

2. Leninciler, programın eklektik ve oportünist yönleriyle çelişmekte ve bunların düzeltilmesini istemektedir.

3. Oportünistler ve ortacılar, programın ipliği pazara çıkmış yönlerinden yavaşça geri çekilmekte, kuyrukçulukları nedeniyle ve yaşamın zoruyla bazı yönlerinden ise daha sağa kaymakta, ancak bazı yönlerini "tutarlı biçimde" savunmaktadırlar.

Demek ki, pekçok yönüyle bugün tüm TKP programa terstir!

PROGRAM VE GÖREVLİMİZ

Devrime inanmış herkes, TKP'nin Üçüncü Programı'yla savaşılamayacağını kabul etmek zorundadır. Bu programla savaşılamaz. Kesinlikle, hem de zaman geçirmeden düzeltilmesi gerekiyor. Bu gerçeği bugün görmeyenler, devrime gerçekten inançlılar, yarın göreceklerdir.

Uzun bir süredir yürüyen savaşın anlamı budur, programın düzeltilmesidir.

Leninciler görüşlerini açık açık yazıyorlar. Tartışmaya sunuyorlar. Oportünistler ve ortacılar ise çok *ilginç* bir yol izliyorlar. Daha hiçbir konuda teorik bir yanıt getirememişlerdir. Bu durum onları *üçlü* bir yöntem izlemeye itiyor. Bir yandan aşağılık, asılsız dedikodular yayıyorlar (ve tabii kanıt vermeden). Yalan olduğunu kendilerinin herkesten iyi bildiği bu karalamalarla hiçbirşeyin farkında olmayan iyi niyetli devrimcileri denetimleri altında tutmaya çalışıyorlar. Öte yandan, yayınlarının tüm sayfalarını en garip biçimde, hiçbir teorik ve somut kanıt getirmeden, parlak sözlerle, bizimle uğraşmaya ayıyorlar. Ama ad vermeden! Cümleler arasında türlü cambazlıklarla. Açıkta teorik bir yanıt getiremedikleri için de, üçüncü olarak, "bizi tartışmaya çekmek istiyorlar", "gevezeliğe ayrılacak zaman yok, savaş var" vb. gülünç bir türkü tutturuyorlar. Hem yalan dedikodu yayıyorlar, hem her dakika ad vermeden bize çatıyorlar, hem tartışmayacağız diyorlar!

Bilen yoldaş, *Atılım*'ın Eylül 1979 sayısına yazdığı "TKP 60'ına Bastı" adlı yazıda şöyle söylüyor:

"Partimizin geçmişine, onun bugününe saldıranlar var. Bu saldırıları partinin ömrü boyunca sürmüştür. Kimileri TKP'nin ünlü geçmişini yadıyor. Kimileri de dağdan gelip bağdakini kovmak isteyen gibi, bu kalıtıma iye çıkmak istiyor. Bu gibiler, baş düşmanı bırakıp, faşistleri bırakıp, NATO'yu, emperyalizmi, tekelleri bırakıp, halkımızın bu kutsal savaşını bırakıp böyle gevezeliklerle uğraşıyorlar."

Hep aynı demagoji değil mi? A, B değildir, C de B değildir, öyleyse C, A'dır mantığıyla klasik bir demagoji.

Örnek: İti, köpeği, Maocusu, MİT'i TKP'ye saldırıyor, *İşçinin Sesi* de "saldırıyor", öyleyse bunlar da iti, köpeği, Maocusu, MİT'idir.

Ne var ki, bu yoldaşların kılıcı hep kendilerinden yana kesiyor. İşlerine gelmedi mi hemen bırakıyorlar bu klasik demagojilerini. Örnek: ODTÜ'de yurtsever gençliğin burjuvazinin oyununu bozmasını, Türk burjuva ulusçuluğuna sağlam bir tokat çekişini iti, köpeği, Maocusu, MİT'i, Cumhurbaşkanı, Genelkurmay Başkanı, Başbakanı vb. eleştirdi. Bu yoldaşlar da eleştirdi. Öyleyse bu yoldaşlar kendileri dedir diyorlar mı? Demiyorlar. Bunların bıçağı hep kendine kesiyor.

Neyse, alıntıya dönelim. Leninciler gevezelik yapmıyor. Üstünde durdukları konular, program, ileri demokratik halk devrimi, devlet-tekel kapitalizmi, devrimci durum, oportünizm, sosyal demokrasi, vb. bunlar Türkiye devriminin en temel sorunlarıdır. Bunlar gevezelikse, komünistlik gevezelik olur.

Sonra da TKP'deki oportünizmi eleştirmek de ana düşmanı bir yere bırakmak değildir. TKP'deki oportünizmi eleştirmek, tam tersine, NATO'larla savaşların yolunu göstermek demektir. Siz, Lenin'in Çar'ı eleştiren(!) bir kitabını gösterebilir misiniz? Olamaz, çünkü sorun Çar'ın nasıl yıkılacağı sorunudur. Lenin'in tüm yapıtları RSDİP içindeki Menşevik kanadı ya da başka sapmaları eleştirir.

Evet, onlar, bu anlamda, "gevezelik" yapmıyorlar. Onlar dedikodu yapıyorlar, yalan yayıyorlar, ihbar yapıyorlar, evlerden kitap topluyorlar, gazete yasaklıyorlar, *tasfiyecilik* yapıyorlar, çeşit çeşit oyunlar tezgahlıyorlar. Bir bakıyorsunuz, birisi için attık diyorlar, bir bakıyorsunuz o attıklarını tam yetkiyle Lenincileri temizleme gibi uğursuz bir işle görevlendiriyorlar. Düşmanımın düşmanı benim dostumdur anlayışından gidiyorlar. İlkesizdirler. Bu onların en büyük özelliğidir.

Ne ki, namuslu, onurlu komünistler bu sahtekarlığı yutmuyorlar. Bunların herkese yaptıklarını bu kez bize yapmaya çalıştıklarını görüyorlar. Leninciler, yurtdün dört bir yanından yoldaşların katıldığı gür bir sesle haykırıyor:

Kulaklara fısıldadığınız o yalanları, eğer sizler ciddiye alınacak komünistler iseniz, açıkça yayınlarsınız. Yayınlamayamazsanız, işçi sınıfının eli yakanızdan düşmeyecektir.

Bilen yoldaş, yukarıdaki alıntıda bir de çok *ilginç* bir söz söylüyor: Hayır söylemiyor, ağzından kaçırıyor! "*Dağdan gelip bağdakini kovmak isteyenler*"(!) İşte size Bilen yoldaşın bilinçaltı. Yorumu gerek yok.

Biz bu pisliklere bulaşmayacağız. Savaşımı her zaman ilkesel ve haklı bir düzeyde tutacağız. Kıran kırana savaşacağız, savaşıyoruz. Ama kişiliklerle değil. Leninciler, savaşın her aşamasında, gelecek neyi getirirse getirsin, birbirlerini denetleyecekler, bu pisiğe bulaşmayacaklardır.

"Gelin, parti içi ayrılıkların tartışmasını dürüst ve olgun bir şekilde yapmak için kendimizi eğitelim."¹

Biz diyoruz ki, bu program ölmüştür. Bu program yanlıştır. Yaşamın, savaşın kendisi onu çoktan aşip geçmiştir. Bu program yeniden yazılmalıdır. TKP'ye *Dördüncü Program* gereklidir. Bu da neyle olur? Kongre ile olur.

Leninciler tüm ayrılıkların özgürce, açık yüreklilikle görüşüleceği bir *kongre* toplanmalıdır diyorlar. Bu konuda tüzük şöyle diyor:

"Komünist partisinin en yüksek organı genel kongresidir. Merkez Komitesi, her dört yılda bir, partinin olağan kongresini çağırır. Merkez Komitesi, çetin gizlilik zorlukları yüzünden engel çıkarsa, kongreyi erteler veya öne alır. Kongrelerin arası 6 yılı geçemez. Bu süre geçerse, il komiteleri kongrenin 6 ay içinde toplanmasını Merkez Komitesi'nden isterler. Merkez Komitesi bunu yapmazsa, il komitelerinin üçte iki çoğunluğu kongreyi çağırır."²

Son kongre, 1932'de toplanmıştır. Program 1973'de kabul edilmiştir.

Öyleyse komünistler, programın düzeltilmesi ve onar dakikalık göstermelik olmayan, önceden hazırlanmış yazıların okunmadığı, gerçek bir tartışmanın yer alacağı bir kongrenin toplanması yönünde savaşımı yoğunlaş-

1. Lenin, *Toplu Yapılar*. İngilizce basım, c.7, s.466.

2. *TKP Tüzüğü*, s.24.

tıracaklardır. Günün görevi budur. Bir yandan TKP düşmanlarıyla boğuşacaklar, bir yandan saflardan oportünizmin etkisini atmak için çalışacaklardır. TKP'yi hiç kimse Leninciler kadar sevemez.

Komünistler, Leninci bir program ve kongre için savaşımı yükseltin!

TKP, işçi sınıfınındır, emekçi halkındır, komünistlerindir!

Yaşasın oportünizmden arınmış Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın TKP'nin Leninci birliği!

ODTÜ EYLEMİ YENİ BİR DÖNEM AÇMIŞTIR

İşçinin Sesi, sayı 103, 3 Eylül 1979

ODTÜ'de devrimci öğrencilerin, okulun, anti-faşist, anti-empyralist, gerçek yurtsever geleneğiyle sınıksız bağlı çıkışları Türkiye devrim hareketinde yeni bir dönem açmıştır. Bu eylem birkaç bin kişinin katıldığı, dolayısıyla ülke çapında düşünüldüğünde küçük çapta bir eylemdir. Önemi sayısından gelmiyor. Bu eylem burjuvaziye ve oportünizme karşı, "solcu"luğa karşı devrim hareketimizin kıran kırana, uzlaşmasız, bolşevik yoldan ilerleyişini simgeliyor. ODTÜ eyleminin tarihsel önemi buradadır!

ODTÜ'de devrimciler, Kürt demokratları, komünistler ne yaptılar? Lenin'in öğüdünü tuttular. Derin bunalım dönemlerinde, devrimci durumda yığınlarda "şok" etkisi yapacak, onların içine sızdırılmış burjuva değerlerini sarsacak, özünde de biçiminde de doğru çarpıcı eylemler gerekir dediler. Yığının önüne geçip korkusuzca uyguladılar. Sonuç hiçbir duragan kafanın anlayamayacağı denli büyük oldu. Doğru devrimci çizgi yiğit militanların, halk savaşçılarının gönlünde yer tuttu. ODTÜ eyleminin tarihsel önemi buradadır.

ODTÜ eylemi, bir sürü dehşetli sosyalist gurubun ve ilerici maskesi takmış ama aslında İttihat-Terakki artığı Türk milliyetçisi olan oportünistlerin gerçek yüzünü yığınlara gösterdi. Leninci çizgiyi ayırdı, çekti çıkardı. ODTÜ eyleminin tarihsel önemi buradadır.

ODTÜ'de Leninciler korkusuz çıkışlarıyla yeri ve zamanı doğru seçilmiş Leninci yöntemlerin yığını nasıl anında sarabildiğini kanıtladı. Kadrolarda niteliğin önemini gösterdi. ODTÜ eyleminin tarihsel önemi

buradadır.

Bu eylem karşısında ne oldu?

Türk ordusunun kumandanları, *Türk* basınının kumandanları ayaklandı. Siyasal partilerin tümü birbiriyle yarışarcasına eylemi kınadı. Sol cephedeki tüm örgütler, hepsi, hepsi... Baş Maocular çekti.

Düşmanların tutumu olağandır. Ya dostlar ne yaptı? *Politika* gazetesinde Oya Baydar dolambaçlı cümleler ardında *Türk* burjuvazisinin ve onun uşaklarının haçlı seferine katıldı. Ne yazık ki İGD Genel Başkanı da daha ciddi bir dille ama aynı özle kervana katıldı. *Politika* gazetesinin ve İGD Genel Başkanının öne sürdükleri fikirler nelerdi?

1. "Gericici, faşist, Maocu çevreler ODTÜ'nün açılışında gelişen bir takım olayları demagoji malzemesi yaparak ... azgın bir anti-komünist kampanya açmışlardır." Halktan soyutlanacağız, fena şeyler olacak!

2. Milli marş, bayrağa asıl işçi sınıfı devrimcileri sahip çıkmalıdır. Milli marş ve bayrağa karşı tutum yurtseverlik ölçütüdür.

3. Tam da "MHP kapatılsın" kampanyası sırasında dikkatleri MHP'den uzağa çekti.

Yukarıda özetlediğimiz bu üç fikir üzerinde dikkatle düşününce, bunları ancak ya bir oportünistin ya da panik içinde başı dönmüş bir insanın yazabileceği kolayca anlaşılıyor.

Birincisi, Lenincilerin koyacağı her doğru eyleme halk düşmanlarından böylesi anti-komünist kampanyalarla yanıt verilecektir. Halkla bu kampanya odaklarını birbirine karıştırmayın. Gericilik meyve veren ağacı taşlar.

"Halktan soyutlanırsınız" kuşkusuna gelince, halka gerçek kurtuluş yolunu gösterenler halktan soyutlanmazlar. Hiçbir burjuva kampanyasının buna gücü yetmez. Kastınız burjuvadan soyutlanmaksa, devrimci durumda burjuvadan, küçük burjuvadan soyutlanmayan hiçbir hareket halkla kaynaşamaz. Burjuvazinin kabul edebileceği sınırlar içindeki hiçbir eylem devrimci durumda yığınları sürükleyemez. İşte örnek: "MHP kapatılsın" eylemi. Belgisi belirsiz, kim kapatacak, CHP mi? Bugün

Türkiye’de yığınlar böylesi belgilerin ardından yürümez. Biçimi ölgün ve çok “saygıdeğer”. (Başbakana imzalı metin sunma.) Türkiye’de savaşım o boyutları aşalı yıllar oluyor.

Ayrıca, Lenin yalnız devrimci durumda değil, her durumda burjuvaziden *soyutlanmak* gereği üstünde ısrarla durur. Birlikte okuyalım:

“Sosyal demokrasi (komünizm — R.Y.) kendini küçük burjuva halktan *soyutlamalıdır*. ...Çünkü (herzaman — RY) şu iki durumdan biridir: Ya küçük burjuvazinin kararsızlığı, genel olarak küçük burjuvazinin kaypak doğasının ve devrimin zor ve çetin gelişmesinin bir göstergesidir ama devrimin sonunu ya da gücünün tükendiğini simgelemez. ... O zaman sosyal demokrat (komünist — R.Y.) proletarya, kendini küçük burjuva halktaki her çeşit kararsızlık ve sallantıdan soyutlayarak onu savaşım için *eğitir*, savaşım için hazırlık sürecinde onu yetiştirir, onun siyasal bilincini, kararlılığını, sağlamlığını vb. geliştirir. Ya da küçük burjuva halkın sallantısı bugünkü burjuva devriminin sonunun göstergesidir. ... O zaman da sosyal demokrat (komünist — R.Y.) proletarya kendini küçük burjuvazinin sallantısından (ya da ihanetinden) *yine soyutlamalıdır* ki işçi sınıfı yığınlarını sınıf bilinci yönünde eğitebilsin, onları bir sonraki devrime daha planlı, daha sağlam ve belirleyici olarak katılmaya hazırlayabilsin.

“Her iki durumda da, ve her durumda sosyal demokrat (komünist — R.Y.) proletarya kendini, *Kadet (CHP anlayın — R.Y.) illüzyonlara batmış olan* küçük burjuva halktan soyutlamalıdır ve bunu koşulsuz yapmalıdır.”

İki çizgi, iki sonuç! ODTÜ eylemi ve “MHP kapatılsın” eylemi. Birinde bir avuç kahraman, yığınların *gerçek özlemlerini* dile getiriyor, ülkeyi yerinden oynatıyor, devrimci yığınlara moral götürüyor. Ve en önemlisi, halktan tepki görmüyor. Ötekisi de, burjuvaziyi ürkütmeyen sınırlar içinde kalmak çabası, değil yığınların,

militanların bile içine eziklik, yılgınlık getiriyor.

İkincisi, milli marşla, bayrağı yurtseverlik ölçütü olarak göstermek demagoji filan değil, halka karşı işlenmiş bir suçtur. Yığınların devrimci bilincine karşı işlenmiş bir suçtur.

İlerici gençlerin ODTÜ’de ve Ankara sokaklarında dağıttıkları bildiri de dedikleri gibi, “ulusal bağımsızlığımızın gerçek savunucuları, gerçek savaşçıları devrimciler, komünistlerdir”. Bunun ölçütü de marş filan değil, ulusal ve toplumsal kurtuluş için günün gerektirdiği yöntemlerle savaş vermektir. Ve de marşla, vb. ye karşı bugüne dek doğru devrimci bilinci aşılamamış olmak ciddi bir hatadır. Onun için yurtseverliği bayrağa, marşla dek uzatmayın!

Bir kez, o marş, sizin dediğiniz gibi “kurtuluş savaşının içinden doğmuş” değildir. Savaştan sonra halkın ulusal duygularını sömürmek üzere *Türk* burjuvazisinin gerici bir şaire yazdırdığı, Türk milliyetçisi, ırkçı özde bir marştır. “Kahraman ırkıma bir gül” diyen o marş, ulusal direnişin değil, o direnişte öncülüğü ele geçiren burjuvazinin yarım yüzyıllık simgesidir. Türkiye insanının dörtte biri olan Kürt halkının, o marş her söylenişte içinin kan ağladığını unutmayın. Halkımızın ulusal kurtuluş savaşının gerçek simgesi olan türkülerini, marşlarını unutmayın. Her kapitalist ulusta, sömürenler ve sömürülenler olarak iki ulus olduğunu unutmayın.

Sonra, “komünist, halkın ulusal duygularına saygılıdır” doğrusunu çarpıtmayın. Ulusal değerler için, ulusal bağımsızlığımız için çarpışanlar en başta komünistlerdir. Ama halkımızın “milli marş”a olan tutumuyla, Kemalistlerin tutumunu karıştırmayın. Milli marşla karşı tutumu yarım yüzyıllık aşâğılık siyasetiyle “yurtseverlik”le eş göstermeye çalışsan *Türk* burjuvazisinin tuzağına düşmeyin.

Üçüncüsü, bu “tam da MHP köşeye sıkışmışken olur mu canım” mantığının artık iyice tadı kaçtı. İşte bu tam bir demagojidir.

Aynı sözü, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabını “eleştirirken” de söylediler. Hem de son biçimiyle ikinci basımı Aralık 1978’de çıkan bir kitap için, tam 9 ay

sonra! Kitabın yayınlanmasından tam 9 ay sonra, “tam da MHP köşeye sıkışmışken, oldu mu bu” dediler. Şimdi yine söylüyorlar! Sonra da MHP'nin kapatılmayışının(!) suçunu bize yükleyecekler.

Oportünistler, her dönemin kendine özgü savaşım biçimleri olduğunu anlamıyorlar. Bugünün İngiltere'sinde, Almanya'sında uygulanacak yöntemleri dünyada en yüksek sınıf savaşımının geçtiği ülkelerden biri olan Türkiye'ye taşımaya çalışıyorlar. Oysa hareket o yöntemleri de, onları getirmeye kalkanları da çoktan aşmış. O zaman dönüp 1965 sonrası çok duyduğumuz “aman ha faşizm gelir” anlayışını başka sözcüklerle önümüze sermeye yelteniyorlar.

Bolşevikler kaya gibi sakin, gücünden emin, halkının sağduyusuna güvenle ilerliyor. Menşevikler aşağılık dedikodularına, bürokratik hot zotlarına karşın 1977'den bu yana iflas eden siyasetlerinin telaşı içindedir. O cephede toprak kayıyor. Ama korkunun ecele bir yararı olmayacaktır.

Oportünistlerin tutumu karşısında son, ama son derecede önemli bir nokta. Diyelim ki ODTÜ'deki kahraman çıkışı yapan devrimciler yanlış bir iş yaptı. Kendisine devrimci diyen ne yapar? İti köpeği devrimcilere saldırırken, o da mı katılır saldırıya? Ya da, burjuvaziye dönüp, “vallahı billahi, ben o görüşte değilim, ben onlardan değilim” yollu günah mı çıkarır? Yoksa, eylemin yanlışlığını bir yanda koyarken, öte yanda bu eylemi koyan devrimcilerin yiğitliğini, devrime adanmışlığını över, onları anti-komünist haçlı seferi karşısında korur mu?

Bizim bildiğimiz, kendine “işçi sınıfı devrimcisi” adını yakıştıran herkesin, eylem yanlış bile olsa (ki doğrudur), onu yapan devrimcileri anti-komünizm karşısında korumak boynunun borcudur. Bunun tersine davrananlar, en hafif eleştiriyse, güç anlarda ordusunu terkedene askerden öteye geçemez.

Neyse, ODTÜ eylemi sonucunda, Leninci çizgi karşısında gericisiyle, Türk milliyetçisiyle, burjuvazisiyle, sahte devrimcisiyle geniş bir cephe oluştu. Bu *çok iyi* bir şey oldu. Son yıllarda ideolojik düzeyde kendini tüm öteki

akımlardan ayıran Leninci çizgi, sınıf savaşımının harında da ayırdı.

İlerici gençliğin tabanı, pekçok şubesiyle, ODTÜ eylemini destekledi. Ankara'da ilerici gençlik, eylemi sonuna dek savunuyor. Savunacaklar. Hepsi, yurdun dört bir yanında savunuyor. Halkımızın bu en güzel evlatları kimsenin kaşı gözü için devrim savaşına dalmadı.

Şimdi hangi akımdan olursa olsun yaşamını devrime adanmış yiğitlere bir sözümüz var: Dönüp bir çevrenize bakın. Nerede, kimler birlikte duruyor? Maocuların, TİP'in, CHP'nin, Türk milliyetçilerinin, oportünistlerin, "solcular"ın, tümünün aynı şeyleri gevelemesi size onların nasıl bir "kutsal ittifak" olduğunu çok iyi sergileyecektir.

Öte yanda Türk burjuvazisinin ve oportünistlerin tutumundan destek alan "solcular", eylemin ardından ODTÜ'de devrimcilere saldırdılar. Sayıca daha büyük bir gurubun saldırısı etkin biçimde püskürtüldü. Ama gelişmeler, faşistlerin ve bazı gözleri bağlı "solcu"ların saldırılarının yoğunlaşacağını gösteriyor. Bunun da vebali oportünistlerin boynunadır.

İşçiler, ileri demokratik halk devriminin önderisiniz. Türk milliyetçiliğinin ve onun pembe boyalı uzantılarının devrimci gençliğe karşı saldırısında onları koruyacaksınız.

Anti-emperyalist, anti-faşist, anti-tekelci ve ulusal zulme karşı savaşın bugünlere gelmesinde büyük katkısı olan yurtsever gençliğimiz, özelemlerini en iyi dile getiren komünistleri,

Yüzyıllardır Türk milliyetçiliğinden anlatılmaz acılar alan Kürt halkı, ulusların kendi yazgısını kendisinin belirlemesi hakkını ikircimsiz savunan bolşevikleri,

Devlet-tekelci kapitalizminin pençesinde kıvranan, kapitalizmin hızla gelişmesinden olduğu kadar geriliğinden de çeken az ve orta topraklı köylü, çıkarlarının en iyi savunucusu olan Lenincileri,

Toplumdaki yeri nedeniyle çektiği yetmiyormuş gibi bir de ordunun faşist yapısından çeken asker, ve özellikle asker, komünist savaşçıları,

Koruyacaktır.

Gelen günler bizimdir. Haydi, daha hızlı savaşa!

TOPLU SÖZLEŞMELER VE DEVİRİM SAVAŞI'NA ÖNSÖZ

İşçinin Sesi Yayınları'nın 11 nolu kitabına önsöz —
Ekim 1979.

Emine yoldaşımın bu kitabına önsöz yazmak çok güzel bir görev. Bir kez, tüm haberler gösteriyor ki oportünistler ve ortacı oportünistler Emine yoldaşın yazılarına çok kızıyorlarmış. Leninci ideolojik çizgiyi savundukları halde ortacı yöntemlerden henüz tam anlamıyla sıyrılmamış yoldaşlar da çok telaşlanıyorlarmış.

Emine yoldaşın dili hırçındır. Başka nasıl olabilir? Söyleyecek şeyi olan ve söylediğinin doğruluğuna tüm varlığıyla inanan komünistin dili ancak böyle olur. Oportünizm halkımızın geleceği ile oynuyor. İdeolojik savaşım yerine ise her çeşit Leninizme düşman yöntemi getiriyor. Leninizm hırçın bir ideolojidir, siyasetiyle, taktiğiyle, diliyle hırçındır. Oportünizme karşı derin sınıfsal bir kinle doludur.

Önsöz yazmayı güzel bir görev yapan asıl önemli neden kitabın içeriğidir. Her çeşit kesimsel, yerel, küçük, büyük, her çeşit savaşımı ana savaşla, devrimle bağlama, hiçbir zaman ana hedefi gözden kaçırmama gibi doğru bir Leninci ilke vardır. Bu ilkeyi temcit pilavı gibi incelemek kolaydır ama yaşam somutunda uygulamak zordur, gerçekten zor bir sanattır. *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı* işte bu zor görevi başarıyla yerine getiren bir kitaptır. Toplu sözleşmeler gibi somut bir savaşım odağı ile devrim için savaşım arasındaki derin diyalektik bağı, hem de çok anlaşılır bir dille gösterebilmiştir. *Savaş Yolu*'nun imzasız yazarlarını kızgın demire değmişçesine yerlerinden

zıplatacaktır.

Söz *Savaş Yolu*'ndan açılmışken oradan sürdürelim. Emine yoldaşımın kitabına önsöz yazmayı güzel ve zevkli bir görev yapan bir başka yön de, "toplular sözleşmelere ilişkin gerçekçi istem" konusunda *Atılım*, *Savaş Yolu* ve *İşçinin Sesi* arasında hararetle bir tartışmanın gidiyor olmasıdır. Emine yoldaşın fikirlerinin ve oportünistlerin daha iyi anlaşılabilmesi için bu tartışma üstünde biz de biraz duracağız.

Önce *Atılım* Ağustos 1979 sayısında, "toplular sözleşmelere ilişkin gerçekçi istemler" konusunda görüşlerini şöyle ortaya koydu:

"...İstemlerin gerçekçiliğinde ölçü burjuvazinin ne kadar verebileceği değil, işçi sınıfının *ne kadar alacak güçte* olduğudur. Bu da işçi sınıfının, sınıf sendikalarının savaşım kararlılığına, hazırlığına ve örgütsel gücüne bağlıdır.

"O halde yapılacak iş, tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesini işleterek, *işçilerin gerçek istemlerini* saptamak, bunları alabilmek için de çok yönlü hazırlıklara girmektir." (abç).

Ardından Emine yoldaş, 15 Ağustos 1979 tarihli *İşçinin Sesi*'ndeki "Toplu Sözleşmelerde Kül Yutmaya-cağız" adlı yazısında bu yanlış görüşü şöyle yanıtladı:

"...Gerçekçi istemin burjuvazinin verebileceğiyle bir ilgisi olmadığı gibi, "kazanılabilirlik", "elde edilebilirlik", "alınabilirlik" gibi ölçütlerle de bir ilgisi yoktur. Neyle ilgisi olduğunu şimdi görelim.

"Lenin şöyle diyor: Eğer biz, bir istemin 'uygulanabilirliğinden' onun genel olarak *toplumsal gelişmenin çıkarlarına* değil de, ekonomik ve siyasal koşulların o günkü durumuna uygunluğunu anlıyorsak, bu tamamen yanlış bir ölçüttür.(abç)

"İşte gerçekçi istemin Leninci anlamda tek ölçütü genel olarak, *toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygunluktur*. Gerçekçi istem ne burjuvazinin verebileceği ne işçi sınıfının o gün için alabileceği ile kısıtlıdır.

"Peki, işçi sınıfının, 'toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygun' yani 'gerçekçi' istemleri ne olabilir? Bir ülkede o

günkü ekonomik gelişmenin, üretim güçleri gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği tüm olanaklardan işçi sınıfının yararlanabilmesi isteği, toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygun istektir. Niteliksiz işgücü değerinin karşılığı olan asgari ücret, 'toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygun' (yani gerçekçi) istemlerin *en altı düzeyidir*.

"Bugün Türkiye'de niteliksiz işgücü değerinin karşılığı olan asgari ücret, günde en az 1200TL'dir. Bu her yönüyle gerçekçi bir istemdir. Öyle de değil, gerçekçi istemin *en altı* sınırındır. Öyleyse *Atılım* neden 'işçilerin alabileceği kadar', ya da 'işçilerin gerçek istemlerini saptamak' gibi sözler yerine gerçekçi istemin bu *en altı* düzeyini savunmuyor?"

Bunun ardından *Savaş Yolu*, 22. sayısında, "Toplu Sözleşme Döneminde Bazı Sağ ve 'Sol' Saldırıları Üzerine" adlı bir yazı yayınladı. Bu yazının tamamını elimizdeki kitabın sonundaki ekte bulacaksınız. Biz bu yazının iki bölümü üzerinde duracağız. Birinci olarak üstünde duracağımız bölüm şöyle diyor:

"*İşçinin Sesi*'nin yazı yazmayı çok seven ama Marksist-Leninist bilimin temellerini kavramış olmaktan çok uzak yazarları, gerçekçi istemin, toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygun istek olduğunu, bunun ise 'bir ülkede o günkü ekonomik gelişmenin üretim güçlerinin gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği tüm olanaklardan işçi sınıfının yararlanabilmesi' isteği olduğunu söylüyorlar. (*İşçinin Sesi*, Sayı: 101, s.3) İki satır aşağıda ise 'Bugün Türkiye'de asgari ücret en az 1200TL olmalıdır. Bu her yönüyle gerçekçi bir istemdir' deniyor.

"Tüm olanaklardan işçi sınıfının yararlanamaması gerçeğini, bu genel geçer bilimsel gerçeği aynen alıp toplu sözleşmelere uygulamaya kalkarsan ve bunu yaparken sorunu bilimselliği kendinden menkul matematiksel yöntemlerle rakam saptamaya indirersen komik olur.

"Bir kere toplu sözleşmeler burjuvaziyle işçi sınıfı arasında bir pazarlıktır. Lenin'in benzer konularda belirttiği gibi, bir 'uzlaşma' masasıdır.

"İkincisi, toplu sözleşmeler, düzeni değiştirme

araçları değildir. Sosyalist toplumun özelliklerini toplu sözleşme hedefi yapmanın adına ne denir? Yazar iki satır aşağıda '1200TL gerçekçi bir istemdir' diyor. Kendi yaptığı tanımlamayı kullanırsak işçilerin eline 1200 ya da 1800 lira (yani ayda net 20-30 bin lira) geçerse, işçiler 'üretim güçlerini gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği tüm olanaklardan yararlanabilecek'lerdir. Yazar burjuvazi bu kadar veremez diyor. Hiç kuşkusuz olmasın, eğer işçiler böyle bir önyargıya kapılıp da biz her olanaktan yararlanıyoruz, savaşıma gerek kalmadı diyecek olsalar sınıf savaşımını bırakacak olsalar, burjuvazi fazlasını da verir gereğinde."

Genel olarak bu yanıt, ve özel olarak da bu bölüm oportünistte bilimsel namus olamayacağı gerçeğinin bundan böyle klasik bir örneği olacaktır. *Savaş Yolu*'nun yazı yazmayı hiç sevmeyen ama Marksçı-Leninci bilimin temellerini çok iyi kavradıkları için yazı yazmadan edemeyen yazarları hem Leninci gerçekçi istem anlayışını, hem *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini çarpıtıyorlar.

Savaş Yolu gerçekçi istem anlayışını çarpıtıyor. Gerçekçi isteme "alınabilirlik" ölçütünü koyuyor. Sonra da diyor "toplular sözleşmeler bir uzlaşma masasıdır." O zaman soralım: Alınabilirlik diye bir ölçüt getirerek neden siz daha masaya oturmadan istemleri uzlaştırıyorsunuz?

Gerçekçi istemlerin ölçütünün *Atılım* ve *Savaş Yolu*'nun işçilere inandırmak istedikleri gibi "alınabilirlik"le, "kazanılabilirlik"le uzak yakın ilgisi yoktur. Hangi tarafın neyi kazanabileceği, *önceden* belli olmaz. Lenin'in deyimiyle düşman (yani burjuvazi) bizim saldırımızın tüm şiddetini etinde duymadan ve de biz onun saldırısını aynı biçimde duymadan, yani savaşa çıkmadan, *sokağa çıkmadan*, işçi sınıfının neyi alabilecek güçte olduğunu bilemeyiz. Kimin ne denli güçlü olduğu asıl olarak sokakta belli olur.

Savaş Yolu hem uzlaşmacı bir gerçekçi istem anlayışı savunuyor, hem de *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini çarpıtıyor.

İşçinin Sesi, bir, genel olarak gerçekçi istem çerçevesi çiziyor. Bunu "üretim güçlerinin gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği tüm olanaklardan yararlanmak"

diye koyuyor. Ve bu genel çerçeveyi hiç de kapitalizmle sınırlamıyor. Genel çerçeveyi çizdikten sonra *İşçinin Sesi* somut olarak toplu sözleşmelere geliyor ve kapitalizmde bile gerçekleştirilecek bir istem koyuyor. "İşgücü değerinin karşılığı" diyor. Bunun da gerçekçi istemlerin *en alt* düzeyi olduğunu vurguluyor. *Savaş Yolu*, büyük bir çarpıtmayla, *İşçinin Sesi*, "işgücü değeri alınırca, tüm nesnel olanaklardan da yararlanılmış olur" diyormuş gibi gösteriyor.

Savaş Yolu bu çarpıtmayı yapabilmek için zorunlu olarak bir de "unutkanlık" yapıyor. İşgücü değerini istemenin gerçekçi istemlerin *en alt* düzeyi olduğu fikrini *İşçinin Sesi*'nden aktarmayı "unutuyor". *İşçinin Sesi*'nin defalarca altını çizerek, büyük harflerle vurguladığı "en alt" sözleri *Savaş Yolu*'nda aktarılmıyor. Unutulmuş!

Leninciler "işgücü değerinin karşılığını almak" diyor, *Savaş Yolu* "*sosyalist toplumun özelliklerini toplu sözleşme hedefi yapmanın adına ne denir?*" diyor. Böylece işçi sınıfı bilimini ne denli bildikleri de ortaya çıkıyor. Bu yazarlar herhalde öyle bir sosyalizm düşünüyorlar ki o sosyalizmde işgücü alınıp satılan bir meta olmaya devam edecek. Ne diyelim, işçi sınıfımızı Allah bu yazarların eline düşürmesin diyelim.

Asgari ücret bugün ayda net 15-20.000TL çevresinde olmalıdır saptamasına karşı söyledikleri, "bilimselliği kendinden menkul matematik yöntemlerle rakam saptama"ya kalkışırsa "komik olursun" sözlerini yanıtlamanın gereği yok. Ucuz bir demagoji. Siz önce bir hesaplayın, koyun ortaya kendi rakamınızı, sonra bizim bilim dışı matematik yöntemimizi gösterin, öyle konuşalım. Bunları yapmadıkça asıl komik olan sizsiniz. Türkiye devrimci hareketi bu çeşit *demagogluğu* geride bırakalı çok oluyor.

Savaş Yolu'ndaki yazının üstünde duracağımız ikinci bölümüne gelince, onu da önce birlikte okuyalım :

"İşçinin Sesi yazarları toplu sözleşmelerdeki istemlerin tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesinin işletilmesiyle ve işçi sınıfının ne kadar alacak güçte olduğunun dikkate alınmasıyla saptanmasına karşı çıkıyorlar. İşçilerin toplu sözleşme istemlerini kendileri

saptamak istiyorlar. Hatta saptamışlar bile. Diyorlar ki, 'bugün asgari ücret 1200TL olmalıdır ve toplu sözleşmelerde bu esas alınarak talepte bulunulmalıdır. Burjuvazi bu istemi karşılayacak durumda değildir. İşçiler bunu kararlı bir şekilde isterlerse o zaman devrim olur'. Bu nedenle de 1200TL istemeyen her işçi, her sendika oportünist, devrim kaçağı olup çıkıyor.

"(...)

"Yazar kendisini toplu sözleşme istemlerini saptamada yetkili gördüğü için, tabanın katılımını gereksiz görüyor. Ona göre taban burjuva propagandasının yaydığı önyargıların kurbanı durumunda ve hakkını istemeyi bilmiyor, az istemeye eğilimli. Üstelik bu genellemeler Maden-İş gibi üyelerini bilinçlendirmede büyük rol almış bir sendikanın üyeleri için yüzü aşkın işyerinde çalışan işçilerin istemlerinin kollektif bir şekilde ve sendikanın öncülüğünde saptanması söz konusuysen yapıyor. Böylece hem Maden-İş sendikası ve yöneticileri bir kalemde siliniyor, hem de 100'ü aşkın işyerindeki 30 bin kadar işçinin örgütlü bir biçimde istemlerini saptamada söz ve karar sahibi olacak kadar bilinçli olmadıkları söylenmek isteniyor. Aynı zamanda sözleşme taslağının kollektif olarak hazırlanması için çaba göstermek, 'gidip işçilere sormak' olarak basitleştiriliyor. Sendika ile işçiler birbirinden ayrılıyor. Olaylara işçi sınıfının dışından bakmak yazarı buralara kadar getiriveriyor.

"Tüm bunların ardında, işçi sınıfına güvensizlik sırtıyor."

Onurlu devrimciye, namuslu insana tiksinti verecek denli basit bir demagoji daha! İki amacı var, Lenincilerle işçileri karşı karşıya getirmek ve Lenincilerle sınıf sendikacılarını karşı karşıya getirmek. Böyle ucuz oyunlarla nereye dek gidilir, kim kazanılır, böyle yöntemlerle kazanılmışlardan yarar gelir mi?

Leninciler yurdun gerçeklerine teorinin ışığında bakıyorlar ve toplu sözleşmelerde bir dizi gerçekçi istem öne sürüyorlar. Bu yazarlar kalkıyor ve getirilenlerin yanlışlığını göstermeden, "bunlar tabanın söz ve karar sahibi olmasına karşıdır" diyorlar. Neden? İstemler öne sürdüler

diye! Evet, Lenin “karşıtlarında namus aramayacaksınız” diyor ama bu denli olabilir mi?

Toplu sözleşmeler için bilimin gösterdiği istemleri öne sürmek “tabanın söz ve karar sahibi olmasına karşı olmak” olabilir mi? Lenincilerin öne sürdüğü istemlerin bir bağlayıcılığı, tabanda tartışmayı önleyici tarafı var mı? Tam tersine, bu istemler apaçık ki işçi sınıfımıza Lenincilerin *önerisidir*. Tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesinin çarpıtılmadan yaşama geçmesinin de *güvencesidir*. İşçi sınıfı bilmelidir, komünistler ne düşünüyor, nasıl düşünüyor.

Sonra, eğer her sorunda, her durumda komünistler Marksizm-Leninizm teorisinin ışığında işçi sınıfına gerçek çözümler önermezse ve bunların en geniş yığın tarafından benimsenmesi için dişini tırnağına takıp çalışmazsa, öyle komünistin beş paralık değeri olur mu?

Sonuncusuna gelelim. Tabanın söz ve karar sahibi olması hakkında coşkulu sözler ediyorsunuz. Ama öyle bir bataktasınız ki, ince taktiklerin sicimleri öyle birbirine girmiş ki, bir tarafa “taktik” yapayım derken öte tarafta açık düşünüyorsunuz. Evet, tabanın söz ve karar sahibi olmasından çok yana gözükiyorsunuz. Öyleyse söyleyelim, gerçekten tabanın söz ve karar sahibi olmasından yana iseniz, bu eğer ikiyüzlü bir yapmacık değilse, *İşçinin Sesi üstünden yasağı kaldırın! İşçinin Sesi* gazetesi ve yayınları üstündeki yasağı kaldırın! Gazete yakmayın! Bırakın taban tüm yayınları okusun. Taban tüm görüşleri tanımasa nasıl “söz ve karar sahibi” olur? Neden korkuyorsunuz? Evet, yaptığınız ikiyüzlü bir taktiktir. Siz tabandan, devrimci duygulardan korkuyorsunuz. Siz, tabanın gerçekten söz ve karar sahibi olmasından korkuyorsunuz.

Tekrar *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı* kitabına dönersek, bugün yaşadığımız ideolojik kaos içinde doğrunun yanında durmak isteyen tüm yoldaşlarımıza önerimiz bu kitabı *Atılım* ve *Savaş Yolu*’nda çıkan toplu sözleşme yazılarıyla birlikte okumalarıdır. Özellikle *Savaş Yolu*’nun 22. sayısındaki yazıyla birlikte. Kim Leninizmi ödünsüz savunuyor, kim oportünisttir, o zaman çok iyi

ortaya çıkacaktır. O zaman, neden *İşçinin Sesi*'ni okumayı yasaklıyorlar, ellerine geçirdiklerinde yakıyorlar, çok iyi anlaşılacaktır. İşçi sınıfımıza söyleyecek birşeyi olmayanlar işin kolayını *İşçinin Sesi*'ni "göstermemekte" buluyorlar. Ama Leninizmi yasaklamak kimsenin harcı değildir.

Öte yanda, *İşçinin Sesi*'ni yalnız onlar yasaklamıyor. Dev-Yol da tabanının *İşçinin Sesi*'ni okumasını yasakladı. Oportünistlerle goşistler aynı çamurdan yoğrulmadır demistik. İşte son örneği.

Gözlerimizin önünde bir gelişimin ana çizgileri yavaştan beliriyor. Bunun birinci yönü, Leninci görüşlerin hızla yayılması, kadrolaşmaya yönelmesi, toplumda, Türkiye devrimci hareketinde geniş bir destek bulmasıdır. İkinci yönü, oportünistler ve ortacılar arasındaki farkların hızla ikincil düzeye geçmekte oluşudur. "Ortak düşman"a karşı savaşım gereği bugün onları iyice birbirlerine yakınlaştırıyor.

Üçüncüsü, oportünizm ve ortacılık hızla güçten düşüyor. Hâlâ çoğunluğu denetiminde tutuyor ama kadroların en bilinçli kesimleri onlardan hızla uzaklaşıyor. Hâlâ onların etkisinde olanlar bile eskisi gibi değildir. O defter kapandı.

Bu durumda ne olabilir? Ya Leninci görüşler TKP'de egemen olacak, TKP'nin Leninci birliği sağlanacaktır ya da çeşitli anti-Leninci yöntemlerle TKP oportünizmin elinde çürümeye, yavaş ölüme itilecektir. Bu ikinci olasılığın önüne geçmek için canla başla çalışmak, yoldaşça bir eleştiri-özeleştiri ortamına olanak tanıdığına ödümler vermeye hazır olmak (ilkesel değil), öte yandan ideolojik savaşımı daha da yükseltmek tüm komünistlerin görevidir. İdeolojik savaşımı yükseltmek ve içeriğini zenginleştirmek, teorik özünü derinleştirmek.

Emine yoldaşın *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı* kitabı, bu görevin yerine getirilmesinde önemli bir yer tutacaktır.

Öte yandan Emine yoldaş bu kitapta, faşizmin siyasal ekonomisini açıklayışıyla, faşizmi *çürümenin örgütlenmesidir* diye belirleyişiyle ve faşizme karşı savaşımı toplu sözleşmelere bağlayışıyla devrimci düşüncemize önemli bir

başka kazanım daha sağlamıştır. Bu da kitabın çok önemli bir başka yönüdür.

TASFİYECİLİĞİ DURDURUN

İşçinin Sesi, sayı 105-106, 8 Ekim 1979

Yoldaşlar, son haftalarda yurdun her yanından gelen haberler, işçi sınıfının siyasal hareketi içinde ve ilerici, demokratik yığın örgütlerinde uğursuz bir işe, *tasfiyeciliğe* başladığınızı gösteriyor.

Dünya devrim tarihi, bu yolun çıkmazlığının kanıtları ile doludur. Örneğin Rusya'da Demiryolu İşçileri Sendikası'nı ele geçiren Narodnikler bu sendikadan tüm Marksist-Leninist işçileri atmışlardı. Daha sonraları, 1910'larda *Maden İşçileri Sendikası*'nı ele geçiren likidatörler de aynı şekilde tüm gerçek devrimci işçileri tasfiye etmişlerdi. Sonra ne oldu? Ne oldu o Narodniklere, likidatörlere?

Ne var ki, telaştan gözü kararmış, sınırları boşalmış oportünistler hiçbir zaman bu deneylerden ders çıkarmazlar. Onlar her zaman, her yerde açık ideolojik tartışmadan kaçarlar. Kişiliklerle uğraşırlar, dedikodu yaparlar. Yönetiminde oldukları örgütlerde devrimci namus yerine "cemiyetçilik"le iş görürler. İdeolojik tartışmayı tasfiyecilik yoluyla "kolayından" çözmeye kalkışırlar.

Oportünizm, devrimci hareketin *felsefi-teorik* yönden tasfiyeciliği demek olduğu için, somut yaşamda giriştikleri tasfiyecilik, felsefelerinin somutlanmasından başka birşey değildir. Oportünizmle tasfiyecilik arasındaki bağ sanıldığından çok derindir.

Leninciler açık tartışma ve ikna yanlısıdır. Görüşlerinin doğruluğuna güvenirlir, işçi sınıfının devrimci sezisine güvenirlir.

Bir örnek verelim: Avrupa ve Türkiye’de oportünistlerin ve ortacılığın ağırlıkta olduğu örgütlerde *İşçinin Sesi* okutulmaz, dağıtılmaz, *yakılır*, yasaktır. Lenincilerin ağırlıkta olduğu örgütlerde ise *Atılım*, *Savaş Yolu*, *Politika* hem okunur, hem dağıtılır. Hatta okunması için ısrar edilir. İşte iki anlayış, iki tutum.

Leninciler işçi hareketinin, devrim hareketinin gelip geçici konuğu değildirler. Onlar işçi sınıfının ve devrimci hareketin, bugün ne durumda olursa olsun yarın Leninizm safında yer tutacağını bilirler. Bunun için sabırla işçileri eğitme yolundan yürürler. Yönetimine geldikleri örgütlerde “işte saatim çaldı” anlayışı ile farklı görüşlerin tasfiyesi yerine, ikna yoluyla Marksizm-Leninizmin egemen olmasına çalışırlar.

Sizler ise teorize (daha doğrusu teorizsizliğinize) uygun biçimde tasfiyeciliğe yöneliyorsunuz. Ne hoş rastlantıdır ki bunu tam da DİSK yönetiminin tasfiyeciliğine karşı konuşurken yapıyorsunuz! Bir yanda DİSK’te tasfiyeciliğe karşı çıkarken, öte yanda İGD’de giriştiğiniz tasfiyeciliği nasıl açıklayacaksınız? Türkiye devrimci hareketinin, düştüğünüz bu tutarsızlığı gerektiği gibi değerlendirmeyeceğini mi sanıyorsunuz?

Lenincilerin getirdiği haklı eleştiriler altında eziliyorsunuz, verecek yanıt bulamıyorsunuz. Bu nedenle kitabı çığnıyorsunuz. Tartışma, eleştiri-özeleştiri yerine susturma yolunu seçiyorsunuz. Ama nasıl susturursunuz? Biraz gerçekçi olun!

Eylül ayı içinde bize haber gönderdiniz ve “*İşçinin Sesi’ni kapatın*” dediniz. Aynı tasfiyecilik.

Biz, *İşçinin Sesi’ni* Temmuz 1978’de *kendi isteğimizle* kapattığımızda son yıllarda gelişen farklılıkların yoldaşça anlayış ve görüşme ile çözülebileceği umudunu taşıyorduk. Bize bu yolda umut verilmişti. Bu nedenle kapattık. Yanlışların düzelmesinden başka bir kaygımız ne dün, ne bugün olmadı. Ama ardından gelen aylar bu umudun sahteliğini çabuk gösterdi. Görüşlerimize merkez organda yer verilmediği gibi en ufak bir tartışmaya, görüş alışverişine olanak tanınmadı. Bu gelişmeler üstüne *İşçinin Sesi’ni* yeniden yayınlamaya başlamaktan ve sorunlarımızı

devrimci kadrolara götürmekten başka bir yol kalmadı. Ve Haziran 1979'da, 11 aylık bir "saflık çıkmazı" sonrası *İşçinin Sesi* yeniden yayına başladı.

İşçinin Sesi'nin üstlendiği görevi ne büyük başarıyla yerine getirdiği ortadadır. *İşçinin Sesi*, geniş devrimci cephede bugün en dikkatle izlenen, en geniş sempatizan yığınınına sahip gazetelerden biridir.

Sizler, *İşçinin Sesi*'nin hiçbir görüşüne, çarpıtma ve dedikodu dışında yanıt veremediniz. Ve şimdi gelmiş "*İşçinin Sesi*'ni kapatın" diyorsunuz.

Buna karşı biz, tüm Leninciler, tek bir ağızdan şöyle diyoruz: "*İşçinin Sesi*, Leninizmin sesidir. Amacı, hareketimizi oportünizmin ve ortacılığın yıkımından korumaktır. Açık tartışma ile doğruların ortaya çıkmasını sağlamaktır. Biz onu *derhal* kapatırız, ama bir koşulla. Merkez organda *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini savunması hakkı tanındığında *derhal* kapatırız."

Yoldaşlar, yineleyelim, saptığınız tasfiyecilik yolu çıkmazdır. Örgütümüze, hareketimize büyük zarar getireceksiniz. Leninciler ne provokatördür, ne fraksiyoncudur, ne bölücüdür, ne Troçkisttir. Hareketin yanlışlardan arınmasından başka bir amaçları yoktur.

Tasfiyecilik yoluyla ne ideolojik tartışmayı engelleyebilirsiniz, ne de Lenincilerden kurtulabilirsiniz. Sınıf savaşımı sizin kapınızın eşiğinde takılıp kalır mı sanırsınız? Tüm devrim gönüllülerini, Lenincileri tasfiye etseniz boşunadır. Ne olursa olsun, yarınlar neyi getirirse getirsin Leninciler örgütlerini *bırakmayacaktır*. Örgütlerimizi bırakmayacağız. Tersine, her santimetre karesinde oportünizme ve ortacılığa karşı ideolojik savaş daha da hızlandıracağız.

Yol daha yakinken tasfiyeciliği durdurun!

SAVAŞIN NERESİNDEYİZ?

İşçinin Sesi, sayı 107-108, 22 Ekim 1979

TKP içinde Lenincilerin başlattığı açık tartışma birdenbire alevlendi, coşkun bir dinamik kazandı. Leninciler yıllar yılı pıhtılaşmış enformasyon kanallarında "konspirasyon" karanlığında bastırılan sorunların ancak açık tartışma ile çözülebileceği gerçeğinden hareket ettiler. Ne fraksiyonculuk, ne de bölücülüktü yaptıkları. Oysa oportünistler ve ortacı oportünistler, açık tartışmayı reddettiler. Lenincileri örgüt yıkıcısı gibi göstererek *tasfiye* yolunu seçtiler. Demokratik-merkezizetçilik işlemediğinden bunu yapabiliyorlar. Bu arada kendi kumaşlarını ortaya koyan iğrenç bir yalan kampanyası başlattılar. Bize ve William Pomeroy yoldaşa "Troçkist" diyorlar vb. İ. Bilen, dünya komünist partilerine birer mektup gönderdi ve Yürükoğlu ile, *İşçinin Sesi* ile ve İTİB ile tüm ilişkilerini kesmelerini(!) istedi.

Tüm bu gelişmeler birşeyi gösteriyor. TKP'nin Leninci güçleri ne denli sakin, rahat ve kendilerinden eminse, oportünist ve ortacılar da o denli telaş, panik, sinir içindeler.

Bu yazımızda, oportünizme karşı savaşımın vardığı nokta üstüne kısa bir toparlama yapacağız.

Önce şunu söyleyelim, yaptığımız oportünist-ortacı ayrımı aslında göreceli bir ayrımdır. Anlayış kolaylığı getirsin diye. Yoksa bu karşıımızdakilerin ana özelliği, belirgin özelliği *ilkesizlik*dir. İlkesizlik. Bunu hiç akıldan çıkarmamak gerekir. Bugün onu söylüyor, yarın başka şey söylüyor, öbür gün başka şey söylüyor. Oradan oraya deniz anası gibi akıyor, akacaktır, şaşırmayalım.

Küçük bir örnek, ama yakından bildiğimiz bir örnek.

Emperyalizm Zayıf Halkası'nda yazdığımız bütün görüşleri *İşçinin Sesi*'nde biz 76'dan beri yazıyoruz. Kim söyleyebilir ki, o kitapta şu fikir var da gazetede yoktu. Yok öyle birşey. Ama üç yıl durdular, üç yıl övdüler, üçüncü yıl da biz bu kitapla uyuşmuyoruz, bu kitap görüşlerimize taban tabana terstir demeye başladılar. Bu neyi gösteriyor? Bu karşımızdakilerin ilkelerle çok fazla meşgul olmadığını gösteriyor. Onların uğraştığı, hareketin içindeki güç dengesidir. Görüşlerimiz giderek güç kazanmaya başlayınca "eleştiri" yapmak gereği doğdu. O zaman "eleştiri" geldi. Fikirlerden değildir bu, güç dengelerindedir. Hiçbir iyi niyetli insan açıklayamaz, iki buçuk yıl, üç yıl neden eleştiri yapılmadı da şimdi eleştiri yapılıyor.

Biz, hareketimiz içindeki farklılıkları açığa çıkarırken herşeyi göze aldık. Bu dünyada bir adımız var, onu kirletmeyeceğiz dedik. İki kişi kalmışsın, on kişi kalmışsın önemli değil. Doğruyu söyleyeceğiz. Söylediklerimiz yanlış mı? Yanlışsa gösterebilirler... Böyle çıktık yola.

Böyle çıktık yola, fakat bugün hesapları altüst eden bir yere geldik. Tahminleri aşan bir gelişme oldu. Bizim iki yılda, üç yılda, tırnaklarımızla kuyu kazar gibi didinerek gelebileceğimizi düşündüğümüz yere üç ayda geldik. Bugün ülke çapında bir gücüz bunu hiç kimse yadsıyamıyor. Militanlar özel sayısını çok dikkatli okuyalım. Tek satırını biz yazmadık ama her yazı bir *İşçinin Sesi* yazısıdır. Bu en büyük göstergedir.

Biz bu çıkışı yaparken neye güvendik? *Üç şeye* güvendik yoldaşlar. *Birincisi*, işçi sınıfına güvendik. İşçi sınıfı, 40 yıl, 50 yıl önceki, hatta 10 yıl önceki işçi sınıfı değildir. Türkiye işçi sınıfı bugün gerçekten öncü güçlere sahiptir, gerçekten sınıf bilincine yükselmiştir, yutmayacaktır bu oyunları dedik. *İkincisi*, Türkiye'nin devrimci durumuna güvendik. O da laf salatası değildir. Devrimci durum var diyorduk. Devrimci durum devrimci fikirler için en elverişli ortamı yarattı. O zaman, militan bir ideoloji mutlaka taban bulacaktır dedik. *Üçüncüsü* yoldaşlar, üçüncü güvendiğimiz nokta söylediklerimizin doğruluğuydu. Bu üç özellik, işçi sınıfının deneyim düzeyi,

Türkiye'nin devrimci durumu ve söylediklerimizin doğruluğu birleşince, bizi küçücük odalara kapanmış kalmış birbirini yiyen hareketler olarak boğup atamayacaklar dedik. Öyle de oldu.

Ülke çapında bir güç olduk diyoruz. Bunun birkaç göstergesi gerekir. Mektuplar. Lenin, defalarca devrimci bir yayın organının en önemli göstergesi mektuplardır diyor. Tartışmalar açığa çıkmadan önce haftada bir-iki mektup gelir gelmezdi. Şimdi *Türkiye'den* gelenler haftada 60'ın altına düşmez oldu. *İşçinin Sesi*, bilmem kaç kez Bakanlar Kurulu tarafından yasaklanmış bir gazetedir. Buna rağmen. Bizim halkımız yığittir. Her hafta 60-70-80 mektup geliyor. 200'ün üstünde adres geliyor. Korkanlar zaten Leninci ideolojiye yaramıyor.

İşçinin Sesi 15 bin basıyor. Akıl alır sayı mıdır bu? Ve de isteklere yetmiyor. Gücümüz olsa, parasal gücümüz olsa çok daha fazla basacağız. Yine son hafta içinde duyduk ki, *İşçinin Sesi*, dört ilde çoğaltılıyor. Türkiye'de dört yerde çoğaltılıyor. Bu, kendiliğinden bir gelişmedir. Bizim bilgimizin dışında bir gelişmedir. Ama oportünistlerin bugüne dek ulaşamadıkları, ulaşamayacakları bir düzeydir... Sonra, kitaplarımız aranıyor, kapışılıyor, ikinci baskı, üçüncü baskı, dördüncü baskı. Tüm bunlar göstergedir.

Lenin, Menşeviklerle boğuşması yükseldiğinde, koltuğunun altına bir dosya alıyor. Sosyalist Büro'ya gidiyor, gösteriyor. Bakın diyor, bize her ay bu kadar mektup geliyor, Menşeviklere bu kadar mektup geliyor. Bizim yayınlarımız bu kadar satılıyor, onların yayınları bu kadar satılıyor. Bizim yayınlarımızı her şehirde buluyorsunuz, polis zabıtları var, gazetelere geçmiş, onlarınkini bulamıyorsunuz. İşte bu gösteriyor diyor, bu gösteriyor halkın devrimci sevgisi kiminledir. Bizim için de öyledir. Kafa sayısı önemli değil, hareketin gideceği yön önemlidir. Gelişmenin doğrultusu önemlidir ve gelişmenin doğrultusu *İşçinin Sesi*'yledir.

Kürt komünist ve devrimci hareketinin tutumu da önemli bir göstergedir. Kürt devrimci hareketi, Kürt komünistleri, ilk kez Türkler arasında Kürt halkının

çıklarlarını açıkça, namusluca, ona buna yaranmaya çalışmadan koyanı gördük diyorlar. Bu Leninciler için büyük bir onurdur. Oportünistler yıllardır "işçi sınıfının birliği" diyor. Ama Türkiye işçi sınıfında ulusal sınırları ilk kez Leninciler kaldırdı.

Sonra, Leninizmin belgeleri sokaklara yazılıyor. Sokaklara, fabrikalara, sanayi bölgelerine. "Faşizmi kahredeceğiz", "faşizmi ininde geberteceğiz", "gerçekçi istem — devrimci eylem", "ileri demokratik halk devrimi".

Çok önemli bir gösterge daha. Savaşın kıran kırana gittiği yerlere bakalım. Rusya'da devrimden önce Putilof fabrikası varmış, Metal işçilerinin. Bolşeviklerin kalesiymiş. Bizde de var... Moskova'da bir semt var, Presniya. Devrimden sonra Krasnaya Presniya diyorlar, kızıl Presniya. Bolşeviklerin yatağı. Bizde de var!

Şimdi yoldaşlar, savaşın neresindeyiz? Evet, bolşevizm büyük bir hızla güçleniyor. Ama yetmez, sarhoşluğa kapılmayalım, yetmez. Daha işin başındayız. Artık bizi kimsenin silemeyeceği bir düzeye geldik. Ama yetmez. Düşmanlara bir bakalım. Daha oportünizmle hesaplaşma bitmedi. Sonra devrim gönüllülerini "solcu" akımlardan da kurtarmak gerekiyor. Altı yüz yıllık devlet, 600 binlik ordu, emperyalizm. Daha işin çok başındayız. Sonra, bu kadar hızlı gelişme kadrolarımızı yeterince pişirmemiştir daha.

Günün *ana savaşım hedefi* örgütlerimiz içinde oportünizme karşı ideolojik savaşımı yükseltmektir. Evet, tam bir çiftlikçi düşüncesiyle davranan oportünistler, tartışmayı tabana götürüp onun karar vermesini engelliyorlar. Ankara, İstanbul, İzmir, Gaziantep, Zonguldak, Adana, Samandağ, Bandırma ve daha pekçok yerde Lenincileri (çoğu da bu bölgelerdeki örgütlerin ya kurucusu ya da en aktif savaşçısı olan Lenincileri) örgütlerden atıyorlar. Ankara'da atılanların sayısı 80'e vardı. Hatta, güçsüzlükleri nedeniyle, ideolojik savaşımı, sokak kavgasına çekmeye çalışıyorlar. Bunun karşısında, bazı genç yoldaşlar, "şimdi ne olacak, örgütsüz kaldık, örgütsüz olmaz" diyorlar. "Kongre çağırıyoruz ama

bunlar tüzüğü apaçık çığnıyorlar, Lenincileri atıyorlar” diyorlar.

Doğrudur, yoldaşlar haklıdır. Ama günün taktiğini saptarken yalnızca oportünistlerin tutumlarından yola çıkamayız. Bu onların istediğini yapmak olur. Biz ilkemizi koymuştuk. Açık tartışma-eylemde birlik-eleştiri-özeleş-tiri. Bu anlayışın kıl kadar dışına çıkmadık. Günün taktiğini saptarken bu anlayışı, ülkenin genel durumu, TKP'nin ve yığın örgütlerinin durumunu, Leninci kadroların durumunu hesaba katmak gerekir.

Türkiye devrimci hareketinde gözle görülür bir gelişim var. Pekçok siyaset, pekçok demokratik kuruluş, TKP içindeki kavgaya göre tutum belirliyor. Bu Türkiye solunda yeni bir ayrışma ve birleşme olgusunu yaratıyor. Bu çok olumlu gelişim henüz başlıyor.

TKP, 1932'den bu yana kongre toplamamış bir partidir. Hiçbir organının seçimle gelmediği, parti örgütlerinin kendi delegelerini seçerek göndermesiyle değil, Politbüro'nun *çağırıldığı* delegelerle toplanan 1977 Konferansı'nın, Leninci parti işleyişi açısından *bağlayıcı* olmayıp, kendi kendini onaylama anlamını taşıdığı (kongre, örgütlerin kendilerinin seçip yolladığı delegelerle toplanan, *bağlayıcı* organdır, konferans, katılanların merkez tarafından belirlendiği, *bağlayıcı olmayan* bir toplantıdır) bir partide *parti-İçi demokrasi* aramak gülünçtür. Davalı da, yargıç da aynı. Daha başka olgular da var. Bu koşullar altında hiçbir hayale kapılmaya yer yoktur. Leninciler de hiçbir biçimde hayale kapılmadılar. Kavga, gerçekten devrime gönül vermiş *kadroları* kazanma kavgasıdır. Başka birşey değil. Ve bu alanda yapılacak daha çok iş vardır.

Yığın örgütlerinde de benzeri bir durum var. Hâlâ bir sürü pırıl pırıl yoldaş bizim dünkü yanlısımızı yineliyor. Hiçbir şeyden haberleri yok, ancak kulaklarına üfleneni duyuyorlar. Bu yoldaşlara gerçekleri usanmadan, bıkmadan anlatacağız. Hareketimizin doğruluğunu, devrimciliğini, sürekliliğini kanıtlamak zorundayız. Bu savaşçıları oportünizmin elinde yozlaşmaya, çürümeye bırakamayız.

Leninci kadroların durumuna gelince, onlar da işin

başındadırlar daha. Oportünizme karşı savaşta daha yeterince kavrulmadılar. Biliyoruz ki, oportünizmi yene-meyen, burjuvaziyi hiç yenemez.

Tüm bu nedenlerden dolayı, *günün ana savaşım taktiği* örgütlerimiz içinde oportünizme karşı aktif, militan savaşımı sürdürmek, daha da yükseltmektir. Örgütlerimizi oportünizme bırakmayacağız. Kapıdan kovsalar, bacadan gireceğiz. Her santimetre kare için çarpışacağız. Lenincileri, her çeşit ahlak ölçütlerini ve örgütlerin demokratik karakterini çiğneyerek atmaya kalktıklarında, örgütlerimizden ancak "sürükleyerek" çıkartacaklardır. Yeni örgütler kurmak çok kolay bir iştir. Ama bugün bu, ana savaşım alanını bırakıp, işin kolayına kaçmak olur. Oportünistler de bu yola gitmemizi istiyorlar. Bunu yapmayacağız, örgütlerimizi bırakmayacağız.

Bu savaşım, militanlara oportünizmin likidatör yüzünü daha iyi gösterecek ve onların oportünizmin etkisinden kurtulmalarını kolaylaştıracaktır. Bu savaşım, Leninci kadrolara önümüzdeki yıllarda canalıcı yarar sağlayacak büyük bir savaş deneyimi kazandıracak, onları gerçek bir örgüt ve kadro anlayışına kavuşturacaktır. Bu savaşım, Türkiye solundaki yapay ayrımların ortadan kalkma sürecini hızlandıracaktır.

Onun için, önümüzdeki döneme çok sakin, çok serinkanlı, önümüzdeki görevleri iyi tartarak girmemiz gerekiyor. Şunu görmeliyiz, geniş bir kesim Lenincilere bakıyor. Buna layık olmak zorundayız. Hepimizin yetişkinliği tek tek aldığımız zaman çok önemli değildir. Ama önemli olan da o değildir. Devrimci hareket süpermenler istemiyor. *Kadro istiyor*. Birbirinin eksliğini tamamlayan, günün görevlerini getirebilen, önüne namusluca koyabilen, çözme cesaretini gösterebilen kadro istiyor. Onun için süpermenlere ihtiyaç yok ama kadro olarak kendimizi geliştirmek zorundayız.

"Büyük" gibi gelecek birşey söyleyeyim. Olaylar gösteriyor ki Türkiye tarihinin yapılışına katkımız olacaktır. Düzgün çalışırsak. Birbirimizi denetlersek. Yanlışlarımızı uyarırsak. Şımarıklığa yol vermezsek. Özverimizi yükseltirsek. Türkiye tarihinin yapılmasına

katkımız olacak. Bunu içimizde duyalım. Bu tarihsel bir onurdur. Gerekerini yerine getirmemiz gerekiyor. Leninizme gönül verenler görmelidirler ki bu hareket kalıcı bir harekettir, sözüne güvenilir bir harekettir.

Haydi daha kararlı ve enerjik savaşa!

İDEOLOJİK SAVAŞIMI HIZLANDIRALIM

İşçinin Sesi, sayı 111-112, 16 Kasım 1979

Oportünistler, ortacı oportünistler ve bunların uyguladığı sınıf uzlaşmacısı siyaset iflas etti. 1977 sonrası ortaya çıkan çok yönlü gerilemeler ve en son 14 Ekim 1979 seçim sonuçları bu iflasın belgeleri oldu. Öte yanda, TKP içindeki Leninciler, gerçek devrimciler oportünizmin parlak ama kof ideolojik konumuna alabildiğine yükleniyor, darmadağın ediyor.

Bu gelişmeler oportünizmi, ortacılığı hızla güçten düşürüyor. Kadroların en bilinçli, en savaşkan kesimleri onlardan hızla uzaklaşıyor. Hâlâ onların etkisinden kurtulamamış olanlar bile eskisi gibi değildir. O defter kapandı. Soru sormayı artık kimse engelleyemiyor.

Bu durumda, oportünistlerle ortacılar arasındaki “çelişkiler” hızla ikincil düzeye geçiyor. “Ortak düşman” Lenincilere karşı savaşım gereği bugün onları iyice birbirlerine yakınlaştırıyor.

Oportünistlerin denetimindeki militanlarda sorular yığıldı, hoşnutsuzluk, gönül kırıklığı, kuşku yayıldı. Tabanı tutmak gerek. Nasıl? Tabanı tutabilmek, ideolojik görünen yanıtlar ister. Buna zaman gerek, okuyacaklar, öğrenecekler. Türkiye’de devrimci durumun varlığını duyurduğumuz ilk *İşçinin Sesi* yazısından tam 3 yıl, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabının ilk basımından 2 yıl sonra ilk kez Özlem Özgür’ün *Politika*’daki yanıtı geldi! Bu yanıtın, Özlem Özgür’ün Leninizmden ne denli özgür olduğunu kanıtladığı bir yana, bu örnek de gösteriyor ki oportünistlerin zamana gereksinimi var! Ama, tabanı tutabilmek için *bugün* bir

yolla doyurabilmek gerekir değil mi?

İşte, ekim ayındaki bazı gelişmeler, tabanı tutabilmek için oportünistlerin bulduğu yöntemi açığa çıkardı. Komünizme gönül vermiş militanları, düzenin değil, Leninci komünistlerin, TKP'nin Leninci kadrolarının ve öteki devrimci akım ve örgütlerin üstüne "devrimci" yöntemlerle salmak. Militanları Lenincilere ve öteki devrimcilere karşı kavgaya sürmek. Ankara'da işinden tek başına çıkan bir genç işçiye 16 kişi ile "kahramanca" saldırdılar ve çeşitli yerlerinden yaraladılar. ODTÜ'de Lenincilere demir çubuklarla saldırmaya yeltendiler. Piyangotepe'de, yıllardır faşistlerle boğuşan, kan akıtan Lenincilere silah çektiler. Gaziantep, Diyarbakır, Hatay, İstanbul ve daha pekçok yerde benzeri olaylar oluyor. Bunlar, kendiliğinden gelişen olaylar değil, TKP yöneticilerinin yönlendirmesiyle ortaya çıkan, anti-komünist saldırılardır. Leninciler suçlunun kimler olduğunu biliyor.

Bu devrim kaçağı dönckler aynı yöntemleri, Dev-Sol, Dev-Yol, Kurtuluş, Emeğin Birliği gibi devrimci hareketlere de uygulamaya çalışıyorlar. Son TÖB-DER kongresindeki olaylar bunun ders çıkarılacak bir örneğidir.

Bu yöntem ihanetin somut belgesidir. Anti-komünist, çapulcu, lumpen, karşı-devrimci bir yöntemdir. Devrimci saflardaki çelişkiler ideolojik savaşım ve ikna yöntemiyle ele alınır, sokak serseriliğiyle değil. Bu işin teorik, ilkesel yanı. Pratik duruma gelince, gerçekten acınası bir anlayış içindeler. Leninciler böylesi saldırılardan korkup yılacak olsalardı, Leninci olmazlardı. Burjuvaziyle, tankıyla, topuyla boğuşmaya yemin ederek, devrim yolunda canını vermeyi severek kabullenerek bu harekete girmiş komünistler böyle saldırılardan yılmazlar. Tam tersine daha bilinçlenerek, güçlenerek, deneyim kazanarak çıkarlar, çıkıyorlar.

Oportünistlerin, tabanı tutabilmek için buldukları "sahte devrimcilik" hiçbir işe yaramayacaktır. Yıllardır birlikte savaştığı yoldaşına saldırmak durumunda bırakılan militan, oportünizmin gerçek yüzünü daha kolay kavrayacaktır.

En önemlisi, "sahte devrimcilik" gelişiyor ama

ideolojilerinin sınıf uzlaşmacı karakteri yerli yerinde duruyor. Türkiye devrimini ilgilendiren her konuda batağın içindedirler. Toplu sözleşmeler ve devrim savaşımları, devrimci durum, ulusal burjuvazi, CHP, sosyal demokrasi, cephe, hegemonya, dünya devrimci merkezi, parlamentarizm, Kürt sorunu, ordu, ileri demokratik halk devrimi, illegalite-legalite, parti örgütlenmesi, Leninci disiplin... Devrimci hareketi yakından ilgilendiren önemli ne konu varsa hepsinde bataktadırlar. Ama bu gerçeğin kendiliğinden işçi sınıfına doğruları göstereceğini kimse düşleyemez. Lenincilerin bugünkü en önemli görevi bu oportünist ideolojiyi her yanıyla işçi sınıfına açık etmektir.

TKP içindeki açık savaşım ideolojik-teorik alanda da Lenincilere büyük güç verdi. Bu oluşumun genel çizgilerini şöylece özetleyebiliriz:

Bir kez Lenincilerin teorik kadrosunun bilgi birikimi ve üretkenliği son 4 ay içinde, son 4 yılda olduğundan daha fazla arttı. Veriler ortada. Yalnızca bu olgu, Lenin'in açık savaşım derken ne denli haklı olduğunu kanıtlar. Yığınların önünde açık savaşımdan kaçınma kadroları pasifleştirir, verimsizleştirir, memur kılığna sokar. Açık savaşım yaratıcılığı, üretkenliği, dinamizmi arttırır.

Leninci teorik kadro son 4 ay içinde, yine son 4 yılda olduğundan çok daha fazla sayıca arttı. İşçinin Sesi'ne yazan yoldaşların oranı ortada. Bu da açık savaşımın, tutuklanmış yetenekleri nasıl dolu dizgin geliştirdiğini kanıtlar.

Sonra, Leninci kadroların genel olarak teorik düzeyi de 4 ay öncesine kıyaslanmayacak denli yükseldi. Bu da abartma değildir. Herkes kendinden biliyor. Herkes Marks'ın, Engels'in, Lenin'in, Stalin'in temel yapıtlarını içer gibi okuyor, Türkiye'nin somut koşullarına vuruyor.

Tüm bu gelişmeler oportünizmin gerçek yüzünü işçi sınıfına göstermemiz için çok daha elverişli koşullar yaratıyor. Bir yandan bu gelişmeyi her yönüyle desteklemek ve daha da hızlandırmak, öte yanda bu gelişmenin sağladığı olanaklarla işçi sınıfı içine daha hızlı dalmak zorundayız. Hem teorik, hem pratik alanda militanların girişkenliğine güveniyoruz. Ve tüm sınıf savaşları tarihinin

öğrettiği bir gerçeğe güveniyoruz: *Nerede en yüksek gereksinim varsa, en yüksek eylemcilik ve en yüksek bireysel ve yığmsal girişim orada ortaya çıkar.*

GELECEĞİ TKP'MİZ KURSUN

İşçinin Sesi, sayı 113-114, 6 Aralık 1979

Yoldaşlar, bu yazıda iki konu üstünde duracağız. Birincisi, TKP'nin garip "gizliliği" sonucunda kaçınılmaz olarak ortaya çıkan burjuvaziyle uzlaşma olgusu. İkincisi, TKP'deki hizipler ve açık savaşım zorunluluğu. Bu iki konu, kendi içlerinde belirli bir bağımsızlık taşısa da, yine birbirleriyle çok yakından bağlıdırlar.

TKP'nin garip "gizliliği". Biliyoruz ki, gizlilik kafayı kuma gömme, yığınlardan gizlenme değildir. Gizli çalışan parti, polise karşı gizlidir, halka karşı eylemiyle ortadadır. Ama gizli partinin, yönetim kadroları, polise karşı gerçekten gizlidir. Ya bizde öyle midir?

Bırakın TKP'nin üyelerini (onlar gerçekten daha gizlidir!), Türkiye'deki *yönetim* kadrosu gizli değil, *deşifredir*. Uzun yıllardır böyledir. Herkes, yalnız TKP'liler değil, tüm öteki siyasal hareketler, TKP'nin Türkiye'deki yöneticilerini ad ad sayıyor. Bu durumda bu yoldaşları burjuvazinin ve polisin bilmediğini düşünmek safdillik olur. Bu söylediklerimiz kimsenin yadsıyamayacağı bir gerçektir.

Burjuvazi, polis, 1973'den bu yana Türkiye'de TKP'ye, özellikle onun yönetim kadrosuna karşı kapsamlı bir ezme hareketine girişmediyse bunun çeşitli ülke içi (siyasal güçler dengesi, ortamın olgunlaşmasını bekleme vb.), uluslararası ve ancak gizli servislerin bilebileceği "polisye" nedenleri vardır. Bu da kimsenin yadsıyamayacağı bir gerçektir.

Öte yanda, kadrolarımız da deşifre olduklarını *biliyorlar*, ya da daha az pişmişlerse en azından

hissediyorlar. İşte konunun bizi ilgilendiren yanı asıl buradan sonra başlıyor. Gizlilik bir komünist partisi için neden gereklidir? Neden burjuva toplumunda bir komünist partisi *her zaman*, en özgür koşullarda bile, *temel* olarak gizlidir, ya da gizli olmalıdır? Çünkü burjuvaziyi yıkmak isteyen hiçbir hareket, onun demokrasisine güvenemez. Çünkü, açık çalışma, devrimin kargaşa dönemi dışında, *her zaman* burjuvaziyle *uyuşma*, uzlaşma anlamına gelir. En "özgür", en demokratik ülkelerde bile komünist partilerinin açık çalışma yoluyla yapamayacakları işler vardır. Örneğin, ordu içinde örgütlenmek hiçbir ülkede açık çalışma ortamında yer almayan bir özgürlüktür. Bu nedenle, açık çalışan pekçok Avrupa komünist partisi, ordu içinde örgütlenmeyi bir yana bırakmış ve bu konuyu da burjuvaziye verdiği öteki ödünlerin yanına eklemiştir. Pekçok gerçek komünist partisi ise ordu içinde örgütlenmeyi yine *gizli* olarak yürütmektedir.

Açık çalışan bir parti, "yasalar"ın dışına çıkmadığı sürece kara saldırıya karşı gizli çalışan bir partiden bir ölçüde daha fazla güvenlidir. Oysa en kötü durum, hem gizli olup, hem deşifre olmuş partiler için söz konusudur. Böyle durumda top çok daha ağırlıklı biçimde öteki takımdadır. Topa vurmak, vuracağı anı ve yeri seçmekte öteki takım daha geniş söz sahibidir.

İşte böyle durumlarda Leninizmi ödünsüz uygulamak, deşifre olduğunu *bilen* ya da en azından *hisseden* yönetim kadroları için gerçekten zordur. Bu iş, hele torbasında 3-5 yıllık, onun da çoğu legal örgütlerde edinilmiş deneyim birikimi taşıyan bir yönetim kadrosu için çok çok daha zordur. Bunları söylerken kimseyi küçümsemiyoruz, buna hakkımız yok. Toplumsal bir gerçekliği soğukkanlı değerlendirmeye çalışıyoruz.

Gizli bir partinin deşifre yönetim kadrosunun, ülkede devrimci durum vardır, ona göre örgütlenelim, can güvenliği komiteleri kuralım, halkımız faşist katillere karşı silahlanmalıdır, ülkenin içine girdiği açmaz ya kara şiddetle, ya devrimci şiddetle çözülecektir, devrim kaçınılmaz olarak iç savaş içinden yürüyecektir yollu ülkemizin bugününü belirleyen Leninci gerçekleri *propa-*

ganda etmesi (ayaklanmaya başlama çağrısı yapmakla suçlamasınlar diye altını çizdik!) çok zordur. Gizli bir partinin deşifre yönetim kadrosunun, tüm bunların tersini söylemesi, tekeldışı burjuvaziye yağlaması, devrim hedefini geri çekmesi, açıkçası burjuvaziye uyuşması çok daha kolaydır ve deşifreliğin sürekli olarak ittiği bir yoldur. Birinci yol sapına dek bolşevikler ister. İkinci yol, her az gelişmiş kadronun kaçınılmaz olarak savrulacağı yoldur. TKP'nin yönetim kadrosu, bu ikinci çeşitten olduğunu kanıtlamıştır.

Dolayısıyla bugün Türkiye'de TKP'nin yönetim kadrosuyla burjuvazi arasında bir uyuşma, bir *uzlaşma* (burjuvazi açısından ne denli güvenilmez ve geçici olursa olsun) ortaya çıkmıştır. Bu da kimsenin yadsıyamayacağı bir gerçektir.

Bizim oportünistlerimiz o denli insanlık onurundan yoksun davranıyorlar ki burada bir noktayı *özellikle* vurgulamamız gerekiyor. Sözünü ettiğimiz uzlaşma, oportünist hareketin geneli açısından nesnel, toplumsal bir gelişmedir. Uzlaştılar derken, gittiler burjuvaziye, servisleriyle görüştüler, uzlaştılar demek istemiyoruz. Hiç kimseyi öznel olarak burjuvaziye bağlanmakla suçlamıyoruz. Nesnel, toplumsal bir olgudan, siyasal konumlarından söz ediyoruz.

Sözünü ettiğimiz uzlaşma, oportünist hareketin geneli açısından *nesnel* bir gelişmedir. Oysa burjuvazi ve onun iğrenç servisleri açısından durum biraz daha farklıdır. Onlar *öznel*, somut tutum izliyorlar. Örneğin, TKP içindeki kavganın açığa çıktığı 1979 yaz aylarında burjuvazi bu "bölünme"yi sevinçle karşıladı. TKP'nin "bölünme"si iyi idi. Sanırız bu nedenle, *İşçinin Sesi* postalarını, yoldaşlarımızın yurttaki çalışmalarını engellemediler. Ama tozduman yatışmaya başladığında farkettikler ki Leninciler TKP'yi bölen, sonra sönüp gidecek bir kalabalık değildir. Burjuvaziye kan kusturacak, işçi ve komünist hareketin birliğini sağlayacak asıl "tehlike"dir. O zaman tutum değiştirdiler. Pekçok kentte kapı kapı dolaşıp adres saptaması yapıyorlar. Pekçok kentte bolşeviklere karşı "faili meçhul" kanlı saldırılar peşpeşi

ardına akmaya başladı. Posta çok büyük oranda engelleniyor. Saldırının ana yönü Lenincilere dönüyor. Ama kısa zamanda Lenincilerin bu kara saldırıya karşı tedbirler alabilecek güçte olduğu görülecektir.

Burjuvazinin öznel siyaset değişikliğinin en son, en acı örneği Talip Öztürk yoldaşın öldürülmesidir. Talip Öztürk yoldaş, kısa ve anlaşılır bir tereddüitten sonra saflarda yerini alan bir Leninciydi. Gerçek bir halk kahramanıydı. Leninci hareket, Talip yoldaşın ölüsünü yerde bırakırsa namussuzdur!

Bu yazıda üstünde duracağımız ikinci konu, TKP'de hizipler ve açık savaşım zorunluluğudur. Oportünistler ve ortacı oportünistler, parti disiplinini bozmadan açık ideolojik savaşım verdiği için *İşçinin Sesi* hareketini bölücülükle, fraksiyonculukla suçluyorlar. Sonra da, isteyen istediği fikri savunmakta özgürdür ama parti de uyumadığı görüşleri savunanları atmakta özgürdür diyorlar.

Biz fraksiyoncu, bölücü değiliz. Partinin uyumadığı görüşleri atma özgürlüğü vardır. Bunu da yadsımıyoruz. Bizim dediğimiz, parti, tüm örgütlerinde özgür biçimde farklı görüşleri tartışıp değerlendirmelidir. Tüm parti örgütleri Lenincilerin ne dediğini *önce* hiçbir kısıtlamaya, yasağa uğramadan öğrenmeli, sonra tartışıp karara varmalıdır. *Sonra*, yerel örgütlerin *seçeceği delegelerle* (Politik Büro'nun çağıracağı adlarla değil), düzmece değil, gerçek bir *kongre toplanmalıdır!* Bu kongrede, Lenincilere görüşlerini açıklamaları için eşit şans tanınmalıdır. Kongre, onların arkasından konuşup "lanetleyen" bir hain oyunu olmamalıdır. Tüzüğe uyulacaksa, ve de Lenincileri silme ya da büyük ağırlıkla destekleyen çok örgüt olduğuna göre, Lenincilerin katılmayacağı, özgür bir tartışmanın yürümeyeceği bir kongre *toplanamaz!* Tüzüğü en burjuvaca çiğneyerek Politik Büro kararıyla(!) Merkez Komite'den çıkarılan Merkez Komitesi üyelerinin (bir Merkez Komitesi üyesini ancak Merkez Komitesi Plenumu MK üyeliğinden çıkarabilir, o durumda da o MK üyesinin çıkarılışının kongreye sunulması gereği ve onun da kendini kongrede savunması hakkı vardır) (bunlar

yapılmadan Politik Büro kararıyla “çıkarılan” üye MK üyesidir, öyle görev görmektedir) katılmayacağı bir kongre *toplanamaz!*

İşte bizim konumumuz böyledir. Buna karşılık, bir yoldaşımızın yazdığı gibi, devrimci durum değil, devrim anı değil, devrim süreci değil, telaş durumu-telaş anı da değil, *telaş süreci* yaşayan oportünistler ne yapıyor? Yukarıda söylediklerimizin hiçbirini yapmadan, “anahtarı bendedir”, “dağdan gelen bağdakini kovamaz” diyerek Lenincileri tasfiye ediyor. Yığın örgütlerinde, seçimle işbaşına gelmiş yönetim kurullarına işten el çektiriyor. Ne hakla? Yoldaşlarımızı, *İşçinin Sesi*'ni savunuyor diye örgütlerden atarak *polise ihbar* ediyor, servislerin eline atıyor.

Bunun adı demokratik merkezizetçilik, parti disiplini değil, “*likidatörlük*”tür. Onların da konumu böyledir.

Onlar, geniş bir cephe halinde gerçek fraksiyonculardır. Onlar, partinin çıkarını değil, kişisel hırslarını başa almış gerçek bölücülerdir.

Onların ne denli burjuva siyasetinin etkisi altında olduklarının, ne denli fraksiyoncu ve bölücü olduklarının bir başka kanıtı da onların *kendi içlerindeki* ilişkilerdir. Leninciler kişilerle uğraşmadan açık bir ideolojik savaşım yürütüyorlar. Buna fraksiyonculuk diyen oportünist-ortacı yelpazesi ne yapıyor? Kendi içinde, bin çeşit Bizans oyunuyla, *entrizmlle*, el altından fraksiyonlar örgütleyip, fraksiyon savaşı yürütüyor.

Örnek mi? Verelim. Oportünist-ortacı yelpazesi ana olarak oportünist ve ortacı olmak üzere ikiye ayrılıyor ama bu çok genel bir ayrımdır. Anlayış kolaylığı için. Yoksa hem bu iki ana kolun birbirine karşı konumu çok görecelidir (bakıyorsanız oportünist dediğimiz kesim bir gün bayağı devrimci kesiliyor, demagojik militan oluyor, ortacı dediğimiz kesim bir gün en aşırı oportünist görüş savunuyor), hem de bu iki ana kol *çeşitli* fraksiyonlara bölüktür. Bu “cephe”de demagojik militanlığın, deniz anası kıvraklığının baş temsilcilerinden *partizan fraksiyonu* vardır. Bu cephede H. Erdal'ın başını çektiği ve hızla eriyen bir başka *ortacı fraksiyon* vardır. Bu cephede *GSB*

fraksiyonu vardır. Bu cephede oportünizmin en köklü temsilcisi Ahmet Saydan *fraksiyonu* vardır. Bu cephede, sola en yakın, dolayısıyla militanların kafasını karıştırma yönünden en tehlikeli ama en zayıf olan "*eski İngiltere ekibi*" *fraksiyonu* vardır. (Sola en yakın olmaları da İTİB eğitimlerinde bazı şeyleri anlayabilmelerinden geliyor herhalde!).

Şimdi soralım, *İşçinin Sesi* hareketinin pırıl pırıl, namuslu, açık ideolojik savaşımı mı *fraksiyonculuk*, bölücülüktür? Yoksa bu "illegal" *fraksiyonların*, teorik görüşlerini, aralarındaki farklılıkları açıkça ortaya koymadan el altından yürüttükleri çekişme mi *fraksiyonculuk*, bölücülüktür? Evet, onların yaptığı *fraksiyonculuk*, bölücülük, likidatörlüktür.

Bu *fraksiyonlar* partimize kapıkulluğu, hile, yalan getiriyorlar. Bu *fraksiyonlar* *partimizi çürütüyorlar*.

Yoldaşlar, bunlara bugüne dek oportünist, kuyrukçu, pasifist, menşevik vb. dedik. Doğru ama yetersiz. Bundan sonra bu yelpazeye "likidatörler" diyeceğiz. Partimizdeki ayırım likidatör-komünist ayırımıdır.

Gördüğünüz gibi, yazımızda değindiğimiz iki oluşum birbirini tamamlayan, birbirini destekleyen, biri ötekine değişen, biri birinin yerine geçen *aynı olgunun* iki yönüdür. Gizli TKP'nin deşifre yönetime sahipliği sonucunda ortaya çıkan burjuvaziyle uyuşma olgusuyla, çeşitli "illegal" *fraksiyonlar* eliyle partimizi çürütmeleri tek bir oluşumdur.

Komünistler, Leninciler, devrimi gerçekten isteyen yiğitler! Durmayın! Partimizi burjuvazinin eklentisi yapacak bu tehlikeye karşı elele, gönül gönüle çarpışalım! Kavgada yanındakine güven duygusu, yoldaşlık duyguları, yüce komünizmin gelenekleri yine canlansın! *Geleceği TKP'miz kursun!*

“ULUSAL BURJUVAZİ” NEDİR?

İşçinin Sesi, sayı 113-114, 6 Aralık 1979

Türkiye’de ekim sonu-kasım başından bu yana, yayın tarihi belli olmayan (!) bir TKP Merkez Komitesi bildirisi dağıtılıyor. Adı “*Sol Oportünist Fraksiyoncu Akımla İdeolojik-Politik Savaşın İlk Çerçevesi*”. Tüm öteki MK bildirileri gibi, MK üyelerinin ancak ellerine geldiğinde gördüklerine emin olduğumuz bu bildiri şimdilik herhangi bir yerde basılmadı. Ama oportünistlerin bilinen görüşleridir.

Son aylarda Türkiye’den pekçok yoldaş ulusal burjuvazi konusunu işlememizi istiyor. Biz de bu istekle sözü geçen bildiriye yapılan “eleştiri”lerin bazılarını birleştirerek bu yazımızda “ulusal burjuvazi” konusunu ele alacağız.

I. TKP YAYINLARINDA ULUSAL BURJUVAZİ

Türkiye Komünist Partisi içinde son yıllarda hızla derinleşen bolşevik-menşevik ayrımının altında yatan önemli sorun ülkenin ekonomik ve toplumsal yapısına bağlı olarak *Türkiye’de devrimin karakteri* ve buna bağlı olarak da *liberal burjuvaziye karşı tutumdur*. İlginç ama çok anlamlı bir rastlantı olarak, aynen devrim öncesi Rusya’da olduğu gibi bizde de liberal burjuvazi konusu, işçi hareketinin devrimci ve kuyrukçu kanatlarını belirleyen ayrımın tam göbeğinde oturuyor. Bu nedenle ulusal burjuvazi konusunu tüm militanlara ve devrimci işçilerin yargısına sunmak gerekiyor.

Ulusal burjuvazi konusunda TKP yayınlarının bir taramasına ayırdığımız bu bölümde çok sayıda alıntı yapacağız. Bunları iki bölümde ele alacağız. Önce, ulusal burjuvazi kavramıyla ne anlatılmak isteniyor, sonra Türkiye’de ulusal burjuvazinin nitelikleri, taşıdığı potansiyel.

ULUSAL BURJUVAZİNİN TANIMI

TKP’nin Üçüncü Programı’ndan iki alıntıyla başlayalım: “İşçi sınıfının mücadelesi, köylü yığınlarının, orta tabakaların, ulusal burjuvazinin demokratik haklar, ulusal bağımsızlık için yürüttükleri savaşı etkilemektedir.” (abç)

“Ulusal, liberal burjuvazi, *halk yığınlarının* ve büyük burjuvazi ile çelişkinin baskısı altında, emperyalizm ve işbirlikçi burjuvaziye karşı direnmek zorunluğunu zaman zaman duyuyor. *Burjuvazinin her iki kolunu* ayıran kesin bir duvar yoktur”¹

Bu alıntılara göre ulusal burjuvazi, a) orta katmanların dışındadır, b) halk kavramının dışındadır, c) burjuvazinin bir kesimidir.

Aynı program birkaç sayfa sonra şöyle diyor:

“... NATO’culuk politikası, toplumun orta katmanlarını, esnafı, küçük tüccarı, ulusal burjuvaziye, serbest meslek dalının alt sıralarını eziyor.”²

Bu alıntıya göre, ulusal burjuvazi orta katmanlar içinde bir kesimdir.

Atılım, Mayıs 1975 sayısındaki “Program-Amaç” yazısında “*burjuvazinin sola açılan, ulusal niteliği olan kanadıyla, orta katmanlarla bağlı kesimiyle savaş ortaklığı kurmak gerek*” (abç) diyordu. Bu alıntıda da ulusal burjuvazi orta katmanlara eşitlenmekte ve ayrıca “burjuvazinin sola açılan kesimi” olarak tanımlanmaktadır.

Yine programda bir de şöyle denmektedir:

1. *TKP Programı*, s.7.

2. *TKP Programı*, s.2.

*“Burjuvazinin içinde ayrışma süreci hızlanıyor. Ulusal burjuvazinin, orta tabakaların, işbirlikçi burjuvazi, emperyalizm ve yabancı sermaye ile çelişmeleri, çatışmaları artıyor, sertleşiyor.”*¹ (abç)

Bu alıntıya göre ulusal burjuvazi a) burjuvazinin bir kesimidir, ama, b) orta katmanlar da burjuvazinin bir kesimidir.

Konferans Raporu’nda şu cümleler yer alıyor:

*“Halkımızın ezici çoğunluğunun oluşturduğu kampta: İşçi sınıfı, köylü, orta katmanlar, çıkarları işbirlikçi burjuvaziyle, emperyalizmle, aşırı gerici, cumhuriyet ilkelerine açıktan saldıran çevrelerle karşı karşıya gelmiş olan ulusal burjuvazi dediğimiz kesim var.”*² (abç)

Bu alıntıya göre ulusal burjuvazi, a) orta katmanların dışındadır, b) halk kavramının içindedir, c) çıkarları emperyalizmle ve işbirlikçi burjuvaziyle çelişen burjuvazidir.

Atılım’ın Nisan 1976 sayısında yayınlanan “TKP ve Hükümet Sorunu” adlı bir kısacık yazıda ulusal burjuvazi hem *“yerli endüstrici”*, hem *“burjuvazinin tekeli olmayan, emperyalizme karşı olan kolu”* diye iki ayrı biçimde tanımlanmıştır. Birinci tanım, tekelsiz dahil tüm burjuvaziyi ulusal burjuvaziye eşitler. İkincisi, burjuvazinin bir kolu olarak görür.

Ulusal burjuvazi içinde kapsadığı kesimler konusunda TKP yayınlarında dişe dokunur tek bir yazı vardır. *Atılım*’ın Kasım 1975 sayısında yer alan “Ulusal Burjuvazi” adlı yazı şöyle diyor:

“Bazı sol çevreler, ulusal burjuvazi olarak, yalnızca endüstri burjuvazisini görüyorlar. Bu tür anlayış, Komintern’in 7. Kongresi’ne dek TKP sıralarında da yaygındı. Bu görüş, ticaret burjuvazisinin emperyalizmle, endüstri burjuvazisinin ise ulusal hareketlerle bağlı olduğu yolundaki yanlış bir yargıdan geliyordu.

“Kimilerine göre de, burjuvazi, sermayesinin büyüklüğüne göre, ulusal ve komprador diye ikiye ayrılır. Buna

1. *TKP Programı*, s.7.

2. *TKP MK Raporu*, Konya Konferansı, s.29.

göre orta burjuvaziye ulusal, büyük burjuvaziye de komprador saymak gerekir. Çağdaş koşullarda ulusal burjuvazinin belirlenmesi için bu iki ölçüt doğru ve yeterli değildir. Üstelik, Türkiye’de burjuvazinin kendi içindeki ayrışma süreci hızlanmıştır. ...

“Ulusal burjuvazinin toplumsal niteliğini belirlerken, bütün bunları, özellikle emperyalizmle onun arasındaki nesnel çelişkiyi göz önüne almak zorunludur. Çünkü böyle bir yaklaşım, ileri demokratik bir düzen için, proletaryanın politik erkini, hegemonyasını sağlamak için kurmaya çalıştığımız cephenin potansiyel temelini *genişletecek* ve gerçek boyutlarına ulaştıracaktır.” (abç)

Bu alıntı, TKP’deki menşeviklerin yakasını ele veren bir aşırı cesaret anının ürünü olmalı. Yoksa genel olarak böyle açık konuşmazlar.

Endüstri-ticaret ayrımı *konumuz açısından* anlamsız. Bu ayrım, ticaret burjuvazisinin komprador olduğu, endüstri burjuvazisinin de yeni yeni filizlendiği sömürge ve yarı-sömürge ülkeler için anlamlıdır. Bu nedenle “7. Kongre filan, filan...” diye yapılan ukalalığın konuya getirdiği hiçbir açıklık yoktur.

Atılım’dan yaptığımız alıntıda şu sonuçlar çıkıyor: Ulusal burjuvazi, a) yalnızca çıkarları emperyalizmle çelişen endüstri burjuvazisini değil, ticaret burjuvazisini de kapsar, b) yalnızca orta burjuvaziye değil, çıkarları emperyalizmle çelişen büyük burjuvaziye de kapsar.

Oportünistlerin tanımlarını okuyunca güç de olsa belirli bir sonuç çıkıyor: Ulusal burjuvazi, orta katmanlardan emperyalizme karşı olan büyük burjuvaziye dek uzanan geniş bir yığındır. Hiç olmazsa oportünistlerin “cepheyi genişletmek” için gösterdikleri çabayı kutlamak gerekir.

TÜRKİYE’DE ULUSAL BURJUVAZİNİN NİTELİĞİ

Şimdi alıntılarının ikinci bölümüne, bu geniş “ulusal burjuvazi”nin taşıdığı niteliklere geçelim.

Atılım, Ocak 1974’de çıkan ve Türkiye halkına

fikirlerinin genel bir dökümü anlamını taşıyan *ilk* sayısındaki "TKP ve Ulusal Burjuvazi" adlı yazı ile "ulusal burjuvazi"yi nasıl değerlendirdiğini şöyle ortaya koydu:

"TKP, anayurdun ulusal çıkarlarını savunan, emperyalizme, onunla işbirliği kuran tekellere karşı *demokratik bir düzen, gerçek bir halk hükümeti* için direnen ulusal burjuvazinin her olumlu girişimini desteklemiştir.

"... Memlekette kol gezen zorbalıklara karşı *ulusal bağımsızlık ve demokratik bir düzen* için savaşta ulusal güçlerin omuz omuza vermesi bir zorunluktur. TKP, ulusal burjuvaziye karşı politikasını buna göre ayarlıyor." (abç)

Atılım, Mart 1974'te "Oportünizme karşı yığınsal direnme" adlı yazıda CHP hükümeti hakkında şöyle yazdı: "... İşçi sınıfı, emekçi yığınları *yeni hükümetten devrimci bir programın uygulanmasını istiyor*. Bu programın uygulanması zamana muhtaç olabilir. Halk yığınları halkçı bir programı uygulamak isteyen bir hükümete gereken zamanı vermekten yanadır." (abç)

Atılım, Ağustos 1974'de "Anti-Emperyalist Savaş" adlı yazıda şöyle dedi:

"Emperyalizm Türkiye'de yukarıda saydığımız konularda gerilemiştir. Bu gerileme, *TKP'den ulusal burjuvazinin ayık güçlerine kadar açılan bir devrimci, ileri demokratik güçler yelpazesinin bir amaca yönelik savaşının sonucudur*. ... *Devrimci güçlerin devrimci uyanıklığı kaybettiği, eylem ve işbirliğini gevşettiği* her yerde, emperyalizm her ülkenin şartlarına göre değişik yöntemlerle gerici, faşist, cuntacı hükümetleri dayatma yoluna gidiyor." (abç)

Atılım, Mayıs 1974'de "İDD ve Sosyalizm" adlı yazıyla, devrimci bir güç olduğunu söylediği ulusal burjuvazinin *devrimden sonra* kurulacak iktidarda yer alacağını(!) da şöyle açıkladı:

"... Bu demektir ki, kapitalizmden sosyalizme geçişin bu aşamasında işçi sınıfı egemenliğini *burjuvazinin ilerici kolu*, orta tabakalar, devrimci aydınlarla *paylaşacaktır*." (abç)

Oportünistler, liberal burjuvaziyle al takke ver külah giderken ülkenin toplumsal ve siyasal ortamında ortaya

çıkan gelişmeler işin tadını kaçırdı. Sosyal demokrat CHP'nin özellikle DİSK içinde yaptıkları oportünistleri pek çaresiz bir duruma soktu. Hâlâ eskisi gibi, tüm "ulusal burjuvazi"ye nağme yağdırmayı sürdürseler çok açık düşeceklerdi. Bu nedenle rotayı kırdılar ve "ulusal burjuvazinin sola açılan kanadı" edebiyatı aldı yürüdü.

Atılım, Eylül 1977 sayısındaki "Ulusal Demokratik Cephe" adlı yazıda şöyle dedi:

"*Ulusal burjuvazinin anti-emperyalist-yurtsever kanadını* giderek işçi sınıfının çevresinde, UDC'de birleştirme olanakları artıyor."

Atılım, aynı sayısında yer alan "çağrı" adlı yazıda da şöyle dedi:

"İşçi sınıfı, *devriminin bugünkü aşamasında* köylülükle, kent orta katmanlarıyla ve *ulusal burjuvazinin sola açılan kanadıyla* bir tek ulusal, demokratik cephede birleşecektir." (abç)

Daha önceki alıntılarda gördüğümüz gibi, oportünistler ulusal burjuvaziye "burjuvazinin anti-emperyalist, sola açılan kanadı" olarak tanımlamışlardı. Şimdi çok daha titiz seçiyorlar bağlaşıklarını! Şöyle: Burjuvazinin sola açılan, anti-emperyalist kolu olan ulusal burjuvazinin sola açılan, anti-emperyalist kolu!

Neyse, sosyal demokratların sınıfsal işlevi ortaya çıktıkça oportünistlerin tutumu da iyice "sertleşti". Aralık 1977 sayısındaki "Ulusal Demokratik Cephe Üstüne" adlı yazı ile *Atılım* şöyle dedi:

"Aralarında bütün ayrımlara karşın, sağ kanat sosyal demokratları ve Maocu serüvencilerin dışında — komünist, sosyalist ve sosyal demokrat güçler, birliğin ertelenemez görev olduğu konusunda ortak bir görüş içindedirler."

Aman! Ne oluyor? Aman demeye kalmadan işler yine değişti! Ağustos 1978 sayısındaki "Gerçek ve Yapay Sorunlar" adlı yazıda yine liberal burjuvazinin tümü ilerici-devrimci oldu:

"Başbakan Ecevit'in Sovyetler Birliği gezisi... *ulusal, demokratik güçlerin iş ve eylem birliğini gerçekleştirmek yönünde yeni olanaklar yaratıyor.*" (abç)

Madem ki sağ sosyal demokratlar da iyi niyetlerini kanıtladılar, o zaman artık yapılacak şey, CHP'nin de katılacağı, UDC'yi kuracak bir forum(!) toplamaktır. *Atılım*, yine Ağustos 1978 sayısında "TKP MK Plenum Raporu Özeti"nde forum çağrısı yaptı.

Bu dökümden sonra bir noktaya dikkat çekelim. Oportünistler 1978 öncesinde "ulusal burjuvazi"yi *bir bütün* olarak yüceltiyorlardı. CHP'nin halk sınıflarının üzerine yürümesiyle birlikte buna olanak kalmadı. O zaman çarkettiler, aynı coşkuyla "sola açılan kanat"ı yüceltmeye başladılar. Bu değişim onların doğruya yaklaştıklarını değil, ortama göre konuşan belkemicsiz aydınlar, rüzgar fırladıkları olduklarını kanıtlar.

Aynı belkemicsizliğe yukarıdaki alıntılarda bir başka örnek daha var. Aralık 1977'de Ecevit'in başını çektiği sağ sosyal demokratlar ve Maocular güç birliği dışında tutulurken, aynı Ecevit'in Sovyetler Birliği gezisinden sonra Ağustos 1978'de sağ sosyal demokratlar yine güç birliğine kabul edildiler!

Şimdi oportünistlere göre "ulusal burjuvazi"nin "üstün yeteneklerini" sıralayalım:

1. Türkiye'de "ulusal burjuvazi" devrimci bir güçtür, devrimci bir program uygulamaya yeteneklidir.

2. Türkiye'de "ulusal burjuvazi" gerçek bir halk hükümetinden, ileri demokratik düzenden (ki bu, komünistlere göre devrimle gelecek düzenin adıdır) yanadır.

3. Türkiye'de "ulusal burjuvazi", anti-emperyalisttir. (Ki bu, Türkiye'nin bugününde temel olarak emperyalist ekonomik ilişkilerden bağımsızlık demektir.)

4. Türkiye'de "ulusal burjuvazi", devrim için kurulacak cephenin temel direklerinden biridir.

5. Türkiye'de "ulusal burjuvazi", ileri demokratik devrim iktidarında (ki komünistler bunu işçi-köylü devrimci demokratik diktatörlüğü olarak belirlemişlerdir) yer alacaktır.

Bu uzun alıntıları yapmak zorundaydık. Başka türlü TKP'nin başını tutmuş oportünist kliğin ideolojik sefaletini gözler önüne seremezdik.

II. "ULUSAL BURJUVAZİ"Yİ DOĞRU TANIMLAYALIM

"Ulusal burjuvazi" kavramı, Marks-Engels, Lenin ve Stalin'de başka türlü, Stalin sonrası dünya komünist hareketinde başka türlü kullanılmıştır. Bugün, dünya komünist hareketinin kullanışı *geneliyle* yine 1960 öncesi gibidir. Yalnız, Avrupa komünizmi denen revizyonizmde ve onun Türkiye'deki yüksek sınıf savaşımına uyarlanmış biçimi olan TKP yönetiminin oportünizminde 1960 sonrası kullanım sürmektedir.

Biz bu yazımızda bu farklı kullanımlar üstünde durmayacağız. *Oportünistlerin "ulusal burjuvazi" tanımını esas alarak tartışacağız.* Çünkü, Türkiye'de tartışılan konu, ulusal burjuvazi var mıdır, yok mudur sorusudur. Bu soru, ancak "ulusal burjuvazi" kavramına ilerici-devrimci bir nitelik verilirse ortaya çıkabilir. Yoksa örneğin, "ulusal burjuvazi" o ulusun burjuvazisi anlamına da kullanılabilir. O zaman "ulusal" sıfatı, "o ulusa ait" anlamına gelir ve de "var mıdır, yok mudur" sorusu anlamsız olur.

Ulusal burjuvazi deyimini değişik anlamlarda kullanılabilir, kullanılmıştır. Bizim oportünistlerimiz de belirli bir anlamda kullanıyorlar. TKP'nin oportünist yöneticilerinin anlayışında "ulusal burjuvazi", "iyi-hoş-devrimci burjuvazi" demektir. "Ulusal" sıfatı, bir ulusun burjuvası olmayı değil, "ilerici, devrimci, anti-emperyalist" olmayı anlatmaktadır. Bizim bu anlayışa bir eleştirimiz *yoktur.*

Biz *Atılım*'ın karanlıklarında gizlenen oportünist "liderlerimize" ulusal burjuvazi konusunda *iki* başka noktada karşı duruyoruz.

Birincisi, "ulusal burjuvazi"yi, iyi-hoş-devrimci burjuvazi olarak anlıyorsanız, o zaman bu anlayışı açıkça tanımlamak, kapsadığı toplumsal güçleri açıkça göstermek ve sonra da bu belirlemelere tutarlı kalmak zorundasınız. "Ulusal" sıfatıyla burjuvazinin devrimciliğini ya da dış güçlere karşılığını (anti-emperyalistliğini) varsaymanın kesin tarihsel sınırları vardır. Ve bu tarihsel sınırlar içinde, yine kesin *sınıfsal* sınırları vardır. Siz,

herşeyi birbirine karıştırıyorsunuz.

İkincisi, hem "ulusal burjuvazi" deyimini "ilerici-devrimci burjuvazi" anlamına kullanıyorsunuz, hem de Türkiye'de ulusal burjuvazinin varlığından söz ediyorsunuz.

Özellikle de bu ikinci eleştirdiğimiz yön nedeniyle, "ulusal burjuvazi" konusundaki tutumunuz sizleri çok zavallı menşevikler yapıyor.

Biz bu yazımızda birinci eleştiri üstünde duracağız.

Şimdi tartışmaya geçelim. Ulusal burjuvaziyi, "anti-emperyalist, devrimci burjuvazi" olarak belirlediğimizde şöyle bir tanım yapabiliriz:

Ulusal burjuvazi, tüm ülkenin nesnel gerekliliklerini dile getiren ve en ağır darbeyi ülkenin gelişmesi önünde engel oluşturan düşmana indirmeyi amaçlayan burjuvazidir. Tüm ülkenin gerçek çıkarlarını, istemlerini dile getirir, ulusal hareketin *sözcüsüdür*.

Tüm ülkenin gerçek çıkarlarını dile getiren ulusal hareketin temsilcisi, öncüsü, sözcüsü, toplumsal gelişmeye bağlı olarak zaman içinde değişmiştir. Kapitalizmin yükseliş çağında, feodaliteye, dağınıklığa, yasadışıya ve zorbalığa karşı savaşırken burjuvazi ilericiydi. Tüm ülkenin gelişmesinin sözcüsü olarak yükselmişti. Çünkü kapitalizm o aşamada toplumun ilerlemesini sağlayan yoldu.

Kapitalizm yeterince güçlenip toplumu egemenliği altına aldıktan sonra gericileşti. Artık burjuvazi, toplumun gerçek çıkarlarının sözcüsü değil, toplumu geri tutan güçtü. Kapitalizmin ve burjuvazinin gericileşmesiyle birlikte proletarya tüm ülkenin gerçek çıkarlarını dile getiren sözcü olarak yükseldi.

Kapitalizmin ilk geliştiği Avrupa'dan özetlediğimiz bu süreç, daha sonra ve çeşitli ulusal ve uluslararası özellikler altında dünyanın öteki bölgelerinde de yinelandı.

Söylediklerimizden anlaşıldığı gibi, kapitalizmin belli bir gelişme aşamasından sonra burjuvazi ilerici niteliğini yitirir, yani tüm ülkenin çıkarlarını dile getiren bir güç olmaktan çıkar.

"Ulusal burjuvazi"yi böylece tanımladıktan sonra,

ulusal burjuvazinin *kapsamı* sorununa geçelim.

Ulusal burjuvaziyi "anti-emperyalist, devrimci *burjuvazi*" olarak belirlediğimiz zaman, bu tanımın *bugün* getirdiği belirli ve *kesin* bir kapsamı vardır. Bu kapsamın, bu sınırların dışına çıkılamaz. Oysa oportünistler kendi getirdikleri tanıma bile tutarlı durmuyorlar. Görelim.

Öncelikle temizlenmesi gereken bir çarpıtma *orta katmanlarla ulusal burjuvazinin ilişkisidir*.

Oportünistlerin pekçok yazısında küçük kapitalistler orta katmanlar içinde, köylülük ise dışında sayılmakta ve de orta katmanlar küçük burjuvazinin dışında birşey olarak ele alınmaktadır.

Orta katmanlar nedir? Orta katmanlar *küçük burjuvazidir*. Başlıca, köylülüğü ve kent emekçilerini içerir. Öğrenci gençlik, memurlar, aydınlar gibi bazı üretim dışı gurupların büyük bölümü de, köken, yaşam düzeyi, dünya görüşü nedenleriyle bu gurupla birlikte sayılır.

Orta katmanlar, ekonomik konumları gereği, proletarya ile burjuvazi arasında orta bir yerde dururlar. Ne işçidirler, ne burjuvadırlar. Genel olarak işçi çalıştırmazlar, ya da daha doğrusu, kazançlarının ana bölümü ücretli emek sömürsünden gelmez. Bu onları burjuva sınıfının dışına çıkarır. Öte yanda, üretim aracı sahibi olmaları onları proletaryanın dışına çıkarır.

Kapitalist toplumun *temel sınıfları* burjuvazi ve proletaryadır. Kapitalist toplumun kaderini bu temel sınıfların karşılıklı ilişkileri, savaşmaları belirler. Orta katmanlar, bu iki temel sınıfın dışında *küçük burjuvazi* denilen ara sınıfı oluşturur. Küçük burjuvazi, burjuvanın sermayesi küçük olanı değildir. Küçük burjuvazi, burjuvazi değildir, ayrı bir sınıftır. Aralarında *sınıf çelişkisi* vardır.

Orta katmanlar, yani küçük burjuvazi, tüm geçmiş devrimlerin ve gelecek devrimlerin en temel bir sorunudur. Tüm devrimler gelip küçük burjuvaziyi kazanmakta kilitlenir. Oportünistlerin, devrimin bu en temel bir sorunu üstünde yıllardır hiç durmadıkları halde, sürekli olarak "ulusal burjuvazi" ile uğraşmaları onların menşevikliğinin en güzel kanıtıdır.

İkinci olarak temizlenmesi gereken bir çarpıtma, ulusal burjuvazinin yerli endüstri burjuvazisi anlamına kullanılmasıdır.

Batıda kapitalizmin ilk geliştiği dönemde tüm yerli burjuvazi "ulusal burjuvazi" idi. Toplumunu ileri götüren sınıftı. O dönemde, "ulusal burjuvazi" doğal olarak yerli burjuvaziye, yerli endüstri burjuvazisine eşitti.

Ya da, az gelişmiş ülkelerde, sömürge ve yarı-sömürgelerde, bağımlı ülkelerde kapitalizmin ilk gelişme döneminde yine buna benzer bir durum görülür. Yerli endüstrinin ilk gelişmeye başladığı dönemlerde egemen sınıflar feodal toprak ağaları ve komprador burjuvazidir. Gelişen yerli endüstri sermayesinin, komprador ve feodallerle çelişkisi o dönemde özellikle keskindir. Yerli endüstri burjuvazisi bir ölçüde birleşik bir toplumsal güç olarak davranabilmiştir. İşte bu dönemde, yine de çok dikkatli biçimde, "ulusal burjuvazi"yi yerli endüstri burjuvazisine eşitlemek olabilirdi.

Dikkatli olmak gerekir çünkü geri kalmış ülkelerde yerli endüstri sermayesi ortaya çıkar çıkmaz, ayrılmaya başlamıştır. Bir bölümü komprador burjuvazinin yerini almıştır. Bu süreçle birlikte yerli endüstri burjuvazisine "ulusal burjuva" demek olanağı kalkmıştır.

Dünyanın bugünkü gelişme düzeyinde, hele Türkiye'de "ulusal burjuvazi"yi yerli endüstri burjuvazisi anlamına kullanmak ikinci büyük saçmalaktır. *Atılım*, Mayıs 1975 sayısındaki "Güçbirliği Sorunu" adlı yazıda, "... burjuvazinin yerli endüstriye yönelik kolu emperyalizmin, işbirlikçi burjuvazinin ağırlığını gün geçtikçe omuzlarında daha sert bir biçimde duyuyor" diyerek bu saçmalığı yapmaktadır. Türkiye'de o yerli burjuvazinin bir bölümü tekelciliğe yükselmiş, finans-kapital olmuştur, emperyalizmle ortaklık içinde ülkemizi sömürmektedir. Ana düşmandır.

Üçüncü olarak temizlenmesi gereken bir çarpıtma, komprador burjuvazi ile ulusal burjuvazinin ilişkisidir.

Komprador burjuvazi tarihsel olarak emperyalizm öncesi dönemin kategorisidir. Metropollerdeki sermayenin, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki basit bir

ajanıdır. Dış kapitalist sermaye ile yerli pazarın aracısıdır. Yerli pazarda metropollerin mallarını satar, onlar için hammadde satın alır. Dolayısıyla işlevi dolaşım düzeyindedir.

Kapitalizmin emperyalizme yükselmesiyle komprador burjuvazi giderek bir kategori olarak yok olmuş, yerini *işbirlikçi burjuvazi* almıştır. İşbirlikçi sermaye, ülkesini emperyalist sermayeyle birlikte sömüren, belli ölçülerde üretken sermayedir. Basit bir ajan, basit bir aracı değildir.

Kapitalist gelişme ilerledikçe işbirlikçi burjuvazi içinden bir kesim tekelciliğe yükselmiştir ki bu kesime *işbirlikçi tekelci burjuvazi* adını veriyoruz.

Opörtünistlerin pekçok yazısında, özellikle 1970'lerin başlarındaki yazılarda, Türkiye'de kompradorlardan (!) söz edilmekte, komprador-ulusal burjuvazi ayrımı yapılmaktadır. Daha sonra militanların baskısıyla komprador sözcüğünü kullanamaz oldular. Oysa anlayışları *değişmedi*. "Ulusal burjuvazi"yi devrimci bir güç olarak görmeleri, bu anlayışın içi dışına çevrilmiş biçimidir. Çünkü ancak kompradorluğun hüküm sürdüğü bir Türkiye'de "ulusal burjuvazi" devrimci olabilir.

Şimdi *Atılım*'dan daha önce verdiğimiz bir alıntıyı tekrar okuyalım:

"Bazı sol çevreler, ulusal burjuvazi olarak *yalnızca* endüstri burjuvazisini görüyorlar. ... Bu görüş, ticaret burjuvazisinin emperyalizmle, endüstri burjuvazisinin ise ulusal hareketlerle bağlı olduğu yolundaki yanlış bir yargıdan geliyordu."¹

Atılım yukarıdaki sözleri, endüstri burjuvazisinin "ulusal" kesimini daraltmak için değil, ticaret burjuvazisini de "ulusal"a katmak için söylüyor. Alıntındaki "yalnızca" sözcüğü bunu kanıtıyor. Bu bir yana, *Atılım*, ilk bakışta doğru gibi gelen bu sözleri *sahte* bir teorik varsayıma dayanarak söylüyor. Birbirlerinden *ayrı* güçler olarak bir yanda ticaret, öte yanda endüstri sermayesi vardır (!) ve *Atılım*, bunların ne kadarına "ulusal" denmelidir diye tartışıyor.

Oportünistlerin *Atılım*'da imzasız yazılar ardına sığınarak, kimliklerini militanlardan ve işçi sınıfından gizlemeye neden uğraştıkları şimdi anlaşılıyor. Oportünistler daha Marksizm-Leninizmin ABC'sini öğrenmek durumundadırlar.

Ulusal-komprador burjuvazi ayrımı, yerli endüstri sermayesinin yeni gelişmeye başladığı dönemlerde yapılabilir. Ve bu, yerli endüstri sermayesi (ulusal burjuvazi) ile ticaret sermayesi (komprador burjuvazi) ayrımı anlamına gelir. Bu dönemde ticaret sermayesi, yerli endüstri sermayesinden *bağımsız* ve hatta *onu güden* bir güçtür.

Yerli endüstrinin güçlenmesi, iç pazarın bütünlenmesi, yani kapitalizmin ilerlemesiyle artık endüstri sermayesinden bağımsız bir ticaret sermayesinden söz edilemez. Artık ticaret sermayesi, endüstri sermayesinin *güdümündedir*. Doğaldır ki, bu dönemle birlikte ticaret burjuvazisi komprador, yerli endüstri burjuvazisi "ulusal" olarak değerlendirilemez. Ama *Atılım*'ın *sahte* teorik varsayımı nedeniyle değil. Artık endüstri sermayesinden bağımsız bir ticaret sermayesi yoktur ve komprador kategorisi kalkmıştır da ondan.

Buraya dek söylediklerimizden "ulusal burjuvazi"nin boyutları ortaya çıkıyor. "Ulusal burjuvazi", "yerli endüstri" burjuvazisinin tümü değildir, küçük burjuvazi değildir. Geriye ne kalıyor? Endüstri, tarım, ticaret alanında iş gören *küçük ve orta kapitalistler*. Yani, *tekeldışı burjuvazi*.

Görüldüğü gibi, oportünistler "ulusal burjuvazi" kavramını tekeldışı burjuvazi için kullanıyorlar. Ya da bir başka deyişle, kendi kendileriyle tutarlı olabilmeleri için böyle kullanmaları zorunludur.

"Ulusal burjuvazi"nin kapsamını küçük ve orta kapitalistler olarak belirleyince hemen ortaya çıkıyor ki, oportünistler "ulusal burjuvazi" kavramını *liberal burjuvazi* kavramı yerine kullanmaktadırlar. Çünkü "liberal burjuvazi" kavramının temsil ettiği toplumsal güç kapitalizmin gelişmesinden bu yana orta burjuvazidir. (Küçük ve orta kapitalistler.) Liberal burjuva kavramının aynı toplumsal güçleri temsil ettiğini Lenin'in burjuva liberal

Kadet Partisi'ni tanımladığı şu sözlerinde görebiliriz:

“Kadet Partisi'nin tüm tarihi ve özellikle son seçimler, bu partinin *sınıf* tabanını kapitalist çiftlikçilerin, orta burjuvazinin ve burjuva aydınlarının oluşturduğunu açıkça göstermiştir. ...

“Kadetler liberal burjuvazinin partisidir.”¹

İşçinin Sesi'nin yıllardır “ulusal burjuvazi” deyiminden kaçınmasının, onun yerine ısrarla liberal burjuvazi demesinin anlamı da buradadır.

Böylece, bir yanda “ulusal burjuvazi”yi, ülkenin nesnel gerekliliklerini dile getirebilen ve ana saldırıyı bu gerekliliklerin önünde engel oluşturan ana düşmana yöneltebilecek yetenekte burjuvazi olarak tanımladık. Türkiye’de toplumsal gelişmenin önünde duran ana düşman emperyalizm ve yerli finans-kapitaldir.

Öte yanda, “ulusal burjuvazi”nin olabilecek tek kapsamını tekeldışı burjuvazi olarak belirledik.

Asıl ele alınması gereken sorun, Türkiye’nin somutunda bu kapsamın bu tanımı temsil edip edemeyeceğidir. Bir başka deyişle, Türkiye’de tekeldışı burjuvaziye “ulusal burjuvazi” denebilir mi? Tekeldışı burjuvazinin, emperyalizm ve yerli tekелci burjuvaziyle belirli türden çelişkileri olduğu, hem teorik, hem pratik yönden açıktır. Bu çelişkiler tekeldışı burjuvaziye anti-emperyalist, anti-tekелci, devrimci bir güç yapıyor mu?

Konunun bu ikinci yönünü gelecek sayımızda ele alacağız. Daha önce dünyada “ulusal burjuvazi”nin genel gelişimine bakalım.

III. DÜNYADA “ULUSAL BURJUVAZİ”NİN GELİŞİMİ

Ulusalliberal burjuvazinin dünyadaki genel gelişmesini çok kısa olarak ele alacağımız bu bölümün amacı, burjuvazinin niteliğinin, ülkenin kapitalist gelişme aşamasına ve içinde yer aldığı dünya kapitalist ekonomisinin

1 Lenin, *agı* c.12, s.179-180.

işleyişine bağlı olarak belirlendiğini gösterebilmektir.

EMPERYALIST ÜLKELERDE BURJUVAZI

Avrupa'da feodalite 5. yüzyıldan 15. yüzyıla dek uzanan süreyi, kapitalizm 16. yüzyıldan günümüze dek uzanan süreyi kapsar.

15. yüzyılın sonuna gelindiğinde eskiye oranla gelişmiş bir ticaret, para ekonomisi, kasabalar, kentler ve endüstri vardı. Yine de ulaşım güç, tehlikeli ve pahalıydı. Yöresel vergiler, gümrükler vb. vardı. Ticaretin gelişebilmesi için artık daha geniş bölgelere güvenlik sağlayacak bir yapı, ulusal devlet temeli gerekiyordu.

Kapitalizmin gerçekten gelişebilmesi için, tarımda üreticinin işgücünden başka satacak birşeyi olmayan özgür emekçi olabilmesi için toprakla bağının kopması, serflikten vb. kurtulması gerekir. Kasabalarda da çırak ve kalfaların lonca sisteminin kısıtlamalarından kurtulmaları gerekir. Bu işin bir yönüdür. Öteki ve asıl yönü, üreticinin mülksüzleştirilmesidir.

Bu gerekleri yerine getirebilmek ve sonucunda toplumsal erki ele geçirebilmek için endüstri kapitalistleri hem *feodal ağalara* karşı, hem de insanın insan tarafından özgürce sömürüsünü engelleyen *loncalara* karşı savaş yürüttüler.

Tarımsal nüfusun mülksüzleştirilmesi endüstri sermayesi için iç pazarı genişletti. Eskiden kendi ürettiğinin bir kısmını kendi yiyen köylü, artık yok oluyordu. Yerini üretim araçlarından özgür proleter yığını alıyordu. Bunlar ücretli emeği oluşturuyordu. Ücret alacak, bu ücretle gereksinim malları satın alacaklardı. Bunları ücretle çalıştıracak olan kapitalist, tarımdan hammadde satın alacaktı. Mülksüzleşen köylülerin üretim araçlarını ele geçiren tarımcılar da artık üretim araçları için pazar oluşturuyordu. Böylece, tarımsal emekçilerin mülksüzleştirilmesi, toplumsal işbölümünü arttırıyor ve iç pazarı genişletiyordu.

Kapitalizm böylece iç pazarı açıyordu, fethediyordu.

Ama kendisi henüz *manifaktür* aşamasındayken bunu tam başaramaz. Manifaktür el tekniğine dayandığı için küçük üretimi bir alanda, bir biçimiyle yok etse bile, öteki alanda, bir başka biçimiyle geliştirir. Çünkü hammadde için buna gereksinim vardır.

İç pazarın tam fethini ancak büyük makina endüstrisi gerçekleştirebilir. Tarıma, kapitalizmin kalıcı temeli olan makinayı sokar, emekçiyi kalıcı biçimde mülksüzleştirir, tarımla endüstriyi kalıcı olarak ayırır. Kapitalizm, ancak fabrika (maşınofaktür) aşamasında ulusal üretimin tümüne egemen olabilir.

Endüstri kapitalistinin doğuşu çiftçide olduğu gibi ağır bir süreç içinde gerçekleşmedi. Amerika'da altın ve gümüşün bulunması, yerli nüfusun madenlerde köle gibi kullanılması, sömürgecilik, bu doğuşu çok hızlı bir sürece dönüştürdü.

Böylece emekle üretim araçları birbirinden tamamen koparıldı. Kapitalizm, sahibinin emeğine dayanan özel mülkiyeti eriterek ayağa dikildi. Ve eski toplumu emek ve sermaye diye yeterince ayırınca, yani kendi ayakları üzerinde durmaya başlayınca bu kez mülksüzleştirme yeni ve değişik bir boyut aldı. Büyük balık küçük balığı yutmaya başladı.

BURJUVAZİNİN GERİCİLEŞMESİ

16. ve 17. yüzyıllarda ticaret, endüstriyi devrimcileştirici bir etki yapıyor, güdüyordu. Ancak ticaret sermayesi ne denli güçlenirse güçlensin, kendi başına, kapitalizmin üretim biçimi olarak egemenliği anlamına gelemmez. Ticaret meta dolaşımıdır ve meta üretimini, kapitalist üretimi geliştirir. Kapitalizm toplumsal üretime egemen olunca ise ticaret sermayesi endüstri sermayesinin güdümüne girer. Ticaretin endüstriye etkisi üstyapının altyapıya etkisine benzetilebilir. Temel olan altyapıdır, bizim örneğimizde endüstridir.

Bu nedenle tarihsel olarak kapitalizm üretimde ağırlık kazanmaya başladıktan sonra, burjuvazi gerçek anlamda

devlete el uzatabilmiştir. Bu dönemde el uzatabilecek burjuvazi ise endüstri burjuvazisidir. 18. yüzyılda manifaktür ilerlemiş, endüstri devrimiyle makina endüstrisine geçiş başlamıştır. Aynı dönemde de *burjuva devrimleri* başlamıştır.

1760'larda endüstri devrimi başladı. Bu süreçte, burjuvazinin devrimci rolü de açıkça ortaya çıktı. Artık kapitalizm toplumsal *üretimi* kavriyor, artık burjuvazi kapitalist yollardan sermaye biriktiriyordu. Artık koca dünya pazarı, ticaret onun güdümündeydi. Ve artık burjuvazi devlete el atıyordu. Feodal kurumları tümüyle silip atmaya yöneliyordu. Bu dönemde burjuvazi devrimciydi.

Emperyalist ülkelerde burjuvazinin gelişimi, endüstri devriminden başlayarak üç dönemden geçmiştir. Lenin, *Sahte Bayrak Altında*¹ adlı yazısında bu dönemleri incelemiştir.

Birinci dönem, 1760'lardan (ya da kesin bir tarih 1789'dan) 1871'e dek olan dönemdir. 1789 Büyük Fransız Burjuva Devrimi ile 1871 Paris Komünü arası, Avrupa'da burjuvazinin yükseliş dönemidir. Geneliyle burjuva-demokratik ve özeliyle burjuva-ulusal hareketler dönemidir. Feodal yapıların yıkıldığı, ulusal devletlerin ortaya çıktığı bu dönemde burjuvazi *devrimcidir*, ilericidir. Toplumun ilerleyebilmesinin nesnel gereklerini saptayabilmiş ve bunları engelleyen ana düşmana karşı tüm gücüyle savaşmıştır. Bu anlamda, 1871 Paris Komünü'ne dek Batı'da burjuvazi *ulusal burjuvazi* olarak nitelenebilir.

Bu dönemin gösterdiği bir başka önemli sonuç da, burjuvazinin gerçekten devrimci olabilmesi için endüstri burjuvası olması gerektiğidir.

İkinci dönem, 1871'den 1914 Birinci Emperyalist Dünya Savaşı'na dek olan arayı kapsar. Bu dönem, kapitalizmin tam egemenlik ve emperyalizme yükselme dönemidir. Serbest rekabetçi kapitalizm, yerini finans-kapitale, *emperyalizme* bırakmaktadır. Marks'ın dediği gibi, kapitalizm ayakları üstüne dikildiği anda gericileşmeye başlamıştır. Bu dönüşümle birlikte burjuvazi artık, "ulusal burjuvazi" tanımındaki burjuvazi değildir.

1. Lenin, *agy.* c.21, s.146.

Üçüncü dönem, emperyalizmin olgunlaştığı dönemdir. Emperyalizmin çöküşü ve sosyalist devrimler çağıdır, ve de burjuvazinin yeri aynen eski feodallerin yeridir. Yıkılması gereken gericalik odağıdır. Finans-kapital artık *tüm* kapitalist sermaye katlarını *kendine bağlamıştır*.

Emperyalist ülkelerde, ikinci dönemle birlikte artık burjuvazi genelinde ilerici işlevini terketmiştir. Finans-kapitalin egemenliği sonucunda, tekeller dışındaki burjuvazi, yani *tüm kapitalist sermaye giderek emperyalizmin safına geçmiştir*. Finans-kapital öyle güçlü bir sermaye, öyle güçlü bir ekonomik ağıdır ki, başka türlü zaten düşünülemez.

Bu söylediklerimizi Lenin'in şu sözlerinden izleyebilirsiniz:

“Bir yanda birkaç elde toplanan finans-kapitalin çok büyük boyutları ve bunun sonucu olarak yalnız küçük ve orta kapitalistleri değil, çok küçük kapitalistleri ve küçük patronları da kendine bağımlı kılan olağanüstü yoğun ve yaygın bir ilişkiler ve bağımlılıklar ağının yaratılması, öte yanda dünyayı paylaşmak ve başka ülkeler üzerinde egemenlik kurmak için başka ulusal devletlerin finans guruplarına karşı giderek sertleşen savaşım, *mülk sahibi sınıfların tümünden emperyalizmin yanına geçmesini getiriyor.*”¹

AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERDE ULUSAL BURJUVAZİ

Emperyalizmin dünyaya yayılmasıyla birlikte, metropoller dışında kalan geniş alanlarda kapitalizm gelişmiş, ulusal bilinç doğmuş, uluslaşma yükselmiştir. Kapitalizmin emperyalizme büyümesiyle bir yanda sömürgeleştirme hızla yayılırken, öte yanda yine emperyalizmin getirdiği bir sonuç olarak sömürgelerde hızla yayılan kapitalizm anti-sömürgeci savaşımı yükseltmiştir. Böylece “eski dünya”nın dışında kalan Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın geniş

1. Lenin, *agy.* c.22, s.285.

alanları ilk kez "tarih sahnesine" çıkmışlardır.

Sömürge ve yarı-sömürgeelerde emperyalizme ve onun ülke içi ajanlarına karşı savaş, tarihsel olarak *iki aşamadan* oluşmuştur. En başta sömürgecilik zincirini kırmak ve emperyalizmden siyasal bağımsızlığı kazanmak. İkinci aşama ki geri kalmış ülkelerin, eski sömürge ya da yarı-sömürgeelerin bugün içinde buldukları aşamadır, emperyalizmden ekonomik bağımsızlığı kazanma aşamasıdır.

Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin emperyalizme karşı verdikleri savaşımın ilk aşamasında, ulusal kurtuluş aşamasında, siyasal bağımsızlık aşamasında ulusal burjuvazi belirli bir olumlu rol oynamıştır. Çünkü bu dönem yerli endüstri burjuvazisinin yeni yükseldiği, egemen kesim durumunda olan komprador burjuvaziyle çatıştığı, henüz toplumu ilerletme işlevinin sonuna gelmediği bir dönemdir.

Ne var ki, az gelişmiş ülkelerin emperyalizme karşı verdikleri savaşım ulusal bağımsızlık aşamasında durmadı. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin emperyalizmden siyasal bağımsızlığı kazanmalarıyla ulusal kurtuluş hareketleri *dünya çapında* ikinci aşamaya, ekonomik bağımsızlık için savaşım aşamasına yükseldi.

Böylece, bu ülkelerde devrimin kapsamı değişti. Bu ülkelerin çoğunda henüz feodalite tasfiye olmamış, kapitalizm yeterince gelişmemiştir. Bu özellikler, liberal burjuvazinin yine destekleyebileceği bir dizi dönüşümleri gündemde tutuyor. Öte yanda emperyalizmle olan çatışma, artık uluslararası kapitalist işbölümü sistemini ilgilendiren bir çatışmadır. Bugün "bu çatışma, kapitalist dünyadaki üretim güçlerinin gelişme gereksinimiyle, emperyalist sosyo-ekonomik ilişkilerin dar sınırları arasındaki genel çelişkinin bir parçası"¹ olmuştur.

Az gelişmiş ülkelerin bugün içinde buldukları devrim aşaması, ilk aşamaya göre çok daha ileri amaçlar taşıyor. Bu ülkelerde kapitalizmin gelişme hızına bağlı olarak demokratik devrimle sosyalist devrim giderek

¹ K.N. Bruters, *Günümüzde Ulusal Kurtuluş Hareketinin Bazı Özgün Nitelikleri*, s.79.

birbirine daha yakınlaşıyor. Ve bu ülkelerdeki devrimler yine ülkenin kapitalist gelişme düzeyine bağlı olarak değişen ölçülerde daha başından anti-kapitalist öz taşıyor. Tüm bu gelişmeler, bu ülkelerde ulusal-liberal burjuvazinin oynayabileceği olumlu rolü buduyor. Bunlar her radikal reformda kendi çıkarlarına bir tehdit görüyorlar.

Görüldüğü gibi, az gelişmiş ülkelerde liberal burjuvazi oldukça ilginç bir durum göstermektedir. Bu ülkelerde kapitalizmin gelişmişlik derecesine göre potansiyeli değişiyor. Kapitalizmin daha az geliştiği yerlerde, geneliyle, emperyalizmden kurtuluş savaşının birinci aşamasındakine *benzer* olumlu bir rol oynaması olanağı yok değildir. Oysa kapitalizmin geliştiği, işçi sınıfının savaşa atıldığı ülkelerde (ki az gelişmiş ülkelerin çoğunluğu giderek bu aşamaya yükseliyor) ulusal-liberal burjuvazi, bu savaşıma destek verebilecek yetenekten yoksundur.¹ Ve bu iki ucun arasındaki bir yerlerde duran çok ülke vardır.

Özetlersek ve genelleme yapmaya çalışırsak, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde, siyasal bağımsızlığı kazanma, iç pazarı bütünleme, uluslaşma ve ulusal devletlerin kuruluş aşaması olan ilk aşamada liberal burjuvazi olumlu bir rol oynamıştır. Ama ikinci aşamada, emperyalizmden ekonomik kurtuluş aşamasında aynı rolü oynaması olanaksızdır. Yine de bu kuşaktaki ülkelerin her birinin somutunda, genel demokratik, anti-feodal görevlerin kapsamı içinde bakmak gerekir. Tersi bir tutum, devrim davasına zarar verir.

GEÇİŞ KUŞAĞI ÜLKELERİNDE TEKELDİŞİ BURJUVAZİ

“Dünyanın emperyalizm tarafından sömürülen ülkeleri de bir bütün değildir. Onların da çeşidi var. Lenin’in dediği gibi, kapitalist dünyada ‘güç, ekonomik ve siyasal gelişme derecesine göre değişir’. Bu anlamda bir güç ayrımının,

1. M. Ryndina, *Kapitalizmin Siyasal Ekonomisi*, s.271.

farklılaşmanın sömürülen kapitalist ülkeler arasında olmadığı düşünülemez.

“‘Geçiş kuşağı’ adını verebileceğimiz ülkeler, gelişmiş ülkelerle az gelişmişler arasında orta bir yerde duruyorlar. Bu ülkeler, öteki az gelişmiş ülkelere oranla, hayli yüksek gelişme tempolarına sahiptir. Ve bunların çoğu, örneğin Türkiye ve birçok Latin Amerika ülkesi, kapitalizmin genel bunalımının birinci evresinde belli bir endüstrileşme çabasında bulunabilmiş ülkelerdir. Hindistan, Pakistan, Türkiye, İran, Yunanistan, Filipinler, Mısır, Brezilya, Venezüella, Arjantin, Meksika, Portekiz, Güney Kore, Malezya, vb. genel olarak bu kuşakta yer alıyor.”¹

İşte bu geçiş kuşağı ülkeleri, ekonomik-toplumsal yönden az gelişmiş ülkelerle emperyalist ülkeler arasında bir yerde durmaktadırlar. Oysa, kapitalizmin ulaştığı gelişme aşaması, “ulusal burjuvazi” konusunda bu ülkeleri aşağı yukarı emperyalist ülkelerle aynı yere koymaktadır.

Geçiş kuşağı ülkelerinde, yerli-yabancı tekellerin egemenliği altındaki bir ekonomik yapıda orta ve küçük kapitalist sermaye, giderek tekelci sermayenin eklentisi gibi işlev görür. Aynen, yerli tekellerin emperyalizmin “taban örgütü”, “ilçe örgütü” olarak çalışması gibi, bu sermaye gurubu da yerli ve yabancı tekellerin “taban örgütü” gibi işlev görmektedir. Bu işleyiş, tekeldışı burjuvazinin tekellilerle olan çelişkilerini ortadan kaldırmaz ama bu çelişkilerin yapısını, çerçevesini, sınırlarını belirler. Bu söylediklerimiz, geçiş kuşağı ülkelerinde tekeldışı burjuvaziye devrimci olmayan (daha doğrusu *devrime karşı*) bir yapı veren en önemli *ekonomik olgudur*.

Geçiş kuşağı ülkelerinde hızla gelişen kapitalizm, kendi mezar kazıcısını da hızla geliştirmiştir. Bu ülkelerde genişlemesine ve derinliğine güçlü bir işçi sınıfı çıkmış, ekonomik ve siyasal örgütleri eliyle savaşıma dalmıştır. Burjuvazinin iç çelişkileri ne olursa olsun, *uzlaşır* çelişkilerdir. Hangi kesimi olursa olsun, proletaryadan ölesiye korkacağı bilinen bir gerçektir. İşte toplumsal

1 R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, s.40-41.

yaşamda güçlü, örgütlü, disiplinli, savaşkan bir proletaryanın yer alışı, bu ülkelerde tekeldışı burjuvaziye proletaryaya, devrime karşı bir güç yapan en önemli toplumsal ve siyasal olgudur.

Günümüz dünyasının en büyük gerçeği, dört kıtaya yayılmış sosyalist sistemdir. Başını Sovyetler Birliği'nin çektiği dünya sosyalist sistemi, uluslararası alanda enternasyonal proletaryanın dünya burjuvazisinin karşısına dikilmiş, devletleşmiş gücüdür. Emperyalizm-sosyalizm çelişkisi günümüz dünyasının, herşeyi belirleyen ana çelişkisidir. Bu durum, tekelci ya da tekeldışı burjuvazideki, genel dünya çapında, safları proletaryaya karşı sıklaştırma "bilincini" arttırmaktadır. Emek-sermaye çelişkisinin uluslararası planda yansımaları olan emperyalizm-sosyalist sistem çelişkisi derinleşip keskinleştikçe, bu çelişki uluslararası ve ulusal düzeylerde burjuvazinin iç çelişkilerini daha geriye itici bir rol oynamaktadır. Bu rol doğal olarak emperyalist güçlerden sonra en güçlü olarak geçiş kuşağında ortaya çıkmaktadır. Bu ülkeler, emperyalist ülkelerden sonra kapitalizmin en çok geliştiği ülkelerdir. Bu söylediklerimiz de, geçiş kuşağı ülkelerindeki tekeldışı burjuvaziye proletaryaya ve devrime karşı yapan en önemli uluslararası olgudur.

Bu ülkelerde bir yandan ekonomik olgular, öte yandan çeşitli toplumsal ve siyasal olgular, sonra uluslararası olgular, tekeldışı burjuvaziye ilerici, devrimci bir güç olmaktan çıkarmıştır. Burjuvazinin bu kesimi giderek hem toplumsal, hem siyasal anlamda özerkliğini (eğer kaldıysa) yitirmektedir.

GENELLEME

Buraya dek söylediklerimizden çıkan bir temel yargı vardır. Burjuvazinin ya da çeşitli kollarının ilericiliği, devrimciliği, ulusallığı en başta kapitalizmin gelişme düzeyi ile belirlenir.

Bir ülkede kapitalizmin önünde duran engelleri temizlemek gündemdeyse, kapitalizm yeni geliyorsa, o

ülkede ulusal burjuvaziden söz edilebilir. Oysa bir ülkede kapitalizm egemen üretim biçimi olmuşsa, o ülkede burjuvazi giderek güçsüzeleşir. Ekonomiyi tekeller ahtapot gibi sarmışsa, o ülkede burjuvazinin *hiçbir kesiminin*, toplumun nesnel gerekliliklerine yanıt verebilmesi, ana düşmana karşı darbe vurabilmesi beklenemez. Çünkü bu kapitalizme darbe vurmak, sosyalizme yürümek anlamına gelir.

Yukarıda değindiğimiz temel yargının, bir de toplumsal-siyasal düzeyde yansıması vardır. Burjuvazinin ya da çeşitli kollarının ilericiliği, devrimciliği ulusallığı *proletaryanın bağımsız bir güç olarak ortaya çıkmış olup olmaması* ile belirlenir.

Bir ülkede işçi sınıfı bağımsız bir güç olarak toplumsal ve siyasal yaşamda yer almışsa (ki bu ancak fabrika aşamasıyla olabilir) artık burjuvazinin *hiçbir kesiminden* devrimci olması beklenemez. İşçi sınıfının bağımsız olarak siyaset sahnesine çıktığı anda burjuvazi gericileşir. Proletaryanın böyle bir güce eriştiği bir toplumda, burjuvazinin *hiçbir kesimi* ana düşmana (emperyalizme ve tekellere) kararlı darbe vuramaz. Bu, kendi bindiği dalı kesmesi anlamına gelir.

Ulusal burjuvazi konusuna bu genelleme ışığında bakarsak, görürüz ki, bugün artık ileri kapitalist-emperyalist ve orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde, tanımındaki özelliklere sahip bir ulusal burjuvazi *yoktur*. Tekeldişi sermaye vardır ve tekelci sermaye ile belirli bir çelişkisi de vardır. Ne var ki, bu çelişki tekelci sermayenin tekeldişi sermaye üstündeki binlerce ekonomik bağla sağlanmış hegemonyasından doğan bir çelişkidir. Bu nedenle, emperyalist ülkelerde tekeldişi burjuvazi ne ekonomik, ne toplumsal, ne siyasal açıdan özerk bir güç değildir. Geçiş kuşağı ülkelerinde ise hemen hemen özerk bir güç değildir. "Ulusal burjuvazi" açısından iki ülkeler topluluğu arasındaki fark, niteliksel değil, *nicelik* farkıdır.

Az gelişmiş ülkeler topluluğuna gelince, yukarıda söylediklerimizden, kapitalizmin en az geliştiği ülkelerde küçük ve orta sermaye devrimci bir güçtür sonucuna varmamak gerekir. Bugün hiçbir ülkede klasik tanımı

içinde ulusal burjuvazi bulunamaz. İçinde yer aldığı çağ ve yaşadığı kapitalist gelişmenin dinamiği, klasik ulusal burjuvazinin yer aldığı çağdan çok farklıdır.

Böyle ülkelerde, ulusal-liberal burjuvazinin emperyalizme gerçekten karşı olduğunu, ülkeyi emperyalizmden kurtarmaya savaşaçağını düşünmek saçmadır. Uluslararası kapitalist ekonomik ilişkiler sistemi *entegrasyon* demektir. Öyle bir entegrasyon ki, ve de öyle bir enternasyonal güçler dengesi altında gelişiyor ki, ne denli az gelişmiş olursa olsun, hiçbir kapitalist ülkede hiçbir sermayeci sınıf, artık emperyalizmin ekonomik ilişkileri dışında varolamaz.

Kapitalizmin ulusal burjuvazi eliyle ilk olarak geliştirildiği Avrupa'nın o döneminde, o ülkelerde değil de, emperyalizmin az ve orta gelişmiş ülkelerde kapitalizmi baştan kendine bağlayarak geliştirdiği dönemde ve ülkelerdeyiz. Bugün, az ve orta gelişmiş kapitalist ülkelerin, ileri kapitalist-emperyalist ülkelerin ilk dönemlerde geçirdiği ekonomik gelişme aşamalarından geçeceğini düşünmek hem en ufak bir teorik olasılıktan uzaktır, hem de hiçbir ülkenin pratiğince kanıtlanmamaktadır. O ülkelerde klasik kapitalist gelişme, feodal toplumdan adım adım büyüyerek gelişti. Bu ülkelerde ise kapitalist gelişme emperyalizm eliyle, baştan kapitalizmin dünyada genel olarak vardığı tekелci kapitalizm aşamasının biçimleri ile ortaya çıkıyor.

Bu ekonomik-teorik çözümlemenin çok önemli bir siyasal sonucu vardır: Eğer dünya kapitalist sistemi, az ve orta gelişmiş ülkeleri bir ilişkiler ağı içinde bütünlemişse, ve eğer artık emperyalizmden bağımsız klasik tipte bir ulusal kapitalist gelişmeye yaşamda yer yoksa, bu demektir ki, artık çağdaş tekелci kapitalizmin yapısı az ve orta gelişmiş kapitalist ülkelerde ve özellikle orta gelişmiş ülkelerde *klasik anlamında özerk* bir ulusal burjuvazinin biçimlenmesine olanak vermez. Bu nedenle, bırakın yerli-yabancı tekellere karşı olan ileri demokratik halk devrimini, ulusal demokratik devrimlerde (yani anti-emperyalist, anti-feodal devrimlerde) bile devrime aktif katılabilecek bir ulusal burjuvazi bulabilmek güçtür.

İLERİ DEMOKRATİK HALK DEVRİMİNDE TEKELDİŞİ BURJUVAZİ

İşçinin Sesi, sayı 115-116, 17 Aralık 1979

İşçinin Sesi'nin 113-114. sayısında genel olarak ulusal burjuvazi sorunu üstünde durmuştuk. Oportünistlerin anlayışını, ulusal burjuvazinin tanımını, sınırlarını ve dünyadaki gelişimini görmüştük. Bu yazımızda Türkiye'de tekeldişi burjuvazi ve devrimdeki yeri konusunu ele alacağız.

I. TÜRKİYE'DE TEKELDİŞİ BURJUVAZİNİN NİTELİĞİ

Geçen yazımızdan çıkan sonuç, liberal burjuvazinin (oportünistlerin "ulusal burjuvazi" dedikleri) tekeldişi burjuvazi olarak anlaşılması gerektiğidir. Kaldığımız yerden sürdürürsek, tekeldişi burjuvazinin toplumsal ve siyasal niteliğini ("cibilliyetini") belirleyen şey, onun halk sınıflarıyla ve burjuvazinin tekelci kesimiyle olan çelişkilerinin yapısıdır. Biz bu çelişkiler arasından konumuzu ilgilendirenlere bakalım.

TEKELDİŞİ BURJUVAZİ İLE TEKELCI BURJUVAZİ ARASINDAKİ ÇELİŞKİLERİN YAPISI

Bizim oportünistlerimizin çok vulgar bir ekonomi ve toplum anlayışları vardır. Onlar, liberal burjuvaziyle tekeller ve emperyalizm arasındaki çelişkiler üstüne

yazarlar da yazarlar. İleri demokratik halk devriminde bağlaşıklar konusunu getirir, bu çelişkilerin üstüne kurarlar. Liberal burjuvaziyi devrimin ve devrim için kurulacak cephenin vazgeçilmez ögesi yaparlar. Neden? Tekeldışı burjuvazinin tekellerle çelişkisi vardır!

Tekelci sermaye ile tekeldışı sermaye arasında çelişkiler vardır ve bu çelişkilerin toplumsal ve siyasal yaşamda oynadığı bir rol vardır. Ama unutmamalıdır ki, kapitalist ekonomide bu iki sermaye çeşidi "iki karşılıklı dıştalan" varlık değildir. İkisi de tekelci kapitalizmin egemen olduğu formasyonun parçalarıdır. Bu demektir ki, bu iki sermaye biçimi arasında çelişkiler olduğu kadar karşılıklı *yarar ilişkisi* de vardır. Aralarındaki çelişkiler bu yarar ilişkileri içinde doğar.

Tekelci sermaye için, tekeldışı sermayenin varlığını ve yeniden üretimini *yararlı* ve *gerekli* kılan bir dizi ekonomik neden vardır. Onun için, "tekeller tekeldışı sermayeyi yutar, yok eder" yollu tek taraflı, vulgar oportünist tekerlemelere karşı uyanık olmak gerekir. Evet, küçük ve orta kapitalistler ve de özellikle küçük meta üreticileri arasında iflaslar, erimeler, yutulmalar hiç değişmeyen bir ekonomik eğilimdir. Ne var ki, gidenin yerini yenisi, tekellere göbeğinden bağlı olanı alır. Bu da sürekli bir eğilimdir.

Tekelci sermaye için, tekeldışı sermayenin varlığını ve yeniden üretimini yararlı ve gerekli kılan bazı nedenleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Tekeldışı sermaye her zaman daha az kârlı alanlarda iş görür. Bu, tekelci sermaye için çok yararlı bir işbölümüdür. Böylelikle, az kârlı alanlarla uğraşmak durumunda kalmadan o alanlarda yaratılan değere de el atar.

2. İşgücü arzındaki yenilemeler ve tekeldışı kesimin genellikle düşük emek verimliliği nedeniyle bu kesim bir anlamda tekelci sermayenin istediği yüksek nitelikli, deneyimli işçinin yetiştirildiği "emek okulu" görevi görür.

Örneğin, Türkiye'deki küçük endüstri bölgeleri arasında koşulları en iyi olanların başında Ankara'nın Siteler bölgesi gelir. Bakın Siteler'in durumu hakkında

bize bilgi veren bir genç işçi yoldaşımız neler yazıyor:

“Ülkemizde küçük endüstri birimleri, büyük endüstriye çekirdekten işçi yetiştiren okul gibidir. Meslek okullarının çok kısıtlı olanakları ve komik denecek denli az sayısı gözönünde tutulursa, bu okulun önemi daha iyi anlaşılır...”¹

Oportünistler yıllardır yarım aydınlıktan bir adım öteye yükselemezken, beş yıldır küçük endüstride işçilik yapan bu yoldaşımızın sapına dek bilimsel ve bıçak gibi keskin görüşü ne denli çarpıcı değil mi?

Yoldaşımız mektubunun bir başka yerinde verdiği sayılarla görüşünü kanıtıyor da: “Siteler’de çalışan işçilerin %78,5’i 18 yaş altındadır. Aynı çeşit üretim yapan büyük (100’den fazla işçi çalıştıran) işyerlerinde ise 18 yaş altı işçi sayısı %9 kadardır.”

3. Tekeldışı sermaye, aynı zamanda, yaygın ve içiçe geçmiş tekel üretiminde “*geri üretim hattı*” olarak görev görür. Sürekli ve büyük ölçekte üretim yapan birimlerin alt gereklerini karşılar. En güzel örneği, otomobil parçaları endüstrisidir. Türkiye’deki yaygın deyiimiyle “*yan sanayi*” işte bu çeşit tekellere bağlanmış küçük burjuva ve tekeldışı burjuva üretimine verilen addır. Aslında, “*alt sanayi*” demek gerekir.

Daha da sayılabilir. Bu örnekler, tekeldışı sermayenin tekellerin nasıl işine yaradığının örnekleridir. Tekellerin altında tekeldışı sermayenin yaşayabilmesinin ana nedeni değildir.

Tekeldışı sermayenin, tekellerin yanbaşıında varlığını inatçı biçimde sürdürebilmesinin *ana nedeni*, bu iki sermaye çeşidinin *aynı* üretim biçiminin iki değişik anını (moment) temsil ediyor olmasıdır. Tekeldışı sermaye serbest rekabet dönemini, tekelci sermaye tekelci kapitalizm dönemini temsil eder. Böyle bir ilişki içinde, tekelci sermayenin tekeldışı sermayeyi dağıtış süreci, bir üretim biçiminin bir başka üretim biçimini ortadan kaldırması gibi işlemez. Örneğin, kapitalizm altında feodal kalıntılar yaşamlarını kendi içlerine kapalı olarak sürdürürler ve

1. *İşçinin Sesi*, sayı:113-114.

kapitalizm sızdıkaça yok olurlar. Oysa tekeldışı sermaye, tekelci kapitalizm altında *yeniden* üretir. Bu, rekabetçi kapitalizmin, tekellerin egemenliği altında kendini yeniden üretmesidir. Böylece, tekeldışı sermaye, bir yandan sürekli olarak ortadan kalkarken, öte yandan sürekli yeniden doğar.

Tekelci sermaye ile tekeldışı sermaye tek bir yapının, *tekelci sermayenin genişletilmiş yeniden üretimi* sürecinin parçalarıdır. Ve de ikisi birlikte, *emperyalist finans-kapitalin genişletilmiş yeniden üretimi* sürecinin parçasıdır. “*Ekonomik bağımlılık*” olarak tanımladığımız ilişkinin altında bu gerçek yatar. Türkiye “ulusal burjuvazi”si ya da “ulusal tekelci burjuvazi”si bu gerçeğin dışında değildir!

Yukarıda değindiğimiz ekonomik olguya bağlı olarak, Türkiye’de tekelci kapitalizm gelişip güçlendikçe, tekeldışı sermayenin tekelci sermayeye bağımlılığı da artmaktadır. Oportünistler ise, finans-kapital güçlendikçe, tekeldışı burjuvazi daha da devrimcileşiyor sonucuna çıkan bir mantık yürütüyorlar.

Türkiye’de finans-kapital güçlendikçe, tekeldışı sermayenin tekellere bağımlılığının artmakta oluşunun başlıca üç göstergesi vardır.

Türkiye’de son yıllarda iyice belirginleşen “yan sanayi” olgusu, kapitalizm derinleştikçe tekeldışı sermayenin giderek daha büyük bölümünün tekellerin “*taban örgütü*” gibi işlev görmeye başladığının birinci göstergesidir. Bu durum en güzel *alt sözleşmeler* örneğinde görülür. Tekeller, pekçok küçük ve orta işletmeyle alt sözleşmeler yaparak, onlara kendileri için gerekli bazı küçük parçaları ürettiriyorlar. Bu çeşit alt sözleşmelerin ekonomik yaşamda taşıdığı anlam çok önemlidir. Alt sözleşme yoluyla tekele bağlı üretime koyulan orta ya da küçük işyeri sahibi “hukuksal” açıdan hâlâ işletmesinin mülkiyetine sahiptir ama kendi üretim araçlarının kullanımında artık fiili güç ve yetki sahibi değildir. Gerçek ekonomik güç, karar, yetki o işletmenin üretimini kendine kapatan tekele geçmiştir.

Tekellerin, güçlendikçe tekeldışı sermayeyi toplumsal işbölümünde giderek daha düşük verimliliğe sahip

alanlara sınırlaması, tekeldışı sermayenin bağımlılığını arttıran bir başka gelişimdir.

Küçük ve orta işletmelerin yeniden üretim sürecinde sınırlı finansman gücüne sahip oluşu nedeniyle finans-kapitale, bankalara, kredi kuruluşlarına tam anlamıyla bağlı kalışı da aynı biçimde bağımlılığını arttırmaktadır.

Böylece, ileri kapitalist-emperyalist ülkelerde çok ilerlemiş bir süreç Türkiye'de de hızla yol almaktadır. Finans-kapital güçlendikçe, tekeldışı sermayenin giderek daha büyük bölümü biçimsel sahipliği saklı tutarken, gerçekte *tekelci sermayeye bağlı üretim birimleri* durumunu almaktadır. Böyle işletmelerin ise, kapitalizmin ilk dönemindeki bağımsız girişimciyle uzak yakın benzerliği kalmadığı açıktır.

İşte tekeldışı burjuvazi ile tekelci burjuvazi arasındaki çelişkilerin kapsamı, yoğunluğu ve şiddeti yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız iki özelliğin (*yani tekelci sermayenin hegemonyası altında bağımlılık ve karşılıklı yarar*) eksenini içinde ve finans-kapitalin somut olarak ulaştığı *gelişme aşamasına* bağlı olarak belirlenir.

Tekeller ekonomide daha işin başındayken, daha yeni gelişirken tekelci sermaye ile tekeldışı sermaye arasındaki çelişkiler çok daha keskindir. Tekeldışı sermayenin ekonomide hâlâ güçlü dayanak noktaları ve daha belirgin bağımsızlığı vardır.

Tekeller yeterince güçlendiğinde, finans-kapital ekonominin "*yönetim tepeleri*"ni ve devleti ele geçirdiğinde iki sermaye türünün çelişkilerinin içinde yer aldığı ortam değişir. Tekelci sermaye, tekeldışı sermaye üstünde hegemonyasını kurmuş, onu kendine bağlamıştır. Bu anlamda "*alt-üst*" ilişkisi doğmuştur. Bundan sonra, iki sermaye türü arasındaki çelişkiler bu "*alt-üst*" ilişkisi içinde yürür.

Bu, *organik bir iç ilişki* demektir. Binbir görünür ve görünmez bağla tekellere bağlanan tekeldışı sermaye, tekelci sermayenin içine düştüğü her ciddi bunalımda öncelikle, hatta tekelci sermayeden daha önce etkilenecektir. Örneğin, işçi sınıfının tekellere karşı yükselteceği her çeşit hak alma savaşımı *öncelikle* tekeldışı burjuvaziyi

vuracaktır. Onun sermaye birikimi, ekonomik gücü tekeli burjuvaziyle kıyaslanmayacak denli dar manevra alanı sağlamaktadır. Böylece tekelleri, tekeldışı burjuvaziden ayrı yakalamak giderek zorlaşır, çünkü tekeldışı sermaye giderek özerkliğini yitirmektedir.

Burada bir noktaya dikkat çekelim. Söylediklerimizden, tekeli sermaye ile tekeldışı sermaye arasındaki çelişkilerin kalktığı sonucu hiçbir şekilde çıkartılamaz. Ancak bu çelişkilerin tekeldışı burjuvaziye, oportünistlerin sandığı gibi, tekellere ve emperyalizme karşı anlamlı, esaslı bir karşı çıkışa götüremeyeceği sonucu çıkarılabilir.

Son bir nokta. Tekeldışı burjuvazinin giderek artan oranda iç ve dış tekeli sermayeye bağımlı oluşu ve elde ettiği artık-değerin giderek artan oranını iç ve dış tekellere kaptırışı hiçbir şekilde tekeldışı burjuvazinin yerli tekeli burjuvazi ve emperyalizm tarafından *sömürüldüğü anlama gelmez*. Tekeldışı burjuvazinin tekeli burjuvazi tarafından "sömürüldüğü" tezi Fransa'daki "anti-tekeli bağımsızlık" stratejisinde yer alan, bizce sınıf uzlaşmacılığının temeli olan bir tezdur! (TKP'nin Üçüncü Programı da aynı anlayışla işlenmiştir.)

Tekeldışı burjuvaziye sömürülen bir toplumsal güç olarak ele alıp halk sınıflarının yanına koymak aslında Maocuların enternasyonal düzeyde yaptığı çarpıtmayı ülkeler düzeyinde yinelemek anlamına gelir. Maocuların üç dünya teorisi, bağımlı ve sömürülen, hatta bazı emperyalist ülkelerin sömürücü sınıflarını sömürülen halk yığınlarının yanına sıkıştırıyor. Bu da öyle. Tekeldışı burjuvaziye, yerli tekellerin ve emperyalizmin "sömürdüğü" bir kesim olarak sömürülen halk sınıfları arasına katıyor. Bu anlayışın sonucunu TKP üst yönetimini tutan oportünistlerin tutumunda açıkça izliyoruz. İleri demokratik halk devriminde tekeldışı burjuvazi, halk sınıflarının yanında cepheye ve devrime ancak böyle bir anlayış sonucunda yaldızlı davetiyelerle çağrılabilir.

Gerçekte tekeldışı burjuvazi sömürülen değil, *sömürülen* bir kesimdir. Sömürü ilişkisi bir *bütün* olarak burjuvaziye işçi sınıfı, köylülük ve kent küçük burjuvazisi arasındadır. Tekeldışı burjuvazinin, elde ettiği sömürünün

bir bölümünü yerli ve yabancı tekellere kaptırmak zorunda kalışı, onun sömürüldüğünü değil, sömürdüğünün bir bölümünü kaptırdığını gösterir. Sömürülen yine o tekeldışı burjuvazinin çalıştırdığı işçi ve ürettiği değere el konan küçük üreticidir. Tersini düşünecek olursak, yerli finans-kapital de emperyalizm tarafından sömürülüyor(!) sonucuna varmak zorundayız. Hatta, örneğin İngiliz emperyalistleri de ABD emperyalistlerince sömürülüyordur!

TEKELDİŞİ BURJUVAZİ İLE KÜÇÜK BURJUVAZİ ARASINDAKİ ÇELİŞKİLERİN YAPISI

Küçük burjuvazi ile tekeldışı, ya da tekeli burjuvazi arasında kesin, belirleyici bir fark, daha açıkçası *sınıf farkı* vardır. Küçük burjuvazi, burjuvazinin küçüğü demek değildir. Burjuvazinin parçası değildir. Küçük burjuvazi burjuva özellikler taşır ama kazancının çoğunluğu kendi emeğinden gelir. Tekeldışı burjuvazinin geliri ise ücretli emek sömürüsüne dayanır. Tekeldışı burjuvazi, sömürgeci bir sınıf olarak burjuvazinin parçasıdır.

Küçük burjuvazi ile burjuvazi arasındaki fark, ilk bakışta, kullanılan işçi sayısı ile belirlenen bir küçüklük-büyüklük, yani *nicelik* farkı gibi gözükür. Oysa arasındaki fark, bu niceliğin yarattığı *niteliksel* bir farktır.

Örneğin, bir çırak çalıştıran marangozla, 8 işçi çalıştıran mobilyacı arasındaki fark, o mobilyacıyla 19 işçi çalıştıran bir mobilyacı arasındaki gibi bir fark değildir. Marangoz küçük burjuvadır. İki mobilyacı, biri ötekenden daha varlıklı küçük kapitalistlerdir.

Bu çizgiyi çekebilmenin canalıcı önemi vardır. Yoksa "küçük işletmeler" tekerlemesinin tuzacağına düşersin. Bu da, tekerlemeyi geveleyen eğilimine göre ya tekeldışı burjuvazinin önemli kesimini küçük burjuvazi içine, ya da küçük burjuvazinin önemli kesimini liberal burjuvazi içine sokmak anlamına gelir. Sonuçta devrimin bağlaşıkları konusu çıkmaza girer.

Küçük burjuvaziyle, burjuvaziyi ayıran farkın nite-

liksel, *sınıfsal* oluşunun getirdiği çok önemli bir sonuç vardır. Küçük burjuvaziyle burjuvazi arasındaki çelişkiler, burjuvazinin iç çelişkilerinden farklıdır.

Burjuvazinin iç çelişkileri, *sömürünün paylaşımından* doğan çelişkilerdir. Oysa burjuvaziyle küçük burjuvazi arasında sömürü ilişkisi de vardır. Burjuvazi, küçük burjuvaziye de sömürmekte, yarattığı değere el koymaktadır.

Küçük burjuvaziyle burjuvazi, özellikle tekeller arasındaki çelişkiler günümüz koşullarında oldukça karmaşıklaşmıştır. Devrimimizin en temel konularından biri olan küçük burjuvazinin devrimci olanaklarını belirleyecek bu konunun, küçük burjuvazi üstüne yapılacak bir çalışmada incelenmesi gerekir. Yalnız şunu belirterek geçelim ki, burjuvazinin, özellikle onun tekelleri kesiminin günümüzde küçük burjuvazi üstüne yaptığı etki *iki yönlüdür*.

Bir yanda geleneksel küçük burjuvazi hızla erimekte, yoksullaşmakta, proleterleşmektedir. Bu durum, bu kesimde şiddetli tepkiler oluşturmaktadır. Öte yanda, aynen tekeldışı burjuva ile ilişkisinde olduğu gibi, bu eriyen geleneksel küçük burjuvazinin yerini yenisi ve tekelleri kapitalizme yamalı, bağımlısı almaktadır. Örneğin terziler, kunduracılar yok olurken, "yan sanayici" küçük burjuvalar, vb. gelişmektedir.

Bu iki yönlü etki, küçük burjuvazi içinde çok karmaşık ve çelişkili süreçler yaratmaktadır. Ama genelinde tekelleri burjuvazinin bu kesim üstüne olan etkisi, tekeldışı burjuvaziye olduğundan çok daha ağır ve bunalıcıdır.

TEKELDİŞİ BURJUVAZİNİN İÇİNDEKİ ÇELİŞKİLERİN YAPISI

Tekeldışı burjuvazinin de içinde çelişkiler vardır. Küçük-orta işletme ayrımı, bu çelişkileri bir dereceye dek

anlatabilir. Küçük kapitalistin ekonomik durumu daha oynak, daha güçsüzdür, kendisi küçük burjuvaziye hem ekonomik konum, hem kafa yapısı olarak oldukça yakındır. Orta kapitalist daha iyi durumdadır vb. Dediğimiz gibi, küçük-orta sermaye ayrımı, tekeldışı sermayenin içindeki çelişkileri bir dereceye dek açıklayabilir.

Türkiye’de kapitalizm *derinleştikçe*, hem kendi içinde, hem enternasyonal alanda *işbölümü* ve giderek *entegrasyon* ilerledikçe tekeldışı sermayenin iç çelişkileri de giderek onun *iç* ve *dış* tekelci sermayeye olan bağımlılığının yapısından kaynaklanmaktadır. Nasıl yerli tekelci burjuvazinin içindeki çelişkiler giderek daha fazla oranda emperyalizmin çelişkilerinin Türkiye’deki yansıması anlamını taşıyorsa, bu da öyledir. Emperyalizme bağımlı kapitalizm *derinleştikçe*, tekeldışı sermayenin içindeki çelişkiler giderek daha fazla oranda emperyalizmin ve yerli tekelci sermayenin içindeki çelişkilerin kendi düzeyinde bir izdüşümü olarak ortaya çıkmaktadır. Tekeldışı sermayenin içindeki çelişkiler giderek tekelci sermayenin çelişkilerinin tekeldışı düzeyde yeniden üretimi olmaktadır.

Biraz daha somutlayalım. Tekeldışı sermaye tekelci sermayeye bağımlıdır. Ekonominin genel işleyişi yanında bu bağımlılık, belirli tekeldışı işletmelerin alt sözleşmelerle ya da çeşitli başka yollarla belirli tekelci işletmelere bağlanması ile ortaya çıkar. Böylece bu belirli tekelci işletmeler arasındaki rekabet ve çelişkiler, onlara bağlanmış tekeldışı işletmeler arasında doğrudan yansır.

Tekeldışı sermayenin iç çelişkilerinin bu özelliği, onun *bir bütün olarak* tekelci sermayeye karşı direnişini giderek olanaksızlaştıran en önemli nedendir. Tekeldışı sermayenin giderek tekelci sermayenin “taban örgütü” olarak işlev görmesi süresi böylece, tekeldışı burjuvazinin tekelci burjuvaziye karşı direnişindeki *siyasal birliği* kırar, onun etkin bir toplumsal güç olarak işleyişini giderek ortadan kaldırır.

BURJUVAZİ-EMPERYALİZM İLİŞKİLERİ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Tekeldışı olsun, tekelci olsun Türkiye burjuvazisi uluslararası kapitalist işbölümü içinde emperyalizme bağımlıdır. Bu bağımlılığın mekanizması, yerli burjuvazinin çeşitli guruplarını değişik biçimde etkiler. Yukarıda da değindimiz gibi, bu etkileyişte sermaye-işletme büyüklüğü herşey değildir. Bunun yanısıra başka ögeler de etkileyicidir.

Türkiye burjuvazisiyle emperyalizm ilişkileri, birbirine bir dereyce dek izdüşen *iki düzeyde* ele alınmalıdır. *Birincisi*, emperyalist sermaye ile tekeldışı ya da tekelci olsun yerli sermaye arasındaki çelişkiler genelinde egemen-yönetilen ilişkisi olarak ortaya çıkmaktadır. *İkincisi*, emperyalist sermaye ile yerli sermaye (tekeldışı ve tekelci) arasındaki çelişkiler, kapitalizm derinleştikçe artan oranda emperyalist sermayenin kendi çelişkilerinin yerli sermaye içinde yeniden üretimi olarak ortaya çıkmaktadır.

Türkiye burjuvazisinin iç çelişkilerinin giderek büyüyen bölüğünün, emperyalizmin kendi çelişkilerinin yansıması oluşu, Türkiye burjuvazisinin yapısına, iç çelişkilerine ve emperyalizmle ilişkilerine, yeni, *üçüncü* bir boyut getirmektedir.

Birinci boyut, yerli burjuvazinin kendi içindeki güç hiyerarşisidir. Küçük-orta-büyük kapitalist, ya da tekeldışı-tekelci kapitalist ayrımları bu güç hiyerarşisinin anlatımlarıdır.

İkinci boyut, yerli burjuvazinin birinci boyuta yani kendi içindeki güç hiyerarşisine tutarlı olarak emperyalizmle olan ilişkisidir. Yerli tekelci burjuvazinin emperyalizmin işbirlikçisi (ki bu yerli tekelci burjuvaziyle emperyalizm arasında çelişki olmadığı anlamına gelmez), tekeldışı burjuvazinin emperyalizme (hiç olmazsa nesnel olarak) karşılığı ayrımı bu ikinci boyutun anlatımıdır.

Üçüncü boyut, yerli burjuvazinin iç çelişkilerinin giderek artan bölüğü emperyalist çelişkilerin yansıması

olduğundan bu çeşit çelişkiler, küçük-orta-büyük kapitalistleri ya da tekeldışı ve tekelci kapitalistleri *dikey* olarak dilimler. Böylece, genel olarak yerli burjuvazi ve özel olarak da tekeldışı (liberal) burjuvazi iyice *heterojen* bir yapı kazanır.

Bu genelleme, bizce tüm geçiş kuşağı ülkelerinde ve az gelişmiş ülkelerde kapitalizmin ve devlet tekelci kapitalizminin gelişmişlik düzeyine bağlı olarak değişik ölçülerde geçerlidir. Bu ülkelerin emperyalist sermayenin yeniden üretimi sürecinin içinde yer alması, uluslararası işbölümünde ve "sermayenin, emperyalist sermayenin hegemonyasında uluslararası yoğunlaşması" sürecinde, çok çeşitli bağımlılık bağlarını yanında getirir. Bu gelişimin *iki sonucu* vardır. *Birincisi*, yerli burjuvazinin elinde üretilen artık-değerin bir bölümünün emperyalist sermayeye transferidir, ki bu yerli burjuvazi ile emperyalizm arasındaki *çelişkilerin ekonomik temelidir*. İkincisi, yerli tekeldışı burjuvazinin, ulusal burjuvazinin az gelişmiş ülkelerde tarihsel olarak ortaya çıktığı dönemdeki yapısından çok daha *varoluşu ile bağımlı* olmasıdır.

Bu söylediklerimizden çıkan sonuç şudur ki, *Türkiye'de tekeldışı burjuvazi "anti-emperyalist" bir toplumsal güç değildir*. Tekeldışı burjuvaziyle emperyalizm ve yerli tekelci burjuvazi arasında önemli çelişkiler vardır. Bunlar ortadan kalkmamıştır ve toplumsal yaşamda oynadıkları bir rol de vardır. Ne var ki, bu çelişkiler yerli tekeldışı burjuvaziye artık emperyalizme karşı *kararlı, etkin, özerk, ya da bağımsız* bir güç olmaya götürmez.

Bu bölümü bitirmeden önce bir noktayı daha vurgulamak gerekir. Bizim söylediklerimiz, tekeldışı burjuvazinin tümü için bir genellemedir. Oysa tekeldışı burjuvazi heterojen bir guruptur. Tekeldışı burjuvazinin alt kesimlerinin, ekonomik yönden en güçsüz kesimlerinin, emperyalizme en az doğrudan bağımlı kesimlerinin (ki siyasal sahnede sol sosyal-demokratlarca temsil ediliyorlar) konumu öteki kesimlere görece olarak daha ileridir. Bu farklılığı devrimci durum ortamına oturtunca, tekeldışı burjuvazi içindeki ayrışmanın, çatışmanın

kızışması ve siyasal sahneye yansımaları sonucu doğar. Türkiye'de CHP içinde olanlar bu gelişimin yansımalarıdır.

Tekeldışı burjuvazinin sözünü ettiğimiz heterojenliği ve bunun devrimci durum ortamıyla birleşmesi, tekeldışı burjuvazi içinden tekellere ve emperyalizme *gerçekten* karşı siyasal temsilciler ya da guruplar fırlatabilir. Ve bu guruplar, Marks'ın *Manifesto*'da değindiği gibi yaşanacak bir devrim sırasında halk sınıflarının siyasal ordusu içinde yer alabilir.

Ne var ki, bu "kayıtlar", tüm heterojenliği içinde, tekeldışı burjuvazinin herhangi bir kesiminin *gerçek* anti-emperyalist, *gerçek* anti-tekelci olduğu anlamına gelmez. Belirli bir toplumsal gurubun ekonomik ve toplumsal açıdan değerlendirilmesi ile o gurubun içinden az sayıda "dönek" çıkması birbiriyle çelişmez. Bu konuya daha sonra döneceğiz.

Şimdi en başa, oportünistlerin "ulusal burjuvazinin üstün yetenekleri" üstüne yaptıkları saptamalara dönelim ve kendi sıralamamızı yapalım:

1. Türkiye'de tekeldışı burjuvazi devrimci bir güç değildir, devrimci bir program uygulayamaz.

2. Türkiye'de tekeldışı burjuvazi gerçek bir halk hükümetinden, ileri demokratik düzenden yana değildir (Ki bu, komünistlere göre devrimle gelecek düzenin adıdır.)

3. Türkiye'de tekeldışı burjuvazi anti-emperyalist değildir. (Ki bu, Türkiye'nin bugününde temel olarak emperyalist ekonomik ilişkilerden bağımsızlık istemek demektir.)

4. Türkiye'de tekeldışı burjuvazi cephenin temel direklerinden olmadığı gibi, halk sınıflarının devrim için kurulacak cephesinde yer de almaya-caktır.

5. Türkiye'de tekeldışı burjuvazinin ileri demokratik halk devrimi iktidarını (ki komünistler bu iktidarı işçi-köylü devrimci demokratik diktatörlüğü olarak belirlemişlerdir) halk sınıflarıyla paylaşacağı görüşü de gülünçtür.

II. İLERİ DEMOKRATİK HALK DEVRİMİ VE TEKELDİŞİ BURJUVAZİ

TKP'nin oportünist ve ortacı üst yönetiminin, liberal burjuvaziyi ileri demokratik düzenden, gerçek bir halk iktidarından yana devrimci bir güç olarak gördüklerini ve de devrim için kurulacak "UDC"yi ve devrimden sonraki iktidarı onunla paylaşmayı düşündüklerini örnekleri ile görmüştük.

Oportünistler, hakkını verelim, bu anlayışlarıyla tutarlı bir siyasal çizgi izlediler. Liberal burjuvazi devrimden yüz çevirmesin diye savaşımları onun kabul edebileceği sınırlara hapsedtiler. Liberal burjuvazinin "UDC'deki yerini alması" uğruna ödün üstüne ödün verdiler. Kuyrukçuluk bu tutumun sürekliliği siyaseti oldu. Devrimci zor kullanımı, devrim, can güvenliği komiteleri gibi kavramlar, "serüvencilik" oldu. Lenin'in sınıf savaşımının en yüksek biçimi diye tanımladığı iç savaş, "kardeş kavgası" olarak ilan edildi.

Oportünistler bir yandan bu suçları işlerken, öte yandan kendilerini suçüstü yakalayan Lenincilere karşı aşağılık bir yalan ve fiziksel saldırı kampanyası ile yürüdüler. (Sökmedi!) 1932'den bu yana kongre yapmamış (kardeş komünist partilerinin bu olaya bir türlü inanmadıklarını da belirtelim) bir partidir TKP. Yöneticilerinin hiçbiri örgütün seçtiği yöneticiler değildir. Daha 1960'ların ortalarına dek, şimdi MK dediğimiz organın adı "TKP Dış Bürosu" idi. (Ne oldu da MK'ya dönüştü, var mı bir bilen?) Hırsları yeteneklerinden çok önde giden bu oportünist yöneticiler eliyle, demokratik merkeziyetçiliğin de, Leninci disiplinin de hiçbir biçimde işleyemediği TKP'de Lenincilerin ilk kez olarak tutarlı Leninci disiplin anlayışını yükseltmelerinin adı "disiplinsizlik", "bölücülük" oldu.

Devrimimizin ana sorunu olan kent ve kır küçük burjuvazisini kazanma boyu boyunca önümüzde dururken, böyle yöntemlerle liberal burjuvaziyi "kazanma" en başa alındı.

TÜRKİYE'DE TEKELDİŞİ BURJUVAZİ DEVRİMCİ DEĞİLDİR

Oportünistlerin liberal burjuvaziyle bağlaşıklık konusunu başa almalarının nedeni, liberal burjuvaziyle tekeldi burjuvazi arasındaki çelişkilere kalkarak, "liberal burjuvazi devrimci bir güçtür, devrimde potansiyel bağlaşıklık" tezine varmalarındır.

Atılım, "ulusal burjuvazi"yle, bazen de onun "sola açılan" kesimiyle cepheleşme için yaptığı binlerce yakarmanın birinde şöyle diyor: "Kendilerine sosyalist diyenlerden kimileri bu güncel soruna çok dar açıdan yanaşıyorlar. *Kimi zaman ayrışım yapmadan, burjuvazinin hepsini bir çuvala dolduruyorlar.*"¹ *Atılım*'ın dediği yanlışı yapanlar varsa (ki var) bu açık bir yanlıştır, sekterliktir. Ama *Atılım* ne yapıyor? Liberal burjuvaziye o çuvaldan çıkıp, halkın, devrimci güçlerin arasına katıyor. Bu da menşevikliklerdir.

Burjuvazinin tekeldi ve tekeldişi kolları arasındaki çelişkileri unutmamak, bu iki gücü aynı torbaya sokmamak ayrı şeydir, bu gerçekten zıplayıp tekeldi burjuvaziye halkın devrim cephesine sokmak ayrı şeydir. Bizim hiçbir söylediğimizden burjuvazinin içindeki çelişkileri yok saydığımız sonucu çıkarılamaz. Türkiye'de tekeldi burjuvazinin devrimci bir güç olmadığını, ekonomik ve toplumsal açıdan özerkliğini, bağımsızlığını yitirmekte olduğunu söylemek, onu tekeldilerle aynı torbaya koymak değildir. Akla kara arasındaki gri tonları sorundur. Liberal burjuvazinin devrimci bir güç olmadığı gerçeğinden kalkarak onu tekeldi burjuvazi ve emperyalizmle aynı saymak, aralarındaki çelişkileri görmemek sekterlik, "solculuk" olur. Öte yanda, tekeldi burjuvazi ile tekeldi burjuvazi arasındaki çelişkilere kalkarak liberal burjuvaziye cepheye girecek bir devrimci güç olarak görmek de oportünizmdir. Halka ihanettir. *Atılım*'ın yaptığı işte bu ikincisidir.

Tekeldi burjuvazi ve bağlaşıklık konusunda tek doğru tutumu Leninciler getirmektedir. Türkiye'de

1. *Atılım*, Mayıs 1975.

tekeldişı burjuvazi *devrimci bir güç değildir*. Sömürge bir sınıftır ve halk sınıfları içinde yer almamaktadır. Bu özelliklere sahip bir toplumsal kesim, devrimci güçlerin cephesine gelmez. Hayaldir. İstedigince yalvar yakar, onun devrimle işi yoktur, o devrime karşıdır. Hatta, devrimci durum derinleştikçe, halk sınıflarının saldırısı şiddetlendikçe, bu kesimin giderek daha büyük bölümü *karşı-devrim* saflarına geçecektir.

Komünist Manifesto'da "sınıf savaşımı çözümleyici ana yaklaştığı zamanlarda, egemen sınıf içinde, hatta baştan sona tüm eski toplum içinde süregiden çözülme, öylesine şiddetlenip, belirgin bir karakter alır ki, egemen sınıfın küçük bir bölümü (sınıfıyla—*İ.S.*) bağlarını koparıp, geleceği elinde tutan sınıfa, devrimci sınıfa katılır"¹ denir. Bu tarihsel yargı, Türkiye için de doğrudur. Ülke devrim anına yaklaştıkça tekeldişı burjuvazinin çoğunluğu ve etkin siyasal güçleri karşı-devrim safına geçerken, bu arada küçük bir kıymık halk saflarına geçecektir. Ama bu gerçek ne genel yargıyı değiştirir, ne de komünistlerin tüm siyasetlerini bu kıymık üstüne kurlmalarını gerektirir. Tekeldişı burjuvazi devrimci bir güç değildir, halk cephesinde yeri yoktur.

TÜRKİYE'DE LIBERAL BURJUVAZİ DEMOKRAT DEĞİLDİR

Türkiye'de tekeldişı burjuvazi devrimci olmadığı gibi, demokrat da değildir. Bu gerçeği kavramanın devrimimiz açısından *canalıcı* önemi vardır.

Türkiye'de liberalizm ile demokratiğin ayrılığını anlayabilmek, hangi kesimlerin liberalizmi, hangi kesimlerin demokratiği temsil ettiğini ve de bu kesimlerin siyasal özelemlerinin neler olduğunu yakalayabilmek gerekir.

Türkiye'de liberalizmi tekeldişı burjuvazi temsil etmektedir. Onun liberalizmi, tekeller karşısında nefes alabilme isteğinden doğar ve hem ekonomik, hem siyasal

1. Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, c.1, s.117.

alandan daha iyi örgütlenmiş bir *kurallar sistemi* (yasalar vb.) isteğinde somutlaşır.

Türkiye'de demokrathğı kent ve kır küçük burjuvazisi ile Kürt halkının en geniş bölümü temsil etmektedir. Onların demokrathğı, ezilen-sömürülen emekçiler olmalarında somutlaşır.

Türkiye'de tekeldışı burjuva liberalizminin demokrathlıktan ayrılmış oluşunun *birinci* göstergesi, onun *emperyalist* siyasete olan gönüllülüğüdür. CHP, "dış pazarlara açılma" yoluyla Türkiye finans-kapitalinin çıkmazını çözebilmek için elinden geleni yapmıştır. Kıbrıs'ın bir bölümünü önce orduyla, sonra bankalar, şirketlerle istila etmek bu emperyalist siyasetin en çıplak göstergesidir. Bu konuda tekeldışı burjuvazi, gerici finans-kapital ile anlayış birliğı içindedir. Demokrat güçler ise bu siyasete şiddetle karşıdır.

Tekeldışı burjuvazinin demokrat olmadığını *ikinci* göstergesi *emperyalizme karşı* tutumudur. Tekeldışı burjuvazi, emperyalizmin yurdumuzdaki ne ekonomik, ne askersel varlığına karşı değildir. CHP hükümetinin yaptıkları, üsler, IMF, ABD ve Alman emperyalizmiyle ilişkiler gibi konular akıllardadır. Demokrat güçler ise emperyalizmin yurdumuzdaki tüm varlığına şiddetle karşıdır.

Tekeldışı burjuvazinin demokrat olmadığını *üçüncü* göstergesi, tekellere, *finans-kapitale karşı olmayışı* (ve dolayısıyla faşizme karşı tutarlı bir savaşım vermekten uzak oluşu) ile beliriyor. Finans-kapitale karşı olmak ne anlama gelir? Tekelleri kaldırmak anlamına gelir. Tekeldışı burjuvazi tekelleri kaldırabilir mi? Kaldırırsa, teorik olarak, a) Serbest rekabetçi kapitalizme dönebilir (ki bu hem gerici, hem olamaz birşeydir), b) Tekelleri devletleştirir (ki bu da dev bir tekel yaratmaktan başka birşey değildir), c) Sosyalizme doğru yürür(!)

Tekeldışı burjuvazi görüldüğü gibi, Türkiye'de kapitalizmin ulaştığı aşama nedeniyle, ülkenin önünde duran ana düşmana karşı tutarlı bir ekonomik program önerebilecek konumda değildir. Oysa demokrat güçler tekellere kesin karşıdırlar ve proletaryanın öncülüğü altında devrimci bir program önerebilecek yetenektedirler.

Tekeldışı burjuvazinin demokrat olmadığının *dördüncü* göstergesi, ülkenin yaşamında *gerçek* bir demokrasiyenin olmayışıdır. TKP'nin yasak oluşu, ilerici örgütleri kapatışı, işçiye-devrimciye karşı polisi-jandarmayı sürmesi, faşist cinayet odaklarına dokunmayışı akıllardadır. En önemlisi, çıplak burjuva diktatörlüğünün bir biçimi olan sıkıyönetimi getirmiştir... Demokrat güçler ise, faşizme yaşam hakkı tanımayacak, halk sınıflarının özgürce örgütlenebilecekleri gerçek bir demokrasiyenin yanadırlar.

Tekeldışı burjuvazinin demokrat olmadığının *beşinci* ama en önemli bir göstergesi *Kürt halkına* karşı şövenist tutumdur. Lenin, ulusal sorunda, şövenistliği, demokrat olmaya karşı en önemli engellerden biri olarak görür. Demokrat güçler, Kürt halkının kendi yazgısını özgürce belirlemesi hakkından yanadırlar, ulusal ezgiye şiddetle karşıdırlar.

Demokrat güçler, toplumumuzun geniş yığınlarını temsil ediyor. Lenin'in dediği gibi, bir demokrat yığın hareketlerinden korkmaz, ona inanır. Oysa tekeldışı burjuvazi de aynen tekelsizci gibi, yığın hareketlerinden ölesiye korkar. Bu da, Türkiye'de tekeldışı burjuvazinin demokrat olmadığının *altıncı* göstergesidir.

Liberalizmle demokratiğin birbirinden ayrılması, Rusya'da Çarlığa karşı savaşıldığı, dolayısıyla liberal burjuvazinin belirli bir *ilericilik* taşıdığı bir dönemde, 1905'den başlayarak ortaya çıktı. Türkiye'de tekeldışı burjuvaziye karşı daha da olumsuz yaklaşmamız gerektiğini akılda tutarak, Lenin'in şu sözlerini Türkiye için okuyabiliriz:

"Rus demokrasisi, liberalizmi demokrasiyenin *ayırın* derin sınıf kökenlerini tanımazsa, bunun bilincini *yığınlar* arasında yaymazsa, bu yolla liberallerin sallantılarını ve 'halkın özgürlüğü' davasına ihanetlerini nötrale etmeyi öğrenmezse, ciddi bir ilerleme kaydedemez. Bunsuz, kurtuluş hareketinin başarıları üstüne konuşmak anlamsızdır."¹

1. Lenin, agy, c.19, s.304.

TEKELDİŞİ BURJUVAZİYLE UZLAŞMALARA GİDİLEMEZ Mİ?

Tekeldişi burjuvazinin "devrim için halk cephesi"nde yeri olmadığını saptamanın, tekelci burjuvaziyle arasındaki çelişkileri unutmak olmadığına yukarıda değinmiştik. Burjuvazinin iki kolu arasındaki çelişkilerin devrimci cephe için önemi büyüktür. Ve tekeldişi burjuvazinin devrimci ve demokrat olmayışı, bu önemi azaltmaz. Komünistler Lenin'in aşağıdaki çok önemli uyarısını kendilerine kılavuz almışlardır.

"Ülkemizde liberal burjuvazi karşı-devrim yolunu tutmuştur. ... Ancak, burjuva liberallerinin bu karşı-devrimci niteliğinden, onların muhalefetinin ve hoşnutsuzluğunun, Kara Yüz toprak beyleri ile çatışmalarının, ya da burjuvazinin değişik kesimlerinin kendi aralarındaki rekabetin ve savaşımın yeni bir kabarış sürecinde önemsiz olacağı sonucunu çıkarmak, büyük bir yanlış, gerçek Menşevizmin ters-yüz edilmişliği olur."¹

Emperyalizme ve tekellere karşı savaşımın belli somut noktalarında, belirli somut durumlarda, günün belirleyeceği biçimler ve derecelerde tekeldişi burjuvaziyle *sınırlı* ve *geçici* uzlaşmalar yapılabilir, yapılmalıdır. Sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi savaşımında ana düşman emperyalizm ve yerli finans-kapitaldir. Ana düşmana karşı savaşla işçi sınıfına küçük de olsa, anlak da olsa, geçici de olsa, bir yarar sağlayacak hiçbir uzlaşmayı bolşevikler reddetmez. "Güvenilmez kimselerle de olsa, geçici bağlaşıklara girmekten korkanlar, ancak kendine güvenmeyenlerdir."² Biz bu savaşımında Marks'ın dediği gibi, şeytanla da işbirliği yapmaktan çekinmeyiz. Yeter ki şeytanın bizi değil, bizim şeytanı aldattığımızdan emin olalım.

Tekeldişi burjuvaziyle yapılabilecek uzlaşmaların *sınırlı* ve *geçici* olması, altı kalın çizgiyle çizilmesi gereken ilkesel bir noktadır.

¹ Lenin, *agy*, c.15, s.276.

² Lenin, *agy*, c.5, s.362.

Burjuvazi içindeki tüm çelişkilerden yararlanmak, işçi sınıfına daha elverişli bir ortam yaratabilmek amacıyla tekeldışı burjuvaziyle *sınırlı* ve *geçici* uzlaşmalardan kaçınmamak komünistlerin görevidir. Ne var ki, böyle uzlaşmaların “anti-tekeli, anti-emperyalist” bağlaşıklık içinde bir anlamı yoktur. Tekeldışı burjuvazi ile yapılabilecek böyle geçici ve sınırlı anlaşmaları, ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirmekle görevli “anti-tekeli, anti-emperyalist” bağlaşıklık olarak değerlendirmek oportünizmin en açık yansımasıdır.

RUSYA DEVRİM TARİHİNDE LIBERAL BURJUVAZİYE KARŞI TUTUM SORUNU

Tarih, geçmiş işçi sınıfı hareketlerinin arşivleri, yanlışlardan korunmaya yaramazsa neye yarar? Hem kendi yanlışlarından, hem başkalarının yanlışlarından ders çıkarmayana lider değil, şarlatan denir.

Rusya devrim tarihinde Bolşevizm-Menşevizm ayrımının altında yatan en önemli sorun liberal burjuvaziye tutum ve proleter hegemonyası olmuştur.

Rusya’da burjuva demokratik devrim süreci 1900’lerin başından Şubat 1917 devrimine dek sürmüştür. Bu dönemde RSDİP’de iki stratejik plan öne sürülmüştür. Plehanof ve Martof’un 1905’de getirdiği Menşevik plan ve Lenin’in yine 1905’de getirdiği Bolşevik plan.

Menşevik strateji, liberal burjuvaziyle proletarya arasında koalisyon ve de, devrim burjuva devrimi olduğundan, liberal burjuva hegemonyası önermelerini taşımıştır. Her iki nedenle de *gerici* bir strateji olmuştur.

Lenin’in *İki Taktik* yapıtında getirdiği Bolşevik strateji, köylülükle proletarya arasında koalisyon ve de, liberal burjuvazi burjuva-demokratik devrimini tam utkuya götürmeyeceğinden, proleter hegemonyası önermelerini taşımıştır. Her iki nedenle de gerçek *devrimci* bir strateji olmuş ve sonraki olaylarla doğruluğu kanıtlanmıştır.

Rusya’da sosyalist devrim süreci Şubat 1917 Devri-

mi'nden Ekim Sosyalist Devrimi'ne dek sürmüştür. Bu dönemde Sovyetler içinde iki stratejik plan öne sürülmüştür. Menşeviklerin ve Sosyalist Devrimcilerin, son biçimini Eylül 1917'de toplanan Demokratik Konferans sırasında alan planı ve Lenin'in Nisan 1917'de yayınlanan *Nisan Tezleri*'nde getirdiği Bolşevik plan.

Menşevik strateji işçi-köylü-asker bağlaşıklığını somutlayan Sovyetler'in iktidardan uzaklaştırılması ve devletin liberal burjuvazi eliyle burjuva diktatörlüğüne dönüşmesi önermelerini taşımıştır. "Tüm iktidar Kurucu Meclise", bu stratejinin belgisi olmuştur.

Bolşevik strateji, işçi-yoksul köylü bağlaşıklığı, burjuvazinin iktidardan uzaklaştırılması ve proletarya diktatörlüğü önermelerini taşımıştır. "Tüm iktidar Sovyetlere" bu stratejinin belgisi olmuştur.

Görüldüğü gibi, hem burjuva demokratik devrim sürecinde, hem sosyalist devrim sürecinde Menşeviklerin yaptığı *gericilik* olmuştur ve de *bunun altında liberal burjuvaya karşı tutum yatmıştır.*

Bizim menşeviklerimize gelince, onların yaptıkları da, değişik bir tarihsel ortamda, değişik bir devrim aşamasında ama aynı gericiliktir. Rusya'da Menşevikler, burjuva demokratik devrimde liberal burjuvazi ile bağlaşıklık önerirken, Türkiye'de menşevikler, ileri demokratik halk devriminde liberal burjuvazi ile bağlaşıklık ve *devrimin iktidarını paylaşmayı* öneriyorlar.

Rusya'da Menşevikler, amacı ekonomideki (tarımın genel durumu) ve üst yapıdaki (Çarlık) feodal kalıntıları yıkmak, kapitalizmin önündeki engelleri temizlemek olan burjuva demokratik devriminde liberal burjuvazi ile bağlaşıklık önerdikleri için Menşevik oluyorlar. Onların Türkiye'de bilmem kaçınıcı kopyaları, kapitalizmin en gelişkin biçimi olan tekeli-kapitalizme karşı, sosyalizme açılan ileri demokratik halk devriminde liberal burjuvaziye vazgeçilmez bağlaşıklık düzeyine yükseltecekler, onlara devrimci denecek öyle mi? Onlar da katıksız menşeviktir. Bir farkla. Marks'ın dediği gibi ilk yanlış acı bir durumdur, trajedidir, ama aynı yanlış ikinci kez yinelenmek

güldürüdür, zavallı bir güldürüdür.

İLERİ DEMOKRATİK HALK DEVRİMİNDE TEKELDİŞİ BURJUVAZİYE KARŞI TUTUM SORUNU

Tekeldışı burjuvaziyi farklı değerlendiriş, oportünistlerle Leninciler arasında yalnızca ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirecek güçler konusunda farklılık getirmiyor. Liberal burjuvaziye karşı *tutum* konusunda da temel bir farklılık getiriyor.

Oportünizm, liberal burjuvaziyi devrimci bir güç olarak gördüğü için onu hem halk sınıflarının cephesine katıyor, hem de onu "ilerletmek" için göbeği çatlıyor. *Atılım*, "ulusal burjuvazinin bütün ileri, demokratik, anti-emperyalist adımlarını desteklemek, onları daha ileriye götürmeye çalışmak, Marks'ın, Engels'in, Lenin'in öğrettikleri arasındadır. Ulusal burjuvazi ile demokratik, anti-emperyalist konkre hedefler için bağlaşıklıklar kurulabilir ve ortak cephe politikasının başarısı uğrunda kompromilere de gidilebilir"¹ diyor.

İ. Bilen, 1977'de yapılan TKP Konferansı'nda "(CHP'ye — İ.S.) bu yolda adımlar attırmak, ulusal burjuva kesiminin yalpalamalarını kırmak *ona saldır-makla olmaz*"² diyor.

Yine İ. Bilen, 1978'deki MK Plenumu'nda, "CHP'ye karşı TKP'nin uygulayageldiği esnek politika doğrudur. Lenin, komünistlerin en küçük olanaklardan, burjuvazinin sallantılarından yararlanması, devrimci hareketin çıkarına *ona bir adım ileri attırması gerektiğini öğüt verir*"³ diyor. (abç)

Yukandaki alıntılardan üç fikir çıkıyor. Birincisi, burjuvazinin içindeki sallantılardan, çatlaklardan yararlanma fikridir ki doğrudur. İkincisi, liberal burjuvaziyi cephe içinde düşünmektir ki yanlışlığını daha önce

1. *Atılım*, Mart 1974.

2. TKP MK Raporu, Konya Konferansı, s.30.

3. *TKP Plenum Raporu*, s.21.

görmüştük. Üçüncüsü, liberal burjuvaziye “yapıcı yanaşma”dır ki, ona da şimdi değinelim.

Üçüncü Program ve Görevlerimiz adlı kitapçıkta Lenin’in bu “yapıcı yanaşım”ı nerede öğütlediğini sormuş ve “işte o noktada işin içine artık iyice yüzgöz olduğumuz çarpıtma giriyor. Lenin’de öyle bir anlayış yoktur”¹ demiştik. Aradan çok zaman geçti, oportünistler hâlâ sorumuzu yanıtlamadılar!

Yanıtlamayacaklardır. Onun için konuyu geliştirme görevini yine biz üstlenelim ve kaldığımız yerden sürdürelim. Yukarıda verdiğimiz alıntının sonunu şöyle bağlamıştık:

“Lenin’de öyle bir anlayış yoktur. Tersine, her sallantıdan yararlanma ve burjuvazinin her çeşidinden kendini soyutlama anlayışı vardır. Liberal burjuvazinin kabul edebileceği belgeler yükseltme, liberal burjuvaziyle bağlaşıklık olabilsin diye savaşım hedeflerini geride tutma menşevikliklidir. Liberal burjuvazinin kabul ettiği belgeleri bırakıp, hemen daha ileri belgeleri yükseltme, onun geldiği yerden ilerisini savunma ve böylece liberal burjuvazinin gerçek yüzünü, nefessizliğini emekçilere sergileme bolşevikliklidir.

“Liberal burjuvazi, ‘yapıcı yanaşma’ ile, ‘ileri adım attırma anlayışıyla, Konferans Raporu’ndaki ‘(CHP’ye — R.Y.) bu yolda adımlar attırmak, ulusal burjuva kesiminin yalpalamalarını kırmak, ona saldırmakla olmaz’ anlayışıyla ileri adım *atmaz*. İki yıldır ileri adım attırmaya uğraştığınız CHP, ileri adım attı mı?”²

Lenin, liberal burjuvaziyle bağlaşıklık konusunda oportünist ve Leninci yaklaşımı *İki Taktik*’te şöyle koyuyor: “İkisinden biri baylar: Ya ardıcısız, bencil ve korkak burjuvaziye *karşın* halkla birlikte devrimi yürütmeye çalışarak Çarlık üzerinde tam zafer kazanacağız, ya da bu ‘karşın’ı bir kenara bırakıp, burjuvazinin ‘uzaklaşmasından’ çekineceğiz ve proletarya ile halkı bu ardıcısız, bencil ve korkak burjuvaziye peşkeş

1. R. Yürükoğlu. *Üçüncü Program ve Görevlerimiz*. s.40.

2. *agy.* s.40.

çekeceğiz.”¹

Her aşamada liberal burjuvazinin sahtekarlığını, nefessizliğini halka gösterme, etkisini kırma taktiği Şubat 1917 devrimine dek ana taktikti.

Örneğin Lenin liberal burjuvaziye karşı alınması gerekli devrimci tutumu 1907’de şöyle yineliyordu:

“Kadetler bir liberal burjuva partisidir. Bu sınıfın ekonomik konumu, onu bir köylü utkusundan ve işçi sınıfı dayanışmasından *korkmasını* getirir. Bu da, halk yığınları hızla sola kaydıka Kadetlerin kaçınılmaz olarak ve hiç de rastlantısal olmayan bir biçimde hızla sağa kayma, gericilikle uzlaşma eğilimlerini açıklar. Duma’nın dağıtılmasından sonra proletaryanın, köylülüğün ve yoksul kent küçük burjuvazisinin şiddetle sola kaymaları ve devrimcileşmeleri Kadetlerin de şiddetle sağa kaymalarını sağlayan, rastlantı değil, ekonomik bir zorunluluktur. Ancak küçük burjuva, ya da siyasal cahil buna üzülebilir, ya da bu süreci değiştirmeye, durdurmaya çalışabilir.

“Biz Sosyal-Demokratların (komünistlerin — R.Y.) değişik bir görevi vardır — yığınların Kadetlerin etkisinden kurtulmasını hızlandırmak. Bu etki geleneklerle, eski bağlarla ve liberallerin etkinliğiyle, küçük burjuvazi üzerinde ekonomik egemenliğiyle, burjuva aydınları, liberal memurlar olarak rolleriyle sürdürülmektedir. Yığınlar *kendi çıkarlarının* ne olduğunu ne denli çabuk kavrarlarsa, liberallerin yığın hareketine beslediği düşmanlığı o denli çabuk kavrayacak, kendilerini liberallerden siyasal olarak o denli çabuk uzaklaştıracak ve çeşitli demokratik, devrimci örgüt, sendika ve partilere gireceklerdir.”²

Görülüyor ki, liberal burjuvaziye karşı “yapıcı tutum”, Leninizmde olmayan, Lenin’in öğretmediği birşeydir, sahtekarlıktır. Komünistlerin liberal burjuvaziye karşı taktiğinin *birinci* ve temel yönü onu halk sınıflarından *soyutlamaktır*.

Komünistlerin, işçi sınıfının tekeldışı burjuvaziye

1. Lenin, *agy*, c.9, s.97.

2. Lenin, *agy*, c.12, s.180.

karşı taktiğinin *ikinci* yönü, onu ana düşman olan tekelci burjuvazi ve emperyalizmden *tarafsızlaştırmaktır*. Burjuvazinin içindeki en ufak, en anlık çelişkilerden bile yararlanmaya, tekeldışı burjuvazinin ana düşmanla aynı safta durmasını önlemeye çalışmak. Tekeldışı burjuvaziyle yapılacak sınırlı ve geçici uzlaşmaların bir de böyle bir anlamı vardır.¹

Böylece, işçi sınıfının liberal burjuvaziye karşı taktiğinin iki yönünü de de görmüş oluyoruz. Birincisi, onu halk sınıflarından soyutlamak. İkincisi, onu ana düşmandan tarafsızlaştırmak. Bunların ikisi de *aynı taktiğin* iki yönüdür.

Özetlemek gerekirse, *ekonomik özü* emperyalizme, iç ve dış tekellere karşı, *siyasal özü* finans-kapital gericiliğine, faşizme ve ulusal zulme karşı olan halk sınıflarının cephesinde, *ileri demokratik halk cephesinde* liberal burjuvazinin yeri yoktur. Ona uygulanacak siyaset, ana düşmanla halk güçleri arasındaki savaşımında *tarafsızlaştırma* siyasetidir.

Türkiye devrim hareketinin önündeki yol açıktır. Gözlerimizi devrimci potansiyel taşıyan köylüye, kent emekçisine, Kürt halkına çevirecek, onları işçi sınıfının bayrağı altında birleştirip devrime yürüyeceğiz.

* * *

Türkiye'de ekim sonu-kasım başından bu yana dağıtmakta olan '*Sol*' *Oportünist Fraksiyoncu Akımla İdeolojik-Politik Savaşın İlk Çerçevesi* adlı tarihsiz(!) TKP MK bildirisine doğrudan söylenecek de birkaç şey var.

Önce bu bildirinin 6. maddesini okuyalım.

"(*İşçinin Sesi* hareketi—*İ.S.*) sınıfsal bağlaşıklığı, politik güçler arasındaki eylem ve cephe birliğinin karşısına koyuyor. İkincisini tümünden yadsıyor. Orta katmanlarla, ulusal, tekelci olmayan burjuvazi ile eylem ve cephe birliği olasılığını görmüyor. Böylelikle, bağlaşıklık, cephe sorununu daraltıyor, ya da atlıyor".

1. Lenin, *agy.* c.19. s.304.

Ne kadar kaba bir çarpıtma değil mi? Bu kişiler yıllardır bu işi yapıyorlar, daha bir türlü demagojilerini rafine edemediler, inceltemediler. Genel cephe sorunları yazımızın kapsamına girmediği için birer cümleyle geçeceğiz.

Birincisi, nerede sınıfsal bağlaşıklığı siyasal güçler arasındaki eylem ve cephe birliğinin karşısına koymuşuz? Nerede? Gösteremezseniz sizlere çapsız yalancılar diyeceğiz.

İkincisi, siyasal güçler arasındaki eylem ve cephe birliğini tümünden yadsıdığımızı nereden çıkarıyorsunuz? Gösteremezseniz sizlere çapsız yalancılar diyeceğiz.

Bu yargıya, "TİP-TSİP-CHP-TKP" tekerlemesine karşı oluşumuzdan varıyorsanız, bu garip bir mantık olur. Evet, biz işçi sınıfının, küçük burjuvazinin pasifist ve parlamentarist temsilcileriyle ve tekeldışı burjuvaziyle cepheleşme fikrine karşıyız. Bunun *iki* nedeni var: Bir kez tekeldışı burjuvazi, yapısı gereği, devrimci güçlerin devrim için olan cephesine gelmez. Gelirse de, o, devrimci bir cephe olmaz. Küçük burjuva sosyalistlerine gelince, barışçıl bir dönemde buna karşı olunmayabilirdi. (Hele ki TİP'in kadrosu TKP'li oportünistlerden daha ciddi ve ilkeli bir kadrodur.) Ya da bugün onlar savaşımı pasifleştirici, yığınları düzene entegre edici tutumlarını bırakırlarsa yine *hiçbir* itirazımız kalmaz.

Sorun şuradadır: Toplumsal düzeyde işçi sınıfının bağlaşıkları bellidir. Ama siyasal düzey toplumsal düzeyin aynadaki izdüşümü gibi belirmez. Oldukça karmaşık ve kendi içinde göreceli bağımsızlığı olan çeşitli süreçler işler. Sorun, siyasal düzeyde bağlaşıklara bakarken (partilere, guruplara, vb.) bunların hangisinin, sınıfsal düzeydeki çıkarları en doğru ve ileri biçimde yansıttığıdır. Türkiye'de devrimci durum yaşanıyor. 1978'de 1000, 1979'da 2000'e yakın kişi öldürüldü. Devrimci durumda, halk sınıflarının çıkan, öldürücü darbeye hazırlanmakta, savaşmaktadır. Bu nedenle devrimci durumda, savaşabilecek bir programa sahip olan ve *fiilen* savaşan güçlerle bağlaşıklık yolları aranır. Çünkü temsil ettikleri sınıfların çıkarlarını en iyi onlar dile getiriyor demektir. Devrimci durumda, biz, küçük burjuvazinin pasifist siyasal güçleriyle değil,

devrimci siyasal güçleri ile bağlaşıklık yolları arıyoruz. Türkiye’de küçük burjuvazinin savaştan, hergün ölü veren, devrimci-demokrat temsilcileri vardır. Gözlerimizi onlara çevirelim.

Görülüyor ki, biz “TİP-TSİP-CHP-TKP” tekerlemesine karşı çıkmakla, siyasal güçler arasındaki *her* eylem ve cephe birliğine karşı çıkmış olmuyoruz. Siyasal güçlerin *bu* birliğine karşı çıkmış oluyoruz.

Üçüncüsü, orta katmanlarla eylem ve cephe birliği olasılığını görmediğimizi nereden çıkarıyorsunuz? Göstermezseniz, sizlere çapsız yalancılar diyeceğiz. Orta katmanlar küçük burjuvazidir. Ve biz küçük burjuvaziyi kazanmayı, onunla bağlaşıklığı devrimin utkusu için temel sorun olarak değerlendiriyoruz.

Dördüncüsü, ulusal, tekelci olmayan burjuvazi ile cephe birliği olasılığı görmediğimize gelince, işte burada doğrusunuz!

Son söz olarak *doğru* söylediğiniz bir başka noktayı da biz ekleyelim:

“... TKP ile bazı sosyalist partiler arasında hemen hemen fikir ayrılığı yoktur.”¹

TEK DOĞRU SİYASET İLKESEL SİYASETTİR

İngiltere Yeni Komünist Partisi'nin İkinci Kongresi'nde yapılan Konuşma — Aralık 1979. *İşçinin Sesi*, sayı 113-114, 6 Aralık 1979

Değerli Yoldaşlar,
Türkiyeli komünistler adına, Yeni Komünist Partisi'nin Kongresi'ne en içten selamlarımı iletir, çalışmalarında başarılar dilerim.

Yoldaşlar,

Çağımız insanlık tarihinin en belirleyici çağıdır. Sosyalizmin sonul utkusuna doğru ilerliyoruz. Bu yürüyüşün baş savaşı yüce Sovyetler Birliği'dir. Dünya devrimci hareketinin merkezi olarak Sovyetler Birliği, tüm devrimci güçlerin emperyalizme karşı verdiği savaşların savunucusudur.

Dünya devrimi kaçınılmaz olarak sonul utkuya doğru ilerlerken, emperyalistler, kendi konumlarını savunmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Brejniyef yoldaşın geçen ay Berlin'de öne sürdüğü somut barış önerilerinin içeriğini karalamak için, emperyalist propaganda ve savaş çığıklarının geçtiğimiz haftalarda hızla arttığını gözledik. Emperyalistler, yığınsal kırıma yol açacak yeni silahların topraklarında yerleştirilmesinin Avrupa emekçilerine gürültüsüz kabul ettirilmesini sağlamak için bir soğuk savaş ortamı yaratıyorlar.

Söylemeye gerek yok, bu planlar bozguna uğratılmak için en yoğun savaşım ve toplu saldırı gerektiriyor. Bu, başka bir dünya savaşını engellemek için verilecek demokratik savaşımın bir parçasıdır. Ama komünistler,

savaş tehlikesini tamamen ortadan kaldırmak için emperyalizmi yok etmenin gereğini her zaman kavramışlardır. Emperyalizmi yok etmek de yalnızca devrimle ve sosyalist sistemi daha da güçlendirmekle mümkündür.

Bu konuda sosyal şövenizm ve sosyal milliyetçilik batağına düşen, devrimi, proletarya diktatörlüğünü yadsıyan ve bütün dünya proletaryasına karşı kendi emperyalist burjuvalarıyla işbirliği eden İkinci Enternasyonal'in liderlerinin ihanetlerinden doğru dersler çıkarmak önemlidir.

Bu mirasın Avrupa'da bugünkü varisleri Marksizm-Leninizmden kesinlikle ayrılan, revizyonizme dalan, proletarya diktatörlüğünü, proletarya enternasyonalizmini ve Sovyetler Birliği ile sosyalist ülkelere özdeş olan gerçek sosyalizmin başarılarını yadsıyan yüro-komünistlerdir.

Söylemeye gerek yok, bu tehlikeye karşı en kararlı ve ödünsüz ideolojik savaş zorunludur. Bu savaşımın geniş siyasal önemi vardır. Oportünizme karşı böyle bir savaş vermeden hiçbir komünist partisi, gelecek devrimci çıkışların gereklerini yerine getirecek kadar çelikleşemez. Komünistler ve oportünistler arasındaki farkı, yalnızca uluslararası konularda değil, özellikle ülke içi konularda işçi sınıfına göstermek gereklidir. Diğer konularda olduğu gibi bu konuda da bizim davranışımız, hiçbir zaman onay alma veya çıkar sağlama hesapları üzerine değil, yalnızca ilkeler üzerine kurulmuştur. Geçmişte tutumumuz buydu, gelecekte de değişmeyecek.

Yoldaşlar,

Devrime sizden daha yakın olduğumuz Türkiye'de aynı olgular çok daha belirgin olarak geçerlidir. Son yıllarda, devrimci durum yaşadığımız Türkiye'de oportünizm militan bir dil ardına saklanmak zorunda. Fakat özü değişmiyor. Oportünizm uygulamada, yığın savaşlarını pasifleştirmek, yalnız devrimci taktiklerin olanaklı olduğu konularda reformcu taktikler uygulamak ve devrimci durumda öncüden beklenen görevleri yadsımak şeklinde beliriyor.

Her konuda olduğu gibi, bu konuda da bize ilkeler yol

gösteriyor. Zorlukların üstesinden gelmek için açık ideolojik savaşı tek yol olarak görüyoruz. Görüşlerimizi olağan kanallardan belirtmek hakkı verilmediği için bu ideolojik savaşı ayrı bir yayın organında yönetmek zorunda kaldık. Bu ne Leninci disiplin anlayışına terstir, ne de demokratik merkezîyetçiliğe karşıdır. Tam tersine, her ikisinin de doğru kullanılmasıdır. Bolşeviklerin savaşı buna örnektir.

Yeni Komünist Partisi'nin Kongresi'ne en içten selamlarımı sunarım.

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

AÇIK MEKTUP

Oportünizm yalnızca ideolojik-siyasal olarak yanlış değil, aynı zamanda örgütsel olarak haksızdır. Bunu çok güzel sergilediği için *Açık Mektup*'un tümünü verdik.

I. KOMÜNİSTLERE AÇIK MEKTUP

Yoldaşlar!

Partimizin oportünistler eliyle itildiği derin bunalım ortamında, suçluların daha iyi seçilebilmesi için bazı gerçekleri açıklamayı görevim sayıyorum. Partimizin güvenliğini titizlikle koruyarak yapacağım bu açıklamaların TKP'deki Lenincilerin yayın organı gazeteniz *İşçinin Sesi* aracılığıyla yayınlanması en uygunu olacaktır.

Aylardır süren ve giderek yoğunlaşan parti içi tartışmayı hepimiz yakından izliyoruz. Görülüyor ki, oportünistlerin, *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini mahkum edebilmek, kadrolarımızı oportünist etki altında tutabilmek için bulabildikleri tek silah "disiplin"dir. *İşçinin Sesi* ve editörü R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'yi partiye danışmadan yayınladığı için parti disiplinini çiğnemiştir diyorlar. Oysa, aşağıda göreceğimiz gibi, kendileri tüzüğü ancak işlerine geldiğinde ve işlerine geldiğince işleten, Leninci disiplini yıkıp yerle bir eden "çiftlikçi"lerdir.

R. Yürükoğlu'na yapılan partiye danışmadan yazı- kitap yayınlama suçlaması aynen bana yapılmıştır. Suçlamanın ve ardından attıkları adımın ortaya çıkardığı sonuçlara geçmeden önce olayın kısa bir dökümünü vereceğim.

TKP'de çeşit çeşit ortacı ve oportünist kliklerin birleşerek Lenincilere karşı tüzüğü ve komünist morali ayaklar altına alan saldırısı *Atılım*'ın Temmuz 1979 sayısında duyurulan "TKP MK Politik Bürosu'nun yöre sekreterleriyle, yığın çalışmaları sorumlularıyla üst düzeyde yaptığı toplantı"da *bugünkü düzeyiyle* başladı. Bu toplantıya, yöre komitesi sekreteri ve yığın örgütleri

sorumlusu olarak *bazı* MK üyeleri katıldı. Toplantıda tüm saldırılar Lenincilere yöneldiği halde, ardından Politik Büro adına yapılan açıklamada, parti içindeki baş tehlikenin “sağ oportünizm” olarak gösterilmesi, oportünistlerin ikiyezlülüğünün kamutudur.

Hiçbir “illegalite” zorunluluğu olmadığı halde ben bu toplantıya *bir gün önce*, yetkisiz birinin akşamüstü saat 18.30’da açtığı *telefonla* çağrıldım. “Yarın öğlen burada ol” dendi. Binlerce kilometreyi aşmak kolay olmadığından, toplantıya ancak başladığından bir gün sonra varabildim.

Politik Büro ve Genel Sekreter, bilgi vermek zorunda oldukları halde, bir gün önceki toplantıda neler görüşüldüğü hakkında bilgi vermediler. Israrla reddettiler. Yoldaşımdan öğrendiğime göre, yazdığım yazıyı önceden partiye göstermeden yayınladığım için beni disiplin suçu işlemekle eleştirmişler. (Altını çizerek söyleyeyim, hiçbir ideolojik görüş eleştirilmemiş. Yalnızca “disiplinsizlik” eleştirilmiş.) Pekçok yoldaş en az bir hafta önceden toplantı yerine varmış oldukları halde bana bir gün önce haber verilmesinin nedeni böylece açıklanır.

Toplantı yerine vardığımda Genel Sekreter ve bir tutanakçı ile “özel” bir görüşmeye alındım. Genel Sekreter, “disiplinsizlik” suçlamasını, hem de bağıra çağıra yineledi. “Yazını önce partiye göstereceksin” dedi. “Hadi ötekilere güvenmiyorsun, bana yollasaydın, ben okusaydım” dedi. “Ben seni çok severdim, ama görüyorum ki ötekiler ben öldükten sonra yerime göz dikmiş, sen ölmeden diktin” dedi. Bu son cümle, pekçok yanlış görüşü olduğu halde, devrimci bir kişiliği olduğunu düşündüğümüz Bilen yoldaşın Leninciler için sonu oldu. Bir komünist bu denli küçülemez. (Genel Sekreter aynı cümlesini daha sonra, “dağdan gelen bağdakini kovmak istiyor” diyerek parti basınında da yineledi.)

Genel Sekreterin söylediklerine verdiğim yanıt şöyle oldu: “*Birincisi*, disiplinsizlik diye bir eleştiri olamaz. Disiplinsizlik olabilmesi için verilmiş bir karar, duyurulmuş bir isteği çiğnemek gerekir. Oysa ben yıllardır yazı yazıyorum, kimse bana önceden partiye göstereceksin demedi. *İkincisi*, ben MK ve MK’ya bağlı ideolojik büro

üyesiyim. İdeolojik büronun görevi, partinin tüm sözlü ve yazılı yayınlarını denetlemektir. Bu görevim nedeniyle, yazmam ve öteki tüm yazılanları da denetlemem parti görevimdir. "Partiye göstermeli" dendiğinde, gösterilecek kişiye dönüp "partiye göstermeliydin" demek mantıksızlıktır. *Üçüncüsü*, çok daha deneyimli bir yoldaş olmanız nedeniyle yazıyı size okutmam insani açıdan kabul edilebilir, yararlı da olabilir. Ama hiçbir tüzüksel yanı yoktur. Bunlar benim görüşlerimdir. Yazılarımı göstermem gerektiğini ilk kez duyuyorum. Eğer Politik Büro bu yönde bir karar alır ve bana duyurursa, her açıdan kesinlikle yanlış bulduğum halde Merkez Komitesi'nde görüşülene dek, karara uyarım. Bundan sonra yazdıklarımı yollarım. Ama bilmediğim birşeyden dolayı disiplinsizlikle suçlanamam."

Genel Sekreter söylediklerimi dikkate almadı. Uzun bir süre aynı şeyleri, yine bağıra çağıra yineledi. (Altını çizerek söyleyeyim, hiçbir ideolojik eleştiri getirmedi. Yalnızca "disiplinsizliği" eleştirdi.) Bu denli temelsiz bir suçlamayı, dediklerinize uymayacağım demediğim halde bu denli ısrarla yinelemesi, amacın başka olduğunu gösterir. Buna işaret ederek sorunun disiplinsizlik olmadığını, görüş ayrılığı olduğunu, asıl bunu tartışmak gerektiğini, tartışma yerinin de toplantı olduğunu söyledim. "Dün benim yokluğumda beni eleştirmişsiniz. Şimdi ise yoldaşlar bahçede geziniyorlar. Onlar da MK üyesidir. Toplanalım, yoldaşça partimizin iyiliği için görüşelim." "Hayır, bana nasıl yöneteceğimi öğretme, burayı tartışma kulübüne çevirtmem."

Bu tutum "çiftlikçi" anlayışın en somut örneğidir.

Pekçok MK üyesinin varlığı ve boş gezinmesi ortamında, organında yoldaşça görüşme engelleniyor. Nedeni, kendi kofluğunu iyi bilmektir. Lenincilerin sesini yıllardır, organlarda bile tıka, sonra *İşçinin Sesi* sorunları halkın hakemliğine sununca o da disiplinsizlik olsun, "tartışma örgütlü olur" olsun. Bu çiftlikçi tutum, işçi sınıfına karşı işlenen en büyük bir suçtur. Bugünkü orıamın suçlusu bu tutumdur. Değil hücrelerde, örgütlerde, Merkez Komitesi'nde bile tartışmayı engelleyen tutumdur.

Bu "özel" görüşmenin sonuna doğru Genel Sekreter, ideolojik-siyasal sorunların, hem de organında, MK üyeleri arasındaki toplantıda görüşülmesini reddetmekle çok yanlış bir çizgiye düştüğünü farketti. Hem durumu kurtarmak, hem de bu kez bizleri açmaza düşürmek için şöyle bir şantaj ileri sürdü: "O konuları da tartışabiliriz ama önce sen disiplinsizlik yaptığını kabul etmelisin." TKP'deki ideolojik-siyasal sorunların yetkili kurullarda yoldaşça görüşülmesi için Leninciler yıllarca çok uğraştılar. Çok çeşitli haksızlıkları sineye çektiler. Ne var ki, sorunların görüşülebilmesi için, işlenmemiş bir suçu kabullenmek herhalde kimsenin bizden isteyebileceği birşey olamaz.

Genel Sekreterle "özel" görüşme böylece sonuçsuz olarak bitti. Yalnız tutanakçı yoldaş oldukça yoruldu.

O gün, Politik Büro'nun çeşitli yoldaşlarla yaptığı tekli görüşmelerle geçti.

Ertesi sabah sıra benim Politik Büro ile tekli görüşmeme geldi. (Yapacağım konuşmayı gecedan hazırlamış ve bir kopyasını tutanakçı alır düşüncesiyle iki kopya olarak yazmıştım. Nedense istemediler. İki kopya da bende kaldı.) Odanın düzenlenişi bile bilinçaltını açığa vuruyordu. Politik Büro üyeleri yarım ay biçiminde oturmuşlar, yarım ayın açık ağzına tek bir boş iskemle koymuşlardı. Oraya "sanık" oturacaktı.

Bu toplantının en dikkat çekici yönü, Politik Büro üyelerinden *hiçbirinin*, bir iki sözle araya girmek dışında, söz alıp konuşmamalarıydı. Yalnız ve hep Genel Sekreter konuştu. Ya öyle bir karar alınmıştı, ya da yoldaşlar sorumluluğun sonradan üstlerinde kalmasını istemiyorlardı. Ne olursa olsun, bu toplantının da gerçek yoldaşça bir görüşme yeri olamayacağı açıktı. Hem davacı, hem savcı, hem yargıç olarak çoktan karar vermişlerdi.

Genel Sekreter, çünkü görüşlerini (hep disiplin üstüne) önce dünden daha yumuşak, giderek çok daha hırçın biçimde yineledi. Sonra benim bir diyeceğim olup olmadığını sordular. Cebimden çıkarıp "savunmamı" okudum. Bu iş, sizin bu cümleyi okumanız gibi kolay olmadı. Her cümle Genel Sekreterin itirazları, bağırmaları

arasında ilerledi. Bir noktada oldukça sert uyarı gereği doğdu.

Konuşmamı bitirince, "peki sen çık, biz sana kararı bildiririz" dendi.

Aradan bir saat geçti, geçmedi, yine çağırdılar. Politik Büro'nun kararını ve gerekçesini okudular. Yazılı bir kopyasını vermediler. Karar olarak, Politik Büro kararıyla(!) Veli Dursun MK üyeliğinden çıkarılıyordu. Parti üyeliği sürüyordu. Gerekçe olarak, "disiplinsizlik", parti politikasını çarpıtmak, Genel Sekreterin görüşlerini çarpıtmak, faşizme karşı savaşı küçümsemek, cephe sorununu atlamak, "can güvenliği komiteleri"nin anlamını çarpıtmak, uluslararası komünist harekette birliğe hizmet etmeyen bir tutum almak suçları sıralanıyordu.

Kararı okuyana dek, hiçbir biçimde ideolojik bir eleştiri getirmediler, çeşit çeşit fantezilerle yalnızca "disiplinsizliği" eleştirdiler. MK üyesini, katılmadığı toplantıda eleştirdiler, katılabileceği zaman kasıtlı olarak toplanmadılar. Ne "özel" toplantıda, ne son Politik Büro toplantısında disiplin dışında söz etmediler. Sonra, Politik Büro'nun yetkisini aşarak MK'dan üye çıkarmaya kalktıklarında okudukları gerekçede ideolojik suçlamalar yer aldı. Bu tutumun adı komünistlik değil, Bizansçılıktır.

Karar ve gerekçe okunduktan sonra "söyleyeceğin son birşey var mı" diye sordular. Yıkılmış bir konuşma bekliyorlardı. Gizliden bir öc alma duygusuyla bakıyorlardı. Bu yoldaşlar hiçbir zaman Lenincileri anlayamadılar. Yıkılmak ne söz, yaptıkları Bizans oyunuyla, kuşkularımızı, tereddütlerimizi dağıtmışlar, bizleri tam olarak aydınlatmışlardı: "Sizlere başarılar dilerim".

"TKP MK Politik Büro'sunun yöre sekreterleriyle, yığın çalışmaları sorumlularıyla yaptığı toplantı" böyle geçti.

Politik Büro'nun çağırdığı bu toplantıya geliste bana, çalıştığım yöreden yetkili üç yoldaş eşlik etmişti. Bu yoldaşlardan biri bulunduğum yörenin parti komitesi sekreteri, biri parti komitesi üyesi ve komiteye bağlı basın-yayın bürosu sekreteri, biri de parti komitesi aday üyesi idi. Bu yoldaşlar partideki son gelişmeler hakkında bilgi

almak ve yöneticisi oldukları parti örgütünün (ki TKP'nin en güçlü örgütlerinden biridir) görüşlerini duyurmak amacıyla gelmişlerdi. Toplantının sonunu bir başka yerde S. Üstünel'in *Savaş Yolu*'na yazdığı "İki Kuşak" adlı önsözde sözünü ettiği "ırmak kıyısında" bekliyorlardı.

Bizim görüşmemiz bitince, Genel Sekreter bir otomobille toplantı yerinden ayrıldı. Yarım saat sonra benim de ayrılacağımı duyurdular. Ben de bir başka otomobille ayrıldım, yoldaşlarımla beklediği yere gittim. Yolda birinci otomobilden daha hızlı gitmiş olacağız ki, bir raslantı olarak "ırmak kenarı"na Genel Sekreter'le aynı anda geldik. Aynı yere gittiğimize göre tek otomobille gidebilirdik. Onlar görüşeceklerse başka bir yerde bekleyebilirdim. Öyle değil. Genel Sekreter, yoldaşlarımla benim yüzümü görmeden onlarla konuşmayı istemiş. Geçmiş yıllarda ona duyduğumuz derin sevgiyi sömürmek, böylece yapabilirse Leninciler arasında çatlak yaratmak istemiş. Küçük oyunlar.

Neyse, biraz da durumu romantize edeyim. Veli Dursun'u MK'dan çıkarma kararı 1973 atılımının 6. yıldönümünde alınmıştır. Bu raslantı 6 yıllık dönemin bitişi, yeni bir dönemin başlangıcını simgeler.

İkinci raslantı, S. Üstünel'in *Savaş Yolu*'ndaki "İki Kuşak" önsözüyle ilgilidir. S. Üstünel Eylül 1974'te yazdığı bu önsözde şöyle diyor: "Bir ırmak kıyısı. Sakarya değil. Irmaklar çok dünyada... Sulara dalıyor gözlerim. Irmak uyukluyor gibi. Kuğular beşikte sallanır gibi... Oturmuşuz yanyana. Kenetlenmişiz iki kuşak birbirimize. Konuşuyoruz, söz ediyoruz partinin dününden, geçmişinden, bugününden... Söz sözü açıyor. Sular ne yana akıyor? Çağrışimler kopuyor zincirlerinden kafamın içinde. Bizim delikanlıların hepsi sarkık bıyıklı. Şu levent boylusu, Geyve boğazında, ağır makinalıyla koldan ateş eden Süleyman yoldaşın nesi? Ya yumuk yumuk oturan, baştan ayağa kulak kesilen, bal gözlü kadın yoldaş, Haymana bataklıklarındaki savaşlarda yaralıları sırtında taşıyan Zekiye yoldaştan başkası mı? .. Gün ağarıyor. Kalktık yerimizden. Yolcu yolunda gerekti. İşler bekliyor hepimizi. Kucaklaştık. Ayrıldık, yeniden buluşmak için...

Irmak serin. Dört yoldaş yürüyor ırmak boyunca...”

Aradan yıllar geçmiş. Irmak aynı ırmak. Hava değişik. Gökte kapkara bulutlar. Toz fırtınasından göz gözü görmüyor. Yağmur bastırıyor. Yine beş kişi buluşmuş. Başka çeşit bu kez. Dört genç yoldaşın biri oportünistler safında yer tutmuş. Yerini aday üye yoldaş almış. Önsözün yazarı ve öteki üç yoldaş aynı. Kesik kesik birkaç söz. Belli ki düşünceler başka başka yerlere çekiyor. Bir dostluk hikayesi, aynı kişilerle, başladığı yerde bitiyor... Kalktık yerimizden. Yolcu yolunda gerekti. İşler bekliyor hepimizi. Kucaklaşmadan ayrıldık. Kongrede buluşmaya. Daldık fırtınanın içine... Irmak serin. Dört yoldaş yürüyor ırmak boyunca.

POLİTİK BÜRO'NUN KARARI TÜZÜĞE TERSTİR, GEÇERSİZDİR

1. Davranışlarım, a. alınmış bir kararın uygulanışını zedelememiş, b. partinin hareket birliğini bozmamış, c. yerel parti örgütünün parasal olanaklarını partiden sakınma yönünde olmamıştır. Tam tersine, tüzüğümüzün 36. maddesini kılı kılına izlemiştir.

Tüzüğümüzün 36. maddesi, “her Merkez Komitesi üyesi kolektif sorumluluktan başka partinin önünde duran sorunları çözerken, kendi görevini yaparken, özel sorumluluk da taşır. MK, kolektif ve kişisel sorumluluğu bağdaştırır” diyor.

Bu nedenle, Politik Büro'nun aldığı “çıkartma” kararı *öz açısından*, tüzüğe ve daha önemlisi, Leninci disiplin anlayışına terstir.

2. Tüzüğümüzde bir MK üyesinin MK'dan nasıl çıkartılacağı açıkça belirtilmemiştir. Ne var ki, Politik Büro'nun bu işi yapamayacağı çok açıktır.

Tüzüğümüzün 33. maddesi “Merkez Komitesi, iki kongre arasında, partinin en yüksek yönetim organıdır” diyerek, bir MK üyesini kongre dışında ancak MK'nın

kendisinin çıkarabileceğini dolaylı olarak belirlemiştir.

Politik Büro, kendi üstünde bir organ olan ve kendisini seçen ve denetleyen Merkez Komitesi'nden bir üyeyi görevinden çıkartamaz. Politik Büro'nun, MK'dan üye çıkartma yetkisi yoktur. Bu konuda tüzüğün 33., 34., 35., 36., 37. maddeleri hiçbir yoruma gerek bırakmayacak denli açıktır.

Politik Büro hırstan gözü kararmış biçimde, Veli Dursun'u MK üyeliğinden çıkartmakla(!) tüzüğümüzü açıkça çiğnemiş, *disiplin suçu işlemiştir*. Bu tutumun hesabını kongrede vermek zorundadır.

3. Tüzüğümüzün 45. maddesi, "disiplin cezası, cezalandırılanın yüzüne karşı, *parti toplantısında* verilir. Ceza verilen toplantıya gelmez, yahut gizlilik nedeniyle hazır bulunması istenmezse, karar, yokken de alınır" der. (abç)

Tüzüğün 42. maddesi de, disiplin cezası verilirken, "yanlıları ve nedenlerini ortaya koymak" der.

Bu iki madde birlikte değerlendirildiğinde, MK üyeliğinden çıkarma kararının ve o da çok özel durumlarda olmak üzere, MK tarafından, sözü edilen yoldaşın da katılacağı ve sorunun tartışılacağı bir MK toplantısında verilebileceği açıktır. "Gizlilik nedeni" dışında.

Politik Büro, sorunun, benim de katılacağım bir MK toplantısında görüşülmesini ısrarla engellemiştir. "Gizlilik" kısıtlaması geçerli olmadığı halde (çünkü ben de oradaydım ve yoldaşların tümünü zaten öncelerden tanıyordum) ve defalarca hatırlattığım halde ısrarla engellemiştir. Politik Büro, bu davranışıyla da tüzüğü çiğnemiştir.

Yukarıda okuduğunuz ikinci ve üçüncü maddeler nedeniyle, Politik Büro'nun aldığı karar, *biçim açısından da* tüzüğe ve komünist disiplin anlayışına, parti işleyişine terstir.

4. Dahası da var. Bu kararın ardından gelen aylarda Genel Sekreter, pekçok kardeş komünist partisine yazdığı mektupta benim ve yoldaşlarımin partiden atıldığımızı duyurdu. Türkiye'de de bu söylendi.

Böyle bir karar alındıysa, ilgili kişilere, örgütlere bildirilmesi tüzük gereği uymaları gereken bir zorunluluktur. Oysa, ne bana, ne attıklarımı söyledikleri örgüte bu konuda bir duyuru yapmamışlardır.

5. Böyle bir karar alındıysa, kim, nasıl alabilir? Alındıysa duyurulmayı bir yana, alınması başlı başına tüzük-disiplin suçudur.

Tüzüğün 45. maddesi, "Merkez Komitesi üyesini veya aday üyesini partiden geçici veya büsbütün çıkarma kararı, ancak Merkez Komitesi'nin üçte iki oy çoğunluğuyla alınırsa geçerlidir. Merkez Komitesi bu kararı kongreye bildirir. Disiplin cezası, cezalandırılanın yüzüne karşı, parti toplantısında verilir" der.

Dolayısıyla, partiden çıkartma kararının geçerli olabilmesi için bu kararın 1. benim de katılacağım bir MK toplantısında alınması, 2. üçte iki çoğunlukla alınması gerekir. Oysa, o toplantıdan bu yana, benim katıldığım, ya da katılmadığım MK toplantısı yapılmamıştır.

6. Diyelim ki, Politik Büro, ben o toplantıdan ayrıldıktan sonra bahçede gezinen MK üyelerini topladı ve orada bulunan yoldaşlar Politik Büro'nun MK üyeliğinden çıkartma kararını onayladılar. Yine geçersizdir, yine tüzüğe aykırıdır:

a. O toplantı bir MK toplantısı değildi. *Atılım*'da da öyle duyurulmadı. MK üyelerinin bir kısmının bulunduğu bir Politik Büro ile görüşme toplantısıydı.

b. Benim katılmadığım bir MK toplantısı bu konuda karar alamaz.

7. Tüm bu söylediklerim oportünistlerin ne denli büyük bir disiplin suçu işlediklerinin kanıtıdır. Aldıkları karar geçersizdir. Klikçi bir davranıştır. Ama bir an için hepsini unutun, deyin ki, herşey yöntemince işlemiştir. Bu varsayımla bile, bu kararın kongreye sunulması ve orada görüşülmesi, tüzüğümüzün 45. maddesi uyarınca bir zorunluluktur. Ortada hiçbir "gizlilik" engeli olmadığına göre, benim de kongreye katılarak kararın düzeltilmesi yolunda kendimi savunmama olanak tanınması, yine tüzük gereği, uymaları gereken bir zorunluluktur.

8. Son bir nokta. Toplanacak ilk kongrede tüzüğün

45. maddesindeki, MK üyesinin MK kararıyla çıkartılması bölümü düzeltilmelidir. Düzeltilemediği sürece uymak zorunda olsak da (ki uyduğumuz yukarıdaki maddelerden bellidir) bilelim ki bu bölüm demokratik merkezîyetçiliğe terstir.

Oportünistlerin bize yanıt verme çabası içinde dillerinden düşürmedikleri bir konu RKP(B)'nin 10. Kongresi'dir. Derler ki, parti disiplini konusu bu kongre ile son biçimini almıştır. İşte bu kongrede Lenin, *kongre dışında* MK'dan üye çıkarılmayacağını, çok özel durumlarda uygulanmak ve ilke durumuna yükseltilmemek üzere MK'nın, MK aday üyelerinin ve denetim kurulu üyelerinin eşit oyla yapacakları toplantıyla MK'dan üye çıkarılabileceğini söylemiştir. Şöyle demiştir: "Hiçbir demokrasi ya da merkezîyetçilik, bir kongrede seçilmiş olan Merkez Komitesi'nin kendi üyelerini üyelikten çıkarma hakkına sahip olmasını haklı gösteremez".¹

Görüldüğü gibi, bizim tüzüğümüz RKP(B)'nin 10. Kongresi'nde demokratik merkezîyetçiliğe aykırılığı açıkça söylenen, ancak çok özel durumlarda başvurulması gereken bir tedbir olarak konan ve Lenin'in kongre metinleri arasında yayınlanmasını istemediği 7. maddeyi sürekli tüzük maddesi yapmıştır. Yalnızca bu, onların örgütten nasıl korktuklarını, yönetimi ellerinden gitmesin diye ne sinsi yollara saptıklarını kanıtlar. Aslında MK'nın, MK'dan üye çıkarma yetkisi yoktur. Bu yetki kongrenindir.

Oportünistler demokratik merkezîyetçiliğin, Leninci parti disiplininin ana düşmanıdır.

EN KISA ZAMANDA 5. KONGRE TOPLANMALIDIR

"Merkez Komitesi, muhalefeti Kongre'den önce tasfiye ederse, bu affedilmez birşey olurdu."

Türkiye Komünist Partisi kuruluşundan bu yana çok kısa aralıklar dışında, gerçek bir parti olarak çalışmamış-

1. Lenin, *agy.* c.32, s.258.

tır. Bunun nedenlerini burada tartışacak değiliz. Yalnız, ortaya çıkan kaçınılmaz bir sonuca dikkatinizi çekmek gerekir. Türkiye Komünist Partisi, uzun tarihsel dönemler gerçek bir parti yaşamı görmediği için, *gerçek bir demokratik merkezîyetçilik de yaşamamıştır*. Ne gerçek bir parti-içi demokrasi, ne gerçek proleter disiplini yaşamamıştır. Partinin 4. Kongresi 1932 yılında, tam 48 yıl önce yapılmıştır. Kırk sekiz yıldır partiyi yönetenler, örgütünün seçtiği yöneticiler değildir.

Bu durumun bir başka partide benzerine rastlanır mı bilmiyoruz. Duymadık. Herhalde rastlanamaz.

Kırk sekiz yıl kongre toplamamış bir partide burjuva ahlakının zehirli mantarlarının yeşermesi kaçınılmazdır. Kongre toplamak bu zehirli mantarların yeşermesini önlemez ama toplamamak kaçınılmaz yapar. Kırk sekiz yıl kongre toplamamış bir parti savaşamaz. Kirli çamaşırlarını halkın önünde yıkamayan, yaptıklarının hesabını işçi sınıfına vermeyen bir parti ve yönetim kadrosu gerçek liderlik yapamaz. Bu yanlışın düzeltilme zamanı çoktan gelmiş geçmiştir.

Bu yanlış bugün zaman geçirmeden düzeltmemizi zorlayan bir başka gelişme de partimizde ortaya çıkan bolşevik-menşevik kavgasıdır. Sorunlarımızı, gerçek bir kongre toplayarak çözümlenmezsek, partimizin bölünmesi tehlikesiyle karşı karşıyayız. Olursa, bu öyle bir bölünme olacaktır ki, giderek derinleşecek ve Türkiye komünist hareketini sonuna dek etkileyecektir.

Oportünistler "benden sonra tufan" anlayışıyla bugün partiye egemen olabilmek için bilerek bu yola gidiyorlar, yanını tehlikeye atıyorlar.

Partimiz, 48 yıllık bir aradan sonra, demokratik-merkezîyetçiliğe dönmeli ve 5. Kongre en kısa zamanda toplanmalıdır.

Tüzüğümüzün 39. maddesi kongre toplanması konusunda şu saptamaları yapmıştır:

"Komünist partisinin en yüksek organı genel kongresidir. Merkez Komitesi, her dört yılda bir, partinin olağan kongresini çağırır. Merkez Komitesi, çetin gizlilik zorlukları yüzünden engel çıkarsa, kongreyi erteler veya

öne alır. Kongrelerin arası 6 yılı geçemez. Bu süre geçerse, il komiteleri kongrenin 6 ay içinde toplanmasını Merkez Komitesi'nden isterler. Merkez Komitesi bunu yapmazsa, il komitelerinin üçte iki çoğunluğu kongreyi çağırır. Kongre delegeleri il komitelerinin kongrelerinde seçilir. Gizlilik nedeniyle zorunluk olursa, Merkez Komitesi militan kadrodan aday gösterebilir.”

Bu maddeden çıkan sonuçları tek tek ele alalım:

1. Partinin kongresi her dört yılda bir toplanmalıdır. “Çetin gizlilik koşulları” yüzünden bu süre altı yıla çıkabilir. Ama 48 yıl olamaz.

1973 atılımından bu yana, yani tüzüğün teorik olarak işlemeye başlamasından bu yana 7 yıl geçmiştir. Demek ki, bu tüzüğü yazan ve uygulamaya sokan yoldaşların ölçüsüyle de zaman aşmıştır.

2. Altı yıllık süre geçerse il komiteleri kongrenin toplanmasını Merkez Komitesi'nden isteyebilirler. Bildiğimiz kadıyla, kongre toplanması isteğiyle MK'ya başvuran il komiteleri bir değil, iki değildir. Merkez Komitesi bu açıdan da, harekete geçmek zorundadır.

3. İl komitelerinin çağrısı ardından 6 ay içinde kongre toplanmazsa, il komitelerinin üçte iki çoğunluğu kongreyi çağırır. Bu, oportünistlerin merkeziyetçiliği nasıl kendi amaçları yönünde çarpıttıklarını gösteren çok önemli bir noktadır. Oportünistler, il komitelerinin gizlilik koşullarına uyarak kendi aralarında kuracakları ilişkilere şiddetle karşı çıkmışlar, bugüne dek engel olmuşlardır. Böyle bir girişimi disiplini bozmak olarak yorumlamışlardır. Her komiteyi tek tek kendilerine bağlamışlardır. Bu tutum, örgütten korkularının kanıtıdır.

İl komitelerinin kendi aralarında gizliliği bozmadan kuracakları ilişki, parti çalışmasında çok önemli bir yer tutar. Örneğin tüzük, “il komitelerinin üçte iki çoğunluğu kongre çağırır” diyor. Bu komiteler birbirleriyle ilişki içinde olmazlarsa, isteklerini yalnız MK'ya bildirir ve başka yetkili organlara duyurmazlarsa ve de MK kongre yanlısı değilse ne olur? İl komitelerinin üçte ikisi değil, yüzde yüzü kongre istese, birbirlerinden habersizlerse, gerekli oranı doldurduklarını nereden bilecekler? Demek

ki, sıkı ilişki içinde çalışmalarını gereklidir.

Sonra, diyelim 6 aylık süre doldu, kongreyi komiteler toplayacak. Nasıl toplayacak, nerede toplayacak, delegeler nasıl seçilecek, güvenlik nasıl sağlanacak? Tüm bu soruların yanıtları da, il komitelerinin birbirlerinden haberli çalışmalarını gerektiğini gösterir.

4. Kongre delegeleri, il komitelerinin kongrelerinde seçilir. Gizlilik nedeniyle zorunluluk olursa, MK militan kadrodan aday gösterebilir. Ama yine de il komiteleri kendileri seçerler. MK'nın delege adaylarını seçmek zorunluluğu yoktur. (Eğer MK örgütün güvenini kazanmış bir MK ise, tabii ki onun adayları seçilir.)

Tüzüğümüzün 39. maddesinin bugün bize yüklediği görevleri özetlersek, hem moral, hem tüzük açısından en kısa zamanda kongre toplanmalıdır. Tüzüğün saydığı süreler çoktan dolmuştur. Partimizin içine düştüğü bunalımdan yoldaşça tartışma yoluyla daha da güçlenerek çıkmasını isteyen her komünist, her il komitesi an geçirmeden kongre toplanması isteğiyle MK'ya başvurmalıdır. Bugün bu çağrını yapmış olan önemli sayıda il komitesi vardır. Daha da önemlisi, bu örgütler, partimizin en kilit örgütleridir. Parti içinde tuttukları yer, örgüt sayısından bin kat daha büyüktür. İl komiteleri, kongre için MK'ya başvurmanın yanında, gizliliği bozmamak koşuluyla birbirleriyle de ilişkiye geçmeli ve isteklerinin peşini kovalamalıdır. Bu arada, kongreye gidecek delegeleri kendilerinin seçeceklerini de unutmamalıdır.

Yoldaşlar,

Türkiye'deki devrimci durum, parti yönetiminin bu durumun gereklerini yerine getirmede yetersiz kalmasından dolayı parti içine yansımıştır. Partimizdeki krizin baş sorumluları, tüzüğü işletmeyen, tüzüğü açıkça çiğneyen oportünist yönetim bağlaşığdır. *Politik Büro'dur.*

Lenin, parti üyelerinin ve işçi sınıfının önünde açık tartışmadan yanadır. Lenin'e göre, parti merkez organı bu doğrultuda bir platform olmalıdır. Oysa TKP MK Politik Bürosu, bırakın işçi sınıfı önünde tartışmayı, bırakın hatta parti içinde tartışmayı, MK'da bile sorunların tartışılmasından şiddetle kaçınmıştır. *Atılım'ı* özel mülkiyeti gibi

kullanmıştır. Organları çalıştırmamıştır.

Tüzüğümüzün 3. maddesi "olayları hiç kimsenin ters göstermesine yol vermemek" diye temel bir görev koyuyor. Okuduğunuz açıklamayı, bu görevi yerine getirmek için ve Leninizme bağlı militanları düşünerek yaptım. Bu yoldaşların çoğunluğu, Leninci görüşlere katılıyorlar ama gelişmelerin öncesini bilmediklerinden, "bu sorunları parti içinde, organlarında tartışsaydık" diyorlar. Yaptığım açıklama, yıllardır Lenincilere yapılan burjuvaca haksızlıkların küçücük bir örneğidir. Ama Lenincilerin uzun yıllar (ve hâlâ) ne denli sabırlı, disiplinli, yapıcı davrandıklarını kanıtlar. Karşımızdakilerin ne denli komplocu olduklarını açıklar. Leninciler yığınlar önünde açık tartışma yolunu, yıllar yılı organları, kanalları işletmek için verdikleri savaşımın sonuçsuzluğu karşısında seçtiler.

Yoldaşlar! Militan yoldaşlar! Oportünist-ortacı Politik Büro sorunların ideolojik düzeyde tartışılmasını önlemek için şimdi de sizleri partili, Leninci yoldaşlarınızın üstüne salmaya çalışıyor. Böylece hırsların, kızgınlıkların ve sonucunda kamplaşmanın dorukta durmasını sağlayarak ideolojik hesaplaşmayı unutturmak istiyor. Bu oyuna gelmeyin. Uzun yıllar bu hareketin yükünü omuzlarında onurla taşımış yoldaşlarınıza düşman gözüyle bakmayın. Onlar size o gözle bakmıyorlar. Onlar size yoldaş diyorlar. Onlar da TKP'nin ta kendisidirler.

Komünistler! TKP'nin Leninci birliği önündeki engel küçük bir oportünist guruptur. Tüzüğü işletmeyerek, tüzüğü çiğneyerek yönetimi elinde tutan Politik Büro'dur. Bu engeli aşmak zorundayız. Elbirliğiyle aşacağız.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın Leninizm!

VELİ DURSUN YOLDAŞIN
TKP MK POLİTİK BÜROSU
ÖNÜNDE YAPTIĞI "SAVUNMA"

Yoldaşlar,

Bizlere yöneltilen eleştirilerden ve böyle bir toplantıdan haberim yoktu. Son dakikada çağrıldım ve hazırlıksız geldim.

Yokluğumda yapılan toplantıda bir Politik Büro raporu okunmuş ve bana eleştiri yöneltilmiş. Bana ne bu rapor okutuldu, ne de eleştiriler hakkında bilgi verildi. Önce bu tutumu eleştirmeliyim.

Genel Sekreter yoldaşla dünkü görüşmemizde ve Politik Büro ile olan bu toplantıda bana, aşırı hırçın biçimde bir suçlama yöneltiliyor: Disiplinsizlik. Hırçınlıklara önem vermeyiz, işin özü üstünde duracağım. Konuşmamı üç bölüm altında toplayacağım: 1. Disiplin konusu, 2. ... (İkinci bölüm, konspirasyon nedeniyle açıklanamaz), 3. Partideki tikanıklık.

DISİPLİN KONUSU

Yoldaşlar, bir davranışın disiplinsizlik sayılabilmesi için alınmış bir kararı, yerleşmiş bir uygulamayı, ya da tüzüğü çiğnemiş olması gerekir. Bana yönelttiğiniz suçlama bunlardan hangisine giriyor? Diyorsunuz ki, "yazdığını önce partiye göstermeliydin". Merkez Komite toplantıları yapılmadığına, yapılsa bile çok uzun aralıklı olacağına göre, ideolojik büro üyesi olduğuma ve dolayısıyla "partiye göstermeliydin"den kastınız "bu büroya göstermeliydin" olamayacağına göre, gösterilecek yerden

kastınız Politik Büro'dur. Öyleyse sorayım, yazılan yazların önce Politik Büro'ya gösterilmesi gerektiği hakkında bir karar var mıdır? Yoktur. Böyle bir karar olmasa da, bu yolda yürüyen bir uygulama var mıdır? Yoktur. Peki, tüzüğün hangi maddesinde böyle bir görüş vardır? Hiçbir maddesinde yoktur.

Bunların tümünü bir yana bırakalım. Eğer bana daha önceden "yazdıklarını önce Politik Büro okuyacaktır" deseydiniz, bugün böyle bir suçlamayla gelmeye hiç olmazsa moral açıdan bir hakkınız olabilirdi.

Gördüğünüz gibi, disiplinsizlik suçlaması temelsiz, mantıksız bir suçlamadır. Somut durumunuz hakkında söyleyeceklerim bu kadardır.

Somut durum yanında, disiplin konusuna asıl genel teorik kapsamı içinde değinmek istiyorum. Böylece, hiç olmazsa, buradan çıktıktan sonra izleyeceğim yolu anlayabilirsiniz.

Parti disiplininin özünde ideolojik disiplin yatar. En başta ideolojik disiplin gelir. İdeolojik disiplinin olmadığı yerde, gerçek anlamda örgüt disiplini de olamaz. Böyle durumlarda disiplin, bürokratik disipline dönüşür.

Disiplin, yanlışların düzeltilme mekanizmasını, tüm parti üyeleri arasında açık tartışmayı önlemez. Tersine, Leninci disiplin, yanlışların yolunca yordamınca düzeltilme mekanizmasını korur, tüm parti üyeleri arasında açık tartışmayı partiye zarar değil, yarar getirecek biçimde güvenlik altına alır. Bürokratik disiplin ise, sorunların yoldaşça tartışılmasını önler, partinin gelişme yollarını tıkar.

Komünist partisi, hiziplerin, fraksiyonların yer almadığı bir örgüttür. Sorunların tartışılmadığı ya da fikir kulübü gibi tartışıldığı yerde fraksiyonların oluşması kaçınılmazdır. Bu nedenle, liberalizm de, bürokratik disiplin de, parti içinde fraksiyon yaratmanın en kestirme yoludur. Leninci disiplin, bu iki yanlışta da düşmeden ideolojik birliğin kurulmasını sağladığı için komünist partisinde hizipler, fraksiyonlar olmaz.

Memurlaşmak, donmak, çürümek istemiyorsak, Türkiye Komünist Partisi, kararların uygulanışında, yani

eylem birliğinde katı merkezîyetçi, fikirlerin oluşma sürecinde olabildiğince demokratik olmalıdır.

Bir partili 1. alınmış bir kararın uygulanışını zedelerse, 2. partinin eylemindeki birliği bozarsa, 3. yerel parti örgütünün parasal olanaklarını partiden sakınırsa disiplin suçu işlemiş olur. Yoksa herhangi bir ideolojik ya da siyasal konuda görüşlerini halka açıkladığı için disiplini bozuk olamaz.

Söylediklerim Lenin'in anlayışdır. Örnekleyeyim. Galiba 3. Kongre sonrasında Menşevikler şöyle bir kural getiriyorlar: Bir parti üyesi, tüzük ve programa uygun olmak koşuluyla görüşlerini parti içinde savunabilir. Parti dışında ise, parti yönetimiyle çelişen görüş belirtmez... Bu menşevik görüşü Lenin bürokratik anlayış olarak eleştiriyor ve şu görüşü getiriyor: Bir parti üyesi hem parti içinde, hem halka açık toplantılarda görüşlerini, yönetimin görüşleriyle çelişse çelişme açıklayabilir. Öte yanda bir partili, eylemi ve alınmış bir kararı zedeleyecek, engelleyecek yönde fikirlerini ne parti dışında, ne de içinde öne süremez.

Lenin bu düşüncesini, şu dönemde, bu dönemde değil, tüm yaşamı boyunca uygulamıştır. Tersine davranıyorsa, 45 cilt yerine belki bir broşür yazabilirdi.

Benim disiplin anlayışım budur. Yazdığım yazı, partinin eylem birliğini, eylem için aldığı kararları bozmuyor. Tersine, daha fikir yürütülmemiş konularda görüşler getiriyor. Bu görüşler yanlışsa, doğrular konur. Partimiz böyle ilerler. Biçim yönünde bir takım haksız ve yersiz eleştiriler getirilirken, öze değin ciddi bir eleştiri yöneltmezse, ya da doğru olan yönleri gösterilmezse, bu tutum partinin önünü tıkar. Yazılanların içeriğini tartışmak yerine, "disiplinsizlik" suçlaması getirilirse, bu tutum partinin önünü tıkar.

Kaldı ki, yazmak bir yana, partimizin *tüm basını* denetlemek benim görevimdir.

(.....)

Şunu da söyleyeyim. Biraz siyasal deneyimi olan kişi, bugün koparılan "disiplinsizlik" fırtınasının altında gerçekte fikirlere, öze karşılığın yattığını görür. Herkes ve

herşey ortadadır. En ciddi sağ yanlılar içinde olanlar, beni "disiplinsizlik"le en çok suçlayanlardır. Partiyi ilerletmek istiyorsak, neden fikirleri tartışmıyoruz? Neden dışarıda birçok MK üyesi zamanını dinlenmekle geçirirken biz burada Politik Büro ile oturup görüşüyoruz? Bu görüşmeye katılmak MK üyelerinin görevi ve hakkı değil midir?

Sonuç olarak, ben partime karşı hiçbir disiplinsizlik yapmadım. Beni "disiplinsizlik"le suçlamak, partimizde Leninci disiplin anlayışının yerleşmemiş olduğunu gösterir.

Ben o yazıyı yayınlarken yukarıda özetlediğim inançla davrandım. Bu inancımı bugün de aynen saklı tutuyorum. Ama burada yoldaşların, yani PB üyelerinin çoğunluğu, "sen disiplinsizlik yaptın" derlerse, görüşlerine katılmadığım, hatta şiddetle eleştirdiğim halde, *susacağım*. İlk MK toplantısına dek *susacağım*. Biliyorum ki gerçekler direngendir, mızrak çuvala sığmayacaktır. Partimizin bütünlüğü ve başansı, devrimi yapabilmesi tek isteğimdir.

PARTİDEKİ TIKANIKLIK

1 Mayıs 1977'den bu yana partimizde tıkanıklık vardır. Yavaş yavaş bir *kriz* geliyor. Gerçekleri görmek, kendimizi aldatmamak, önlemler almak zorundayız.

Partili yoldaşların önemli bir bölümü giderek çıkraklık dönemini arkada bırakıyor. Sorular her gün katıyla artıyor. Devrimci durumda yeni bir yükselme olduğunda, ki olacaktır, bu krizin iyice şiddetleneceğini, derinleşeceğini göreceğiz.

Bu tıkanıklığın baş nedeni ideolojik düşüklüktür. Devrimci duruma uygun hedefler gösterememektir. Özellikle CHP'nin iktidara gelişinden bu yana, tekeldışı burjuvazi karşısında elimiz kolumuz bağlı kalışımızdır.

Ülkemizde yeni bir durum var. Biz ise hep genel, yuvarlak sözlerle idare etmeye çalışıyoruz. Bu nedenle, *Atılım*'ın bir sayısını ötekenden ayırma olanağı olmuyor. Bu konuda iki örnek vereceğim.

Biz tutturmuşuz, "CHP'nin her ileri adımını

destekleriz, her yanlışını eleştiririz". CHP iktidar olmuş, bu kadar zaman geçmiş, şu kadar iş yapmış, e haydi... Biz hâlâ o türküdeyiz. Sonra, eleştiri somut olur, eylemle desteklenir.

Biz tutturmuşuz, "her savaşım yolu kullanılır". Ama onu bize kimse sormuyor. Onu herkes, her kitapta buluyor. İşçi sınıfı halkı yönetecek. TKP işçi sınıfını yönetecek. Bizler de TKP'yi yöneteceğiz. *Bugün*. Haydi kullanalım.

Türkiye Komünist Partisi'nde ideolojik birlik yoktur. Devlet ve devrim, ileri demokrasi, barışçı yol, devrimci durum, cephe, Kürt sorunu, devrimci taktikler, "ulusal burjuvazi" vb. konularda ciddi hatalar vardır. Partimizdeki tıkanıklığın nedeni, Leninci ideolojik birliğin olmayışıdır.

Partimizde ideolojik birliğin olmadığına ve bunun sonucunda bugünlerin hazırlanacağına MK Plenumu'nda yaptığım konuşmada dikkati çekmiştim. Aradan çok zaman geçti. Ne yazık ki durum iyiye değil, kötüye gitmiştir. İdeolojik karmaşa bugün daha yoğundur.

Partinin legal yayın organları korkunç bir durumdadır. *Anım* eklektiktir. Rüzgara göre dönüyor. Bir sayfası ötekiyle, aynı yazıda bir paragraf ötekiyle çelişiyor.

Önerimdir: Konuşmaları, tartışmaları kapalı kapılar ardından çıkaralım, militanlara götürelim. Canlı, yapıcı bir ideolojik ortam yaratalım.

Kongre, konferans, plenum, MK toplantısı, Politik Büro toplantısı gibi yüksek düzeydeki toplantılarımızı gerçek bir tartışma ortamına sokalım. Herkesin cebinden çıkardığı, önceden görev aldığı konulardaki on dakikalık "söylevler"iyle bizleri karşılayan dev gibi sorunları çözemeyeceğiz.

İnsanlarla değil, fikirlerle uğraşalım.

Yoldaşlar, hepimizin bilmesi gereken bir doğruya dikkatinizi çekeyim. *İdeolojik birlik olmayan yerde, örgüt birliği de uzun dönemde yok olur.* Oysa Türkiye'nin bugün Leninci bir TKP'ye her zamankinden daha çok gereksinimi vardır. Ona göre davranalım.

Yaşasın Leninci Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın TKP'nin devrimci birliği!

DÜNYA DEVRİMCİ MERKEZİ VE OPORTÜNİSTLERİN ÇARESİZLİĞİ

İşçinin Sesi, sayı 120-121, 22 Ocak 1980

Oportünistler, 100. sayıda sorduğumuz 26 sorunun bazılarını, aradan aylar da geçse, yanıtlamaya başladılar. Leninciler, herşeyi bir yana bırakın, Türkiye komünist hareketine getirdikleri ideolojik dinamizmle büyük bir toplumsal işlev görüyorlar.

Oportünistler, bazı soruları hiç yanıtlamadan, bizim söylediklerimizi alıp kendi görüşleri gibi öne sürüyorlar. Bazılarını ise “yanıtlıyorlar”. Batağın derinlerine iki yoldan iniyorlar. Bizim de görevimiz bu değil mi?

Lenincilerin ideolojik saldırısının haklılığı ve güçlülüğü Türkiye’yi kanıştırdı. Çeşitli kesimsel çıkarlar nedeniyle “anahtar bendedir” tutumuyla TKP içinde saf tutması engellenmiş ama komünizme gönül vermiş pekçok kişi ve gurup, aynen bizim yaptığımız gibi, kendi ideolojik ve siyasal konumlarını yeni baştan değerlendiriyorlar. Leninci ideolojiye dayanan gerçek birlik istemi hızla yaygınlaşıyor. Oportünistler panik içinde. Saçma sapan işler yapıyorlar. Birgün öyle söylüyorlar, ertesi gün dönüp başka şey söylüyorlar. Ortalık toz duman.

Böyle bir ortamda, likidatör anlayışın özünü yakalamak oldukça zordur. Onun için tüm komünistler, oportünistlere karşı sürmekte olan ideolojik kavgayı dikkatle izlemeli, onların ve Lenincilerin tüm yazdıklarını okumalı, günlük dönüşleri anında saptamalıdır. Bu konuda, Lenin’in çok önemli bir uyarısı bize ışık tutmalıdır. Lenin şöyle diyor: Her ideolojik akım, “büyüyen ve gelişen canlı bir varlıktır ve de işte bu

gelişmenin şu ya da bu yöne oluşu, söz konusu felsefenin gerçek özünü anlamada, bize uzun tartışmalardan çok daha yararlı olur".¹

Oportünistler bugün büyük bir ideolojik baskı altındadırlar. Her gittikleri yerde Leninizm karşılanna çıkıyor. En güvendikleri yerlerde bile. Tüm davranışlarını bu olgu belirliyor. Oportünistlerin yılan gibi kıvrılmalarını iyi anlayabilmek için, bu nedenle, Lenin'in uyarısı ile Lenincilerin ideolojik baskısını birlikte ele alıp değerlendirmek gerekir. Ancak bu iki öge birlikte değerlendirildiğinde sağlıklı bir sonuca ulaşılabilir.

DEVRİMCİ MERKEZ KONUSUNDA ADIM ADIM OPÖRTÖNİZM

Lenin'in yukarıdaki uyarısına uyarak, devrimci merkez tartışmasını en başından başlayıp kısaca özetleyelim. Avrupa Türkiyeli Toplumcular Federasyonu'nda (ATTF) 1971-1972 yılları arasında geçen tartışmalardan başlayacağız.

Bugün savaş verdiğimiz görüşler büyük çoğunluğu ile aynı görüşler olmasaydı, ATTF'de geçen kavgalara önem vermeye değmezdi. Yurt dışında ölü bir örgütün içindeki kavgalar der geçerdik. Ama öyle değil. Aradan yıllar geçti, bir de baktık, aynı anlayış, aynı kavgalar, bu kez TKP'de yineleniyor.

Oportünistler, Berlin'de yapılan bir kongrede, İTİB'in kongre raporunda Stalin adı geçiyor diye ayağa kalktılar. "Olmaz böyle şey, çıkarın" dedilerdi.

Aynı kongrede "sarı sendikacılık" dedik diye yine ayağa kalktılar. "Sen ne istiyorsun, kızıl sendika mı istiyorsun, sendikanın kızılı-sarısı olmaz" dedilerdi.

Bir başka kongrede kadın sorunu üstüne karar tasarısı geçirebilmek için bir tam gün boğuşmak zorunda kalmıştık. "Ne istiyorsunuz, karlarımızla bizi birbirimize mi düşürmek istiyorsunuz" dedilerdi.

1. Lenin, *Toplu Yapılar*, c.14, s.217.

Saymakla bitmez.

Neyse, konumuza dönelim. Bir genel yönetim kurulu toplantısında, İTİB temsilcisi, "Sovyetler Birliği dünya devrimci merkezidir" demişti. Yine ayaklandılar. "*Böyle bir kavram yoktur, nereden çıkarıyorsunuz, bugün artık merkez yoktur*" dedilerdi. İşte oportünistler, dünya devrimci merkezi konusunda tartışmaya böyle başladılar!

Aradan yıllar geçti. Biz düşüncemizi değiştirmedik. Onlar da. Hem onlar bu konudaki suskunluklarını da değiştirmediler. 1976 eylülünde, 53. sayıdan başlayarak biz *İşçinin Sesi*'nin editörlüğünü üstlendik. Eylül 1977'de, 75-76. sayıda "*Devrimci Merkez — Zayıf Halka*" adlı yazı ile bugün savunduğumuz görüşleri ortaya koyduk.

Oportünistlerde ses yok!

Aralık 1978'de *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'nin ikinci basımı, genişletilmiş olarak yayınlandı. Bu basımda, devrimci merkez konusundaki görüşlerimizi daha da açarak yazdık.

Oportünistlerde yine ses yok.

İşçinin Sesi'nin 30 Temmuz 1979 tarihli 100. sayısında sorduğumuz 26 soru ile oportünistleri bu konuda görüş belirtmeye çağırdık. Bu noktadan sonra oportünistlerin "açmaz"ı başladı. Artık birşey söylemek zorunlu oldu. Ama ne diyecekler? Konuşurken, "devrimci merkez diye birşey yoktur" demek kolay. Yazmaya geldi mi, o denli kolay değil!

Yıllarca susmuşuz, biraz daha sussak ne olur diyerek, tam 4 ay daha sustular.

Ardından, kasım 1979 başında dağıtmaya başladıkları "*Sol Oportünist Fraksiyoncu Akımla İdeolojik-Politik Savaşın İlk Çerçevesi*" adlı TKP MK bildirisi geldi.¹ Oportünistlerin yazılarında "devrimci merkez" kavramı ilk kez bu bildiriye yer aldı. Ama tam bir yılan kıvraklığı içinde yer aldı. Bu kavram doğru mudur, yanlış mıdır, kendileri ne diyorlar, yok. Yalnızca şöyle bir cümle: "Komünist hareketin geçmişinde ileri sürülen ve yanlışlığı ortaya konan görüşleri savunuyor. Sovyetler Birliği'nin

1. Bak: *İşçinin Sesi*, sayı: 113-114.

öncü rolünün değişebileceğini, devrimci merkezin kayması formülü ile vurgulayarak öne sürüyor.”

Kendine “insan” diyen, işçi sınıfı aydını olmaya çalışan kişilerin, bilimsel namustan bu denli uzak olabileceklerini başımıza gelmeden önce düşünemedik. Yukarıdaki cümleyi okuyan ne düşünür? Bunlar “devrimci merkez” kavramını ve de Sovyetler Birliği’nin devrimci merkez olduğunu kabul ediyorlar, yalnızca “vurguyu” eleştiriyorlar, demez mi?

Yahu, bunları kabul ediyorsunuz da, 10-20-30-40-50 yıldır bu konuda neden tek bir satır karalamadınız? Neden, çıkıp da “böyleyken böyledir” demediniz? İki ay, üç ay değil, 10 yıl, 20 yıl, 30 yılın sözünü ediyoruz. Önce bu suskunluğun, sonra da, birdenbire yukarıdaki cümleyle işe başlamanın hesabını verin bakalım.

Bu MK bildirisinin ardından *İşçinin Sesi*, 113-114. sayısında konuya bir daha değindi ve şöyle dedi:

“Menşevikler hiçbir yerde, Sovyetler Birliği’nin devrimci merkez olduğunu açıklamadılar. Gelgelelim bizi ‘Sovyetler Birliği’nin öncü rolünün değişebileceğini, devrimci merkezin kayması formülü ile ... öne sürmek’le suçlamaya kalkıyorlar!

“Görülüyor ki, menşevikler bu ‘suçlamayı’ yaparken bile, açık seçik bir biçimde ‘Sovyetler Birliği devrimci merkezdir’ demekten kaçınıyorlar. Böylece, *bir kez* bizim sorumuz, ‘Sovyetler Birliği devrimci merkez midir?’ sorusu hâlâ yanıt bekliyor. *İkincisi*, menşevikler bu soruyu yanıtlayamayarak ‘açık’ düştüklerini anlıyorlar. Bu ‘açığı’ gözlerden saklamak için ‘devrimci merkezin kayması’ formülüne saldırıyorlar. Ama bununla yeni bir ‘açık’ veriyorlar. Çünkü devrimci merkezin kayması fikri Lenin’indir. İdeolojik açıkları pragmatik siyasetle örtbas etme yolu, daha büyük açıklara götürüyor.”

Bunun üstüne, oportünistlerin, “görüşlerini” açıklamaktan başka yapacakları birşey kalmadı. Ve, yukarıda okuduğunuz Radyo yazısı geldi ortaya. İşte, bugünkü noktaya, böyle itile itile geldiler.

Şimdi, Radyo yazısındaki görüşleri tek tek ele alalım.

ÇALARKEN BİLE ÇARPITIYORLAR

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'de şöyle demiştik: “*Dünya devrimci merkezi, proleter hareketinin, proleter savaşımının en yüksek aşamaya ulaştığı yerdir. ... Günümüzde dünya devrimci merkezi hâlâ Sovyetler Birliği'dir. Çünkü ekonomik ve toplumsal yönden en gelişmiş sosyalist ülke, işçi sınıfı hareketinin en yüksek boyutlara ulaştığı ülke demektir. Ve dünyanın ilk işçi devleti Sovyetler Birliği bugün en ileri sosyalist ülkedir. ... İlk sosyalist devrimin etkusuyla birlikte, devrimci merkez emperyalist sistemin dışına çıktı ve zayıf halka ile devrimci merkez birbirlerinden ayrıldı.*”¹

Radyo, “günümüzde, devrimci merkez artık zayıf halka kavramından ayrılmıştır” diyor. Ömürleri boyunca, devrimci merkez adını ağızlarına almayanların, ağızlarını açar açmaz *Zayıf Halka*'daki bir cümleyi aynen kullanmaları ne hoş bir rastlantıdır. Haydi diyelim ki, kendi “bağımsız” çalışmalarıyla bu sonuca vardılar.

Ne var ki ardından gelen cümlede işler iyice sarpa sarıyor: “Devrimci merkez *bu nedenle*, proleter hareketinin, proleter savaşımının en yüksek aşamaya ulaştığı yer değil, yeni bir toplum düzeninin, sosyalizmin, komünizmin kurulma sürecinin geliştiği sistem, Sovyetler Birliği'nin öncülüğündeki dünya sosyalist sistemidir.” (abç) “*Bu nedenle*” diyor! Görüyor musunuz, nasıl kaş yapayım derken göz çıkıyorlar! “*Bu nedenle*” diyor, devrimci merkez, proleter hareketinin en yüksek aşamaya ulaştığı yer değil, sosyalist sistemdir. Yani bu oportünist baylar diyorlar ki, sosyalizmi, komünizmi kurma savaşımı, işçi hareketinin bugün ulaştığı en yüksek aşama değildir! Yeni bir toplum kurma, sömürüyü, sınıfları yok etme savaşımı, oportünistlere göre günümüzdeki en yüksek işçi sınıfı savaşımı değil ha? Gelin şimdi bunu militanlara anlatın bakalım. Sömürsüz-sınıfsız özgür bir dünya yaratma savaşımı, fabrikalarda, tarlalarda her gün tarihten gelen eşitsizliklerin üstüne çıkarak sosyalizmi üretme savaşımı,

1. R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 4. basım, s.31-33.

nasıl olur da en yüksek sınıf hareketi olmaz anlatın. Bakalım, başarabilecek misiniz?

Oportünistlerin mantığı, Sovyetler Birliği'nin, sosyalist ülkelerin uluslararası planda yürüttüğü sınıf savaşımını yadsıyor. Onlar sosyalist ülkede düşman sınıflar yok diye, sosyalizmi, komünizmi kurmayı işçi sınıfı savaşı olarak görmüyorlar. Oysa bu, dünya emperyalist burjuvazisine karşı savaşın en yükseğidir.

Ne var ki , sosyalist ülkeler, başlangıç düzeyleri, ekonomik ve toplumsal rezervleri, insan malzemesi açısından farklıdır. Bu farklılık, gelişme oranları açısından farklılık getirir. Sosyalist ülkeler arası ekonomik entegrasyon, ekonomik ve toplumsal yönden daha geri ülkelerin kendi başarılarına gerçekleştirebilecekleri gelişme hızından çok daha yüksek tempoları kalıcı olarak sürdürebilmelerinin en büyük güvencesidir. Ve bu ekonomik entegrasyon ilerledikçe, çeşitli sosyalist ülkeler arasındaki daha az elverişli koşullar giderek törpülenmektedir. Ama ortadan tam olarak kalkmaları, 10-20 yılın değil, çok uzun tarihsel dönemlerin işidir. Bu nedenle, sosyalist ülkeler arasında farklı gelişme tempolarının varlığını saptamak (ki öyledir), hiç de "kör yasalar"dan, "eşitsiz gelişme yasası"ndan söz etmek değildir. İki düzeyi birbirine karıştıran oportünistler, bilimin karikatürü olmaktan öteye geçemiyorlar.

Sovyetler Birliği sosyalist ülkeler arasında en yüksek gelişme hızına sahip ülkelerdendir. Böyle olmasaydı (varsayım yapıyoruz) en düşük gelişme hızına sahip olsaydı, belirli bir anda öteki bazı sosyalist ülkeler onu geçemez miydi? Geçebilirdi. Ama bu, "kör işleyiş", "eşitsiz gelişme yasası" işliyor demek olamazdı. Çünkü böyle bir durumda Sovyetler Birliği, o yasanın öngördüğü gibi geriliyor, duruyor değil, kendi temposuyla ve bu tempoyu giderek de artırarak yine gelişiyor olacaktı. İşte bu nedenle, oportünistlerin yaptığı bilgiçlik kendi savlarını çürütüyor.

DEVİRİMCİ MERKEZİN DEĞİŞMESİ VE LENİN

Devrimci merkezin değişebilirliği konusunda getireceğimiz

ikinci nokta, bu “formül”ün, bizim değil, Lenin’in olduğudur. Lenin, uzun yıllar Sovyet devrimini Avrupa’da proleter devrimlerin izleyeceğini düşündü, bunu bekledi. Oportünizm devrimi batağa sürmeseydi, bu bekleyiş gerçekleşecekti. Olmadı. Ama Lenin, o dönemlerde, devrimci merkezin Sovyetler Birliği’nden başka bir ülkeye geçebileceğini şu sözlerle anlattı:

“Proletaryanın daha büyük ağırlığının ve etkinliğinin olduğu, daha gelişmiş ülkelerde kurulacak Sovyet cumhuriyetlerinin, proletarya diktatörlüğü yolunu tuttukları zaman Rusya’yı geçmemeleri için hiçbir neden yoktur.”¹

Daha sonra, *Sol-Kanat Komünizmi*’nde aynı fikri şöyle yineledi: “Gelişmiş ülkelere en azından birinde proleter devriminin etkisinden az sonra, keskin bir değişimin olabileceği gerçeğini gözden kaçırmak da yanlış olurdu: (Olabilecek bu değişimle — İ.S.) Rusya model olmaktan çıkacak ve bir kez daha geri (‘Sovyet’ ve sosyalist anlamda) bir ülke olacaktır.”²

Görüldüğü gibi, Lenin, devrimci merkezin değişebilirliğini somut bir olasılık olarak koymuştur. Başka ülkelerde gerçekleşecek devrimlerle bir dünya sosyalist sisteminin ortaya çıkacağını Lenin de bileceğine göre ve de bazı sosyalist ülkelerin Sovyetler Birliği’ni geçebileceğini somut olarak kabul ettiğine göre, herhalde Lenin de “kör yasalar”dan, “eşitsiz gelişme yasası”ndan söz ediyordur! Herhalde Lenin de “sinsi bir anti-Sovyetir”!

DEVİRİMCİ MERKEZİN DEĞİŞMESİ BUGÜNKÜ KOŞULLARDA PRATİK DEĞİL TEORİK BİR OLASILIKTIR

Devrimci merkezin değişebilirliği konusunda vurgulayacağımız üçüncü nokta, bunun bugün pratik değil, teorik bir olasılık olduğudur. Nasıl bugün, barışçı yoldan devrim henüz pratik değil ancak teorik bir olasılık olarak kabul

1. Lenin, *agy.* c.29, s.309-311.

2. Lenin, *agy.* c.31, s.21.

edilebilirse (ama teorik bir olasılık olarak kesinlikle kabul edilmelidir) bu da öyledir.

Lenin'in yaşadığı dönemde, devrimci merkezin yer değiştirmesi *somut* bir olasılıktı. Rusya devrimini yeni yapmıştı. Avrupa ve Amerika'ya oranla çok geri bir ülkeydi. Batı'da gerçekleşecek bir devrim, daha ikinci gündünden o ülkeyi Rusya'nın önüne geçirebilirdi.

Bugün durum değişiktir. Batıda devrimler olmadı. Rusya, Sovyetler Birliği'ne dönüşerek dünyanın altıda birini geri kalmışlıktan alıp 50 yıl içinde uzay çağına soktu. Sovyetler Birliği, kapitalist ülkelerin büyük çoğunluğunu geride bıraktı. Amerika, Almanya, Japonya gibi en ileri emperyalist ülkeleri pekçok konuda yakaladı ve geçti. Bu göz kamaştırıcı gelişme sosyalizmin üstünlüğüdür.

Bu 50 yıllık üstün gelişme ile, ve de en ileri kapitalist ülkelerde bir devrim ufukta görülmediğinden, bugün devrimci merkezin yer değiştirmesi ancak teorik olarak kavramamız gereken bir olasılık düzeyine inmiştir. Pratik bir anlamı yoktur. Bu görüşümüzü *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'de* açıkça yazdık:

“Dünya devrimci merkezi artık hiç değişmez mi?

“Değişebilir. Devrimci merkezin, proleter hareketin yükseldiği aşamalara bağlı olarak yer değiştirdiğini söylemiştik. Proleter savaşımının, sosyalist devrim ve sosyalizm kuruculuğundan daha yüksek aşaması, gelişmiş sosyalizm kuruculuğu, sonra komünizmin maddi-teknik temellerinin atılması ve sonunda komünist toplum aşamasıdır. Dünya devrimci güçlerinin merkezi olma durumu bundan böyle bu aşamalara bağlı olarak, ya da aynı aşama içinde daha ileri gitmeyle yer değiştirebilir. Lenin'in dediği gibi, en ileri sosyalist ülkeyi ekonomik ve toplumsal alanlarda geçebilen, üretim güçlerinin gelişimini onun üstüne çıkarabilen bir başka sosyalist ülkeye ve yalnızca bu ülkeye geçebilir.”¹

“Yalnızca bu ülkeye geçebilir”. Var mı öyle bir ülke? Yok. Demek ki, “şimdilik” değişmeyecek. Öyleyse bu yaygara neden? Etrafta da yel değirmeni yok ki, bizim Don

Kişotlar saldırıyorlar. Daha sonra da *İşçinin Sesi*'nin 107-108. sayısında Seyit Havran yoldaş aynı görüşü yineledi. Şöyle dedi:

"En ileri sosyalist ülke olarak Sovyetler Birliği bugün de dünya devrimci merkezidir, sosyalizm yolunu tutan bir başka ülke onu her alanda geçene dek orada kalacaktır. (Ki bu, bugünkü koşullarda pratik değil, ancak teorik bir olasılıktır.)"

DEVRİMCİ MERKEZİN DEĞİŞMESİ VE "KÖR YASALAR"

Oportünistler, dünya devrimci merkezinin değişebilirliğini *teorik* açıdan tartıştığımız için bizi "sinsi bir anti-Sovyetizm" yapmakla suçluyorlar. Bunu yaparken de, "günümüzde sosyalist sistemin gelişme yasaları (toplumsal, ekonomik, politik) tıpkı emperyalist ülkelerde olduğu gibi eşitsiz midir? Sosyalist ülkeler böyle kör yasalarla, eşitsiz gelişmelerle birbirini geçmiyor" diye bilgiçlik yapıyorlar.

Oysa yaptıkları bilgiçlik, kendi kalkış noktalarını çürütüyor. Görelim.

Sosyalist ekonomide yasaların körcesine işlemeyeceği, kapitalizmde körcesine işleyen "eşitsiz gelişme yasası"nın sosyalizmde olmayacağı çok açıktır. "Eşitsiz gelişme yasası", belirli bir dönemde belirli ülkeler güçlenirken, başka bazı ülkelerin güçten düşmesi, daha sonra yeni bazı ülkeler hızla yükselirken eski bazı ülkelerin güçsüzleşmesi sonucunu doğurur. Bu, kapitalizmin yasasıdır. Sosyalizmde böyle şey olmaz. Tüm ülkeler, tutarlı ve sürekli bir tempoyla gelişirler.

Oportünistler, dünya devrimci merkezini ve proletarya enternasyonalizmini gerçek düşmanlara (dünya komünist hareketinde ve Türkiye'de oportünizm, "solculuk", ulusçuluk, anti-Sovyetizm) karşı *gerçek* biçimde savunamıyorlar. Bundan dolayı Sovyetler Birliği ve proletarya enternasyonalizminin savunucuları gibi *görünebilmek* için (Türkiye'de kimse yutmasa bile dışarıda yutan olur umuduyla) Sovyetizmi "devrimci merkezin

değişebileceği *formülü*"ne karşı koruyorlar.

Nasıl Türkiye işçi sınıfı ve devrimci hareketin bu türden "savunucular"a gereksinimi yoksa, proletarya enternasyonalizmi, Sovyetler Birliği ve dünya komünist hareketinin de yoktur.

SOVYETLER BİRLİĞİ HER ALANDA EMPERYALİZMİ GEÇTİĞİNDE ÇAĞ DEĞİŞECEKTİR

Radyo bize çatabilmek için bilimi, sağduyuyu fırlatıp atıyor ve şu soruları soruyor: "Bugün hangi kapitalist ülke Sovyetler Birliği'nden *köklü* bir biçimde ileridedir? Hangi ülke bugün devrimini yapsa Sovyetler Birliği'nden çok daha ileri bir sosyalist toplum kurabilir? Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği bugün *başlıca* kapitalist ülkeleri *her alanda* geçmedi mi? Sovyetler Birliği, en ileri kapitalist ülke Amerika Birleşik Devletleri'ni *birçok alanda* geride bırakmadı mı?" (abç) Ve bu sorularla bizim, Sovyetler Birliği'nin öncü rolü üstüne spekülasyon yaptığımızı kanıtladığını sanıyor.

Oysa, kendi soruları kendisini yanıtlıyor! Özellikle birinci soru, bir ya da birkaç kapitalist ülkenin, Sovyetler Birliği'nden (köklü bir biçimde olmasa da) ileride olduğunu söylüyor. Son soru da, Sovyetler Birliği'nin ABD'yi, her alanda ya da çoğunluk alanda değil, birçok alanda geride bıraktığını söyleyerek, aynı sonucu yinelemiş oluyor. Bunlar, ne tutarsız insanlardır, bu ne zavallı bir mantıktır ki, kendi sorularıyla bizi kanıtlıyorlar!

Dünyada iki sistem var. Emperyalist sistemin başında kesintisiz bir süreç içinde göreceli olarak güçten düşmekte olan, fakat hâlâ *üretim güçlerinin genel gelişme düzeyi* açısından en ileri ülke olan ABD var. Sosyalist sistemin başında, kesintisiz bir süreç içinde hızla güçlenen, üretim güçlerinin gelişme düzeyi açısından emperyalistleri birçok alanda daha şimdiden geçmiş olan ve *üretim ilişkileri açısından en ileri düzeyi temsil eden* Sovyetler Birliği var.

Amerika, feodalizmi yaşamadan, zamanın en ileri kapitalist ülkesi olan İngiltere'den göç ederek yerleşen

rafine bir insan malzemesiyle kurulmuş, korkunç bir dinamizmle gelişen bir ülkeydi. Lenin'in ve Stalin'in deyimleriyle, feodalizmin geri çekici etkisini yaşamayan, damıtılmış bir kapitalizmin at koşturduğu bir ülkeydi. Kendi toprağı dışında yürüyen I. ve özellikle II. Dünya Savaşı, üretim güçlerini yıkmamış, tam tersine, büyük bir gelişme göstermesini sağlamıştı. Bunların yanısıra, en önemlisi, kendi emeğı sonucu olmayan, dünyanın her yanından emperyalist sömürü yoluyla akan akıl almaz boyutlardaki zenginliklere oturuyordu.

Bolşevikler iktidara geldiğinde, Rusya, feodalizmin ağır yükünü taşıyan orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkeydi. İleri kapitalist ülkelere oranla çok geri düzeydeydi. Zaten devrimin gerçekleşmesinde I. Dünya Savaşı'nın yıkıcı sonuçlarının büyük rolü olmuştu. Ardından iç savaş, aşağı yukarı tüm göstergelerde ekonomiyi 1913 öncesine itti. Ülke büyük yıkım gördü. İnsan malzemesi geriye. Bunlara karşın, Sovyet insanı göz kamaştırıcı başarıdan başarıya koştu. II. Dünya Savaşı geldiğinde, faşist Almanya'ya karşı koyabilecek bir ağır sanayi tabanı kurulmuştu. Ne var ki, II. Dünya Savaşı, büyük ağırlığıyla Sovyet toprağında geçti. Ülke baştan başa yıkıldı. 22 milyon Sovyet evladı kırıldı. Savaş sonrası, dünya sosyalist sistemi oluştu. Sosyalizme yeni katılan ülkeler ekonomilerini ayağa kaldırabilsin diye, Sovyet halkı kendi emeğinden kesip bu ülkelere dev yardımlar yaptı, *hâlâ* da yapıyor. Batı kaynaklarına göre, Sovyetler Birliği'nin yalnızca Küba'ya yaptığı yardım bugün *günde* 2 milyon dolardır. Sovyetler Birliği'nin, dış ülkelerin sömürsünden gelen ve emperyalist ülkeleri asıl ayakta tutan emperyalist kârları yoktur. Tam tersine, kahraman Sovyet insanı, sofrasındaki her lokmayı, dünyanın her yanındaki devrimci hareketlerle paylaşıyor. Sovyetler Birliği'nin büyük yardımlarını görmeyen tek bir devrimci hareket gösterilemez.

Tüm bu çok güçlü olumsuz etkenlere karşı Sovyetler Birliği, 50 yıl gibi çok kısa bir sürede kapitalist ülkelerin büyük çoğunluğunu geride bıraktı. Bugün, dünyanın ikinci en güçlü ülkesi oldu. Lenin, devrimden sonra

elektrikleşmeyi ana hedef koyarken, bugün Sovyetler Birliği uzay çağına girdi. Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin üretim ilişkileri, geri üretim güçlerini hızla ileri çekici bir rol oynadı, oynuyor.

Bu akıl almaz gelişme, sosyalizmin üstünlüğünü en kesin biçimde kanıtlamaz da ne kanıtlar? Bizim zavallı oportünistlerimiz, neden sosyalizmin üstünlüğünü tartışma konusu yaptığımız yalanını yayıyorlar? ABD ile SSCB'nin başladıkları nokta çok farklıdır. Yaşadıkları tarih çok farklıdır. Buna karşın Sovyetler Birliği ABD'yi yakalamıştır. Sorunu bu çerçevenin dışında tartışmak, henüz varılmamış aşamayı varılmış gibi göstermek bilimsellik değildir, yağcılıktır. Sovyetler Birliği'nin yararına değil, zararınadır. Gerçekler devrimcidir. Gerçekler, Sovyetler Birliği'nden yanadır. Devrimciler gerçeklerden korkmazlar.

Sovyetler Birliği'nin yağcılığa gereksinimi yoktur. Onların yaşantısı, göz kamaştırıcı başarılarından sosyalizm adına gurur duyan ama gerçekçi bir yaşantıdır. Hiçbir Sovyet kitabında bugüne dek, Sovyetler Birliği'nin ABD'yi, genel ekonomik açıdan geçtiği yazılmamıştır. G.A. Kozlof'un genel yönetmenliğinde 1977 yılında yayınlanan *Siyasal Ekonomi: Kapitalizm* adlı kitaptan okuyalım:

“Kapitalizmin genel bunalımının üçüncü aşamasının ana özelliği şudur: Dünya sosyalist sistemi, ekonomik olarak güçlenirken, insan toplumunun yaşamının en önemli alanında, yani maddi üretimde, kapitalizme karşı utku kazanmak için başarıyla savaşıyor.

“(…)

“Dünya endüstri üretiminde sosyalist sistemin hâlâ mutlak egemenliği yoktur, ama her yıl payı artıyor. 1950'de sosyalist ülkeler dünya endüstri üretiminin %20'sinden azını gerçekleştirirken, 1975'de %40'dan çoğunu gerçekleştirdiler. KOMEKON ülkeleri dünya üretiminin üçte birini tutuyor. Dünya sistemlerinin en güçlü devletlerinin, SSCB ve ABD'nin karşılaştırması gösteriyor ki Sovyet ekonomisi ABD ekonomisi ile yarışta büyük bir başarı kazanmıştır. 1913'de, Çarlık Rusyası'nın

endüstri üretimi ABD'ninkinin yalnızca %12,5'i idi. 1975'de, SSCB'de endüstri üretiminin hacmi, ABD düzeyinin %80'inden fazlaydı. SSCB, petrol, kömür ve demir cevheri çıkarmada, pik demir ve çelik dökümünde, gübre, mazotlu ve elektrikli lokomotif, traktör, çimento, prefabrik güçlendirilmiş beton levha, yünlü, deri ayakkabı, şeker, hayvansal yağ, vb. üretiminde dünyada ilk sırayı almıştır.

"(...)

"Ekonomik gelişmenin önemli bir göstergesi, emek üretkenliğidir. Bu endekse göre, dünya sosyalist sistemindeki ülkeler, hâlâ yüksek derecede gelişmiş kapitalist ülkelerden geridedir. SSCB'nin endüstrisinde emek üretkenliği, örneğin 1975'de, Amerika düzeyinin %55'iydi ve bu sayı tarımda daha da düşüktü. Ama SSCB'de emek üretkenliğinin büyüme hızı şimdi ABD'dekini önemli ölçüde geçiyor. 1951-1975 arasında, SSCB'nin endüstrisinde emek üretkenliğinde yıllık ortalama artış hızı %6,2 iken, ABD'de %3,2 idi.

"Ekonomik büyümenin en genel endeksi, ulusal gelirdeki artıştır. Kişi başına ulusal gelir hacminde, sosyalist ülkeler hâlâ en gelişmiş kapitalist ülkelerin gerisindedir. SSCB'nin ulusal geliri, örneğin 1975'de ABD düzeyinin %66'sının üstündeydi. Ancak ulusal gelirin büyüme hızı açısından, sosyalist ülkeler gelişmiş kapitalist ülkeleri çok çok geçmiştir. 1951-1975 arasında, ortalama yıllık artış, SSCB'de %8,1 iken, ABD'de ancak %3,1 idi."¹

Lenin, 1921'de RKP(B)'nin 10. Tüm-Rusya Konferansı'nda yaptığı konuşmada şöyle demişti:

"Biz şimdi uluslararası devrime ana etkimizi ekonomik siyasetimiz yoluyla yapıyoruz. ... Bu alanda savaşım artık evrensel olmuştur. Bu sorunu bir kez çözdük mü, kesin ve sonul olarak uluslararası ölçekte kazanmış olacağız. Bu nedenle bizim için, ekonomik gelişme sorunları kesinlikle olağanüstü önem taşır."²

Biz de, Lenin'in bu görüşünü günümüz koşullarına

1. G.A. Kozlof, et al, *Siyasal Ekonomi: Kapitalizm*, s.389-392.

2. Lenin, *agy.* c.32, s.437.

uzatarak *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'de şöyle yazmıştık:

“Çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağdır diyoruz. Bu değerlendirme, kapitalist sistemden kopmuş ayrı bir devrimci merkezin varlığını ve giderek güçlenişini, emperyalist zincirden kopan yeni halkalarla beslenişini yansıtıyor. *Kapitalizmden sosyalizme geçiş süreci*, bir başka deyişle, devrimci merkezin nitel ve nicel olarak güçleniş ve egemen oluş sürecidir. Somut olarak Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin her alanda ilerlemeleri ve yeni ülkelerin de kapitalist sistemin zayıf halkalarında gerçekleşen devrimlerle sosyalist topluluğa katılmaları sürecidir. Bu süreç içinde, sosyalist sistemin her alanda emperyalizmi geçmesiyle çağ değişecek, *sosyalizm çağı* açılacaktır. Kuşkusuz, bunun en kestirme yolu, büyük emperyalist ülkelerde devrimin gerçekleşmesidir. Ne var ki, bu şimdilik ufukta görünmüyor. Ve Sovyetler Birliği bu çağın ağır sorumluluğunu tüm güçlülere karşın onurla, üstün başarıyla taşıyor.”¹

Durum böyle iken, neden hem zayıf halka ve devrimci durum fikirlerini *reddetmek* için bu kadar çaba harcıyorlar, hem de dünya devrimci merkezi fikrine (ki bunu da yeni yeni ve çarpıtarak yapmaktalar) bütün güçleriyle *sarılmaya* çaba harcıyorlar? Neden bize “devrimci merkezci” değil de “halkacı” diyorlar? Çünkü biliyorlar ki bizi “anti-Sovyet” olarak gösterebilmek durumları “çok” zordur. Ama biz dedik, “bu balık başka balık”.

Rusya'yı dünya devrimci merkezi ve Rus proletaryasını da enternasyonal proletaryanın öncü gücü yapan, “herhangi bir ülkenin proletaryasının tüm acil görevlerinden en devrimcisiyle karşı karşıya geldiği zaman bu görevini yerine getirmesi” idi.² Lenin bu satırları yazdığı zaman (1902) bu görev “yalnız Avrupa'daki değil, fakat... aynı zamanda Asya'daki gericiliğin en güçlü siperinin yerle bir edilmesi” idi.³ Bugün, Sovyetler Birliği'nin karşısındaki görev, komünist toplumun nesnel-teknik temellerini

1. R. Yürükoğlu, *agy*, s.33.

2. Lenin, *agy*, c.5, s.373.

3. Lenin, *agy*, c.5, s.373.

kurmaktır, bu yolla aynı zamanda uluslararası alanda emperyalizme üstün gelmektir. Bu görev, bugün herhangi bir ülkenin işçi sınıfına düşen görevler arasında *en devrimcisidir*. Sovyetler Birliği, dünya devrimci merkezidir, çünkü işçi sınıfı hareketinin en yüksek aşamaya ulaştığı yerdir.

Ek: TKP'İN SESİ RADYOSU'NDAN

TKP dün olduğu gibi bugün de enternasyonalizmin başlıca ölçütünü sosyalist sistemin merkezinde bulunan Sovyetler Birliği'ne, reel sosyalizme karşı tutum olarak saptamıştır. Tüm parti üyeleri egemen sınıfların ve onların ortağı her boydan oportünistin anti-Sovyetizmine karşı bugün de en önde savaşıyor. TKP'nin bu ardıcıl tutumunu tartışmaya kalkacak her kimse ancak gülünç olabilir.

Parti düşmanı gurup, yeni anti-İKP'cilik çizgisinde yer aldığından beri işte böyle gülünç bir durumdadır. Bu amaçla ortaya devrimci merkez üzerine hiçbir bilimsel değeri olmayan demagojik savlar atıyor. Bunların yayınlandığı broşürde yaptıkları devrimci merkez tanımlaması tarihsel değildir. Günümüzde başını Sovyetler Birliği'nin çektiği dünya sosyalist sistemi vardır. Ve bu sistem devrim sürecinde belirleyici etkendir. Bu nedenle devrimci merkezin yer değiştirmesi bugün artık pratik anlamı olmayan bir hipotez, varsayımdır.

Günümüzde devrimci merkez artık zayıf halka kavramından ayrılmıştır. Devrimci merkez bu nedenle proleter hareketinin, proleter savaşımının en yüksek aşamaya ulaştığı yer değil, yeni bir toplum düzeninin, sosyalizmin, komünizmin kurulma sürecinin geliştiği sistem, Soyetler Birliği'nin öncülüğündeki dünya sosyalist sistemidir.

Sosyalizmin dünya sosyalist sistemi olmasıyla Sovyetler Birliği'nin rolü, tek başına dünya devrimci hareketinin merkezi olduğu dönemden çok daha fazla artmıştır. Görüldüğü gibi parti düşmanı gurubun Sovyetler Birliği'yle ilgili demagojik yaklaşımı iki noktada açığa

çıkıyor. Birincisi günümüzde dünya devrimci merkezinin tek bir sosyalist ülke olmadığı, başında Sovyetler Birliği'nin olduğu dünya sosyalist sistemi olduğudur. İkincisi böylesi bir evrenin ortaya çıkmasıyla birlikte artık devrimci merkezin bir yerden bir başka yere kaymasından değil, sosyalist sistemin, yeni atılımlarla devrimci merkezin güçlenmesinden söz edilebilir. Parti düşmanlarının devrimci merkez tanımlaması da, bu merkezin yer değiştireceği varsayımı da yanlıştır ve zararlıdır.

Fedoseyev, Leninciliğin Sosyalist Devrim Teorisi kitabının 294. sayfasında şöyle yazıyor: "Şimdi artık dünya devriminin ana ve esas temelini bir tek ülke değil, fakat bir dünya sisteminde ortak sınıf çıkarlarıyla birbirine bağlı birçok ülke oluşturuyor. Bu durum, sadece devrim güçlerinde nicelikçe bir büyümeyi ifade etmekle kalmıyor, aynı zamanda sınıfsal güçlerin uluslararası dağılımında nitelikçe ileri bir değişime de yol açıyor." İşte parti düşmanı gurup bu nitelikçe değişimi yadsıyor. Görüldüğü gibi dünya devrimci merkezi tek bir ülke değil de sosyalist sistem olduğuna göre, devrimci merkezin bir ülkeden başka bir ülkeye kayması söz konusu değildir. Ama eğer parti düşmanları Sovyetler Birliği'nin sosyalist sistemdeki öncü rolünün değişebileceği üzerine kehanette bulunmak istiyorlarsa bunlara şu sorular sorulmalıdır: Bugün hangi kapitalist ülke Sovyetler Birliği'nden köklü bir biçimde ileridir? Hangi ülke bugün devrimini yapsa Sovyetler Birliği'nden çok daha ileri bir sosyalist topluma kurulabilir? Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği bugün başlıca kapitalist ülkeleri her alanda geçmedi mi? Sovyetler Birliği en ileri kapitalist ülke Amerika Birleşik Devletleri'ni birçok alanda geride bırakmadı mı? Sovyet halkının yarım yüzyılı aşkın deneylerini, komünist insan tipinin gelişme süreçlerini hangi kapitalist ülke devrimini yaptığı zaman geçebilir? Dahası var, günümüzde sosyalist sisteminin gelişme yasaları (toplumsal, ekonomik, politik) tıpkı emperyalist ülkelerde olduğu gibi eşitsiz mi? Sosyalist ülkeler böyle kör yasalarla, eşitsiz gelişmelerle birbirlerini mi geçiyor, yoksa sosyalist ülkeler sosyalist entegrasyon süreci içinde sürekli olarak birbirlerine yaklaşıp,

bütünleşiyor mu? Bir sosyalist ülkenin ötekileri geride bırakma gibi milliyetçi amaçlar peşinde koşabileceği söyleniyor mu? Bu sav da Pekin hegemonyacılarının önerine koydukları milliyetçi amacın ta kendisidir. Bunlar Sovyetler Birliği'ni geçmeyi parti kararı yaptılar. Geldikleri yer biliniyor. Günümüzde artık sosyalist dünya sistemi dünya devrimci sürecinin doğal merkezi olmuştur. Sovyetler Birliği Bilimler Akademisi üyesi Konstanov'un başkanlığında bir kolektifin hazırladığı Marksist-Leninist Felsefe'nin Temelleri adlı yapıtta şöyle deniyor: "Rusya'da sosyalist dünya sisteminin oluşmasıyla çağımızın bütün devrimci güçleri için doğal bir merkez oluşmuştur. Dünya devrimci hareketinin başında öteki bütün devrimci güçlere yol gösteren ve destek veren sosyalizm ülkeleri bulunuyor."

Parti düşmanı gurup, devrimci merkez üzerine demagojik tezleriyle içinden çıkılmaz bir duruma düşmüştür. Bunlar birinci olarak sosyalist sistemin rolünü görmezlikten geliyorlar. İkincisi Sovyetler Birliği'nin elde ettiği başarıları, komünizmin kapitalizme kesin üstünlüğünü kanıtlamasını tartışma konusu yapmaya yelteniyorlar. Bu, sinsî bir anti-Sovyetizmdir. Uluslararası komünist hareket içinde uzun yıllar devrimci merkez sorunu oportünizme karşı savaşın baş yerini aldı. Komünistler Avrupa'yı merkez sayan görüşlere de, Asya, Afrika ve Latin Amerika'yı merkez sayan görüşlere de kararlı bir biçimde karşı durdular. Merkezinde Sovyetler Birliği'nin olduğu dünya sosyalist sisteminin belirleyici rolünü vurguladılar. Bu sistemin dünya devrimci merkezi olduğunu kanıtladılar. Sorun böyle değerlendirilir.

TOPLUMSAL GELİŞMELER VE SAVAŞIMIMIZIN ANLAMI

İşçinin Sesi, sayı 122, 6 Şubat 1980

Son günlerde iki soru, azımsanmayacak sayıda yoldaşımızın kafasını meşgul ediyor. Birinci soru: "Türkiye'de devrimci durum yükseliyor, yığınların hareketlenmesi artıyor. Biz ise işin başındayız. Devrimci durumun görevlerini yerine getirebilecek miyiz? Bunu yapabilmeye zamanımız var mı?" İkinci soru: "Herşeye rağmen kapitalizm hızla gelişiyor. Türkiye hızla emperyalistleşiyor. Bir-iki yıl içinde burjuvazi bunalımı tersinden çözebilir. Bu süre içinde devrimi yapabilecek miyiz?"

Birinci soru, büyük bir toplumsal patlama kaçınılmazdır diyor. İkinci soru, bir-iki yıl içinde böyle bir patlama olmazsa, burjuvazi sorunu çözebilir diyor, birinci sorunun bıraktığı yerden akıl yürütmeyi sürdürüyor. Ama ikisi de aynı soruda birleşiyor: Yapabilecek miyiz? Zamanımız var mı?

İşte bizim katılmadığımız nokta burasıdır. "Zamanımız var mı?" sorusu, bizim soracağımız soru olamaz. Toplumsal gelişmeyle, kendi örgütsel ve siyasal gelişmemizle sözleşme mi imzalayacağız? "Zamanımız yok" dersek ne yapacağız? Evimize mi gideceğiz? Oportünistlerle mi uzlaşacağız? Yoksa güçlü gözükən ama içi kof "solcu" guruplardan biri gibi mi olacağız? Görüldüğü gibi, bu sorunun pratik bir anlamı yoktur.

Komünist hareket yeterince güçlenmeden bir toplumsal patlama gelirse komünistin ne yapacağı açıktır. Bu patlama erkendir, yenilecektir diyerek sıcak odalarına kapanmak oportünistlerin işidir. Erken de olsa, yenilecek

de olsa komünistler işçinin, emekçinin elini bırakmayacaktır. Bire dek siperde olacaktır.

Türkiye'nin emperyalistleşme sürecini de bugünün ileri kapitalist ülkelerinin geçmişiyle karıştırmayalım. Onlar emperyalistleşme yoluyla iç savaşı, kapitalizmin yıkımını önlediler (daha doğrusu geciktirdiler) ama bu Türkiye için geçerli değildir. Dünya emperyalist sisteminin bugünkü gelişme aşamasında içinde bulunduğu kapitalist ilişkiler düzeyi açısından emperyalistleşmekte olan ülkeler, sorunlarını bu yoldan çözemezler. Bu gerçeğe, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'*de değinmiştik.

Bugün emperyalistleşmekte olan ülkelerin (geçiş kuşağı ülkelerinin) başında şu ülkeler yer alıyor: Tayvan, Güney Kore, Hong Kong, İspanya, Singapur, Meksika, Brezilya, Portekiz, Yunanistan, Arjantin, Türkiye, Hindistan, Pakistan.

Bu ülkelerin emperyalist ülkelerle olan ilişkilerine bakınca neler görüyoruz? En başta görüyoruz ki, bazı endüstri dallarında ağırlık, öncülük giderek geçiş kuşağı ülkelere geçiyor. Örneğin, tekstil, gemi yapımı ve çelik endüstrisi. Bu üç endüstri de Batının tarihteki endüstrileşmesini sağlamış kilit endüstrilerdir. Şimdi, orta gelişmiş kapitalist ülkelerin endüstri devrimini sağlıyor. Ama bu gelişme, emperyalist ülkelerin rızası dışında olmuyor. Tersine ileri-kapitalist-emperyalist ülkeler son 10 yıldır bu dallardaki yatırımlarını kısıyorlar ve tüm ekonominin ağırlığını elektronik endüstrisine kaydırıyorlar. Batıdaki endüstri devrimi sırasında kapitalizmi sırtında taşıyan üç endüstri dalı tekstil, gemi yapımı ve çelik olabilir. Bugün kapitalizmi dünya ölçüsünde sırtında taşıyan elektronik endüstrisidir. Bugün göreceli olarak emek yoğun endüstriler geçiş kuşağına kayarken, teknoloji yoğun endüstriler sağlam biçimde emperyalist ülkelerin elindedir.

Bunun sonucunda geçiş kuşağı ülkelerinin emperyalizme bağımlılığı sürüyor. Dış ödemeler dengesi bu savı doğruluyor. Örneğin, OECD ülkelerinin 9 geçiş kuşağı ülkesine yaptığı ihracattan elde ettiği net ticaret artığı 1970'de 9 milyar dolar iken, bu miktar 1978'de 15 milyar dolar olmuştur. Aynı ülkelere yapılan ithalat ise toplam

ithalatın yüzde 5-10'unu aşmıyor.

Emperyalist ülkeler, geçiş kuşağına yaptığı ihracatla, onlardan yaptığı ithalatın neden olduğu içgücü kaybindan daha fazla iş yaratıyorlar. Bu şekilde 1977 yılında Japonya 256 bin, İtalya 41 bin, Almanya 31 bin net işçi kullanımı fazlası kazanmıştır.

Türkiye, işgal ettiği Kıbrıs'ın 1/3'ünü sömürgeleştiriyor. Bugün ortada göstermelik bir hükümetin varlığına bakarak, "Türk kesimi"ne Türkiye'nin yarı-sömürgesi diyebiliriz. Ama bu, büyük ölçüde uluslararası ortam nedeniyledir. Yoksa, işgal bölgesinin ekonomisi Türkiye'ye sıkıca bağlanmıştır.

Yine Türkiye son yıllarda hızla dışarıya, İslam ülkelerine açılıyor. İştahlar kabarmıştır. *Financial Times*'in 21 Ocak 1980 tarihli "Türkiye eki"nde Koç gurubunun verdiği ilan çok anlamlıdır. Koç'un ilanı şöyledir: "Son çeyrek yüzyılda Koç, gelişen bir ülkede endüstriyel sorunlarla başedebilme yolunda kendi tekniklerini geliştirmiştir. Aynı zamanda batı teknoloji ve know-how'ının katkısını da şükranla tanırız. Şimdi, bizim katkımızı yapmamızın zamanıdır. Kendi deneyimlerimize dayanarak, yeni gelişen ülkelerde ileri fakat uygun teknoloji uygulamanın özel sorunlarına sempati duyan bir anlayışla yanışım sunuyoruz. Sorunlarınızı anlayan bir ortağa gereksiniminiz varsa konuşmaya hazırız."

Görüyor musunuz Koç ne denli açık konuşuyor?

Ne var ki, bu gelişmeler sorunları çözmekten çok uzaktır. 15 Ağustos 1979 tarihli *İşçinin Sesi*'nin 101. sayısında şöyle demiştik: "Enflasyon %70'in üstünde, işsizlik %20'nin üstünde. Endüstri yarım kapasiteyle çalışıyor. Siyasal cinayetlerin sayısı günde 3-5'e vardı." Aradan 6 ay geçti. Bugün enflasyon %100, işsizlik %25, endüstri kapasitesi %45-50. Siyasal cinayetlerin sayısı günde 6-8 oldu.

1978'de Türkiye'nin ithalatı 2,17 milyar dolar oldu. Oysa ihracatı 1,19 milyar dolarda kaldı.

Derin bir enerji bunalımı vardır. Merkez Bankası tahminlerine göre eğer 1980 yılında ihracat 3,5 milyar dolara ulaşabilirse, bu ancak ham petrol ve petrol ürünleri

ithalatını karşılayabilecektir.

Endüstri yatırımları giderek düşmektedir. Ekonomik ve siyasal ortamın belirsizliği, döviz yokluğu, hammadde kıtlığı, bu durumun nedenleri arasındadır.

Finans-kapitalin önemli bir kurtuluş kapısı olarak gördüğü yabancı sermaye de bir türlü gelmiyor. Örneğin 1975'de 154 milyon dolar olan yabancı sermaye yatırımları, 1978'de 47 milyon dolara düştü. 1979'un ilk 7 ayında ise ancak 15.4 milyon dolar oldu. Şimdi Demirel hükümeti dış borçları Türk lirasıyla ödemeyi, bu parayla da Türkiye şirketlerini satın almalarını ya da yatırım yapmalarını öneriyor. Bu yola gitsinler diye her kolaylığı sağlıyor. Ekonomik önlemler yanında, baskıcı, faşizan siyasal önlemler alıyor. Bir yanda ithalat vergisini %1'e düşürüp, her çeşit ithalatı serbest bırakırken, öte yanda devleti faşistleştiriyor, "disiplini" sağlamaya çalışıyor. Böylece finans-kapital ülkeyi soktuğu yıkımı, emperyalizme daha fazla bağlanarak çözmeyi amaçlıyor.

Emperyalist basın uzun bir süredir Türkiye için *kaçakçılığın yasallaştırılmasını* savunuyor. Emperyalist basının "paralel ekonomi" adını taktığı kaçakçılıktan Türkiye'ye yılda *en az* 4 milyar dolar giriyor. Bu kaçakçılığın çok büyük bölümü silah, baz morfin-eroin, altın, çelik ve öteki endüstriyel maddeler kaçakçılığıdır. Eskinin ünlü sigara kaçakçılığı artık "ufak" köpekbalıklarına düşmüştür. Son yıllarda dünya çapında ün kazanan "Türkiye mafyası" üstte saydığımız kaçakçılıkla uğraşiyor. Son 15 yılda "ele geçirilen" tüfek sayısı 45.000, tabanca sayısı 150.000, mermi sayısı 32 milyondur. 1978'den bu yana Türkiye'ye 100.000 ton işlenmiş çelik kaçak olarak sokulmuştur. Merkez Bankası'nın Batı Avrupa'da yaptığı araştırmalara göre 1977'de Türkiye'ye 110 ton, 1978'de 88 ton altın kaçak olarak sokulmuştur.

Bu, yılda *en az* 4 milyar dolarlık kaçakçılık geliri, 1983 için öngörülen dış ödemeler dengesi açığını rahatça karşılıyor. Demirel'in son açıkladığı "önlemler", bu gerçekleri ve emperyalistlerin önerisini dikkate aldığını gösteriyor. İthalat vergisi %1! Özel işletmeler kendi petrollerini kendileri ithal edebilecekler! (Önceden de

ediyorlardı, tankerler Kumkapı'ya dayanıyordu ama kaçak olarak.)

Ne var ki, "paralel ekonomi"yi "resmi ekonomi"ye dönüştürme çabaları kendi açmazını içinde taşıyor. Ne denli elverişli koşullar tanınırsa tanınsın, kaçakçılığı her yasallaştırma girişimi bu işlemlerin daralmasını da birlikte getirir. En iyimser olasılıkla olacak olan kaçakçılığın daralması (yani üstüne hesap yapılan gelirin daralması) ya da daha derinlere gizlenmesidir. Ayrıca her iki piyasa birden, dolaşan döviz miktarı, yine de yetersizdir. Sonra, kaçakçılıkla giren madde, bir üst düzeyde kendi gereksinimini de beraberinde getiriyor.

Siyasal terör son 5 yılda sürekli ve hızla artan bir eğri çizmektedir. Ecevit'in sosyal demokrat iktidarı sırasında yani 22 ayda 2.444 kişi öldürüldü, 10.000 kişi yaralandı. Demirel'in hükümetiyle birlikte bu tempo daha da hızlandı. Bunun adı da "tırmanan iç savaş"tır.

Türkiye bugün işte böyle bir durumdadır. Yanlış teorileri asıl çökertecek güç yaşamın kendisidir. Ve yaşam tüm oportünist basitlikleri yerle bir ediyor. Türkiye'de devrimci durum vardır. Ağırlaşıyor. İşçi hareketi yeniden militanlaşıyor. Öğrenci hareketi yayılıyor, işçi hareketinin desteğine koşuyor. Oportünistler Kahramanmaraş kırımının yıldönümünde İzmir'de yaptıkları gibi olayları pencereden izliyorlar. Devrim hareketinin başında militan proleter sosyalizmi yürümediğinden çeşitli "sol" eğilimler savaşıma yeni katılanların çoğunluğunu toparlıyor. Bu "sol" eğilimler, özünde küçük burjuva devrimciliği olduğundan kadrolaşamıyor da. Yeni gelen kadar gidene oluyor. Türkiye devrimci güçleri büyük bir dağınıklık içindedirler. Sınanmış denenmiş, geniş çevreler üstünde saygınlığı olan bir kurmay kadrosu yoktur. Gericiliğin en büyük bir üstünlüğü buradadır.

Böyle bir ortamda Lenincilerin durumu nedir?

Bazı yoldaşlar, madem TKP'de durum böyleydi, Yürükoğlu kavgayı açığa çıkarmadan önce Türkiye'de gizliden örgütlenmeliydi diyorlar. Bu ilkesel, moral ve tarihsel açıdan doğru olmayan bir düşüncedir.

Bir kez, Leninciler komplocu, entrüst değildir. Parti

içinde kavgayı açığa çıkarmadan örgütlenmek klikçi-Bizansçı oportünistlerin işidir. Yıllardır çeşitli klikler bunu yapıyor.

İkincisi böyle bir davranış, komünist morali çiğnemek olurdu. Böyle gebelikler taşıyan kadrolar uzun maratonu bitiremez.

Üçüncüsü, bu düşünce tarihsel gelişmeler açısından da yanlıştır. Her gelişmenin bir mantığı vardır. Sanki böyle Leninci kadrolar vardı da biz işe koşmadık. Bugün Leninci saflarda olan yığınla yoldaş 6 ay önce böyle düşünmüyordu. Onları Leninizmin bayrağı altında toplayan açık savaşım olmuştur.

Bugün çok çeşitli zorluklarımız vardır. Çok çeşitli de söz mü, *her* alanda zorluklarımız vardır. Nicelik olarak, parasal açıdan, örgütlenme ve siyasal taktikleri her yerde aynı uygulama açısından oportünistlerden daha gerideyiz. Bürokratik disipline başkaldırarak açık tartışma içinde birleşmiş komünistler olarak, doğaldır ki disiplin anlayışımız ve uygulayışımızda eksiklikler vardır. Oportünizme aşırı nefret ve oportünistlerin uygulamalarından tikslenme bazı yoldaşlarımızı bazı doğruları da elinin tersiyle itmeye götürüyor. Siyasal polise karşı savunma düzeyimiz düşüktür. Genel olarak TKP'de konspirasyon komik bir illiklik-artizanlık düzeyindedir, bunu herkes biliyor. Ama burjuvazinin 5. kolu oportünistler için durum farklı, Leninciler için farklıdır. Ne dediğimizi Ankara, İzmir, Hatay, Gaziantep, Manisa, Aydın'daki yoldaşlar çok iyi anlayacaktır.

Tüm bu eksiler karşısında üç temel artımız vardır. Türkiye'nin ekonomik-toplumsal ortamı bizden yanadır. Şablonculuktan uzak, Türkiye gerçeklerini çözümlayebilen tutarlı bir Leninci ideolojimiz vardır. Üstümüze düşen görevleri yapmaya niyetimiz ve cesaretimiz vardır.

Görüşlerimize katılınlar, katılmasınlar, tüm devrimci hareketlerin bizi açık sözlü, sözünün eri, güvenilir bir hareket olarak değerlendirmesinin nedeni bu özelliklerimizdir. Tüm güçlüklerin üstesinden geliriz, yeter ki dostta, düşmanda saygı uyandıran bir hareket olabilmemizi sağlayan bu özelliklerimizi gün güne daha da geliştirelim.

Komünistler, halkımıza sömürünün, kulluğun olmadığı bir dünyanın yolunu gösteriyorlar. Komünistler, Türkiye’de banşçıl yollardan bir devrimin olanağı olmadığını biliyorlar. Bugün dövüşmeyen, yarın da dövüşmeyecektir diyorlar. Komünistler vargüçleriyle işçi sınıfını iktidara hazırlıyorlar. Gelişmeler ne yöne olursa olsun bu çabalar boşa gitmeyecektir. İşçimizin, köylümüzün kurtuluşu bu çabalar üstünde yükseliyor.

Onun için yoldaşlar, sorumuz “zamanımız var mı?” değil, “belirli bir zamana daha, daha, daha fazla çalışmayı nasıl sığdırabiliriz?”dir.

Tarih bizden yanadır.

DEVİRİMİZİN BAŞARISI KADINLARIN KATILIMINA BAĞLIDIR

İşçinin Sesi, sayı 122, 6 Şubat 1980

Sınıfların belirmesi, özel mülkiyetin ve devletin ortaya çıkmasıyla kadınların ezilmeleri, horlanmaları, sömürülmeleri de alinyazısı oldu. Dünyadan çeşit çeşit düzenler geldi geçti, kadının ezilmesi değişmedi. İşçi, emekçi kadınlar, sınıf sömürüsü yanında bir de kadın oldukları için sömürülüyorlar.

Yurdumuzda da kadın, toplumun her alanında "ikinci sınıf" vatandaştır. İşinde, evinde, okulunda, yasalar karşısında her zaman eşitsizlikle, haksızlıkla, ezgiyle karşı karşıyadır. Hatta hatta, devrimci örgütlerde bile durumu pek farklı değildir. Çeşitli yönetim katlarında kadınların oranı bunu gösterir. Ne denli komünist, devrimci olsak, bin yılların geliştirdiği erkek şövenisti tutumları değiştirmek, yok etmek kolay olmuyor.

Oysa kadınlar toplumun yarısıdır. Onları kazanmadan devrim olmaz. Onları yalnızca işçi-emekçi olarak kazanma çabası ise yetersiz kalır. Onların, kadının toplumdaki yerinden gelen özel sorunları da vardır. Bu nedenle, onları ancak kadın olarak da işçi sınıfı hareketine kazanabilirsek, gerçekten kazanırız.

Bunun için en başta erkek komünistler kendilerini eğitmelidirler. Evdeki, partideki, örgütteki tutumlarını gözden geçirmelidirler. Kadın sorunu yalnız kadınların sorunu değildir. Bu sorunun bir yarısı kadın, öteki yarısı erkektir. Karşıyla derinden eşit bir yaşantı kuramayan bir erkek komünist, bu eşitliği topluma nasıl verebilir? Kadın sorunundaki tutumu bir komünist partisinin demokratlı-

ğının önemli ölçütüdür.

Eylemlerde, yığın çıkışlarında, mitinlerde, çatışmalarda kadın devrimcileri hep “kayırıyoruz”, onlara hep “cephe gerisi” görevler veriyoruz. Bu kesinlikle yanlıştır. Kadınların o çok büyük devrimci gücünü yeterince kavrayamamışız. Sovyetler Birliği’nde II. Dünya Savaşı sırasında düşman uçağına çarpıp kanadını kırarak düşüren kadın pilot filoları vardı. Çarın sarayını, savaş gücünden herkesin ürktüğü kadın hassa alayı koruyordu. Saflarımızdaki kadınların girişkenliğini, devrimci enerjisini kısıtlamayalım.

Kadınları devrimci savaşıma yığınsal olarak kazanabilmek için yığın çalışması yöntemlerimizi geliştirmeliyiz. Kadınlar arasında çalışmanın *özel yollarını* bulmalıyız. Bu iş için özel kadrolar, ajitatörler yetiştirmeliyiz. Türkiye kadın hareketinde önemli bir aşama olan İKD hareketi, oportünistler eliyle iflasa itildi. Erkek şövenisti anlayışın devrimci giysi giymiş biçimi, kadını çok geri, birşeyden anlamaz, siyasetten ödü kopar bir yaratık olarak görmektedir. İşte İKD kurucuları kadın olmalarına karşın, ne ilginçtir ki kafaları bu anlayışla yoğruludur. Bunun üstüne bir de oportünizm eklenince, İKD, “biçki-dikiş kursu”na döndürüldü.

Bunun sonucunda kadınların korkunç devrimci potansiyeli patlatılamadığı gibi, kadınlar arasında çalışan kadrolarımızın da bilinci hızla düştü. Bu durumu düzeltmek, İKD’yi girdiği çıkmazdan kurtarmak için vargücümüzle çalışmalıyız.

Bu deneyden de ders çıkartarak, kadınlar arasında çalışmanın Leninci anlayışını geliştirmek zorundayız. Komünist partisinde işçi-köylü-aydın ayrımı olmadığı gibi, kadın-erkek ayrımı da olmaz. Parti içinde kadınlar ayrı örgütlenemez. Ama kadınların örgütlenmesinden sorumlu özel bir komite ya da bürolar olur. Mutlaka olmalıdır.

Kadınlar arasında çalışmanın Leninci anlayışını geliştirme, aynı zamanda bir *program* sorundur. TKP’nin 3. Programı’nın “kadın hakları” bölümünü okuyun, göreceksiniz ki kadın sorunu küçümsenmiştir. İşin özü

koyulmamıştır. Programın bu bölümü de, aşağıda önereceğimiz temel önermeleri içererek yeniden yazılmalı ve kadınlar arasındaki çalışmalarda pusula durumuna girmelidir.

1. Komünist partisinin programı, kadının toplumsal yeri ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki kopmaz bağı şiddetle vurgulamalıdır.

2. Komünist partisinin programı, kadının gerçek kurtuluşunun ancak komünizmle sağlanacağını açıkça söylemelidir.

Bu iki noktayı içeren bir program, feminizm ve de erkek şövenizmi ile arasına kalın bir çizgi çeker. Bu iki nokta aynı zamanda, kadın sorununu toplumsal bir sorun olarak görmenin, onu proletaryanın sınıf savaşımına, devrim savaşımına bağlamanın da temelidir. Lenin'in komünistlere öğrettiği budur.

Bu iki nokta TKP Programı'nda yer almamış bile olsa, kadın-erkek tüm komünistlerin şimdilik hiç olmazsa akıllarında durmalıdır. Kadınlar arasındaki çalışmada tüm istemler, ileri demokratik halk devrimine, *iktidarın ele geçirilmesi zorunluluğuna* bağlanmalıdır. Bu, oportünistlerin unuttuğu bir yöndür ama işin ABC'sidir. Bu gereği yerine getiren pekçok kadın komünist vardır, onlar bunu kendi girişimleriyle yapıyorlar. Oysa, yukarıda değindiğimiz iki noktayı içeren bir program herkesi böyle davranmaya zorunlu tutar. Programın varoluş nedeni bu değil midir?

Kadınlar arasındaki tüm çalışmalar devrim sorununa bağlanmalıdır. Hem de düzenli, sürekli ve sistemli bir biçimde. Bu çok açık. Ama bu, kadınlar arasına, kör değneğini bellemiş gibi "devrim" belgisıyla gitmek demek değildir. Kadınların *kendi* açılarından, sorunlarından, gereksinimlerinden ve istemlerinden yola çıkmamız gerekir. Onların kendi sorunlarından yola çıkarak, bu sorunlarla işçi sınıfı hareketinin ülke çapındaki istemleri arasındaki siyasal bağı gösterebilmeliyiz. Sosyalizme açılan ileri demokratik halk devriminin kadınlara getireceklerini *somut* olarak gösterebilmeliyiz. Kadınları sınıf savaşımında işçi sınıfının yanına ancak böyle

kazanabiliriz.

Kadınlar arasında militan çalışmadan korkmayalım. Türkiye'nin ortamı kadınları devrimci savaşıma sandığı-mızdan çok daha fazla hazırlamıştır.

Leninizm oportünizmi kadın sorununda da çökertecektir. Kadınların desteği Lenincilerde olacaktır. Militan, vurduğunu deviren, kahramanlık destanları dizen bir kadın hareketi! İşçi sınıfının devrim savaşımına omuz vermiş bir kadın hareketi!

Kadının kurtuluşu, proletaryanın kurtuluşuna bağlıdır. Ama devrimin başansı da kadının katılmasına bağlıdır. Haydi yoldaşlar, kadınların gücünü gösterelim!

1 MAYIS DÖNÜM NOKTASI OLACAKTIR

İşçinin Sesi, sayı 126, 7 Nisan 1980

On dört Ekim seçimlerinden bu yana yığınların savaşımı hızla yükseliyor. Emperyalizm ve yerli finans-kapital cephesi ile emekçi halkın kapışması ileri boyutlar alıyor.

Ne zaman işçi sınıfında, yığınlarda militanlık yükselirse, işçi sınıfının at sineklerinde, işçi bürokrasisinde dil değişir, militanlaşır. Dünya işçi sınıfı tarihi bunu gösteriyor. Bizde de öyle oluyor.

Bu sahte militanlaşmanın iki genel nedeni vardır. Birincisi, TİP'in aile kavgası içinde TKP oportünistlerini suçlarken söylediği sözlerle, "kendilerine yükledikleri hak edilmemiş misyonu biçimsel olarak koruma" kaygısıdır. (*Yürüyüş*, sayı: 256, 4 Mart 1980). Yerlerini yitirmeme çabasıdır. Bu çabaya TKP'nin oportünist kanadı, TİP, TSİP, sendika bürokratları ortaklıdır.

İkincisi, uzlaşmacılar bu yolla işçi sınıfından soyutlanmamayı ve militanlık psikolojisi biraz durulduğu anda kafasını çelmeyi, "ehlileştirmeyi", böylece burjuvaziye karşı görevlerini yerine getirebilmeyi hesaplarlar. Militanlığın yükseldiği anlarda dil değiştirmezlerse, bu uğursuz rollerini oynayamazlar. Bu arada her fırsatta zehir akıtmaktan da geri durmazlar.

İşte, yiğit Tarih işçilerinin direnişi ile patlayan İzmir ayaklanmasına karşı tutum. *Anım*, Mart 1980 sayısında, bir yandan "Tarih işçilerinin yanındayız" diye bağırıyor, öte yandan işçilerin kendilerini silahla savunmalarına ve çatışmaların mahallelere yayılmasına "provokasyon" diyor. *Yürüyüş*, bir yandan Tarih işçilerinin yanındayız diyor, öte yandan şanlı direnişe, "tekellerin barikat savaşı

denemesi" diyor, alay etmeye kalkıyor. Sendika bürokratları bir yandan işçilerin yanındayız diyor, öte yandan direnişin sönmesi, öteki kentlere yayılmaması için elinden geleni yapıyor.

Bu işçi sınıfı asalakları aynı oyunu 1 Mayıs üstüne oynuyorlar. "Yaşasın 1 Mayıs", "Şanlı 1 Mayıs", "Bütün Türkiye 1 Mayıs alanıdır". Sonra? 1 Mayıs'a 20-25 gün kaldı, en ufak ciddi bir hazırlık yapılmıyor, açık bir hedef konulmuyor. Cilalı sözler altında yapılmak istenen, 1 Mayıs 1980'i burjuvaziyle cepheden bir çatışmaya girmeden atlatmaktır. "Bütün Türkiye 1 Mayıs alanıdır" sözleri, sınıf savaşının bu en kritik döneminde halk sınıflarının gücünü binbir parçaya bölmek, böylece gösterilerin çaptan düşmesini sağlayarak kolayca geçiştirmek amacını taşıyor. TKP'nin oportünist kanadı, TİP, DİSK yönetimleri aynı görüşte birleşiyorlar.

Ülkenin nesnel ortamı bu geri çekiliş taktiğine uygun mudur, yoksa tam tersi bir tutum mu istiyor?

Yazımızın başında belirttiğimiz gibi yığınların savaşımı hızla yükseliyor. Bunun karşısında, devrim sürecinin mantığına uygun olarak faşist baskılar da hızla artıyor. İlerici-devrimci dernekler, yayınlar kapatılıyor, işçi sınıfına, küçük burjuvaziye, Kürt ulusuna baskılar yoğunlaşıyor, parlamenter rejim altında çıkarılan gerici yasalarla burjuva devleti faşistleştiriliyor. Hesaplaşmanın son durağı İzmir ayaklanması oldu. Devrimci ve gerici güçler artık tüm taktiklerini İzmir ayaklanmasının bıraktığı yerden sürdüreceklerdir. İstek işi değil, nesnel olarak böyle.

1976'dan bu yana 1 Mayıslar, sınıf savaşında önemli köşe taşları oldu. Geldik 1980'e. Aşağı yukarı tüm ilerici-devrimci dernekler kapatıldı. Faşizm tehlikesi *hiçbir zaman* bu denli yakın olmadı. Bu tehlikeyi nasıl önleyeceğiz? Uslu durarak mı, TİP'in geleneksel belgisi, "eylem yapmayalım, faşizm gelir"le mi? Yoksa, işçi sınıfımızın ve emekçi halkın gücünü düşmana göstererek mi?

Faşizm boğazımıza sarılmış sıkıyor. Bizim oportünistlerimiz ne yapacağını bilmez biçimde söyleniyor: "İGD kapatılamaz", "İKD kapatılamaz", "*Savaş Yolu* kapatı-

lamaz", "*Ürün kapatılamaz*", "... kapatılamaz, kapatılamaz". Kapatıldı yahu kapatıldı! Açılması için ne yapacağız, faşizmi püskürtmek için ne yapacağız siz onu söyleyin.

Bugün Türkiye'de sınıf savaşı öyle bir noktaya geldi ki, *nasıl geçerse geçsin*, 1 Mayıs 1980 toplumsal yaşamda çok önemli bir dönemeç olacaktır. Geçmiş 1 Mayıslarla kıyaslanmayacak bir etkisi olacaktır. Ekonomik çöküntü tarihin görmediği bir düzeye çıktı. Devrimci durum, yığın hareketliliği dahil, iyice olgunlaştı. Zorbalık iyice halkın üstüne çöktü. 1 Mayıs 1980'de işçi sınıfımız birleşik gücünü düşmana gösterebilirse devrim savaşımı büyük bir canlılık kazanacak, büyük bir atılım yapacak, pek çok zulüm tedbirini yırtıp atacaktır. Gösteremez de 1 Mayıs burjuvazinin taktik bir utkusuyla kapanırsa, gerici cephenin cesareti ve dolayısıyla faşist uygulamalar artacak, işçi sınıfında ve emekçilerde moral yorgunluk ve geçici de olsa bir durulma ortaya çıkacaktır.

Ülkenin nesnel ortamı böyledir, 1 Mayıs'ta geri çekiliş taktiğine uygun değildir. Bu durumda ne yapılmalıdır?

Türkiye işçi sınıfı hareketinin ve genel olarak devrim savaşımının bugün içinde bulunduğu ortamı dikkate alarak, *komünistlerin önerisi*, 1 Mayıs'ın merkezi olarak İstanbul'da kutlanmasıdır.

Biz kendi gücümüzle 1 Mayıs'ı, İstanbul'da 1 Mayıs alanında kutladık. Bu kazanımı geri vermemeliyiz. Sıkıyönetim baskısını geri püskürtmeliyiz. İstanbul'da, 1 Mayıs alanında sıkıyönetimi, zorbalığı kıracak yığinsal bir gösteriyle dikilmeliyiz. İşçi sınıfımız bunu gerçekleştirebilirse, ki o gücü vardır, Türkiye'de işler bambaşka bir yönde gelişecek, devrim ufukta bir hedef olmaktan çıkabilecektir.

Komünistlerin görüşü, işçi hareketine önerisi budur. Ancak komünistlerin, küçük burjuva sosyalistlerinden farkı vardır. Önerileri kabul edilmezse, komünistler, TİP'in yaptığı gibi, 300 kişiyle İstanbul'da göstermelik bir gösteri düzenlemeyeceklerdir. İşçi hareketinin aktif-örgütlü çoğunluğunun kararına uyacaklardır. İşçi hareketini bölmececeklerdir.

Aktif-örgütlü işçi çoğunluğunun kararına uyacağız ama zamanı varken görüşümüzü işçi sınıfına benimsetmek için canla başla çalışacağız. Doğrusu budur, gerisi burjuvaziye verilmiş bir ödündür, hem de en verilmeyecek anda verilmiş bir ödündür diyeceğiz.

Sınıfsal-siyasal güç dengelerinin iyice önem kazandığı günümüzde "tüm Türkiye 1 Mayıs alanıdır" demek, çıkışları 30-40 ile, ilçeye bölerek iğdiş etmek demektir. Burjuvaziyle uzlaşıp işçi sınıfını yalnız bırakmak demektir. Faşizm gelsin çöksün demektir. Ortam geri çekilmeyi değil, yüklenmeyi gerektiriyor. Yoksa düşman bize yüklenecektir. Seçimi, oportünistlere, küçük burjuva sosyalistlerine, işçi bürokratlarına bırakmayalım.

Seçimi bu asalaklara bırakmayalım ve büyük bir hızla İstanbul'da merkezi ve yığınsal 1 Mayıs için çalışalım. İşçi sınıfının kızıl sancağını 1 Mayıs alanına dikelim. Tüm ilerici-devrimci güçler 1 Mayıs 1980 için elele.

1 Mayıs İstanbul'da kutlanmalıdır!

SINIF SAVAŞININ VARDIĞI
AŞAMA
VE
KOMÜNİST PARTİSİNİN
TAKTİKLERİ

Türkiye'nin en kritik
bir döneminde yazılmış olan ve komüniste
yaraşan tutumu çok güzel yansıtan
bu kitabın dört bölümünü veriyoruz.

I. YANITLANMASI GEREKEN ACİL SORU

Genel olarak devrimci hareket ama özel olarak Türkiye Komünist Partisi, 60 yıllık tarihi içinde gördüğü en zor dönemden geçiyor. Sıkıyönetim, faşist cinayetler, işkenceler, karşı-devrimci baskılar, legal çalışma olanaklarının kısılması, işçi sınıfının örgüt enflasyonu karşısında düştüğü kafa karışıklığı, her çeşit legal yığın örgütlerinin işlevlerindeki büyük düşüş, devrimci hareketteki derin bunalım, TKP içinde strateji ve taktikler alanında ortaya çıkan bolşevik-menşevik kapışması... Tüm bunlar hem de partimizin birliğini yeniden kurmak gibi zor bir görevle karşı karşıya olduğumuz bir anda ortaya çıkıyor ve bu görevi hem zorlaştırıyor, hem acilleştiriyor.

Bazı yoldaşlar, “dağılma menşevik kanattadır” diyebilirler. Bu, bir yanıyla doğru, bir yanıyla yanlış olur. Doğru, dağılma menşevik kanattadır. Ama menşevikler, parti kadrolarının, gerçekçi bir hesapla üçte ikisi üstünde etkindirler. Bu üçte iki çoğunluk da partidir. Bu kadrolar menşevik değildir. Bilinç düşüklüğü, bilgisizlik, idealizasyon, askersel disiplin anlayışı gibi nedenlerle, oportünistlerin yanında duruyorlar. Partinin bolşevik-menşevik olarak ikiye ayrılması, Leninci kanadın üçte bir gibi büyük bir azınlık tutması, menşevik kanadın kendi içinde 3-4 kliğe bölünmesi, o kanattan çok yoldaşın siyaseti bırakması, bunlar hep partimizin dağılmasını anlatır.

TKP'nin birliğini sağlamanın yolu, 48 yıldır yapılmayan kongrenin (Türkiye'den gelen haberlere göre oportünistler şimdi de 1977 Konferansı'nı kongre diye göstermeye çalışıyorlarmış!) yapılmasıdır. Partisini, sınıfını, ülkesini seven her komünistin 5. Kongre'nin toplanması için elinden geleni yaptığına, yapacağına

inancımız sonsuzdur. Kongre toplanmasına yönelik çalışmalar sürerken (ki bunu Kongre için imza toplamak vb. gibi dar anlamayalım, TKP'nin Leninci kanadının tüm çalışmaları aynı zamanda kongreyi daha çabuk toplayabilme sonucuna çıkmaktadır) partimizdeki dağılmayı, Türkiye ortamının bu olguyla bağını ve bugünkü ortamda izlenmesi gereken taktikleri herkesin önünde tartışmalıyız.

TKP içinde son aylarda ortaya çıkan toplu sözleşmeler, Tarih olayları, 1 Mayıs gibi konulardaki derin taktik ayrılıklar aslında partinin tüm taktiklerini *değiştirme* konusunun bir parçasıdır. Partinin taktikleri konusu ise, Türkiye'de sınıf savaşının vardığı aşama ve yaşadığımız bugünkü ortamın Türkiye devrimi açısından yeri konusunun bir parçasıdır.

Özellikle 1979 1 Mayıs'ından bu yana işçi sınıfımızın ve genel devrimci hareketimizin savaşımında bir düşüş var. Bu düşüş, son 3-4 ay içinde iyice belirginleşti. Devrimci hareket içinde bölünmeler ve siyaseti bırakma yaygınlaştı. Bu arada 12 Mart'ın yıldönümü, İzmir ayaklanması, Tarsus olayları gibi, zorbalığa yüksek düzeyde karşı çıkışlar da oldu ama genel düşüşü *değiştirmede*, bu eğri içinde zıplamalar olarak kaldı. Karşı-devrim güçleri baskılarını sürekli ve sistemli biçimde arttırıyorlar.

Bu durumda, her gerçek devrimcinin, her komünistin açıkça sorması ve açıkça yanıtlaması gereken bazı kilit sorular vardır. Türkiye'de siyasal ortam nasıl bir aşamadır? Halk sınıflarının savaşımı, yenildi mi, yoksa kısa süreli ve geçici bir duraklama, gerileme dönemi mi yaşanıyor? Devrimci durum bitti, karşı-devrim oturdu mu, yoksa devrimci durum sürüyor mu?

Bunların hepsi aslında tek bir sorudur ve bugün Türkiye komünistlerinin önünde duran temel sorudur: "Yenilgi mi geçici gerileme mi?" Genel geçerli doğruları mantık jimnastiğiyle ona buna satan şarlatanlardan olmak istemeyen her komünist bu soruyu *açıkça* yanıtlamak zorundadır. Çünkü, Türkiye komünist hareketinin taktikleri *tümüyle* bu sorunun yanıtlarına bağlıdır. Yanıtlarımız olumsuz ise, belgelerimiz, bağlaşıklara karşı tutumumuz, genel ajitasyonumuz, partinin örgütlenme ve genel çalışma

yöntemleri temelden değişecek ve artık ayaklanmanın yığınlar içinde hazırlığına yönelik olmayacaktır. Yanıtlarımız olumlu ise, TKP'nin Leninci kanadının taktikleri bugünkü yolunu izleyecek ama partinin genel taktikleri değişmek zorunda olacaktır. Bu nedenle, yukarıdaki soruyu anlaşılır biçimde, kesin olarak yanıtlamayan hiçbir parti, parti adına layık değildir.

TKP'nin Leninci kanadının yanıtlarına geçmeden önce, bizim durumumuzu çeşitli yönleriyle anımsatan bir durumda Lenin'in soruna yaklaşımını ele alalım. 1905 Moskova ayaklanması bastırıldıktan sonra işçi sınıfının çeşitli kesimlerinde yaygın bir moral çöküntüsü ve yılgınlık doğmuştu. Yığın hareketleri gerilemişti. Bu durumda, devrim yenildi mi, yoksa geçici bir geri çekiliş mi söz konusudur konusunda bir karar vermek gerekiyordu. Hararetli bir tartışma başladı. Menşevikler, aynen bizdeki torunları gibi, açık ve kesin birşey söylemeden sözü döndürerek devrimin yenildiği — işin bittiği sonucuna çıkıyorlardı. Lenin ise, ortamın, devrimin yenilgisini mi, geçici bir geri çekilişi mi yansıttığına proletaryanın belli kesimlerindeki yorgunluk psikolojisinin kanıt gösterilemeyeceğini, asıl bakılacak yerin nesnel koşullar olduğunu söylüyordu.

Lenin, "yenilgi mi, geçici gerileme mi?" sorusuna verilecek yanıtın, tüm taktikleri belirleyeceğini söylüyor ve Menşevikleri kesin tutum almaya zorluyordu.

Lenin'den aşağıya aldığımız uzun alıntıyı dikkatle okumalıyız. Konumuz açısından canalıcı önemi açıktır. Değişik bir ülke için, değişik bir tarihsel ortamda yazılmıştır ama soruna yaklaşım açısından, soruya verilecek evet-hayır yanıtının *sonuçları* açısından *evrenseldir*.

"Çerçevesini çizdiğimiz soru, bir bütün olarak Sosyal Demokrat (komünist — R.Y.) taktüklerin temel sorunudur. Önümüzdeki parti kongresinin en net ve ikircimsiz biçimde çözmesi gereken başlıca sorundur. Tüm parti üyeleri, tüm sınıf bilinçli işçiler bu sorunu çözmeye yarayacak kapsamlı materyal toplamak için derhal vargüçleriyle çalışmaya koyulmalı, sorunu tartışmalı ve

kongreye, önlerindeki önemli ve sorumlu göreve tam hazırlıklı delegeler yollamalıdır.

“Kongre delegelerinin seçimi, taktik platformlar arasında net bir ayırım temelinde yapılmalıdır. Aslına bakılırsa, yukarıdaki soruya şu ya da bu yönde verilecek tutarlı ve tam bir yanıt, Sosyal Demokrat (komünist — R.Y.) taktiklerin tüm ikincil ayrıntularını da çözecektir.

“Ya öyle — ya böyle.

“Ya bugünkü durumda ‘gerçek bir devrimden söz edilemeyeceğini’ kabulleneceğiz, o zaman ne kendimizi, ne proletaryayı, ne de halkı aldatmamak için bunu açıkça üstüne basarak, herkesin duyacağı biçimde söylemek zorundayız. Demokratik devrimin tamamlanmasının, proletaryanın *acil* görevi olduğunu kesinlikle reddetmek zorundayız. Ayaklanma sorununu tümüyle rafa kaldırmalı ve dövüş birlikleri örgütleme ve silahlandırma çalışmalarına son vermeliyiz. Çünkü, ayaklanmayla oynamak işçilerin partisine yakışmaz. Devrimci demokratların gücünün tükendiğini kabul etmeliyiz ve anayasal bir düzenin gerçek muhalefet gücü olarak liberal demokratların şu ya da bu kesimini desteklemeyi ivedi görevimiz saymalıyız. Kötü bir örneği de olsa Devlet Duması’na bir parlamento gözüyle bakmalı ve yalnız seçimlere katılmakla kalmayıp, Duma’ya da girmeliyiz. Partinin legale çıkmasını başa almalı, parti programını buna uygun biçimde değiştirmeli ve tüm çalışmalarımızı ‘legal’ sınırlara göre ayarlamalıyız. Yeraltı çalışmalarımızı en azından ikincil ve legal çalışmalara bağımlı bir konuma itmeliyiz. Nasıl bir önceki tarihsel dönemde silahlı ayaklanmayı birincil parti görevi saymışsak, şimdi de sendikaların örgütlenmesini birincil parti görevi saymalıyız. Köylü hareketinin devrimci belgelerini de rafa kaldırmalıyız (örneğin, büyük topraklara el koyulması) çünkü bu belgeler pratikte ayaklanma belgeleridir, ve de askersel biçimde hazırlık yapmadan, ona inanmadan ayaklanma çağrısı yapmak, yakışsız bir ayaklanma oyunculuğu olur. Yalnızca geçici devrim hükümetinden değil, sözümona ‘devrimci yerel özyönetim’lerden de söz etmeyi kesmeliyiz. Çünkü deneyim gösterdi ki, haklı ya da

haksız yere bu adı taşıyan organlar, koşulların dayatmasıyla ayaklanma organlarına, devrimci bir hükümetin nüvelerine dönüşmüşlerdir.

“Ya da bugünkü durumda gerçek bir devrimden hem söz edebileceğimizi, hem de söz etmemiz gerektiğini kabul edeceğiz. Açık devrimci savaşımın yeni ve üst biçimlerinin kaçınılmaz olduğunu, en azından büyük olasılık taşıdığını kabul edeceğiz. O zaman, proletaryanın ana siyasal görevi, tüm çalışmasının sinir merkezi, tüm örgütlü *sınıf* eylemlerinin ruhu, *demokratik devrimin tamamlanması* görevi olacaktır. Bu görevden tüm yan çizmeler, sınıf savaşımı kavramını Brentano'nun yorumladığı biçimde sulandırmaktan başka anlama gelmeyecek, proletaryayı liberal-monarşist burjuvazinin kuyruğu yapmak demek olacaktır. Partinin ivedi ve birincil siyasal görevi, proletaryanın güçlerini hareketin ulaştığı en yüksek savaşım biçimi olarak silahlı ayaklanmaya hazırlamak, onu bu yönde örgütlemektir. Aralık ayaklanmasının tüm deneyimini en pratik amaçlar için eleştirisel bir gözle incelemek şaşmaz görevimizdir. Dövüş birlikleri örgütleme ve silahlandırma çabalarımızı on kat arttırmamız gerekir. Ayaklanmaya aynı zamanda gerilla operasyonları yaparak da hazırlanmak gerekir, çünkü yalnız yeni nefesler kazanarak ve kaydederek 'hazırlanmak' saçma olur. İç savaşı ilan edilmiş ve sürüyor sayıp *tüm* parti eylemlerini şu kurala göre yönlendirmemiz gerekir: 'Savaşta, savaştaki gibi!' Bu durumda, proletaryanın kadrolarını *saldırgan* askersel operasyonlar için eğitmek zorunludur. Köylü yığınlarına yönelik devrimci belgiler atmak, mantıklı ve tutarlıdır. Devrimci ve yalnızca devrimci demokratlarla savaşkan anlaşmalara girme görevi ön plana çıkar: Burjuva demokratlarının çeşitli kesimleri arasında ayırım yapmanın ölçütü ayaklanmaya karşı tutumlarıdır. Proletarya, ayaklanmadan yana olanlarla 'birlikte çarpışır' ama 'ayrı yürür'. Ayaklanmaya karşı çıkanlara karşı acımasızca savaşırız ya da iğrenç ikiyüzlüler ve Cizvitler olarak bir kenara atarız. Tüm ajitasyonumuzla, anayasal hayallerin eleştirisini ve sergilenmesini, açık iç savaş konumundan hareketle ön plana

alınız. Dikkatimizi, kendiliğinden devrimci patlamalara giderek yol açacak durum ve koşullara yoğunlaştırmız. Duma'yı parlamento olarak değil, bir polis karakolu gibi değerlendiririz. Proletaryayı yozlaştırmak ve dağınkılığa itmekten başka hiçbir işlevi olmayacak gülünç seçimlere herhangi bir biçimde katılmayı reddederiz. İşçi sınıfı partisinin örgütlenmesinin temelini (Marks'ın 1849'da yaptığı gibi) 'açık çalışmalar' için ayrı bir aygıtı olan, özel sezicilerini, işçi sendikalarından legal basına dek tüm legal dernek ve kurumlara soka 'güçlü, gizli bir örgüt' olarak ele alırız.

"Kısacası: Ya demokratik devrimin sona erdiğini kabul edeceğiz, ayaklanmayı rafa kaldıracağız ve 'anayasal' yolu seçeceğiz ya da demokratik devrimin hâlâ sürdüğünü göreceğiz, onu tamamlamayı ana görevimiz sayacağız, ayaklanma belgisini geliştirip pratikte uygulayacağız, iç savaş ilan edeceğiz ve tüm anayasal hayalleri acımasızca mahkum edeceğiz."¹

İKİ ANLAYIŞ-İKİ TAKTİK

Günümüz ortamını değerlendirme ve izlenecek taktikler konusunda partimizde belli başlı iki anlayış vardır. Leninci kanat, Türkiye'nin ortamını devrimci durum olarak belirlemiştir. Devrimci durumun, düz bir çizgi gibi sürekli yükselen bir gidiş olmadığı, gerileme, yükseliş, duraklama gibi çeşitli düzeyler taşıyabileceğinin bilincindedir. Bu nedenle, devrimci durum içinde ortaya çıkan gerilemeleri ve kısmi yenilgileri yalnızca yeni ve daha güçlü saldırılar için koşulların oluşma dönemi olarak değerlendiriyor. Özellikle Türkiye'nin bugünde, işçi sınıfındaki her çeşit "yasal" önyarguları yok etmeye büyük önem veriyor. Tariş'te başlayan banşçıl bir grevin, sokak savaşlarına, küçük çaplı bir ayaklanmaya dönüşmüş olabilmesine büyük önem veriyor. Bu olayı, Türkiye ortamını gözler önüne seren en güzel gösterge olarak

1. Lenin, *agy.* c.10, s.142-145.

değerlendiriyor. İzmir ayaklanmasının, sınıf savaşını bir üst aşamaya yükselttiğini ve geniş yığınlara ülke çapında genel ayaklanma için zorunlu olan pratik deneyim kazandırdığını söylüyor. Maden-İş grevlerinin ve İzmir ayaklanmasının, Emine Engin yoldaşın *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı*'nda üstünde durduğu, *TKP Leninciler Konferansı*'nın ısrarla vurguladığı bir fikrin, *barışçıl grevlerin bugün işlevini yitirdiği* fikrinin ne denli doğru olduğunu kanıtladığına işaret ediyor. (Maden-İş grevlerinin, İzmir ayaklanmasının, Tarsus olaylarının ve yüz kızartıcı Mersin 1 Mayıs'ının dersleri tüm yoldaşlarca dikkatle özümlemeli, işçi sınıfına götürülmeli ve tüm "yasal" hayaller yerle bir edilmelidir.)

TKP içindeki ikinci anlayış, menşevik yelpazenin türlü çeşitli yayın organlarında temcit pilavı gibi kotarılan anlayıştır. Onlara göre Türkiye'de devrimci durum yoktur. Ya da onlardan birinin dediği gibi, "devrimci durum olsa ne olur, olmasa ne olur, parti o denli güçsüz ki, devrimci durum var demek yanlış olur". Onlara göre devrimci bir çıkış olasılığı yoktur, *ama* "faşizm tehlikesi reeldir". Bu nedenle, devrim hedefini bir yana bırakın, önce bir "demokratik konumlarını koruma" aşaması olmalıdır. (Bak: İ. Bilen'in Şubat 1980 tarihli *Barış ve Sosyalizm Sorunları*'ndaki yazısı.) Bu aşamada, tekeldışı burjuvazinin partisi CHP'nin oynayacağı önemli bir rol vardır, onun için CHP'yi tedirgin edecek eylem çeşitlerinden sakınmak gerekir. Tariş olayları kışkırtmadır, provokasyondur. Silah kullanmak anarşizmdir, terörizmdir. Bu aşamada tekelci burjuvazi ile çatışmak doğru değildir. "1 Mayıs şurada şurada yapılmayacak" mı dedi, öyle olsun. İstanbul'da? Provokasyona gelmeyelim, Mersin'de yaparız. "Kızıl bayrak taşıyamazsın, 'İstiklal Marşı' dışında marş söyleyemezsin, Türk büyükleri dışında resim taşıyamazsın" mı dedi, öyle olsun. Biz bu kez "şenola düğün"ü söyleyelim, sonra yapacağımızı biliyoruz! Günün en önemli görevi, tüm enerjiyi sendikal harekete yoğunlaştırmaktır.

Görüldüğü gibi, TKP'deki iki çizginin farklılığı derindir. Oportünistler, devrim ve ayaklanma konusunu

ağızlarına almıyorlar, “reel” tehlikeye karşı CHP’yi etekliyorlar. Lenincilere göre ise, devrim ve ayaklanma giderek yakın görev oluyor. Bu nedenle, her çeşit “yasal sınırlar” basitliğine karşı amansızca savaşmak, en başta parti örgütlenmesi olmak üzere *illegal* örgütlenmeyi başa almak, legal sendikal hareketi yaşamdaki mütevazı yerine oturtmak gerekiyor.

TKP’deki iki çizginin aslına sadık özeti böyledir.

Yeri gelmişken bir noktaya değinelim. Oportünist teoriler, yaşamın ve Lenincilerin bunaltıcı baskısı altında sürekli yenileniyor. Ama bu yenilemeler, anlayışlarının özünü hiç değiştirmiyor, yalnızca daha büyük çelişiklere düşmelerini getiriyor. Bunun son örneği İ. Bilen’in Şubat 1980 tarihli *Barış ve Sosyalizm Sorunları* dergisinde yayınlanan “Sömürü ve Baskı Politikasına Karşı Ulusal Demokratik Güçler” adlı yazısıdır.

İ. Bilen bu yazısında şöyle diyor: “Bugünkü somut politik görevimiz, demokratik konumları gericiliğe karşı savunmak ve bunları daha da genişletmektir. Bu da ancak halkın demokrasi hareketini, yığın savaşımalarını güçlendirerek gerçekleştirilebilir. Bu hareket, emperyalizmin, tekellerin konumlarına karşı güçlü bir atılım çevreni taşıyor ve ileri demokratik devrim için savaşımında çıkış noktasını oluşturuyor. (*Buraya dek ve yalnızca bu sözlerde bir yanlış yoktur, eğer ‘yığın savaşımları’ nı doğru anlıyorsa — R.Y.*) Böylesi bir hareket ancak en geniş demokratik güçlerin eylem birliğiyle gerçekleşebilir. Bu hareket ulusal demokratik cepheyle özdeş değildir, bileşimi bakımından ondan daha geniştir. (*İşte burada sapıtıyor ve yukarıdaki doğruları da nereye bağlamak için söylemiş olduğunu açığa vuruyor. Böyle bir birlik ‘devrim için çıkış noktası’ oluşturacaksa kendileri açısından UDC ile özdeş olması gerekmez mi? Anlaşıyor ki, bu birlik ‘devrim için çıkış noktası’ değil, kendi başına bir aşamadır — R.Y.*)”. Böyle diyor İ. Bilen, ve hemen ekliyor: “CHP’yi eylem birliğine çekmenin nesnel olanakları vardır” ... Bu, “en geniş demokratik güçlerin eylem birliği” dediği hareketin “*politik programı*”nın “daha sınırlı, güncel” amaçlarını da şöyle açıklıyor:

“Böylesi bir eylem birliği için politik program daha geniş güçlerin uğrunda savaşabileceği daha sınırlı, güncel amaçlara yönelmelidir. Günümüzde bu amaçlar şu ağırlık noktalarında toplanabilir:

“—Emperyalist baskılara, NATO dayatmalarına, gericiliğin demokratik özgürlüklere karşı saldırılarına, artan faşizm tehlikesine karşı savaşım.

“—Ekonomik bunalımın yükünün emekçi halkın sırtına yüklenmesine karşı savaşım.

“—Kürt halkına karşı uygulanan ulusal baskıya, ulusal ayrıcalığa, Türk şövenizminin körüklenmesine karşı savaşım.

“—Barış, askersel yumuşama, silahlanma için. emperyalizmin Türkiye’deki egemen çevreler aracılığıyla Ege denizinde ve Kıbrıs’ta düzenlediği provokasyonlara karşı savaşım.”

İ. Bilen’in bu yazısı son derece tutarsız ve ciddilikten uzak bir yazıdır. Bunlar bir yana, bu yazının önemi, yıllardır satır aralarına sızdırılan, ileri demokratik halk devrimi öncesinde bir başka aşamanın yer alacağı görüşünün ilk kez açıkça, “resmi” olarak söylenmesindedir. Bu buluşun devrim teorisini ilgilendiren yanı, yazımızın kapsamı dışında kalıyor, bizi şimdi ilgilendiren yönlerine değinelim.

Birincisi, bu aşamanın “güncel ama sınırlı” dediği amaçları, yine kendisinin aynı yazıda daha önceki bölümlerde yazdığı gibi, *ileri demokratik halk devriminin* amaçları arasındadır. Hiç de sınırlı değildir, ancak devrimle elde edilebilecek amaçlardır ve ne yazık ki CHP’nin ölesiye korktuğu amaçlardır.

İkincisi ve bizi bu yazıda asıl ilgilendiren yönü, bu amaçları sıralayarak İ. Bilen’in düştüğü derin çelişkidir. Biz bu amaçları gönülden kabul ediyoruz. Ne var ki, bu amaçlar, ayaklanmayı-devrimi anlatmıyorsa boş sözlerdir, lafazanlıktır, göz boyamacılıktır diyoruz. İkinci maddeye bakın! Nasıl karşı konacak? Bugün işçilerin karşısında yalnız polis yok, düzenli ordu ve özel işletme güvenlik ekipleri var. Türkiye’nin *bugünkü* ortamında, “ekonomik bunalımın yükünün emekçi halkın sırtına yüklenmesine

karşı savaşım" dediğimizde, "yığın savaşımını güçlendirme" dediğimizde, *kaçınılmaz olarak*, otomatik olarak işçileri devrimci karşı koyuşa, çarpışmalara, barikat savaşlarına çağırıyoruz demektir. İşçi grev yapıyor, sürüler saldırıyor, panzerler duvarları yıkıyor. Karşı koyma diyorsan, grevi sürdüreceksen nasıl sürdüreceksin? ... Görüldüğü gibi, bu hedef *bugün* işçi sınıfını devrimci karşı koyuşa, barikata çağırın bir hedeftir. Bilen'in saydığı öteki maddeler de öyledir.

Peki, bu ne zavallı mantıktır ki, bir yandan yığınları devrimci eyleme çağırır, öte yandan devrimci bir ortam yoktur der, devrimci eyleme provokasyon der, CHP'yi birliğe çağırır, maden işçisini uslandırmaya çalışır, 1 Mayıs'ı Mersin'deki gibi "kutlar"?

II. EKONOMİK VE TOPLUMSAL ORTAM

15 Ağustos 1979 tarihli *İşçinin Sesi*'nde yayınlanan "Savaşımın Sonunu Kadrolar Belirleyecektir" adlı yazımızda, "enflasyon %70'in üstünde, işsizlik %20'nin üstünde, endüstri yarım kapasiteyle çalışıyor, siyasal cinayetlerin sayısı günde 3-5'e vardı" demiştik. Aradan bir yıla yakın zaman geçti, bugün enflasyon %100'ün üstüne çıktı, işsizlik %25'in üstüne çıktı. Endüstri çalışma kapasitesinde "iyiye doğru" ufak bir gelişme oldu, bugün %60 dolaylarındadır. Siyasal cinayetlerin sayısı günde 6-8 arasında yükseldi.

Endüstri yatırımlarında bir iyileşme yok. Ekonomik ve siyasal ortamın belirsizliği, hammadde yokluğu, döviz "dar boğazı", bu durumun başlıca nedenleri arasındadır.

Derin bir enerji bunalımı vardır. Merkez Bankası, 1980 yılında dışsatum 3,5 milyar dolara ulaşabilirse, bununla ancak ham petrol ve petrol ürünleri dışalımını karşılanabilecektir diye yorum yapıyor.

Finans-kapital, ülkeyi içine soktuğu yıkımı, emperyalizme daha fazla bağlanarak çözmeyi amaçlıyor. Ne var ki, finans-kapitalin önemli kurtuluş kapısı olarak gördüğü yabancı sermaye bir türlü *istenen ölçülerde* gelmiyor. Demirel hükümeti, dış borçları Türk lirasıyla ödemeyi, bu para ile yabancı şirketlerin Türkiye şirketleri adına satın alınmasını, ya da ayrı yatırım yapmasını önerdi. Bu yola gitsinler diye her kolaylığı sağladı. Bu çabalar sonunda, son aylarda Batı basınının, "uluslararası iş çevrelerinin Türkiye'ye karşı yeniden uyanan ilgisi" diye yorumladığı bir gelişme oldu. Örneğin, Daimler Benz, yılda 25-30 bin dizel motorluk kapasitede bir projeyi Türkiye'ye verdi. MAN, dizel motorları ve ticaret araçları (kamyon vb.) üretecek, 30 milyon dolarlık bir fabrika önerisi yaptı. Kısa

bir süre önce Citroen, yaklaşık 500-900 milyon dolarlık bir yatırımla otomobil fabrikası kurma planlarını açıklamıştı... Yine de, bunlar şimdilik denizde bir damla olmaktan öteye değildir.

"Emperyalist basın uzun bir süredir Türkiye için kaçakçılığın yasallaştırılmasını savunuyor. Emperyalist basının 'paralel ekonomi' adını taktığı kaçakçılıktan Türkiye'ye yılda *en az* 4 milyar dolar giriyor. Bu kaçakçılığın çok büyük bölümü silah, baz morfin-eroin, altın, çelik ve öteki endüstriyel maddeler kaçakçılığıdır. Eskinin ünlü sigara kaçakçılığı artık 'ufak' köpekbalıklarına düşmüştür. Son yıllarda dünya çapında ün kazanan 'Türkiye Mafyası' üstte saydığımız kaçakçılıkla uğraşiyor. Son 15 yılda 'ele geçirilen' tüfek sayısı 45.000, tabanca sayısı 150.000, mermi sayısı 32 milyondur. 1978'den bu yana Türkiye'ye 100.000 ton işlenmiş çelik kaçak olarak sokulmuştur. Merkez Bankası'nın Batı Avrupa'da yaptığı araştırmalara göre 1977'de Türkiye'ye 110 ton, 1978'de 88 ton altın kaçak olarak sokulmuştur."¹

Menşevikler ve sendika ağaları, "gerçekçi ücret, alınabilir ücrettir" diyerek toplu sözleşmelerde işçileri burjuvaziye satmaya devam etsinler, dört kişilik bir ailenin yalnızca mutfak gideri Nisan 1980'de 10.464TL oldu.

İşçi ücretlerine bakarsak, brüt ücretler Eylül 1971'de günde 39.32TL iken, Eylül 1979'da 292.74TL oldu. Büyük bir artış gibi gözüküyor, tam %644'lük bir artış! Oysa aynı dönemde fiyat artışı %675'dir. Demek ki, brüt ücretlerde 8 yılda %3.9'luk bir gerileme olmuş ve reel brüt ücretler 1979'da 37.78TL'ye düşmüştür.

Net günlük ücretlerin durumu daha da berbattır. 1971 yılında net günlük ücret 31.70TL iken, 1979 yılında 160.62TL olmuştur. Oysa aynı dönemdeki fiyat artışlarını dikkate alınca, 1979'da reel ücretler 20.73TL olmaktadır. Demek ki, işçi ücretlerinde son 8 yılda %35 oranında bir düşüş olmuştur!

İşsizlik çığ gibi büyüyor. Her kapitalist ülkede olduğu

1. R. Yürükoğlu. "Toplumsal Gelişmeler ve Savaşımımızın Anlamı". *İşçinin Sesi*, sayı: 122.

gibi bizde de çalışma istatistikleri en güvenilir istatistiklerdir. Buna karşın, Batı kaynaklarının verdiği işsizlik oranı %25'dir. Her yıl 500.000 kişi çalışacak yaşa geliyor. Bunların en fazla 80.000'i endüstride, 120.000'i hizmet sektöründe iş buluyor. Son 15 yılın en önemli toplumsal olgularından biri olan kırsal alanlardan kentlere yoğun göç sürüyor. Yıllardır iş arayıp bulamayanların sayısını gazeteler 1 milyon 216 bin olarak veriyor.

Yurdumuzda yaşamak gerçekten bir hüner oluyor. Evinde yeşillik, hatta sebze yetiştirenlerin sayısı hızla artıyor. Olta balıkçılığı, eğlence değil ciddi bir doyum yolu oluyor. Akıl almaz meslekler türüyor: Kuyrukçuluk (özel olarak kuyruğa girerek yerini arkada duranlara satmak), uhuculuk (pasaport resmi yapıştırmak için bir sıkımlık uhu satmak) vb.

Ancak bir iki yönüne değindiğimiz bu yaşam koşulları, halk sınıflarında derin bir öfke büyütüyor. Son Tarsus olayları bunun en güzel göstergesidir. Bir başka gösterge de işçi grevlerinin yayılmasıdır. 23 Nisan'da Maden-İş'in yaptığı açıklamaya göre, MESS'e bağlı 60 işyerinde 25 bin işçi grevedir. Genel-İş'te grevler vardır. Tekstil'in 41 işyerinde 16 bin işçi grevde. Türk-İş'e bağlı Hava-İş'in grev kararı var. En önemlisi, 1980 yılında Türk-İş'e bağlı sendikalar, değişik işkollarında toplam 760.000 işçi için toplu sözleşme bağlayacaklar.

Tekelci burjuvazi, ortamın patlayıcılığını menşeviklerden çok daha iyi görüyor. Devlet ve özellikle ordu eliyle baskı ve terörü Cumhuriyet tarihinin görmediği boyutlarda yoğunlaştırıyor. İşletmelerde özel güvenlik ekiplerinin kurulması, polisin yetkilerini genişletme yasası, olağanüstü hal yasası, vb., bunlar hep burjuva devletin halk sınıflarına karşı kendini güçlendirme ve sağlamlaştırma çabasının parçalarıdır.

Yurdun geniş bir bölümünde sıkıyönetim var. Sıkıyönetim, olağan dönemlerde uygulanan olağan bir yöntem değil, olağanüstü dönemlerde başvurulan çıplak zorbalık yöntemidir. Sıkıyönetimin olmadığı bölgelerde de "sivil sıkıyönetim" var. Tüm bölgelerde sürekli ve sistemli kuşatmalar ve semt semt operasyonlar yapılıyor. Her

defasında yüzlerce emekçi gözaltına alınıyor, ya da tutuklanıyor. Şu ya da bu nedenle gözaltına alınan herkese işkence yapılıyor. Tüm fabrikalar, işyerleri, öğrenim birimleri, emekçi semtleri, stratejik caddeler, kentlerin giriş çıkışları ve işlek yerleri kolluk güçleri ve zırhlı araçlarla tutulmuş durumdadır. Her yer polisin ve jandarmanın işgali altında. *Yurdumuz düşman işgali altında!* (Opörtünistler sokağa da mı çıkmıyorlar, bu durumu görsünler.)

Siyasal cinayetler, toplu kırımlar hızla artan bir eğri çiziyor. Yalnızca Ecevit'in iktidarı sırasında yani 22 ayda, 2.444 kişi öldürüldü, 10.000 kişi yaralandı. Demirel hükümetiyle bu gidiş daha da hızlandı. Türkiye iç savaşa gidiyor. Tekelci burjuvazi, daha zaman varken bu gidiş kendi lehinde durdurabilmek için devrimci güçleri ezmeye yöneliyor. Halk sınıflarına, devrimcilere, komünistlere karşı şiddet uyguluyor.

Kısaca çizdiğimiz bu çerçeve hiç de olağan durumlara benzemiyor. İdeolojik savaş çok önemlidir ama yanlış teorileri asıl yaşam çökertir. Ve yaşam tüm oportünist basitlikleri yerle bir ediyor. Devrimci durum sürüyor. Ancak kansızlar bu gerçeğe gözlerini kapıyor.

III. DEVRİMCİ HAREKETTE BUNALIM

KISA BİR DÖKÜM

Türkiye'nin genel ortamı yukarıda özetlediğimiz gibiyken, devrimci güçlerin durumu, açık ve kesin bir yargıyla, kötüdür. Teorik düzey iyice düştü. Militan akımlar teoriyi tam anlamıyla boşlarken, "teori"de bir takım entellektüellerin eksantrizmine takılı kaldı. Son bir yıl içinde, Türkiye'deki deyimiyle tüm "siyasetler" en az birer kez bölündüler. Yani bu bir yıl, Türkiye'de devrim hareketi için yeniden bir hızla bölünme dönemi oldu. Öte yanda, tüm guruplar içinde siyaseti bırakma iyice yaygın bir olgu olarak belirdi. Devrimci güçler karşı-devrim güçleri karşısında geriledi. Ülkenin ekonomik ve toplumsal ortamıyla devrimci güçlerin durumu arasındaki çelişki apaçık ortaya çıktı. Yazımızın başında sorduğumuz soruyu gündeme getiren de bu durumdur.

Devrimci cephedeki bunalımın nedenlerine ve alınması gereken önlemlere geçmeden önce belli başlı akımların ve örgütlerin durumlarına kısaca bakalım.

TKP'nin menşevik kanadının durumu gerçekten çok kötüdür. Bunu örtmek için yaptıkları tek şey, Lenincilere saldırmaktır. Oysa bu da, saflarındaki dağılmanın daha derinleşmesine yol açıyor. Dağınıklık, salgın hastalık gibi ilerliyor.

Menşeviklerin dağılışı, siysetsizlikten kaynaklanıyor. Özellikle son dönemde iyice yılgınlık yayıyorlar. Faşizm tehlikesi "reel"dir diyerek ve başka birşey demeyerek, devrimci bir patlama olasılığının olmadığı, faşizmin gelmesinin artık kaçınılmaz olduğu görüşünü aşıyorlar. Böyle bir değerlendirme yaptıktan ve teslimiyetçi bir psikoloji yarattıktan sonra, bol keseden savurdukları

“genel direniş” gibi belgileri kimseyi aldatamıyor. Tersine, böyle belgeler kendi saflarında daha beter dalgalanma yaratıyor.

Menşevik kanatta ortaya çıkan bir yeni olgu da aralarında çatışmanın artık iyice su yüzüne çıkmasıdır (İlerliyorlar!) Son olarak Ege’de dağıtılan Merkez Komite bildirisi bunun güzel bir göstergesidir: Ege’de MK bildirisi diye bir bildiri dağıtıldı. Bu bildiri de, CHP sosyal demokratı, *İşçinin Sesi*’nin görüşleri zaten bizim eski görüşlerimizdir deniyor. Bildiriyi dağıtırken de, Avrupa’daki oportünistleri attık, partizan kliğini de kongrede atacağız diyorlar. İşin ilginç yönü, Politik Büro’nun bu bildiri den haber olmayışdır. Bazı Politik Büro üyeleri bu bildiri yoldaşlarımızdan öğreniyorlar. Bunun hemen ardından bildiri herkesten geri toplanıyor. Böyle bir durum var.

Sonra, menşevikler, burjuvazinin artan saldırılar karşısında pekçok çalışma alanından kadrolarını geri çektiler. Birçok alanı boşalttılar. Fabrikalardan, yığın örgütlerine, semt çalışmalarına dek. Önde gittikleri tek nokta galiba budur. Ne var ki, Türkiye’nin ortamından önce, zamanından önce geçtikleri bu taktik, daha beter dağılmalarına neden oldu. Çünkü menşevik kanadın bir özelliği vardır, güce tapar. Kalabalık olmayınca güçlülük duygusu balon gibi sönuyor.

Herşeylerini bağladıkları sendikal çalışmada da durumları kötüdür. Maden-İş grevleri çok kötü gidiyor. Kademeli grev dediler, işçilerden tepki görünce geri çektiler. Açıkçası, Maden-İş yönetimi bocalıyor, sürekli çelişik tutumlar alıyor ve hiç laf değil, tabanı kayıyor. Pekçok yerde grev oylamalarını yitirmeleri bunun göstergesidir. İskenderun Demir-Çelik’de ve İzmir BMC’de toplu sözleşme yetkisini yitirdiler. Profilo, Demirdöküm ve Sungurlar’da olanları biliyoruz. Lastik-İş’den tasfiye ediliyorlar. İlginç bir haber de geçmiş dönemde Tekstil’e geçen işçileri menşeviklerin, Türk-İş’in sendikası Tekstif’e yeniden geçmeye teşvik etmeleridir. Tüm bu gelişmeler iplerin tümüyle elden kaçmış olduğunu gösteriyor.

Menşeviklerdeki dağılmanın düzeyini gösteren güzel bir örnek, son zamanlarda özellikle İstanbul'da çok sayıda oportünistin CHP şemsiyesi altına sığınmak için bu partiye üye kaydolmasıdır.

Fakat dağılmanın en önemli göstergesi, siyaseti bırakmanın, oportünist saflarda aşırı yaygınlaşmasıdır. TKP'den, özellikle İKD ve İGD'den yığınla insan siyaseti bırakmaktadır.

TİP'te geçtiğimiz yıl içinde TKP ile bütünleşme eğilimi güç kazanmaya başladıktan sonra eski *Yürüyüş* kadrosu TİP'ten ayrıldı ve *Sosyalist İktidar* dergisi çevresinde birleşti. TİP'in son dönemde kabul ettiği "tek parti-tek cephe" ve "demokratik aşama" görüşlerinden sonra İstanbul Beykoz ilçesi gibi bazı örgütler *Sosyalist İktidar*'ı desteklemeye başlamışlar.

Bu bölünmenin dışında, TİP'te iki ayrı gurup daha oluştu. Borancılar, "tek parti-tek cephe"yi savunuyorlar, "TKP ve TİP iki ayrı partidir, bunların birleşmesi söz konusudur" diyorlar. Bunun dışında bir de zaman geçirmeden TKP'ye *katılmak* isteyen bir gurup var. Bunlara göre TİP parti değildir, yapılacak şey TKP'ye katılmaktır.

Emeğin Birliği'ne gelince, önce *Birlik Yolu* vardı. *Emeğin Birliği* ve *Kitle*'nin kalıcı işbirliğine Türkiye'de ilk örnek diye sundukları o birlik dağıldı. Ardından, *Emeğin Birliği* bir daha bölündü. Drej gurubu çıktı ve eski THKO'yu canlandırmak amacıyla kolları sıvadı. *Emeğin Birliği* zaten Türkiye'de belirli bölgelerde vardı, şimdi hızla eriyor.

SGB-Kitle, *Birlik Yolu* dağılınca, üç yıl önce kurulduğu söylenen ama bugüne dek bir işlevi görülmeyen TKP-Birlik'e yeniden yüklendi.

Dev-Yol önemli bir güçtür. Çelişik durum gösteriyor. Kendisine "armağanlar" sunulmayan bölgelerde güçleniyor, tersine geriliyor. Özellikle menşeviklerle Kurtuluş'un armağan sunduğu bölgelerde boşluğu kaparak güçlendi. İstanbul'daki göreceli gelişmesi menşeviklerin, Karadeniz'deki gelişmesi Kurtuluş'un çözülmesi sonucudur. En hızla gerilediği yer de, belki şaşırtıcı ama

Ankara'dır.

Dev-Sol'la olan bölünmesinden sonra bu yıl önemli bir bölünmeye uğramayı, eşgüdüm, yönetim birliği ve anlayış bütünlüğüne sahip olmayan bir "cephe" yapısı nedeniyle. Gevşek yapısı, bölünmeyi geciktiren bir rol oynamıştır.

Dev-Sol, İstanbul'da gücünü koruyor. 12 Mart ve 30 Mart eylemlerinde etkindi. Fakat Türkiye çapında Dev-Sol'dan söz edilemez.

Halkın Kurtuluşu, geçtiğimiz yıl içinde gelişen bir-iki akımdan biridir. Kadroları militan. Yönetimde bölünmüşlerdi. Metin Yıldırım'ın ölümünden sonra bir kuruluş kongresiyle TDKP'yi kurdular. Amavutluk ile iyi ilişkileri olduğu görülüyor. Sağlam bir ideolojik temele sahip, oturmuş bir hareket değildir, yeni oluşumlara gebe dir.

Kurtuluş, son yıl içinde her yerde eriyor. En önemli bölgesi olan Karadeniz'de çöktü. Mersin ve Seydişehir'de belirli bir gücü var. Saflarında siyaseti bırakma yaygın.

TSİP. Nerede? Kalan birkaç tanesi de ilerlemeci oldu.

Sendikaların durumu da hiç iyi değildir. *TKP Leninciler Konferansı Kararları*'nda işaret edildiği gibi, Türkiye'nin ortamı, "sendikaları kendi alanlarında bile tek başına yetersiz kılmaktadır". Toplumsal ortam sendikaları aşılıyor, bu örgütleri derin bunalıma sokuyor. İşçiler üzerindeki sendikal etki zayıflıyor. Bunun sonuçları iyi de, kötü de olabilir. Devrimci bir çekim merkezinin, gerçek bir öncü partinin varlığında yararlı sonuçları olur. Böyle bir merkezin yokluğunda, büyük ağırlığıyla CHP'ye, küçük bir yanılla da küçük burjuva devrimciliğine yarar.

TÖB-DER tam anlamıyla felç olmuş durumdadır. Hem kendi içindeki bölünme, hem artan polis baskısı ve sürgünler, bu örgütü çözdü. Bu çözülmenin günahı yine büyük ölçüde menşeviklerin sırtındadır. Onlar, örgütü bölerek daha baştan savaşılamaz duruma soktular.

Odalarn durumu sendikalardan farklı değil, belki daha kötüdür. Bildiğimiz örgütsel yapıları bugünkü savaşım düzeyinin isteklerini karşılayamaz. Odalar çalışmıyor.

Kürt örgütlerine gelince, Türkiye Kürdistanı'nda dört

tane ana güç var: PKK, KUK, DDKD, DHKD. Bir de, İzmir ve Mardin çevresinde örgütlü İzmir DDKD var. Bunların dışında TKP, Dev-Yol, Kawa, Rızgari, Ala Rızgari, Halkın Kurtuluşu, Kurtuluş, vb., özellikle PKK eliyle silinmiştir.

Bu dört hareket arasında kanlı çatışmalara varan kavga vardır. Ayrıca hepsinin kendi içlerinde ciddi sorunları vardır. Özellikle DDKD ve DHKD'nin.

TKP'nin Kürdistan'daki durumu acıklıdır. Gide gide Diyarbakır ve Lice'de belli bir güçleri kalmıştı. Geçtiğimiz aylarda TKP Kürdistan yöneticileri partiden ayrılınca bunlar da yok oluyor.

* * *

Devrimci güçlerin durumu üstüne yaptığımız bu kısa özet tek bir sonuca işaret ediyor: Ciddi bir *bunalım* vardır. Ekonomik ve toplumsal ortamda iyiye değil, kötüye doğru bir değişiklik olduğu halde, devrimci güçlerde de kötüye doğru bir değişiklik vardır. Bu çelişik gözükten durumu açıklamak gerekir.

DEVİRİMCİ HAREKETTEKİ BUNALIMIN NEDENİ

Bir yanda ekonomik ve toplumsal kaos, öte yanda devrimci harekette bunalım. Bu ilk bakışta çelişki gibi geliyor, ama değildir.

İşçinin Sesi, devrimci hareketteki bunalımı ve nedenini bir yıl önceki 101. sayısında değerlendirmişti. Hiçbir parti, hiçbir örgüt, devrimci durumun dayattığı görevleri yerine getirmeye hazır durumda değildir, bu nedenle tüm hareketlerde huzursuzluk, bunalım, kargaşa vardır demişti. Aradan bir yıl geçti ve o kargaşalar bölünmelerle sonuçlandı. Gelişmeler değerlendirmenin doğruluğunu kanıtladı.

O değerlendirmeyi bir daha okumakta bugünü anlamak açısından yarar vardır:

"Lenin'in dediği gibi, bir ülkede devrimci durum var da işçi sınıfı ve öteki devrimci güçler vurup devirecek denli

örgütlü değilse, yani öznel öge geri kalıyorsa, o ülkenin çürümesinden başka sonuç doğmaz. Alt sınıfların eskisi gibi yaşamak istememeleri, üst sınıfların eskisi gibi yönetememeleri kendi başına devrimi değil, çürümeyi getirir. Ancak bunlara yeterince güçlü bir öznel öge katıldığında devrim başarıya ulaşır.

“Ülkemiz çürüyor, çünkü öznel öge çok geri kalmaktadır. Sol, devrimci cephe çok dağınıktır. ‘Vurup devirecek’ güç yoktur ortada. ... Böylece solda hiçbir parti, hiçbir örgüt devrimci durumun, nesnel ortamın yüklediği görevleri yerine getiremiyor.

“Açıkçası, Türkiye’de nesnel ortam, öznel ögeden önde gidiyor. ...

“Türkiye’de nesnel ortamın öznel ögeden önde gitmesi, soldaki tüm örgütlerde *iç rahatsızlık*, bunalım getiriyor. Yurdumuzdaki devrimci durum, buna hazır olmayan tüm parti ve örgütlerde bunalım, kriz olarak yansıyor. Bir başka deyişle, soldaki tüm örgütlerde görülen *iç rahatsızlık*, bunalım, devrimci durumun ürünüdür, yansımasıdır. ... Olaylara, süreçlere bilimsel bakacaksak, tıkanıklığın gerçek toplumsal nedeni devrimci durumdur, daha doğrusu devrimci durumun acilleştirdiği görevleri yerine getiremeyişidir.

“Bir şey daha söyleyelim. *Önümüzdeki dönemde devrimci durum daha üst aşamalara yükselirse, ki yükselecektir, bu tıkanıklık, bunalım, ne dersiniz deyin, iyice derin bir kriz durumunu alacaktır. Bu kaçınılmazdır.*”¹ (abç)

Evet, devrimci güçlerin bugünkü durumunun ana nedeni, devrimci durumun yokluğu değil, tersine giderek daha derinleşip olgunlaşması ama öznel ögenin bu gelişmenin çok gerisinde kalmasıdır. Bu da ne yazık ki, devrimler tarihinde sık rastlanan bir durumdur. Tarihte pekçok ülkede devrime elverişli ortamlar birkaç kez doğdu, ama içlerinden ancak birkaç tanesinin devrimci güçleri bu olanaktan yararlanarak devrim yapabildi.

1. R. Yürükoğlu, “Herşeyin Sonunu Kadrolar Belirleyecektir”, *İşçinin Sesi*, sayı: 101.

Devrimin öznel ögesinin karşıtı, karşı-devrim güçlerinin durumudur. Bu nedenle, Türkiye’de devrimin öznel ögesindeki geriliği, devrimci güçlerin bugünkü durumunu değerlendirirken, madalyonun o yüzünü de ele almak gerekir.

Karşı-devrim cephesinin içindeki çelişki ve çatışkılarının derinleşmesine ve keskinleşmesine karşın, bunların örgütlü güçlerinin, ortamı karşılamakta devrimin örgütlü güçlerinden en azından şimdilik daha başarılı oldukları görülüyor. Karşı-devrimin örgütlü güçleri, hem kurmaylık, yönetim kadroları açısından, hem örgütlenme düzeyi ve somut güç açılarından, devrimin örgütlü güçlerinden daha iyi durumdadır. Böyle bir durum var. *İşçinin Sesi*’nde bu gerçeğe işaret etmiş ve şöyle demiştik: “Türkiye devrimci güçleri büyük bir dağınıklık içindedir. Sınanmış, denenmiş, geniş çevreler üstünde saygınlığı olan bir kurmay kadrosu yoktur. Gericiliğin en büyük üstünlüğü buradadır.”¹

Karşı-devrim güçlerinin *bugünkü* taktiği de artık iyice açığa çıkmıştır. Azar azar, ama sistemli ve sürekli biçimde toplumumuz üstünde baskı vidalarını sıkıştırıyor. Memorandumlarla, “yarından sonra şöyle olacaktır” yollu restlere, keskin dönüşlere gitmeden, burjuva devleti eliyle çöküyor. Türkiye burjuvazisinin ustalığını, yüzyıllardan devraldığı devlet yönetme geleneğini burada görüyoruz. Ortamın çok önünde gitmiyor, paniğe kapılıp sersemlemiyor. Tekme yerine boynuz vurmuyor. Yarın, yığınların saldırısı arttığında yapmayacağı yoktur ama bugün biçimsel parlamenter örtüyü atmadan baskı mekanizmasını adım adım sıkıştırıyor. İki gün sonra bakıyorsun, Türkiye iki gün önceden farklı olmuş. Bugün, 12 Mart’la kıyaslanmayacak denli büyük bir zorbalık hüküm sürüyor.

Leninciler “faşizm MHP ile sınırlı değildir” dediklerinde oportünistler karşı çıkmışlar, “MHP’yi aklıyor” demişlerdi. Oysa bugün iyice anlaşılıyor ki, faşizm MHP ile sınırlı olsa, karşı-devrimin ordusu, polisi, jandarması,

1. R. Yürükoğlu, “Toplumsal Gelişmeler ve Savaşımımızın Anlamı”. *İşçinin Sesi*, sayı: 122.

bürokrasisi vb. olmasa, devrimci güçler bu dağınık durumlarında bile MHP'yi ve itlerini yarım saatte ezer de öteki tarafına geçer.

Leninciler, o tartışma içinde, faşizmin Türkiye'ye MHP eliyle gelmesi akla uzaktır, bu günkü uluslararası ve ülke içi koşullarda MHP yoluyla bir faşizm olası değildir, asıl olası olan, faşizmin devlet eliyle yerleştirilmesidir demişti. Faşizm konusunun artan önemini gözönüne alarak, faşizm konusundaki Leninci görüşleri bir daha özetlemekte yarar vardır.

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiyede faşizm sorununun üç düzeyde ele almış ve her üç düzeyde ortaya çıkan sonuçların, anti-faşist savaşımın anti-emperyalist ve anti-teknelci savaşımıyla bütünlenmesi gereğini gösterdiğine işaret etmiştik: 1. Faşizm tehlikesinin genel ekonomik temeli (ki bu, faşizmin yapısal bir istek olduğunu açıklar), 2. Faşizmin *acil* bir tehlike oluşunun nedeni, 3. Sosyal demokrasi ve faşizme karşı tutumu (ve bununla birlikte MHP değerlendirmesi). Ve "Türkiye'de faşizm MHP ile sınırlı değildir, faşizm finans-kapitalin seçimidir" diyerek bağlamıştık.

Bunun ardından, 15 Ağustos 1979 tarihli, "Herşeyin Sonunu Kadrolar Belirleyecektir" adlı yazımızda da şöyle yazmıştık: "CHP'nin, ya da herhangi bir başka burjuva gücünün 'anti-faşizm'ine bel bağlamayın diyoruz. Onlar MHP'nin üstüne yürümezler. Yürürlerse, halkımızın işçisiyle, köylüsüyle faşizmin üstüne yürüdüğünü görüp, devrimci bir patlamayı önlemek için 'yürürler'. Ya da ipliği pazara çıkmış, *bugünkü ulusal ve uluslararası koşullar altında iktidar şanslı olmayar. MHP'ye vurarak öteki faşist güçleri iktidara itmek için 'yürürler'* diyoruz.

"Gerçekten, faşist bir iktidar olasılığı üstünde düşününce görürüz ki, *bugünkü uluslararası ve ülke içi koşullar altında MHP eliyle bir faşizmdense, 'demokratik ve yurtsever ordumuz' eliyle ya da arında onun durduğu Kemal Satır gibi 'arafsızlar' eliyle bir faşizm çok daha olasıdır.*" (abç)

Bugün olan da işte budur. Ve Türkiye, bir yıl önceki Türkiye değildir.

Devrim ve karşı devrim etki-tepki içinde ilerler. Karşı devrimin işçi sınıfına ve öteki devrimci güçlere tepkisi, onlara saldırısının şiddetine oranlıdır. Ama her zaman etkinin biraz üstünde durmaya çalışarak. Devrimci tepki de aynı yolu izler, izlemek zorundadır. Sınıf savaşı böylelikle yükselir, güzelleşir. Bu tırmanış, insan isteklerinden bağımsız, toplumsal bir olaydır. Etkiye oranlı tepki (yani biraz üstünde duran) gösteremeyen taraf yenilecektir.

Buraya dek söylediklerimizi özetlersek, Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal ortamı çok elverişli olduğu halde devrimci güçlerin bir yıl içinde salgın gibi her örgütle ikiye, üçe bölünmesinin altında yatan en önemli neden, devrimin öznel ögesinin geri düzeyidir. Sendikaların Sesi mi, TKP'nin Sesi mi olduğu belli olmayan radyosuyla, ruhsuzluk, pısrıklık yayan yayınlarıyla TKP bugün devrimin öznel ögesi değil, oportünistlerin özel ögesi durumundadır. TKP'nin Leninci kesimi ise ülkenin siyasal gelişmelerine yön verebilecek denli güçlü değildir. Bunun dışında, halk yığınlarıyla bir türlü kaynaşamayan "sol"lar da, öteki çeşit çeşit pasifist küçük burjuva sosyalizmleri de bu rolü zaten oynayamıyorlar.

Devrimin öznel ögesi varsa, karşı-devrimin de vardır. Bugün onların "öznel öge"si, ordusuyla, devletiyle bizden daha ileri durumdadır. Çelişki gibi gözükün olgunun önemli bir nedeni de budur.

Görüldüğü gibi, devrimci güçler açısından pek parlak bir çerçeve çizmedik. Ama gerçekçi olmak, ortamı olduğu gibi değerlendirmek zorundayız. Raslantıyla bir doğruyu yakalayıp sonra imam değneğini bellemiş gibi onu yineleyen bir hareket olursak hiçbir şey yapamayız. Devrimci durum doğrusunu saptadın, yapış kuyruğuna git, öyle olamaz. Öncü olmaya adaylığını koymuş bir hareket, ülkenin her gelişme aşamasında doğruyu herkesten önce görüp ortaya koymak zorundadır. Türkiye'nin siyasal ortamı parlak değildir. Karşı devrimin örgütlü güçleri, devrimin örgütlü güçlerinden daha güçlüdür ve bu sokakta da yansıyor. 1 Mayıs bunun somut göstergesidir. 1 Mayıs'ta devletin karşısında devrimci

güçler gerilemiştir. Bunun da başlıca nedeni, işçi sınıfımızın, öncü parti adına layık bir örgüte sahip olmayışıdır.

BUNALIMIN SONUÇLARI

Cumhuriyet tarihinde görülmemiş ekonomik ve toplumsal kaos, gericiliğin azıtan örgütlü saldırısı ve halk yığınlarının sahipsizliği koşullarında devrimci harekette ortaya çıkan bunalımın başlıca üç sonucu olmaktadır: 1. Bölünme, 2. Siyaseti bırakma, 3. Burjuva ve küçük burjuva görüş ve duygulara teslimiyet.

Bölünmeye önceki sayfalarda değinmiştik. Siyaseti bırakma da aynı derecede yaygın bir gelişmedir. Romatizmalı bir adam yağmur yağacağını önceden sezer değil mi? Çünkü kemikleri sızlamaya başlar. Tam da bunun gibi, işçi hareketi içindeki, devrimci hareket içindeki gezginci, inançsız küçük burjuvaların kemikleri sızlamaya başladı. Gericilik, alışılmadık boyutlarda saldırıyor. Yağmur yağacak mı? Şimdiden kestirilemez ama gök bulutlu. Onun için, harekete şu ya da bu nedenle bulaşmış küçük burjuvalar yok oluyorlar. Ne olur, ne olmaz!

Bunalımın üçüncü sonucu ise, devrimci hareket içinde burjuva ve küçük burjuva duygu ve düşüncelere teslimiyet olarak beliriyor. Bunun bir ucu TKP'li menşeviklerin başını çektiği pasifist ve teslimiyetçi çizgi (en güzel örneği son Mersin 1 Mayıs'ı), öteki ucu "sol"ların intihar uçuşlarıdır. İkisi de zararlıdır. Biri, toplumsal açıdan ödlektir (kişisel düzeyde ödlekle olmayabilirler), öteki toplumsal açıdan yığıttir (büyük çoğunluğuyla kişisel düzeyde yığıtlık için yapmıyor, küçük burjuva o sıkışmışlığı içinde başka biçimde hareket edemiyor), ama ikisi de zarar veriyor. İkisi de sınıf savaşını tam bu ortamın istemediği yönlere götürüyor. Ortam ne teslimiyetçiliği, ne yığınlardan soyutlanmayı kaldırabilir. Tam tersine, yaşadığımız günler, yığınlarla her an daha iyi kaynaşma ve saldırı siyaseti istiyor.

SONUÇLARIN SERGİLEDİĞİ GERÇEKLER

Türkiye işçi ve devrimci hareketinde son yılda iyice ortaya çıkan üç sonuç başlıca *iki* gerçeği yansıtıyor.

Birincisi, devrimci cephedeki örgüt ve hareketlerin ideolojik olarak ve büyük çoğunluğuyla üye yapısı olarak da küçük burjuvalığını yansıtıyor. Bu savrulma, bu dalgalanma, bu moral bozukluğu başka birşey anlatmaz.

İkincisi, aynı moral kırıklığı, aynı dalgalanma işçi sınıfının çeşitli kesimlerinde de görülmektedir. Bu da, işçi sınıfımızın büyük çoğunluğuyla *genç* bir sınıf olduğunu yansıtıyor. İşçi sınıfımızın büyük çoğunluğu işçiliğe yeni katılmadır.

Buraya dek tüm söylenenlerin *genel sonucu*: Karşı devrimin saldırısının gerçekten yoğunlaştığı bu dönemde, burjuva ve küçük burjuva duygu ve düşünceler işçi sınıfımızın üstüne kapanmış, onu adeta nefes alamaz bir duruma getirmiştir.

IV. DÜŞMAN YENİLEBİLİR

İŞÇİ SINIFI DAHA YENİLMEMİŞTİR

Devrimci güçlerin bugünkü gerileyişi ve karşı devrim güçlerinin göreceli üstünlüğü, devrim hareketi açısından belli bir süre gidecek bir yenilgiyi anlatıyor olabilir. Bir dönem gidecek bir gerici stabilizasyonun başladığını anlatabilir. Aslında, kudurmuş gericiliğe bakarak bu sonuca varmak oldukça kolaydır da. Eğer öyleyse, bu değerlendirme doğruysa, yeni bir dönem başlıyorsa, halk ayaklanmasına yönelik taktiklerin bırakılması ve yeni döneme uygun taktiklere geçilmesi bir zorunluluk olur.

Ancak, durumu yalnızca *örgütlü siyasal güçler* ve işçi sınıfımızın çeşitli kesimleri arasındaki *yorgunluk psikolojisi* açısından değerlendirmek, doğru sonuçlara ulaşabilmek için yetersizdir. Mutlaka ve özellikle ülkemizin somut *nesnel koşullarını* ve *toplumsal güçlerin durumunu* dikkatle ele almak gerekir.

Ülkede ağır bir zorbalık hüküm sürüyor, ama hesaplaşma bitmedi. Savaşmadan teslim olan hainler yanılıyorlar, daha son söz söylenmedi, işçi sınıfımız daha yenilmedi. Halk sınıfları (proletarya ve kır ve kent küçük üreticileri) gücünü tüketmedi. Ekonomik bunalım ortadan kalkmadı.

Yeni ve çok daha büyük yığın patlamalarının olasılığını burjuvazi oportünistlerden daha iyi görüyor. Tekelci burjuvazi, emekçilerin üstüne onun için tankıyla, topuyla yürüyor. Tekeldışı burjuvazinin sağ sosyal demokrat sözcüsü Ecevit onun için eylem yapan işçileri ağır sözlerle kınayarak

uyuşturmaya çalışıyor. Onun için sol sosyal demokrat Süleyman Genç, sıkıyönetim halkı ayaklanmaya itiyor diye sızlanıyor.

Benzetmenin benzetme olduğunu akılda tutarak durumu 10 raundluk bir boks maçına benzetebiliriz. Yalnız öyle bir boks maçı ki, birer boksör dövüşmüyor. İki temel boksör, bulabildikleri kadar boksörü ringe çıkartıp kendi yanlarında dövüştürüyorlar. Böyle bir maç. İlk raundların bir kısmı bizim, çoğunluğu rakip boksörün üstünlüğüyle geçti, geldik yedinci raunda. Hele 1 Mayıs raundunu epeyce hırpalanarak verdik. O başarıdan yüreklenen rakip şimdi daha azgınca saldıracak. Böyle giderse nakavt olmasak bile, raund raund maçı yitiriyoruz, sayıyla yenileceğiz. Rakip daha güçlü. Ne yapmalı? Şurası açıktır ki bundan sonraki 4 raundu kazansak da (yani bazı taktik başarılar kazansak da) maç gidiyor. Demek ki, maçı kazanabilmemizin tek yolu *nakavt* etmektir. Ama bu güç dengesi içinde nakavt edemeyiz. Öyleyse, bizim rezervimiz olan, bizimle birlikte dövüşebilecek yığınla boksörü (yığınları) ringe çıkarmalıyız. Rakibin ise ringe çıkarılabileceği az rezervi vardır... Hedefi de *nakavt* olarak belirlemeliyiz.

Böyle bir ortamda küçük burjuva hayalci devrimcileri yığınları unutmuşlar, adlarını tarihe yazdırma peşinde gidiyorlar. Menşeviklerin ise evlerine gitmekten başka dertleri yok. Bunların ikisi de yığınların gücüne inanmıyor.

Savaş sürüyor. "Gelişmenin ne yöne olacağına hepimizin katkısı, sorumluluğu var. Hepimizin gelecek kuşaklara verecek hesabı var. Bugün geri çekilmek, ağırbaşlı 'savaşmak', peşin yenilgi demektir. Yığınları bilinçlendireceğiz, onlara güven vereceğiz, örgütleneceğiz. Yığınlarla birlikte saldırıyı hazırlayacağız. Komünist için saldırı 'öncü savaş' değil, yığınlarla birlikte saldırıdır. Yığınlarla birlikte saldıracağız! Burjuvasına da, oportünistine de göstereceğiz ki, komünistin sancağı da, kanı da kıızıdır".¹

1. R. Yürükoğlu, "Bizi Bizden Başkası Yenemez", *İşçinin Sesi*, sayı: 129.

YENMEK İÇİN YAPILMASI GEREKENLER

Gericiliğin saldırısını püskürtmek ve ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirmek için yapılması gerekenlere gelirse, *en başta* işçi sınıfımızın öncüsünü, TKP'yi devrime hazırlamak gerekiyor.

Bunu sağlayabilmek için ulaşılmaması gereken *iki* önemli hedef vardır. TKP'nin militan, savaştan kadrolarını Leninci saflara kazanmak ve 5. Kongre ile oportünizmi partiden tasfiye etmek. Daha pek çok partili *İşçinin Sesi*'ni görmedi. Bu yoldaşlara kesinlikle ulaşacağız. Beşinci Kongre kesinlikle toplanacaktır ve oportünizm kesinlikle tasfiye edilecektir. İşçi sınıfımıza gerçekten öncülük edebilecek savaştan bir parti yükseltmeden yurdumuzdaki çürümenin önüne geçemeyiz.

Sözünü ettiğimiz parti içi hedefleri gerçekleştirebilmek için de, çok daha geniş kapsamlı toplumsal hedefler için de yine *iki* önemli aracımız vardır. İdeolojik savaşım ve hızlı örgütlenme.

İdeolojik doğrular tek başına yetmez. Yalnız ideolojik savaşım ile "dergici" olunur. Örgütlenme de tek başına yetmez. İdeolojisiz örgütlenmeyle herşey olunur, Mafya çetesi bile olunur, ama proletaryanın genel kurmayı olunamaz.

Karşı-devrim dalgasını yenip devrimi gerçekleştirebilmek için yapılması gerekenlerin *ikincisi*, işçi sınıfımızı burjuva ve küçük burjuva duygu ve düşüncelerden kurtarmaktır. Oportünistlerin sakız ettiği anlamda değil ama birinci ve ikinci hedefler arasında gerçekten diyalektik bir ilişki vardır. Birinci hedefin parçaları olan ideolojik savaşım ve örgütlenme, bu ikinci hedefin gerçekleşmesini de doğrudan etkiliyor.

İşçi sınıfımızı asıl etkileyen burjuva görüşler, sosyal demokrat görüşlerdir. *TKP Leninciler Konferansı Kararları*'nda dendiği gibi, "burjuvazinin aşırı gerici kolunun kaba saldırıları ve bu saldırılara verilen yanıtın biçimi yığınların gözünde açıktır. Burjuvazinin, yığınların bilincini bulandıran ideolojik saldırısının ana kaynağı ise CHP'dir. Burjuvaziye karşı ideolojik savaş, özünde

CHP'ye karşı ideolojik savaştır". İşçi sınıfımızı bunların etkisinden kurtarmalıyız. Her direnişe provokasyon gözüyle bakan oportünizm ve onun biraz daha "olgunlaşmış" biçimi olan küçük burjuva sosyalizmi, işçi sınıfıyla burjuva görüşler arasında bir köprü görevi görüyor. İşçi sınıfımızı bunlardan da kurtarmalıyız.

Yapılması gerekenlerden *üçüncüsü*, tüm *devrimci* güçlerin ortak savaşım verebilmelerini sağlamaktır. Bu, ilk ikisiyle hiç çelişmeyen, tersine onları tamamlayan bir hedefdir. Şunu pratik olarak görmek zorundayız ki, devrimci güçleri bugünden yarına tek sancak altında toplama olanağı yoktur. Bugünden yarına devrimci hareketteki bölünmüşlüğü, örgüt enflasyonunu ortadan kaldırma olanağı yoktur. Oysa karşı-devrim bugün saldırıyor. Öyleyse mutlaka yapılması gereken şey, *devrimci* güçler arasında bir anlayış ve eylem birliği kurulabilmesi için olağanüstü çaba harcamaktır.

Devrimci durumda eylem birliği ve bağlaşıklık için bakılacak en önemli ölçüt, reformcu değil, devrimci olmaktır. Bu, burjuva ve küçük burjuva reformistleriyle belirli, geçici ve sınırlı hedefler için eylem birliği yapmayı reddetmek anlamına gelmez. Örneğin, bir grevi desteklemek ya da gerici bir yasa tasarısına karşı olmak gibi sorunlarda eylem birliği yapılabilir. Ama bunlar o denli önemli değildir. Asıl çabamızı, devrimci hareketlerin *savaşçı* birliğini sağlamaya yönelteceğiz.

Devrimci güçlerin savaş birliği için çalışmak. Yalnız, bunun için çalışırken, *farklılığımızı* ve *bağımsızlığımızı* kıskançlıkla korumak.

Yapılması gerekenlerden *dördüncüsü*, yığınlara dalmaktır. Karşı-devrimin adım adım ustaca yerleşmesini istemiyorsak, genel olarak bu düzenden ve karşı devrimden zararı olan, devrimde çıkan olan halk kesimlerinin de arasına dalmak gerekir. Karanlığın çökmesini engelleyebilecek *tek güç* yığın çıkışıdır. Tüm önceki hedefler gelir bu dördüncü hedefle bütünlenir. Ötekiler yığınları sokağa çıkarabilmek için zorunlu olan şeylerdir.

Yığınlar arasına dalmak, ama nasıl, hangi amaçlarla?

Bu sorunun yanıtı, burjuva kuyrukçularıyla komünistleri ayıran en önemli ölçütlerden biridir.

Yığınlarla kaynaşırken ve onları savaşa sürmek için çalışırken, bugünkü ortamın belirlediği bazı noktalara dikkat etmek gereklidir.

Bugün işçi sınıfımızı *kesimsel* olarak kapsayan bir grev hareketinin başarı şansı zayıftır. Hele özel kesimde çalışan işçiler için bu daha da böyledir. Özel kesimdeki mal stokları geçtiğimiz yıl %115 oranında artmıştır. Bir endüstrici, “madeni eşya sanayinde ve tekstilde binlerce işçi grevde, kimse şikâyet etmiyor, çünkü piyasada zaten mal satılmıyor” diyor. (*Milliyet*, 24.4.1980) Oysa mal satılıyor. Onun dediği, burjuva ağzıyla, stok var anlamına geliyor. Kamu kesiminde ise durum oldukça değişiktir. Kamu kesiminin elindeki mal stokları geçtiğimiz yıl %200 oranında azalmıştır. Demek ki, bir grev hareketi düşünüldüğünde, mutlaka kamu kesimini de karıştırmak ve olabildiğince geniş çaplı greve çıkmak gereklidir. DİSK genel olarak özel kesimde, Türk-İş kamu kesiminde örgütlüdür. Bu yıl Türk-İş'in önünde duran toplu sözleşme döneminden yararlanarak sarı sendikacılığın denetimindeki işçi kesimlerine ulaşabilmeliyiz.

Sonra, işçi sınıfımızın, öteki emekçilerin çıkarlarını dile getirmesini, savunmasını sağlamalıyız. Bu, yalnızca öteki emekçi kesimleri eyleme sokmak için gerekli değil, aynı zamanda ve daha önemlisi, işçi sınıfımızın devrim bilinci ve yeteneği için zorunludur.

“İşbirlikçi tekelci burjuvazi, onun devleti, emperyalizmle bir olmuş, tüm ülkeyi tek bir ‘holding’e dönüştürmüş, sömürüyor. Bu sömürü ilişkilerinin en açık ve net olduğu köşede endüstri proletaryası ile işbirlikçi tekelci burjuvazi yüzyüze geliyor. Böylece endüstri proletaryası tüm sömürülenlerin haklarını da savunma, onlara da kurtuluş yolunu gösterme ve kurtuluş için ortak savaşı yönetme görevini taşıyor. Emperyalizme ve işbirlikçi tekelci burjuvaziye karşı toplumsal gelişmenin bayrağını taşıyor.

“Endüstri proletaryası yalnızca kendi dar çıkarlarını savunarak, dört bir yanında yürüyen haksızlıklara,

baskıya, sömürüye, zulme seyirci kalarak tarihsel görevini yerine getiremez. Öyle yaparsa kendi haklılığından, doğruluğundan kaybeder. Onun en büyük gücü, devrimciliği, yalnızca kendi üstündeki sömürünün değil, her türlü baskının, ezginin, sömürünün ardıcıl düşmanı olmaktan gelmektedir. Toplumdaki tüm sömürü ağının odağı olan işbirlikçi tekeli burjuvazinin karşısına ancak o ağın tümüyle düşmanı olarak çıkarsa güçlü olabilir.

"(...)

"Türkiye toplumundaki sömürü ve ezgi sıralamakla bitmez. Devrimci proletarya tüm bunlara karşı kararlı, güçlü sesini yükselttiği ölçüde adına yaraşır, toplumsal gelişmenin bayrağını yükseklerde taşır."

Ve en önemli nokta: Yığınlara götürülecek, onlara benimsetilmeye çalışılacak eylemin biçimi. Türkiye'nin bugünkü ortamında "yasal" sınırlar içinde kalan bir direniş yenilgiye mahkumdur. Bu katı gerçeği yığınlara anlatabilmeliyiz.

Emine Engin yoldaş, TKP'nin Leninci kesiminin bu görüşünü, *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı* adlı kitapçığında işlemiştir. Önce orada yazılanları bir daha görelim:

"*Atılım*, işçi sınıfının savaşımında açık bir yol ve açık hedefler göstermediği gibi yazılanları dikkatli okuyunca görüyoruz ki *Atılım*'da en az 6-7 aylık uzun grevler düşüncesi vardır.

"Uzun grevi yaşamın kendisi dayatabilir ve de dayatması çok olasıdır. Ama bir kez komünistler, *ülkenin bu durumunda*, işçi sınıfımızı yorma, tüketme, devrimci enerjisini buharlaştırma, savaşımı dondurma sonucu doğuracak olan uzun grevler önermez. Yok eğer bunu kendi önermiyor da, önümüze çıkacak büyük olasılık olarak işçi sınıfına gösterip, hazırlık yapmasını amaçlıyorsa, o zaman da bu kadarla bırakmaz. ... Bunun sonucu yine savaşımı dondurmak, süründürmek, işçi sınıfının gücünü tüketmek, devrimci enerjisini boşaltmak olur.

"... Çelişkiler çok keskin. Bunalım çok derin. Türkiye

ortamı patlayıcı maddeyle dolu. ... Uzun grev tek başına, bugün işçi sınıfının yararına değildir. Ama yaşam dayatabilir. Onun için uzun greve ve onu desteleyerek, *savaşı tırmandıracak* yöntemlere hazırlıklı olun.

"...Evet bugün ekonomik bunalım, sıkıyönetim, faşist tırmanış var. Grev iyi bir silahtır. Ama *iyi kullanılmazsa* bu gibi durumlarda geri tepebilir. Lenin'in de belirttiği gibi, ekonomik bunalım varsa işverenler işçilerin greve gitmesini bile isteyebilirler. Böylece hem sendikanın fonlarını eritirler, hem de toplu işten çıkarmalarla bilinçli işçileri atar, daha düşük ücretli işgücü alırlar. Aynı zamanda da sıkıyönetimle, ordusuyla, polisiyle saldırıya geçerler.

"Öyleyse ne yapalım? İşte mantıklar burada ayrılıyor. Sarı sendikacı savaşmayalım diyor. Böyle önemli bir anda oportünizm bulanık tutum alıyor. Uzun grevler düşlüyor. Ekonomik savaşta burjuvazinin elinin güçlü olduğu bir dönemde, işçi sınıfımızın salt ekonomik savaşla, uzun grevlerle hak kazanacağını sanıyor. Kumandayı sendikalara bırakıyor. Kendisi seyrediyor. Savaşımı da 'efendi', 'uslu' biçimlere hapsedmeye çalışacaktır. Bilinçli işçi ise, aynen Lenin'in dediği gibi şöyle diyor: Evet, ekonomik bunalım sıkıyönetim, faşist tırmanış, hepsi var. Ama bunların varoluşu geri çekilmemizi değil *daha aktif* savaşmamızı gerektirir! Bu görüş Maden-İş'in Gönen toplantısında işçi baş temsilcilerinin çoğunluğunun görüşüdür.

"Bu çok önemli bir sınıf yargısıdır. Lenin, 1906'da Menşevik Merkez Komitesi'nin nasıl bilinçli işçilerin çok gerisinde kaldığını anlatıyor. Bu arada bilinçli işçilerin sınıf sezzisini şöyle dile getiriyor:

"... İşçiler genel ve aynı anda yürütülecek eylem gerekliliğini yalnızca çabucak ve kolaylıkla kavramakla kalmadılar, *militan* ve kararlı eylem için kesin bir biçimde direndiler... Ciddi savaşımı birden çok kez yürütmüş olanların gerçek sınıf içgüdüğü ve deneyimi bugünün sorununun bir gösteriden çok daha büyük şeyler gerektirdiğini sezdi". (Lenin, c.11, s.119)

"Bu sözü Türkiye'nin bilinçli işçileri için şöyle

yineleyebiliriz: 'Ciddi savaşımlı birden çok kez yürütmüş, 15-16 Haziranlardan, Profilolarda barikatlardan geçmiş olanların gerçek sınıf içgüdüleri ve deneyimi bugünün sorununun salt bir grevden daha aktif savaş gerektirdiğini onlara sezdirirdi.'

"Evet, işbirlikçi-tekelci burjuvazi ve hükümet toplu işten çıkarma tehditleri savuruyor ve uyguluyor. Sıkıyönetim kenarda bekliyor. Nedir bunların amacı? İşçilerin, emekçilerin üzerindeki sömürüyü daha da arttırmak. Son iki yılda yaşam koşullarımız zaten geriledi. Geri çekileceğimiz yer kalmadı. Öyleyse geri çekilmek söz konusu değildir. Bugün işçi sınıfımız ve tüm emekçiler için tek kurtuluş yolu aktif savaşmaktan geçiyor. Burjuvaziye 'özveri' yok diyebilmek için *özveriyle savaşmak* zorundayız.

"Tehditler karşısında ne önlem alacağız? Tekil grevlere gitmeyeceğiz. Yüz binlerce işçi için toplu sözleşme bağlanıyor, bağlanacak. Hepsinin derdi ortak, düşmanı ortak. Ortak dertlerin ortak patlak vermemesi için burjuvazi sendikal hareketi bölmüş. Sendikal birlik çok önemlidir. Ancak bunu söylemek yetmez. Fabrika fabrika işçilere uzanmak gerek. 'Kardeşim bak! Direnmezsek durumumuz daha kötü olacak. Haydi ortak istemler için ortak savaşa!' demek gerek. Greve olabildiğince topluca çıkmak gerek. ...

"Evet Türkiye öyle bir durumdadır ki greve çıkmak, grevde kararlı olmak, istemlerimizden ödün vermemek ve 15-16 Haziranları, Profiloları, geçmiş deneyleri düşünerek yalnızca 'grev'le kısıtlı kalmamak zorundayız. Bugün greve, savaşa çıkmamak 40'ında mezara girecek bir yaşamı kabullenmek demektir. Yalnızca dar anlamda 'grev'e çıkmak, sorunları sendikal düzeyde görmek, yine 40'ında mezara girecek bir yaşamı kabullenmek demektir.

"(...)

"Bugün uzun grevler ancak işçi sınıfını tüketir. Sonunda ekonomik kazanım elde edemez, etmiş gözükmeye de kalıcı olamaz! 1977'den bu yana durum ortadadır. Kazanımlar uçup gitmiştir. Artık sorunun *özüne* inmek gerekiyor. Bunalımın yükünü 'onlara' yüklemek için

köklü çözümlere gitmek gerekiyor.

“(…)

“Opportünistler ve ortaklar bir süredir bizim görüşlerimizi ‘sol serüvenci’ olarak yaftalıyorlar. Herhalde yukarıda yazdıklarımızı okuyunca ‘terörist oldular’ diyeceklerdir. Biz ne sol serüvenciyiz, ne teröristiz. Yalnız, sınıf savaşında ‘solcu’ görüşlerle savaşırken oportünizmin pislğine kaymamak gerektiğini savunuyoruz. Yolumuzu, taktiklerimizi Lenin’in şu sözleri çiziyor:

“ ‘Rusya’da devrim ve karşı devrim deneyi, partimizin teröristime dayalı taktiklere karşı yirmi yıldan fazladır yürüttüğü savaşımı doğruladı. Ancak unutmamalıyız ki bu savaşım, ezilen sınıfların ezenlere karşı her türlü şiddet kullanmasını inkara yeltenen oportünizme karşı acımasız savaşım ile yakından bağlıdır. Biz her zaman yığın savaşımında ve onunla bağlı olarak şiddet kullanmaktan yana olduk. İkincisi, bu savaşımı, silahlı bir ayaklanma için kaç yıllık, Aralık 1905’den çok önce başlattığımız propaganda ile bağladık. Biz silahlı ayaklanmayı, yalnızca hükümetin siyasetine misilleme yapmada proletaryanın en iyi aracı olarak görmedik. Aynı zamanda sosyalizm ve demokrasi için sınıf savaşımının gelişiminde kaçınılmaz bir sonuç olarak gördük. Üçüncüsü, kendimizi şiddeti ilke olarak kabul etmekle ve silahlı ayaklanma için propaganda yapmakla kısıtlamadık. Örneğin, devrimden dört yıl önce, yığınların ezenlere karşı, özellikle sokak gösterilerinde şiddet kullanmasını destekledik. Böyle her bir gösterinin öğrettiği dersi tüm ülkeye götürmeye çalıştık. Polise ve orduya karşı sürekli ve sistemli yığın direnişini örgütlemeye, bu direniş yoluyla ordunun, olabilen en geniş kesimini hükümete karşı savaşımında proletaryadan yana kazanmaya, köylülüğü ve orduyu bu savaşımında bilinçli yer almaları için itmeye daha çok dikkat vermeye başladık. Teröristime karşı savaşımında uyguladığımız taktikler bunlardır ve kesin inancımız odur ki bunlar başarılı oldu.’ (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, c.23, s.123-124.)”

İşte Emine yoldaşımızın yazdıkları böyleydi. Gerçek-

ten, Türkiye'nin bugünkü ortamında "yasal" sınırlar arasına hapsedilmek peşin yenilgi olacaktır. Bugün artık zor kullanım konusunda genel doğruları gevelemekten daha büyük ihanet olamaz. Sorun artık, "komünistler hiçbir savaşım yolunu reddetmezler" genelliği içinde çözümlenebilecek bir durumda değildir. Tekelci burjuvazi, işçi sınıfına, devrimcilere karşı kanlı bir şiddet uyguluyor. Ülke iç savaşa gidiyor. Türkiye'nin ekonomik, toplumsal, siyasal, *tüm sorunları* artık şiddete bağlanmıştır. Şiddetle çözülecektir. Oportünistler, gerçeği göğüslemekten, kuyruğunu bacakları arasına sıkıştırıp kaçan mahalle köpekleri gibi kaçıyorlar. Burjuvazi ise gerçeği görüyor ve somut adım atıyor. Artık sorun, şiddetin *kimin* şiddeti olacağıdır. Finans-kapitalin karşı devrimci şiddeti mi, halk sınıflarının yeni bir doğuşu hazırlayıcı devrimci şiddeti mi?

Gerçeği yalnızca burjuvazi değil, işçi sınıfının öncü güçleri de görüyorlar. Tüm enerjilerini, emekçi yığınları göreve hazırlamaya yöneltiyorlar. Devrimci şiddetin, küçük yuvarların belki yiğitçe ama akılsızca çıkışlarıyla değil, yığınlarla birlikte uygulanacağını akıldan çıkarmadan çalışıyorlar.

Yığınlara "yasal eylem" sahtekarlığını anlatmakla yakından bağlı bir başka nokta "yasal örgütlenme" sahtekarlığını gösterebilmektir. İşçi ve emekçi yığınlarda varolan "legal örgüt" anlayışına ve alışkanlığına karşı ısrarlı bir savaşım yürütmeliyiz. Onlara, devrimci durumda ve özellikle Türkiye'nin bugünkü ortamında *asıl olanın* illegal örgütlenme olduğunu anlatmalıyız. Propaganda, ajitasyon ve örgütlenmemizi geliştirme yolunda hiçbir legal olanağı küçümsemeyiz ama bu yolun önemi ve süregenliği konusunda da hiçbir legalist hayale izin vermeyiz.

Üzerinde önemle durulması gereken bir nokta da, burjuvazi ile oportünistlerin, "anarşizm-terörizm" konusunda kaldırdıkları toz bulutunun temizlenmesidir. Oportünistlere göre herşey, devrimcinin kendini savunması, silah kullanma, cezalandırma, barikat kurma, herşey terörizmdir. İşler tam bastırmadan, kendi de oportünist saflara geçmeden önce İ. Bilen, "barikata çıkacağız"

diyordu. Şimdi durdukları konum ne içler acısıdır: "Provokasyon, terörizm, anarşizm, serüvencilik!"

Terörizm nedir? Lenin'den dinleyelim:

"Terörizm, bireylere karşı intikam eylemlerinden oluşuyordu. Bir gurup aydının komplosuydu. Terörizm hiçbir biçimde yığınların psikolojisini yansıtmadı. Hiçbir zaman savaşkan yığın önderleri eğitime işlevi görmedi. Terörizm, ayaklanma koşullarının olmayışının, ayaklanmaya inançsızlığın sonucu ve belirtisiydi, onlarla birlikte geliyordu.

"Gerilla operasyonları intikam eylemleri değil, askersel operasyonlardır. Nasıl avcı birliklerinin, ana savaş alanındaki bir durgunluk sırasında düşmanın cephe gerisine akınlar düzenlemesi, bir bireyi düelloda ya da suikastta öldürmeye benzemezse, gerilla operasyonlarının da serüvenci eylemlerle ilgisi yoktur. Her iki fraksiyondan da Sosyal Demokratların (komünistlerin — R.Y.) hareketin tüm önemli merkezlerinde çok eskiden beri kurdukları ve başlıca işçilerden oluşan dövüş birliklerinin yürüttüğü gerilla operasyonları, hiç kuşkusuz ki, kesinlikle ve doğrudan yığınların psikolojisini yansıtır. Dövüş birliklerinin gerilla operasyonları, doğrudan savaşkan yığın önderleri eğitir. Dövüş birliklerinin gerilla operasyonları bugün ayaklanmaya inançsızlıktan kaynaklanmıyor, ayaklanma olanaksız olduğu için yürütülmüyor. Tam tersine, bugün, yükselmekte olan ayaklanmanın zorunlu bir parçasıdır. Doğal olarak, herşeyde ve her zaman hatalar yapılabilir: Erken ve gereksiz ayaklanma denemeleri olabilir; aşırı gayretkeşlik ve aşırılıklar da olabilir, ki bu her zaman zararlıdır, en iyi taktikleri bile yaralayabilir. Ancak gerçek şudur ki, Rus merkezlerinin çoğunda biz bugüne dek öteki aşırı uçtan, yani dövüş birliklerimizde insiyatif yetersizliğinden, savaş deneyimsizliğinden ve yetersiz kararlılıktan çekmekteyiz. Bu açıdan Kafkasya, Polonya ve Baltık illeri bizi geçmiş durumdadır. Bu merkezler eski terörizmi en geride bırakmış, ayaklanmaya en iyi hazırlanmış, proleter savaşımının en açık ve canlı biçimde yığınsal nitelik taşıdığı merkezlerdir.

"Bu merkezlere yetişmeliyiz. Ayaklanmaya yalnızca

sözde hazırlanmak istemiyorsak ve proletaryanın ayaklanmaya ciddi biçimde hazır olduğunu görüyorsak, dövüş birliklerinin gerilla operasyonlarını gemlememeli, tersine, teşvik etmeliyiz.”¹

İşte terörizm konusunda Lenin’in söyledikleri böyledir. Bizim bu sözlerde işaret etmek istediğimiz nokta, terörizmle dövüş birliklerinin gerilla operasyonları arasındaki farktır. Biz bu farkı yığınlara anlatabilmeli, propagandasını yapmalıyız ki oportünistlerin her sakallıyı baban sandırma tuzağına düşmesinler. Bugün Türkiye’de devrimci durumdayız, devrimin ve devrime ulaşan yolların *doğrudan propagandası* aşamasındayız. Yarın devrimci durum en üst aşamasına, ülke çapında krize yükseldiği zaman, bu yolların propagandası değil, *uygulanma aşaması* gelecektir. Lenin, yukarıdaki sözleri, 1905 devriminin geri çekiliş döneminde ama olayların sıcaklığının dağılmadığı, yani bir devrim dalgası olasılığının gün be gün yaşandığı 1906 yılında yazmıştır. Dolayısıyla, dövüş birliklerinin gerilla operasyonlarını olabildiğince yaygın örgütlemeyi önermiştir. Türkiye’nin bugünkü ortamında Leninciler bunu değil ama bu yolun yaygın ve ısrarlı propagandasını öneriyorlar. Toplumsal süreçteki aşamaların düz bir çizgiyle birbirinden ayrılmadığını, ve de birşeyi yüksek sesle istemenin, eğer yeterince toplumsal destek bulabilmişse, şurada ya da burada, şu ya da bu düzeyde yaşama geçmesinin kaçınılmaz olduğunu bildiklerinden, gelecek *yığın* patlamalarına hazırlık açısından bu yolların sınırlı ve denetimli biçimde kadro eğitiminde kullanılması gerektiğini reddetmiyorlar.

Karşı devrimin kuduz saldırısını kırarak devrime ulaşabilmek için yapılması gerekenler kısaca bunlardır. Bunları gerçekleştirdiğimizde, yığın hareketliliğinin yükseldiği anda tarihsel fırsatları değerlendirmeye hazır oluruz.

1. Lenin, *agy.* c.10, s.117-118

BİZİ BİZDEN BAŞKASI YENEMEZ

İşçinin Sesi, sayı 129, 19 Mayıs 1980

İşçinin Sesi'nin yeniden yayına başlamasından bu yana bir yıl geçti. Bu süre içinde tüm partililer beş-on yılın gerilimini yaşadılar. Bu süre içinde TKP Politik Bürosu'nu tutan sağ oportünist-ortacı oportünist bağlaşıklığı, fraksiyonculuğunu tasfiyecilik düzeyine yükseltti. Bu onların içinde buldukları çözülmeyi iyice hızlandırdı. TKP'nin Leninci güçleri için, bu fraksiyoncu fraksiyona karşı partinin Leninci birliğini amaçlayan bir kanat olarak örgütlenmekten başka yol bırakmadı.

İşçinin Sesi'nin yeniden yayınlanması, Lenincilere karşı döşenen tuzağı bozdu. Her sayısı üstüste vuruşlarla oportünist bağlaşıklığı dağılma-toparlanma-yeniden dağılma sürecine soktu. Oportünizmin partimizdeki "iç dengesi" kırıldı. Her sistemin bir kendini koruma mekanizması vardır ve dağılan, parçalanan ögeler, bir geri düzeyde yine toparlanmaya çalışıyorlar. Ama onların, kaçınılmaz sonlarını engelleme, kendilerini kurtarma yetenekleri yoktur. Tarihsel gelişim Lenincilerledir.

Hareketimiz, TKP dışında, geniş devrimci çevrelerde de bir çekim merkezi yarattı. Bize örgütsel birlik önerileri geldi. Örgütsel birlik, ideolojik birlik üzerinde yükselir. Bu, bir bakıma, bizim irademizin dışında gelişen bir süreçtir. Tek tek kişiler ise, Marksçı-Leninci ideolojiyi, TKP'nin Leninci kanadının siyasetini ve taktiklerini benimserlerse, örgütlerimizin koyduğu doğrultuda çalışırlarsa, gerekli deneylerden geçerlerse, örgütsel birlik içinde olabilirler.

Bizimle, hele *İşçinin Sesi*'nde yayınlanan tekeldışı

burjuvazi yazılarından sonra *her* konuda anlaşıklarını söyleyen ve örgütsel birlik önerisi yapan, ama bunun için de kendilerinin TİP'ten ayrıldığı gibi bizim de "TKP'den ayrılmamızı ve geleceği birlikte kurmamızı" önerenler, soruna *kendi* açılarından değil, Türkiye işçi ve devrimci hareketinin genel çıkarı açısından, nesnel olarak yanaşmalıdır. Birincisi, bizimle *her* konuda anlaşıklarını yetkili kişiler yoluyla ağızdan değil, yayın organlarında açıkça yazmalıdır (ki yayın organları pek öyle yazmıyor). İkincisi, bizimle *her* konuda anlaşanların partimize, TKP'ye girerek, oportünizme karşı örgütlü savaş vermelerinin önündeki engel nedir? Üçüncüsü, Türkiye Komünist Partisi, komünistlerindir, kimsenin "bağı" değildir. Partisini oportünizme teslim eden komünist tarih önünde suçlu olur. Dördüncüsü, önerilen doğrultuda bir gelişme yoluna yönelmek, menşeviklere arayıp da bulamadıkları *kurtuluş* yolunu armağan etmek olur. Uzun dönemde TKP'yi, Lenincileri, işçi sınıfını vurur.

Bu gerçekleri dikkatle değerlendiren *TKP Leninciler Konferansı*, partimizi oportünizme kesinlikle terketmeme, parti içinde örgütlü savaş yürütme ve bunun için de zaman geçirmeden TKP'nin Leninci yöre, il, semt komitelerini, taban örgütlerini örgütleme kararı aldı. Konferans, partili ve parti dışı komünistler arasında büyük bir coşku yarattı. Kuruculuk hızla sürüyor.

Buna karşı, "TKP'de oportünizmi yenemezsiniz, boşuna zaman yitiriyorsunuz" diyenler var. Bunlar, savaşımın mantığını pek kavrayamıyorlar. Kağıt üstünde duragan değerlendirmeler şaşkıncıdır. Siyasette iki kere iki altı da eder, sekiz de eder. Lenincilerin hedefi, partinin savaşan kadrolarının gönlünü kazanmaktır. Bunların önemli bir bölümünü daha şimdiden kazandık. Davut Çelik yoldaşımın bu sayıdaki yazısında okuyacaksınız. Gerisini de kazanacağız. Hatta, belirli bir dönem "disiplin" zoru ile oportünizmin basında sözcülüğünü yapmış ama yapı olarak devrimci yoldaşlarımızı da *TKP'ye* kazanacağız. TKP'nin savaşan kadrolarının yeri, Leninci saflardır. Dünya işçi ve komünist hareketinin uzun erimli sınıfsal

çıkarları da bu yöndedir.

TKP son bir yıldır tarihinde görmediği bir bunalım yaşıyor. Bununla da kalmıyor. Tüm devrim cephesi görülmedik bir bunalım yaşıyor. Bunun nedeni, hızla derinleşen devrimci durumu göğüsleyecek bir öznel ögenin yokluğudur. Devrim ve karşı-devrim hareketleri, etki-tepki içinde ilerler. Devrimci hareket yükseliyor, karşı-devrim, devlet tüm gücüyle yükleniyor. Bunun karşısında, devrim cephesini hizaya sokacak bir örgüt yoktur. Ne oluyor? Devrim cephesindeki tüm "siyasetler" bölünüyor. Ne oluyor? Her kesimden yığınla insan siyaseti bırakıyor.

Romatizmalı bir adam, yağmur yağacağını çok önceden sezer değil mi? Çünkü, kemikleri sızlamaya başlar. Tam da bunun gibi, işçi hareketi içindeki, devrimci hareket içindeki küçük burjuvaların da kemikleri sızlamaya başladı. Karşı-devrim cephesi, devlet alışılmamış boyutlarda saldırıyor. İstanbul, işgal altında bir kent görünümünde. Yağmur mu yağacak? Belki. Onun için, harekete şu ya da bu nedenle bulaşmış küçük burjuvalar uçuyor, toz oluyor.

Yağmur belki yağar, belki yağmaz. Gelişmenin ne yöne olacağında hepimizin katkısı, sorumluluğu var. Hepimizin, gelecek kuşaklara vereceği hesabı var. Bugün geri çekilmek, ağırbaşlı "savaşmak", peşin yenilgi demektir. Yığınları bilinçlendireceğiz, onlara güven vereceğiz, örgütleneceğiz. Yığınlarla birlikte saldırıyı hazırlayacağız. Komünist için saldırı, "öncü savaş" değil, yığınlarla birlikte saldırıdır. Yığınlarla birlikte saldıracağız! Burjuvasına da oportünistine de göstereceğiz ki komünistin sancağı da, kanı da kıızıdır.

Yağmur belki yağar, belki yağmaz. Yağsa da, yağmasa da, TKP'nin Leninci güçlerinin bugünkü ana taktiği, eylemler içinde, savaşlar içinde, savaşarak örgütlenmektir. Bu toz duman içinde ana halka örgütlenmedir. Çok karmaşık bir süreçten geçiyoruz. Tüm yoldaşlar bu durumun bilincinde olmalıdırlar. Bizim, açık tartışma, eylemde demir birlik ilkemizden başka, örgütümüzden başka dayanağımız yoktur.

Ana halka örgütlenmedir demek ne anlama gelir?

Hem Lenincilerin kendi örgütsel sorunları hem TKP'nin durumu, hem genel ülke durumu açısından bu çok karmaşık dönemden, *tıkır tıkır işleyen bir mekanizma* ile çıkabilmek anlamına gelir. İnsan sayısı iyidir, saptanmış taktiklerin daha etkin yaşama geçirilmesini sağlar. Ama kuru kalabalık, ya da döneme uymayan yapı iyi değildir. Ortamı ve ortamın yüklediği görevleri anlamayan yapı iyi değildir. TKP'nin Leninciler Konferansı, bu zor dönemden, iyi işleyen bir mekanizma ile çıkmak kararı almıştır. Bu mekanizmayı kurabilmek için ne denli küçülmek gerekiyorsa, o denli *küçüleceğiz*.

Bunun yanında, ülkemizin yaşadığı devrimci durumun partiye yüklediği bir görev vardır ki, yukarıdaki saptamayla çelişiyor. Devrimci durum, hesaplama ya da hesaplasmaya hazırlık dönemidir. Bu dönemde partinin kapısının, olağan dönemden daha fazla açılması, olabilen her olanaktan yararlanarak daha geniş kesimlerin kapsanması gereklidir. Siyasal gelişime yön verebilmek için bu zorunludur. Çünkü bu dönemde, yığın kavramı değişir, yüzler, binler değil, yüzbinler, milyonlar söz konusu olur.

Bu iki çelişik gözüken görevi bağdaştırmak, TKP'nin Leninci Eşgüdüm Komitesi'nin görevidir. Eşgüdüm Komitesi, bu çelişkiyi, partinin yönetim katlarını, yöre-il-bölge-semt komitelerini ortama uyan, sınanmış komünistlerden kurarak, bunun yanında parti üyeliğini en cesur ve atak biçimde açarak çözecektir.

Yoldaşlar! Yağmur belki yağar, belki yağmayacak. Karşı-devrim güçleri geçici olarak egemen olabilir ya da yığın hareketi iyice yükselebilir. Ne olursa olsun, yurdumuzda ortaya çıkacak her keskin dönüş, öteki sonuçlarının yanısıra Lenincilerin yurt çapında gerçek bir güç olmasıyla sonuçlanacaktır. Keskin dönüş dönemlerini, zor dönemleri başarıyla göğüsleyebilecek güç yalnızca Marksizm-Leninizmde vardır.

Yoldaşlar! *Bizi bizden başkası yenemez!* Büyük ve geri dönüşsüz yanlışlar yapmazsak, serin kafalı ve kendine güvenli savaşırsak, birbirimize sınımsız kenetlenirsek, olabilecek en az acılı-sancılı yoldan kadrolarımızı

yetiştirebiliriz. Sınıfımıza layık, devrime yetenekli bir parti olabiliriz. Olacağız!

KÜRT SORUNU — YAZILAR'A ÖNSÖZ

İşçinin Sesi yayınlarının Temmuz 1980 tarihli ve 15 nolu kitabına önsöz

Kürt sorunu, anti-emperyalist, anti-tekelci, anti-faşist, anti-sömürgeci içerikli Türkiye devriminde kilit bir sorundur. Ulusal sorunda komünistlerin belgisi, “ulusların yazgılarını kendilerinin belirlemesi hakkı”dır. Bu hakkın özü, *ayrılma*, ayrı devlet kurma hakkıdır. Türkiye Komünist Partisi'nin Leninci kesimi, Kürt ulusunun ayrılma hakkını kayıtsız-koşulsuz benimsemiş, bunu *Konferans* kararlarıyla komünistler için bağlayıcı tutum olarak koymuştur. Böylece, kendisini, TKP'nin oportünist kesiminden bir kez daha ayırmıştır.

Türkiyeli komünistler olarak, Kürt ulusunun ayrılma hakkını *bugün*, faşist bir darbenin iktidarı aldığı ve faşizmi bir sistem olarak ülkeye yerleştirmeye çalıştığı koşullarda, her zamankinden daha aktif savunmalıyız ve propaganda etmeliyiz. Çünkü biz faşist darbeyi devrimle alaşağı etmek istiyoruz. Ve ileri demokratik halk devriminde Türkiye proletarya hareketiyle Kürt ulusal hareketinin kopmaz bağlaşıklığını sağlayabilecek tek belgi, “ayrılma hakkı”dır.

Komünistler olarak, Kürt sorununda ayrılmayı değil, birleşmeyi, *özgür birleşmeyi* istiyoruz. Tam da bu nedenle, “ayrılma hakkı”nı ikircimsiz ve koşulsuz olarak savunuyoruz. Çünkü ayrılma özgürlüğünün olmadığı yerde, birleşme özgürlüğünden de söz edilemeyeceğini biliyoruz.

“...*Tüm ezilen ve eşitsiz ülkeler için ayrılma özgürlüğü istiyorsak, bu ayrılmayı tercih ettiğimiz için değil, yalnızca, zora dayanan birleşmeden farklı olarak özgür, gönüllü birleşmeden ve kaynaşmadan yana olduğumuz içindir. Tek*

neden budur!"¹

Komünistler olarak, hele tek bir devlet sınırı içindeki işçileri ulusa göre bölmenin, ayrı partide (parti ayrı oldu mu, sendika, kooperatif, dernek vb. ayrı olmak durumundadır) örgütlenmenin aşırı zararlı ve yanlış olduğu görüşündeyiz. Türk komünistleri, ayrılma hakkını ardıcıl olarak savunacaklardır. Kürt komünistleri de, *tüm işçilerin koşulsuz birliğini savunmalıdırlar*. Lenin'in şu sözleri tüm komünistler için tutum belirleyici olmalıdır.

"Proletarya, ezilen ulusların belli bir devletin sınırları içinde zorla tutulmasına karşı, yani onların kendi yazgılarını belirleme hakkı uğruna savaşmalıdır. ... Yoksa, proletaryanın enternasyonalizmi boş sözlerden başka birşey olmaz. ...

"Öte yandan, ezilen ulusların sosyalistleri ezilen ulusun işçileriyle ezen ulusun işçilerinin, örgütsel birliği de içeren tam ve kayıtsız koşulsuz birliğini özellikle savunmalı ve gerçekleştirmelidir. Bu olmadan, proletaryanın bağımsız siyaseti savunulamaz..."²

Kürt komünistlerinde, ayrı bir Kürt komünist partisi içinde örgütlenme ve Türk proletaryası ile ilişkiyi "dayanışma" düzeyinde tutma istekleri, hatta kimilerinde "ayrı bir Türkiye Kürdistanı devrimi" eğilimi görülmüştür. Bu tutuma çeşitli nedenler yol açabilir. Örneğin, kimi yoldaşlar için Marksizmi derinlemesine öğrenmedikleri söylenebilir. Kimileri için, "Marksizm", "sosyalizm" gibi sözcükler yalnızca burjuva kuyrukçuluğunu (ezilen ulusun ulusçuluğu da olsa) gizlemeye yarıyordur. Çünkü günümüzde başkaldırının evrensel ideolojisi Marksizm-Leninizm olmuştur. Biz burada iki nedene özel olarak değinmek istiyoruz. Geçtiğimiz aylarda Marksizm-Leninizme inançlı çeşitli Kürt hareketlerinin yöneticileri ile yaptığımız görüşmeler bu iki nedene özel vurgu gereğini göstermiştir.

Kürt yoldaşlarda çokça görülen "ayrılıkçı" eğilimin en önemli (ve haklı) nedeni güvensizliktir. Türkiye

1. Lenin, *agy.* c.23, s.64-66, 67-68.

2. Lenin, *agy.* c.22, s.147-152.

Kürdistan'ın, Türk sömürgeci devleti tarafından asırlar boyu giden sömürsü yalnızca Kürdistan emekçisinin Türk egemen sınıfına (kapitalizmle birlikte burjuvazisine) karşı nefretini ve kinini arttırmadı. Aynı zamanda, Kürt emekçisinde Türk emekçisine, hatta işçisine karşı bile bir güvensizlik yarattı. Türk komünistlerinin 1920'den bu yana Kürt sorununda takındıkları şövenist tutum bu güvensizliği haklı olarak besledi ve güçlendirdi. Bu tarihsel gerçeği dikkate almayan bir komünist çalışma, Kürt işçi ve emekçisinin gönlünü kazanamaz. Türk komünistleri için sorun Kürt halkının güvenini kazanmaktır. Türk işçisinin enternasyonalist eğitimini sağlamadan da bu güven sağlanamaz. Öte yanda, başkasının sömürülmesine, ezilmesine göz yuman bir sınıf kendi özgürlüğünü de kazanamaz.

İkinci neden, belki tam bilince çıkmamış bir nedendir ama vardır: Proleter enternasyonalizminin ulusal çıkarlara ters olduğu görüşü. Bu görüş, yukarıda değindiğimiz güvensizlikle de birleşiyor. Türkiye çapında birlikçi bir tutum, Kürt halkının ulusal çıkarlarını gözetemeyecektir gibi geliyor. Oysa, proleter enternasyonalizmi, ulusal çıkarlara karşı değildir.

Ezen ulusun ya da ezilen ulusun komünistleri arasında oluşuluk, işçilerin çıkarlarının genel ve özel yönlerini birbirine karşı koymaktan çıkıyor. Yapılan hata, özel (yani ulusal) ve genelin (yani uluslararası) birbirinden koparılması, birbirinin karşısına konması ve özelin mutlaklaştırılmasıdır. Bu yönde Lenin'in Bund gurubunu eleştirisi temel bir önem taşır. Bund bildiğimiz gibi, Yahudilerin ulusal duygularını öne çıkartan bir guruptu ve Yahudi işçilerin özel ulusal çıkarlarını dile getirebilmek için ayrı, özel siyasal örgütlenmenin gereğine inanıyordu. Ulus ilkesine dayalı parti öneriyordu. Yahudi işçilere ayrı bir parti öneriyordu. Lenin, Bundçuları şiddetle eleştirdi ve gösterdi ki genel ve özel hiçbir zaman "saf" biçimler olarak, birbirinden apayrı ortaya çıkmazlar. İki de, yani, özel de genel de aynı sürecin birbirleriyle ilişkili değişik yönlerini anlatırlar. Ve işçi sınıfının partisi, işçilerin hem özel, hem genel çıkarlarını dile getirir. Bütün uluslardan

işçilerin ulusal çıkarlarını da dikkate alır. Dolayısıyla işçi sınıfının çıkarları, genel ve özelin çelişkili birliğidir diye tanımlanabilir. İşçi sınıfının genel çıkarları, yani sınıfsal çıkarları ile özel çıkarları yani ulusal çıkarları, toplumsal yaşamın birbirinden ayrılmaz iki yönüdür.

Anadolu devriminin kader taşlarından olan Kürt sorunu konusunda Türk ve Kürt komünistlerinin yayınlar aracılığıyla ve karşılıklı görüşmelerle yoldaşça tartışmayı geliştirmeleri çok önemli bir görevdir. Ancak böyle bir süreç içinde kaynaşılabilir ve tek bir siyasal bayrak altında toplanılabilir. Ki o bayrak, Türkiye proletaryasının Marksçı-Leninci kırmızı bayrağıdır.

Süleyman Sakalı yoldaş, Türk komünistlerinin ve işçilerinin ulusal sorunda enternasyonalist bilinçle yetişmeleri yolunda, Türk-Kürt komünistlerinin ve işçilerinin tek bir komünist partisinde birleşmeleri yolunda tek başına en büyük katkıyı yapmış bir yoldaşımızdır. *Kürt Sorunu* kitabı özellikle iç sömürge sorununda, ayrılma hakkının ele alınış biçiminde, oportünizmle ulusçuluğun bağı gösterişinde bu katkıyı daha da ilerleten çok değerli bir üründür.

Kürt Sorunu kitabı, etkilerini kısa sürede duyuracak ve Süleyman yoldaştan beklediğimiz yeni ürünlerle birlikte Türk-Kürt proleterlerinin devrimci birliğinin harcı olacaktır.

PROPAGANDA VE AJİTASYONUN GÜNCEL SORUNLARI'NDAN

Partinin çalışmaları açısından
çok yararlı bilgiler taşıyan ve bu nedenle olsa gerek,
Evren'in yalanlarına konu ettiği bu kitabın
birinci ana bölümünden bir alt bölümü,
ikinci ana bölümünden de iki alt bölümü veriyoruz.

I. PROPAGANDA-AJİTASYON VE TOPLUMSAL PSİKOLOJİ

I.II. PROPAGANDA VE AJİTASYONDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN BAZI YÖNLER

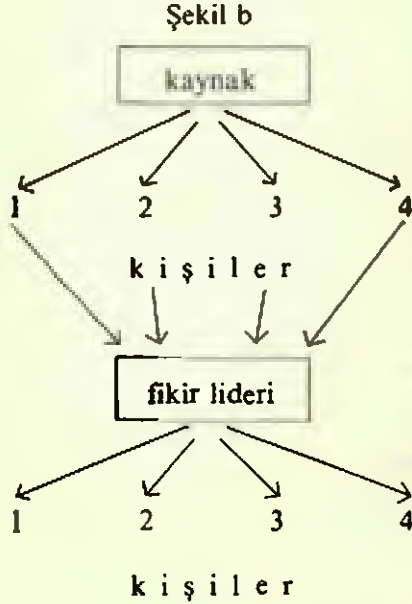
Sözlü ve yazılı propaganda ve ajitasyonu birlikte düşünürsek, başlıca üç iletişim yolu ayırabiliriz: 1. Yığınsal iletişim, 2. Salon iletişimi, 3. Karşılıklı iletişim.

Yığınsal iletişim, basın, radyo, televizyon aracılığıyla yapılan iletişimdir. Salon iletişimi, konferans, seminer, açıkloturum, söyleşi, fabrika toplantıları, kahve toplantıları, küçük guruplara yapılan konuşmalar vb.dir. Karşılıklı iletişim, ikili konuşma ya da dar guruplar gibi ajitatör ya da propagandacının kişiyle yüzyüze geldiği durumlardır.

1940'lara dek, yığınsal iletişim en etkin iletişim yolu olarak kabul ediliyordu. Daha sonraki araştırmalar bunun böyle olmadığını, tersine, yığınsal iletişimin, tek başına en güçsüzü olduğunu ortaya koydu. En güçlü etkileme yolu, karşılıklı iletişimdir. Sonra salon iletişimi, en sonra yığınsal iletişim gelir.

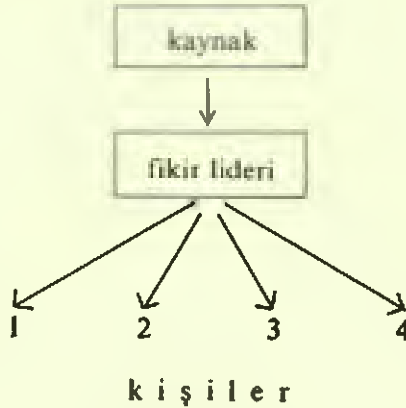
Neden karşılıklı iletişim en etkili, yığınsal iletişim en güçsüzdür? Çünkü, insanlar arasında fikir oluşturma süreci, *Şekil A*'daki gibi, enformasyon kaynağından tek tek kişilere uzanan bir süreç değildir. Yani, bir insan gazeteyi açtı, okudu, etkilendi, pek böyle değildir. Fikir oluşturma süreci, *Şekil B*'deki gibi bir süreçten geçer. Enformasyon kaynağından tek tek kişilere uzanan bilgi, oradan "fikir liderlerine" geçer, ancak onlardan tek tek kişilere dönen bilgi ya da tutum asıl etkileyici olur. Ya da bilgi önce doğrudan fikir liderine ulaşır, ondan tek tek kişilere yayılır (*Şekil C*). Bunların ikisi de aynı şeydir.

Toplumda herkes belirli yakın ilişki gurupları içinde yaşar. Sınıf, çok geniş bir topluluktur, o sınıfın bir üyesi olan bir insan aynı zamanda kendi yakın çevresindeki bir başka gurubun da üyesidir. Bu, arkadaş çevresi olabilir, aile olabilir, işinde, oturduğu sokakta olabilir, eski mahallesindeki kahve arkadaşları olabilir vb. Her

gurubun bir ya da birden fazla, ama az sayıda fikir liderleri vardır. Bu liderler, tartışılan konuyu gurubun öteki üyelerinden daha iyi bilirler ya da öyle olduğu düşünülür. Değişik konular için değişik fikir liderleri olabilir.

Şekil c

Örneğin, siyasal konularda biri, sporda bir başkası, gurubun görüşlerini belirleyen kişi olabilir. Gurubun üyeleri, örneğin gazeteyi okusalar bile, yazılanı hemen alıp kabullenmezler, önce o kişinin ne düşündüğünü öğrenmek isterler.

Düşünce oluşturma süreci neden böyle işler? Neden o gayri resmi gurubun üyeleri radyoya ya da gazeteye değil de o kişiye inanırlar? (Söylediğimiz, doğaldır ki, kendisini o radyo ile özdeşleştirmiş dinleyici ya da o gazete ile özdeşleştirmiş okuyucuyu kapsamaz. Onlar üzerinde yığınsal haberleşmenin etkisi çok güçlüdür.) Böyledir, çünkü her çeşit propaganda ve ajitasyon, her zaman *uç aşamalı psikolojik engel* ile karşı karşıyadır:

1. *Kaynakları eleme eğilimi*: İnsan bilinç dışı olarak her zaman çeşitli propaganda verileri içinde kendi kafasına yatanları, kendi eğilimlerini ya da görüşlerini destekleyenleri arar. Örneğin, gazetede kendi ilgi duyduğu

yazıları arar, televizyonda kendi ilgi duyduğu programları izlemeye çalışır. Buna basın-yayın dilinde, “*üç adım sorunu*” denir. Binlerce kilometre uzağa yayın yapmak çok kolaydır, asıl zor olan kişiye üç adım attırarak radyoyu açtırmak ve mesajı dinletmektir.

Hepimiz örgüt çalışması içinde bu eğilimin çeşitli örnekleriyle durmaksızın karşılaşırız. Örneğin, yoldaşlara öteki gurupların yayınlarını okutabilmek, her zaman dürtü ister. (Hele şimdilerde *Atılım*'ı okutmak, Radyo'yu dinletmek gerçekten güç oluyor!)

2. *Algılamada eleme eğilimi*: Propaganda ve ajitasyonda kaynakları eleme eğilimini atlatabilmişseniz, bu kez, algılamada eleme eğilimi karşınıza dikilir. Bu eğilim, bakma ile görme, dinleme ile işitme arasındaki farkı içerir. İnsan radyoyu dinler ama kendisine uygun gelen bilincine işler. Ya da yazıyı okur ama kendi kafasına yatan, kendi eğilimlerini destekleyen yanlar daha çok bilincine işler. Bunun sonucunda, aynı yazıdan değişik kişiler değişik sonuçlara ulaşırlar.

3. *Bellekte eleme eğilimi*: İkinci engeli de aşabilmişseniz, önünüze bu engel gelir. İnsan yazıyı okur, radyoyu dinler, mesajı alır ama çoğunlukla kendi eğilimlerini destekleyen yazılar ya da yazılardaki o yanlar aklında kalır.

İşte bu psikolojik engellerin en güçlü olduğu haberleşme biçimi yığınsal haberleşmedir. Sonra salon haberleşmesi gelir. En güçsüz olduğu da karşılıklı haberleşmedir. Çünkü soru-yanıt yoluyla, görüş belirterek, tartışarak, ayrılıkları ve aynılıkları en hızlı biçimde ve ilk elden ortaya çıkarmaya olanak verir.

Buraya dek söylediklerimizden, radyo, gazete gibi yığınsal haberleşme araçlarının önemsiz olduğu sonucu çıkarılmamalıdır. Yığınsal haberleşmenin *tek başına* yetersiz olacağı, öteki haberleşme yollarıyla beslenmesi ve desteklenmesi gerektiği sonucu çıkarılmalıdır. Güçlükleri ya da güçsüz yanları ne olursa olsun, yığınsal haberleşme araçları, propaganda ve ajitasyonda temeldir. En azından ajitatörlere, yığın çalışmacılarına, görüş liderlerine ulaşan merkezi bir yayın olmadan, anlamlı büyüklükte bir

yon-propaganda çalışmasının örgütlenemeyeceği açıktır.

KADROLARA DÜŞEN AĞIR YÜK

Amacımız, yurdumuzu gerilikten, kapitalizmden kurtarmak, gerçek uygarlığa, sosyalizme ulaştırmaktır. Bunun için, sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirmektir. Partimizin temel görevi, bu hedeflere ulaşabilmek için işçi sınıfına ve emekçilere sınıf bilinci vermek, Marksçı-Leninci ideolojiyi benimsetmektir.

Lenin, yığınlara komünist bilinç verme çalışmasını her durumda partinin başta gelen görevi olarak ele almıştır. 1905'te yazdığı *Siyaseti Pedagoji ile Karıştırma Üstüne* adlı makalesinde şöyle demektedir:

“Görevimiz, yığınlar arasında çalışmamızı ve etkinliğimizi her zaman yoğunlaştırmak ve genişletmektir. Bunu yapmayan bir Sosyal Demokrat (komünist — R.Y.), Sosyal Demokrat değildir. Bu amaca yönelik sürekli ve düzenli çalışma yapmayan hiçbir şube, gurup ya da çevre, Sosyal Demokrat (komünist — R.Y.) bir örgüt sayılamaz. Bizim, proletaryanın ayrı ve bağımsız partisi olarak kesin çizgilerle ayrılmanızın anlamı, büyük ölçüde, tüm işçi sınıfını olabildiğince Sosyal Demokrat (komünist — R.Y.) bilince yükseltme yolundaki Marksçı çalışmayı her zaman ve şaşmaz biçimde yürütmemizde yatar. Değil bir siyasal ortam değişikliğinin, hiçbir siyasal fırtınanın bile bizi bu acil görevden alıkoymasına izin vermeyiz. Bu çalışma olmadan, siyasal eylem kaçınılmaz olarak soysuzlaşır ve oyuna dönüşür. Çünkü siyasal eylem, ancak belli bir sınıfın yığınını ayağa kaldırdığı, onun ilgisini kazandığı ve onu olaylarda etkin ve önde gelen bir rol oynamaya seferber ettiği zaman ve ölçüde proletarya için önem kazanır. Bu çalışma, dediğimiz gibi, her zaman gereklidir. Her gerilemeden sonra bunu yine anımsatmalı ve vurgulamalıyız, çünkü bu çalışmada zayıflık *her zaman* proletaryanın yenilgiye uğramasının nedenleri arasındadır. Aynı biçimde, her utkudan sonra bu çalışmaya dikkat çekmeli, önemini vurgulamalıyız. Yoksa o utku yalnızca

görünüşte kalır, ürünleri güvencede olmaz, sonul amacımız uğruna o yüce savaşımında gerçek önemi kaybolur ve hatta ters etkileri bile olabilir. (Özellikle, kesimsel bir utku uyanıklığımızı köreltir, güvenilmez bağlaşıklara karşı güvensizliğimizi boşlattırır ve düşmana karşı yeni ve daha güçlü bir saldırı için doğru anı geçiştirmemize neden olursa.)¹

TKP'nin Leninci kanadı, Lenin'in yukarıda belirlediği görevi yerine getirebilmek, yığınları devrime hazırlamak için *İşçinin Sesi* gibi, gerçekten başarılı bir merkez yayın organı çıkarıyor. Gazetemiz doğal olarak, partili ve partisiz komünistleri, devrimcileri, öncü işçileri hedefliyor. Merkez yayın organımızla yığınlar arasındaki köprüyü ne kuracak? En başta karşılıklı haberleşme. Bu görevi kimler götürecektir? *Kadrolar!*

Türkiye'de Leninci görüşlerin yayılmasında kadrolara ağır görev düşüyor. Tüm partililer, hem kendileri çevrelerinde, fabrikada, semtte, okulda fikir liderleri olabilmeli, hem de çevrelerindeki fikir liderlerini (ya da doğal liderler, öncü ögeler de diyebiliriz) partiye kazanmak için bilinçli bir çaba harcamalıdır. Yığın çalışması görevinin özü budur.

KARŞILIKLI İLETİŞİMDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN BAZI YÖNLER

Geçmişin ve bugünün çok çeşitli etkisi altında biçimlenen sınıf psikolojisini iyice bilmeden ve ona uyumlu bir çalışma yöntemi geliştirmeden, sınıfımıza Marksçı-Leninci ideolojiyi, komünist bilinci yeterli başarıyla götürebilmemiz oldukça zordur. Gördük. Geçmiş sayısız kuşakların ve bugünün çok değişik etkilerinin ürünü olan insan bir anda değiştirilemez. Önce buradan başlamak zorundayız. Söylediğimiz açık birşey, başkaca olabilmesi düşünülemez. Ne var ki, yığın çalışmasındaki aksaklıklar önce bu noktada başlıyor. Çok örnek verilebilir. İnsanı daha ilk tanıştığında köşeye esir alıp yaylım ateşine tutan yoldaşları

1. Lenin, *agy.* c.8, s.453.

hep görürüz. Bu yoldaşlar, tüm iyiniyetleriyle, ama yığın çalışmasının temel kurallarını bilmediklerinden yararlı değil, zararlı oluyorlar. Yığın çalışması, sabırlı, anlayışlı, olgun ve esnek bir çalışma olmak zorundadır. Yığın çalışmasının temel kuralı, işçi sınıfını, halkı kendimize inandırmaktır, *güvendirmektir*.

İşçileri kendimize güvendirmek, söylenenin özüne bağlı olduğu kadar, söyleyenin davranışlarına da bağlıdır. Anlayışlı ve düşünceli olmalıyız. Yığın çalışmasında evlerine gidilecek kişilerin zamanlarını iyi seçmek. Ziyaret günü ve saatini, olanaklıysa önceden bildirmek. En iyisi çağrılı gitmek. Giyinişe, görünüşe dikkat etmek. Evlilere evlilerin gitmesi ya da bir kız arkadaşla gitmek. Alışkanlık-çağrılmadıkça yemek saatleri dışında gitmek. Alışkanlıklara ve göreneklere saygılı olmak.

“Sen şuraya otur, şimdi ben sana herşeyi öğreteceğim” havasında olmamak. Bilgiçlik taslamamak ve iyi bilmediğimiz konularda, “bunu ben de iyi bilmiyorum, öğrencyim, daha iyi bilen yoldaşlarıma sorayım, o zaman daha iyi yanıtlayabilirim” diyebilmek.

Vaatkar ve kurtarıcı bir tutum içinde olmamak. Yapamayacağımız işlerde söz vermekten kesinlikle kaçınmak. Verilen sözü ise ne olursa olsun *yerine getirmek*. Yapamamış isek gidip nedenini açıklamak.

“Ben” demekten kaçınmak, kişiliğimizi geride tutmayı bilmek.

Konuşma biçimi açık, duru, basit ama vulgar değil. İlişkilerde sürekliliğe dikkat etmek.

En önemli noktalardan biri, *dinlemeyi bilmek*. Bu, hem öğrenmek, hem öğretmek için zorunludur.

Konuşmayı amaca uygun yönetebilmek.

Yığın çalışmasında, karşılıklı haberleşmede bunlara dikkat etmeliyiz.

PARTİ ÇALIŞMASINDA DİNLEMENİN ÖNEMİ

Yukarıda yığın çalışmasının en önemli yönlerinden birinin dinlemeyi bilmek olduğunu söyledik. Şimdi bu konuyu,

özellikle parti çalışmasına ilişkin olarak biraz daha geniş ele alalım.

Bunca sorun varken bu da nereden çıktı demeyin. İletilmek istenen sözlü ya da yazılı mesajın ne gibi toplumsal psikolojik engellerle karşılaştığını okuduk. Bunların hepsi, dinleme için de geçerlidir. Ayrıca, sorun bu kadarla bitmiyor. Bırakın gazeteyi, radyoyu, daha iki kişinin karşılıklı konuşmasında yenmemiz gereken büyük bir engelimiz var: *Dinlemeyi bilmemek*.

Aslına bakarsanız, dinlemeyi bilmeme, yalnızca bizim örgütümüzün sorunu değildir. Tüm dünyada geçerli bir sorundur. Yalnızca bizim örgütümüzün, yalnızca bizim toplumumuzun üyeleri değil, tüm az ve orta gelişmiş ülkelerin insanları değil, ileri kapitalist (emperyalist) ülkelerde de çok büyük çoğunluk dinlemeyi bilmemektedir.

Sorunun ciddiye alınmasına yardımcı olur düşünce-siyle, bu konuda yapılan araştırmalardan bazı veriler vereceğiz. Son yıllarda, emperyalist ülkelerde dinleme konusunda çok sayıda araştırma-inceleme yayınlanmaktadır. Bu araştırmalarda, verimliliği arttırmak kaygusuyla, dünya çapında gerçekten başarılı *örgütlenmeler* olan büyük tekeller başı çekmektedir.

Aşağıda okuyacağımız veriler üzerinde düşünürken iki noktayı akılda tutmalıyız. *Birincisi*, bu veriler Amerika Birleşik Devletleri, Britanya gibi genel kültür düzeyi yüksek ülkelere aittir. Az ve orta gelişmiş ülkeler için, Türkiye için durumun çok daha ağır olduğu açıktır. *İkincisi*, TKP illegal çalışan bir partidir, karşılıklı konuşma, dinleme, sözlü rapor ve görev alımının, parti yaşamındaki önemi, legal bir partiyle ya da bir tekelle karşılaştırılamayacak denli büyüktür. Birinde verim, zaman, para söz konusudur. Ötekinde, bunların yanında, örgütün güvenliği, canlar ve genel olarak sınıf savaşının başarısı söz konusudur.

Şimdi verilere geçelim. Araştırmalar, insanların uyku dışındaki zamanlarının %80'ini haberleşme ile geçirdiğini gösteriyor. Bunun da, en azından %45'i dinleme ile geçmektedir. Geri kalan zamanın %30'unu konuşma,

%16'sını okuma, %9'unu yazma tutmaktadır. Buna karşılık toplumda (okullarda, işyeri kurslarında vb.) en çok öğretilen yazma, sonra okuma, sonra konuşmadır. Dinleme, zamanın en çoğunu tuttuğu halde, en az öğretilenidir. (Bak: *Tablo II*)

TABLO II

	DİNLEME	KONUŞMA	OKUMA	YAZMA
Kullanılan	en çok %45	çok %30	az %16	çok az %9
Öğretilen	en az	az	çok	en çok

Yine araştırmaların gösterdiğine göre, 10 dakikalık bir konuşmanın hemen ardından, ortalama bir dinleyici, söylenenlerin yaklaşık olarak ancak %50'sini dinlemiş, anlamış, doğru değerlendirmiş ve aklında tutmuş oluyor. Daha ilginç, aradan 48 saat geçince, bu oran yeniden %50 düşüyor. Demek ki, dinlenenin ancak %25'i akılda kalıyor. Dörtte bir!

Bizim açımızdan çok önemli bir başka veri. Dinlemeyi bilmeme nedeniyle, üstten alta, alttan üste iletilen fikirlerin, aradaki halkalar çoğaldıkça bozulma ve değişme oranı %80'e dek çıkabiliyor. Aynen bizim çocukların oynadığı telefon oyunu. Baştan birşey söylersin, sondan bambaşka çıkar. Örneklerini hepimiz her gün yaşıyoruz, kendimiz de yaparız.

İleri kapitalist ülkelerde yapılan araştırmaların bulguları Türkiye için mutlaka ki daha iyi kalır. Ama aynı bulgular geçerlidir diye kabul etsek bile düşünün ki, dinlediğimizin gerçekte ancak dörtte birini anlıyoruz, akılda tutuyoruz. Altan üste, üstten alta iletilenler %80 oranında değişime uğrayabiliyor. Bunun sonucunda örgüt çalışması veriminden neler yitiriyor, ne gereksiz riskler alınıyor, sinirler nasıl törpüleniyor. Buluşma yerleri,

zamanları bozuluyor, değişiyor. Görevler aynıyla uygulanmıyor, hatta belki hiç istenmeden ters uygulanıyor. Kararların uygulanmasında, ülke çapında bir örneklik sağlanamıyor. Eleştiriler, öneriler tam anlamıyla yerine oturmuyor. Daha neler sayılabilir. Sağırlar diyalogu gibi birşey.

Türkiye'nin koşulları gereği, örgüt çalışması büyük ağırlıkla sözlü haberleşmeye dayandığına göre, dinleme yetisini geliştirmemizin, çalışmanın verimini bir anda kat kat arttıracakları açıktır. Hiç küçümsemeye gelmez.

Dinleme, zor, karmaşık bir yetidir. Ve her yeti gibi, eğitim ve pratik ister. Batıda az sayıdaki dinleme kurslarına katılanların verimlerinin birkaç ayda iki katına çıktığı izlenmektedir. Demek ki eğitimle düzelebilecek bir konudur.

Dinleme konusunda, örgütsel gelişmemizin bu aşamasında yapabileceğimiz, konuya dikkat çekmek, özel çaba istemek, dinlemenin ne olduğunu kısaca anlatmak ve verimli dinleme için dikkat edilmesi gereken noktaları belirtmektir.

Önce, "dinleme" kavramı neleri içerir? Gerçek bir dinleme 4 aşamadan oluşur: 1. İşitme: Kulaklarımız ses dalgaları yoluyla mesaj alır. 2. Algılama: İşittiğimizi yorumlarız ki bu anlamaya ya da anlamamaya eşittir. 3. Değerlendirme: Mesajı tartarız ve nasıl kullanacağımıza karar veririz. 4. Yanıtlama: İşitme, algılama (anlama) ve değerlendirme sonunda harekete geçeriz, herhangi bir yolla yanıt veririz. Dinleme bu dört aşamadan oluşur. Dinlemenin canı, mesaja karşı anlamlı bir yanıttır. Görüldüğü gibi, dinleme edilgen birşey değil, konuşma denli etken bir eylemdir.

Kaç çeşit sözlü haberleşme vardır? Başlıca 4 sözlü haberleşme çeşidi vardır. 1. İlişki kurma (phatic haberleşme): Birbirini tanıma, dostluk için yapılan konuşma. 2. İç dökme (cathartic haberleşme): İlgile dinleyen birisine içimizde birikmiş duyguları, sorunlarımızı anlatma. 3. Bilgi verme (enformatif haberleşme): Fikirler, veriler, haberleri paylaşırız. 4. İkna etme: Bunda amacımız karşıımızdaki tutumunu güçlendirme, değiştirme ya da eyleme sokmaktır.

TABLO III

VERİMLİ DİNLEME İÇİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR		
Yapılması Gerekenler	Kötü Dinleyici	İyi Dinleyici
1. İlgil çeken yönler bul.	"Kuru" konulara kulağını kapatır.	Neresinden, nasıl yararlanırım diye düşünür.
2. Sunuşu değil, içeriğini değerlendirir.	Sunuş zayıfsa kulağını kapatır.	Sunuşa dikkat vermez, içeriğini tartar.
3 Kendini tut.	Sunuş bitmeden konuşmaya tartışmaya girer.	Tüm sunuşu almadan yargılamaz.
4 Ana fikirlere dikkat eder.	Fikirlerle değil, verilerle dikkat eder.	Ana fikirlere dikkat eder.
5. Esnek ol.	Tek bir yöntem kullanarak aşırı not tutar.	Daha az not tutar. Konuşmacıya göre, 4-5 değişik yöntemle not tutar. Kısaltma yolları geliştirir.

6. Dinlerken vücudunu diri tut.	Dinlerken enerji harcamaz. Dikkati söner, kaybolur gider.	Sürekli olarak vücudunu diri tutar, bunun için enerji harcar.
7. Dikkati dağıtıcı şeylere karşı diren.	Kolayca dikkati dağıtılabilir.	Dikkati dağıtıcı şeylere karşı koyar. Dikkatinin toplamayı bilir. Çevresindekilerin dikkat dağıtıcı huylarına aklını takmaz.
8. Kafanı yor.	Zor, ağır konulardan kaçır, hafif, dinlendirici konular ister.	Ağır konuların kafasına idman olarak değerlendirir.
9. Serinkanlı dinle.	Duygusal sözlere iyi ya da kötü yönde tepki gösterir.	Yorumlar, takılıp kalmaz.
10. Düşünmenin konuşmadan daha hızlı olduğundan yararlanır.	Yavaş konuşma karşısında hayallere dalar.	Dinlerken kafasında soru sorar, tahmin yürütür, öngörür, verileri tartar, ses tonunun anlattıklarını yakalamaya çalışır vb.

Daha iyi dinleme yetisi kazanabilmek için neler yapmalıyız? Dikkat edilmesi gerekli bazı noktaları, *Tablo III*'te gösteriyoruz. Bunlar, ne yapılması gerekenlerin tamamıdır, ne de hepsi her duruma uygulanabilir. Ama bir başlangıç noktası olabilir. Bunların yanısıra, örgütümüzün sınıf bileşimine, eğitim düzeyine, ülkemizin koşullarına göre, sözlü haberleşmenin verimini arttıracak çok önlem bulunabilir. Örneğin, görev alımı sırasında, ordularda uygulanan "emir tekrarı"nın örgütümüzün komünist kişiliğine uyan bir biçimi geliştirilebilir. Yapımıza uygun önlemleri bulmak ve geliştirmek hepimizin görevidir.

II. BELGİLER ÜSTÜNE

II.I. BELGİLERİN SINIFLANMASI

Parti taktikleri ve belgiler konusunu kafamızda iyice yerine oturtabilmek için öncelikle belgeleri *amaçları* yönünden bir ayrıma sokmalıyız.

Belgeler, en başta stratejik ve taktik belgeler olmak üzere ikiye ayrılabilir. *Stratejik belgeler*, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik-toplumsal aşamadaki genel savaşın ana hedefini, ana yönünü, içeriğini, anlamını veren (doğru ya da yanlış olarak) belgelerdir. *Taktik belgeler*, partinin o günkü ana hedefini, ana yönünü, taktiğinin içeriğini, anlamını veren (doğru ya da yanlış olarak) belgelerdir.

Türkiye devrimci hareketinde belgeler üstüne yapılan en genel yanlış, işleri stratejik belgelerle yürütme çabasıdır. Örneğin, 1973 öncesinde TİP vardı, yıllar yılı "sosyalist Türkiye"den başka belge kullanmadı. Öte yandan MDD'cilik vardı, "bağımsız Türkiye"den başka belge kullanmadı. Bugün de pek farklı değil. Bu, Türkiye devrimci hareketinin belgeleri propaganda ve ajitasyonda kullanmayı henüz tam bilemediğinin kanıtıdır. Stratejik belgeler yığınları hareketlendirmeye yeterlidir sanılıyor. Oysa yığınların böyle genel bir anlamda soyut belgelere "sarılıp" devrim yaptığı daha görülmemiştir. Stratejik belgeler, günün istemlerini seslendiren, yığınlara somut yol gösteren belgeler değildir. Öncü güçlerin duygularını bileyebilir. Ama, öncü güçler için geçerli olan şeylerin yığınlar için de hemen, aynı derecede geçerli olacağını düşünmek sekterliktir. Sınıf özünde, küçük burjuva aydınının işçi ve emekçi halkla kaynaşamamışlığını yansıtır.

Stratejik belgeler kullanılmalı, hatta her geçen gün daha güçlü ve yaygın olarak kullanılmalıdır. Ama bunun yanında, milyonlarca emekçinin bu stratejik belgilerle, devrim aşamasının ana hedefleriyle bağını kuran *taktik* belgelere asıl önem verilmelidir. Taktik belgeler, yığınların acil istemlerini seslendiren, günün çelişkisini kavrayan belgeler oldukları için, stratejik belgelerin de daha iyi anlaşılmasını ve benimsenmesini sağlarlar.

Stratejik ve taktik belgeler ayrımı böyledir. Şimdi geliyoruz bir başka ayrıma. Belgeleri bir sınıf savaşının aşamalarına, dönemlerine bağlı olarak ayırabiliriz. Öğrenilmesi gereken ayrımlar buradadır. Belgeler sorunu dendiğinde asıl kastedilen bu ayrımdır.

Komünist partisinin taktikleri ve bunların anlatımı demek olan belgeler, ülkenin içinde yaşadığı toplumsal ve siyasal koşulların bütünselliğinden çıkar. Taktikler ve belgeler, bu nedenle, ülkenin ve devrim hareketinin içinde bulunduğu dönemlere göre değişir ya da değişik anlam kazanır.

Bu dönemleri ve dönemlerin gerektirdiği taktikleri ve belgeleri kabaca şöyle sıralayabiliriz:

1. *Devrimci durum öncesi dönem*: Bu dönemde komünist partisinin ana taktiği, proleter ideolojisini işçi sınıfı içinde yaymak, savaşçı birey ve gurupları partiye kazanmaktır. Belgeler de ona göredir. Ne halk ayaklanması ve ne de ayaklanmaya hazırlık hedefleri konmaz. Belgeler genel propaganda, ajitasyon ve örgütlenme görevlerini yansıtır.

Lenin, 1897'leri bu dönemin belgelerine örnek olarak verir:

2. *Devrimci durum*: Yığınların harekettendiği, eski üst yapının çatlamaya başladığı "devrimci durumda ideolojik savaşım, yeni bir yaşayış ve yeni yöntemler ister. Kendine özgü ajitasyon ve propaganda ister. Dün genel teorik sorunlar olan proleter hegemonyası, devrimci zor kullanım, ayaklanma ve devrim, burjuva devletinin yerle bir edilmesi ve diktatörlük sorunları bugün *çeşitli yönleriyle* pratik sorunlar olmuştur".¹ Belgeler de, yeni

dönemin gereklerini izler. Yığınları harekete geçmeye çağırır.

Tüm propaganda ve ajitasyon *ayaklanma çağrısına*, ayaklanmayı yığınlara benimsetmeye yöneltilir. Halk ayaklanması belgisi atılır. Fakat bu dönemde, ayaklanma belgisi, *somut* ayaklanma hedefini değil, ayaklanmanın *propagandası* hedefini taşır. Ayaklanmanın *toplumsal psikolojik* koşullarını yaratmayı amaçlar. Partinin ana taktiği, geniş emekçi yığınlarını kendi siyasetine kazanmaktır.

Lenin, 1901-1902 yıllarını bu döneme örnek olarak verir. Ve somut devrimi, somut ayaklanmanın başlamasına dek olan bu iki aşamayı da (devrimci durum öncesi dönem ve devrimci durumu) *propaganda dönemi* olarak değerlendirir.

3. *Somut ayaklanma ve devrim aşaması*: Bu dönem, devrimci durumun en üst aşamasına, "ülke çapında kriz"e yükseldiği, iç savaşın yer yer başladığı ya da başladığı dönemdir. Bu dönemde partinin ana taktiği, somut olarak yığınlarla birlikte ayaklanmadır. Lenin'in deyimiyle, bu dönemde eleştiri silahının yerini, silahlı eleştiri alır. Parti, ayaklanma planı yapar, silahlı döğüş birlikleri kurar. Bu dönem, ilk iki dönemden farklı olarak, propaganda değil, *eylem dönemidir*. Belgileri de eylemi somut olarak hedefleyen belgelerdir.

Lenin, örneğin 1905 yılını bu döneme örnek verir.

Şimdi, söylediklerimizi Lenin'in yazdıklarında tartaalım.

Lenin, 1905'de yazdığı *Devrim Öğretir* adlı önemli yazısında, ayaklanma üstüne Bolşevik görüşlerin geçirdiği evrimi üç aşamada ele almıştır. Birinci aşama, yığınsal işçi sınıfı hareketinin başlama yılı olan 1897'dir. Lenin, *Devrim Öğretir*'de 1897 yılında yazdığı, *Rus Sosyal Demokratlarının Görevleri*'ni değerlendirirken şöyle diyor:

"Gördüğümüz gibi, burada ayaklanma hazırlıklarından en ufak bir söz edilmemektedir. Burada sözü edilen yalnızca bir ordunun toparlanmasıdır, yani genel olarak propaganda, ajitasyon ve örgütlenmedir."¹

1. Lenin, *agy.* c.9, s.150.

İkinci aşama: 1902: Lenin, *Ne Yapmalı'yı* yazıyor ve ayaklanma propagandası başlıyor. *Ne Yapmalı*, ayaklanmaya ilişkin olarak şu noktaları getiriyor:

"1. (Ayaklanma — R.Y.) çağrısını 'oturup bekleyecek' özel ajanlar görevlendirerek bir ayaklanmayı 'hazırlama' fikrinin saçmalığı. 2. Düzenli çalışmada görev almış kişiler ve örgütler arasında, *ortak yürütülen çalışmalar sürecinde kurulan* ilişkilerin zorunluluğu. 3. Halkın proleter (işçi) kesimiyle, proleter olmayan (tüm hoşnutsuz) kesimleri arasındaki bağları bu çeşit çalışmalar sürecinde güçlendirme zorunluluğu. 4. Siyasal durumu doğru değerlendirme ve siyasal olaylara en hızlı biçimde 'tepki' gösterme yeteneğini ortak olarak geliştirme zorunluluğu. 5. Tüm yerel devrimci örgütlerin gerçekten birleştirilmesi gerekliliği."

Lenin, aynı yazıda, ikinci dönemin özelliğini şöyle belirliyor:

"Dolayısıyla, *ayaklanma için hazırlık* belgisi şimdiden açıkça atılmıştır, ama henüz ayaklanma için doğrudan çağrı yapılmıyor. Hareketin bir ayaklanmayı şimdiden 'zorunlu kıldığı', derhal silahlanmak, dövüş birliklerinde örgütlenmek gerektiği henüz söyleniyor."²

Lenin, yukarıdaki alıntıları yaptığımız *Devrim Öğretir* adlı yazısını yazdığı aynı 1905 yılında, sosyalist devrim teorisine büyük bir katkı olan *Demokratik Devrimde Sosyal Demokrasinin İki Taktiği* adlı yapıtını da yazıyor. Burada, 1901-1902 dönemini, aşağı yukarı aynı cümlelerle şöyle belirliyor:

"Vulgar devrimbazlık ile kuyrukçuluk arasındaki farkı göstermek için Rusya Sosyal Demokrat hareketinden bir örnek mi istiyorsunuz? Verelim. O denli yakın olmalarına karşın bize şimdiden eski tarih gibi gelen 1901, 1902 yıllarını anımsayın. Gösteriler başlamıştı. Vulgar devrimbazlık, 'saldırı taktikleri' diye bir yaygara koparmıştı (*Raboçeye Dyelo*). 'Kana susamış' bildiriler yayınlanıyordu. (Yanlış hatırlamıyorsam bunlar Berlin kaynak-

1. Lenin, *agy.* c.9, s.151-152.

2. Lenin, *agy.* c.9, s.152.

lıydı.) Ve gazete yoluyla ülke çapında ajitasyon yürütme fikri, 'edebi züppelik' ve koltuk devrimciliği diye saldırıya uğruyordu. (Nadejdin) Öte yandan kuyrukçuluk o zamanlar 'en iyi siyasal ajitasyon yolu ekonomik savaşımdır' öğretisinde somutlanıyordu. Devrimci Sosyal-Demokratların (komünistlerin — R.Y.) tutumu ne oldu? Onlar bu iki akıma da vurdular. Bombacı yöntemleri ve saldırı taktikleri çığlıklarını yerdiler, çünkü açık yığın eyleminin yarının işi olduğu belliydi, ya da belli olması gerekirdi. Kuyrukçuluğu yerdiler ve hatta açıkça halk ayaklanması belgisini attılar. Bunu doğrudan doğruya bir çağrı anlamında değil (Bay Struve o dönem söylediklerimizde herhangi bir 'isyan' çağrısı bulamaz), zorunlu bir mantıksal sonuç çıkarma anlamında, 'propaganda' anlamında (ki bu Bay Struve'nin aklına ancak şimdi geliyor, değerli Bay Struve'miz her zaman birkaç yıl geriden gelir), şaşkın ve madrabaz burjuvazinin temsilcilerinin 'üzüntüyle ve uygunsuz olarak' ancak bugün üzerinde atıp tuttukları o '*toplumsal-psikolojik koşulları hazırlamak* (abç) anlamında atmışlardı. *O zamanlar*, propaganda ve ajitasyon, ajitasyon ve propaganda nesnel koşullar nedeniyle gerçekten öne çıkmıştı. *O zamanlar*, ayaklanmaya hazırlanma çalışmasının köşetaşı olarak haftada bir yayınlanması ideal görünen Rusya çapında bir gazetenin çıkarılması önerilebilirdi. (Ve *Ne Yapmalı*'da önerildi de.) *O zamanlar*, doğrudan silahlı eylem yerine yığınsal ajitasyon, bombalama yerine ayaklanmanın toplumsal psikolojik koşullarını hazırlamayı öngören belgiler, devrimci Sosyal Demokrasinin (komünist hareketin — R.Y.) tek doğru belgileriydi."¹

Yine *Devrim Öğretir*'e dönelim. Üçüncü aşama: 1905. Lenin şöyle değerlendiriyor:

"Vperyod'da ve daha sonra Üçüncü Kongre kararında yeni bir ileri adım atılıyor. Ayaklanma için genel siyasal hazırlıkların *yansıra, doğrudan bir belge* atılıyor. Hareketin 'silahlı bir ayaklanmayı artık zorunlu kıldığı' belirtilerek, ayaklanma için derhal örgütlenmemiz ve

1. Lenin, *agy*, c.9, s.70-71.

silahlanmamız gerektiği, özel (dövüş için) birliklerin kurulması gerektiği söyleniyor.”¹

Evet, 1901’den bu yana süren devrimci durum, 1905’de “ülke çapında kriz”e varmış. Hükümet her yerde barışçıl ve silahsız halka ateş açıyor. Silahlı “Kara Yüzler” çeteleri halka terör uyguluyor. Çeşitli burjuva çevreler bile, “vatandaş milisleri” kurulması gereğini tanımaya başlıyor. İç savaş, *pratik* olarak gündeme geliyor, yer yer başlıyor. Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi’nin III. Kongresi böyle bir ortamda toplanıyor. (III. Kongre, Bolşeviklerin topladığı kongredir, Menşevikler ise aynı tarihlerde “Yeni Iskra Konferansı” topluyorlar.) Ve ayaklanma görevini acil ve somut bir görev olarak belirliyor.

Lenin, *İki Taktik*’te, III. Kongre kararı üstüne şöyle yazıyor: “Herkesin önünde kabul ediliyor ve açıklanıyor ki, genel demokratik devrimci hareket bir ayaklanmayı *artık zorunlu kılmıştır*. Proletaryanın ayaklanma için örgütlenmesi, partinin temel ve *vazgeçilmez* görevlerinden biri olarak gündeme girmiştir. Proletaryayı silahlandırmak ve ayaklanmanın doğrudan yöneticiliğini üstlenmek olanağını sağlamak için *en enerjik* önlemlerin alınması için direktifler verilmiştir.”²

Konuyu uzatmak da olsa, Bolşevik III. Kongre’nin ayaklanma konusunda aldığı kararın tümünü okumanın, böyle bir ortamda alınması gereken önlemleri anlama yönünden yararı olacaktır:

“1. Proletaryanın, konumu nedeniyle başta gelen ve tek tutarlı devrimci sınıf olarak, Rusya genel demokratik devrimci hareketinde yönetici rolü oynamakla yükümlü olduğunu;

“2. Bugün bu hareketin artık bir silahlı ayaklanmayı zorunlu kıldığını;

“3. Proletaryanın kaçınılmaz olarak bu ayaklanmada en enerjik rolü oynayacağını ve onun katılımının Rusya’da devrimin kaderini belirleyeceğini;

“4. Proletaryanın bu devrimde yönetici rolünü ancak

1. Lenin, *agy.* c.9, s.152.

2. Lenin, *agy.* c.9, s.73.

onun savaşlarını hem ideolojik, hem de pratik olarak yönlendiren Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin sancağı altında tek ve bağımsız bir siyasal güç olarak birleşerek oynayabileceğini;

"5. Proletaryanın burjuva demokratik Rusya'nın mülkiyet sahibi sınıflarına karşı sosyalizm için savaşımında en elverişli koşulları ancak bu rolün sağlayabileceğini saptayan RSDİP III. Kongresi, proletaryayı otokraziye karşı silahlı ayaklanma yoluyla doğrudan savaşım için örgütlenme görevinin, içinde bulunduğumuz devrimci anda partinin başta gelen en acil görevlerinden biri olduğunu saptar.

"Buna uygun olarak, Kongre, tüm parti örgütlerini;

"a. Proletaryaya yaklaşan silahlı ayaklanmanın yalnız siyasal önemini değil, pratik örgütsel yönlerini de propaganda ve ajitasyon yoluyla anlatmakla;

"b. Bu propaganda ve ajitasyonda, ayaklanma başlarken ve sürerken büyük önemi olabilecek olan yığınsal siyasal grevlerin rolünü anlatmakla ve

"c. Proletaryayı silahlandırmak için en enerjik adımları atmak, bunun yanında silahlı ayaklanmanın ve onun doğrudan yönetiminin bir planını çıkarmak, uygun ve gerekli olduğu zaman parti işçilerinden oluşan özel guruplar kurmakla görevlendirir."¹

Devrimci durumda, devrimin, ayaklanmanın, zor kullanımın yoğun propagandasının yapılması ve devrimci eyleme (ayaklanma anlamında) hazırlık yapılması gereğini, bunun somut ayaklanma çağırmaktan çok farklı birşey olduğunu, Lenin'in pekçok yazısında bulabilirsiniz. Biz, uzun bir alıntı ile bir örnek daha vereceğiz. 1915'de Avrupa'da devrimci durum var ve Lenin, Rusya'dan örnekleyerek yapılması gereken görevlerin ne olduğunu tartışıyor: (Okuyacağınız alıntı, devrimci durumu, devrimci saldırılar ve karşı-devrimci silkinmeler taşıyan, uzun sürebilecek bir süreç olarak anlamak gerektiğini göstermesi yönünden de önemlidir.)

"1901'de hiç kimse, kesin olarak ya da başka bir

1 Lenin. *agy.* c.9, s.72.

biçimde belirleyici bir savaşın 'eşikte' olduğunu söylemiyordusa, Kriçevski, Martinof ve şürekasının 'eşikte' bir savaşa ilişkin 'histerik' yaygaralarını o zamanlar ciddiyetten uzak olarak niteliyorduksak, biz devrimci Sosyal Demokratlar (komünistler — R.Y.) *kesin olarak* başka birşeyi daha belirtiyorduk: 1901'in devrimci gösterilerini *aktif olarak destekleme*, besleme ve geliştirme, onları en kararlı devrimci belgilerle donatma görevini 1901'de ancak iflah olmaz oportünistlerin anlamayacağını söylüyorduk. Tarih bizi, ve yalnızca bizi doğruladı. Tarih oportünistleri mahkum etti ve işçi sınıfı hareketinden attı. Belirleyici savaş 'eşikte' *olmadığı* halde, ilk belirleyici savaş *ancak* dört yıl sonra yer aldığı, o da son savaş, yani bitirici ve çözümleyici savaş *olmadığı* halde böyle oldu.

"Bugün Avrupa neredeyse aynı deneyimi yaşıyor, tıpatıp aynı deneyimi. En ufak bir kuşku olamaz ki, aynen 1901 Rusyası'nda olduğu gibi 1915 Avrupası'nda devrimci durum vardır. Proletaryanın burjuvaziye karşı ilk 'belirleyici' savaşının dört yıl sonra mı, iki yıl sonra mı, on yıl sonra mı, daha da sonra mı yer alacağını söyleyemeyiz. İkinci 'belirleyici' savaşın ondan da on yıl sonra yer alıp alamayacağını söyleyemeyiz. Ama şunu biliyoruz ve 'kesinlikle' belirtiyoruz ki, bugün acil ve bağlayıcı görevimiz, artan huzursuzluğu ve *şimdiden* başlamış olan gösterileri desteklemektir. Almanya'da bir topluluk Şaydeman'ı yuhalamıştır, birçok ülkede yaşam pahalılığına karşı gösteriler düzenlenmiştir. Akselrod, Sosyal Demokratların (komünistlerin — R.Y.) bu acil ve zorunlu görevinden yan çiziyor. Akselrod işçileri bu görevi yerine getirmekten alıkoymak istiyor. Akselrod'un söylediklerinin siyasal içeriğini ölçersek, onun sosyal yurtseverliğin ve sosyal şövenizmin liderleriyle *birlik* olduğunu ve devrimci eylem için propaganda ve hazırlığa karşı olduğunu da görürüz. Sorunun özü budur. Gerisi yalnızca laftır.

"Sosyalist devrimin arifesinde olduğumuza *kuşku yoktur*. Bu, Kautski gibi aşırı tedbirli teorisyenler tarafından daha 1909'da kabul edilmişti. (*Der Weg zur Macht*) Oybirliğiyle kabul edilen Basel Manifestosu'nda da kabul edilmişti. 1901'de ilk Rus devriminin 'arifesi'nin dört

yıl sürüp sürmeyeceğini nasıl bilemiyorduksak, bugün de bilemiyoruz. Devrim uzun yıllar süren çarpışmalardan, burjuva düzeninin karşı-devrimci kıvranlılarıyla kesilen birkaç saldırı döneminden oluşabilir ve herhalde öyle olacaktır. Bugünkü siyasal durumun ana sorunu şu soruya indirgeniyor: Halihazırda varolan devrimci durumdan *devrimci* hareketler desteklenerek ve geliştirilerek yararlanmalı mı, yararlanmamalı mı? Evet mi, hayır mı? Bugün sosyal şövenistlerle devrimci enternasyonalistleri siyasal yönden ayıran sorun budur.”¹

Daha önceki sayfalarda, Lenin’in son aşama olan “ayaklanma ve devrim” aşamasını “*eylem aşaması*” (ayaklanma anlamında) ve önceki aşamaları, “*propaganda aşaması*” olarak değerlendirdiğini söylemiştik. Bunu da, Lenin’in 1921’de Komintern’in III. Kongresi’nde yaptığı konuşma ile örnekleyebiliriz. O yıllarda Avrupa’da devrimci durum var, ayaklanma aşamasına geçme *olasılığı* var ama komünist partiler çok zayıf. Böyle bir ortamda yapılması gerekenleri anlatırken Lenin şöyle diyor:

“Hiçbir yerde hiçbir komünist partisi henüz işçi sınıfının çoğunluğunu kazanamadı. Yalnız örgütsel yöneticilik yönünden değil, komünizmin ilkelerine de kazanamadı. Herşeyin temeli budur. Tek akla yatkın taktiğin bu temelini ‘zayıflatmak’, *canicesine sorumsuzluktur*.

“Dolayısıyla: Avrupa’da patlayıcı maddenin bolluğuna bakarsak, kısa bir süre içinde devrimci patlamalar yine de olanaklıdır. Olağanüstü durumlarda, *işçi sınıfının kolay bir utkusu da olanaklıdır*. Ama şu anda Komünist Enternasyonal’in taktiklerini bu *olanağa* dayandırmak saçma olur. *Propaganda döneminin bittiğini, eylem döneminin başladığını* yazmak ve düşünmek saçma ve zararlıdır. (abç)

“Komünist Enternasyonal’in taktiği en başta *sendikalar içindeki işçiler* olmak üzere, *işçi sınıfının çoğunluğunu* kazanmak için yürütülecek ardıcıl ve düzenli bir çalışmaya dayanmalıdır. O zaman olayların gidişi ne yana olursa

1. Lenin, *agy.* c.21, s.398-399.

olsun, kazanacağımız kesindir. Olayların olağanüstü iyi bir gidişi sonucunda kısa ömürlü bir 'kazanma'ya gelince, onu her enayi yapabilir."¹

Verdiğimiz bu yoğun alıntılarda açıkça görüldüğü gibi, Lenin dönemleri genel olarak devrimci durum öncesi, devrimci durum ve ayaklanma aşaması olarak üçe ayırmıştır. İlk ikisine *propaganda dönemi*, sonuncusuna *eylem dönemi* (ayaklanma, sonul vuruş anlamında) demiştir. Belgilerin de, dönemin görevlerine bağlı olarak, bu üç dönemde *üç ayrı* görev yüklendiğini söylemiştir.

Yeri gelmişken, *Atılım* ve *Savaş Yolu*'ndan iki *bilinçli* çarpıtma örneği verelim. İki dergi de, yukarıda Lenin'den son olarak verdiğimiz alıntıyı tam anlamıyla mıncıkıyor ve devrimci durum öncesine "propaganda dönemi", devrimci duruma da "eylem dönemi" diyor. Böyle bir çarpıtma yaptıktan sonra dönüp bizi "serüvenci"likle suçluyor. Devrimci durum "eylem dönemi" ise, biz de devrimci durum vardır diyorsak, bugün ayaklanma çağırıyoruz demektir! Oysa efendim, ... filan.

Atılım'ın Şubat 1980 tarihli sayısında yer alan "Demokrasi için Savaş" yazısının ilgili bölümünü okuyalım:

"Lenin, Komintern'de 'her an patlamaya hazır bir ortamın' varolmasına ve 'devrimci patlamaların çok yakında olması' olasılığına karşın, komünist partilerinin temel görevini 'işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmak' olarak belirtti. 'Şu anda', diyordu Lenin, 'Komintern'in taktiklerini bu olasılığa dayandırmak saçma olur.' Eğer yığınların çoğunluğunu kazanmak için gereken herşey yapılırsa 'o zaman olaylar nasıl bir gelişme izlerse izlesin mutlaka kazanacağız'.

"...Türkiye'nin içinde bulunduğu bunalımdan çıkabilmesi ancak, ulusal demokratik cephede birleşen tüm halk güçlerinin sosyalizme açılan ileri demokratik devrimi utkuya ulaştırmasıyla olanaklıdır. Devrimci bir erk kurulmadan hiçbir köklü dönüşüm başarılabilir. Milyonlarca emekçiye bu gerçeği sınıf savaşlarının içinde kendi

1. Lenin, *agy.* c.42. s.320-321.

deneyleriyle kavratmak parti ajitasyon ve propaganda-sının en sürekli görevidir. Kuşkusuz, devrimin nesnel ve özellikle öznel etkenlerinin olgunlaşmadığı şu koşullarda 'propaganda döneminin sona ermiş ve eylem döneminin başlamış olduğunu sanmak ve düşünmek saçma ve zararlı olur' (V.İ. Lenin, agy). Goşizmin elebaşları, onların sıralarına geçen goşizmin yeni izleyicileri, güncel politik görevleri bir yana bırakıyorlar. Bunlar, ya bireysel terörizmin batağında çırpınıyor ve egemen sınıfların demokratik kazanımları yok etmesine yardımcı oluyorlar, ya da, bir tür 'saldırı taktiğine dayalı teori' icat ediyor. 'Devrime gidiyoruz' türünden yalnızca eylemsizliği gizlemeye yarayan, içi kof serüvenci belgiler atıyorlar. Kendi öznel isteklerinin peşinde sürüklenenler, demokratik kazanımları savunma görevini devrimci amaçlardan ayrılma olarak karalıyorlar. Lenin, sosyalizme politik demokrasi için savaşmaktan başka bir yolla gitmek isteyen 'sol' aşırılık yanlılarını her zaman suçlamıştır. Günümüzde barışı, ulusal bağımsızlığı ve demokratik kazanımları savunmak için verilen savaşım olmadan, ne işçi sınıfının ve proleter olmayan halk yığınlarının çoğunluğunu kazanmak, ne de toplumu devrimci yoldan dönüştürmek için dolaysız erk savaşımına geçmek olanaklıdır."

Bezirganlık nasıl sırtıyor. *Savaş Yolu*'ndan daha köşesiz, daha kıvrak (ne de olsa daha ustadırlar), ama yetmiyor. Lenin alıntısını bir cümle oraya, bir cümle buraya serpiştirip, yüzünü kızartmadan ters yorumlamayla işin içinden sıyrılamazlar. Lenin, o alıntıda, bugün Avrupa'da devrimci durum vardır, bu "propaganda dönemi" demektir, daha eylem dönemi (ayaklanma) gelmedi diyor. Bizim karbon kopya menşeviklerimiz de, "eylem" sözcüğünün taşıdığı geniş anlamın ardına sığınarak ve Lenin'in o sözcüğü *sonul saldırı* (ayaklanma ve devrim) anlamında kullandığını gizleyerek, eylem dönemi gelmedi(!) diyorlar. Ve bizi, serüvenci belgiler atmamakla, güncel siyasal görevleri atlamakla suçlamaya kalkıyorlar. Kağıda dökemedikleri ama döktükleri kadarının altında yatan anlayış bu suçlamalarda ortaya çıkıyor. Sözüünü ettikleri belgiler, silahlanma ve ayaklanmayı propaganda

eden *İşçinin Sesi* belgeleridir. Böyle belgiler atmak, eylem dönemi (ayaklanma) geldi demek değil, propaganda döneminin görevlerini yerine getirmektir. Devrimci durumda "güncel siyasal görev" nedir? Ayaklanma ve devrimin *doğrudan ve açık* propagandasıdır. *İşçinin Sesi* propaganda döneminin görevlerini yerine getirdiği için onu, "ayaklanma zamanı geldi" diyor diye suçlamaya kalkışmak için iyice şaşkın olmak gerekir.

Atılım'ın bu yazısı, *Savaş Yolu*'nun 15 Şubat 1980 tarihli 29. sayısında yayınlandı. Onunla birlikte aynı sayfada, "Sınıf Savaşı Eğrisinde Devrimci Bir Yükseliş" adlı yazı yer alıyor. Bu yazının da ilgili bölümünü okuyalım.

"Yığınlarda burjuva reformcu, CHP hükümetinin son dönemlerinde başlayan ve gelişme olanakları ve doğrultuları öngörülen hareketlenmeyi nasıl kavramak gerekir?"

"Bir kez bu hareketlenmenin, yükselişin nesnel temelini yaşamın dayanılmaz ölçüde pahalılaşması, sefaletin derinleşmesi, faşist tehlikenin yükselişi, ulusal bağımsızlığın ayaklar altına alınışı oluşturuyor. Sonra bu yükselişte işçi sınıfımızın öncü gücü TKP'nin ardıcıl savaşımının, bağımsız politikasının öngördüğü gelişmelerin yaşam içinde doğrulanmasının, burjuva hükümetlerinden hiçbirinin sorunlarına çözüm getirmediğini ve getirmeyeceğini kendi deneyimleriyle gitgide kavrayan emekçi yığınların gözlerini TKP'ye dikmesinin, O'nun çağrularına kulak vermesinin etkisi vardır. TKP'nin Leninci önderliğinin işçi sınıfının eylem birliğinin önündeki engellerin birer birer aşılmasının, ulusal demokratik güçlerin eylem ve cephe birliği yolunda adımlar atılmasının etkisi vardır.

"Peki sınıf savaşı eğrisindeki bu devrimci yükseliş, propaganda döneminin sona erip, eylem döneminin açıldığı anlamına mı geliyor? (abç) Yığınların hareketindeki bu yükseliş yığınların aktifliğinin olağanüstü boyutlara varması olarak değerlendirilebilir mi?"

"Lenin yığınların hareketlenmesindeki yükseliş ile devrimci atılım, devrimci atılım ile devrimci durum arasındaki ayrımlar olduğunu belirtmiştir. ...

“Sınıf savaşı eğrisinde devrimci bir yükselme ile devrimci atılım arasında, devrimci atılım ile devrimci durum arasında fark gözetmedin mi, bunları somut durum içinde ayırdetmeyi başaramadın mı taktik sorunlarda ve savaşım biçimleri sorununda, bağlaşıklık sorununda şaşırarak özneci yanlıgilara düşmek kaçınılmaz olur. Elbette bunlar arasına aşılmaz duvarlar koymak, geçişkenlikleri görmemek de pasifizme sürükler.”

Atılım'daki anlayışın aynısı, daha kaba, daha basit, ama daha içten. Daha açık. Yakalamak da kolay. Devrimci durum öncesine propaganda dönemi, devrimci duruma eylem dönemi diyor.

Biz yine konumuza dönelim. Daha sonra Stalin, Lenin'in yazılarında yer alan ve Bolşeviklerin uyguladıkları anlayışı şöyle formüle etmiştir:

1. *Propaganda belgisi*: Savaşan birey ve gurupları partiye kazanma amacını taşır. 2. *Ajitasyon belgisi*: Geniş emekçi yığınları kazanma amacını taşır. 3. *Eylem belgisi*: Geniş yığınları saldırıya geçirme amacını taşır. 4. *Parti direktifi*: Belirli bir gün, belirli bir zaman için doğrudan ayaklanma direktifi.¹

Stalin'in yaptığı ayırımdaki ilk üç belge çeşidi yaklaşık olarak Lenin'in ayırdığı dönemlere denk düşmektedir. Somut ayaklanma emri demek olan “parti direktifi”ni Stalin de belge olarak saymamıştır. Yaklaşık olarak dedik, çünkü, Lenin'de propaganda ve ajitasyon bu denli kesin sınırlarla birbirinden ayrılmamıştır. Gerçekten de dönemleri bu *sözcüklerle* ayırmak sakıncalar getirebilir. Çünkü Stalin'in propaganda dönemi diye adlandırdığı dönemde ajitasyon da vardır, daha önemlisi, ajitasyon dönemi dediği dönemde propaganda da şiddetle vardır. Bu nedenle, Lenin, bu iki döneme birden “propaganda dönemi” demiştir.

Kullanılan sözcüklerin doğurabileceği sakıncalar bir yana, Stalin'in dönemleri ayırırken baktığı ölçüt ve ayırdığı dönemlerin özü Lenin'le *aynıdır*. Stalin'in belirlediği belge biçimlerine verdiği örnek bunun kanıtıdır.

1. Stalin, *Toplu Yapılar*, c.5, s.174-176.

Okuyalım.

“Belgiler, savaşımın değişik hedeflerine göre değişir. Bu hedefler ya bütün bir tarihsel dönemi, ya da belli bir tarihsel döneme ait aşamaları ve dönemleri kapsayabilir. İlk kez geçen yüzyılın 80’li yıllarında ‘Emeğin Kurtuluşu’ gurubunca atılan ‘kahrolsun otokrasi’ belgisi, bir *propaganda* belgisiydi. Amacı, en kararlı ve sağlam savaşçı kişi ve gurupları partiye kazanmaktı. Rus-Japon savaşı döneminde, otokrasinin dengesizliği işçi sınıfının geniş kesimlerince az çok farkedildiğinde, bu belge geniş emekçi yığınları kazanmaya yönelik bir *ajitasyon* belgisi oldu. 1917 Şubat Devrimi’nden hemen önceki dönemde, Çarlık yığınların gözünden tümüyle düştüğü zaman, ‘kahrolsun otokrasi’ belgisi ajitasyon belgisi olmaktan *eylem* belgisi olmaya dönüştü, çünkü geniş yığınları Çarlığa karşı saldırıya geçirmeyi amaçlıyordu. Şubat devrimi sırasında bu belge bir parti *direktifi*, yani Çarlığın belli kurumlarını ve belli konumlarını belli bir tarihte ele geçirmeye doğrudan bir çağrı oldu, çünkü artık sorun Çarlığı devirmek ve yok etmektir. Direktif, partinin belli bir günde, belli bir yerde doğrudan eyleme çağrısıdır. Parti üyeleri üzerinde bağlayıcıdır. Çağrı yığınların istemlerini doğru ve uygun bir biçimde dile getiriyorsa, zamanı gerçekten olgunlaşmışsa, genellikle geniş emekçi yığınlarında benimsenir.”¹

Yukarıda okuduğunuz örnek, aynı zamanda stratejik bir belginin, değişik taktik aşamalarda değişik anlam kazandığının da örneğidir.

Türkiye devrimci hareketinde yeterince anlaşılmamış olan işte budur, belgilerin (hatta aynı belginin), değişik dönemlerde değişik birşey anlattığıdır. Hele bizim menşevikler! Ayaklanma ve silah dediğimiz için bizi “anarşist”, “serüvenci”, “goşist” olarak değerlendirmeleri, Marksçı-Leninci teorinin öteki yanları gibi, “dönemler-taktikler-belgiler” konusunda da ne zavallı, ne çaresiz bir bilgisizlik içinde olduklarının kanıtıdır. (Eğer bile bile sahtekarlık yapmıyorlarsa.) Belgileri, direktifle, ya da

1. Stalin, *agy.* c.5, s.174-175.

propaganda döneminin belgelerini devrim aşamasının belgileriyle (Stalin'in deyimiyle, ajitasyon belgisini, eylem belgisiyle) birbirlerine karıştırmak aşırı tehlikeli bir yanılgıdır. Ya zamansız çıkışlara, devrimci güçlerin kırılmasına, ya da gecikmeye, nal toplamaya yol açar.

Bir örnek verelim. Ajitasyon belgisini, zamanından önce eylem belgisi gibi yorumlamanın örneği. Rusya'da 1917 Nisan'ında, "tüm iktidar Sovyetlere" belgisi bir ajitasyon belgisiydi. Oysa, aynı ay Petrograd'da bu belge altında yapılan gösteri, belgeyi eylem belgisine dönüştürmeye, Kışlık Sarayı kuşatarak ayaklanmayı başlatmaya çalışmıştı. Zamansız, erken, çok tehlikeli bir yanılgı. Bolşevik Partisi, bu gösterinin başını çekenleri açıktan lanetledi.

Parti taktiklerine ve belgilere bakış açısı yönünden söylenmesi gerekenler kısaca böyledir.

II.II. BELGİLER NASIL OLMALIDIR?

Sınıf savaşında doğru taktiklerin ve dolayısıyla doğru belgelerin önemi, savaşta orduya çıkarılan emirlerden çok daha büyüktür. Siyasal savaş hem daha karmaşık, hem daha büyük ölçeklidir. Bu nedenle, belgileri doğru kullanabilmek için bazı yönlerde dikkat etmek gerekir.

Birincisi, parti taktiklerinin kısalmış, keskinleşmiş bir özeti demek olan belgeler, "belirli bir siyasal ortamın kendine özgü özelliklerinin tümünden çıkartılmalıdır".¹ Siyasal yaşamın o günkü acil gereksinimlerini yansıtmalıdır.

İkincisi, belgeler, birinci özelliğe bağlı olarak, a) halkın önünde duran ana düşmanı, b) devrimci başkaldırıya karşı halk sınıfları içindeki ana engelleri deşifre etmeli, c) devrimci ögelerle birlik yolunu açmalıdır.²

Üçüncüsü, "taktik belgelerimizin olayların gerisinde

1. Lenin, *agy.* c.25, s.185.

2. Lenin, *agy.* c.25, s.190.

topallamasıyla ve olaylar geçtikten sonra onlara uyarlanmasıyla yetinemeyiz. Bizi ileri götüren, yolumuzu aydınlatan ve hareketin acil görevlerinin üzerine çıkaran çeşidinden belgilerimiz olmalıdır. Tutarlı ve dayanıklı bir savaşım yürütebilmek için proletarya partisinin taktiklerini olaydan olaya saptamaması gerekir. Taktik kararlarında, Marksizm ilkelerine bağlılığı, devrimci sınıfın ilerici görevlerine gereken önemi vermekle birleştirmesi gerekir.”¹

Dördüncüsü, belgiler açık ve anlaşılır olmalıdır. “Taktikler tartışılmalıdır ama bu tartışmada en büyük netliğe ulaşmak amaçlanmalıdır. Taktik sorunlar, partinin siyasal tutumunun sorunlarıdır. Bir tutum çizgisi teoride, tarihsel olaylarda, tüm siyasal durumun çözümlenmesinde vb. temellendirilebilir ve *temellendirilmelidir*. Ama bütün bu tartışmalarda, savaşım veren bir sınıfın partisi, siyasal tutumumuza ilişkin sorunlarda, *çifte anlam çıkarmaya yer vermeyen*, kesinlikle net yanıtların gerekliliğini gözden kaçırmamalıdır. “Evet” mi, “hayır” mı? Şu anda, bu belli durumda şu ya da bu yapılmalı mıdır, yapılmamalı mıdır?”²

Demek ki, belgileri doğru ve zamanında üretebilmek, doğru kullanabilmek, komünist partisinin *yetişkinliğinin* ve önderlik yeteneğinin bir göstergesidir.

1. Lenin, *agy.* c.9, s.153.

2. Lenin, *agy.* c.9, s.262.

SOSYALİZM ÜSTÜN GELECEKTİR'DEN

TKP'nin 60. yıldönümünde yapılan konuşmayı içeren bu kitabın son üç bölümünü veriyoruz.

TKP'İN DURUMU BÜYÜK ÖLÇÜDE DÜNYA KOMÜNİST HAREKETİNİN DURUMUNDAN KAYNAKLANIYOR

Yoldaşlar, konuşmam dört başı mamur bir çerçeve çizmek amacı taşıyor. Öyle bir çerçeve çizmek çok zordur, bilgi birikimimizi de aşar. Yalnızca bizim hareketimizi ilgilendirdiği kadarıyla bazı yönlerine değineceğim.

Dünya komünist hareketi, Türkiyeli komünistlerin büyük bir sorumluluk içinde yaşamaları, basitleştirmelerden kaçınmaları gereken bir konudur. Ancak doğruluğuna inandığımız yönlerini de açıkça tartışmak zorundayız.

Bugün dünya komünist hareketinin ideolojik birliği parçalanmıştır. Emperyalist ülkelerin geçici bir tarihsel dönem için bile olsa, az gelişmiş ülkelerden çalarak da olsa sağladıkları daha ileri ekonomik-teknolojik gelişme düzeyinin getirdiği güçlü ideolojik baskı altında; 1945'ten bu yana dünyada yaşanan göreceli banşıl dönemin derin etkisi altında; sosyalist ülkelerde yeni yetişen kuşakların işkence, polis, zindan, ölüm, burjuva, emperyalist görmemiş bilinci altında; tarihsel bir gerçeklik olarak, sosyalizmin, Marks'ın öngördüğü gibi önce ileri kapitalist ülkelerde değil, az gelişmiş ülkelerde başarıya ulaşmasının kaçınılmaz sonucu olarak gelen, sosyalist ülkelerdeki nesnel güçlükler altında; kendi içinde derin ve büyük farklılıklar da taşımasına karşın, dünya komünist hareketi bir bütün olarak sağa kaymıştır.

Dünya komünist hareketinin ideolojik birliği, Komintern'in kapatılmasından önce parçalanmıştır. Örgütsel birliğin ortadan kaldırılması, bu ideolojik parçalanmayı daha da hızlandırmıştır. Ve bugün ideolojik

ayrılıklar o denli derinleşmiştir ki, komünist partileri uluslararası bir konferans toplayamaz durumdadırlar. Çeşitli bölgelerin komünist partileri arasında, sınırlı amaçlarla toplanan konferanslar bile çetin bir hazırlık döneminden sonra elde edilebilen başarılar durumuna gelmiştir.

Bu koşullar altında, "partilerin iç işlerine karışmama" ve parti-içi kavgalarda taraf tutmadan resmen yönetici olanları (nasıl olmuşlarsa olmuşlar) tanıma, partilerin bölünmesini önleme yolu olarak benimsenmiştir.

Evet, doğrusu bir partinin sorunlarını kendi içinde çözebilmesidir. Ancak bir kez, yukarıda sözünü ettiğimiz uygulama *bu yolun sağlıklı yürümesini engelliyor*. Ne yolla olursa olsun yönetime gelmiş bir ekibin eline, ne denli yanlışı savunuyor olursa olsun, daha baştan önemli bir üstünlük veriyor. İkincisi, dünya komünist hareketinin ilkesel ölçütle doğrudan yana tutum almasını ve bu tutumu açık bir tartışma içinde yoldaşça ortaya koymasını engelliyor. Üçüncüsü, bir parti sorunlarını kendi içinde komünistçe çözemediğinde ya da hatta böyle sorunlar çıktığında kardeş partilerin Marksizm-Leninizmin arılığını ölçüt alır biçimde açık tutum belirtmeleri, proletarya enternasyonalizminin de gereğidir.

Ve yoldaşlar, emperyalizm en güçlü dünya sistemi oluşunu sürdürdüğü sürece, burjuva ideolojisi dünya ölçüsünde bu denli güçlü olduğu sürece, "partilerin iç işlerine karışmama" ve parti içi kavgalarda taraf tutmadan resmen yönetici olanları tanıma uygulaması, *partilerde sağ yönetimlere yol açmaktan* başka sonuç vermez.

Bizce tutulması gereken yol, böyle diplomatik genellikler değildir. Her partinin yaşadığı olayı kendi başına değerlendirmek ve en başta Marksizm-Leninizme ve o ülkenin koşullarına uygunluğu açısından değerlendirmek gerekir. Kim haklıdır? Bu soru gözden kaçtığına geriye pek birşey kalmayacaktır. "İçişlerine karışmama", haksızdan yana karışma anlamına gelecektir. Böyle bir tutum ise ne gerçekçi, ne yapıcı olur.

Yoldaşlar, bu konuyla ilişkin olarak önemli bir noktaya değinmek istiyorum. TKP'de oportünizmin yaşayabilmesinin en önemli nedeni SBKP'nin resmen

onları tanımasıdır diye bizim SBKP'ye ve Sovyetler Birliği'ne karşı tutumumuzda bir değişiklik olur mu? Olmaz, olamaz. Bizim inancımızın tabanı nesnelidir, Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi oluşudur. SBKP'nin oportünist yönetimi tanımasının bu denli belirleyici etki yapması da bizi doğrular, Sovyetler Birliği'nin devrimci merkez oluşunu kanıtlar. Bu nedenle, gelip geçici tutumlar bizi etkilemez. Biz biliriz ki, yaşam yanlışların düzeltilmesini zorlar. Türkiye Leninci hareketinin güçlenmesi oranında, TKP olayında da yaşam yanlışların düzeltilmesini dayatacaktır. Bunu birlikte yaşayacağız. TKP'de oportünizmi ezeceğiz.

Biz dünya sosyalizmi için herşeyi göze alırız. Tam bu nedenle, yanlışlara gözümüzü kapamayız. Bugün dünya komünist hareketindeki güçlükler büyük ölçüde bu ilkenin uygulanmamasıyla beslenmektedir. Hem TKP içinde, hem uluslararası alanda açık konuşma yanlışsınız. Bu yolun "bölücü" değil, gerçek birleştirici ve ilerletici yol olduğuna inanıyoruz. Yanlış tutumları en çabuk giderme yolu olduğuna inanıyoruz.

Örneğin, Afganistan'da Hafızullah Amin'i biz CIA ajanı olarak değil, Afganistan devriminin gerçek lideri olarak tanıyoruz. Amin'in "ajanlığı" üstüne verilen kanıtlar inandırıcı değildir. Her ağızlarını açtıklarında "bismillahirrahmanirrahim"le konuşmaya başlayan bugünkü yöneticiler ise oportünizmin temsilcisidirler. Kızıl Ordu'nun Afganistan devrimini koruması proleter enternasyonalizminin gereğidir ama Amin'in ve partinin 97 liderinin başına gelenler tarihsel bir haksızlıktır. Afganistan olaylarından çıkaracağımız ciddi dersler vardır.

Örneğin son Polonya olaylarında biz Polonya Birleşik İşçi Partisi'ni derinden suçlu olarak görüyoruz. Bu konuya biraz daha uzunca bakalım.

POLONYA OLAYLARI

Polonya olayları önümüzdeki yıllarda dünya komünist hareketinin gidişini etkileyecek bir gelişmedir. Polonya

olayları dünya komünist hareketinde yeni bir defter açmıştır dersem hiç de abartma olmayacaktır. Bugün dünyanın her yanında burjuvazi bu olayları sömürüyor, sosyalizmin kapitalizme olan üstünlüğünü gözlerden gizlemeye çalışıyor. Kısa dönemde daha iyiye ya da daha kötüye doğru bir gidiş olabilir. Fakat ne olursa olsun, diplomatik örtülerden, “resmi iyimserlikler”den kurtulmuş bir dünya komünist hareketi eninde sonunda kazançlı çıkacaktır. Polonya olaylarının nedenlerine korkusuzca işaret edebilirsek, bugünden de Leninizm kazançlı, burjuvazi zararlı çıkacaktır. Bizde bir atasözü vardır. “Bir müsibet bin nasihatten yeğdir” derler. Doğru tutum alabilirsek bu da öyle olacaktır.

Polonya’da ne oldu? Burası oldukça açıktır. Polonya işçi sınıfının büyük bir bölümü Komünist Partisi’ne karşı sokağa çıktı. İşin özü budur. Hiç gizlenemez özü budur. Batı basınında en fazla Gdansk bölgesindeki gelişmeler öne çıkarılıyor. Çünkü o hareketin başını “hoşnutsuzlar”, anti-komünistler tuttu. Walesa’nın babası Amerika’da Reagan’la seçim toplantılarına çıkıyor. Fakat asıl tüyler ürpertici olan, Komünist Partisi’nin geleneksel yatağı olan Silezya madencilerinin greve çıkmasıdır.. Ülkenin her yanına yayılan grevlere çok sayıda partili katılmıştır. Öte yanda, Polonya’da uzun yıllardır iki güçlü illegal siyasal hareketin varlığı bilinmektedir. Biri Hristiyan Demokratlar, ya da onun karşılığı olan hareket, ötekisi Sosyal Demokratlar. Bu iki siyasal hareket yine uzun yıllardır kilisenin aktif desteği altında çalışmaktadır. Fakat olayların çıkış nedeni onlar değildir. Onlar yalnızca halkın haklı bir takım istemlerini kullanarak olayların boyutlarını büyüttüler ve başına geçebildiler.

Polonya’da bu olaylar neden oldu? Asıl yanıtlanması gereken soru budur. Bu sorunun yanıtları dünya sosyalist sistemini daha iyi anlamayı belirler, Türkiye’de kurulacak sosyalizmi belirler, herşeyi iyi anlamayı belirler. Dediğim gibi, tam bir çerçeve çizmek savında değilim. Yalnızca çok önemli bazı yönlerine değineceğim. Neden böyle oldu konusunda 4 tane ana neden sayacağım.

Birinci nedeni anlamak için biraz geriye gitmek

gerekir. Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kuruluşuna ve onun Polonya ile bağına bakmak gerekir.

Bunun için de önce model ile uygulama arasındaki farkı hatırlamalıyız. Model (yani teori) ile pratik (uygulama) hiçbir zaman birbirlerine tam denk düşmezler. Teori, somut olguların ortak noktalarının bilimsel soyutlama yoluyla birleştirilmiş en kusursuz bütünüdür. Yaşama uygulandığında mutlaka uygulandığı somut durumun özelliklerine bağlı olarak bazı yönleri kırılır, bozulur, deforme olur. Kaba bir örnekle, top yuvarlaktır ama dünyadaki hiçbir somut top tam yuvarlak değildir. Topun yuvarlaklığı, kafamızda ulaştığımız bir soyutlamadır.

Sosyalizmin kuruluşu açısından baktığımızda Marks ve Engels'in özellikle getirdikleri fikir, sosyalizmin en ileri kapitalist üretim güçleri üstünde kurulacağıydı. Uygulamada ise az gelişmiş Rusya'da kuruldu. Kurulmamalı mıydı? Olur mu böyle şey? Lenin'in büyük dehası işte tam burada dev gibi dikiliyor.

Kurulmalı-kurulmamalı tartışması Rusya'da da devrim öncesinde ve sırasında çıktı. Rusya'da sosyalizmin kurulmasının olanaksızlığını, bunun "kitaba uymadığı"nı, eski devrimci merkez Almanya modeline ters düştüğünü söyleyenler oldu. Lenin bu görüşleri şematik, özde Marksist olmayan bir tutum olarak niteledi. 1923 yılında yeniden bu konuya değinirken, Marksist geçinen küçük burjuva demokratları, II. Enternasyonal oportünistleri için, "bunlar Marksizmde belirleyici olanı, yani onun devrimci diyalektiğini anlamaktan tümüyle yoksundurlar"¹ dedi. Ardında da, evet, sosyalizmin nesnel ve kültürel temelleri Rusya'da yeterli değildir ama devrimci durum doğdu, işçi sınıfının iktidarı ele almasının ve yığınların enerjisine dayanarak bu temelleri kendisinin yaratmasının olanağı doğdu, buna sırt mı çevirecektik dedi. Ne denli açık konuştu.

Böylece, o zamanlar evrensel sayılan Alman "modeli"nin dışına çıkılarak Rusya'da sosyalizm kuruldu.

1. Lenin, *agy.* c.33, s.476.

Kuruldu ve insanlığa ölçülemez katkısı oldu, oluyor, olacak.

Sovyetler Birliği'nde kurulan sosyalizm, her somut uygulamada olacağı gibi, iki ayrı özellikler bütünüdür. Bir yanıyla sosyalizmin evrensel özelliklerini, nerede kurulursa kurulsun taşınması gereken özelliklerini, teoriyi tam yansıtan özelliklerini barındırır. Öteki yanıyla Sovyet toplumunun kendi gelişme özelliklerinden kaynaklanan *geçici* özellikleri içinde barındırır. İşte bu özgül yanların bir başka sosyalizmde olması gerekmez. Çünkü onlar o toplumun gerçeğinde beliren özelliklerdir.

Lenin'in yaşadığı yıllar boyunca düzelmesi için çalıştığı, Sovyet toplumunun gelişme özelliklerinden kaynaklanan özgül yanların tümü tek bir yargıya eşitlenir: Demokratik merkezîyetçiliğin demokratiklik yanının geride kalması. Orada varolan ve Lenin'in sürekli savaştığı aşırı yaygın bürokrasi bunun göstergesidir. Yine Lenin'in hiç de bir evrensel zorunluluk olarak değerlendirmedığı tek partili sistem bunun göstergesidir. Giderek, hele 1930'lardan sonra toplumda ve partide tartışmanın sınırlanması bunun göstergesidir. Sendikaların bir devlet kurumu gibi çalışmaları bunun göstergesidir. Tüm bunlar, sosyalizmin teorisine özgül özellikler değil, somut bir ülkede kurulan sosyalizmin uzun süre taşımak zorunda olduğu, o ülkeye özgül özelliklerdir. Bunlar, Lenin'in RKP(B)'nin 8. Kongresi'nde söylediği gibi, "Rusya'nın kapitalist bir ülke olarak yeterince gelişmemişliğinden"² kaynaklanan özelliklerdir. Ayrıca yaşanan o dönemin, tarihin gördüğü en zor dönem oluşu, bu eksiklerin üstüne tam anlamıyla gidilmesini de güçleştirmiştir. Bu durumun bilincinde olan SBKP, son kongrelerinde, "sosyalist demokrasinin geliştirilmesi" konusunun altını ısrarla çizmektedir.

Kısaca değindiğim bu eksik ve bozuk yanlar yönetim kadrolarının ya da genel sekreterlerin tutumuna indirgenemez. Kişisel hatalar ya da üstünlükler doğal olarak yapının belirlenmesinde rol oynamıştır. Yalnız bir nokta tartışılmaz, Sovyetler Birliği'nde sosyalizm Marks'ın

yönetiminde kurulup bugünlere gelseydi, yine bu çerçevenin çok dışında bir çıkmazdı. Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizm, hem o ülkenin somut özelliklerinin, hem de sosyalizmin evrensel özelliklerinin kaynaşmasından doğmuştur. Sovyet toplumu için *gerçek* (bizim menşeviklerin deyimiyle "reel") bir sistemdir. Tarihsel olarak çizilmiş bir çerçevedir. Üretim güçlerinin gelişmesine, üretim biçiminin olgunlaşmasına, kültürel düzeyin yükselmesine paralel olarak ve partinin bilinçli-aktif çabasıyla her geçen gün gelişiyor, geliştirecektir.

Polonya'ya dönersek, öteki Doğu Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Polonya'da da sosyalist devrim Kızıl Ordu'nun güçlü şemsiyesi altında, faşizmin belinin kırıldığı, burjuva muhalefetin güçsüzleştiği, siyaset sahnesinin boşaldığı koşullar altında gerçekleşmiştir.

Bir başka çok önemli nokta da, o güne dek sosyalizmin somut kuruluşu üstüne Sovyetler Birliği'nin tek örnek oluşu ve bu örneğin, sosyalizmin kuruluşunda elde ettiği üstün başarılarla ve faşizme karşı dünya halklarının kurtarıcısı olarak oynadığı büyük rolle herkesin gözünde evrenselliğe eşit bir tanım kazanmasıdır.

Bu iki tarihsel özellik birleşince, Polonya'da kurulan sosyalizm Sovyetler Birliği'ni kopye etmiştir. Burada öznel hatalar önemli bir rol oynamıştır. Yalnız şunu unutmamak gerekir ki, bu ülke Avrupa ülkesiydi. Evet Doğu Avrupa, az gelişmiş Avrupa, ama Avrupa. Onlar Çarlık Rusya'sından gelmediler. Dolayısıyla bu ülkenin demokratik alışkanlıkları ve istemleri Rusya'dan daha güçlüydü. Ona göre bir yapı kurulması gerekirdi. Parti bu isteği karşılayamadı.

Örneğin, sendikalar sorunu. Lenin'e göre sendikalar, yalnız kapitalizm altında değil, sosyalizmde de devlete karşı işçi sınıfını savunmakla yükümlü gerçek sınıf örgütleri olmalıdır. İşçi sınıfını kendi devletine karşı korumak da neymiş diyenler çıkabilir. Ama Lenin öyle demiyor. Kendi devleti de olsa hatalar yapabilecek, yanlışlar yapabilecek bir devlettir. Devletin yapabileceği yanlışlara karşı sendikaların işçi sınıfının çıkarlarını koruyabilmesi gerekir.

Sosyalizmde sendikaların bu rolünün tanınmasını istemek haklı bir istektir. Ve doğal olarak Polonya'da ve öteki Doğu Avrupa ülkelerinde kendisini Sovyetler Birliği'nde olduğundan çok daha güçlü hissettirecektir. Biz Leninizmi uygulamak, izlemek zorundayız. Çünkü Leninizm yaşamı izliyor. Sendikalar konusundaki istek, yaşamda var olan gerçek bir istektir. Vermezsen belki bir süre yürütebilirsin, ama tepki birikir, birikir, bir gün büyük bir sorun olarak çıkıverir. Hem de sınıf düşmanlarının yararlanmasına açık ve sosyalizmi gözden düşürmeye yardım eden bir sorun olarak çıkıverir. Polonya'da böyle oldu. Sosyalizm düşmanlarının haklı bir isteğe el koymalarıyla o haklı istek sosyalizme karşı bir istek olarak patladı: "Özgür sendikalar"! İşçi sınıfı bölünüyor. Sosyalizmin geleceği tehlikeye giriyor.

Polonya'da Komünist Partisi'nin haklı istemleri değerlendirememesi ve farklı görüşlerin dile getirilmesine olanak tanıyan bir yapı yerleştirememesi sonucunda, İran'da karşılaştığımız olgu, tersine çevrilmiş biçimde Polonya'da ortaya çıkıyor. Kilise güçleniyor.

Polonya'da kilise tarihsel olarak güçlüdür. Ama 30 küsur yıllık sosyalizmden sonra genç nesli haçlara iten nedir? Çünkü Polonya farklı görüşlere yer verilebilmesini isteyen daha demokratik bir toplum. Komünistler bu istemi dikkate almadı mı kilise hazır. Koskoca bir örgüt, en ücra köyde bile toplanabilecek bir yerle hazır. Böyle merkezi bir örgüt az bulunur.

Polonya olaylarının ele aldığımız birinci nedenini özetlersek, Polonya'daki sosyalizmin, toplumun isteklerini karşılamaz biçimde, demokratiklik yanının geride kalışıdır.

İkinci neden, değişik düzeylerde tüm sosyalist ülkeleri derinden ilgilendiren bir nedendir: Tarım sorunu. Zaten grevlerin patlak verdiği somut nokta da tarım sorunuyla bağlıdır.

Polonya'da sosyalizmin kuruluş dönemi büyük ağırlığıyla Stalin'in ölümü sonrasına rastlar. Stalin'e yöneltilen en şiddetli eleştirilerden birinin, aşırı hızlı ve zorla kolektifleştirme olduğunu biliyoruz. Polonya'da

sosyalizm kuruculuğu, bu eleştirinin derin etkisi altında ilerledi. Yavaş kollektifleşme. Öyle yavaş ki, bugün Polonya'da toprağın %80'i hâlâ özel mülkiyettir! Hem de, verimi çok düşük küçük özel mülkiyet.

Nüfus sürekli artıyor, halkı beslemek gerekiyor. Endüstri sektörünü desteklemek gerekiyor. Bunlar için tarım üretimini arttırmak gerekiyor. Ne var ki tarımsal üretimi arttırmak için sosyalist tedbirlerin etkinliği, tarımın yapısı nedeniyle düşük kalmaktadır. Tek bir yol kalıyor. Ancak tarım sektöründeki küçük çiftçiler *teşvik edilerek* üretim arttırılabilir. Teşviki kollektifleşme yönünde anlamazsan yapılabilecek en etkili teşvik tarım ürünlerinin fiyatlarını arttırarak daha çok üretmeyi çekici kılmaktır.

Bunun sonucunda etin, sütün vb. fiyatları durmadan yükselir. Bu ise, işçiden kesip çiftçiye vermek demektir. İşçi sınıfının sırtından çiftçiye yaşatmak demektir. Olayların patlama nedeni de et fiyatlarının arttırılması olmuştur.

İşçi sınıfı, devrimi için tabii özveri yapacaktır. Ama bu özverinin açıkça işçi sınıfının önüne konması, yoğun ideolojik çalışmayla sınıfa benimsetilmesi gerekir. O zaman o sınıf seve seve özveri gösterir.

Ayrıca Polonya'da işçi sınıfının özverisi küçük çiftçiye de yaramıyor. Küçük çiftçi yine dağılık küçük özel mülkiyet koşullarında sürünüyor. Yani öyle bir durum ki, hem işçiler, hem küçük çiftçiler yanlış bir siyaset nedeniyle özveri yapıyorlar.

Kısaca değindiğimiz bu iki temel nedene ek olarak bir üçüncü neden, kapitalizmin bunalımının sosyalist ülkelerde de yansıyor oluşudur.

Pekçok siyasal ekonomi kitabında sosyalizmin ekonomik bunalımlarla uzak yakın ilintisi olmadığı, kapitalist ülkelerin bunalımının sosyalist ülkelere yansımayaacağı yazar. Bu çeşit görüşler, yine model ve uygulama arasındaki diyalektiği unutan, bilimsellikle ilgisi olmayan vulgarizm örnekleridir. Doğrudur, sosyalizm, toplumsal yasaların, işleyişlerin sırtına ermiş bir sistem olarak, bu yasaların insanlığın elinde birer ilerleme aracına dönüşmesidir. Ama bu doğruyu, sosyalizmin somut kuruluş

sürecini oluşturan günümüz koşullarından soyutlayarak ele alamayız. Bugün iki dünya sistemi vardır, ama bir tek dünya pazarı vardır. Kapitalist sektör de, sosyalist sektör de onun parçalarıdır. Kapitalist ülkelerdeki enflasyonun, bunalımın sosyalist ekonomileri etkilemeyeceğini söyleyebilmek için gerçekten birşey bilmiyor olmak gerekir. Böyle söylemek, sosyalist ülkelerin kapitalist ülkelerle ekonomik ilişkiler kurmadan yaşayabileceği anlamına gelir. Ki yaşayamazlar. Hiçbir ülke bunu yapamaz.

Tek bir dünya pazarının parçaları olan ülkeler birbirleriyle ekonomik ilişkilere girmeden yaşayamazlarsa, bunun sonucu karşılıklı etkileşmedir. Basit bir örnekle, kapitalist ülkelerde herşeyin fiyatı durmaksızın yükseliyor. Sosyalist ülkelerin, kapitalist ülkelere almak zorunda oldukları malların fiyatları da yükseliyor. Altı ay önce ödediğin fiyatın iki katını altı ay sonra vermek zorunda kalınca, kapitalist ülkelerdeki ekonomik anarşi ve bunalım sosyalist ekonomilere de zarar vermez mi?

Dördüncü neden olarak, ideolojik eğitimin büyük zaaflar taşıdığını söyleyebiliriz. Öyle ki, komünizm halkta, özellikle genç kuşaklarda heyecan uyandırmayan, klişeleşmiş, resmileşmiş bir durum kazanıyor. Oysa, sosyalist ülkelerde yaşanan güçlüklerin derinlemesine tarihsel anlayışı, emperyalizmin sağlıklı bir değerlendirmesi, detantın sağladığı vazgeçilmez yararlar yanında getirdiği zararlı yanların nasıl önüne geçilebileceği ancak etkin ve yoğun bir ideolojik çaba ile topluma benimsetilebilir.

Kısaca söylersek, Polonya olaylarının baş suçlusu partidir. İstemler özünde haklıdır. Alet edildikleri yön haksızdır.

Ne olursa olsun, Polonya olayları dünya komünist hareketinde ve dünya sosyalist sisteminde yeni bir dönem açacaktır. Dünya sosyalizminin somut koşullara ve öznel hatalara bağlı olarak olması gerekenden geride kalan demokratik yönü gelişecektir. Gelişmek zorundadır. Polonya'yı ele alırsak, işçi sınıfına karşı şiddet uygulamak, ya da çeşitli yöntemlerle istekleri eritmek ve eski yolu sürdürmek çıkar yol değildir. Komünistleri Polonya'da bir dış güç yapmaktan başka sonuç vermez.

Sosyalist sistem, emekçi yığınların *haklı* istemlerini dile getiren bir demokratikleşmeye girmek zorundadır. Gelişmeler zorluyor. Partiler bunu görmedikçe düşmanlar yararlanıyor.

Hepimizin gönülden dileği, bu *demokratikliğin geliştirilmesi sürecine*, Marksizm-Leninizme karşıt bir yön verilmemesi, oportünizme, revizyonizme, Batıcılığa kapıların kapatılmasıdır. İşçi ve emekçi yığınlar için, Marksizm-Leninizmden daha gerçek bir demokratlık yoktur.

Polonya olayları Türkiyeli komünistlerin bugünkü tutumları için de önemli dersler taşıyor. Bizde bir söz vardır, “yanlış hesap Bağdat’tan döner” derler. İşte Polonya olayları bunu kanıtlıyor. Olaylar patlamadan önce partinin hatalı tutumu diye bir kavram yoktu. İşçi sınıfı grevlere çıktıktan sonra Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi plenum topladı ve partinin ciddi hatalar yaptığını saptadı. Bu örnek bize güç vermelidir, bize moral vermelidir. Yanlışlar karşısında, gücümüz ne olursa olsun sesimizi yükseltme gücü vermelidir. Söylediklerimiz doğruysa olaylar kesinlikle o yöne doğru gelişecektir. Bizim hatamız çoğunluktan önce görmek ya da konuşmak olacaksa, o da hata değildir.

Polonya olaylarının bize verdiği bir ders de, komünist partilerinin, sosyalist bir ülkenin partisinin bile derin yanlışlara düşebileceğidir. Tarihte çok oldu, bugün oluyor, yarın da olacaktır. Yanılmaz bir kişi, yanılmaz bir örgüt, yanılmaz bir yer yoktur. Böyle olunca, görevlerimizin katıyla arttığı ortadadır. Hangi düzeyde olursa olsun, “bizim için düşünürler” rahatlığı, yapılaşacak değnek değildir.

BİZİ BEKLEYEN GÖREV

Yaşadığımız gerçekten karmaşık uluslararası ve ülke içi durumda, Türkiyeli komünistleri ve işçi sınıfımızı çok zor ama dünya açısından canalıcı öneme sahip bir görev bekliyor. Anadolu’da devrimi gerçekleştirmek. Bu dev-

rimin ekonomik, toplumsal, siyasal, stratejik ideolojik sonuçları dünya çapında olacaktır.

Dünyanın bu parçasında sosyalizme açılacak ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirebilmek için, dünya komünist hareketinin de yanlışlar yapabileceğini akılda tutarak devrimin yolunu kendimiz çizmemiz, Marksizmin devrimci özünü her türlü saldırıya karşı korumamız gerekir. Bunun için, dünyayı tanıyan, gerçek proleter, gerçek aydın kadrolar yetiştirmek zorundayız.

Türkiye komünist hareketi hiçbir gelgeç çizginin, çıkarın kuyrukçusu olmayacaktır. Marksizm-Leninizmden, dünya devriminden, uygarlığın, insanlığın gelişiminden, halkların ve halkımızın mutluluğundan başka hiçbir şey davranışlanımızı belirlemiyor, belirlemeyecektir.

* * *

Partimizin 60. kuruluş yıldönümünde, tüm ülkelerin toplumsal gelişmeden yana, emperyalizme ve faşizme karşı güçlerini Türkiye devrimine destek kampanyası örgütlemeye çağırıyoruz.

Dünya işçi sınıfının öteki birliklerini, Türkiye işçi sınıfına etkin destek vermeye çağırıyoruz.

Tüm ülkelerin komünistlerini, Türkiye devrim güçlerine en aktif destek vermeye çağırıyoruz. Dzerjinski-lerin, Lüksemburgların, Armandların, Kuusinenlerin tutumu yolunuzu aydınlatsın.

Anadolu devriminin ayrılmaz parçası olan Kürdistan komünistlerini, ulusa değil, sınıfa göre belirlenen komünist partisinde yerlerini almaya çağırıyoruz.

Tüm partisiz komünistleri, komünist partisinde yerlerini almaya çağırıyoruz.

Partimizin 60. kuruluş yıldönümünde, halkının kurtuluşu için yaşamını yitiren tüm devrimcileri, alanlarda ve hapislerde çarpışan devrimcileri selamlarız.

Yurdun her yanında, namlu ucunda, bıçak altında savaşan komünistleri, en başta TKP Leninci Eşgüdüm Komitesi üyelerini coşkuyla selamlarız.

Burjuvazinin zindanlarındaki, işkence masalarındaki

yoldaşlarımızı saygıyla selamlarız. Onların, cellatın elinde gösterdikleri inanç, demir suskunluk, uzlaşmazlık partimizin onurudur, bilincidir.

Partimizin 60. kuruluş yıldönümünde, komünizm uğruna yaşamlarını feda eden aziz ölülerimizi, İS'leri, Baranerleri, Barış Yıldırımları, Talip Öztürkleri, Ali İhsan Özgürleri, gencecik filizimiz İnanç Seççi'i saygıyla selamlıyoruz. Sözümüz komünist, kinimiz sınıf kinidir. Yemin ederiz ki, uğruna toprağa düştükleri komünizm ülküsü, dağ çiçekleri gibi açacak, koca bir Anadolu olarak yükselecektir.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın komünizm!

KIBRIS SORUNU'NA ÖNSÖZ

İşçinin Sesi yayınlarının Ekim 1980 tarihli ve 18 nolu kitabına önsöz

Kıbrıs Sorunu, Türkiye'de ordu komutanlarının faşist bir darbe ile yönetime el koyduğu günlerde yayınlanıyor. Bu darbe Türkiye'de finans-kapitalin süregelen devrimci durumdan karşı devrim yoluyla çıkabilmek için oynadığı son koz oldu. Daralmış ve paylaşılmış bir dünya emperyalist sistemi içinde *yayıma gereksinimi duyan işbirlikçi tekelci sermayenin* derin ekonomik ve siyasal bunalımı faşizmi yerleştirmek yoluyla tersinden çözmesi, ülke içinde işçi sınıfı ve emekçi yığınlar karşı kanlı bir *diktatorya*, ülke dışında ise komşu ülkelere karşı saldırı ve serüven siyaseti uygulanması demek olacaktır. Faşist bir rejim altında Türkiye bölge barışını sürekli tehdit eden bir çiban başı olmaya adaydır.

Darbenin Kıbrıs için ne anlama geleceği, yeni "devlet başkanı" general Evren'in Kıbrıs Türk yönetimine gönderdiği bir mektupta "Türk ordusu, Türkiye'nin ayrılmaz bir parçası olan yavruvatan Kıbrıs'ın mutluluğunu ve refahını garanti altında tutacaktır" denerek açıkça ortaya seriliyor¹

Bu "mutluluk ve refah", 1974 yılında Türkiye ordusunun aynı gerekçelerle Kıbrıs'ı işgal etmesinden bu yana binlerce Kıbrıslı için üzüntü, mahrumiyet ve acı çekme anlamına geldi. Evren'in Kıbrıs halkına vaadettiği, aynı durumun, belki de daha kötüsünün sürmesinden başka birşey değildir.

1. *Times* gazetesi, 17 Eylül 1980.

Darbeden bu yana gelişmeler, generallerin dış dünyaya sunmak istedikleri demokratiklik manzarasının hızla çöktüğünü gösteriyor. Birçok sayılabilecek askeri kamplarda göz altında. Binlerce insan (*Guardian* gazetesi-ne göre 10 bin) tutuklandı. İşkence ve baskı aldı yürüdü. "Aranıyor" afişleri yurdun her yanını sardı. Kürt halkına karşı askersel operasyonlar sürüyor. Köylere yapılan baskınlarda binlerce insanın tutuklandığı haberleri geliyor.

Türk ekonomisinin askerselleştirilmesi ve faşist generallerin yönetiminde askersel olarak güçlü bir Türkiye doğu Akdeniz ve Ortadoğu'da barışa yönelen en büyük tehdit olacaktır. Kıbrıs onlar için kolay bir lokma oldu. Fakat şimdi yüzlerini daha büyük bir lokma olan Musul ve Kerkük'e, oradaki "soydaşlarına" çevirdiler. Irak-İran savaşı beklenen fırsatı yarattı. Gazete manşetleri "Kerkük'teki Türkler" in güvenliği üstüne "endişeler" belirten yazılarla doldu. Türkiye'nin güçlendiği oranda bu "endişelerin" artacağı ve faşist generallerin aynı Kıbrıs'ta olduğu gibi "soydaşlarının" "mutluluğunu ve refahını" sağlamak için her fırsatı değerlendirecekleri açıktır.

Emine Engin ve Yıldırım Gıneli tarihsel maddeciliği ustaca kullanarak, Kıbrıs sorunu gibi karmaşık bir sorunun nesnel temellerini açık seçik ortaya koyarken, Türkiye'ye cuntacı generaller eli ile yerleştirilmeye çalışılan faşizmin dış politikasının ne olabileceğini anlamamıza da ışık tutmuş oluyorlar. Kıbrıs sorununun çözümüne getirdikleri Leninci gerçek proleter enternasyonalist yaklaşım, bölge halklarının başına *musallat* olacak bu belayı en kesin şekilde alt etmenin yolunu da göstermiş oluyor.

Türkiye'nin devrim-karşı devrim hesaplaşmasına son hızla ilerlediği, yığınların birkaç günde, birkaç deneyimini yaşadığı bu sıralarda bile zamanının önünden yürümeyi başarmış bir yapıt olarak, *Kıbrıs Sorunu* bölgemizdeki devrimcilerin ve tüm anti-emperyalistlerin sanırız sık sık başvuracakları bir kitap olacaktır.

ACİL GÖREVLERİMİZ

İTİB'in 9. Kongresi'nde yapılan konuşma. *İşçinin Sesi*, sayı 141, 5 Kasım 1980.

Yoldaşlar,

İTİB 10 yıl önce bugüne benzer bir ortamda, 12 Mart 1971 darbesine karşı savaşım süreci içinde kuruldu. O zamanlar Türkiyeliler arasında Maocular vardı. Güçlüydüler, örgütleri vardı. Oldukça kalabalık Troçkistler vardı, TIP'liler vardı, Dev-Genç'liler vardı. Bir biz yoktuk. 12 Mart darbesine karşı yapılan çalışmalar süreci içinde bütün bu guruplar darmadağın oldular. Çünkü onlar şöyle bir anlayışla yola çıkmışlardı (ve bu anlayışı onların bir yöneticisi bir toplantıda dile getirmişti): "Traktör geliyor, kendimizi önüne atmayalım, ona göre davranalım." Bu tutum onları yıktı, darmadağın etti.

İTİB 5 kişiyle kuruldu. Üye sayısı uzun süre 11'i geçmedi. Genel yönetim kurulu toplantısında odalar boş kalmasın diye genel yönetim kurulu toplantılarını bütün üyelere açık yapıyorduk. Fakat böyleyken İTİB gelişti ve o dönemde üstüne düşen görevi yapabilen tek örgüt oldu. Öteki guruplardan ve guruplar dışı devrimcilerden en iyi devrimcileri kendine çekti. Çünkü İTİB şöyle bir anlayışla yola çıkmıştı: "Bugün savaşmayan yarın da savaşmaz". Bu anlayış İTİB'i ilerletti. Örgütümüz yıllar içinde yüzlerce devrimciyi eğitti, yurda gönderdi. İTİB gerçekten Avrupa'nın en başarılı örgütü oldu diyebiliriz.

12 Mart dönemini hatırlamakta bugün için yarar vardır. Çünkü İTİB'deki yönetici yoldaşlarımız aşağı yukarı aynı süreci yaşayacaklar. O günlerde İngiltere gazetelerinde bir yazı çıkarmak bile ulaşılamaz bir amaçtı.

Yapabildiğimiz, günlük gazetelerin okuyucu mektupları köşelerine mektuplar yazmaktı. Bazı yoldaşlar görevlenmişti bu işle, aynı gazeteye Türkiye’de olan bir olayı anlatmak için 15-20 tane mektup gönderiyorlardı arka arkaya. Basılmıyor, basılmıyor, fakat en sonunda yazının birinin içinde bir cümle geçiyordu, mektupların görev yaptığını anlıyorduk. Yani tırnakla kuyu kazar gibi ilerliyordu işler.

Dönekler de çıktı aramızdan. Bunlara kızmadık, acıdık. “Dönek” dedik, işimize devam ettik.

12 Mart darbesine karşı savaşım süreci içinde İTİB öteki tüm sağlıksız akımları yıktı, İngiltere’nin tek örgütü oldu. Bugün için bundan çıkarılacak dersler vardır. Eşgüdüm Komitesi’nin bildirisinde belirtildiği gibi, darbe, demokrasi isteyenlerin tabanını genişletmiştir. Demokrasi savaşımı içinde, bugün İngiltere’de İTİB’in karşısında bir rakip yoktur. Fakat bugünkü ortam İTİB’in olabildiğinden çok daha güçlü bir örgüt olmasının olanaklarını içinde taşımaktadır. Belki paradoksal bir durum gibi gelebilir, fakat bu dönemden İTİB çok daha güçlenerek çıkacaktır.

10 yıl sonra bir üst düzeyde, yine aynı noktadayız. Yine Türkiye’de bir darbe var, bu sefer açıkça faşist nitelikli bir darbe var, eskisinden çok daha akıllı, çok daha kurnazca geliyor bu darbe. Bu darbeye karşı görevlerimiz 12 Mart darbesine karşı olduğundan çok daha ağırdır. Bu görevleri İngiltere’deki yoldaşlarımız için başlıca iki noktada belirleyebilirim.

En başta ideolojik-teorik görevlerimiz var. İlginç bir “rastlantı” olarak çeşitli başka teorik konularda olduğu gibi, darbenin niteliği konusunda da *İşçinin Sesi* ayrı bir kutup oluşturuyor. Türkiye’deki darbenin niteliğini belirlemede bizim menşeviklerin etkisi altındaki bazı kardeş partiler anlaşıyorlar, “bu darbe faşist değil” diyorlar.

Bu darbeye “faşist değildir” diyenler iki ayrı yoldan giderek “faşist değildir” diyorlar. Batının Troçkistleri, özellikle İngiltere’de güçlü olan Troçkistler, çeşitli ideolojik “gerekçeler” öne sürüyorlar. Birincisi, “bu askersel bir darbedir” diyorlar. Askersel darbe olması,

faşist olmasına engel midir? Örneğin Bulgaristan'da, Polonya'da ve Finlandiya'da faşizmin darbeler yoluyla geldiğini unutuyorlar. Troçkistler ikinci olarak, "bu cunta faşist değildir, çünkü dayandığı bir yığın hareketi yoktur" diyorlar. Bunlar yine yaşamın yeşilliğini, canlılığını, orijinalliğini anlamıyorlar. Fakat cuntanın yöneticileri bunu gayet iyi anlıyorlar, kendilerinin bir yığın tabanına, bir yığın hareketine gereksinimleri olduğunu çok iyi anlıyorlar. Ve cumhuriyet tarihinde belki ilk kez olarak Kenan Evren halkın önüne çıkıyor, mitingler yapıyor, konuşuyor. Bütün bunlar, tepeden bir cunta yoluyla gelen faşist yönetimin kendisine bir yığın tabanı yaratma isteğini anlatıyor. Troçkistler üçüncü gerekçe olarak, "bunların faşist bir ideolojisi yoktur" diyorlar. Bu da ancak kendi cahilliklerini gösteriyor. Örneğin Mussolini yazdığı bir kitapta, "biz faşist partiyi kurduk, uzun yıllar geçti, bu süre içinde bizim ideolojimiz yoktu" diyor. "Biz yalnızca tehlikeyi gördük, tehlikeye karşı devleti savunmaya çıktık ve onun içinde ideolojimiz adım adım gelişti" diyor. Ne güzel anlatıyor faşizmi.

Bizim oportünistlerimiz ise başka bir yoldan giderek yine cuntanın faşist olmadığına varıyorlar. Onlar Batıdaki, İngiltere'deki Troçkistler kadar okumuş yazmış değiller tabii, ama onlardan çok daha usta siyasetçidirler. Onun için, iki cümleyle çürütülecek ideolojik gerekçelere bağlamıyorlar kendilerini. Onlar ne diyorlar? "Bu cuntadan çok daha kötüsü bekliyor kapıda. Onun için bu faşist değildir. Ve zaten Evren'in kendisi de söyledi ki daha fena bir cunta varmış, onu önlemek için gelmiş bunlar." *Siyasal* düzeyde birşeyler söylüyorlar. Tabii bu gerekçe de onları kurtaramayacaktır. Her zaman kötünün kötüsü vardır. Faşist yönetimin de daha kötü bir faşist yönetimi olabilir. Almanya'daki faşist harekete baktığımız zaman, içinde çeşitli kanatların varlığını görüyoruz. Onun da sağ var, solu var, ortası var. Daha şiddetli, daha yumuşak tutum isteyen kesimleri var. Ve kendi aralarında kanlı çarpışmalara varan çatışmaları var. Birbirlerini temizliyorlar sokaklarda. Daha kötüsü olabilir diye faşist bir yönetim nasıl faşist olmayacaktır?

Troçkistlerin de, bizim menşeviklerin de yanılışı genelle özeli birbirine karıştırmaktan kaynaklanıyor. Öyle bir anlayışları var ki, Almanya'daki gibi bir faşizm Almanya'daki geliş yollarından gelmedikçe buna faşizm demeyeceğiz! Özel bir durumda, bir ülkenin somut koşullarında, o günkü uluslararası ve ülke içi sınıfsal güçler koşullarında gelişen bir faşizm tipini alıp faşizmin evrensel modeli haline getirmek.

Önümüzdeki yıllarda faşizm konusu bizleri çok meşgul edecek ve hepimiz bu konuda çalışacağız. İşin başında bir uyarı yapmak istiyorum. Kendime de, faşizm konusunda çalışacak tüm yoldaşlara da. Dünya komünist hareketinde ve genel olarak ilerici güçler arasında somut ülkelerdeki faşizm deneyleri hakkında güzel kitaplar var. Çok güzel araştırmalar, incelemeler var. Fakat faşizmin genel *teorik* ele alınışı açısından, faşizm hakkında genel teorik değerlendirmeler açısından çöle yakın bir durum var. Dimitrof'un 7. Kongre raporu bile faşizmin genel değerlendirmesi hakkında çok az yer ayırmıştır. Gerisi faşizme karşı yapılacak şeylerdir. Yani teorik bir anlayış kazanma açısından başvurabileceğimiz kitaplar çok azdır. Klasik bir tanım var. "Finans-kapitalin en... kesiminin... çıplak diktatörlüğü." Çok şey anlatmıyor. Bilimsel bir şey değil bu "en". "En gerici, en şöven kesimi." Bu bir tasvir. Bazı finans-kapital kesimlerini "en gerici" yapan özellikler nedir, bunlar için bir genelleme yapılamaz mı? Sonra, "en gerici" sayılmanın ölçütü nedir? Kesinlikle daha ciddi bir tanım gerekiyor. Ve yoktur dünya komünist hareketinde böyle bir tanım. Faşizm nedir? Faşizmi herhangi bir askersel darbeden ayıran nokta nerededir? Bu konularda çalışma bulmamız güç olacaktır. İnanıyorum ki *İşçinin Sesi* bu konulara da kendi yanıtlarını getirecektir.

İngiltere'deki ikinci görevimiz, cuntanın yaptıklarını somut olarak sergilemektir. Herkesin kapısını aşındırmamız gerekiyor. Kendimizi her türlü sekterlikten uzak tutmamız gerekiyor. Şunu iyi bilmeliyiz ki, Türkiye'deki rejime karşı söylenen bir cümle, yazılan bir yazı Türkiye'de çok canı kurtarır. Bunun bilincinde davranmadıktan sonra beş para etmeyiz. İngiltere'de kim varsa, sendikacısından,

İşçi Partisi'nden, Muhafazakar Partisi'ne dek gideceğiz. Biz kimseyi kendimizle bağlaşıklığa çağırarak için gitmiyoruz. Kendi görüşlerimizden de hiçbir şey vermiyoruz. Demokrasi diyorsan, Türkiye'de demokrasi yoktur, hipokrit değilsen, bak Türkiye'de neler oluyor, bu konuda konuş diyeceğiz. Biz bunu herkese söyleyebiliriz, herkese söylemeliyiz. Dosyalar hazırlamalıyız. Muhafazakar Parti'den Liberal Parti'ye dek herkese götürmeliyiz. Eğer gocunuyorsak, bu çalışmadan devrimciliğimize bir zarar gelecek gibi görüyorsak, yeterince komünist olmamışız demektir. Türkiye'deki yoldaşlarımıza yeterli biçimde yardımcı olamayacağız demektir.

Bu dönemde, devrim hareketinin gözle görülür biçimde ilerlediği dönemlerde olduğundan daha fazla örnekler çıkacaktır. Sahte yol arkadaşları çıkacaktır. Yorulanlar, evlenecek olanlar, haksızlığa uğrayanlar, dersini çalışmak zorunda olanlar, ideolojik ayrılık keşfedenler olacaktır. 12 Mart 1971'den daha fazla olacaktır. Çünkü bugün Türkiye devrim hareketinde bir tarafız. Bir gücü temsil ediyoruz, hem de en etkin güçlerden biriyiz. Tabii ki bugün üzerimize gelecek baskı, 12 Mart'takinden çok daha ağır olacaktır. Onun için örnekler de daha fazla olacaktır. Fakat böylelerine biz yine kızmayacağız. İnsan zaafına yalnızca acımak gerekir. Acıyacağız.

Bir daha yineleyeceğim. Günün görevi cuntanın niteliğini ve yaptıklarını en yoğun biçimde sergilemektir. Bu, İTİB'in bugüne dek karşılaştığı en zorlu görevdir. Ama İTİB de 10 yıl öncesinin İTİB'i değildir.

Nesnel güçle gelen, nesnel güçle devrilir!
Tanklarla gelen devrimle gidecektir!

İŞÇİNİN SESİ VE ANTI-SOVYETİZM

İşçinin Sesi, sayı 147-148, 24 Ocak 1981

Eylül 1980'de yayınlanan *Sosyalizm Üstün Gelecektir* adlı broşüre tepki her zaman olduğu gibi gecikerek geldi. *Atlım*'ın Aralık 1980 tarihli sayısında, "Mızrak Çuvala Sığmayınca..." adlı yazı bu görevi yerine getirdi. Yazıda, "Avrupa komünizmi ideologu"na, "anti-komünizm uzmanı"na, "Troçkist 4. Enternasyonal gurupçuklarından biri"ne, "Pakistan'da üstlenmiş bir CIA ajanı"na benzetiliyoruz.

Bu kez, yoksul evinde yeni fakat şaşırtıcı olmayan bir konuk daha var. Britanya Komünist Partisi'ni oportünist bulduğu için kongreye bir ay kala partisinden istifa(!) eden bir gurubun kurduğu "Yeni Komünist Partisi"nin yayın organı *Yeni İşçi*. Bu gazetenin 9 Ocak tarihli sayısında yayınlanan "Teslim Siyaseti" adlı yazı da, bizi, "hiçbir ciddi kanıt olmadan TKP'ye (yönetimine diye anlayın — İ.S.) oportünist diye saldırmak"la, "dünya komünizminin teori ve pratiğine vahşice saldırmak"la, "komünist olmamak"la, "Polonya'da Solidarity'nin tutumunu desteklemek"le, "gerici fikirleri devrimci sözlerle öne sürmek"le, "Yüro-komünistlik"le, ya gizlenmiş bir Troçkist ya da gizlenmiş bir Stalinist olmakla suçluyor.

Yeni Komünist Partisi'ni Türkiyeli komünistin tanınması açısından bir-iki şey söylemeliyiz. Bu parti, kendi ülkesi için ekonomik savaşım dışında çok az şey söyleyebilen, bu söylediklerinin çoğunda da Britanya Komünist Partisi'nden daha sağa düşen bir partidir. Tüm enerjisini dünya komünist hareketi tarafından tanınmaya

yönelten, bunun için hatta partilerini oportünistlikle eleştirdikleri için Kanada Komünist Partisi'nden haksız biçimde çıkarılan gurubun liderinin bunlara yazdığı kişisel mektubu bu partiye yollayabilmiş bir partidir. Yalnızca en son kurulduğu için çok "yeni" olan bu ilkesiz ortacı örgütün bize yönelttiği "eleştiri"nin nedeni, yukarıda belirttiğimiz özelliklerde saklıdır. *Atılım*'ın, yazdığı yazıyı broşürümüzün İngilizcesine dayandırması da ilginç bir raslantı olsa gerek!

Bu iki yazının ilkel sataşmalarını bir yana bırakalım. İkisinin de yöneldiği bir temel suçlama vardır: Anti-Sovyetizm. Bizim de üzerinde durmak istediğimiz konu budur.

SORUNUN ÇERÇEVESİ

Dünya komünistlerinin üzerinde anlaştığı ortak bir gerçek vardır. Anti-Sovyetizm, komünizme düşmanlık anlamına gelir. Dünya barışına, sömürsüz bir topluma, kişinin her yönüyle gelişmesine düşmanlık anlamına gelir.

Yalnız, anti-Sovyetizmi nasıl anlayacağız? Bu sorunun kişiye, "durum"a göre değişmeyen bir yanıtı olması gerekir. Sovyet halkına mı düşmanlık, Sovyet düşmanlığıdır? SBKP'ye mi, Marksizm-Leninizme mi, Sovyet devriminin gerçekleşme biçimine mi? Sosyalizm kuruculuğunun teori ve pratiğine mi? Sovyetler Birliği'nin altmış üç yıllık tarihinin genel sonuçlarına mı, yoksa belirli dönemlerde işlenen hatalara mı? Yoksa, daha önceki yıllardaki bazı doğruların hata diye geri çekilmesine mi? SBKP'nin son kongresince belirlenen çizgiye mi, yoksa bunun bazı yönlerine mi karşı çıkmak anti-Sovyetizmdir?

Anti-Sovyetizm nedir? Bu soruyu yanıtlamanın, dostla tutarsız bağlaşık ya da düşman arasındaki çizgiyi çekebilmede belirleyici önemi vardır. Ayrıca, "Sovyet dostu" geçinen pekçok asalağın maskesini indirmede büyük önemi vardır.

Bu soruya doğru bir yanıt, ancak bir başka sorunun ardından verilebilir: Sovyetler Birliği kendi başına bir

amaç mıdır, yoksa daha genel bir amacın en güçlü aracı mıdır? Bir başka deyişle, bugün Sovyetler Birliği'nin dünyadaki yeri, rolü, görevi nedir?

SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN DÜNYADAKİ ROLÜ

Lenin, 1918 yılında yazdığı bir makalede şöyle diyordu:

"... Dünya devriminin çıkarları, ... Sovyet iktidarının bu devrime *yardım etmesini* ama kendi gücüyle uygun yardım *biçimini* seçmesini gerektiriyor."¹

Ardından, 1921'de toplanan RKP(B)'nin 10. Tüm Rusya Konferansı'nda yaptığı konuşmada yukarıdaki fikri, "yardım"ın ana biçimini somutlayarak geliştirmişti:

"Biz şimdi uluslararası devrime ana etkimizi ekonomik siyasetimiz yoluyla yapıyoruz. ... Bu alanda savaşım artık evrensel olmuştur. Bu sorunu bir kez çözdük mü, uluslararası ölçekte kesin ve sonul olarak kazanmış olacağız."²

Yukarıdaki alıntılarda açıkça görüldüğü gibi, Lenin soruna "uluslararası ölçekte", dünya devriminin çıkarı açısından yaklaşmaktadır. *Sovyetler Birliği'nin dünyadaki başta gelen rolü ve görevi, uluslararası devrime yardımcı olmaktır.* Bunu yapabilmek için elindeki en güçlü aracı ekonomik gelişmesidir, ekonomik siyasetidir.

Biz de, Lenin'in bu görüşünü günümüz koşullarına uzatarak, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'de* şöyle yazmıştık:

"Çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır diyoruz. Bu değerlendirme, kapitalist sistemden kopmuş ayrı bir devrimci merkezin varlığını ve giderek güçlenişini, emperyalist zincirden kopan yeni halkalarla beslenişini yansıtıyor. *Kapitalizmden sosyalizme geçiş süreci*, bir başka deyişle, devrimci merkezin nitel ve nicel olarak güçleniş ve egemen oluş sürecidir. Somut olarak Sovyetler Birliği ve

1. Lenin, *agy.* dc.27, s.272.

2. Lenin, *agy.* c.32, s.437.

öteki sosyalist ülkelerin her alanda ilerlemeleri ve yeni ülkelerin de kapitalist sistemin zayıf halkalarında gerçekleşen devrimlerle sosyalist topluluğa katılmaları sürecidir. Bu süreç içinde sosyalist sistemin her alanda emperyalizmi geçmesiyle çağ değişecek, *sosyalizm çağı* açılacaktır. Kuşkusuz bunun en kestirme yolu, büyük emperyalist ülkelerde devrimin gerçekleşmesidir. Ne var ki, bu şimdilik ufukta görünmüyor. Ve Sovyetler Birliği bu çağın ağır sorumluluğunu tüm güçlülere karşın onurla, üstün başarıyla taşıyor.”¹

Görüldüğü gibi, yukarıdaki alıntıda Sovyetler Birliği'nin bugün dünyadaki rolü *dünya devrimi açısından* ele alınmış, o temel hedef içinde değerlendirilmiştir.

Dünya devrimci merkezi, proleter hareketinin dünyada en yüksek aşamaya ulaştığı yerdir. Sosyalizmi, ardından komünizmi kurma savaşımı, dünya proleter hareketinin bugün ulaştığı en yüksek aşamadır. “Sömürsüz-sınıfsız özgür bir dünya yaratma savaşımı, fabrikalarda, tarlalarda her gün tarihten gelen eşitsizliklerin üstüne çıkarak sosyalizmi üretme savaşımı”² en yüksek sınıf hareketidir. “Dünya emperyalist burjuvazisine karşı savaşın en yükseğidir.”³

Dünya devrimci merkezinin, tekil ülkelerde ya da ülke topluluklarında birlikte oluşan devrimler yoluyla gerçekleşmekte olan dünya devrimine canalıcı bir etkisi vardır. Sovyetler Birliği'nin dünyada tuttuğu yer, SBKP'nin dünya komünist hareketinde en büyük otoriteye sahip bir parti oluşu temel olarak buradan kaynaklanmaktadır. Ülkenin, dünya devrimiyle olan özel bağından gelmektedir.

Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi oluşu, doğru ya da yanlış siyaset izlemesiyle bağlı olmayan nesnel bir konumdur. Bir benzetme yapacak olursak, kapitalist toplumda işçi sınıfının tarihsel rolü nasıl belirli bir anda izlediği siyasete bağlı olmayan bir gerçekse, bu da öyledir. Ya da, Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya gericilik

1. R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*. 5. basım. s.33.

2. R. Yürükoğlu, *İşçinin Sesi*, sayı: 120-121.

3. R. Yürükoğlu, *agy*.

cephesinde oynadığı rol gibidir. Sovyetler Birliği, Lenin döneminde de, Stalin döneminde de, kısa süren Malenkof döneminde de, Kruşçof döneminde de dünya devrimci merkeziydi. Bugün de öyledir. Dünyadaki temel rolü ve görevi uluslararası devrime yardımcı olmaktır.

ANTI-SOYYETİZM NEDİR?

Önce, yukarıda söylediklerimizden mantıksal olarak ulaşılabilecek bir sonucu belirtelim. Sovyetler Birliği, dünya devrimci merkezi ise, dünya devriminin ana gücü ise, onun uzun erimli gerçek çıkarları ile dünya devriminin çıkarları arasında nesnel hiçbir çelişki yoktur, olamaz. Sovyetler Birliği'nin çıkarları, dünya devriminin çıkarlarına bağımlı, onunla uyumlu çıkarlardır.

Şimdi tanım yapabiliriz: *Dünya devriminin çıkarlarına, dolayısıyla Sovyetler Birliği'nin gerçek çıkarlarına ters görüşler, anti-Sovyet görüşlerdir.*

Öyleyse, şu ya da bu konudaki görüşleri, tutumları eleştirmek, sorgusuz anti-Sovyetizm olamaz. Olabilir de, olmayabilir de. Eleştiri doğru ise ve devrimin çıkarı açısından yapılıyorsa, dünya devriminin ve Sovyetler Birliği'nin çıkarlarını yansıtıyordur, Sovyet dostluğudur. Eleştiri yanlış ise, dünyanın kurtuluşuna ve Sovyetler Birliği'nin gerçek çıkarlarına ters düşüyordur, anti-Sovyetizm olabilir. Olabilir diyorum, çünkü burada da belli bir ayırım gözetmek gereklidir. Bu noktaya ileride yine döneceğiz.

GENELİN ÇIKARI ÖNDE GELİR

Dünya devrimi ile Sovyetler Birliği'nin uzun erimli gerçek çıkarları arasında çelişki olamaz dedik. Yalnızca bu kadar da değil. Sovyetler Birliği ile hiçbir sosyalist ülkenin, hiçbir ülkenin işçi sınıfının, hiçbir komünist partisinin uzun erimli gerçek çıkarları arasında çelişki yoktur.

Öyleyse, sosyalist sistem partilerindeki farklı görüş-

leri, dünya komünist hareketi içindeki çok farklı görüşleri, dünya işçi sınıfının çok önemli bir parçası olan Avrupa komünist partilerinin tutumunu, SBKP'nin kendi içinde geçirdiği farklılaşmaları nasıl açıklayacağız? Tüm bu farklılıklar yukarıda söylediğimizi çürütmez mi?

Bu konuda, öteki unsurları dışarıda tutarak, öncelikle bakılması gereken yer, genel çıkarla özel çıkarın ilişkisidir. Toplumsal-tarihsel gelişmenin çıkarları açısından özel çıkar genel çıkara bağımlıdır. Parça, bütünü çıkarına boyun eğmelidir. Örneğin, dünya komünist hareketinin çıkarı, bir partinin çıkarından önce gelir, dünya devriminin çıkarı, Sovyetler Birliği dahil, tüm parçaların çıkarından önde gelir.

Önce, hiçbir komünist partisinin çıkarıyla, dünya devriminin çıkarları arasında çelişki yoktur dedik. Şimdi, parça bütünü çıkarına boyun eğmelidir diyoruz. İki paragraf yukarıda ortaya çıkan soruyu yanıtlayalım derken, bu kez ikinci bir çelişkiye mi düşüyoruz?

Bazı geneller, uzlaşmaz çelişkili özellerin birliğidir. Çünkü o genelin uzlaşmaz çelişkiler barındırması o gün için onun *belirleyici* özelliğidir. Örneğin, "dünya" diye bir geneli alırsak, bunun içinde sosyalist ülkeler, emperyalist ve kapitalist ülkeler birlikte yer alıyor. Böyle "genel"lerde, genel ile çeşitli özellerin uzun erimli gerçek çıkarları arasında uzlaşmaz çelişki vardır. Ne var ki, dünya devrimi, dünya komünist hareketi, dünya işçi sınıfı, dünya sosyalist sistemi bu çeşit geneller değildir. Böyle genellerin içinde yer alan özeller, genelin *belirleyici* özelliklerine, kendi *belirleyici* özellikleri olarak sahiptirler. Burada genelin gerçek çıkarı ile özelin uzun erimli gerçek çıkarları arasında bir çelişki yoktur. Bu saydığımız geneller içinde de, tüm ötekileri içinde toplayan genel, dünya devriminin çıkarıdır.

İlk soruya dönersek, dünya komünist hareketi içindeki durumu nasıl açıklayacağız? SBKP'nin deneyleri, dünya komünist hareketinin, dünya sosyalist sisteminin durumu, genelimiz olan dünya devriminin çıkarı ile özellerin çıkarı arasında çelişkilerin çıkabileceğini reddedilemez biçimde ortaya koyuyor. Yalnız bu çelişkiler, ilk

saydığımız çeşitten çelişkiler *değildir*. Burada iki ayrı çeşit çelişki belirleyebiliriz: 1. Genel çıkarı ile, özeline *kısa erimli geçici* çıkarı arasında doğan çelişkiler. 2. Ya da *öznel değerlendirme hatası* sonunda doğan çelişkiler. (Bu ikinci çeşitte, öznel değerlendirme hatasının altında nesnel bir taban yatabilir. Yatmadığında, insan hatalarına bağlı demektir, düzeltilmesi çok kolaydır. Öteki türlü, düzeltilmesi oldukça zordur ve uzun zaman alabilir. Nesnel taban da, oldukça değişik biçimlerde belirebilir. Örneğin, bazı partilerin adı komünist partisidir ama üye yapısı büyük çoğunlukla küçük burjuva köylüdür. Bazı partiler için ise, Lenin'in deyiimiyle "emperyalist ulus"un bir sınıfı olan işçi sınıfı, burjuva ideolojisini benimsemiştir vb.) Böyle çelişkiler çıktığında, parçanın çıkarı bütünün çıkarına boyun eğmelidir. Şimdi örnekleyelim:

Sovyetler Birliği'nin, ekonomik ve toplumsal düzeni farklı ülkelerle ekonomik ilişkilere girmesine, özel parçalar açısından bakarsak karşı çıkılabilir. Emperyalist ülkelerle giriştiği ilişkiler, tekellere büyük bir sürüm alanı açıyor, onların bunalımlarını derinleştirmeye yardımcı olmuyor denilebilir. Ya da, Türkiye gibi ülkelerle giriştiği ekonomik ilişkiler, bu ülkelerde gerçekten çok zor durumda olan burjuvaziye bir anlamda rahatlatıyor denebilir. Bunların tümünde doğru bir yan vardır. Ama bakılacak yer orası değildir. Sovyetler Birliği ve dünya sosyalist sistemi, *bugünkü* dünya koşullarında, kapitalist dünya pazarı ile yoğun ilişkilere girmeden yaşayamaz, teknolojisini gereken hızda geliştiremez, tarihsel geriliği istenen hızda kapatamaz. Sovyetler Birliği'nin dünya kapitalist ekonomisi içindeki ülkelerle ekonomik ilişkilerinde kalkış noktası, sosyalist devletin ekonomik çıkarları olmak zordur. Emperyalist ülkelerle ilişki kurulamaz, şu az gelişmiş ülkelerde bunalım var onlarla da kurulamaz, şu ülkelerde emekçi yığınlar ağır baskı var, onlar da olmaz! Bu mantığın sonucu, emperyalizmin altmış üç yıldır çabaladığı temel stratejik hedefi kendi elinle uygulamak olur: Dünya sosyalizmini kuşatmak, soyutlamak ve yok etmek... Burada kesimsel çıkar değil, genel çıkar belirleyicidir.

Bir başka örnek. Sovyetler Birliği, Hitler Almanyası ile saldırmazlık anlaşması imzaladı. Tüm siyasetini, faşist saldırıyı geciktirmeye yöneltti. Öyle ki, Stalin, Hitler'e yaşgünü kutlamaları bile yolladı. Bu durumun, özellikle Almanya'da komünistleri çok güç durumda bıraktığı tarihsel bir gerçektir. Ama bu anlaşma ile sosyalist devlet, kazandığı yıllar içinde ekonomisini son hızla savaşa hazırlayabildi. Yine aynı süre içinde faşizmin gerçek yüzü tüm dünyada daha iyi anlaşıldı. Dolayısıyla, anlaşmanın kazandırdığı yılların faşizmin ezilmesine, tüm insanlığın genel çıkarına olan katkısı da tarihsel bir gerçektir. Genelin çıkarı özelden önce gelir. Bu örnek için söylenebilecek şey şu olabilir. Sovyet tutumu geneliyle çok doğrudur ama bunun içinde yaşgünü kutlaması gibi aşırı uygulamalar da olmuştur. Ancak, bunlar yapılırken bile, öte yanda faşizmin niteliği ve Hitler Almanyası'nın saldırıya hazırlandığı açıkça ortaya konmuştur.

Genel ile özel arasında çıkabilecek uyumsuzluğa bir de başka yönden bir örnek verelim. Sovyet basınında ve öteki sosyalist ülkelerin basınında 12 Eylül faşist cuntasının, "sağa da, sola da karşı ılımlı cunta" olarak değerlendirilmesi ve Sovyet yetkililerinin, cuntanın kara lideri General Evren'e "yeni görevinde başarı" mesajı yollamaları. Böyle bir tutum almamak, Sovyetler Birliği'ni Türkiye ile diplomatik ilişkilerini kesmek zorunda bırakmaz. Kaldı ki, bu güne dek başarı mesajı yollamamış ülkeler büyük bir çoğunluk tutmaktadır. Bazı emperyalist ülke hükümetleri bile, *kamuoyu baskısı* nedeniyle, her türlü demokratik işleyişi yerle bir ederek çıplak diktatörlük kuran bir ekibe açıktan başarı mesajı yollayamamışlardır. Her türlü diplomatik zorunluluğu dikkate aldıktan sonra bile, bu davranışı doğru bulamayız. Sonra, cuntanın yerli ve yabancı finans-kapitalin çıkarlarını yansıtan faşist niteliğinin gözlerden gizlenmesi, "sağa da, sola da karşı ılımlı" olarak tanıtılması, Sovyet halkına ve dünya işçi sınıfına yanlış bilinç verir.

Türkiye işçi ve devrimci hareketinin *ezici çoğunluğu* cuntayı faşist olarak nitelerken takınılan bu tutumun Türkiye devrim hareketinde yaratacağı zararlara değinmek bile istemiyorum. Cuntaya karşı enternasyonal bir

direnişin gelişmesini engellemesi, anti-Sovyetizmi doludizgin azdırması yanında çok daha ağır sonuçları olacağı açıktır. Ama bu örnekte de kalkış noktamız genelin çıkarıdır ve sorduğumuz soru şudur: Bu tutumun, dünya devrim hareketine ve Sovyetler Birliği'ne kazandırdığı birşey var mıdır? Yoktur, faşist cunta karşısında alınan tutum genelin çıkarıyla uyumsuzdur. Ne Türkiye işçi ve komünistlerinin, ne Sovyetler Birliği'nin, ne dünya devriminin herhangi gerçek bir çıkarını yansıtmamaktadır.

ACIK TARTIŞMA İLE ANTI-SOVYETİZM FARKLI ŞEYLERDİR

İ. Bilen oportünistleri, TKP'nin Leninci kesiminin görüşlerini yanıtlamadan, yanlışlığını kanıtlamadan, "anti-Sovyetizm" suçlaması ile saldırdıklarına göre, onlar açısından Sovyetler Birliği'ndeki herhangi bir eksiği ya da yanlış göstermek başlıbaşına anti-Sovyetizm olmaktadır. Böyle bir yaklaşım, açık tartışmayı, yoldaşça güveni kökünden kaldırır, yerine ikiyüzlülüğü, dalkavukluğu koyar. Böyle bir yaklaşım cinayettir.

Her sınıfın, kalın çizgileriyle gerçek ve temel sınıf çıkarlarını yansıtan bir sınıf siyaseti vardır. Ne var ki, bu kalın çizgi içinde farklı vurgular olabilir. Olabilir değil, olması kaçınılmazdır. Örneğin, baş emperyalist Amerika'daki son başkanlık seçimlerinde Carter ve Reagan ekipleri birbirlerinin gözlerini oyduklar. İkisi de emperyalist finans-kapitalin sözcüleri değil mi? Öyle, ikisi de aynı çıkarın sözcüsüdür ama farklı tonda emperyalist programları vardır. Ne Carter Reagan'a karşı çıktı diye, ne Reagan Carter'a karşı çıktı diye "anti-emperyalist" olmazlar.

Doğal olarak işçi sınıfı içinde daha farklı bir durum vardır. İşçi sınıfı içinde, tekeller arasında varolan çelişkiler, uzlaşmaz çelişkiler ve bunların sonucunda beliren şiddetli boğuşma yoktur. Ama yine de, farklı yanaşmalar vardır, kaçınılmazdır, olmak zorundadır. Bunlar varsa, açık ve yoldaşça bir tartışma da olmak zorundadır.

İşte TKP'nin Leninci kesiminin dünya komünist

hareketi içinde çeşitli konularda getirdiği görüşler bu çerçevededir.

Bizim komünist kılığındaki bürokrat dalkavuklarımız, görüşlerimizin yanlışlığını-doğruluğunu bile tartışmadan "anti-Sovyetik" derken ne demek isterler? Biraz düşünelim. *İşçinin Sesi*, Stalin'in savunduğu, "sosyal-faşist", "sınıfa karşı sınıf" tezlerini bugün eleştirse hiç ses ederler mi? *Etmezler*. Kruşçof zamanında yaşasaydık da Stalin'e "cani" deseydik? Yine *eleştirmezlerdi*. Bizim için, Türkiyeli komünistler için acı fakat doğru bir kanıt verelim. Dünya ölçüsünde büyük bir ozan ama ne yazık ki komünistliği ozanlığından hayli geride gelen Nazım Hikmet, Stalin'in sağlığında "Stalin babamız" derken, ölünce, "Lenin yeniden doğdu" demedi mi? Demek ki günün egemen sesiyle bir önceki yanlışları eleştirirsek bir sorun çıkmayacak, "Sovyet düşmanı" olmayacağız. Peki, Stalin zamanında yaşayıp Kruşçof'u eleştiren bir yiğit var mı TKP'deki oportünistlerimiz arasında?

Demek ki, İ.Bilen oportünistlerinin ağzında "anti-Sovyetizm", SBKP'nin o gün eleştirdiği yönleri eleştirmeyi içine almıyor. Ama ne gün yaşarsan yaşa, o günün tutumuyla anlaşmadığın yönler çıktığında "Sovyet düşmanı"sın. Bu tutum, Sovyet dostluğu adına yapılan ama sosyalizmi gözden düşürmek, iğrenç göstermek için didinen dünya burjuvazisinin eline en güçlü silahı veren bir ikiyüzlülüktür. Dalkavukluğun adını "Sovyet dostluğu" koymaktır.

"SBKP'nin görüşlerini eleştirmek düşmanlıktır" görüşü, ancak bir koşul altında geçerli olabilir. O gün söylenenin, yarın "yanlıştı" denmeyecek bir doğru olabileceğinin bir garantisi varsa. Böyle bir garantinin olabileceğini düşünmek bile metafiziktir. "Kişiye tapmanın" öznesini biraz daha geniş tutmaktan başka bir anlama gelmez. İşçi hareketi tarihinde çok sayıda güçlü partiler, kısa erimli geçici çıkarlara dikkatini yoğunlaştırdığı için, öznel hatalar nedeniyle çok kez yanlış yapmıştır. SBKP de yapmıştır.

Lenin'in Nisan tezlerine, ayaklanma önerisine karşı

çıkan Bolşevik kadrolar yanlış yapmıştır... Leninci teorinin ve sosyalist toplum anlayışının birçok yönünü donduran Stalin yanlış yapmıştır. Ne olursa olsun, Stalin döneminde parti kongresinin uzun süre toplanmayışı, kişiye tapmayı, açık tartışmanın ortadan kalkışını onaylayamayız... Tarih kitaplarının yeniden yazılmasını, özellikle Kruşçof döneminde Stalin'in katkılarının, hatta varlığının tarihten silinmesini onaylayamayız... Bugün Sovyetler Birliği'nde Stalin'in, hatta tüm yanlışlıklarına karşın Troçki'nin, Buharin'in, Zinovyef'in vb. kitaplarının basılmayışı, satılmayışı, kütüphanelerde ancak özel izinle girilebilen yerlerde birkaç eski nüshanın varoluşu doğru değildir. Otuz beş yıldır yetişen kuşaklar bu kişileri eğrişiyile-doğrusuyla kendi yazdıklarından okuyamıyorlar... Bundan 5-6 yıl öncesine dek Türkiye gibi finans-kapitalin ekonomiye çöktüğü bir ülkeye önerilen, "asker, sivil, aydın yönetiminde kapitalist olmayan gelişme yolu" yanlış olmuştur... Türkiyeli komünistler olarak, kanıtları var dendiği halde hiçbir kanıt göstermeden Hafızullah Amin'e ajan, faşist denmesini onaylayamayız... Sosyalist toplumda sendikaların devletten bağımsız örgütlenmesi gereğine karşı çıkan görüşler doğru değildir... Günümüz dünyasının somut güç dengesi içinde, "barışçı yoldan" devrim bir hayaldir.

TKP'nin 49 yıldır kongresinin yapılmamasını, Politik Büro kararıyla Merkez Komitesi üyelerinin ve partinin üçte birinin partiden ihraç edilmesini ve bu suçları işleyenlere karşı çıkılmamasını onaylayamayız.

Demek ki dünyanın en güçlü, en deneyimli, en olanaklı partisi SBKP bile yanlış yapmıştır, yapabilir. Bu yanlışların yapıldığı dönemlerde bunların eleştirilmesi belki kısa erimli geçici bazı çıkarlarla çelişebilir ama dünya devriminin ve Sovyetler Birliği'nin gerçek çıkarlarını savunarak çelişebilir. Yanlışların pratik göstermeden önce en kısa sürede ortaya çıkabilmesinin tek yolu, açık, yoldaşça tartışmadır. İşte oportünistler bunu önlemeye çalışıyorlar. Parti içinde ve her yerde, her düzeyde. Biz, gerçekleri kendimize karşı mı gizlemeye çalışıyoruz? Burjuvazi bunların hepsini biliyor.

Bu noktada oportünistlerimizin şöyle dediklerini duyar gibi oluyoruz: "Sovyetlerin ve dünya devriminin çıkarlarını sen onlardan daha iyi mi bileceksin?" Ne var ki, sorun, bizim ya da başka komünistlerin yapabilecekleri eleştirilerin doğru olup olmaması değil, hangi parti olursa olsun her partinin yanlış yapıp yapamayacağıdır. Yapılan eleştiriler yanlışsa, doğruları *kolayca* gösterilir. Yanlış yapan da ya şapkasını alır gider, ya kalır, özeleştiri yapar. Dünya komünist hareketinde, Sovyetler Birliği'nde, sonradan kabul edilen çok yanlış (yanlışla yanlıştı diyerek, ya da doğruya yanlıştı diyerek) yapılmıştır. Öyle olduğu için, Sovyetler Birliği'ne ve SBKP'ye karşı her komünistin göstermesi gereken saygıyı koruyarak farklı görüşlerin belirtilmesinin, düşmanlık sayılamayacağı açıktır.

Bu söylediğimize karşı, "sen de kim oluyorsun"la ayağa kalkılamaz. Dünya komünist hareketi, eski Hindistan'ın kast sistemi değildir. Her komünist partisi, her komünist eşittir. SBKP eşitler arasında birincidir. Onun hepimizin gözünde sahip olduğu yüce yer, yanlışıyla, doğrusuyla ardında getirdiği şanlı tarihten ve insanlık için bugün de yaptıklarından kaynaklanan moral bir konumdur. Bu konumun, her yeni tutumda yeniden kazanılması gerekir. Doğru tutum, "sen de kim oluyorsun" diyeceğine söyleneceği yanıtlanmak olur.

Sonra, "bir parti tutum belirtmeden, sen de belirteceksin, bu partinin iç işlerine karışmak olur" da denemez. Proletarya enternasyonalizminde böyle bir koşul yoktur. Dünya işçi sınıfının genel savaşına zarar veren durumlarda sesini yükseltmek her komünistin görevidir.

Farklı görüşler, ucuz yaftalamaları, korku ticaretini bir yana bırakarak, yoldaşça tartışılmadıkça, yanlışlar tozlu köşelerde gizli kalır. Teorik ve pratik gelişmenin hızı çok düşer.

Böyle yazılarda fıkra anlatmak "pek ciddi" sayılmıyor ama biz o görüşte değiliz. Onun için anlatacağım. Ahmet adında bir adam pazardan 1 liraya tesbih almış. Eve giderken arkadaşı Mehmet tesbihi görmüş beğenmiş, "2 liraya sat" demiş. Ahmet satmış satmaya ama bir düşünce almış, "yahu 1 liraya pazardan alacağına 2

liraya benden aldı, bunun bir bildiği vardır, bu tesbihte bir hikmet var". Koşmuş Mehmet'e, "arkadaş al 4 lira, ver tesbihi". Almış. Bu kez Mehmet'i düşünce sarmış, "2 liraya sattı, 4 liraya aldı, bu tesbihte bir hikmet var". Koşmuş Ahmet'e, "al 10 lira, ver tesbihi". Daha sonra Ahmet, "ver tesbihi, al 30 lira". Mehmet, "al 80 lira, ver tesbihi". Böyle sürüp giderken Ahmet, "al 500 lira, ver tesbihi" demiş. Mehmet: "Veremem." "Neden?" "Senden ayrıldıktan sonra bu bir hikmet vardır dediğim tesbihi pazarda 1 liraya görünce kaldırıp attım." Ahmet: "Tuh, ne yaptın! Ne güzel bir ticaret kurmuş geçinip gidiyorduk!"

Evet, dünya komünist hareketini ilgilendiren çeşitli konularda komünist partilerinin bazılarından, başka bazı konularda başka bazı partilerden farklı düşünüyoruz. Buradan kalkarak *İşçinin Sesi*'ne anti-Sovyet, anti-komünist diyenler gerçek bir komünist olamaz!

Komünizm ülküsünü halkımızın gözünde küçük düşürmekten başka bir iş yapmayan Politik Büro'muzun sayın üyeleri! "Onlar bilirler" gevelemesiyle bizi susturmaya çalışmaktan, "anti-komünizm", "anti-Sovyetizm" umacılarıyla korkutmaya yeltenmekten vazgeçin de görüşlerimizi yanıtlayın. O kadar yazı yazdınız, küfür etmekten kendi görüşünüzü yazmayı unuttunuz herhalde. Ne *Atılım*, ne radyo daha Polonya olayları ve sendikaların yeri konusunda *Tercüman* gazetesiyle "polemik" yapma dışında ve Afganistan'da Amin'in ajanlığı konusunda kanıt olucu hiçbir şey söylemedi. Söylediklerimizin yanlışlığını kanıtlayın, *belki* o zaman bize "anti-Sovyet" demeye moral bir hakkınız olabilir.

İşçinin Sesi Sovyetler Birliği'ni tüm yaşayan sosyalizmi gücü yettiğince her türlü düşmana karşı yıllardır savunuyor, sonuna dek savunacaktır. Her zaman dünya devriminin çıkarlarını herşeyin üzerinde tutmuştur, bundan sonra da tutacaktır. Bunu kimseye yaranmak için değil, insanlığın komünizmle gerçek uygarlığa kavuşacağına inandığı için ve Türkiye'de devrimi yapacak kadroları, yığınları eğitmek, onları engel tanımaz alaylar durumuna getirmek için yapacaktır.

DEVRİMCİ GENÇLİK LİDERLERİ KONUŞUYOR

Sayfa 15'teki "Gençlik Liderleri Konuşuyor" yazısında yoldaşımıza sorulan soruları burada veriyoruz.

I. Politik örgüt ve gençlik örgütleri

1. Şu andaki mevcut parti ile devrimci gençlik örgütlerinin ilişkileri ne olmalıdır? Mevcut partinin işçi sınıfının öz örgütü gençlik hareketi arasında olması gereken bütünlüğü zedeliyor mu? Bir başka deyişle devrimci gençlik örgütleri partinin bir kısım görevlerini üstlenmek zorunda kalıyor mu?

2. Eğer devrimci gençlik örgütleri yukarıda sözü geçen bazı görevleri üstleniyorlarsa, bu görevleri başarıyorlarsa kitlelerle bağ kurma yolunda nasıl örgütlendirilmelidirler?

a. Gençlik örgütleri dışında,

b. Örneğin devrimci gençlik örgütlerine bağlı işçiköylü birlikleri şeklinde.

3. Gençlik örgütlerinin üyelik kapsamı üniversite gençliğinin sınırlarını aşmalı mıdır? Böyle bir atılım işçi sınıfının politik hareketine bir katkı olabilir mi?

II. Devrimci gençlik örgütleri ve diğer gençlik örgütleri

1. TDGF'yi temel devrimci gençlik örgütü olarak kabul ediyor musunuz? Etmiyorsanız nedenleri, ediyorsanız TDGF ile sosyalistlerin yönetimindeki diğer gençlik örgütleri arasındaki ilişkiler ne olmalıdır?

2. Devrimci gençlik örgütleri bir merkez etrafında toplanabilirler mi? Bunun biçimi nasıl olmalıdır?

3. TDGF de dahil sosyalistlerin yönetimde olduğu gençlik örgütleri orta sol, sosyal demokrat vb. örgütlere

karşı ne gibi bir tutum içinde olmalıdırlar?

4. Üniversitelerde küçük burjuva ideolojisinin yaygınlık kazanması karşısında sosyalist gençlerin tutumu ne olmalıdır?

a. Üniversite içi propagandanın mâhiyeti ne olmalıdır?

b. Örgüt içi eğitim nasıl olmalıdır?

III. Gençlik örgütleri ve devrimci eylemler

1. İşçilerin kendiliğinden gelme hareketleri karşısında devrimci gençlik ne yapmalıdır? Sendikalar ve mahalli işçi örgütlerinde gençlerin yeri nedir?

2. Köylülerin devrimci hareketleri karşısında gençlik ne yapmalıdır? Köylülerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi üzerine düşüncelerinin,

3. AP-CHP yaklaşması devrimci örgütlere karşı terör getirmektedir. Gençliğin bu konuda tutumu ne olmalıdır?

4. Emperyalizme karşı mücadelenin — 6. Filo'yu protestodan başka — sistemli kampanyalar şeklinde yoğunlaştırılması konusunda ne düşünüyorsunuz?

5. İkili anlaşmaların ve NATO'nun yeniden söz konusu edildiği bugünlerde ne yapılmalıdır?

6. Son gelişmelerin ışığında üniversite reformu konusundaki görüşleriniz nedir?

KAYNAKÇA

Bulgaristan'da Devrimci Gençlik Hareketi, Narodna Prosveta, Sofya 1966.

A. Kamshalof, "Birlik ve Berâberlik", *Sosyalizm ve Gençlik*, Novosti Press Yayınları, Moskova, 1969.

Mao Tse-Tung, "Gençlik Hareketinin Yönclimi", *Seçme Yapıtlar*. İngilizce basım, 4 Mayıs 1939, c.2, s.247.

G. Dimitrof, *Seçme Yapıtlar*, Sofya, c.11, s.118.

G. Dimitrof, *Yapıtlar*, Sofya 1967, c.1, s.563.

K.İ. Mikulski, *Dünya Ekonomisi Üstüne Leninci Öğreti ve Günümüz*, Rusça basım, Moskova 1975.

Y.N. Rozaliyef, "Osobennosti Razvitiya Kapitalizma v Stranah Azii i Afriki", *Mejdunarodnaya Jizn*, Maskva 1976, no:1, c.69. (Asya, Afrika Ülkelerinde Kapitalizmin Gelişmesinin Yasallıkları)

J. Stalin, "Doğu Halkları Üniversitesi'nin Politik Görevleri", *Yapıtlar*, İngilizce basım, c.7, s.146.

Alvaro Cunhal, "Portekiz Devrimi", *Morning Star* gazetesi, İngilizce, 25 Temmuz 1975, Londra.

Gil Green, *Portekiz Devrimi*, International Publishers, İngilizce, 1976, New York.

Erik Bert, "Kapitalist Sömürü Karşısında Neden Sessizler?", *Daily World* gazetesi, 24 Temmuz 1975.

"Komünist Enternasyonal'in Altıncı Kongresi'nde Kabul Edilen Programı", *Komünist Enternasyonal 1919-1943 Dökümanları*, Oxford University Press, Londra 1960, c.2, s.479.

Dennis Brulet, "Avrupa'da İşçi Sendikalarının Durumu, Avrupa Topluluğu" no:8, Aralık 1971'den referans, *Yeni Strateji ve Kalkınma Planı, Üçüncü Beş Yıl 1973-1977*, s.677.

V.İ. Lenin, "Materiali k Statiye k Vaprosu o Roli Gosudarstva" (1916), *Polnoe Sabraniye Saçinenii*, İzdaniye Piyatoc, Maskva 1962, Rusça basım.

J. Stalin, "Sınıf Savaşımı", *Yapıtlar*, İngilizce basım, Moskova, s.285.

F. Engels, "A. Babel'e Mektup, 18-28 Mart 1875", Marks-Engels *Seçme Yazışmalar*, İngilizce basım, s.293.

Marks-Engels "Manifestonun 1882 Rusça Basımına Önsöz", *Seçme Yapıtlar*, İngilizce basım, üç ciltlik, c.1, s.99.

Marks-Engels, "Komünist Manifesto", *Seçme Yapıtlar*, İngilizce basım, tek ciltlik, Moskova 1962, c.1, s.65, 116, 117.

F. Engels, "İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu", Marks-Engels *Toplu Yapıtlar*, c.4, s.502, 507.

K. Marks, *Felsefenin Sefaleti*, İngilizce basım, s.150, 156.

K. Marks, "Marks'ın Bolte'ye 23 Kasım 1871 Tarihli Mektubu", Marks-Engels *Seçme Yapıtlar*, İngilizce basım, üç ciltlik, c.2, s.423-424.

F. Engels, "Sendikalar", *Labour Standard*'dan Makaleler, İngilizce basım, Moskova 1965, s.16.

G. Plekhanof, "Sosyalizm ve Siyasal Savaşım", *Seçme Felsefi Yapıtları*, Moskova 1974, c.1, s.74.

K. Zaradof, *Leninizm ve Kapitalizmden Sosyalizme Geçişin Güncel Sorunları*, İngilizce basım, Progress Yayınları, Moskova 1972, s.116, 117-118.

A. Sobolef, *Komünist Hareketin Birliğini Güçlendirmek İçin*, İngilizce basım, Progress Yayınları, Moskova 1973, s.108.

Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Toplantısı, İngilizce basım, Progress Yayınları, Moskova 1969, Prag 1969, s.37, 156.

D. Ibarruri, "Komünist Hareketin Birliği İçin", *World Marxist Review*, İngilizce basım, 1964, sayı 10, s.7.

M. Ryndina, et al, *Kapitalizmin Siyasal Ekonomisi*, İngilizce basım, Progress Yayınları, Moskova 1974, s.271.

G.A. Kozlof, et al, *Siyasal Ekonomi: Kapitalizm*, İngilizce basım, Progress Yayınları, Moskova 1977, s.389-392.

R. Yürükoğlu, "Toplumsal Gelişmeler ve Savaşımımızın Anlamı", *İşçinin Sesi*, 6 Şubat 1980, sayı 122.

R. Yürükoğlu, "Herşeyin Sonunu Kadrolar Belirleyecektir", *İşçinin Sesi*, 15 Ağustos 1979, sayı 101.

R. Yürükoğlu, "Bizi Bizden Başkası Yenemez", *İşçinin Sesi*, 19 Mayıs 1980, sayı 129.

Emine Engin, *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı*, s.92-96, 100-106.

K. Marks, *Marks-Engels Seçme Yapıtlar*, İngilizce basım, tek ciltlik, Moskova 1970, s.117.

F. Engels, *Saçinenii*, Rusça basım, c.20, s.545.

V.İ. Lenin, "Planiy Tezisofo Roli i Zadacah Profsayuzof Vi Usloviyah Novoi Ekonomiceskoi Palitiki", *Polnoye Sabraniye Saçinenii*, Izdaniyeiye Piyatof, Rusça basım, c.44, s.497-498.

R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, beşimci basım, Mart 1980.

İ. Bilen, "Sömürü ve Baskı Politikasına Karşı Ulusal Demokratik Güçler", *Bartış ve Sosyalizm Sorunları*, Şubat 1980, s.10-11.

Emine Engin, "Boş Çuval Dik Durmaz", *İşçinin Sesi*, 22 Ekim 1979, sayı 107-108.

Türkiye Komünist Partisi Leninciler Konferansı Kararları (1980), ikinci basım, s.42-43.

R. Yürükoğlu, *Sınıf Savaşının Vardığı Aşama ve Komünist Partisinin Taktikleri*, üçüncü basım, Haziran 1980, s.20-22.

Emine Engin, "Devrimci Durum Devrimci Eylem Gerekirir", *İşçinin Sesi*, 31 Ağustos 1979, sayı 102.

R. Yürükoğlu, "Dünya Devrimci Merkezi ve Oportünistlerin Çaresizliği", *İşçinin Sesi*, sayı 120-121.

Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım:

— "Sosyal Demokrat Partisi için Program Taslağı ve Açıklaması", c.2, s.115.

— "Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi", c.3, s.490, 594-595.

- “Acil Görevimiz”, c.4, s.215.
- “Ne Yapmalı”, c.5.
- “Glebov’a Mektup (V.A. Noskova) — 11 Eylül 1904”, c.7, s.466.
- “Siyaseti Pedagojiyle Karıştırma”, c.8, s.453.
- “Yeni Görevler ve Yeni Güçler”, c.8, s.218.
- “Devrim Öğretir”, c.9, s.150, 151-152, 153.
- “Taktikler Üstüne Tartış ama Net Belgiler Ver”, c.9, s.262.
- “Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği”, c.9, s.30, 54, 70-71, 72, 73, 97.
- “Rus Devrimi ve Proletaryanın Görevleri”, c.10, s.142-145.
- “Rusya’da Bugünkü Durum ve İşçi Partilerinin Taktikleri”, c.10, s.117-118.
- “Siyasal Kriz, Oportünist Taktiklerin Çöküşü”, c.11, s.156, 157.
- “Kararları Nasıl Yazmamalı”, c.12, s.237-239.
- “Ulus Çapında Devrim Sorunu Üstüne”, c.12, s.407-408.
- “Bolşevikler ve Küçük Burjuvazi”, c.12, s.179-180.
- “Felsefî İdealistler”, c.14, s.217.
- “Ekonomik ve Siyasal Grevler”, c.18, s.85.

- “Devrimci Proletaryanın 1 Mayıs Eylemi”, c.19, s.223.
- “Sınıf Savaşının Liberal ve Marksist Kavramları”, c.19, s.121.
- “Liberalizmin Demokrasiden Ayrılması”, c.19, s.304.
- “Kautski, Akselrod, Martof — Gerçek Enternasyonalistler”, c.21, s.398-399.
- “II. Enternasyonal’in Çöküşü”, c.21, s.216-217.
- “Marksistler Uluslararası Konferansta”, c.21, s.392.
- “Tarımda Kapitalizmin Gelişmesi Üstüne Veriler”, c.22, s.147-152.
- “Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması”, c.22, s.197, 244, 256-257, 259, 285.
- “Marksizmin Karikatürü”, c.23, s.64-66, 67-68.
- “Devrimimizde Proletaryanın Görevleri”, c.24, s.82.
- “Belgiler Üstüne”, c.25, s.185, 190.
- “Garip ve Ürkütücü”, c.27, s.72.
- “RKP(B)’nin Sekizinci Kongresi”, c.29, s.182.
- “Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi’nin Sekizinci Kongresi, Parti Programı Üstüne Rapor”, c.29, s.168.
- “III. Enternasyonal ve Tarihteki Yeri”, c.29, s.309, 311, 313.
- “Avusturya Komünistlerine Mektup”, c.31, s.269.
- “Sol Komünizm — Bir Çocukluk Hastalığı”, c.31, s.21,

50.

- “Komünist Enternasyonal’in Üçüncü Kongresi”, c.32, s.475, 476.
- “RSDİP 10. Kongresi”, c.32, s.258.
- “RKP(B)’nin Bütün-Rusya Konferansı”, c.32, s.437.
- “Devrimimiz”, c.33, s.476.

TKP MARŞI'NDAN

Beste: Alan Bush
Söz: R. Yücelkoğlu

Haydi kalk yoldaşım
Fabrikadan, atölyeden
Sancağımız önde
Yürüyoruz kinle
Türkiye Komünist Partisi
Halkın öncüsü
Gelecek onun için savaşanların

Kızıl bayraklar
Dalgalanıyor artık
Silahları parlıyor
Parlıyor emekçinin
Parti sesleniyor
Bu son kavgadır yoldaşlar
Marks, Engels, Lenin
Haydi ilerleyin
Türkiye Komünist Partisi
Halkın öncüsü
Gelecek onun için savaşanların